

OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET

Vedlegg til St prp nr 1, 1998-99. Energi- og vassdragsforvaltning

Meddelte vassdragskonsesjoner

Tillatelser meddelt i 1997

Innholdsfortegnelse.

	Side
1. Ringeriks-Kraft DA. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdannelse til aksjeselskap. Olje- og energidepartementets samtykke 20. januar 1997	5
2. Stange Energi AS. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdannelse til aksjeselskap. Olje- og energidepartementets samtykke 21. januar 1997	6
3. Trondheim Energiverk AS. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdannelse til aksjeselskap. Olje- og energidepartementets samtykke 5. februar 1997	6
4. Kraftinor AS. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omorganisering av Lofotkraft AS. Olje- og energidepartementets samtykke 20. februar 1997	7
5. Hadeland Energiverk AS. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved utskillelse av datterselskap. Olje- og energidepartementets samtykke 3. mars 1997	8
6. Malmo Elektrisitetsverk DA. Tillatelse til å bygge ny Malmo kraftstasjon i Ressemelva, Verran kommune. Og tillatelse til utbetaling av statlig ENØK-tilskudd. Kongelig resolusjon av 7. mars 1997	9
7. Vesterålen Energi AS. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omorganisering av Vesterålskraft AS. Olje- og energidepartementets samtykke 11. mars 1997	35
8. Vesterålskraft AS. Konsesjon for tilleggsregulering av Beibarnvatn ved Djupfjord II kraftanlegg. Kongelig resolusjon av 14. mars 1997	36
9. Hafslund ASA. Konsesjon for erverv av aksjer i Tussa Kraft AS. Olje- og energidepartementets samtykke 21. mars 1997	41
10. Tafjord Kraft AS. Konsesjon for erverv av aksjer i Tussa Kraft AS. Olje- og energidepartementets samtykke 21. mars 1997	41
11. Buskerud Fylkeskraft AS. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett for erverv av aksjer i Buskerud Energi AS. Olje- og energidepartementets samtykke 11. april 1997	41
12. Sør-Troms Elforsyning AS. Endring av vilkår i reguleringskonsesjon av 21. juni 1946 om regulering av Storvatn og Øsevatn i Storelva i Gratangen kommune. Kongelig resolusjon av 18. april 1997. Jf. bind 1946 nr. 17 og 1985 nr. 11	43
13. Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk. Kraftverkene i Meråker. Tillatelse til å øke vannføringen i Stjørdalsvassdraget i isleggingsperioden. Kongelig resolusjon av 18. april 1997. Jf. bind 1989 nr. 24	44
14. Narvik Energi AS. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdannelse til aksjeselskap. Olje- og energidepartementets samtykke 28. april 1997	48
15. Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap DA. Konsesjon for erverv av aksjer i Sunnhordland Kraftlag AS. Olje- og energidepartementets samtykke 20. mai 1997	49
16. Vest-Agder fylkeskommune. Forkjøpsrett for erverv av Høylandsfoss kraftverk med fall i Fedavassdraget i Flekkefjord og Kvinesdal kommuner. Kongelig resolusjon av 23. mai 1997	49
17. Sogn og Fjordane Energiverk AS. Tillatelse til overføring av øvre del av Skordalselva i Gloppen kommune til Øksendalsvassdraget i Bremanger kommune. Kongelig resolusjon av 30. mai 1997	51
18. Norske Skogindustrier ASA. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved fusjon. Olje- og energidepartementets samtykke 3. juli 1997	63
19. Meløy Energi AS. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdannelse til aksjeselskap. Olje- og energidepartementets samtykke 3. juni 1997	63
20. Boen Bruk AS. Tillatelse til bygging av nytt Boenfoss kraftverk i Tovdalsvassdraget i Kristiansand kommune. Kongelig resolusjon av 27. juni 1997	64
21. Höljes kraftverk. Utbygging av Höljes kraftverk i Klarälven. Opphevelse av vilkår. Kongelig resolusjon av 27. juni 1997. Jf. bind 1961 nr. 38	85
22. Stryn Energi AS. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdannelse til aksjeselskap. Olje- og energidepartementets samtykke 8. juli 1997	88
23. Aurland Energiverk AS. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved utskillelse og opprettelse av nytt energiselskap. Olje- og energidepartementets samtykke 9. juli 1997	89

	Side
24. Varanger Kraft AS. Unntak fra konsesjonsplikt og fortrinnsrett ved omdannelse til aksjeselskap. Olje- og energidepartementets samtykke 11. juli 1997	90
25. Tafjord Kraftselskap AS. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdannelse til konsern. Olje- og energidepartementets samtykke 11. juli 1997	90
26. Glommens og Laagens Brukseierforening. Tillatelse til regulering av Aursunden. Kongelig resolusjon av 18. juli 1997. Jf. St.prp. nr. 48 (1996-97)	91
27. Sunnfjord Energi A/S. Tillatelse til regulering og utbygging for Mo kraftverk og Refsdal minikraftverk, Gilelva i Jølstravassdraget. Kongelig resolusjon av 18. juli 1997	96
28. Sunnfjord Energi AS. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved fusjon. Olje- og energidepartementets samtykke 15. august 1997	136
29. Skafså Kraftverk ANS. Planendring. Utbygging av Skree og Gausbu kraftverk i Skafsåvassdraget i Tokke kommune. Kongelig resolusjon av 22. august 1997. Jf. bind 1995 nr. 18	137
30. Paul Stadheim. Utbygging av Stadheim Kraftverk i Stranda kommune. Fristforlengelse. Olje- og energidepartementets samtykke 12. september 1997. Jf. bind 1994 nr. 25	140
31. BKK Produksjon AS. Nygard pumpekraftverk. Fristforlengelse. Olje- og energidepartementets samtykke 12. september 1997. Jf. bind 1992 nr. 13	141
32. Oddmund Teigen. Opprustning av Juvfossen Kraftverk i Stranda kommune. Fristforlengelse. Olje- og energidepartementets samtykke 12. september 1997. Jf. bind 1995 nr. 5	142
33. Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk. Meråker Kraftverk. Minst vannføring Dalåa. Forlengelse av prøveperioden. Olje- og energidepartementets samtykke 15. september 1997. Jf. bind 1989 nr. 24	142
34. Oppland Energiverk DA. Tillatelse til planendring for Eid Kraftverk i Sør-Aurdal kommune. Kongelig resolusjon av 19. september 1997. Jf. bind 1994 nr. 13	143
35. Arendals Vasdrags Brugseierforening. Endring av vilkår i diverse reguleringskonsesjoner. Olje- og energidepartementets samtykke 4. november 1997	146
36. Tafjord Kraftselskap. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdannelse til aksjeselskap. Olje- og energidepartementets samtykke 19. november 1997	147
37. Nettet Kommunale Kraftverk. Utvidelse av Meisal kraftverk i Meisalelva i Nettet kommune. Regjeringens resolusjon 20. november 1997	148
38. Sogn og Fjordane Energiverk AS. Bruksrettskonsesjon for vannfall og overføring av konsesjon for regulering av Breimsvatn i Breimvassdraget i Gloppen og Jølster kommuner. Regjeringens resolusjon av 20. november 1997.	162
39. Bergenhalvøens Kommunale Kraftselskap DA. Nygard pumpekraftverk. Fristforlengelse. Olje- og energidepartementets samtykke 20. november 1997	168
40. Oslo Energi Produksjon AS. Konsesjon for erverv av aksjer i Drammen Kraft Produksjon AS. Olje- og energidepartementets samtykke 2. desember 1997	168
41. Drammen Kraft Produksjon AS. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett for erverv av fallrettigheter fra Drammen Kraft AS. Olje- og energidepartementets samtykke 2. desember 1997	169

1. Ringeriks-Kraft DA.

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdannelse til aksjeselskap.)

Olje- og energidepartementets samtykke
20. januar 1997.

«Det vises til Deres søknad av 1.11.96.

Saken gjelder søknad om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 1, 4. ledd i forbindelse med omdanning av Ringeriks-Kraft DA til aksjeselskap.

Nærings- og energidepartementet finner at omdanningen er i tråd med de retningslinjer som i Ot.prp nr. 31 (1989-90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 1, 4. ledd. Det vises særlig til at omorganiseringen til aksjeselskap vil være et ledd i arbeidet med å få til en mer rasjonell drift av kraftverk og en mer markedsorientert kraftomsetning.

Departementet legger til grunn at unntak etter ikl. § 1, 4. ledd medfører overføring til Ringeriks-Kraft AS av konsesjoner med tilhørende vilkår som omsøkt.

Nærings- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftreservene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven.

Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd kan føre til at eierforholdene i selskapet endres slik at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak etter § 1, 4. ledd.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver aksjeoverdragelse, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapet har fått fritatt fra konsesjonsbehandling et-

ter § 1, 4. ledd. I den grad selskapet har fallrettigheter som tidligere ikke har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse.

Med hjemmel i lov nr. 16 av 14. desember 1917 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 1, 4. ledd gis unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved erverv som omsøkt. Reguleringslattelser tilknyttet de respektive vannfall overdras i uendret form.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i Ringeriks-Kraft AS skal meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapet, å gjøre den statlige forkjøpsretten gjeldende etter industrikonsesjonslovens § 6 nr. 1 for fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettigheter selskapet ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonslovens § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjons ikke lenger er tilstede.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energiverk slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.

Når det gjelder søknaden etter ikl. § 2, 4. ledd nr. 22 om videre overdragelse av 50 % av aksjene i Viul Kraft AS, vises også til Deres brev av 13.5.96 på vegne av Hadeland Energiverk om overføring av 50 % av aksjene i Viul Kraft AS fra Hadeland Energiverk til Hadeland Kraftproduksjon AS. Departementet finner det naturlig å behandle disse sakene samlet, og fremme en ny kongelig resolusjon som omhandler begge aksjeoverføringer.»

2. Stange Energi AS.

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdannelse til aksjeselskap.)

Olje- og energidepartementets samtykke
21. januar 1997.

«Det vises til Deres søknad av 20.12.96 vedrørende ovennevnte.

Det fremgår av søknaden at den kommunale forvaltningsbedriften Stange kommunale Elektrisitetsverk ble omdannet, med virkning fra 1.1.95, til aksjeselskapet Stange Energi AS. Stange kommune eier samtlige aksjer i det nye selskapet.

Omdannelsen medfører at alle aktiva og passiva i det tidligere Stange kommunale Elektrisitetsverk må overføres til Stange Energi AS.

Saken gjelder unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd.

Olje- og energidepartementet finner at den foreliggende omdannelsen til aksjeselskap er i tråd med de retningslinjer som Ot.prp. nr. 31 (1989-90) legger til grunn for å gi unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd. Det vises særlig til at omdannelsen er gjort for å oppfylle intensjonene i energiloven.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftressursene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven. Departementet er oppmerksom på at fremtidig omsetning av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd kan føre til at eierforholdene i selskapet endres i den grad at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak.

Ved omdannelse til aksjeselskap vil det ved ethvert unntak etter § 1, 4. ledd bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjoverdragelser skal meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver aksjeoverdragelse å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapet tidligere har fått fritatt for konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd.

I den grad selskapet har fallrettigheter som ikke er konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg videre retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse.

Med hjemmel i lov av 14.12.1917 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v. § 1, 4. ledd, gir Olje- og energidepartementet Stange Energi AS unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved erverv av Stange kommunale Elektrisitetsverk sine rettigheter til vannfall. Unntaket omfatter også overdragelse av eierandelene i Vinstra Kraftselskap DA.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet skal meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholder seg

videre retten til ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet, å gjøre den statlige forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 6, nr. 1 for fallrettigheter som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettighetene selskapet ved dette vedtaket har fått fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd.

Omdannelsen gjør at Stange Energi må søke NVE om anleggskonsesjon, områdekonsesjon og omsetningskonsesjon etter energiloven kap. 3 og 4.

Departementet ber om at nødvendige konsesjonsdata oversendes Norges vassdrags- og energiverk slik at konsesjonsregistre blir ajourført.»

3. Trondheim Energiverk AS.

(Unntak fra konsesjonsplikt ved omdannelse til aksjeselskap.)

Olje- og energidepartementets samtykke
5. februar 1997.

«Det vises til Deres søknad av 23.10.96 vedrørende ovennevnte.

Trondheim bystyre vedtok 31.10.96 at den kommunale bedriften Trondheim Energiverk skal omdannes til Trondheim Energiverk AS med virkning fra 01.01.97. Trondheim kommune skal være eneste aksjeeier.

Omdannelsen medfører at alle aktiva og passiva i Trondheim Energiverk må overføres til Trondheim Energiverk AS.

Det nye aksjeselskapet har ervervet eiendomsrett til Trondheim Energiverks vannfall med tilknyttede reguleringsrettigheter.

Fallene med reguleringer utbringer mer enn 1 000 naturhestekrefter, og overdragelse av eiendomsrett er dermed i utgangspunktet konsesjonspliktig etter industrikonsesjonsloven (ikl.) § 1, 1. ledd.

Det er i søknaden bedt om unntak fra konsesjonsplikt etter ikl. § 1, 4. ledd for overdragelsen av ovennevnte fallrettigheter. Det bes samtidig om at tilknyttede reguleringsrettigheter overføres i uendret form.

Olje- og energidepartementet finner at omdannelsen av Trondheim Energiverk til Trondheim Energiverk AS er i tråd med de retningslinjer som Ot.prp. nr. 31 (1989-90) legger til grunn for unntak etter ikl. § 1, 4. ledd. Det vises særlig til at omdannelsen er gjort for å oppfylle intensjonene i energiloven.

Departementet legger til grunn at unntaket etter ikl. § 1, 4. ledd medfører overføring til Trondheim Energiverk AS av de konsesjoner med tilhørende vilkår som omsøkt.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftressursene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven. Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter ikl. § 1, 4. ledd kan føre til at eierforholdene i selskapet endres i den grad at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak.

Ved slike unntak etter ikl. § 1, 4. ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser skal meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver aksjeoverdragelse, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapet tidligere har fått fritatt for konsesjonsbehandling etter ikl. § 1, 4. ledd. I den grad fallrettighetene tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg videre retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse.

Med hjemmel i lov nr. 16 av 14.12.17 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v. § 1, 4. ledd, gir Olje- og energidepartementet Trondheim Energiverk AS unntak fra forkjøpsrett og konsesjonsplikt ved overføring som omsøkt. Reguleringsstillatelser tilknyttet de respektive vannfall overdras i uendret form. Unntaket omfatter også overføring av andeler i ansvarlige selskaper, sameier og andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallrettigheter.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg videre retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet, å gjøre den statlige forkjøpsretten gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 for fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettighetene selskapet ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsbegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

Dersom Trondheim Energiverk AS senere overdrar andeler i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallrettigheter, utløses konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven kap. I. Forkjøpsrett utløses etter samme kapittel for så vidt gjelder fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet.

Departementet ber om at de nødvendige konsesjonsdata oversendes NVE slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.»

4. Kraftinor AS.

(Unntak fra forkjøpsrett og konsesjonsplikt ved omorganisering av Lofotkraft AS.)

Olje- og energidepartementets samtykke
20. februar 1997.

«Det vises til Deres søknad av 16.12.96 og brev av 07.02.97.

Styret i Lofotkraft AS vedtok 02.12.96 å omorganisere selskapet ved å skille ut all virksomhet tilknyttet produksjon og omsetning av elektrisk energi. Nettvirksomheten skal fortsatt være i «morselskapet» Lofotkraft AS.

Omorganiseringen medfører at alle aktiva og passiva i Lofotkraft AS tilknyttet produksjon og omsetning av elektrisk energi skal overføres til det nystiftede datterselskapet Kraftinor AS.

Det nye aksjeselskapet har ervervet eiendomsrett til Lofotkraft AS sine vannfall med tilknyttede reguleringsrettigheter.

Fallene med reguleringer utbringer mer enn 1 000 naturhestekrefter, og overdragelse av eiendomsrett er dermed i utgangspunktet konsesjonspliktig etter industrikonsesjonsloven (ikl.) § 1, 1. ledd.

Det er i søknaden bedt om unntak for ervervs-konsesjon og forkjøpsrett etter ikl. § 1, 4. ledd for overdragelsen av ovennevnte fallrettigheter. Det bes samtidig om at tilknyttede reguleringsrettigheter overføres.

Olje- og energidepartementet finner at overføringen av Lofotkraft AS' produksjons- og omsetningsvirksomhet til Kraftinor AS er i tråd med de retningslinjer som Ot. prp. nr. 31 (1989-90) legger til grunn for unntak etter ikl. § 1, 4. ledd. Det vises særlig til at omorganiseringen er gjort for å oppfylle intensjonene i energiloven.

Departementet legger til grunn at unntaket etter ikl. § 1, 4. ledd medfører overføring til Kraftinor AS av de konsesjoner med tilhørende vilkår som omsøkt.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftressursene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven. Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter ikl. § 1, 4. ledd kan føre til at eierforholdene i selskapene endres i den grad at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak.

Ved slike unntak etter ikl. § 1, 4. ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige overdragelser av andeler og aksjer i nevnte morselskap eller datterselskap skal meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av andeler eller aksjer i de samme selskaper, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapene tidligere har fått fritatt for konsesjonsbehandling etter ikl. § 1, 4.

ledd. I den grad fallrettighetene tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg videre retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter ikl. § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse.

Med hjemmel i lov nr. 16 av 14.12.17 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v. § 1, 4. ledd, gis unntak fra forkjøpsrett og konsesjonsplikt ved overføring som omsøkt. Unntaket omfatter også overføring av andeler i ansvarlige selskaper, sameier og andre samenslutninger med konsesjonspliktige vannfallrettigheter. Reguleringsstillinger tilknyttet de respektive vannfall overdras i uendret form.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig overdragelse av andeler eller aksjer i henholdsvis Lofotkraft AS og Kraftinor AS skal meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholder seg videre retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene, å gjøre den statlige forkjøpsretten gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 for fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettighetene selskapene ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsbegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

Dersom Kraftinor AS senere overdrar andeler i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenlutninger med konsesjonspliktige vannfallrettigheter, utløses konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven kap. I. Forkjøpsrett utløses etter samme kapittel for så vidt gjelder fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet.

All konsesjonspliktig produksjonsvirksomhet skal ligge i Kraftinor AS. Selskapet skal være et aksjeselskap med eget styre, egne ansatte og egen ledelse.

Departementet ber om at nødvendige konsesjonsdata oversendes NVE slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.»

5. Hadeland Energiverk.

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved utskillelse av datterselskap.)

Olje- og energidepartementets samtykke
3. mars 1997.

«Det vises til Deres brev av 12.01.96, 24.01.96, 13.05.96 og 07.01.97 vedrørende ovennevnte.

25.11.95 fattet representantskapet i Hadeland Energiverk (HEV) vedtak om å skille ut sin produk-

sons- og omsetningsvirksomhet i egne aksjeselskaper, henholdsvis Hadeland Kraftproduksjon AS (HP) og Hadeland Kraftomsetning AS (HO). Vedtaket innebærer at HEVs kraftverk med tilhørende vannfallsrettigheter må overføres til det nydannede HP. HEV står som eier av samtlige aksjer i de to aksjeselskapene. Regional- og distribusjonsnett vil forbli i «morselskapet» HEV.

Saken gjelder søknad om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd.

Olje- og energidepartementet finner at overføringen av HEVs kraftverk med tilhørende vannfallsrettigheter til HP er i tråd med de retningslinjer om Ot. prp. nr. 31 (1989-90) legger til grunn for unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd. Det vises særlig til at overføringen av den konkurranseutsatte delen av HEVs virksomhet til egne aksjeselskaper er gjort for å oppfylle intensjonene i energiloven.

Departementet legger til grunn at unntaket etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd medfører overføring til HP av de konsesjoner med tilhørende vilkår som HEV hadde.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftressursene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven. Departementet er oppmerksom på at fremtidige overdragelser i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd kan føre til at eierforholdene i selskapene endres i den grad at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak.

Ved utskilling og overføring av den konsesjonspliktige produksjonsvirksomheten, fra et interkommunalt energiverk til et eget nydannet datterselskap, vil det ved ethvert unntak etter § 1, 4. ledd bli satt som vilkår at samtlige fremtidige overdragelser av andeler eller aksjer i henholdsvis det interkommunale energiverket eller produksjonsselskapet skal meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av andeler eller aksjer i de nevnte selskaper, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapene tidligere har fått fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd.

I den grad selskapet har fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg videre retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6, nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse.

Med hjemmel i lov nr. 16 av 14.12.17 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v. § 1, 4. ledd gis unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett som omsøkt. Reguleringsstillinger tilknyttet de respektive vannfall overdras i uendret form.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig overdragelse av andeler eller aksjer i henholdsvis Hadeland Energiverk eller Hadeland Kraftproduk-

sjon AS skal meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholder seg videre retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av andeler eller aksjer i Hadeland Energiverk eller Hadeland Kraftproduksjon AS, å gjøre den statlige forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 6, nr. 1 for fallrettigheter som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet samt å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter Hadeland Kraftproduksjon AS ved dette unntaket har fått fritatt for konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4, 1. ledd dersom en overdragelse medfører at vilkårene for tidsbegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede.

All konsesjonspliktig produksjonsvirksomhet skal ligge i Hadeland Kraftproduksjon AS. Hadeland Kraftproduksjon AS skal være et aksjeselskap med eget styre egne ansatte og egen ledelse. Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energiverk slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.

Når det gjelder søknaden etter ikl. § 2, 4. ledd nr. 22 om videre overdragelse av 50% av aksjene i Viul Kraft AS, fra Hadeland Energiverk til Hadeland Kraftproduksjon AS, vises det til departementets vedtak av 10.01.97 vedrørende Ringeriks Kraft AS. I vedtaket fremgår det at overdragelsen av 50% av aksjene i Viul Kraft AS, fra Ringeriks Kraft DA til Ringeriks Kraft AS, vil bli behandlet sammen med Hadeland Kraftproduksjon AS sitt erverv av de øvrige aksjene i Viul Kraft AS, og at det vil bli fremmet en ny kongelig resolusjon som omhandler begge disse aksjeoverføringerne.»

6. Malmo Elektrisitetsverk DA.

(Tillatelse til å bygge ny Malmo kraftstasjon i Ressemelva, Verran kommune. Det gis videre tillatelse til utbetaling av statlig ENØK-tilskudd.)

Kongelig resolusjon av 7. mars 1997.

Røssinbekken ned til vatnet Røssin som gjennom Ressemelva har avløp ned til Sve - hvor Malmo Elverk har sin inntaksdam. Ressemelva renner ut i Malmsundet i Beitstadfjorden.

Kontoradresse er Jarlevegen 9, 7700 Steinkjer.

Selskapet ble stiftet 1910 og har siden drevet kraftstasjonen sammenhengende. En antar at stasjonen/maskinen er av de eldste i verden der de originale deler er komplett og i fortsatt bruk.

1. Søknaden

Selskapet søker om å få fortsette med regulering av Ressemvassdraget p.g.a endret formål, utbygging etter alternativ 1.

Det omfattes følgende reguleringer i Røssin og Mågåtjønna:

Røssin:	HRV	356	LRV	350
Mågåtjønna:	HRV	461	LRV	457,5

For begge magasinene vil nedtappinga bli mindre om sommeren. Det vises til Grønners utredning nr. 3806 - juli 1993.

2. Kart

Kartblad 1623 II, 1723 III, Holden - 1:50000. Det henvises til Grønners «Utbyggingsplaner i Ressemelva», bilag 1.

3. Nedbørsfeltet

Nedbørsfeltet er 13,75 kvadratkilometer, det vises forøvrig til Grønners planer s. 6.

Om anlegget og inngrepene

4. Anlegget

Det nye anlegget vil inneha samme navn som tidligere, Malmo Elektrisitetsverk DA, og eierne vil være de samme. Forøvrig vises til Grønners planer s. 6-9.

5. Uttakssted for vatn og utslippssted for brukt vatn

Uttakssted for vatn er ved Sve hvor det er bygget en inntaksdam. Fra inntaksdammen føres vatnet i rør ned til kraftstasjonen hvor det brukte vatnet føres gjennom en plastret kanal ut i elveløpet igjen. Se forøvrig Grøner, bilag 1.

6. Teknisk utforming av vassuttak, vassutslipp og reguleringsanlegg

Mågåtjønna

I Mågåtjønndammen forutsettes ingen nye tekniske inngrep.

Reguleringen eksisterer.

Dammen består av en gammel steindam som er blitt påbygd og forsterket flere ganger med betong. Den ble forsterket senest 1986. Den har fått en platepåstøp på oppstrøms side og på overløspartiet. Dammen er 6 m høy og totallengden er 33 m. Den har et overløsparti på 7,4 m. Dammen reguleres 3,5 m - som i dag. Se Grøner s. 3 og 7.

Røssin:

Reguleringen eksisterer, og ingen nye tekniske inngrep forutsettes.

Den eksisterende dammen er bygd 1950 og påbygget senere. Den består av en betong gravitasjonsdam med 9 m overløp og sidedammer som er utført som betong platedam. Magasinet reguleres 6 m.

Se forøvrig Grøner s. 7.

Sve:

Inntaksdammen ligger på kote 147. Dammen er en gammel murdam fra 1910, og det er støpt en betongplate på vatnsida. Største høyde er ca. 5,5 m og lengden langs damkrona er 18 m. I dammen er det en omløpsluke. Kammer for inntak er plassert i selve dammen med en adkomst fra damkrona.

Alle dammer reguleres manuelt ved heving og senking av vertikalt stilte jernluker. Se Grøner s. 3 og 4.

7. Forslag til manøvreringsreglement

Beskrivelse av reguleringsiltak:

Mågåtjønna

HRV - 461 LRV - 457,5 Volum $\text{m}^3 \cdot 10^6$ - 1,8

Høgste regulerede vatnspeil er kotehøgde pluss/minus 0. Kotehøgde er fastsatt i relasjon til fastmerke - fjellbolt - vest for dammen. Topp fjellbolt er pluss/minus 0.

Røssin

HRV - 356 LRV - 350 Volum $\text{m}^3 \cdot 10^6$ - 1,6

Høgste regulerede vatnspeil er kotehøgde pluss/minus 0. Kotehøgde er fastsatt i relasjon til fastmerke - fjellbolt i fjell - vest for dammen. Topp fjellbolt er pluss/minus 0.

Restriksjoner:

I tida 01.05-15.02 - maks. 2 m ned i Mågåtjønna og 4 m ned i Røssin.

Se forøvrig Grøner s. 7-10.

8. Vassføringsstatistikk

Det henvises til Grønens rapport.

9. Planlagt vassuttak

Det vises til Grønens rapport bilag 4-7.

10. Minstevassføring

Det foreslås ikke minstevassføring på noen av strekningene. Dammene blir aldri helt stengt. Sidevassdrag til Røssinbekken/Mågåtjønnebekken sikrer at bekken/elva ikke tørlegges. Det kan tappes minstevassføring fra begge dammene.

11. Beskrivelse av hvordan vatn føres fram til anlegget

Det henvises til Grøner s. 4.

Om berørte parter/interesser:

12. Beskrivelse av forholdene til rettighetshaverne

Siden 1910 har Malmo Elektrisitetsverk sittet med alle rettigheter til vassdraget og forestått regulering. Fire av grunneierne/partshaverne eide på den tida all grunn fra sjøen og opp til Mågåtjønna. Den femte partshaveren hadde visse rettigheter langs Mågåtjønnebekken.

Senere er det kommet til en del andre eiere langs elva nede i bygda, men de har ingen rettigheter i vassdraget. Det er inngått avtaler med Fosdalens Bergverks Aktieselskap om leie av vatn og bygging/vedlikehold av dammer. Ved at selskapet gikk konkurs, er et nytt selskap, Fosdalen Bergverk AS, kommet inn som samarbeidspartner. Avtalen pålegger gruveselskapet plikt til å vedlikeholde dammene og forestå regulering av vassføringa slik at Malmo Elektrisitetsverk til enhver tid har nok vatn til sin drift. Avtalen er gyldig til 2010.

Gruveselskapet bruker vatnet etter at det har passert kraftstasjonen.

Gruveselskapet tar noe drikkevatt fra Ericsson-dammen - i fossen - til bruk i gruva og til en del husholdninger. (Ericssondammen er en liten, enkel betongdam som gruveselskapet har bygd for mange år siden). Dette betinger også at det alltid er en viss vassføring i elva. Gruveselskapet hadde tidligere rett til å ta ut trykkvatn fra turbinrøret. Avtaletida er utløpt.

El-verket har også inngått en tidsbegrenset avtale om levering av en begrenset vassmengde til Tjuin industriområde/Verran kommune. Kommunen har også en skrinlagt plan om et vassverk med ledning fra Mågåtjønna ned til bygda. Planen går da ut på at kommunen skal bygge på dammen og slik sikre seg det nødvendige vatn. Dersom kommunen skulle ønske å fullføre planen, skulle det kunne realiseres uten betydning for kraftverksdrifta.

Det ser imidlertid ikke ut til at disse planene er aktuelle da den nåværende vasskilden skaffer det vatn bygda har bruk for og vel så det.

Alle grunneiere som blir berørt av utbygginga av el-verket, er enten partshavere i verket eller det er innhentet skriftlig samtykke til utbygging av ny kraftstasjon. Dette gjelder også gruveselskapet og hytteeierforeninga i området.

13. Naturvern

Ingen områder er fredet, konf. kommuneplan for Verran kommune.

14. Friluftsliv/ferdsel

Det er et moderat bruk av området, sommer som vinter, og friluftslivet blir ikke berørt da reguleringa blir omtrent som tidligere.

15. Vilt og jakt

Området blir moderat brukt til fugl og elgjakt, og bruken blir ikke berørt.

16. Fiske og fisk

Mågåtjønna:

Liten ørretbestand. 1992 ble det satt ut 200 småfisk fra Brattreitelva.

Røssin:

Degenerert rørstamme, meget små fisk. Utsatt ørrestamme av brukbar størrelse, 1-2 mark. Lite antall. Lite småfisk. Stor bestand av stingsild.

Røssinbekken og Mågåtjønnebekken:

En del småfisk av ørret.

Ressemelva:

En del småfisk av ørret som kan bli av brukbar størrelse i området «Lona» der vatnet står stille og har en brukbar dybde. Tidligere var det oppgangsfisk i området opp mot fossen, men gruveselskapet har flere dammer på strekningen, og disse hindrer fisken i å gå opp som i tida før 1907.

Malmö El-verk foretar utsetting av ørret hvert 5. år i Røssin. Rotenonbehandling bør vurderes.

17. Jordbruk og skogbruk

Ingen konflikter. Jordbruket har fordel av regulering. (Ressemelva var før 1910 kjent for å gå over sine bredder i Fossdalen og ødelegge slåttengene på Malm gård og jord på husmannsplassene.)

18. Vassforsyning

Vassforsyning til Tjuin industriområde fra turbinrør i henhold til tidsbegrenset avtale med Verran kommune om trykkvatn. Begrenset uttak av drikkevatt til gruva og noen husholdninger. Det er en forutsetning at alle husholdninger - på sikt - skal ha vatn fra det kommunale vassverket/Koltjønna.

19. Kulturminner

Ingen kulturminner berøres. Kraftstasjonen er en av de eldste i verden som fortsatt drives med det opprinnelige utstyr inntakt. Stasjonen vurderes bevart som museum, konf. Fylkeskonservatoren i Nord-Trøndelag.

20. Flom- og erosjonsfare

Det å beholde reguleringa som før, er fordelaktig for å redusere flom- og erosjonsfaren. Erosjonsområde nord for Stokkseteråsen, flomfare i Fossdalen.

Presisering

Det er viktig å presisere at en gjennomføring av opprustingsplanene er avhengig av at det blir gitt tillatelse til utbygging etter alternativ I. Kraftselskapet er avhengig av en viss trygghet i form av magasinert vatn, og en mener alternativ I - langt på veg gir en slik sikring for rasjonell drift - såvel som for en brukbar finansieringsmulighet når byggeprosjektet skal gjennomføres.

De inngåtte avtaler med gruveselskapet krever tilgang på en årlig vassmengde på 4 mill. m³ - til tider som måtte passe selskapet, og døgnforbruket kan komme opp til 25 000 m³.

Avtalene gjør at Malmö Elektrisitetsverk DA ikke kan disponere magasinene fritt, noe som vil kunne få en del negative følger for driftsresultatet - særlig i nedbørsfattige år. En ber om at dette blir tatt med i betraktningen ved vurdering av søknaden.

Fra Grønners utredning nr. 3806 - juli 1993 «Malmö kraftverk. Utbyggingsplaner i Ressemelva» siteres følgende:

«4.1 Utbyggingsplaner i Ressemelva

4.1.1 Vassdraget

Bilag 1

Ressemelva ligger i Malm i Verran kommune i Nord-Trøndelag, ca 15 km vest for Steinkjer. Nedbørfeltet er på snau 17 km² med en tilhørende midlere vannføring på ca 0,6 m³/s ved utløpet ved Malm.

4.1.2 Eksisterende utbygging

Bilag 2

Malmö kraftverk har vært i drift fra ca 1910. Det utnytter et ca 110 m fall mellom Sve og Malm. Dagens installasjon er ca 100 kW og midlere årlig produksjon er ca 0,8 GWh.

Nedbørfeltet er på 13,3 km² og inneholder 2 magasiner. I øvre del av vassdraget er Mågåtjønna regulert 3,5 m ved hjelp av en betongdam som gir et magasin på $1,8 \cdot 10^6$ m³. Lenger nede i vassdraget er Røssin regulert 6 m ved hjelp av en betongdam. Dette gir et magasin på $1,6 \cdot 10^6$ m³.

I forbindelse med inntaket er det bygget en mindre inntaksdam i betong. Fra denne fører et ca 540 m langt trykkrør ned til kraftstasjonen i dagen.

Kraftverket er i dag modent for utskifting. Det knytter seg også vannforsyningsinteresser til vassdraget.

4.1.3 Planlagt utbygging

Samme fallhøyde som i dag forutsettes utnyttet. Utbyggingen innebærer at eksisterende kraftstasjon pensjoneres. Ny kraftstasjon med ny og større installasjon bygges ved siden av det gamle. Eksisterende inntaksdam og rørgate beholdes, men en viss utbedring forutsettes.

Det forutsettes ingen tekniske inngrep med de eksisterende magasinene i Mågåtjønna og Røssin. Hensyn til vannforsyningen er forutsatt.

Hoveddata for utbyggingen:

Nedbørfelt	km ²	13,3
Midlere tilløp, inkl. flomtap	mill/m ³	16,0
Magasin	mill/m ³	3,4
Magasinprosent	%	21,3
Midlere brutto fallhøyde	m	114
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,265
Installasjon	kW	700
Maks. slukeevne	m ³ /s	0,75
Bruktid	timer	5.140
Midlere produksjon vinter	GWh	2,3
Midlere produksjon sommer	GWh	1,1
Midlere produksjon årlig	GWh	3,6
Utbyggingskostnad (1. kv. 1993)	mill.kr.	6,6
Utbyggingspris	kr/kWh	1,83

Økonomiklasse 1

4.2 Beskrivelse av anlegget

4.2.1 Reguleringsanlegg

4.2.1.1 Mågåtjønna

Reguleringen eksisterer. Ingen nye tekniske inngrep forutsettes.

Den eksisterende dammen består av en gammel steindam som er blitt forsterket og påbygget flere ganger med betong. Den ble forsterket senest i 1986. Den har fått en platepåstøp på oppstrøms side og på overløpspartiet. Dammens maksimale høyde er ca. 6 m. Den har et overløpspart på 7,4 m. Totallengde er 33 m.

For å kunne benytte Mågåtjønmmagasinet som drikkevannskilde for Verran kommune er det prosjektert en påbygging av dammen med 1 m. Dette vil øke magasinet til ca. $2,2 \cdot 10^6$ m³. Denne oppgaven er holdt utenfor det aktuelle kraftverksprosjektet.

4.2.1.2 Røssin

Reguleringen eksisterer. Ingen nye tekniske inngrep forutsettes. Den eksisterende dammen er påbygget flere ganger. Dammen består av en betong gravitasjonsdam med 9 m overløp, og sidedammer som er utført som betong platedam.

4.2.1.3 Inntaksdam

Inntaksdammen ligger på ca kote 147. Dammen er en gammel murdam med betongplate på vannsiden. Største høyde er ca 5,5 m og lengde langs damkronen er ca 18 m. Dammens overløpslengde er 2,7 m.

I inntakskulpen er bygget en dykket «ledevegg» av tømmer foran inntaket. I dammen er det også en omløpsluke. Kammer for inntak er plassert i selve dammen med adkomst fra damkronen. Det er en del lekkasjer ved omløp og fra inntakskammer som forutsettes utbedret.

4.2.1.4 Reguleringsgrenser og volum

4.2.2 Vannveier

Overføringer

Ingen nye overføringer forutsettes.

Driftsvannveier

Driftsvannveien består både av rør i dagen og nedgravd rør.

Rørgaten er ca 540 m lang. Den nederste delen er nedgravd, mens den øvre delen består av rør i dagen. Gjennom de senere årene er mesteparten av rørene skiftet ut slik at det nå gjenstår 107 m rør (ned-

gravd). Ferdig rørgate vil da bestå av følgende hovedelementer:

4.2.3 Kraftstasjon

Teknisk beskrivelse

Eksisterende kraftstasjon er en trebygning fra 1910. Denne bygningen er det ikke aktuelt å benytte ved en eventuell nyinstallasjon. Det kan for kuriositetens skyld være av interesse å la bygningen med utrustning bli stående som et lite museum.

Ny kraftstasjon vil bli liggende på ca kote 35. Denne kraftstasjonen får en grunnflate på ca 85 m². Avløp fra kraftstasjonen vil bli ført i plastret kanal ut i elva. Kraftstasjonen foreslås bygget i betong, men tre kan også være aktuelt.

Det forutsettes installert ett Francis aggregat med 700 kW ytelse. Tilhørende slukeevne blir 0,75 m³/s. Dette gir kraftverket en brukstid på 5.140 timer. På grunn av krav til bl.a. vannforsyning og faren for ising i rør, forutsettes kraftverket å gå kontinuerlig uten bråe lasteendringer. I tørre perioder kan imidlertid en stans være aktuell.

4.2.4 Veger

Utbyggingen medfører ingen nybygging av veger.

4.2.5 Linjer

Utbyggingen medfører ingen nybygging av linjer.

4.2.6 Plassering av masser

Utbyggingen medfører kun minimalt uttak av masser.

4.2.7 Massetak m.m.

Ingen nye inngrep må foretas.

4.2.8 Kompenserende tiltak

Ingen tiltak er forutsatt ut over generell varsomhet og opprydding.

4.2.9 Forhold til eksisterende anlegg

Eksisterende kraftstasjon legges ned. Øvrige anlegg beholdes.

4.3 Hydrologi

4.3.1 Avløp

NVE's avrenningskart fra 1987 er benyttet som basis. Det opereres med en usikkerhet på $\pm 5-20$ %. Her anslås usikkerheten til ± 10 %. Nedbørfeltene er planimetret på økonomisk kart.

4.3.2 Vannmerke

Det finnes ingen vannmerker i Ressemelva eller i umiddelbar nærhet. Vannmerke 685 Øyungen er derfor benyttet ved beregningene. Dette vannmerket er valgt fordi det har en lang observeringsserie (1917-1977), og fordi det ikke ligger lengre enn ca 20 km fra Malm. Nedbørfeltet er imidlertid vesentlig større enn kraftverkets.

4.3.3 Nedbørfelt. Avløp. Magasin

4.4 Produksjonsberegninger

Se bilag 3.

Beregningene er utført ved hjelp av EDB-programmet *vansimplan* med døgnverdier som inngangsdata.

- Følgende restriksjoner er forutsatt:
- Uttak fra turbinør 0,5 mill m³/år (0,016 m³/s)
 - Inntil 4 mill. m³ eller 25.000 m³ pr døgn industri-vann skal være tilgjengelig nedstrøms utløp kraftstasjon.

Hovedresultater

Midlere vinterproduksjon	2.3 GWh
Midlere sommerproduksjon	1.1 GWh
Midlere årsproduksjon	3.6 GWh

Fastkraftbegrepet er ikke entydig og i dag også lite benyttet. Til orientering nevnes at produksjonen i et såkalt bestemmende år (4. dårligste av 30 år) vil være 2,7 GWh forutsatt jevn tapping over året. Fastkraftnivået vil ligge et sted mellom bestemmende år og middelproduksjonen.

Naturhestekrefter, som innvinnes, er beregnet til henholdsvis 460 og 720 for bestemmende og median år. Dette ligger under de aktuelle konsesjonsgrensene på henholdsvis 500 og 100 naturhestekrefter.

Bilag 3 viser forventet midlere ukeproduksjon gjennom året. Det bemerkes at perioden etter 1980 har gitt ca 20% høyere avløp på landsbasis enn perioden benyttet i beregningene.

4.5 Hydrologiske beregninger

4.5.1 Magasinfylfilling

Se bilag 4 og 5.

Mågåtjønna

Magasinet reguleres 3,5 m som i dag. Målsettingen er at i perioden 1.5-15.2 skal senkningen være maks. 2 m. Bilag 4 viser magasinutviklingen gjennom året. Den viser at i medianår oppnås HRV 2 m ca 1.6. HRV 1 m nås i august og HRV 0,5 nås i oktober.

Røssin

Magasinet reguleres 6 m som i dag. Målsettingen er at i perioden 1.5-15.2 skal senkningen være maks 4 m. Bilag 5 viser magasinutviklingen gjennom året. Den viser at i median år oppnås HRV 4 m ca 1. mai. HRV 3 m nås midt i juli, HRV 2 m nås først i september og HRV 1 m nås i oktober.

4.5.2 Vannføringsendringer

Se bilag 6 og 7.

Siden samme reguleringsgrense som i dag forutsettes, blir vannføringsendringene minimale da Fosdalen Bergverk AS sammen med Malmo kraftverk har krevd magasin av en viss størrelse. Vannføringen nedstrøms utløpet er vist i bilag 6 og 7 (samme kurver, men forskjellig målestokk).

4.6 Kostnader

Kostnadene er basert på prisnivå 1. kvartal 1993.

Reguleringsanlegg	0,0 mill. kr
Driftsvannvei inkl. inntak	
Inntaksdam	0,1
Rør og rørgate	0,5
	0,6 mill.kr
Kraftstasjon	
Bygg	0,8
Elektro/maskin	3,8
	4,6 mill.kr

Diverse og uforutsett	0,5 mill.kr
Investeringsavgift	0,4 mill.kr
Planlegging, administrasjon	0,3 mill.kr
Erstatninger, tiltak	0,0 mill.kr
Finansieringsutgifter og avrundning*) ...	0,2 mill.kr
Sum	6,6 mill.kr

* Det er regnet med 7% rente i en byggeperiode på 1/2 år. Med en effektiv lånerente på 10% i byggetiden, blir finansieringsbehovet ca 50.000 kr høyere.

4.7 Andre alternativer

4.7.1 Installasjon

Flere installasjonsalternativer er vurdert. Jo større installasjon dess mer flomvann kan nyttes, men virkningen synker noe pga. økt falltap i rørene. Et større aggregat kan dessuten ikke kjøre på så lav vannføring som et mindre. Dette er viktig her hvor en stor del av feltet er uregulert.

Sammenlignbare kjøringar ga følgende resultater.

Som en ser, synker produksjonen ved å gå fra 700 kW til 820 kW. Dette skyldes i hovedsak at i det aktuelle variasjonsområdet for vannføringen er virkningsgraden for det valgte alternativ best. Tallene for sammenlignbare kjøringar stemmer nødvendigvis ikke eksakt med tidligere oppgitte data.

Konklusjon

Beregningene ga en optimal installasjon på 700 kW. Tar en også hensyn til at de siste 10-20 årene har hatt høyere avrenning enn normalperioden 1930-1960, bør installasjonen ligge i størrelsesorden 700-800 kW.

4.7.2 Magasinvolum og restriksjoner

Teknisk økonomiske konsekvenser

Følgende reguleringsgrenser er vurdert:

	Alt. 1	Alt. 2	Alt. 3
Mågåtjønna			
HRV	461	461	461
LRV	457,5	458,5	459
Volum m ³ ·10 ⁶	1,8	1,4	1,2
Røssin			
HRV	356	356	356
LRV	350	351,5	353
Volum m ³ ·10 ⁶	1,6	1,25	0,8

Restriksjoner

Alt. 1 - 1.5 - 15.2 maks. 2 m ned i Mågåtjønna og 4 m ned i Røssin. Alt. 2 - 1.5 - 15.2 maks 1 1/2 m. ned i Mågåtjønna og 3 m ned i Røssin. Alt. 3 - 1.6 skal HRV 1 m være nådd i magasinene. Sammenlignbare simuleringer ga følgende resultat:

Alt.	Produksjon			Prod. verdi*)	Differanse
	vinter	sommer	år	mill.kr	mill.kr
	GWh	GWh	GWh		
1	2,34	1,07	3,41	7,66	>0,21
2	2,23	1,13	3,36	7,45	>1,04
3	1,93	1,11	3,04	6,62	>0,83

*) Vinterpris 0,2 kr/kWh, sommerpris 0,1 kr/kWh, 7% rente, 40 års levetid.

Konsekvenser magasinifylling

Magasinutviklingen for alt. 1 er vist i bilag 4 og 5.

Tilsvarende er magasinutviklingen for alt. 2 vist i bilag 8 og 9, og for alt. 3 i bilag 10 og 11.

Alt. 2 gir ca 1/2 m høyere fylling i Mågåtjønna gjennom sommeren i forhold til alt. 1. Tilsvarende tall for Røssin er 0,5 - 1 m.

Alt. 3 gir enda raskere fylling. HRV 1 m nå jevnt over til 1. juni for så å fylles gradvis frem til oktober.

Konklusjon

Alt. 1 peker seg ut som det teknisk/økonomisk mest lønnsomme. Det bemerkes at foreslått regulering ikke avviker fra eksisterende regulering og praksis. Den selvpålagte restriksjonen vedrørende fylling innebærer et tap i produksjonsverdi på ca 0,2 mill.kr i forhold til ingen restriksjoner. Det er avgjørende for prosjektets realisering at ikke ytterligere restriksjoner pålegges. For lite magasin vil også vanskeliggjøre manøvreringen. F.eks. øker faren for frysing av rør vinterstid.»

Saken har vært kunngjort i Norsk Lysningsblad og i lokalpressen. Søknaden sammen med Grønners utredning har vært forelagt distriktet med følgende resultat:

Kommunestyret i Verran kommune har i møte 16.12.1993 fattet følgende vedtak:

«1. I utgangspunktet vil kommunen ikke gå imot utbyggingen av ny Malmo kraftstasjon.

2. Konsesjon gis under forutsetning av at følgen-
de blir oppfylt:

a) Manøvreringsreglementet settes til:

Røssin: I tiden 01.05. til 15.08. - minus 2 m fra HRV
I tiden 15.08 til 30.04. - minus 4 m fra HRV

Mågåtjern: I tiden 01.05 til 15.08. - minus 1 m fra HRV.
I tiden 15.08 til 30.04. - minus 2 m fra HRV.

Begrunnelsen for denne regulering er å imøtekomme friluftslivets interesser og samtidig få bedre utnyttelse av fiskeinteressene i både Røssin og Mågåtjern.

Kommunen ser det viktig at § 127 i vassdragsloven blir lagt til grunn.

b) Opphjør av fiske.

Fondsavsetning på kr 5 000,- årlig i konsesjonstiden til opphjør av fiske i Røssin og Mågåtjern.»

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har 25.11.1993 avgitt følgende uttalelse:

«Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har behandlet søknad fra Malmo E-verk om bygging av ny kraftstasjon i Ressemelva i Verran kommune til erstatning for den gamle. Den nye stasjonen er tenkt plassert ved siden av den gamle og få en installert effekt på 700 kW mot dagens 100 kW.

Den planlagte kapasitetsøkningen vil medføre endringer i både manøvreringen av Røssin, men spesielt i Mågåtjønna som i de siste 20-30 årene ikke har vært vesentlig regulert.

Fylkesmannens vurdering av saken omfatter primært naturfaglige forhold, men har under pkt. 2 også reist spørsmål omkring de samfunnsmessige behov for investeringene som er planlagt.

Uttalelsen bygger på:

- brev fra Malmo E-verk 12.09.92
- orienteringsmøte hos Fylkesmannen med: Malmo E-verk, Verran kommune, NVE (reg. M-Norge) og Fm-NTr. 04.11.92.
- søknadspapirer fra Malmo E-verk 07.07.93
- brev fra NVE om søknadskunngjøring 19.7.93.
- uttalelse fra hytteeier Helge Bakken (Mågåtjønna) 09.09.93
- befarng Mågåtjønna og Røssin 15.09.93 med repr. fra: Malmo E-verk, Fm-NTr og grunneier Oddmund Ressem
- uttalelse fra Røssin Hytteeierforening 16.09.93
- brev fra NVE om fristutsettelse 17.09.93
- uttalelse fra Røssin Hytteeierforening 18.09.93 (tilleggsut.)
- brev fra advokatfirmaet Kveli, Bartnes & Christensen 30.09.93
- brev fra Malmo E-verk 18.10.93
- brev fra Malmo E-verk 22.10.93
- brev fra Malmo E-verk 25.10.93
- brev fra Malmo E-verk 28.10.93
- brev fra Malmo E-verk 03.11.93
- referat fra formannskapsmøte i Verran kommune 09.11.93
- brev fra NVE vedrørende referat Verran kommune 17.11.93
- møte mellom fylkesmannen NVE (reg. M-Norge) 19.11.93
- (kopier vedlagt)

1. Brukerinteresser

Det er ikke foretatt forundersøkelser av brukerinteressene i forbindelse med søknaden. I tillegg til befaringer i området, bygger opplysninger om disse forhold i det vesentlige på informasjon fra grunneiere og brukere.

1.1 Friluftsliv/naturvern

Området som berøres i søknaden har viktige friluftsliv og naturkvaliteter som delvis vil bli vesentlig skadelidende ved en gjennomføring av de omsøkte planene.

Friluftsliv- og utmarksområdene i Verran kommune er fra tidligere hardt belastet med vasskraftutbygging/regulering av vatn. Det aktuelle området er mye brukt til friluftslivsmål både sommer og vinter (jfr. uttalelser fra bl.a. kommune og hytteeierforening).

Det har kommet sterke innvendinger mot utbyggingsplanene fra bl.a. hytteeierforeningen i området og i saksframlegget fra Verran kommune. Selv om hytteeierforeningen er plart i saken, mener vi at uttalelsen inneholder flere momenter det er riktig å legge vekt på.

Området rundt Mågåtjønna har spesielle friluftsliv og naturkvaliteter. Landskapet er preget av høyreliggende fjellskog og større myrdrag, karakteristisk for Fosenhalvøya. Området blir i tillegg til hytteoppsitterne ved Mågåtjønna også brukt som friluftsliv og utfartsområde for oppsitterne ved Røssin og et stort antall mennesker fra et større hyttefelt ved Langvatnet et par-tre km mot nordvest med adkomst fra Namdalseid kommune.

Mågåtjønna har etter det fylkesmannen kjenner til ikke vært tappet i særlig grad de siste 10-20 år, (ingen nedtapping etter forsterkingsarbeid i 1984) og bidrar i dag med sin uregulerte vannflate med det viktigste naturelementet i området. En regulering etter de aktuelle planer vil for alle alternativ medføre en forringelse av området i friluftssammenheng.

Også ut fra naturvern hensyn vil det være klart best at magasinet forblir uregulert med et høyt vannspeil som i dag. Selv om området allerede er regulert og dette ut fra naturvern hensyn i utgangspunktet var uheldig dengang inngrepet ble gjennomført, har Mågåtjønna nå i mange år hatt en stabil, uregulert vannflate som representerer en naturkvalitet som vil bli ødelagt ved en regulering av magasinet.

Området rundt Røssin har fine friluftss- og naturkvaliteter, men er sterkt preget av at Røssin i mange ti-år har vært hardt regulert (særlig pga. prosessvatn til Fosdalen bergverk). Reguleringen virker sterkt skjemmende i store deler av året. En regulering etter alternativ 1 (6 m) vil forsterke en allerede skjemmende regulering.

Etter det fylkesmannen erfarer har mye av den skjemmende reguleringen av Røssin trolig vært unødvendig, men har skjedd fordi det rent praktisk har vært en arbeidskrevende prosess å regulere lukene (manuell manøvrering med ca 1/2 dagsverk inkl. reise t/r pr. stenging/åpning).

1.2 Fiske

Mågåtjønna har lenge vært kjent for sin gode fiskekvalitet. Allerede i 1939 ble aure fra Mågåtjønna undersøkt av Vitenskapsmuseet i Trondheim. Konservator Erling Sivertsen uttaler følgende den gang:

«Veksten er usedvanlig og ligger langt over hva som er alminnelig i de fleste vatn. Selv rovrørreten i Mjøsa, storfisk som lever av å spise andre fisk og som er kjent for å vokse svært hurtig, kommer til kort overfor fiskene fra Mågåtjern».

Etter at dammen kom ved utløpet av Mågåtjønna ble mulighetene for naturlig formering ødelagt. Tiløpsbekkene er få og små og bidrar ikke til formering. Det settes derfor ut fisk med jevne mellomrom. Siden 1960 er det utsatt vel 15 000 settefisk. Middelvekta ligger på ca 0,5 kg og fisken er av usedvanlig god kvalitet.

Når fisken i Mågåtjønna fortsatt er av så god kvalitet skyldes det at vatnet har vært lite regulert, slik at littoralen ikke er utvasket. Befaring høsten 1993 viste stor forskjell i så måte på Mågåtjønna og Røssin. Strandsonen i Røssin er sterkt utvasket etter hard regulering i mange år. Mågåtjønna er iflg. hytteeierne ikke nedtappet vesentlig de siste 10-20 år med unntak av 1984, da dammen ble restaurert.

Mens Mågåtjønna er et rent aurevatn har Røssin både aure og røye. Vatnet er ikke prøvdefisket siden i 1965. Den gang var veksten og kvaliteten på røya dårlig med en middelvekt på under 100 gram. Auren var av middels kvalitet. Tilstanden til fiskebestanden i Røssin er neppe noe bedre i dag.

Den planlagte opprustingen av Malmo E-verk vil få sterk innvirkning på den gode aurebestanden i Mågåtjønna hvis reguleringen overstiger 1 meter. Planlagt regulering vil få liten innvirkningen på fiskebestanden i Røssin, da kvaliteten på fisken i Røssin er langt dårligere enn i Mågåtjønna.

1.3 Vilt

Fiskespisende ender/lommer vil i en viss grad kunne bli berørt av reguleringen av Mågåtjønna gjennom

redusert næringstilgang. Ellers er det lite trolig at viltinteressene vil bli ytterligere berørt siden det ikke er planlagt nye inngrep utover de eksisterende.

2. Andre momenter

Etter at de opprinnelige dammene var bygd, har det skjedd flere påbygginger/forsterkinger av damanlegene. Disse har skjedd i regi av og etter søknad fra Fosdalen Bergverk der behov for prosessvatn til malmproduksjon var grunnlaget for reguleringene.

De reguleringer som Fosdalen bergverk stod for på 60-tallet var viktig for 650 arbeidsplasser tilknyttet gruvedriften og derfor av stor samfunnsmessig betydning. Disse momenter er av liten betydning i dag. Antall arbeidsplasser er kraftig redusert og bergverksdriften vil trolig bli lagt ned i løpet av få år. Vannbehovet er også kraftig redusert med nye driftsmetoder og vil falle bort når driften legges ned.

Ifølge enkelte grunneierinteresser (jfr. brev fra advokat) er det reist tvil omkring Malmo E-verk's rettigheter til å utnytte disse økte magasinreservene til kraftproduksjon. Vi ber NVE vurdere disse juridiske forholdene.

Det opprinnelige gruveselskapet gikk konkurs for få år siden. Et nytt gruveselskap overtok malm-driften. Det reises nå spørsmål om det nye selskapet automatisk har rett til å utnytte magasinene som før, særlig fordi vannbehovet nå er vesentlig mindre enn tidligere (jfr. avsnitt under pkt. 1.1 om «unødvendig nedtapping» av Røssin). Etter det fylkesmannen kjenner til eksisterer det ikke manøvreringsreglement for dagens installasjon (100 kW), hverken for Mågåtjønna eller Røssin.

Vi ber NVE vurdere eventuell tvil om rettighetene til utnytting av magasinene og om muligheten til å innføre manøvreringsreglement for de 2 magasinene selv om det ikke blir gitt tillatelse til ny kraftstasjon.

3. Konklusjoner

Friluftss- og utmarksområdene i Verran kommune er fra før hardt belastet med vasskraftutbygging/regulering av vatn. Det har kommet sterke innvendinger mot utbyggingsplanene i saksframlegg fra Verran kommune (endelig vedtak foreligger ikke), fra hytteeierforeningen og fra enkeltpersoner.

Området ved Mågåtjønna og Røssin er mye brukt til friluftssformål både sommer og vinter.

En regulering av Mågåtjønna vil medføre betydelige negative effekter på friluftss-/naturverninteressene i området.

Fisket i Mågåtjønna vil bli sterkt negativt påvirket av en regulering.

På bakgrunn av de naturfarlige/miljømessige konsekvenser går fylkesmannen mot regulering av Mågåtjønna og inn for en mest mulig skånsom regulering av Røssin.»

Reindriftskontoret i Nord-Trøndelag har i brev av 08.09.1993 avgitt følgende uttalelse:

«Søknaden har vært til høring i det berørte reinbeitedistriktet, Fosen. Deres uttalelse av 30.08.93 lyder slik:

«Søknaden berører ikke beiteinteresser etter som reguleringen av både Mågåtjønna og Røssin vil bli uforandret, og de medfører i dag så godt som ingen ulemper for reindriften.»

Reindriftsagronomen støtter dette syn, og med henvisning til delegert myndighet gitt av Område-

styret i kurante plansaker, vil det ikke komme innsigelser mot ovennevnte planer fra reindriftens offentlige organer.»

Malm Jakt- og Fiskeområde har i brev av 08.10.1993 sendt følgende uttalelse til Verran kommune:

«Saken ble behandlet i vårt styremøte den 06.10.93, hvor det ble vedtatt å sende følgende kommentarer til planene:

Innsjøene Røssin og Mågåtjønna med tilhørende bekke- og elvesystem ligger begge innenfor området som Malm Jakt- og Fiskeområde selger jakt- og fiskekort og driver fiskekultivering i. Laget vil derfor bli berørt av den planlagte utbygginga.

Utøvelse av jakt

Regulering av innsjøene vil i svært liten grad påvirke bestanden av jaktbart vilt. Jakt er imidlertid ikke lenger bare fangst, det er i like stor grad en naturopplevelse. Her vil spesielt regulering av Mågåtjønna forringe området omkring. De siste årene har det så og si ikke forekommet nedtapping i denne tjønna.

Utøvelse av fiske

All erfaring viser at regulering av vann og vassdrag forstyrrer og til dels ødelegger gytemulighetene og på noe sikt reduserer mattilgangen for fisk.

Røssin har i mange år vært nedtappet så kraftig at det har gått ut over fiskebestanden i tjønna. Fiskebestanden har tidligere vært god, så det er liten tvil om at en høyere og mer stabil vannstand vil ha en positiv virkning på bestanden.

Mågåtjønna er et fiskevatn i særklasse. Da det er få og dårlige gytemuligheter i tilløpsbekkene, har Malm Jakt- og Fiskeområde brukt tid og penger på utsetting av stedege fisk i tjønna. Vi nevner at det i 1988 ble satt ut 150 fisk, i 1989 110 fisk, i 1991 2050 fisk, i 1992 601 fisk og i 1993 882 fisk. All frakt av fisken er utført på dugnad. Vi har planlagt en årlig utsetting av 5-600 fisk i tjønna. Vi mener at vi gjennom vårt arbeid i Mågåtjønna er med og gir fiskeinteresserte et svært godt tilbud, som vi håper og tror mange setter pris på.

Konklusjon

Malm Jakt- og Fiskeområde er av den klare oppfatning at en videre utbygging av Malmo Kraftstasjon ikke vil tilføre vårt område positive verdier. Ulemperne er derimot iøynefallende. Vi går derfor i mot de planlagte planene til nye Malmo kraftverk.»

Innlandsfiskeremnda i Verran har i brev av 13.10.1993 sendt følgende uttalelse til Verran kommune:

«Innlandsfiskeremnda i Verran hadde ovennevnte som sak i møte 11. oktober 1993 og uttaler følgende:

Innlandsfiskeremnda vil uttale seg i forbindelse med fiskeinteressene som knytter seg til vassdraget som blir berørt av reguleringen i forbindelse med opprusting av Malmo el-verk.

Regulering av fiskevann der vannstanden varierer så mye gir vanligvis dårlige oppvekstvilkår for fisk. De siste årene skal vannstanden i Mågåtjønna

ikke ha vært regulert. Malm jakt- og fiskeområde har i denne perioden drevet fiskekultiveringstiltak i dette vannet, og etter oppgave fra styret er det satt ut 3 700 el-fanget fisk fra 88 til i dag. Utsettingen har gitt godt resultat.

Innlandsfiskeremnda i Verran har i disse år bevilget midler til Malm jakt- og fiskeområde til dekning av utgiftene i forbindelse med utsetting av fisk i Mågåtjønna.

I Røssin der vannstanden har vært regulert, er derimot oppvekstvilkårene langt dårligere.

Konklusjon

1. For best å ivareta fiskeinteressene i vassdraget som blir berørt av regulering i forbindelse med konsesjonssøknaden, vil innlandsfiskeremnda tilrå at det ikke blir gitt konsesjon som kan medføre negative endringer i oppvekstvilkårene for fisk.

2. Dersom det likevel blir gitt konsesjon vil innlandsfiskeremnda at

- Mågåtjønna ikke reguleres. Dette vatnet har en til nå konsentrert fiskekultiveringstiltakene til da vannstanden har vært stabil.
- Utbyggeren må tilpliktes å yte en årlig indeksregulert sum til fiskekultiveringstiltak i vassdraget.»

Røssin hytteeierforening v/leder Torger Kristiansen har i brev av 16.09.1993 kommet med følgende uttalelse til Verran kommune:

Generelt

Etter vår mening inneholder søknaden om utbygging av ny kraftstasjon mange diffuse og feilaktige opplysninger som det må bringes klarhet i før en eventuell utbygging kan skje. Søknaden gir også inntrykk av at det ikke blir noen endring i nedtappingsforholdene. Grønners rapport viser klart at det blir *store endringer* (jfr. magasinutviklingskurvene og nedenforstående punkt III).

I. Rettigheter i vassdraget

I pkt. 12 sier søkeren at han sitter med alle rettigheter i vassdraget. Denne påstanden må dokumenteres skriftlig før en i det hele tatt begynner å arbeide med saken. Avtalen med Fosdalen Bergverk er også uklar. Påbygging og tapping og dermed bruk av vatnet er overtatt av bergverket, og brukes altså primært ikke til å drive kraftstasjon. Punkt 12, siste avsnitt, inneholder en påstand om at hytteeierforeningen har samtykket i *utbyggingen av ny kraftstasjon*. Samtykket gjelder den gang *opprusting av eksisterende kraftstasjon* uten øking av vannforbruket og øket nedtapping (jfr. bilag 5).

II. Feltundersøkelse i forbindelse med bygging av ny kraftstasjon

Vi er kjent med at kraftutbyggere i dag er pålagt en rekke undersøkelser av konsekvenser i samband med en utbygging. Noe slikt er det i det hele tatt ikke lagt opp til ved denne utbygginga. Vi sikter her først og fremst til fiskeforekomstene i de to innsjøene (jfr. avsnitt V) og til estetiske og bruksmessige forhold for allmennheten og hytteeierne (jfr. avsnitt IV). Folk som har fulgt med utviklingen av dybdeforholdene i Røssin, mener bestemt at den har blitt vesentlig grunnere etter hvert (jfr. avsn. III). Dette må også undersøkes.

III. Regulering av Røssin og Mågåtjønna – konsekvenser

Allerede ved dagens uttak av vatn er Røssin sterkt belastet. En ny kraftstasjon, hvor effektuttaket økes fra 100 til 700 kW, vil medføre større vannuttak, og følgelig vil svingningene i vannstanden bli enda kraftigere. Dagens uttapping har forårsaket stor løsriving av landtorv, noe som sikkert vil øke ved en hyppigere regulering av vannstanden. Bilag 1 viser eksempler på nedtapping og hvordan redusert vannstand påvirker estetiske forhold. I de siste 10 årene har det så å si ikke forekommet tapping i Mågåtjønna bortsett fra nedtapping i samband med damreparasjonen i 1984. Bilag 2 viser utseendet ved denne nedtappingen. Ifølge diagram vil utbyggingen betinge en årlig nedtapping på 2,5 m noe som vil medføre store konsekvenser for estetiske, bruksmessige og fiskeriermessige forhold (jfr. avsn. V). Påstanden i søknaden er på dette punktet direkte feilaktige.

IV. Friluftsliv i området

I pkt. 14 sies det at det er et moderat bruk av området. Begrepet moderat er tøyelig, men vi vil hevde at området er flittig brukt. Jakt, fiske og bærplukking er vanlig. I de siste årene er det ført frem bilvei/traktorvei til Røssin, og mange turgåere nytter veien og området. Kommunen har også anlagt parkeringsplass ved innfartsveien. Ved Røssin er det 16 hytter og ved Mågåtjønna 6 og de fleste er svært mye benyttet. «Friluftslivet blir ikke berørt da reguleringa blir omtrent som tidligere» heter det i samme punkt. Vi vil påstå at reguleringa blir en helt annen, og friluftslivet som har opplevelse som et viktig element, vil i høyeste grad bli forringet.

V. Fiske og fisk

Begge vatnene med tilligende områder hører inn under Malm jakt- og fiskeområde og er dermed lett tilgjengelig for allmennheten med tanke på fiske (og også småviltjakt).

Forøvrig er punktet både feilaktig og ufullstendig. Om Mågåtjønna heter det at det i 1992 ble sluppet 200 fisk. Det korrekte tallet er 601, uten at det betyr all verden. Verre er det at det ikke nevnes at det bl.a. ble sluppet 2 500 fisker i Mågåtjønna i 1991 og at Malm jakt og fiskeområde har en plan som tilsier utsett av ca. 1 000 settefisk i de nærmeste årene. Det er foreløpig sluppet 746 fisker i 1993. En fyldig oversikt om utslipp og fangst gjennom en årrekke kan dokumenteres skriftlig. Se bilag 3. Tallene taler sitt tydelige språk om kvaliteten av fisken i Mågåtjønna. Vi nevner i tillegg at konservator E. Sivertsen ved Det Kgl. Norske Videnskabers Selskab i 1939 slo fast at tilveksten på ørret i Mågåtjønna var blant den største som var registrert i Norge. Se bilag 4.

Når det gjelder Røssin, har vi ikke skriftlige data, men innsjøen hadde bra ørretbestand fram til nedtappingen ble mer omfattende omkring 1964 da Fosdalen Bergverk tok i bruk en ny oppredningsprosess. I søknaden heter det at Røssin har en degenerert røstamme. Hvilke fiskeriundersøkelser fastslår dette? Rotenonbehandling bør vurderes i framtida, heter det videre. Hvilke faglige undersøkelser tilsier dette? Etter vår mening bør heller søkelyset rettes mot den sterke nedtappingen av innsjøen.

VI. Forholdene til rettighetshaverne

I pkt. 12 heter det bl.a. «Dersom kommunen skulle ønske å fullføre planen (drikkevatt fra Mågåtjønna)

kan dette realiseres uten betydning for kraftverksdrifta.» Ved uttak av drikkevatt vil Mågåtjønna bli vesentlig tappet. Hvordan Mågåtjønna (sammen med Røssin) skal kunne gi vatn til Nye Fosdalen Bergverk, nytt kraftverk og drikkevatt til Malm, er en gåte.

Avslutning

Grunnen til de relativt store dambyggene og nedtappingen av vatnene hittil har vært bergverkets behov for prosessvatn. Dette har vi full forståelse for særlig med tanke på at det har betydd opptil 650 arbeidsplasser direkte tilknyttet bergverket. Vi mener at forholdet mellom allmennhetens interesser og privatøkonomiske interesser må bli et helt annet i samband med søknaden om bygging av ny kraftstasjon. Stasjonen vil produsere strøm til salg i et marked som i overskuelig framtid har kraftoverskudd. Utbyggingen vil heller ikke representere en eneste ny arbeidsplass.

Vi har her tatt opp de forhold i søknaden som berører brukerne av området i sterk grad. Vi mener vi har berørt spørsmål som det er nødvendig å få avklart før vedtak fattes. Vi tror vi er representative for de fleste brukerne av området. Verran kommune har allerede til dels kraftig regulering på så å si alle de større innsjøene sine. Vi bør også av den grunn skåne Røssin og Mågåtjønna for etter vårt syn helt unødvendige inngrep.

Røssin hytteeierforening v/leder Torger Kristiansen har i brev av 18.09.1993 til fylkesmannen i Nord-Trøndelag kommet med følgende uttalelse:

«Vi viser til befarings ved Mågåtjønna høsten 1992, befarings av Røssinvassdraget forrige uke og til vedlagte uttalelse med vedlegg, sendt Verran kommune. I tillegg sender vi med 4 bilder som viser partier fra Mågåtjønna som supplement til bildene i uttalelsen til kommunen.

Uttalelsen til kommunen inneholder en rekke påpekinger og fakta som vi ber miljøvernavdelingen ta hensyn til.

I tillegg vil vi understreke at de to vannene er svært ulike men at de på en måte utfyller hverandre både i beliggenhet og bruk.

Mågåtjønna har en høgtliggende idyll i området og vegetasjon og fjellformasjoner minner om «høgfjell». Tappingen i vatnet de siste 20 årene har vært ubetydelig og bortsett fra tappingen ved damreparasjonen i 1984, har det ikke forekommet tapping de siste 10 årene. Ingen av hyttene ligger slik at vandring langs strandlinja hindres og tjønna er absolutt finest når den er helt full. Fisken i Mågåtjønna er områdets fineste og har en unik tilvekst (jfr. bilag 3). Det settes ut fisk da de små bekkene som renner ut i tjønna tørker inn om vinteren. Fjellvandrere og hytteeiere i Røssinområdet, Langvassområdet og Fergeliområdet bruker Mågåtjønna som et sted «å dra opp til» både for fiske og jakt og naturopplevelse forøvrig.

Røssin er en lavfjellsidyll med noe gran og furuskog og relativt mange hytter. Spesielt siden 1964 er det foretatt omfattende tapping av prosessvann til Fosdalen bergverk. Tapping ned til -0,6 m skjemmer ikke området og er til fordel for allmennhetens mulighet til å ferdes langs strandlinja. Tapping under -0,6 m skjemmer det fine området sterkt. Fisken har variert både i mengde, størrelse og kvalitet, men det har foregått et visst fiske. Ørreten kan gyte i de største tilførselsbekkene. Området ved Røssin er også flittig brukt både av hytteeierne og allmennheten forøvrig.

Vi ber Fylkesmannens miljøvernavdeling om hjelp til å forhindre bygging av ny kraftstasjon og en derpå følgende langt mer omfattende nedtapping enn dagens situasjon (jfr. avslutningen i brevet til Verran kommune).

Per Hembre, Malm har i brev av 26.10.1993 til Verran kommune kommet med følgende uttalelse:

«Jeg viser til vedlagte beregninger om samfunnsøkonomiske og privatøkonomiske forhold i samband med eventuell utbygging av ny Malm kraftstasjon. Beregningene viser at utbyggingen er meget betenkelig både fra en samfunnsøkonomisk og privatøkonomisk synsvinkel. Jeg kjenner ikke til hvordan utbyggingen er tenkt finansiert og det er muligens å ta sorgene på forskudd å regne med at kommunen blir forespurgt om å stille som garantist. Beregningene viser i alle fall at det ikke finnes noe økonomisk grunnlag i prosjektet som tilsier at kommunen gjennom f.eks. tilskudd eller garanti skal bevirke at utbyggingen kommer i stand. Verran kommunes økonomi er heller ikke så god at det er grunn til å engasjere seg i et såpass tvilsomt prosjekt økonomisk sett. Det er også viktig å ta i betraktning de kostnader som kommunen kan få på grunn av at nåværende elveleie store deler av året vil bli tørrlagt mellom inntaksdam og utløp fra kraftstasjonen (se under samfunnsøkonomiske forhold).

Advokatene Kveli, Bartnes & Christensen ANS har i brev av 30.09.1993 avgitt følgende uttalelse på vegne av Oddmund Ressem:

«Undertegnede representerer Oddmund Ressem - eier av eiendommen Stjernen, gnr. 21, bnr. 1 i Verran. Jeg er bedt om på vegne av min klient å inngi merknader til søknaden om utbygging av ny Malm Kraftstasjon. I den anledning bemerkes følgende:

1. Min klients eiendom er en større landbrukseiendom som grenser til Mågåtjønna fra utløpet av elva og langs østre side av grensen mot Norske Skog (tidligere Folla Bruk) på nordre side av Mågåtjønna. Min klient har også en hytteeiendom på østre side av Mågåtjønna.

Grenser for eiendommen samt hyttens plassering er antydnet på vedlagte kart.

Eiendommen Stjernen ble for lang tid tilbake fra-delt Reinsklosteret i Rissa.

Eierne av eiendommen Stjernen har imidlertid aldri vært andelshavere i Malm E-verk.

2. Dam ved Mågåtjønna's utløp ble opprinnelig anlagt av Malm E-verk 1911 i forbindelse med oppstart av kraftstasjonsdriften. Dette ble foretatt uten at det foreå noe samtykke eller noe ekspropriasjonsinngrep overfor eierne av eiendommen Stjernen.

På 50-tallet ble videre dam av Malm E-verk anlagt ved utløpet av Røssin. Dette medførte i henhold til min klient at det som følge av den daværende kraftverksdriften til Malm E-verk ikke lenger var særlig behov for regulering av Mågåtjønna.

På 60-tallet fikk imidlertid Fosdalen Bergverk behov for sikker vanntilførsel i forbindelse med drift av sitt oppredningsanlegg. Dette medførte i henhold til min klient følgende påbygginger på dammen ved Mågåtjønna:

– 50 cm omkring 1960.

- 50 cm omkring 1964.
- Ytterligere 30 cm omkring 1972.

For oppreguleringen i 1964 ble det i 1967 avholdt en privat takst, hvorefter grunneiere og rettighetshavere ble tilkjent erstatning – herunder også daværende eier av eiendommen Stjernen, gnr. 21, bnr. 1.

Bevis: 1. Kopi av privat takst.

For øvrige påbygginger med tilhørende regulering er ikke gitt erstatning. I anledning påbygginger i 1972 vedlegges brev av 17.01.1972 fra Fosdalen Bergverk AS.

Bevis: 2. Kopi av brev av 17.01.1972.

3. På bakgrunn av ovenstående vil det derfor bli hevdet at det ikke er korrekt når det i søknaden side 4 (pkt. 12) heter at «siden 1910 har Malm Elektrisitetsverk sittet med alle rettigheter til vassdraget og forestått regulering.»

Det vises her til det som fremgår ovenfor under pkt. 2 om at de reguleringsendringer som er foretatt ved påbygginger på 60-tallet er forestått av Fosdalen Bergverk AS. Det vil bli hevdet at Malm E-verk ikke kan påberope seg disse reguleringer som grunnlag for egen regulering til kraftverksproduksjon.

Videre er det selvfølgelig ikke korrekt når Malm E-verk påberoper seg å sitte med alle rettigheter til vassdraget. Min klient er eier av rettigheter til Mågåtjønna, og er ikke forespurgt om å gi sitt samtykke til den regulering som Malm E-verk nå åpenbart ønsker å gjennomføre. Malm E-verk kan selvfølgelig søke om nødvendig ekspropriasjon. Jeg tillater meg imidlertid å minne om at eksproprienten har plikt til å gjennomføre forhandlinger før ekspropriasjonsvedtak kan fattes, jfr. oreigningsloven § 12.

Det er forøvrig heller ikke korrekt at andre grunneiere langs Ressemelva ikke har rettigheter i vassdraget. Dette spørsmål var oppe til behandling ved Inderøy herredsrett i 1992 i forbindelse med at Malm E-verk avga vann fra Ressemelva til Verran kommune. Herredsretten la her til grunn at eiendommen Fossheim, gnr. 8 bnr. 6 i Verran også har eiendomsrett til vassdraget, og har rett til å utnytte dette med de begrensninger som følger av vassdragsloven. Kopi av rettsboken vedlegges, idet det særlig vises til rettsbokens side 8 (nederst) og side 9 (øverst).

Bevis: 3. Kopi av rettsbok fra Inderøy herredsrett.

4. Min klient vil protestere mot den regulering av Mågåtjønna som nå ønskes gjennomført av Malm E-verk til fordel for egen kraftproduksjon. Det vises til at den reguleringshøyde på 3,5 meter som Malm E-verk nå ønsker å benytte, vil medføre betydelig landskapsmessige ulemper og danne stygge sår i strandsonen rundt vannet.

I tilknytning til dette opplyses at det fra -70 tallet og oppover var en stadig nedtrapping ved Fosdalen Bergverk som ga Bergverket et stadig redusert behov for regulering av Mågåtjønna. Rent faktisk har det således ikek i regi av Bergverket vært noe skjemmende regulering av Mågåtjønna de siste 10-20 år.

Til orientering opplyses videre at Fosdalen Bergverk AS gikk konkurs i 1988. Det er i dag bergverksdrift i beskjedent omfang, som ikke har gitt synlig behov for regulering av vannet.

Det fremgår imidlertid av søknaden at Malm E-verk til sitt kraftproduksjonsformål vil ha behov for en ikke ubetydelig regulering. Dette vil i betydelig grad forringe landskapet og verdien av min klients hytteeiendom, samt de øvrige 5 hytteeiendommer ved Mågåtjønna. Videre vil den regulering som nå

ønskes gjennomført få konsekvenser for det i dag rike fiske i vannet. Forsåvidt angår disse forhold vises til uttalelse av 16.09. d.å. fra Røssin hytteeierforening, som er oversendt Verran kommune. Det forutsettes at denne videreeksperderes også til NVE.

For å illustrere hvordan forholdene ved vannet vil bli ved full nedregulering vedlegges bilde fra Mågåtjønna. Bildet tatt i forbindelse med en damreparasjon i 1984.

De ulemper som på denne måten påføres rettighetshavere, hytteeiere og friluftslivet generelt må vurderes opp mot de fordeler en økt kraftproduksjon vil gi. Jeg tillater meg i denne forbindelse å peke på den situasjon man pr. i dag har på kraftmarkedet med tildels betydelige overproduksjon. Noen samfunnsmessig betydning av adgang til økt kraftproduksjon for Malmö E-verk synes derfor ikke å forelegge. Hensynet til balansen i kraftmarkedet synes tvert imot å tale for at det ikke gis slik tillatelse.

Andelseierne i Malmö E-verk sin eventuelle økonomiske interesse i utbyggingen bør i foreliggende situasjon ikke tilgodesees på bekostning av øvrige rettighetshavere, hytteeiere og friluftsinnteressene.

6. Dersom det likevel skulle gies samtykke til Malmö E-verks planlagte utbygging forutsettes at Malmö E-verk på vanlig måte pålegges å gjennomføre forhandlinger med øvrige rettighetshavere – eventuelt også påstevne ekspropriasjonsskjønn.

Nye Fosdalen Bergverk A/S har i brev 25.10.1993 avgitt følgende uttalelse:

«Vi viser til vedlagte avtale av 14.11.1966 og tilhørende tilleggsavtale av 15.02.1992 mellom Malmö Elektrisitetsverk og Nye Fosdalen Bergverk AS.

Selskapet har konsesjon for gruvedrift frem til 2010. Driften er avhengig av en løpende vannforsyning fra Ressemelva for en årlig mengde på 4 mill.m³ med et forutsatt døgnforbruk på 25 000 m³.

Foruten de nevnte reguleringsdammer i Røssin og Mågåtjern har bedriften følgende installasjoner i vassdraget:

Nedstrøms Malmö Elektrisitetsverks kraftstasjon har bedriften to (2) pumpestasjoner med tilhørende dammer. Disse dekker henholdsvis driftsvann til steinmølleanlegg og oppredningsverk. Videre er det anlagt en 4'' trykkvannslending med an boring til kraftstasjonens turbinledning og mulighet for omkopling til en separat liten inntaksdam, kalt Ericson-dammen. Foruten driftsvann til selve gruvedriften, kompressorinstallasjonene og vann til sanitæranlegg m.m., har til nå denne vannledningen levert vann til boliger og driftsbygninger mellom kraftstasjonen og bedriftens anlegg.

Ansvars- og eierforhold fremgår av vedlagte avtaler. Det samme gjelder bedriftens fremtidige vannbehov. Ressursutnyttelsene fra de eksisterende magasinene i Røssin og Mågåtjern har vært og vil bli oppfylgt med reguleringsanpassning etter kraftverkets og bedriftens behov. De enkelte års reguleringer vil og må ta hensyn til de enkelte års nedbørmengder hvor spesielt Mågåtjern skal kompenseres for de nedbørfattige år. Strengere reguleringsbestemmelser vil føre til driftsstop og en økonomisk belastning bedriften ikke kan tåle.»

Norges vassdrags- og energiverk (NVE) vil bemerke:

Generelt

Søknaden fra Malmö Elektrisitetsverk DA (ME) gjelder tillatelse etter vassdragslovens §§ 104-106 til bygging av ny kraftstasjon i Ressemelva og regulering av denne i Verran kommune i Nord-Trøndelag. Den nye kraftstasjonen vil erstatte en gammel kraftstasjon fra 1910.

ME er et privat selskap med fem partshavere, hver med 20% eierandel og alle har eiendommer i Malm. ME ble stiftet i 1910 og har siden drevet stasjonen sammenhengende og selskapet hevder å ha alle rettigheter i vassdraget.

Ressemelva har vært regulert med to reguleringsmagasin, Mågåtjønna og Røssin siden 1910.

Det er en relativt liten regulering, det blir innvunnet mindre enn 500 naturhesterkrefter som er nedre grense for konsesjonsbehandling etter vassdragsreguleringsloven. Magasinene ble også etablert før denne loven var vedtatt i 1917.

Utnyttelsen av de gamle reguleringene vil være avhengige av tillatelse etter vassdragslovens §§ 104-106 av to grunner. Den ene er at de har ligget helt eller delvis ubenyttet i en årrekke og at det i løpet av denne tiden har utviklet seg allmenne interesser i tilknytning til reguleringsmagasinene som blir vesentlig skadet ved en gjenopptatt regulering. Det er i den senere tid blitt en vektlegging på friluftaktiviteter i og ved magasinene og vi peker særlig på ørretfiske f.eks. i Mågåtjønna har fått øket verdi. Reguleringens skjæmmende virkning i landskapet må også tillegges øket vekt nå i forhold til tidligere. Den andre grunnen er at endret bruksmåte betinger en vesentlig annen måte å regulere på. Med den utvidelse av kraftverket som det søkes om, blir kraftverksdriften bestemmende for magasinbruken og det er nødvendig å avveie denne bruken mot de nevnte interesser bl.a. ved restriksjoner i et manøvreringsreglement. Et slikt reglement ser også søkeren selv nødvendigheten av. Ut fra opplysningene som foreligger, er det vår konklusjon at ombyggingen av kraftverket samt fortsatt bruk av de to magasinene, er avhengig av tillatelse etter vassdragslovens §§ 104-106. Vi viser særlig til fylkesmannens uttalelse.

Da det tidligere ikke er gitt noen offentlige reguleringsstillatelser, er det heller ikke fastsatt noen reguleringsgrenser for magasinene. I Røssin ble det bygd en ny dam i 1950 og begge dammene er siden påbygd. Både fornyelsen av dammen i Røssin og påbyggingen av dammene har skjedd i forbindelse med at reguleringene også har fungert som vannforsyningskilde for Nye Fosdalen Bergverk A/S (NFB), tidligere Fosdalen Bergverk. NFB eier dammene og har ansvaret for vedlikeholdet og for skader som kan oppstå ved driften av dem, ME har følgelig bare en

bruksrett til disse. Dammene har vært underlagt tilsyn og tilstanden er i dag god.

Kraftstasjonens høye alder har gjort det nødvendig for eierne å foreta omfattende fornyelser dersom driften skal kunne fortsette.

Den prosjekterte ombyggingsplanen vil gi en økning i årlig middeldproduksjon på mindre enn 5 GWh og installert effekt er mindre enn 1 MW, prosjektet er derfor unntatt fra Samlet Plan behandling. NVE har ut fra prosjektets beskjedne størrelse ikke funnet at det har vært behov for å pålegge spesielle konsekvensutredninger.

Samarbeidet med Nye Fosdalen Bergverk A/S (NFB)

NFB, som har drevet jernmalmgruver i Malm siden 1907, henter sin vannforsyning fra Ressemelva, delvis med pumper og tilhørende dammer nedstrøms kraftstasjonen og delvis ved en trykkvannslending med an boring til kraftstasjonens turbinrør. NFB bekostet den nye dammen i Røssin i 1950 og har også bekostet de senere påbyggingene. Før 1966 forelå det en leieavtale mellom ME og NFB, men ifølge avtale fra 1966 har NFB (tidl. Fosdalen Bergverk) hatt eierrettighetene til dammene i Mågåtjønna og Røssin og har manøvrert vassdraget på vegne av ME. NFB har også ansvaret for vedlikehold og for skader som kan oppstå ved f.eks. dambrudd. Dersom NFB frafaller utnyttelsen av rettighetene, skal dammene tilfalle ME uten særskilt godtgjørelse. Fra samme tidspunkt overtar ME alt ansvar i forbindelse med dammene. NFB's behov for vann skal sikres.

Grunneiere har reist innsigelse mot ME's rett til å ta i bruk magasinene til utvidet kraftproduksjon, det er også hevdet at det ikke er gitt erstatninger for påbyggingene i 1960 og 1972. Grunnen til utvidelsen av kraftproduksjonen antas bl.a. å være et ønske om å utnytte vannressursene bedre etter at vannbehovet til bergverksdriften ble sterkt redusert gjennom 80-årene.

Til disse spørsmålene vil vi bemerke at ME må ordne forholdet til konsesjonsmyndighetene mht reguleringenes og utbyggingens virkning på allmenne interesser. Dette er tatt opp i den foreliggende søknaden. Forholdet til grunneierne er av rent privatrettslig art og tas ikke opp av konsesjonsmyndighetene. Dersom ME ikke rår over alle rettigheter, må elektrisitetsverket søke å oppnå avtaler med de berørte eller søke ekspropriasjonstillatelse iht vassdragslovens § 62 og deretter påstevne erstatningsskjønn. I tilfelle tvist må denne løses ved domstolene. Selv om NFB iht avale av 14.11.1966 har eiendomsretten til dammene og ansvaret for skade og for driften av damanleggene, vil vi anta at ME i tilfelle bør stå som søker til en ekspropriasjon idet kraftproduksjonen blir den dominerende interesse i framtiden. Vi bemerker i denne sammenheng at en tillatelse etter §§ 104-106 med vilkår, i tilfelle bør gis til ME som vil bli an-

svarlig for oppfølging av de forpliktelser som vil følge en slik tillatelse.

Uten kraftproduksjon ville, så vidt vi kan se, magasinene i stor grad tjene det samme formål som tidligere dvs. vannforsyning til NFB. I så fall vil det være uaktuelt med tillatelse etter vassdragsloven. Et manøvreringsreglement uten en tillatelse til bygging av nytt kraftverk, vil i tilfelle bare bli en formalisering av regulantens eget ønske om måten å regulere på. Ved avtagende vannbehov vil det kanskje være aktuelt for eierne å søke om nedleggelse av deler av magasinene, jfr. vassdragslovens § 116. Resultatet av en behandling av en slik søknad kunne tenkes å bli en redusert regulering/oppdemningshøyde.

Dagens kraftstasjon

Dagens kraftstasjon, som har det samme maskineriet som ble installert i 1910, har en installert effekt på 100 kW, den utnytter en fallhøyde på ca. 110 m og har en midlere årsproduksjon på 0,8 GWh. Inntaksmagasinet, Sve, ligger på kote SK 147. Rørgaten fra inntaksmagasinet til kraftstasjonen er ca. 540 m lang. Den øvre delen ligger i dagen mens den nedre er nedgravd. Gjennom de senere årene er mesteparten av rørene skiftet ut.

Søknaden/planen

Det er planlagt å bygge en ny kraftstasjon ved siden av den gamle som antydes gjort om til museum. Det skal benyttes samme inntaksdam og rørgate som nå, men med visse utbedringer. Bl.a. skal det, for å hindre at stillestående vann fryser, installeres en tappe-mekanisme slik at vannet renner selv om stasjonen stanser om vinteren. Den nye stasjonen skal utstyres med et Francis aggregat med 700 kW ytelse og en slukeevne på 0,75 m³/sek. Utbyggingen krever ingen nybygging av linje eller bygging av veger. Det skal ikke gjøres noe med reguleringsinnretningene.

Det er utarbeidet et forslag til manøvreringsreglement. Dette tilsvarer alternativ 1 i Grønners utbyggingplaner. Forslaget går ut på reguleringsgrenser på 3,5 for Mågåtjønna og 6,0 m for Røssin, de samme grensene som det opplyses at praktiseres i dag. Manøvreringen innenfor disse grensene blir imidlertid endret, spesielt gjelder dette Mågåtjønna som de siste 10-20 årene bare unntaksvis har vært tappet ned til LRV. Utbygger foreslår også restriksjoner i tiden 01.05-15.02, da skal vannstanden være maksimum 2 m under HRV i Mågåtjønna og 4 m under HRV i Røssin.

Det er foretatt beregninger av ytterligere to manøvreringsalternativer. Alternativ 2 med en regulering på 2,5 m for Mågåtjønna og med oppfylling til 2 m pr. 01.05 og en regulering på 4,5 for Røssin med oppfylling til 3 m pr. 01.05. Tilsvarende et alternativ 3 med regulering på 2 m for Mågåtjønna og 3 m for Røssin med oppfylling til 1 m under HRV av begge magasinene pr. 01.05.

Alternativ 2 gir en reduksjon i produksjonen på 0,05 GWh, mens alternativ 3 gir en reduksjon på 0,32 GWh, begge i forhold til produksjonen i alternativ 1. Begge disse alternativene gir i tillegg en økning i sommerproduksjonen på bekostning av vinterproduksjon.

Feltenes avrenning er til sammen 16,0 m³/år i middel. Av dette kommer 2,4 mill.m³ fra Mågåtjønna, 4,5 mill.m³ fra Røssin og 9,1 mill.m³ fra det uregulerte restfeltet. Magasinkapasiteten er 3,4 mill.m³.

Det nye kraftverkets vannbehov med en slukeevne på 0,75 m³/s og en brukstid på 5 140 timer er 13,8 mill.m³/år. Med en energiekvivalent på 0,265 kWh/m³ gir dette en midlere årsproduksjon på 3,66 GWh. De taperestriksjonene søkeren foreslår, reduserer produksjonen til 3,41 GWh. Dette vannbehovet sett i forhold til total avrenning og magasinenes kapasitet, forutsetter en full utnyttelse av reguleringskapasiteten. Til sammenligning forbruker den nåværende installasjonen ca 2 mill.m³/år. Gruveselskapets behov for 4 mill.m³/år blir nå av underordnet betydning, spesielt fordi dette vannet først går gjennom kraftstasjonen. Gruveselskapets vannbehov kan komme opp i 25 000 m³ pr. døgn, mens den nye kraftstasjonen vil kunne bruke opp til 64 800 m³ pr. døgn. Ut fra avløpsdata for Øyungen vannmerke sammenholdt med midlere avløp fra kraftverkets nedbørfelt som angitte i planen, vil minste årlige avløp kunne regnes til å være ca. 10 mill.m³. Forutsatt jevnt forbruk i gruveselskapet, synes det ikke å være vanskelig å dekke de 4 mill.m³, selv i et år med meget dårlig tilsig.

Skader, ulemper og fordeler

Økning av kraftverkets slukeevne medfører at mindre vann går utenom kraftstasjonen, dvs. at en betydelig større del av det uregulerte tilsiget kan brukes i produksjonen. Det vil i perioder gå litt mere vann i Ressemelva, utbyggingsstrekningen blir mere tørrlagt enn før og magasinene, Mågåtjønna og Røssin, vil få mer varierende vannstand. Miljøkonsekvensene ved bygging av kraftstasjonen og endringen i vannføringen nedenfor magasinene er trolig relativt små. De innkomne uttalelsene omhandler i første rekke forholdene rundt magasinene Mågåtjønna og Røssin og de skadene som en endret regulering vil medføre. Området rundt disse to magasinene er et lett tilgjengelig utfartsområde som nyttes av både hytteeiere og andre. Det er 6 hytter ved Mågåtjønna og 16 ved Røssin.

I første rekke vil en endring av manøvreringen medføre øket skade på fiske. Mågåtjønna er rent ørretvann, mens Røssin har stingsild, røye og ørret. Det estetiske er imidlertid også vesentlig, det skapes skjemmende strandsoner. Området ved Røssin er allerede sterkt skadet av den regulering som har vært praktisert, der er skjemmende strandsoner og bare en

ubetydelig fiskestamme. Mågåtjønna har vært lite regulert de siste 10 - 20 årene, den relativt stabile vannstanden er et viktig landskapselement og har resultert i at det er etablert en god fiskestamme. Området har store landskapsmessige kvaliteter. Oppføring av dammene resulterte i at mulighetene for naturlig formering av fisk ble redusert, det settes derfor ut fisk regelmessig.

Maskineriet i kraftstasjonen er gammelt og bør fornyes. Formålet med en økning i kraftverkets kapasitet er å utnytte vannet bedre, i første rekke for å utnytte det uregulerte tilsiget bedre slik at mindre vann renner utenom kraftstasjonen. NFB bruker avløpsvannet fra kraftstasjonen. Investeringene er beregnet til 6,6 mill. kr som gir en utbyggingspris på 1,83 kr/kWh noe vi anser for rimelig. Den bedriftsøkonomiske lønnsomhet er søkers ansvar.

De politiske myndighetene har oppmuntret til opprusting og utvidelse av småkraftverk og for årene 1991 og 1994 til det over statsbudsjettet bevilget beløp til støtte til slike prosjekter. Støtten har i første rekke vært ment som en støtte til sysselsettingen. ME har fått et foreløpig tilsagn om støtte på 1 mill.kr.

Uttalelser fra andre

Kommunestyret i Verran kommune går i utgangspunktet ikke imot bygging av ny kraftstasjon, men kommunen ber om en mindre regulering enn det søknaden omfatter. Av hensyn til frilufts- og fiskeinteressene krever de en reguleringsgrense på 2 m i tiden 01.05-15.08 og 4 m i tiden 15.08-30.04 for Røssin samt 1 m i tiden 01.05-15.08 og 2 m i tiden 15.08-30.04 for Mågåtjønna. I tillegg krever de en fondsavsetning på kr 5 000,- til opphjelpe av fiske i Røssin og Mågåtjønna.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag peker på de viktige frilufts- og naturkvaliteter som er berørt av reguleringsene. Området rundt Mågåtjønna har spesielle frilufts- og naturkvaliteter. Landskapet er preget av høyereliggende fjellskog og større myrdrag og er karakteristisk for Fosenhalvøya. Vannet har vært lite regulert de siste 10-20 årene, det er et rent ørretvann med spesiell god fiskekvalitet. Området inneholder mange hytter og er et viktig utfartssted. Området rundt Røssin er sterkt preget av den harde reguleringsen og fiskebestanden (ørret og røye) er av dårlig kvalitet. Fylkesmannen mener at en del av skadene kunne vært unngått med en mere påpasselig regulering. Videre peker fylkesmannen på at de senere påbyggingene på dammene som er gjort i regi av Fosdalen Bergverk, ble gjort for å skaffe prosessvann til malmproduksjonen og at denne bedriften trolig blir nedlagt innen 10 år. Som en konklusjon går fylkesmannen imot regulering av Mågåtjønna og inn for en mest mulig skånsom regulering av Røssin.

Reindriftskontoret i Nord-Trøndelag har ingen innsigelser mot planen.

Malm Jakt- og Fiskeområde selger jakt- og fiskekort og driver fiskekultivering i dette området, bl.a. i Mågåtjønnna. De mener ulempene er klart større enn de positive verdier utbyggingen vil medføre og går følgelig imot planen.

Innlandsfiskeremnda i Verran går mot at konsesjon gis. Dersom konsesjon gis, mener nemnda at Mågåtjønnna ikke må reguleres og at utbygger må tilpiktes å yte en årlig sum til fiskekultiveringstiltak.

Røssin hytteeierforening v/leder Torger Kristiansen går også imot at det gis tillatelse. Foreningen stiller bl.a. spørsmål ved flere av opplysningene i søknaden og mener det bør utføres feltundersøkelser o. før ev. tillatelse gis.

Per Hembre har utført en del beregninger på prosjektets samfunnsøkonomiske og privatøkonomiske forhold og stiller seg tvilende til prosjektets lønnsomhet.

Advokat Rolf Christensen går, på vegne av sin klient *Oddmund Ressem*, imot at tillatelse gis med den begrunnelse at fordelene ved utbyggingen ikke oppveier ulempene. Ulempene er landskapsmessige med stygge sår i strandsonen rundt reguleringsmagasinet Mågåtjønnna. Dersom tillatelse likevel gis må Malmö E-verk pålegges å gjennomføre forhandlinger med øvrige rettighetshavere. Han bestrider opplysningene som er gitt i søknaden om at Malmö E-verk har alle rettigheter i vassdraget. Hans klient, som ikke er medeier i Malmö E-verk, har en eiendom med ca. 1 km strandlinje til Mågåtjønnna. Eieren til eiendommen «Fossheim» som grenser mot Ressemelva er heller ikke medeier av Malmö E-verk.

Nye Fosdalen Bergverk A/S som har en samarbeidsavtale med Malmö elverk, mener de kan risikere driftsstopp i tørrår dersom det blir strengere regler for manøvrering av vassdraget. Magasinene manøvreres nå ut fra selskapets behov for vannforsyning, ikke ut fra kraftverkets behov.

NVE's vurdering

Det går klart fram av det foreliggende at reguleringsene i tidligere år har vært akseptert som et nødvendig bidrag til industrivirksomheten og sysselsetting i kommunen. Den motstand som har framkommet nå, skyldes delvis at man lokalt ikke ser samme nytten av reguleringsene, pga. redusert drift i bergverksselskapet, samtidig som reguleringsområdet har fått større betydning enn tidligere i friluftssammenheng. Skadevirkningene får dermed en annen vurderings-

bakgrunn. Når det samtidig må antas en sterkere utnyttelse av magasinene ved utvidet kraftutbygging, må skadene regnes å bli av større allmenn betydning enn tidligere. Vi viser til premissene for å ta opp sak etter vassdragsloven §§ 104-106. Vi legger vekt på det gode fiske i Mågåtjønnna som bør søkes bevart best mulig samt den verdi området har for friluftsliv og naturopplevelse. NVE vil konkludere med å anbefale at ME gis tillatelse til ombygging av Malmö kraftverk og til fortsatt regulering av vassdraget, jfr. vassdragslovens § 106. På grunn av det verdifulle fisket i Mågåtjønnna og den verdi området har som landskapselement vil vi imidlertid anbefale at reguleringen av dette magasinet begrenses til 2,0 m. Vi peker i denne forbindelse på at den samlede magasin kapasiteten blir 2,8 mill.m³, dvs. noe høyere enn i alt. 2 i Grønners beregninger. Dette alternativet har beregningsmessig en produksjon på 3,36 GWh/år i middel med en andel på 66% vinterkraft. Reduksjonen blir derfor ikke særlig tyngende sett i forhold til alt. I som søknaden omfatter.

Konklusjon

NVE anbefaler at Malmö Elektrisitetsverk DA får tillatelse etter vassdragslovens §§ 104-106 til å bygge nytt Malmö kraftverk og regulere Ressemelva i Verran kommune, Nord-Trøndelag fylke på de vilkår som framgår av vedlagte utkast.

Kommentarer til vilkårene

Byggefrister, post 1

Vi har foreslått de vanlige vilkår om byggefrister iflg § 111. ME har imidlertid fått foreløpig tilsagn om støtte og må også rette seg etter de frister som gjelder for denne.

Naturforvaltning, post 4

Dette er et lite prosjekt som gis forenklet behandling jf. «Retningslinjer for inngrep i vassdrag», NVE publikasjon nr. 02 1993. DN har derfor ikke hatt søknaden til uttalelse og har følgelig ikke foreslått vilkår. NVE vil foreslå at relevante deler av standardvilkår tas inn. Vilkåret er omfattende, og det presiseres at DN vurderer ev. pålegg nøye med hensyn til nytte/kostnad, og at påleggene har direkte sammenheng med byggingen og driften av kraftverket.

Verran kommune har krevd en fondsavsætning til opphjør av fisket. I punkt I pålegges imidlertid konsesjonæren ansvaret for fisket i magasinene og NVE vil ikke gi pålegg ut over dette.

Terskler m.v., post 6

NVE foreslår det generelle vilkåret som gir departementet adgang til å pålegge utbyggeren å bygge terskler, foreta elvekorreksjoner, erosjonssikring m.v.

Vannleveranser, post 7

NVE foreslår at plikten til å levere det avtalte vannet til NFB også tas inn som vilkår.

Reguleringshøyder, post 8

For Røssin foreslår NVE de reguleringsgrensene som utbygger har foreslått. For Mågåtjønna vil vi redusere reguleringen til 2 m. Søkeren mener dette kan resultere i at avtalen om vannleveranser ikke kan oppfylles. Alternativ 3 i «Grønners utbyggingsplaner» viser at 2 m regulering er tilstrekkelig for å dekke vannforsyningen og forpliktelsene har i flere år også vært oppfylt uten bruk av Mågåtjønna. Konsesjonæren må selv sørge for å disponere magasinene slik at vannet rekker. Plikten til å avgi det avtalte kvantum vann mener vi også bør tas inn i vilkårene, jfr. post 7.

Magasinene skal fylles opp så raskt som mulig om våren vil kote 460,0 i Mågåtjønna og til kote 352,0 i Røssin. Vannstanden skal ikke senkes under disse grenser før 15. februar. Unntak kan gjøres dersom dette vil være helt nødvendig aht vannleveransene til NFB, kraftstasjonen kan ikke være i produksjon dersom magasinene tappes under tillatt høyde.

Andre kommentarer, postene 2, 3 og 5

NVE foreslår de generelle vilkårene for godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v., for forurensing og for konsesjonærens ansvar ved anlegg og drift.

*NVE's forslag til vilkår
for tillatelse etter vassdragslovens §§ 104 - 106
for Malmo Elektrisitetsverk DA til å bygge nytt
Malom kraftverk og foreta regulering i Ressemelva,
Verran kommune*

«1.

(Byggefrister m.v.)

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av ikke over 2 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen. I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

Dersom disse fristene oversittes uten tillatelse fra Nærings- og industridepartementet, faller tillatelsen bort i samsvar med vassdragslovens § 111.

2.

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift m.v.)

Innen en rimelig økonomisk ramme plikter konsesjonæren å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet å kraftverksdrif-

ten å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner m.v., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal naturvernmyndighetene underrettes.

3.

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene for- bundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for utbyggingen. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Innen en rimelig økonomisk ramme plikter konsesjonæren å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trengs for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

4.

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- å sørge for at forholdene i Mågåtjønna og Røssin er slik at de stedegne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,

- c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes,
- d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

5

(Forurensning m.v.)

Utbygger plikter etter Miljøverndepartementets nærmere bestemmelse å utføre eller bekoste tiltak som er påkrevet for å avverge eller redusere virkningen av forurensning som står i forbindelse med utbyggingen.

6

(Terskler m.v.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Nærings- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprenskinger m.v. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Nærings- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

7.

(Vannforsyning)

ME plikter å innrette driften av kraftverket slik at leveranse av vann til Nye Fosdalen Bergverk A/S kan foregå iht avtale, for tiden 4 mill m³ pr. år.

8

(Reguleringshøyder)

- a) *Mågåtjønna*.
HRV (høyeste reg. vasst.) kote 461,0
LRV (laveste reg. vasst.) » 459,0
Reguleringshøyden er 2,0 m
- b) *Røssin*.
HRV kote 356,0
LRV » 350,0
Reguleringshøyden er 6,0 m.

Magasinene skal fylles opp så raskt som mulig om våren til kote 460,0 i Mågåtjønna og til kote 352,0 i Røssin. Vannstanden skal ikke senkes under disse grenser før 15. februar. Unntak kan gjøres dersom dette vil være helt nødvendig aht vannleveransen til NFB, kraftstasjonen kan ikke være i produksjon dersom magasinene tappes under tillatt høyde.

Det skal ved manøvreringen has for øye at flommen i vassdragene nedenfor magasinene så vidt mulig ikke økes.

Det skal påses at flomløpene ikke hindres av is eller liknende, og at dammer og luker til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vasstander. Protokollen skal på forlangende legges fram for NVE.»

Følgende uttalelser har departementet mottatt på NVEs innstilling av 25. februar 1994:

Nye Fosdalens Bergverk AS har 18. mars 1994 gitt følgende uttalelse:

«Nye Fosdalens Bergverk AS ble etablert i 1990 etter at det tidligere bergverket ble slått konkurs. Bedriften fikk overdradd alle rettigheter nødvendig for videre gruvedrift fra Fosdalens Bergverks konkursbo, heri innbefattet den eksklusive rett til driftsvann gjennom avtale med Malmo Elektrisitetsverk. Bedriften har ifølge dette reguleringsansvar på de to damanleggene Røssin og Mågåtjern. Den tidligere og nåværende bedrift har ført dagbok over foretatte reguleringer og nedtapningsnivåer siden før 1960.

Vi har et nært samarbeid med Malmo Elektrisitetsverk og håper selvsagt at eventuell utbygging må bli best mulig for dem. Vi har i vårt brev av 25.10.1993 gitt uttrykk den uholdbare situasjon som vil oppstå dersom det kreves strengere reguleringsbetingelser enn de som nå gjelder. Dette er nødvendige betingelser i dag og disse endrer seg ikke ved en eventuell kapasitetsøkning av ME's kraftstasjon.

Det er i høringsuttalelsene fremkommet en rekke argumenter som vi ikke finner relevante og/eller ikke er korrekte. Vi vil kun korrigere og kommentere to av disse:

Redusert vannbehov

Dagens årlige produksjonstønasje er redusert i forhold til tidligere driftsopplegg. Imidlertid er antall produktkvaliteter og prosessene omlagt med krav om relativt vesentlig større vannforbruk pr. produkt-tonn. Videre foregår produksjonen på 2 skift mot tidligere 3 skift. Med en slik skiftgang med start klokken 0600 og stopp klokken 2200 er nedregulering og påfølgende oppjustering av dam på nattskiftet ikke praktisk gjørlig når endringer nede ved driftsinntak først gir utslag etter 5-6 timer.

Ved lengre stopper foretas alltid regulering ned til det vannbehov kraftverket har. Kontrollen med og utførte reguleringer i begge reservoarene har nitid blitt fulgt opp primært ut fra kravet om de nødvendige behov såvel for bedriften som for ME. Med de erfaringer en har med kriseår har det nettopp vært en overordnet målsetning å spare vann hvis mulig. «Unødvendig» nedtapping har derfor ikke forekommet.

Nedtapping av Mågåtjern

Vi er gjort kjent med at det som bevis for uheldig nedtapping er fremlagt et bilde fra nedtappingen som var nødvendig i forbindelse med reparasjonsarbeidene å dammen i 1984. Dette er ikke representativt på de reguleringer som har vært gjort i den tid registreringer er utført. Videre viser våre dagboknotater at det gjennomsnittlig har vært åpnet hvert annet år. I perioden under og etter konkursen var det ikke behov for reguleringer.

Til underretning vedlegges en oppstilling av våre

dagbokregistreringer. Som det fremgår av disse vil innstramminger av reguleringsgrensene medføre skadevirkninger både for bedriften og for kraftverket i en størrelsesorden som setter sysselsetninger av 38 personer i fare. Dette for en bedrift som p.t. vurderer alternative produktopplegg som kan ha et driftsperspektiv på 10-15 år. Med de påviselige små skadevirkninger reguleringene av Mågåtjern har hatt og vil få håper vi det ved behandlingen av elektrisitetsverkets søknad tas hensyn til at nedtapping kan skje innen de grenser som i dag eksisterer.»

Damregulering Rødsin/Mågåtjern

DamregRM

0 = Situasjon mai/juni

1 = Dato åpnet

2 = Dato max. nedtappet

3 = Max. nedtappet

	Rødsin			Mågåtjern				
	1	2	3	1	2	3	0	
1955	11.1	10.4	305		13.9	10	10.5	0
1956	10.1	10.9	190	12.3	29.3	45	10.6	0
1957	24.6	5.9	200					
1958	1.1	22.1	260					
1959	15.1	28.8	220					
1960	13.1	26.3	520	16.1	8.2	170	21.5	0
1961	1.1	12.1	484	4.1	17.2	122	13.3	0
1962	?	?	?	?	?	?		
1963	11.6	2.9	415	2.9	25.9	105	1.5	0
1964	1.6	24.10	45					
1965	20.1	21.9	300					
1966	1.1	12.4	460	27.1	25.4	129	2.5	-100
1967	6.1	7.4	605	7.4	17.4	52	27.5	0
1968	4.2	7.10	494	16.10	23.12	76	1.5	0
1969	8.1	27.12	445	8.1	27.3	285	24.5	-158
1970	1.1	9.4	563	8.1	17.4	238	5.6	-70
1971	4.2	20.9	242					
1972	7.1	9.3	420					
1973	17.1	12.3	190					
1974	1.1	2.12	521	26.11	31.12	80	18.4	0
1975	2.1	2.1	440	2.1	3.2	120	11.6	0
1976	27.1	12.4	560	17.12				
1977	4.1	3.3	550	4.1	3.3	251	9.6	-70
1978	1.1	31.3	506	16.3	31.3	75	31.3	0
1979	8.1	25.1	518	24.1	22.3	265	4.6	-75
1980	1.1	8.9	527					
1981	1.1	2.12	430	6.10	20.10	30	1.5	0
1982	14.1	26.1	550	26.1	24.3	250	24.5	-25
1983	17.3	17.3	300					
1984	18.3	18.3	650	30.4	9.5	185	xx)	
1985	7.1	21.2	546	18.2	11.4	220	30.5	0
1986	13.1	26.3	570	21.2	25.4	150	24.5	0
1987	14.1	2.12	384					
1988	5.1	6.4	530	9.3	15.4	100	6.6	0
1989	4.1							
1990								
1991								
1992	1.4	1.11	250					
1993	15.3	23.12	550	27.12				
1994	2.1	2.1	450		25.1	195		

xx) Nedtapping for dampbygning.

Vedlegg: Damregulering Rødsin Mågåtjern

Røssin Hytteeierforening har 28. april 1994 gitt følgende uttalelse:

«Styret i Røssin hytteeierforening beklager meget sterkt forslaget til de reguleringsgrenser NVE foreslår i konklusjonen og i utkastet til vilkår for bygging av nytt Malmo kraftverk og regulering i Ressemvassdraget.

Våre tidligere uttalelser står ved lag. I tillegg vil vi fremheve nedenforstående punkter:

1. Feilaktige påstander i søknaden

12. Forholdene til rettighetshaverne.

Hytteeierforeningen er ikke forespurt og har selv sagt heller ikke gitt samtykke til bygging av ny kraftstasjon.

To av hytteeierne som også er berørte grunneiere, er ikke forespurt. Dette gjelder Oddvar Fossdal (grunneier og hytteeier ved Røssin og grunneier ved Ressemelva) og Oddmund Ressem (grunneier og hytteeier ved Mågåtjønna, kjent med søknaden ut fra avisannonse).

14. Friluftsliv/ferdsel

Området er flitting i bruk både sommer og vinter. Lokalbefolkningen bruker området til utfartssted og hytteliv. Det er også hytteiere fra bl.a. Lillestrøm, Trondheim, Levanger, Inderøy og Namsos. Disse hytteeierne bruker også området meget flittig til tross for lang vei.

16. Fiske og fisk

Feilaktig påstand om fiske og fisk i Mågåtjønna (se punkt V i hytteeierforeningens brev av 16.09.1993).

2. Hytteeiernes forventninger vedr. regulering og vannuttak.

Hytteeierforeningen vil hevde at hytteeierne i lang tid har hatt grunn til å leve i «god tro» når de har forventet at nedtappingen av vannene ble sterkt redusert i samband med at gruvedriften ved Fosdalen Bergverk ville bli nedlagt. Vannforbruket ved nåværende årlige kraft-produksjon på 0,8 GWh og største effektuttak på 100 kW er i underkant av halvparten av den vannmengden bergverket nå trenger. Vannbehov og reguleringer ved en ny kraftstasjon med en kraftproduksjon på ca. 3,4 GWh og et effektuttak som er 7 ganger høyere enn nåværende, er langt over hva hytteeierne noen gang har hatt grunn til å forvente.

3. Uheldige miljøvirkninger ved 2 «siste» reguleringsmetrene i Røssin holdt opp mot verdien av kraftmengden

Virkningen ved å øke reguleringen fra 4 til 6 meter og fra 2 til 4 meter respektive vinter og sommer er katastrofal for miljøet ved Røssin. Det er særlig den reelle vannstanden om sommeren (1/6 til 1/11) som er avgjørende og må da ikke underskride HRV med mer enn 2 meter. Vi viser til vedlagte fotokopier hvor dette går klart fram.

Så vidt vi kan se ut fra diagrammer og tabeller, vil en avkniping av reguleringshøyden på 2 meter i Røssin i forhold til NVE's forslag kun redusere vinterproduksjonen med knapt 8%, mens sommerproduksjonen vil bli uberørt. Årlig reduksjon i produksjonsverdi vil utgjøre ca. kr. 30 000. Hytteeierforeningen mener at dette tallet er latterlig lavt i forhold til ulempene.

Konklusjon

Hytteeierforeningen vil på det instendigste be om at reguleringen av Røssin blir slik at vannstanden om sommeren (perioden 1/6 til 1/11) ikke underskider HRV med mer enn 2 meter. Reguleringen av Mågåtjønna må ikke under noen omstendighet bli mer omfattende enn det som er foreslått av NVE. Dersom det ikke uten videre kan tas hensyn til hytteeierforeningens forslag, ber vi instendig om at det foretas en særskilt og uhildet vurdering av verdien av produksjonstapet vårt forslag medfører satt opp mot reduksjonen av miljøskadene ved Røssin, før saken avgjøres.

Merknad:

Hytteeierforeningen har tidligere uttalt at vi har forståelse for den regulering vannbehovet til Fosdalen Bergverk krever og vi ønsker ikke at vårt forslag på noen måte skal hindre bergverksdriften. Dette står fortsatt ved lag. Vi ønsker imidlertid at det den tiden bergverket holdes i gang fortsatt husholdes med vannet slik at reguleringen av vannene kommer nærmest mulig vår anmodning om reguleringsvilkår.»

Malmo Elektrisitetsverk DA har 10. april 1994 gitt følgende uttalelse:

«Malmo Elektrisitetsverk (ME) har mottatt NVE's vurdering og anbefaling overfor departementet når det gjelder eventuell opprusting av kraftverket.

ME har følgende kommentarer til denne og den tidligere saksbehandling:

Saksbehandlingen har vært sterkt påvirket av innspill fra en enkelt hytteeier ved Mågåtjønna, Per Hembre. Han har arbeidet sterkt for å hindre ME i å få regulere det øvre magasin på samme måte som tidligere. For å støtte personlige interesser, er det lagt fram en hel del påstander som har liten eller ingen relevans til virkeligheten hva angår ulemper for fiske, sjenanse ved regulering og allmennhetens bruk av området.

Hytteeieren har forøvrig gitt seg ut som talsmann for Røssin hytteeierforening til tross for at han ikke hadde noen rett til dette. Han var verken medlem av styret eller valgt til talsmann for foreningen.

Hytteeierforeningen er nå ikke meningsberettiget ettersom det til det nylig avholdte «årsmøte» bare var sendt innkalling til et utvalg av medlemmene. Valg på nytt styre er følgelig ikke gyldig.

Røssin hytteeierforenings styre har i en erklæring dat. 20.08.92 fastslått at foreningen ikke har noen innvending mot de planlagte opprustingsarbeider ved kraftstasjonen.

Hembres krisemaksimering kom ganske overraskende ettersom det i løpet av 83 år aldri er framlagt klager på regulering av magasinene.

Fylkesmannen har bøyet av for kravene og gått inn for et langt mer restriktivt tapperegulativ enn det som er påkrevet for en opprusting av kraftverket.

NVE's saksbehandler har bare delvis tatt Fylkesmannens tilråding til følge, men har akseptert påstander om ekstremt godt fiske, unikt område som landskapselement, for friluftsliv, naturopplevelse og tilradd en maksimal nedtapping på 2 m.

ME mener at det ikke er grunnlag for en så streng reguleringspraksis med bakgrunn i de ovennevnte påstander.

Verran kommune har store, uberørte områder med høgfjellspreget som til tross for sin nære beliggenhet, brukes minimalt av allmennheten.

Det finnes uttall fiskevatn, mange med langt bedre fiskemuligheter enn Mågåtjønna, man alle disse herligheter nyttes kun av et fåtall personer - på samme måte som Mågåtjønna.

Folketallet i kommunen er ca. 3 000 og går nå raskt ned mot 2 000 ettersom en uvanlig stor del er eldre mennesker. Antall arbeidsplasser av avtakende og næringsgrunnlaget blir svakere fra år til år.

Et av de beste fiskevatn i kommunen er Holden. Her er det ca. 200 hytter og stor aktivitet. NTE har regulert vatnet siden tjuetåra, og de siste 50 år er vatnet regulert opptil 10 m. Når vatnet likevel er ett av de bedre, forteller det noe om reguleringsmoderate skadevirkninger på fiskebestanden.

ME har god kontakt med NTE, og det opplyses der at en regulering på 6 til 7 meter ikke synes å ha negativ virkning for ørretbestandens næringsdyr. Dette utsagnet bygger på 70 års erfaring med reguleringer i Nord-Trøndelag.

Naturforholdene omkring Holden og Mågåtjønna er ganske like, men næringstilgangen i Mågåtjønna er mindre.

Hytteieier ved Mågåtjønna i over 40 år, Carl Ressem, Steinkjer, uttaler at han aldri har kunnet registrere noen negative virkninger av reguleringen. Vatnet var mange år tappet ned til damluka, men etter snøsmelting, var magasinet fullt og fisket som før.

I alle år fra 1910 til 1950 ble Mågåtjønna tappet ca. 2,5 m. Til tross for dette er det påvist at 7 år gammel ørret i 1939 - etter 29 års regulering - kunne få en lengde fra 60 til 70 cm. (Konservator Sivertsen, Videnskapsselskapet, Trondheim, 1939.)

Alle disse momentene underbygger at nedtapping som omsøkt, vil kunne fortsette uten nevneverdige negative virkninger - med hensyn til fiske.

Dammen er siden den gang påbygget 2,30 m slik at magasinshøyden ligger nærmere 5 m over den gamle tjønna, og det søkes om tillatelse til å tappe Mågåtjønna 2 m og sommeren og 3,5 m om vinteren - et tidspunkt da det normalt ligger 2 m snø i området.

Som en forstår, vil naturopplevelse og friluftsliv ved Mågåtjønna ikke påvirkes av en slik tapping. I barmarkperioden vil nedtapping mot 2 m normalt være aktuell på høsten, etter at hyttesesongen er avsluttet. Om vinteren vil en senking av vasspeilet på 3,5 m knapt være synlig i dette terrenget.

(Det vises vil tappeskjema for Røssin og Mågåtjønna - statistikk ført av gruveselskapene siden 1955.)

ME har regulert vassdraget siden 1910. Dette har gjort at det ikke har vært større ødeleggelser i elvedalen i denne perioden. Gruveselskapene, Fosdalens Bergverks-AS (FB) og senere Nye Fosdalen Bergverk AS (NFB) har etter søknad fått kjøpe vatn av ME. Dette vatnet blir pumpet fra elva nedenfor stasjonen.

Siden 1966 har FB og NFB betalt damleie og vassleie til ME, og det er inngått samarbeidsavtaler der gruveselskapet er tilpliktet å regulere magasinene på vegne av ME. Gruveselskapet er - på vegne av ME - også forpliktet til å foreta alt vedlikeholdsarbeid av dammene.

(Det vises til utskrift av ME's protokoll, møte 11. juli 1944.)

Ettersom gruveselskapet også er pålagt alt ansvar ved dambrudd, er den formelle eiendomsretten til dammene midlertidig overført til gruveselskapet, men denne skal gå tilbake til ME senest år 2010.

(Det vises til avtale mellom ME og FB dat. 14.11.66.)

Gjennom mange år ble det av FB pumpet, sjøvatn til oppredningsverket og på denne måten ble det mulig å spare vatn i Mågåtjønna - noe som gir seg utslag i statistikken. En unngikk å tappe mer enn ca. 3 m. Bruk av sjøvatn er i dag ikke aktuelt, og rørledning ut i sjøen er demontert.

1984 ble dammen påbygd 0,5 m, og magsinvolu-
met er betraktelig øket.

ME har også etter søknad, inngått en tidsbegrenset avtale med Verran kommune om kjøp av vatn til industriformål. E-verket er forpliktet til å levere vatn uten avbrudd. Avtalen om dette ble gjort da en regnet med å kunne fortsette en regulering av magasinene slik som før, og en vil få store problemer med å oppfylle avtalen i nedbørsfattige år dersom alternativ 1 ikke blir godtatt av departementet.

Siste driftsår er et eksempel på dette. NFB har brukt minimalt med vatn fram til april. Kraftstasjonen har stått og gruvedriften har vært stanset i mange uker p.g.a. avsetningsvansker og for å spare på vatn.

Mågåtjønna er nå tappet ned ca. 2 m og en fortsatt drift av FB og ME krever at Mågåtjønna tappes ned mot 3 til 4 m dersom ikke snøsmeltinga kommer tidligere enn normalt. Det er nå vatn igjen i magasinene for bare 30 driftsdøgn i gruva.

Sparing på vatn har ført til vassmangel på industriområdet ved flere anledninger, og det vil bli reist ganske store erstatningskrav fra industriens side.

(Se vedlagt regning fra Norwegian Stone dat. 10.03.94. Verran kommune har reist krav overfor ME i brev av 14.04.94.)

En slik framtidig situasjon vil være uholdbar for alle parter.

FB og NFB har ført statistikk over ulike forhold vedrørende magasinene og vassføring i elva.

Det er bemerkelsesverdig at Fylkesmannen ikke har tatt kontakt med NFB eller ME om reguleringen før tilråding kom konsesjonssøknaden ble gitt.

Det samme må kunne sies om Verran kommune. Vedtaket i kommunestyret viser at det hersker stor uvitenhet om virkningen av en redusert reguleringsgrense i magasinene. Kommunens foreslåtte grenser ville skape store problemer for de nåværende brukerne med stadige driftsstanser og uro, og kommunens egen interesser ville også bli skadelidende bl.a. med tapte skatteinntekter.

NVE anbefaler at Malmö Elektrisitetsverk DA får tillatelse til å oppruste Malmö kraftstasjon og regulere Ressemelva i Malm, Verran kommune.

Naturforvaltning, post 4

Ressemelva eller Ressembekken som den ble betegnet ved konsesjonsbehandlingen i 1910, er et svært lite vassdrag. Dambyggingen har medført gode muligheter for ørret ettersom volumet i vatna er øket mye.

Gytemuligheten i vatna har stort sett begrenset seg til utløpet, og både før og etter 1910 har det vært nødvendig å sette ut fisk. ME er innstilt på å sette ut fisk, men ettersom det her dreier seg om vatn som er regulert i over 80 år, håper en at «ansvaret for fisket i magasinene» ikke pålegges ME alene - så lenge det er flere storforbrukere av vatn.

ME ber om at eventuelt pålegg vedrørende fisket blir gitt i form av pålegg om utsetting av småfisk og ikke i form av penger.

Terskler m.v., post 6

Bygging av terskler, elvekorreksjoner, erosjonssikring m.v. er uaktuelt i elva. En fornuftig regulering

slik som foreslått i alternativ 1 er den beste sikring mot vår- og høstflom med derav følgende erosjoner og oversvømmelser nede i bygda. Dette var et stort problem i tida før dammene ble bygd.

Vannleveranser, post 7

NVE foreslår at plikten til å levere det avtalte vatn til NFB blir tatt inn som vilkår. Dette må være fullstendig unødvendig når NFB har reguleringsplikten og midlertidig eiendomsrett til dammene, se avtale dat. 14.11.1966, og 15.02.1992. Det samme må kunne sies om leveringen av industrivatn til Verran kommune som er avtalefestet 27.11.1990.

Reguleringshøyder, post 8.

NVE tilrår de regueringer for Røssin som utbygger har foreslått i søknaden. Dette er fornuftig og forsvarlig ettersom utbygger selv har pålagt seg restriksjoner i samråd med fylkesmannens vassdragsforvalter. Disse selvpålagte restriksjonene i Røssin er imidlertid avhengig av at restriksjonene i Mågåtjønna ikke for strenge.

NVE vil redusere reguleringen i Mågåtjønna til 2 m og begrunner dette bl.a. med at forpliktelsene om vannforsyning i flere år har vært oppfylt uten bruk av Mågåtjønna. Dette er ikke riktig!

Når Mågåtjønna ikke har vært nedtappet, så har det hatt sin grunn i uvanlig store nedbørsmengder, bruk av store mengder sjøvatn i bergverkets oppredningsverk eller store produksjonsbegrensninger ev. full driftsstopp p.g.a. konkursen. Dette går da også fram av tappestatistikken. Bergverket har dessuten ønsket å ha størst mulig vannreserve i Mågåtjønna i tilfelle tørke ev. stor produksjonsøkning av malm.

Når alternative bruk av sjøvann ikke lenger er aktuell, må alt driftsvann tas fra magasinene, og erfaringer tilsier at det vil bli meget vanskelig å dekke vannbehovet, spesielt i nedbørsfattige perioder, slike som siste driftsår.

Den siste påbygging av Mågåtjønndammen i 1984 gir stor økning i magasinivolum, og selv med en regulering som omsøkt, vil både fiskebestand og næringsdyr være godt sikret.

ME håper at departementet godkjenner regulering etter alternativ 1 da erfaringer tilsier at dette vil gi den beste tappesituasjonen med størst mulighet til nivåjustering magasinene i mellom og en god situasjon for fiske og friluftsliv ved begge fjellvatna.

I tørre perioder vil en nedtapping på 1 meter i perioden fram til 15.02 gi en uholdbar situasjon. Allerede på høsten vil en kunne få driftsvansker, og det vil bli en uholdbar venteperiode fram til 15.02.

Det beste vil være at det tillates en nedtapping på 2 m i tida fram til 15.02 og 3,5 m fram til snøsmelting.

NVE tilrår at det kan gjøres unntak fra sin foreslåtte regulering i Mågåtjønna dersom dette vil være helt nødvendig a.h.t. vannleveransene til NFB.

Dette er en uforståelig tilråding ettersom NFB er den eneste som har rett til å foreta reguleringer i vassdraget. Riktignok foretas reguleringene på vegne av ME, men ME kan bare forsøke å påvirke NFB's måte å regulere på. NFB har den fulle reguleringsrett fram til år 2010 i.h.t. avtalene med ME.

NVE må ha misforstått reguleringsavtalene når det står: «Konsesjonæren må selv sørge for å disponere magasinene slik at vannet rekker.»

Det virker også ganske underlig at NVE også foreslår at kraftstasjonen ikke kan være i produksjon dersom magasinene tappes under tillatt høyde.

Det er ME som er rettighetshaver i vassdraget. Me har regulert magasinene i 83 år.

Nå foreslås det at kraftstasjonen skal stenges og vatnet skal renne forbi mens de som leier eller kjøper vatn av ME, skal være skadefrie.

For å unngå en slik urettferdig konstallasjon, så en helst at alternativ 1 måtte bli godkjent for begge magasinene.

Som sagt har ME og gruveselskapet over 80 års erfaring med regulering av magasinene, og konsesjonssøknaden bygger på disse.

Reguleringsvilkårene ved en eventuell konsesjon vil være helt avgjørende for om det vil være mulig å ruste opp Malmo Elektrisitetsverk med visshet om en nødvendig økonomisk sikkerhet.

Ut fra erfaringene har ME søkt konsesjon for regulering etter alternativ 1 for begge magasin. Det innebærer selvpålagte restriksjoner ved begge magasin og ville være det beste grunnlag for en balansert regulering av vatna i forhold til hverandre, og det vil være den beste sikring for at alle brukere skal få forsvarlige forhold for sin drift.

Skulle imidlertid departementet finne det vanskelig å gi konsesjon på grunnlag av alternativ 1 for begge magasin, vil styret i Malmo Elektrisitetsverk DA, som siste anmodning i denne saken, be departementet vurdere om det ikke kunne være mulig å få til en mellomløsning.

De siste driftsårs langvarige tørke med de problemer en har hatt tanke på å «få vannet til å rekke» er et eksempel på hva som kan bli en fare for ME etter at en eventuell ny kraftstasjon er blitt virkelighet.»

Grøner Trondheim AS har 9. november 1994 gitt følgende uttalelse og forslag:

«Under forutsetning av at Malmo Kraftverk skal konsesjonsbehandles etter Vassdragsloven, vil vi på vegne av kraftverket komme med følgende kommentarer/forslag. Dette gjøres på bakgrunn av NVE's innstilling som innebærer en regulering av Mågåtjønna på 2,0 m og ikke 3,5 m som omsøkt og praktisert i dag.

- Det er tidligere påpekt at en redusert regulering vil få produksjonsmessige og økonomiske konsekvenser for prosjektet. Spesielt vil vi også påpeke de driftsmessige konsekvensene det vil få for kraftverket vinterstid: Mer start/stopp kjøring på grunn av mindre disponibelt vann vil kreve hyppigere tømning av rør på grunn av fare for ising. I tillegg vil mer vann bindes som is i vassdraget. Alt dette krever ekstra påpasselighet.
- I følge tidligere beregninger fylles Mågåtjønna til HRV -2 m til 1. juni og HRV -1,0 m i august ved totalt regulering på 3,5 m. For alternativet med 2,0 m total regulering nås HRV -1 m normalt til 1. juni, for så å fylles gradvis til oktober. Disse beregningene er basert på NVE's avrenningskart og VM Øyungen (1930-60). Mye tyder nå på at avrenningskartet gir for lave verdier (ikke uvanlig: konf. Ulvsfjord, Forsan m.fl.). F.eks. nådde vannstanden HRV allerede tidlig i juni 1994 etter 3 m nedtapping og det i en relativt tørr periode med lite snømagasin. Det nevnes også at Røssin nådde HRV 10. mai mot senhøstes som beregnet i et medianår. Ytterligere dokumentasjon vil kreve tid og ressurser. Forøvrig viser vi til tidligere innsendte oppgaver over magasin tapping fra 1955 og utover. (Fosdalens Bergverks AS/Nye Fosdalen Bergverk AS). Derfor foreslår vi at det heller innføres en restriksjon på manøvreringen.

Tapping fra Mågåtjønna sommerstid tillates ikke før HRV -1 m er nådd. Den neste meteren tappes tidligst fra 15. oktober og de siste 1,5 fra 1. februar og fram til 1. mai.

- Som en ytterligere mulighet kan manøvreringsreglementet gis en prøvetid på 5 eller 10 år, slik at nødvendig dokumentasjon av vannmengder og drift oppnås.

På vegne av Malmo Kraftverk ber vi derfor på det sterkeste om at Mågåtjønna får oppretteholde sin regulering på 3,5 m (eventuelt med foreslåtte restriksjon og/eller prøvetid).»

NVE har 6. januar 1995 gitt følgende uttalelse til Grøners forslag:

«Søker hadde foreslått en reguleringshøyde på 3,5 m for Mågåtjønna med maksimum 2 m under HRV i tiden 01.05 - 15.02.

I NVE's innstilling ble det foreslått en reguleringshøyde på 2 m. Videre ble det foreslått at magasinet skal fylles opp så raskt som mulig om våren til HRV -1 m og at vannstanden ikke skal senkes under dette før 15. februar. Unntak kan gjøres dersom dette vil være helt nødvendig a.h.t. vannleveransene til Nye Fosdalens Bergverk A/S. Kraftstasjonen kan ikke være i produksjon dersom magasinene tappes under tillatt høyde.

Grøners forslag går ut på reguleringshøyde på 3,5 m (som søknaden). Videre at det ikke tappes sommerstid før HRV -1 m er nådd, at den neste meter tappes i tiden 15.10 - 01.02 og de siste 1,5 m kan tappes i tiden 01.02 - 10.05. Det første leddet er imidlertid mangelfullt uttrykt. Vi antar det er ment at magasinet skal fylles opp så raskt som mulig om våren til HRV -1 m og at vannstanden ikke skal senkes under dette før 15.10. Dette første leddet gir inntrykk av større restriksjon på tappingen om sommeren i forhold til forslaget i søknaden, men det får neppe noen praktisk betydning. Med det store uregulerte tilløpet vil regulanten neppe ønske eller ha behov for å tappe fra Mågåtjønna i denne perioden. I praksis innebærer forslaget en litt sterkere regulering enn det søknaden omfattet ved at HRV -2 m skal kunne underskrides 14 dager tidligere (01.02 mot 15.02 i søknaden), dvs. magasinet vil oftere kunne bli tappet ned til LRV.

Magasinene er blitt utbygd i flere etapper, men til vannforsyningsformål. Den omsøkte utbyggingen innebærer derfor en bruksendring av magasinene, fra vannforsyning til kraftproduksjon. Bergverksselskapets behov har vært 4 mill. m³, år, til sammenligning er magasinet på 1,8 mill. m³ i Mågåtjønna med 3,5 m reguleringshøyde og 1,6 mill. m³ i Røssin til sammen 3,2 mill. m³. Kraftverkets behov har vært 2 mill. m³/år (med den nye installasjonen vil dette øke til 13,8 mill. m³/år). Dette viser at det har vært lite behov for Mågåtjønna som magasin fram til nå. De ettersendte oppgavene over nedtapping for årene 1955 til 1994 bekrefter også dette. Oppgavene er noe

mangelfulle, men de viser at det meste Mågåtjønna har vært nedtappet var 2,85 m under HRV i 1969. Det er følgelig ikke riktig, som søker gjentatte ganger har hevdet, at det har vært praktisert en regulering på 3,5 m.

Mågåtjønna har et lite nedbørsfelt, avrenningen er bare ca. 2,4 mill. m³. En reguleringshøyde på 3,5 m gir en magasinprosent på ca. 75 % for dette feltet. Dette innebærer at det tar lang tid å fylle opp magasinet. Vedlagt søknaden var Grøners beregninger over magasinutviklingen. Disse viser at i medianår vil bare 2,5 m av reguleringshøyden bli utnyttet, den nederste og øverste 0,5 m er da ikke nyttet. En begrensning av reguleringen iht. NVEs innstilling har derfor helt marginal betydning for kraftverkets økonomi. Vi viser til søkers beregning på s 12 i innstillingen. Med 3,5 m regulering nås HRV -1 m i august, mens denne høyden nås ca. 01.06 med 2 m regulering. For et område med så stor friluftsinnterese vil denne forskjell i oppfylling være av stor betydning.

Avrenningsberegningene gir nødvendigvis litt usikre tall, i søknaden er det anslått $\pm 10\%$. Det er ikke grunnlag for å anta at usikkerheten i dette området er større enn normalt eller at den går i en bestemt retning.

Grøner peker på konsekvensene for driften vinterstid pga. redusert magasin, med bl.a. mer start/stopp kjøring og fare for ising. Mindre magasin vil kunne føre til redusert brukstid om vinteren. For å unngå at stillestående vann i rørgaten fryser, skal det ifølge søknaden installeres en tappemekanisme slik at vannet renner dersom stasjonen stanser om vinteren. Det må sørges for at vannstrømmen er tilstrekkelig for å unngå frysing i røret, dette avhenger av værforholdene. Det bør imidlertid ikke by på store problemer for regulanten å planlegge driften slik at det ikke blir start/stopp kjøring vinterstid. I sterke kuldeperioder bør variasjon i driften unngås også av hensyn til isforholdene nedstrøms kraftstasjonen.

Det har ikke kommet fram opplysninger som tyder på at stans i kraftproduksjonen vinterstid skaper problemer for vannforsyningen til bergverket.

Konklusjon:

NVE opprettholder sin innstilling.»

Miljøverndepartementet, som på sin side har forelagt NVEs innstilling for Direktoratet for Naturforvaltning (DN) og Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har 9. mai 1994 gitt følgende uttalelse:

«Dagens installasjon i Malmo kraftstasjon er på ca 100 kW og midlere årlig produksjon er ca. 0,8 GWh. Den planlagte nye kraftstasjonen vil få en installasjon på 700 kW og produksjonen blir mellom 3 og 4 GWh, avhengig av hvilket alternativ som velges. Utbyggingen vil bli meget rimelig (tilsvarende økonomiklasse 1 i Samlet Plan.) Ut fra prosjektets størrelse er det unntatt Samlet Plan.

Utnyttelsen av reguleringene til den nye kraftstasjonen vil ifølge NVE være avhengig av tillatelse etter vassdragslovens §§ 104–106 av to grunner. Den ene er at reguleringene har ligget helt eller delvis ubenyttet i en årrekke og at det i løpet av denne tiden har utviklet seg allmenne interesser i tilknytning til magasinene som blir vesentlig skadet som følge av en gjenopptatt regulering. Den andre grunnen er at endret bruksmåte betinger en vesentlig annen måte å regulere på.

NVE har ut fra prosjektets beskjedne størrelse ikke funnet behov for å pålegge spesielle konsekvensutredninger. Dette har vist seg uheldig, idet søkerens beskrivelse av skader og ulemper etter vår vurdering er mangelfull og misvisende.

Magasinområdene, spesielt Mågåtjønnna, har store landskapsmessige kvaliteter. Fisket i Mågåtjønnna er meget godt, og bruken av området til friluftsmål er betydelig.

Départementet går i likhet med fylkesmannen og NVE's regionkontor imot en regulering av Mågåtjønnna. Selv uten denne reguleringen er prosjektet rimelig.

Vedr. Røssin støtter vi NVE's forslag til manøvreringsreglement.

Tillatelse etter lov om vern mot forurensning og om avfall § 11 kan gis dersom de vilkår som NVE har foreslått som post 5 fastsettes.

Uttalelser til innstillingen fra DN og fylkesmannen følger vedlagt i kopi. Vi legger også ved kopi av uttalelse vi har mottatt fra Helge Bakken.»

Direktoratet for naturforvaltning sin uttalelse:

«Søknad om tillatelse til å bygge ny Malmö kraftstasjon i Ressemelva i Verran kommune - NVE's innstilling.

Vi viser til Deres brev av 07.04.94. Vi viser forøvrig til tidligere uttalelser fra Fylkesmannen i Nord-Trøndelag i sakens anledning.

Våre kommentarer til innstillingen knytter seg i det alt vesentlige til reguleringen av Mågåtjønn.

Mågåtjønn har vært kjent som et usedvanlig godt fiskevatn. Etter at det ble bygget dam i utløpet av vatnet, er mulighetene for naturlig formering blitt ødelagt. Det nedlegges i dag en betydelig lokal innsats for å opprettholde bestanden. Siden 1960 er det blitt satt ut ca. 15 000 settefisk etter initiativ fra Malm jakt- og fiskeområde i samarbeid med hytteeierne i området.

Ifølge fylkesmannen har Mågåtjønn fremdeles en bra ørretbestand av meget god kvalitet. Mågåtjønn må anses å ha stor verdi som fiskevatn, særlig sett på bakgrunn av at Verran kommune fra før er hardt belastet med vannkraftutbygging.

Flere av høringsinstansene har påpekt at Mågåtjønn i de siste 10-20 år ikke har vært nedtappet bortsett i forbindelse med reparasjonsarbeid i 1984. Mågåtjønn må i dag dermed nærmest betraktes som uregulert. Selv en 2 ms regulering slik som NVE går inn for i sin innstilling, vil derfor medføre en forverring av forholdene for fisk i vatnet, og dermed ha negativ innvirkning på fiskebestanden.

Vi vil her forøvrig vise til at NVE, region Midt-Norge, i likhet med fylkesmannen, har gått imot regulering av Mågåtjønn av hensyn til de betydelige friluft- og fiskeinteressene som knytter seg til vannet.

DN vil på denne bakgrunn primært gå inn for at Mågåtjønn beholdes uregulert. Hvis dette kravet ikke kan oppfylles, vil vi sekundært gå inn for at det i vilkårene blir tatt inn følgende bestemmelse om fondsavsetning til opphjelpe av fisket.

«Fra og med det år konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale et årlig beløp til Verran kommune på kr 5 000 til opphjelpe av fisket. Beløpet skal justeres etter de tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer. Beløpet skal benyttes etter nærmere bestemmelse av kommunestyret til opphjelpe av fisk i kommunen.»

Avslutningsvis vil vi, i likhet med fylkesmannen, påpeke det uheldige i at søker fra en avdeling i NVE er gitt et tilsagn på 1 mill. kr. i støtte til utbygging før søknaden er behandlet og avgjort av NVE/NOE.»

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag sin uttalelse:

Vedrørende søknad om tillatelse til ny Malmö kraftstasjon, Verran kommune, Nord-Trøndelag

Vi viser til brev fra MD av 07.04.94 om saken og til kopi av vår saksuttalelse til NVE av 25.11.93 (vedlagt).

Fylkesmannen har følgende kommentarer til NVE's innstilling til NOE av 25.02.94.

*a) Søknaden fra Malmö Elektrisitetsverk
pkt 14*

Det hevdes fra søker at det er moderat bruk av området (til friluftsmål mm) og at reguleringa blir omtrent som tidligere. Dette er etter fylkesmannens vurdering ikke riktig. Området er mye brukt til friluftsmål og fritidsfiske. Videre har det i de siste 10-20 år faktisk ikke vært regulering av Mågåtjønnna, bortsett fra reparasjonsarbeid i 1984. Vi viser forøvrig til våre uttalelser i vårt brev til NVE.

pkt 16

Det hevdes fra søker at Mågåtjønn har liten bestand av ørret. Dette er etter fylkesmannens vurdering ikke riktig. Mågåtjønnna har bra ørretbestand, og det har siden 1960 vært satt ut ca 15 000 fisk i vatnet. Kvaliteten på fisken er meget bra. En regulering på 2 m som NVE går inn for vil påvirke næringsstilgangen for fisken i sterk negativ grad og man må da forvente at kvaliteten vil gå sterkt tilbake. Dette vil klart redusere fiskeverdiene i området.

b) Andre kommentarer

NVE, region Midt-Norge, har også kommet fram til at miljøinteressene i området er av en slik karakter at de bør gå foran en regulering av Mågåtjønnna. Dette er ikke kommet fram i NVE's innstilling til NOE.

Fylkesmannen stiller seg videre svært undrende til en praksis der én avdeling i NVE gir søker tilsagn om 1 mill. kroner i støtte til utbygging mer enn et år før søknadsbehandling i NVE/avgjørelse i NOE.

c) Vurdering av forurensningsmessige forhold

Etter fylkesmannens vurdering, vil ikke en utbygging etter de foreliggende planer medføre endringer av de forurensningsmessige forhold i vassdraget.

Dessverre var dette punktet falt ut i vår uttalelse til NVE.»

Miljøverndepartementet, Direktoratet for naturforvaltning sin uttalelse:

«Utbygging av Malmö kraftstasjon, Verran kommune

Jeg er hytteeier i Verran kommune kjent med og engasjert i ovennevnte utbyggingssak. Fra saksbehand-

ler i Miljøverndep. har jeg fått opplyst at saken er oversendt til DNV for vurdering og kommentar.

Jeg tillater meg å presisere noen punkter som er nevnt i utfyllende vedlegg som forhåpentligvis følger saken.

Som bruker og kjenner av området, spesielt da omkring det øverste tiltenkte reguleringsmagasinet, Mågåtjønna, vil jeg komme med noen synspunkter om en evt nyutbygging av kraftstasjonen.

Pkt 1: Omkring de to magasinene ligger det ca 30 hytter. Hytteeierne bruker området til alle årstider. Det være seg til jakt, fiske, børsanking og turgåing. Området er også det nære skogs- og fjellområdet for befolkningen i Malm sentrum.

Pkt 2: Mågåtjønna har vært og er tiltenkt å bli et fiskevatn utenom det vanlige. Jeg viser her til vedlegg helt fra konservator Sivertsens dager, samt til statistikk over fisket i de seinere åra. - Jeg vil nevne spesielt at representanter fra Malm jakt og fiskeområde, samt noen hytteeiere, så seint som i 1991 kjøpte og bar opp 2 000 settefisk til Mågåtjønna. - Hva for følger reguleringer på opp til 3,5 m (Regulantens ønske) vil få for ørretbestanden i vatnet, er kjent fra utallige reguleringer.

Pkt 3: Mågåtjønna har ikke vært nedtappet siden 1984, og da i forbindelse med en reparasjon av demningen, og må således betraktes som et uregulert vatn. Alle de andre større innsjøende i kommunen (delvis bortsett fra Langvatnet) er kraftig regulert. I vinter er de tappet ned fra 5 til 10 meter. Sjøene er forlenget 2. ragns fiskvatn.

Pkt 4: I forbindelse med kraftutbygging vurderes energi, økonomi, arbeidsplasser og miljøhensyn opp mot hverandre, og en forsøker gjerne å finne en balansegang. Når det gjelder dette prosjektet, våger jeg å påstå at det i energisammenheng betyr så å si null for samfunnet. I følge regulanten, 3,6 GWh, altså en promille av produksjonen i Nord-Trøndelag. For å få økonomien i hop beregner regulanten 10 øre pr. kWh for levert sommerkraft og 20 øre for vinterkraft. Jeg tror det er få kraftkjøpere som regner med et slikt prisnivå i åra framover, jamvel om vinterens priser har vært høye. - Regulanten sier videre at han er avhengig av 3,5 m maks regulering på Mågåtjønna og 6 m på Røssin. Hva om han ikke oppnår dette? Konklusjon: Foretaket er tvilsomt økonomisk. Veid opp mot miljødeleggelser skulle saken være klar. Når det gjelder arbeidsplasser, blir det ingen varige sådanne for Verran kommune.

Pkt 5: Opprusting av gamle kraftverk mener jeg er et godt miljøtiltak. Å skifte ut en stasjon på 100 kW med en på 700 kW, og som rundt regnet krever 4-5 ganger så mange vatn, er ikke opprusting, men nybygging, spesielt når det kreves tilleggsreguleringer.

Pkt 6: Jeg stiller meg sterkt undrende til den konklusjonen NVE i Oslo har dradd i denne saken. Faginstansene, Fylkesmannen i Nord-Trøndelag og NVE i Midt-Norge, har etter befaringer i området frarådd regulering av Mågåtjønna og tilrådd en skånsom utbygging (regulering) av Røssin. Dette først og fremst ut fra miljøhensyn. NVE i Oslo har satt faginstansene til side og gått inn for utbygging, uten befaring, og det i år 1994.

Pkt 7: Det juridiske i vassdraget med hensyn til rettigheter er uklart, uten at jeg vil komme nærmere inn på dette her. Konklusjon: Det riktige i denne saken må være å følge Fylkesmannens og NVE i Midt-Norge sitt råd. I det minste bør en utsette saken slik at instanser som NVE i Oslo, Næringsdepartementet, Miljøverndepartementet og DNV kan delta i en befaring til sommeren.»

DEPARTEMENTETS BEMERKNINGER

Innledning

Søknaden fra Malmo Elektrisitetsverk DA (ME) gjelder tillatelse etter vassdragslovens §§ 104 - 106 til bygging av en ny kraftstasjon i Ressemelva og fortsatt regulering av vassdraget i Verran kommune i Nord-Trøndelag. ME er et privat selskap med fem partshavere, hver med 20 % eierandel og alle har eendommer i Malm. ME ble stiftet i 1910 og har siden drevet stasjonen sammenhengende.

Ressemelva har vært regulert med to de reguleringsmagasin, Mågåtjønna og Røssin siden 1910. Det er en relativt liten regulering, det blir innvunnet mindre enn 500 naturhesterkrefter som er nedre grense for konsesjonsbehandling etter vassdragsreguleringsloven.

Den nye kraftstasjonen vil erstatte den eksisterende kraftstasjon fra 1910. Kraftstasjonens høye alder gjør det nødvendig for eierne å foreta omfattende fornyelser dersom driften skal kunne fortsette. Nye Fosdalen Bergverk A/S (NFB), tidligere Fosdalen Bergverk bruker avløpsvannet fra kraftstasjonen. Investeringene er beregnet til 6,6 mill kroner pr. 1. kvartal 1993, som gir en utbyggingspris på 1,83 kr/kWh.

Dagens installasjon i Malmo kraftstasjon er fra 1910 og er på ca. 100 kW med en midlere årlig produksjon på ca. 0,8 GWh. Det har ikke tidligere vært gitt konsesjon etter vassdragsreguleringsloven eller vassdragsloven. Den planlagte nye kraftstasjon vil få en installasjon på 700 kW og en produksjon på i overkant av 3 GWh avhengig av hvilket reguleringsalternativ som velges. Søker har primært foreslått en regulering som nærmest tilsvarer den regulering som har blitt praktisert frem til i dag, men med enkelte restriksjoner. Forskjellen mellom «beste» og «dårligste» reguleringsalternativ tilsvarer ca. 0,37 GWh pr/år.

Da det tidligere ikke er gitt noen offentlige reguleringsstillatelser, er det heller ikke fastsatt noen reguleringsgrenser for magasinene. I Røssin ble det bygd en dy dam i 1950 og begge dammene er siden påbygd. Både fornyelsen av dammen i Røssin og påbyggingen av dammene har skjedd i forbindelse med at reguleringene også har fungert som vannforsyningskilde for Nye Fosdalens Bergverk A/S (NFB). NFB eier dammene og har ansvaret for vedlikeholdet og for skader som kan oppstå ved driften av dem, ME har følgelig bare en bruksrett til disse. Dammene har vært underlagt tilsyn og tilstanden er i dag god.

Den prosjekterte ombyggingsplanen vil gi en økning i årlig middelproduksjon på mindre enn 5 GWh og installert effekt er mindre enn 1 MW, prosjektet er derfor unntatt fra Samlet Plan behandling.

NVE har i sin innstilling anbefalt at Malmo Elektrisitetsverk DA får tillatelse etter vassdragslovens §§ 104-106 til å bygge nytt Malmo kraftverk og

regulere Ressemelva på de vilkår som fremgår av NVEs utkast. NVE anbefaler at reguleringen av Mågåtjønna begrenses til 2,0 m hele året mot 3,5 m i dag.

Forholdet til vassdragsloven

Ethvert inngrep er ikke avhengig av tillatelse etter vassdragslovens §§ 104-106. Forutsetningen er at inngrepet er til «skade eller ulempe» av noen betydning for allmenne interesser. Avgjørelsen treffes etter en skjønnsmessig vurdering. Ved vurdering av forholdet til vassdragslovens regler har departementet vektlagt følgende momenter:

Økning av kraftverkets slukeevne medfører at mindre vann går utenom kraftstasjonen. Det vil i perioder gå litt mere vann i Ressemelva, utbyggingstrekningen blir mere tørrlagt enn før og magasinene vil få mer varierende vannstand. Departementet finner det godt gjort at især den ene reguleringen ikke har vært utnyttet fullt ut i en årrekke. Bygging av ny kraftstasjon vil derfor etter departementets oppfatning innebære endret bruk. Det har over tiden utviklet seg allmenne interesser i tilknytning til magasinene som kan bli skadelidende som følge av denne endrede bruksmåte. I første rekke vil en endring av manøvreringen kunne medføre øket skade på fisket. Mågåtjønna er et rent ørretvann, med en relativt stabil vannstand som har resultert i at det er etablert en god fiskestamme. Det estetiske er og et moment som er vektlagt ved vurderingen.

Olje- og energidepartementet finner på bakgrunn av ovennevnte at skadene og ulempene for de allmenne interesser berøres i så stor grad at konsesjonsplikten i vassdragsloven § 104 nr. 2 utløses.

Søknaden/planen

Dagens kraftstasjon, som har det samme maskineriet som ble installert i 1910, har en installert effekt på 100 kW, den utnytter en fallhøyde på ca. 110 m og har en midlere årsproduksjon på 0,8 GWh. Rørgaten fra inntaksmagasinet Sve til kraftstasjonen er ca 540 m lang. Den øvre delen ligger i dagen mens den nedre er nedgravd. Gjennom de senere årene er mesteparten av rørene skiftet ut.

Det er planlagt å bygge en ny kraftstasjon ved siden av den gamle som antydes gjort om til museum. Det skal benyttes samme inntaksdam og rørgate som nå, men med visse utbedringer. Det skal for å hindre at stillestående vann fryser, installeres en tappemekanisme slik at vannet renner selv om stasjonen stanser om vinteren. Den nye stasjonen skal utstyres med ett Francis aggregat med 700 kW ytelse og en slukeevne på 0,75 m³/sek. Utbyggingen krever ingen nybygging av linjer eller bygging av veger. Det skal ikke gjøres noe med reguleringsinnretningene.

Konsesjonssøker har utarbeidet forslag til manøvreringsreglement. De tapperestriksjonene søkeren foreslår, reduserer produksjonen fra 3,66 GWh

til 3,41 GWh. Vannbehovet sett i forhold til total avrenning og magasinenes kapasitet, forutsetter en full utnyttelse av reguleringskapasiteten; 13,8 mill. m³/år. Til sammenligning forbruker den nåværende installasjonen ca. 2 mill. m³/år. Gruveselskapets behov for 4 mill. m³/år blir nå av underordnet betydning, fordi dette vannet først nå vil gå gjennom kraftstasjonen. Gruveselskapets vannbehov kan komme opp i 25 000 m³ pr døgn, mens den nye kraftstasjonen vil kunne bruke opp til 64 800 m³ pr. døgn. Ut fra avløpsdata for Øyungen vannmerke sammenholdt med midlere avløp fra kraftverkets nedbørfelt som angitt i planen, vil minste årlige avløp kunne regnes til å være ca. 10 mill. m³. Forutsatt jevnt forbruk i gruveselskapet, synes det ikke å være vanskelig å dekke de 4 mill. m³, selv i et år med meget dårlig tilsig.

NFB som har drevet jernmalmsgruver i Malm siden 1907, henter sin vannforsyning fra Ressemelva, delvis med pumper og tilhørende dammer nedstrøms kraftstasjonen og delvis ved en trykkvannsledning med an boring til kraftstasjonens turbinrør. NFB bekostet den nye dammen i Røssin i 1950 og har også bekostet de senere påbyggingene. Før 1966 forelå det er leieavtale mellom ME og NFB, men ifølge avtale fra 1966 har NFB (tidl. Fosdalen Bergverk) hatt eierrettighetene til dammene i Mågåtjønna og Røssin og har manøvrert vassdraget på vegne av ME. NFB har også ansvaret for vedlikehold og for skader som kan oppstå ved f.eks. dambrudd. Dersom NFB frafaller utnyttelsen av rettighetene, skal dammene tilfalle ME uten særskilt godtgjørelse. Fra samme tidspunkt overtar ME alt ansvar i forbindelse med dammene. NFBs behov for vann skal sikres.

Skader, ulemper og fordeler

Økning av kraftverkets slukeevne medfører at mindre vann går utenom kraftstasjonen, dvs. at en betydelig større del av det uregulerte tilsiget kan brukes i produksjonen. Det vil i perioder gå litt mere vann i Ressemelva, utbyggingsstrekningen blir mere tørrlagt enn før og magasinene, Mågåtjønna og Røssin, vil få mer varierende vannstand. Miljøkonsekvensene ved bygging av kraftstasjonen og endringen i vannføringen nedenfor magasinene er relativt små. De innkomne uttalelsene omhandler i første rekke forholdene rundt magasinene Mågåtjønna og Røssin og de skadene som er endret praktisering av reguleringene vil medføre. Området rundt disse to magasinene er et lett tilgjengelig utfartsområde som nyttes av både hytteiere og andre. Det er 6 hytter ved Mågåtjønna og 16 ved Røssin.

I første rekke vil en endring av manøvreringen medføre øket skade på fiske. Det pekes også på estetiske ulemper i form av at det skapes skjemmende strandsoner. Området ved Røssin er allerede sterkt skadet av den reguleringen som har vært praktisert, der er det skjemmende strandsoner og bare en ubetydelig fiskestamme. Mågåtjønna har vært lite regulert de siste 10 - 20 årene, den relativt stabile vann-

standen er et viktig landskapselement og har resultert i at det er etablert en god fiskestamme. Mulighetene for naturlig formering av fisk er redusert grunnet de oppførte dammene, det settes derfor ut fisk regelmessig.

Maskineriet i kraftstasjonen er gammelt og bør fornyes. Formålet med en økning i kraftverkets kapasitet er å utnytte vannet bedre, i første rekke ved å utnytte det uregulerte tilsiget bedre slik at mindre vann renner utenom kraftstasjonen. Myndighetene har oppmuntret til opprusting og utvidelse av småkraftverk og for årene 1991 til 1994 ble det over statsbudsjettet bevilget beløp til støtte til slike prosjekter. ME har fått et foreløpig tilsagn om støtte på 1 mill. kroner.

Inkomne uttalelser

NVEs innstilling avgitt 25. februar 1994 til å bygge ny Malmö Kraftstasjon har vært forelagt Miljøverndepartementet som på sin side har forelagt NVEs innstilling for Direktoratet for naturforvaltning (DN) og Fylkesmannen i Nord-Trøndelag.

Miljøverndepartementet har dessuten mottatt en uttalelse fra Helge Bakken. Nye Fosdalen Bergverk A/S (NFB), Røssin Hytteeierforening og Malmö Energiverk (ME) har alle avgitt uttalelser.

Miljøverndepartementet går mot at det gis tillatelse til regulering av Mågåtjønn. Her vektlegges de landskapsmessige verdier, områdets bruk til friluftsmål og at fisket i Mågåtjønn er meget godt. Når det gjelder Røssin så anbefaler Miljøverndepartementet NVEs forslag.

Røssin Hytteeierforening går inn for at reguleringen av Røssin ikke kan underskride HRV med mer enn 2 meter i perioden 1. juni 1. november, og at reguleringen av Mågåtjønn ikke blir mer omfattende enn foreslåtte av NVE.

Nye Fosdalen Bergverk A/S (NFB), viser til eget behov for vann og går inn for at nedtapping kan skje innen de grenser som i dag eksisterer.

Grøner Trondheim AS har kommet med kommentarer/forslag til NVEs innstilling som berører spørsmål om vannhøyde og slipping av vann. NVE har i brev til departementet gitt uttalelse til Grønners anførsler.

ME har i sine uttalelser gitt uttrykk for at det dreier seg om en regulering av et vassdrag som Malmö e-verk har regulert i over 85 år. ME står på det omsøkte reguleringsalternativ og viser til at reguleringsvilkårene ved en eventuell konsesjon vil være helt avgjørende for om det vil være riktig å ruste opp kraftstasjonen.

Departementets vurdering

Miljøverndepartementet og fylkesmannen går imot en regulering av Mågåtjønn. De viser til at magasinområdene har store landskapsmessige kvaliteter, og at fisket i Mågåtjønn er meget godt. Bruken av om-

rådet til friluftsmål er betydelig. Flere av høringsinstansene har påpekt at Mågåtjønn i de siste 10-20 år ikke har vært nedtappet (bortsett i fra nedtapping i forbindelse med reparasjonsarbeid i 1984). I første rekke vil en endring av manøvreringen kunne medføre øket skade på fisket i Mågåtjønn.

NVE anbefaler i sin innstilling til departementet at Malmö Elektrisitetsverk DA får tillatelse etter vassdragslovens §§ 104-106 til å bygge nytt Malmö kraftverk og regulere Ressemelva på de vilkår som fremgår av NVEs utkast. NVE anbefaler imidlertid at reguleringen av Mågåtjønn begrenses til 2,0 m hele året mot 3,5 m som skal være den reguleringshøyde man tidligere har praktisert.

Grøner AS har i et brev av 9. november 1994 på vegne av konsesjonssøker kommentert NVEs innstilling, og foreslår en reguleringshøyde på 3,5 m med et system med restriksjoner i form av gradvis nedtapping utover året fra sommeren. På dette punktet er det faglig uenighet mellom NVE og Grøner. Uenigheten står om måten man skal nedtappe for å oppnå en mest hensiktsmessig, men samtidig varsom regulering. Det er videre uenighet vedrørende forhold når det gjelder Mågåtjønns faktiske regulering de siste 20-30 år.

Grøner har pekt på konsekvensene for driften vinterstid pga. redusert magasin, med blant annet mer start/stopp kjøring og fare for ising. Mindre magasin vil føre til redusert brukstid om vinteren. For å unngå at stillestående vann i rørgaten fryser, skal det ifølge søknaden installeres en tappemekanisme slik at vannet renner selv om stasjonen stanser om vinteren. NVE mener det ikke byr på store problemer for regulanten å planlegge driften slik at det ikke blir start/stopp kjøring vinterstid.

ME har gitt uttrykk for at om reguleringsbestemmelsene blir strengere enn det som er omsøkt vil det bli vanskelig å drive en kraftstasjon såpass lønnsomt at en kan makte utgiftene med regulering, vedlikehold av dammer og stasjon.

Departementet tilrår på bakgrunn av høringsuttalelsene og NVEs innstilling at det gis konsesjon etter vassdragslovens §§ 104-106 for utbyggingen. På grunn av de verdifulle fisket i Mågåtjønn og den verdi området har som landskapselement vil departementet anbefale at reguleringen av dette magasinet i tråd med NVEs innstilling begrenses til 2,0 m. Det tilrås samtidig at det gis konsesjon etter forurensningslovens § 11.

Departementet viser til at søker under saksbehandlingen har tatt opp spørsmålet om saken kan være behandlet i strid med forvaltningsloven. Departementet har gjennomgått behandlingen av saken i de forskjellige instanser. Såvidt departementet kan bedømme er reglene om behandlingsmåten i henhold til forvaltningsloven overholdt. Uansett kan ikke departementet se at eventuelle feil i saksbehandlingen vil ha noen innflytelse på avgjørelsens innhold.

Departementets bemerkninger til vilkårene

Naturforvaltning, post 4

Dette er et lite prosjekt som gis forenklet behandling jf. «Retningslinjer for inngrep i vassdrag», NVE publisasjon nr. 02 1993. NVE har foreslått at relevante deler av standardvilkår tas inn. Vilkåret er omfattende, og det presiseres at DN må vurdere eventuelle pålegg nøye med hensyn til nytte/kostnad, og at påleggene har direkte sammenheng med byggingen og driften av kraftverket. Departementet slutter seg til NVEs forslag.

Verran kommune har krevd en fondsavsetning til opphjør av fisket. I punkt I pålegges imidlertid konsesjonæren ansvaret for fisket i magasinene og departementet støtter NVE om at det ikke gis pålegg ut over dette.

Terskler m.v., post 6

NVE foreslår det generelle vilkåret som gir departementet adgang til å pålegge utbyggeren å bygge terskler, foreta elvekorreksjoner, erosjonssikring m.v. Konsesjonssøker mener det er uaktuelt med slike tiltak i vassdraget. Departementet er enig i at dette vilkår skal tas med, men gjør oppmerksom på at tiltak først må bli pålagt dersom nytten for allmenne og private interesser i vassdraget klart overstiger de kostnader som et pålegg vil medføre for konsesjonæren.

Vannleveranser, post 7

NVE har foreslått at plikten til å levere det avtalte vannet til NFB også tas inn som vilkår. Departementet mener dette faller utenfor rammen av type vilkår som skal settes i en konsesjon, i og med at dette er et privatrettslig forhold og foreslår derfor at dette forslag tas ut. NFBs behov for vann må sikres ved de avtaler som gjelder mellom partene.

Reguleringshøyder, post 8

Reguleringshøydene settes slik NVE har foreslått. For Mågåtjønna vil dette innebære å redusere reguleringen fra 3,5 m til 2 m. Konsesjonæren må selv sørge for å disponere magasinene slik at vannet rekker til den avtaleforpliktete vannforsyning.

Departementet viser forøvrig til NVEs kommentarer til vilkåret.

Øvrige merknader

Grunneiere har reist innsigelse mot ME's rett til å ta i bruk magasinene til utvidet kraftproduksjon. Det er også hevdet at ME ikke sitter med alle rettigheter til vassdraget. Det er også hevdet at det ikke er gitt erstatning for påbygginger med tilhørende regulering.

Til disse spørsmålene vil departementet bemerke

at ME i og med denne søknad har ordnet forholdet til konsesjonsmyndighetene mht reguleringenes og utbyggingens virkning på allmenne interesser. Forholdet til grunneierne er av rent privatrettslig art og tas ikke opp av konsesjonsmyndighetene. Dersom ME ikke rår over alle rettigheter, må elektrisitetsverket søke å oppnå avtaler med de berørte eller søke tillatelse etter vassdragsloven og deretter påstevne erstatningsskjønn. I tilfelle tvist må denne løses ved domstolene.

ENØK-tilskudd til bygging av den nye kraftstasjon

Den nye kraftstasjon i Malmo faller inn under reglene for statlig tilskudd til ENØK-tiltak. I perioden 1990-94 ble det bevilget tilsammen ca 160 millioner kroner til denne tilskuddsordningen for opprustning og utvidelse av eksisterende kraftverk over budsjettet til Olje- og energidepartementet og Nærings- og energidepartementet, kap. 1890 og 935, post 71. Tilskuddsmidlene har vært forvaltet av Norges vassdrags- og energiverk på oppdrag for departementet. I tråd med gjeldende retningslinjer fikk Malmo e-verk tilsagn om et tilskudd på inntil 1 million kroner til bygging av ny kraftstasjon, men fordi alle forhold vedrørende utbyggingen ikke har vært avklart kunne ikke tilskuddet utbetales innen utgangen av 1996 som var siste frist for å bruke av den aktuelle ENØK-bevilgningen.

Det ble samlet inndratt ca. 50 millioner kroner i ubrukte midler under tilskuddsordningen til statskassen pr. 31. desember 1996. For å dekke tilsagnsforpliktelsen overfor Malmo e-verk har Olje- og energidepartementet fått samtykke fra Finansdepartementet til å utbetale og utgiftsføre ENØK-tilskudd til e-verket uten bevilgning under kap. 1825 (nytt kap. i forbindelse med omorganisering av departementet pr. 1. januar 1997), post 71 i statsregnskapet for 1997.

Olje- og energidepartementet

t i l r å r :

1. I medhold av vassdragsloven §§ 104-106 og lov om vern mot forurensning og avfall § 11 gis Malmo Elektrisitetsverk DA tillatelse til bygging av en ny kraftstasjon i Ressemelva.

Tillatelsene gis på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 7. mars 1997.

2. Det gis samtykke til å utgiftsføre inntil 1 million kroner uten bevilgning til dekning av tidligere gitt tilsagn om ENØK-tilskudd til bygging av ny kraftstasjon ved Malmo e-verk under kap. 1825 Energiøkonomisering, post 71 Tilskudd til ENØK-tiltak i statsregnskapet for 1997.

7. Vesterålen Energi AS.

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omorganisering av Vesterålskraft AS.)

Olje- og energidepartementets samtykke
11. mars 1997.

«Det vises til Deres søknad av 20.12.96.

Styret i Vesterålskraft AS vedtok 18.12.96 å omorganisere selskapet ved å skille ut all virksomhet tilknyttet produksjon og omsetning av elektrisk energi. Nettvirksomheten skal fortsatt være i «morselskapet» Vesterålskraft AS.

Omorganiseringen medfører at alle aktiva og passiva i Vesterålskraft AS tilknyttet produksjon og omsetning av elektrisk energi skal overføres til det nystiftede datterselskapet Vesterålen Energi AS.

Det nye aksjeselskapet har ervervet eiendomsrett til Vesterålskraft AS sine vannfall med tilknyttede reguleringsrettigheter.

Fallene med reguleringer utbringer mer enn 1 000 naturhestekrefter, og overdragelse av eiendomsrett er dermed i utgangspunktet konsesjonspliktig etter industrikonsesjonsloven (ikl.) § 1, 1. ledd.

Det er søkt om unntak fra ervervskonsesjon og forkjøpsrett etter ikl. § 1, 4. ledd for overdragelsen av ovennevnte fallrettigheter. Det søkes samtidig om at tilknyttede reguleringsrettigheter overføres i uendret form.

Olje- og energidepartementet finner at overføringen av Vesterålskraft AS sin produksjons- og omsetningsvirksomhet til Vesterålen Energi AS er i tråd med de retningslinjer som Ot.prp. nr. 31 (1989-90) legger til grunn for unntak etter ikl. § 1, 4. ledd. Det vises særlig til at omdannelsen er gjort for å oppfylle intensjonene i energiloven.

Departementet legger til grunn at unntaket etter ikl. § 1, 4. ledd medfører overføring til Vesterålen Energi AS av konsesjoner med tilhørende vilkår som omsøkt.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftressursene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven. Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter ikl. § 1, 4. ledd kan føre til at eierforholdene i selskapene endres i den grad at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak.

Ved slike unntak etter ikl. § 1, 4. ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser av andeler og aksjer i nevnte morselskap eller

datterselskap skal meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av andeler eller aksjer i de samme selskaper, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapene tidligere har fått fritatt for konsesjonsbehandling etter ikl. § 1, 4. ledd. I den grad fallrettighetene tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg videre retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter ikl. § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse.

Med hjemmel i lov nr. 16 av 14.12.17 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v. § 1, 4. ledd, gis unntak fra forkjøpsrett og konsesjonsplikt ved overføring som omsøkt. Unntaket omfatter også overføring av andeler i ansvarlige selskaper, sameier og andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallrettigheter. Regulerings-tillatelser tilknyttet de respektive vannfall overdras i uendret form.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig overdragelse av andeler eller aksjer i henholdsvis Vesterålskraft AS og Vesterålen Energi AS skal meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholder seg videre retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene, å gjøre den statlige forkjøpsretten gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 for fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettighetene selskapene ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsbegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

Dersom Vesterålen Energi AS senere overdrar andeler i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallrettigheter, utløses konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven kap. I. Forkjøpsrett utløses etter samme kapittel for så vidt gjelder fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet.

All konsesjonspliktig produksjonsvirksomhet skal ligge i Vesterålen Energi AS. Selskapet skal være et aksjeselskap med eget styre, egne ansatte og egen ledelse.

Departementet ber om at de nødvendige konsesjonsdata oversendes NVE slik at konsesjonsregisterene blir ajourført.»

8. Vesterålskraft AS.

(Konsesjon for tilleggsregulering av Beibarnvatn ved Djupfjord II kraftanlegg)

Kongelig resolusjon av 14. mars 1997.

Foreliggende sak gjelder søknad fra Vesterålskraft AS om konsesjon for tilleggsregulering av Beibarnvatn ved Djupfjord II kraftanlegg i Sortland kommune i Nordland.

I. Søknaden og NVEs innstilling

Innstillingen fra Norges vassdrags- og energiverk av 5. desember 1995 lyder som følger:

NVE har mottatt følgende søknad, datert 18.08.92:

«Søknad om konsesjon for tilleggsregulering Beibarnvatn ved Djupfjord II kraftanlegg

I tillatelse for regulering av Djupfjordvassdraget meddelt ved kgl.res. 04. mars 1955 ble det gitt konsesjon for heving av Beibarn med 0,8 m og senking 16,2 m. Regulering ved senking er utført. Pga. transportkostnadene ble ikke heving Beibarn og regulering av Isvannene utført innen fristens utløp.

Da Beibarn og Ø. Blokkenvatn ligger på samme tunnelsystem får vi ikke utnyttet magasin Øvre Blokkenvatn fullt ut. Dette er bakgrunnen til ønsket om å heve Beibarn.

I henhold til reguleringsloven søker vi herved fornyet konsesjon datert ved kgl. resolusjon 04. mars 1955 for heving av Beibarnvatnet til 261 m.o.h.

Djupfjord II kraftanlegg ligger vest på Hinnøya i Sortland kommune. Anlegget ble idriftsatt i 1957 og utnytter fallet mellom Øvre Blokkenvatn/Beibarn og Storvatnet. Det er ikke veg inn til anlegget, all tyngre transport foregår i dag med helikopter. Anlegget bli i 1991 rehabilitert med utskifting av trerør til glassfiber, sandblåsing/maling av stålrør og heloverhaling turbin med bl.a. nytt løpehjul.

Det er hittil ikke bygd damanlegg i dette vassdraget.

Data Beibarn

Nedslagsfelt	5,1 km ²
Midlere tilløp	12,9 mill m ³ (80 l/s/km ²)
HRV normalvannstand	260,0 m.o.h.*
LRV	247,0 m.o.h.**
Magasinivolum	0,8 mill. m ³

* Nye målinger økonomisk kartlegging 1:5000, konstruert 1983 etter fotogrammer 1976.

** Konsesjon gir tillatelse til senking 244 m.o.h., men pga. mye sand ved utslag tappes ikke magasinet lavere enn 247 m.o.h.

Tilleggsregulering HRV=261

Magasinivolum	0,95 mill. m ³
Magasinareal	260 m.o.h. 148 000 m ²
	261 m.o.h. 152 000 m ²
Neddemming	4 000 m ²

Damområde

Terskeldammen vil i sin helhet bli fundamentert på bart fjell, i vestre kant må det avdekkes ca. 4-6 m² torv i en halv meters tykkelse (bilag 4).

Utførelse som terskeldam, nedstrøms overløp vil vannet umiddelbart samle seg i eksisterende elveløp.

Kostnader

Byggekostnader inkl. transport og materiell er beregnet til i underkant av kr. 200 000,-.

Magasinøkningen i Øvre Blokkenvatn og Beibarn vil være ca. 1,5 mill. m³ som på Djupfjord II vil utgjøre 0,4 GWh.

Konsekvenser

Strandsonen rundt Beibarnvannet er relativt bratt, grunnforholdene varierer fra ur/berg til myrområder. Djupfjorddalen er i hovedsak benyttet som tur/rekreasjonsområde. Pga. den allerede eksisterende regulering er Beibarn mindre benyttet til fritidsfiske. Ref. forøvrig vedlagte «Fiskeribiologisk etterundersøkelse i Djupfjordvassdraget» dat. 1986.

Berørte grunneiere/fallrettigheter

Gnr. 8	bnr. 29	Kåre Glad, 8412 Blokken
»	» 3	Yngvar Glad, Boks 2093, Kanebogen, 9412 Harstad
»	» »	Oddne Glad, 4772 Hærstadsvingen
»	» »	Kirsti Dragseth, 8442 Kleiva

Vassdragsrettighetene er beskrevet i bilag 6. Skyldelingsforretning datert 15. juni 1917. Våre planer er å utføre arbeidene i 1993.»

Søknaden har vært kunngjort to ganger i Norsk Lysingsblad og lokalpressen. Søknaden har vært lagt ut til gjennomsyn på kommunens kontor i Sortland. Videre har søknaden vært sendt på høring med følgende resultat:

Sortland kommune behandlet søknaden i møte den 17.12.92 og fattet følgende vedtak:

«1. Sortland kommunestyre anbefaler at Vesteråls Kraftlag gis konsesjon for tilleggsregulering av Beibarnvatn ved Djupfjord II kraftanlegg som omsøkt.

2. Det forutsettes at det tas hensyn til ferdselsmuligheter rundt Beibarnvatnet.»

Fylkesmannen i Nordland har i brev av 01.04.93 uttalt følgende:

I tillegg til konsesjonssøknaden bygger fylkesmannen på følgende uttalelser:

- «- Sortland kommune, (k-sak 106/92, 17.12.92)
- Nordland Fylkeskommune, Utbyggingsavdelingen, (FU sak 16.93, 07.01.93)
- Nordland Fylkeskommune, Kultur- og fritidsavdelingen, (02.12.92)
- Direktoratet for Naturforvaltning, (13.01.93)
- Statens forurensningstilsyn, (14.01.93)
- Fylkesmannen i Nordland, miljøvernavdelingen, (06.01.93)
- Den Norske Turistforening, (05.01.93)
- Sortland jeger- og fiskerforening, (31.12.92)
- Yngvar Glad, (28.12.92)

Med unntak av DNT, Sortland jeger- og fiskerforening og Yngvar Glad har uttalepartene ingen

innvendinger mot at konsesjon gis. Fylkesmannen kan ikke se at denne utbyggingen vil medføre vesentlige skadevirkninger og har derfor ingen innvendinger mot at konsesjon gis.

Det er ønskelig at det legges til rette for en gjennomgående revisjon av konsesjonsvilkårene for hele utbyggingen. Foreliggende konsesjon utløper i 2005, en eventuell konsesjon for tilleggsregulering av Beibarnvatn bør derfor gis med utløp i 2005.

Det har gjennom høringen kommet frem påstander om at det ikke er ryddet opp etter forrige utbygging. Dette bør NVE følge opp slik at utbygger kan rydde opp i eventuelle etterlatenskaper samtidig som anleggsarbeidet utføres.

De fleste uttalelser er også sendt direkte til NVE. Når det gjelder uttalelsene fra Nordland Fylkeskommune er det uklart om disse er sendt NVE. Disse vedlegges derfor sammen med den miljøfaglige uttalelsen fra min miljøvernavdeling.»

Fylkesmannen i Nordland, Miljøvernavdelingen, har i brev av 06.07.93 bl.a. uttalt følgende:

«Fiskerikonsulenten i Nordland utførte i 1985 en fiskeribiologisk undersøkelse i Djupfjordvassdraget. I Beibarnvatn ble det funnet en overbefolket røyebestand med liten fisk av dårlig kvalitet. Ørretbestanden var tynn og noe småfallen med middels kvalitet. Røye ble overført til Beibarnvatn fra Trivatnet ved reguleringen i 1955, før dette var det et rent ørretvatn.

Miljøvernavdelingen kjenner ikke til verdifulle forekomster i området ved Beibarnvatn.

I nabovassdraget (Blokkenv.) som berøres av overføringen av Trivatnet, er det lokalt store fiske- og friluftsinnteresser.

Det er ingen kjente vannforsynings- eller resipientinteresser som berøres ved tilleggsreguleringen.

Ut fra vår kjennskap til området og inngrepet omfang har vi ikke merknader til at inngrepet gjennomføres.

Den eksisterende konsesjonen ble gitt 04.03.55. I henhold til de nye bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven (19.06.92) kan denne konsesjonen tas opp til revisjon etter 50 år, dvs. i år 2005. Tilleggs-konsesjonen bør derfor gis varighet frem til 2005 slik at hele reguleringen kan vurderes samlet.

I de eksisterende vilkårene er det innen våre fagfelt kun bestemmelser om utsetting av fisk, fiskeribiologiske undersøkelser og gitter foran inntakspunktene. Det er ønskelig å få denne bestemmelsen endret slik at konsesjonæren kan pålegges mindre biotopforbedrende tiltak i Blokkenvassdraget. Det er neppe dekning for å kreve denne endringen i konsesjonen sett på bakgrunn av prosjektets begrensede geografiske utstrekning og beskjedne kostnadsramme (kr. 200.000,-). Men endringen bør fremmes som et ønske, eventuelt koplet med at bestemmelsen om fiskeutsettinger i så fall kan fjernes/modereres.

Miljøvernavdelingen har fra Yngvar Glad som er grunneier i området mottatt en uttalelse som går i mot søknaden. I sin uttalelse hevder han at området ikke er forskriftsmessig ryddet etter den forrige utbyggingen. NVE bør gjøres oppmerksom på disse påstandene for eventuelt å følge dem opp. En eventuell opprydding bør i så fall pålegges utført samtidig med bygging av overløpstorskelen.»

Fylkeslandbrukskontoret i Nordland, Skogbruks-etaten har i brev av 04.01.93 avgitt følgende uttalelse:

«Fylkeslandbrukskontoret i Nordland, Skogbruks-etaten slutter seg til vedlagte uttalelse fra skogbruks-etaten i Lofoten/Vesterålen.»

Skogbruks-etaten i Sortland har i møte den 30.10.92 behandlet saken og uttalt følgende:

«Skogbruks-etaten har behandlet ovennevnte sak og har ingen innvendinger mot at det gis konsesjon. Det er ingen skogbruksmessige interesser i området som er planlagt oppdemt. Videre er det ingen innvendinger mot gjennomføringsarbeidet som er skissert i dokumentene.»

Nordland fylkeskommune, fylkesutvalget har i møte den 07.01.93 fattet følgende vedtak:

«1. Fylkesutvalget har ingen innvendinger mot at Vesterålen kraftlag får konsesjon for tilleggsregulering av Beibarnvatnet som omsøkt.

2. Fylkesutvalget vil bemerke at det er utbygger som har ansvar for å vurdere prosjektets lønnsomhet ut fra dagens kraftmarked.»

Nordland fylkeskommune, Kultur og fritidsavdelingen har i brev av 02.12.92 bl.a. uttalt følgende:

«Vi har sjekket nevnte planer mot våre arkiver. Så langt vi kjenner til, er planforslaget ikke i konflikt med verneverdige kulturminner. Vi har ingen merknader til planen. Vi minner likevel om tiltakshavers aktsomhets- og meldeplikt dersom en under markinngrep skulle støte på fornminner, jfr. Kulturminnelovens § 8. Vi forutsetter at nevnte pålegg bringes videre til dem som skal utføre evt arbeide i marken.»

Direktoratet for naturforvaltning har i brev av 13.01.93 bl.a. uttalt følgende:

«Det omsøkte inngrepet er lite, og medfører bare meget små konsekvenser for miljøforholdene, jfr. den vedlagte uttalelsen fra Fylkesmannen. DN har derfor ingen innvendinger til at det blir gitt konsesjon for tiltaket.

Som påpekt av Fylkesmannen kan den gamle konsesjonen for utbyggingen av Djupfjordvassdraget tas opp til revisjon etter 50 år, dvs. i 2005. Vi vil derfor be om at den nye konsesjonen blir gitt varighet fram til 2005, slik at hele utbyggingen ved en revisjon kan vurderes samlet.

I den eksisterende konsesjonen er det bl.a. gitt vilkår om fiskeutsettinger. Ut fra den kjennskap vi har om virkningene om utbyggingen, mener vi at det ville vært mer ønskelig å kunne pålegge konsesjonæren å foreta biotopforbedrende tiltak for fisk. Særlig ville det være gunstig å få foretatt slike tiltak i nabovassdraget Blokkdalsvassdraget. Dette vassdraget, som berøres av regulering og overføring av Øvre Blokkvatnet (Trivatnet), har lokalt store fiske- og friluftsinnteresser. Vi finner imidlertid ikke å kunne kreve en slik endring i vilkårene i forbindelse med den omsøkte tilleggsreguleringen. Vi vil derfor foreslå at konsesjonen for tilleggsreguleringen blir gitt med de samme vilkår som den gamle konsesjonen når det gjelder våre fagfelt.

Vi vil også gjøre oppmerksom på det siste avsnittet av Fylkesmannens brev hvor det blir påstått at oppryddingen etter den forrige utbyggingen er mangelfull. Vi ber NVE følge opp disse påstandene, med

sikte på et eventuelt pålegg om opprydding i forbindelse med den omsøkte utbyggingen.»

Statens forurensningstilsyn (SFT) har i brev av 14.01.93 bl.a. uttalt følgende:

«Statens forurensningstilsyn (SFT) har ingen vesentlige merknader til søknaden. Den planlagte reguleringen vil ikke forårsake forurensningseffekter av betydning.

Tilleggsreguleringen innebærer en heving av Beibarnvatnet med 1,0 m i forhold til dagens høyeste regulerte vannstand (HRV) på 260 m.o.h. Gjeldende konsesjon for Beibarnvatnet gir tillatelse til en senking 244 m.o.h. I praksis tappes ikke magasinet lavere enn 247 m.o.h. på grunn av mye sand ved utslag.

Det er relativt beskjedne arealer som legges under vann, og en eventuell tillatelse til heving av vannstanden i Beibarnvatnet ventes ikke å skape større erosjonsproblemer. Reguleringen synes derfor ikke å gi nevneverdige forurensningsproblemer i det fra før regulerte vassdraget.»

Universitetet i Tromsø, Tromsø Museum, Samisk kulturminnevern gjorde i brev av 08.01.93 bl.a. oppmerksom på følgende:

«Området som planen omfatter er ikke tidligere undersøkt med hensyn til samiske kulturminner. Ut fra generell kjennskap til kommunen finner vi det sannsynlig at det kan være samiske kulturminner innenfor planområdet. Det må derfor foretas en befaring før endelig uttalelse kan gis. Befaringen vil bli utført i løpet av feltsesongen 1993.»

Universitetet i Tromsø, Tromsø Museum, Samisk kulturminnevern uttalte i brev av 24.08.93 bl.a. følgende:

«Området som planen omfatter er nå befart. Befaringen påviste i alt tre kulturminner, der et kulturminne synes å komme i konflikt med planlagt utbygging. Det gjelder en teltplass avmerket på kartet som R1. Dersom registreringen vil bli berørt av utbyggingsplanene, må Vesterålen Kraftlag ta kontakt med Tromsø Museum for å søke om å få kulturminnet frigitt.

Vedrørende de øvrige kulturminnene så ligger de så langt fra høyeste regulerte vannstand slik at de ikke blir direkte berørt.

Det er følgende registreringer:

- en heller – merket på kartet som R2
- en heller – merket på kartet som R3

Vi ber om at Vesterålen Kraftlag merker disse to kulturminnene inn på sine plankart slik at de ikke blir skadet ved ulik aktivitet i området.»

Universitetet i Tromsø, Tromsø Museum, Kulturminneutvalget ved IMV behandlet søknad om frigivelse av kulturminne merket R1 i møte den 09.12.93 og fattet følgende vedtak:

«Tromsø Museum frigir kulturminnet etter nærmere undersøkelse.»

Videre fremgår det av ovennevnte brev at så snart snø og værforhold gjør det mulig vil det bli fo-

retatt en mindre undersøkelse. Dette vil vesentlig bestå i å ta ut prøver til datering. Kostnadene for undersøkelsen vil bli belastet tiltakshaver, kfr. Lov om kulturminner, paragraf 10.

Reindriftskontoret i Troms har i brev av 01.12.92 bl.a. uttalt følgende:

«Søknaden har vært forelagt Kanstadsfjord/Vestre Hinnøy reinbeitedistrikt. Distriktet har ikke hatt merknader.

Fra reindriftskontorets side har vi heller ingen innvendinger mot at det gis konsesjon som omsøkt.»

Den Norske Turistforening uttalte i brev av 05.01.93 bl.a. følgende:

«Det aktuelle området er i dag utan vegar og damanlegg, og blir nytta som turområde. Pga. den relativt marginale produksjonsauken ei heving vil gi, særlig sett i forhold til at dambygging er eit omfattande inngrep, meiner vi at dette tiltaket er unødvendig. I tillegg peiker vår medlemsforeining Vesterålen Turlag på at hevinga vil føre til at dammen mot Innervatnet i Blokkenvassdraget oftare vil renne over, med lekkasje av smårøye til Innervatnet som resultat. Blokken grunneierlag sitt kultiveringsarbeid i dette vassdraget vil derfor bli vanskeliggjort. Dersom konsesjon likevel blir gitt, må kraftutbyggar i samråd med grunneigarlaget sette i verk tiltak som sikrer fiskebestandane i dei aktuelle vatna.»

Norges Jeger og Fiskerforbund har i brev av 04.01.93 bl.a. uttalt følgende:

«NJFF mener at det ikke bør innvilges konsesjon for tilleggsregulering av Beibarvatn. Det dreier seg her om en fornyelse av en allerede innvilget konsesjon. Imidlertid er dagens situasjon på kraftmarkedet preget av et overskudd på kraft, og det er lite som tyder på at denne situasjonen vil endre seg i nær framtid. Noe som tilsier at det ikke bør gis nye konsesjoner i dag, selv om det dreier seg om fornyelse av allerede gitte konsesjoner.

Det er også en rekke andre argumenter for at det ikke bør innvilges konsesjon for nye utbyggingsprosjekter. Herunder kommer forholdet til energikonomiseringspotensialet og dagens lave energipriser som følge av et overskudd på kraft og innføringen av den nye energiloven.

Forøvrig vil NJFF få bemerke at vi ser det som et bedre alternativ i en situasjon med energiknapphet, at det satses på mindre, tilleggsutbygginger enn at det legges opp til nye prosjekter som kan medføre inngrep av en annen størrelsesorden enn det her er snakk om. Imidlertid er det grunn til å understreke at dette kun gjør seg gjeldende under andre energisituasjoner enn dagens.

Dersom konsesjon innvilges, og tilleggsreguleringen gjennomføres som planlagt, må utbygger ivareta nødvendige hensyn til fiskebestandene og utøvelse av fiske.»

Sortland Jeger- og Fiskerforening har i brev av 31.12.93 bl.a. uttalt følgende:

«Vi viser til p. 12 i betingelser for konsesjon gitt tidligere for regulering av vassdraget. Der skal konsesjonæren fremme fisket og kultivere vassdraget

slik at fisket ikke blir dårligere og fisken heller ikke av dårligere kvalitet. Etter de undersøkelser som er foretatt kan vi ikke se at dette er overholdt i h.t. vilkårene. Vi ber om at dette pålegget blir fulgt og at en forsøker å rette på disse skadene som er skjedd. Da behov for videre utbygging av vannkraft ikke viser seg å være nødvendig da det er overskudd av kraft i landet i dag anmoder vi om å ikke starte ytterligere utbygging i dette området. Videre er dette et mye brukt rekreasjonsområde som kan bli mere forringet av mere utbygging. Håper på en positiv behandling av denne saken.»

Yngvar Glad (berørt grunneier) har i brev av 28.12.92 uttalt følgende:

«Jeg viser til søknad fra Vesterålens Kraftlag (VK) og ber om at denne avslås p.g.a. følgende:

- 1 Området, Djupfjordvassdraget, Strielvassdraget og Øvre Blokkenvatn er sterkt belastet med nåværende regulering slik at nye ødeleggelser bør unngås.
- 2 Konsekvensen for strandsonen rundt Beibarvannet, spesielt området rundt utløpet av elvene fra Kamvannet (indre del vestside) og fra Isvannene (indre del, syd). Disse områdene er relativt flate, utvasking av disse sonene vil ytterligere forringe stedet som rekreasjonsområde. Se vedlegg 1. I søknaden fra VK mangler kart med inntegnet ny strandsoner. (Vassdragsreguleringsloven, § 5).
- 3 Ørretbestanden i vannet er nesten borte, ref. «Fiskeribiologisk etterundersøkelse i Djupfjordvassdraget» dat. 1986. Beibarvannet var før nåværende regulering et meget godt fiskevann. Elven fra Isvannene er sannsynligvis den eneste gyteplassen for ørret, og vil bli ødelagt ved ny regulering. VK ble i konsesjon av 1955, pkt. 11 pålagt å sette ut yngel eller settefisk, samt å hindre at annen fisk overføres via overføringstunnel. Vannet er i dag overbefolket med røyr, (overført fra Øvre Blokkenvatn) ref. undersøkelsen. Tidligere konsesjonsbetingelser er ikke oppfylt.
- 4 Opprydding etter utbyggingen av Djupfjord II (ferdig 1958?) er ikke utført. Vassdragsreguleringsloven, § 12, pkt. 16, gir en frist på 2 år. Dokumentasjon (foto) kan oversendes.
- 5 Konsesjonssøknadens «Kostnader» er mangelfulle. Inntektssiden er nevnt med 0,4 GWh, pris etc er ikke oppgitt. Er 0,4 GWh ny energimengde?»

Søkeren: *Vesterålskraft AS* har i brev av 09.03.93 kommet med følgende kommentarer til de innkomne uttalelser:

«Universitetet i Tromsø, samisk kulturminnevern. Budsjettbeløp kr 15 700,- er overført av oss for befarig Samisk Kulturminnevern, se vedlagt kopi.

Vedr. fiske og kultivering:

Påstand om at eksisterende reguleringskonsesjon ikke er overholdt på dette pkt. medfører ikke riktighet. Utsetting av fisk er pr. d.d. ikke pålagt oss om anleggseier.

Spørsmålet om kultivering har vært tatt opp av grunneiere ved flere anledninger. Vi har signalisert at kraftlaget er positivt til å støtte et slikt arbeid selv om det ikke foreligger konkrete pålegg fra departementet. Men vi forutsetter da at det utarbeides en

plan for kultiveringen og at denne følges opp av f.eks. grunneierforeningen.

Vedr. opprydding tidligere utbygging

Påstand om manglende opprydding er delvis riktig. Det dreier seg hovedsakelig om trallebanen som p.g.a. manglende vedlikehold har rast sammen. Vi har de siste somrene prioritert dette og regner med at i løpet av et par sesonger skal alt være fjernet.

Forøvrig er de pålegg som har kommet etter befaringen av NVE's landskapsavdeling fulgt opp.

Vedr. ferdseilen rundt vatnet:

Den beskjedne tilleggsreguleringen på 0,8 m vil ikke berøre eksisterende stier for adkomst videre innover fjellet. Øvrig adkomst rundt vatnet vil etter vår mening bedres ved at skog vil bli ryddet opp til eventuell ny HRV. Forøvrig har vi ingen kommentarer til de innkomne uttalelser.»

NVEs bemerkninger:

Vesterålskraft AS ble stiftet 01.12.93 og Vesterålens kraftlag opphørte 17.11.95.

Ved kgl.res. av 15.06.51 fikk daværende Vesterålens kraftlag tillatelse til å foreta regulering av Djupfjordvassdraget i Sortland med overføring av Fuglebergvatn. Videre ved kgl.res. av 04.03.55 fikk tidligere Vesterålens kraftlag tillatelse til å foreta ytterligere regulering av Djupfjordvassdraget, samt å foreta regulering og overføring av Øvre Blokkvatn. Konsesjonene er gitt på ubegrenset tid. I 1955-konsesjonen ble det bl.a. gitt tillatelse til heving av Beibarnvatn med 0,8 m og senking med 16,2 m. Hevingen ble ikke utført innen fristen for utførelse av anlegget.

Det søkes nå om konsesjon for å gjennomføre hevingen av Beibarnvatn med 0,8 m ved bygging av en terskeldam. Magasinvolument vil øke med 0,95 mill. m³. Området er uten veger og all tyngre transport vil foregå med helikopter. Prosjektet er kostnadsberegnet til ca kr. 200.000,- inkl. transport (1993-kr.). Reguleringen vil bli utnyttet i Djupfjord II kraftanlegg som ligger på Hinnøya i Sortland kommune, Nordland fylke. Djupfjord II ble rehabilitert i 1991.

Virkninger av reguleringen

Heving av HRV for Beibarnvatn til kote 261 vil føre til at ca. 4000 m² blir neddemt. Dette vil sannsynligvis føre til ytterligere erosjon og utvasking i strandsonen. I og med at Beibarnvatn allerede er regulert ved senkning på 16,2 m, vil situasjonen rundt vannet ikke endres nevneverdig ved en heving på 0,8 m.

Beibarnvatn er i dag lite benyttet til fiske og den fiskeribiologiske undersøkelsen konkluderer med at fiskekvaliteten er dårlig.

Området blir pr. i dag benyttet som rekreasjonsområde med de inngrep som allerede eksisterer og de begrensninger som dette medfører.

NVE kan ikke se at heving av HRV i Beibarn til kote 261 vil medføre vesentlige miljømessige konsekvenser.

Andre kommentarer

Med unntak av DNT, Sortland Jeger og Fiskerforening, Norges Jeger og Fiskerforbund og Yngvar Glad har uttalepartene ingen innvendinger mot at konsesjon gis.

Fra de som går imot at konsesjon gis, argumenteres det bl.a. med at det ikke er behov for ny kraft i dag. Videre fokuseres det bl.a. på at området benyttes som rekreasjonsområde, og at dersom konsesjon gis, må det tas nødvendig hensyn til fiskebestandene og fiske.

Det er fra DN m.fl. fremmet ønske om endring av eksisterende vilkår om fiskeutsetting, slik at eventuelle biotopforbedrende tiltak for fisk kan pålegges. Særlig ville det være gunstig å foreta slike tiltak i nabovassdraget, Blokkdalsvassdraget. Det er imidlertid ikke fremmet krav om dette i forbindelse med den omsøkte reguleringen. DN har foreslått at vilkårene fra 1955 også gjøres gjeldende for tilleggsreguleringen. Det er relativt kort tid igjen til revisjonsmulighet for vilkårene.

Det er under høringen fremkommet merknader om at det ikke er ryddet ordentlig opp etter forrige utbygging. Søkeren har opplyst at de har prioritert oppryddingsarbeidet de siste somrene.

Det har også blitt uttrykt bekymring for fremtidig ferdsel rundt Beibarnvatn, men tilleggsreguleringen vil i henhold til søkeren ikke berøre eksisterende stier i området.

For øvrig opplyser søkeren at det pålegg som har kommet er blitt fulgt opp.

NVEs vurdering

NVE har ingen innvendinger mot planene for plassering og teknisk utførelse av betongterskelen.

I og med at Beibarnvatn allerede er regulert ved en senking på 16,2 m, vil den relativt beskjedne tilleggsreguleringen på 0,8 m ikke medføre nevneverdige endringer rundt vannet.

De natur- og miljømessige konsekvensene av tiltaket anses som små.

Nye tiltak for fremme av fiske kan vi ikke se at konsesjonæren bør pålegges i forbindelse med den omsøkte tilleggsreguleringen.

Vedrørende krav om opprydding etter tidligere anleggsarbeider, forutsettes eventuelle gjenværende oppryddingsarbeider utført samtidig med en eventuell bygging av terskeldam i Beibarn.

Etter en samlet vurdering i henhold til vassdragsreguleringslovens § 8 finner NVE at skadene og ulempene ved tiltaket vil være små i forhold til nytten. Følgelig finner NVE å kunne tilrå den omsøkte tilleggsreguleringen på samme vilkår som for konsesjonen av 04.03.55.

II. Innkomne uttalelser til NVEs innstilling

Miljøverndepartementet har i brev av 20. desember 1995 avgitt følgende uttalelse:

«Vi forutsetter at det fastsettes at konsesjonsvilkårene for tilleggsreguleringen, i likhet med konsesjonsvilkårene for resten av reguleringen, kan revideres i år 2005.»

Miljødepartementet har forøvrig ingen merknader til NVEs innstilling.

Landbruksdepartementet viser i brev av 22. desember 1995 til uttalelse fra henholdsvis fylkeslandbrukskontoret, skogbruksetaten i Sortland og rein driftskontoret i Troms, og har ingen merknader til søknaden om tilleggsregulering.

Kommunal- og arbeidsdepartementet har i brev av 22. desember 1995 uttalt at de ikke har noen merknader til NVEs innstilling i saken.

Nordland fylkeskommune henviser i brev av 15. januar 1996 til fylkesutvalgets tidligere vedtak, siden det ikke er fremkommet noen nye momenter siden saken ble behandlet av fylkesutvalget den 7. januar 1993.

Sortland kommune avga uttalelse i møte 17. desember 1992. Kommunestyret anbefalte dengang at konsesjon ble gitt. Sortland kommune har i brev av 26. februar 1996 uttalt at de ikke har noen merknader til NVEs innstilling, og tilrår at Vesterålskraft innvilges konsesjon.

III. Departementets bemerkninger

Vesterålskraft AS (tidligere Vesterålens kraftlag) ble ved kgl.res. 4. mars 1955 gitt konsesjon for heving av Beibarn med 0,8 m og senking med 16,2 m. Regulering ved senking er utført. Heving av Beibarn og regulering av Isvannene ble derimot ikke utført innen fristens utløp.

Da Beibarn og Øvre Blokkenvatn ligger på samme tunnelsystem, får ikke kraftselskapet utnyttet magasin Øvre Blokkenvatn fullt ut, og det søkes derfor om konsesjon for å gjennomføre hevingen av Beibarnvatn med 0,8 m ved bygging av en terskeldam.

Reguleringen vil bli utnyttet i Djupfjord II kraftanlegg som ligger vest på Hinnøya i Sortland kommune. Djupfjord II ble idriftsatt i 1957, og utnytter fallet mellom Øvre Blokkenvatn/Beibarn og Storvatnet. Kraftanlegget ble forøvrig rehabilitert i 1991.

Magasinvolumet til øke med 0,95 mill. m³. Dette vil utgjøre ca. 0,4 GWh i Djupfjord II. Prosjektet er kostnadsberegnet til ca. 200.000,- 1993-kroner inkl. transport.

Heving av HRV for Beibarnvatn og påfølgende neddemming av ca. 4.000 m², vil sannsynligvis medføre ytterligere erosjon og utvasking i strandsonen. Statens forurensningstilsyn har imidlertid i brev av 14.01.93 uttalt at det er relativt beskjedne arealer som legges under vann, og en eventuell tillatelse til

heving av vannstanden, derfor ikke ventes å skape større erosjonsproblemer. Videre er Beibarnvatn lite benyttet til fiske, og den fiskeribiologiske undersøkelsen konkluderer med at fiskekvaliteten er dårlig. De natur- og miljømessige konsekvensene av tiltaket anses derfor som små.

Ingen av de instanser som har uttalt seg til departementet går i mot at det gis konsesjon for tilleggsregulering av Beibarnvatn ved Djupfjord II kraftanlegg.

Søknaden om konsesjon for tilleggsregulering av Beibarnvatn ved Djupfjord II kraftanlegg, er en sak etter vassdragsreguleringslovens § 8. I det Beibarnvatn allerede er regulert ved en senking på 16,2 m, vil den relativt beskjedne tilleggsreguleringen på 0,8 m ikke medføre nevneverdige endringer i området rundt vannet. Olje- og energidepartementet finner at skadene og ulempene for allmenne eller private interesser er av mindre betydning i sammenligning med de fordeler som reguleringen medfører. Departementet anser derfor at kravene i vassdragsreguleringslovens § 8 er oppfylt, og vil tilrå at konsesjon gis til den omsøkte tilleggsreguleringen på samme vilkår som for konsesjonen av 04.03.55.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 nr. 17 gis Vesterålskraft AS tillatelse til tilleggsregulering av Beibarnvatn ved Djupfjord II kraftanlegg i Sortland kommune på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 14. mars 1997.

9. Hafslund ASA.

(Konsesjon for erverv av aksjer i Tussa Kraft AS.)

Olje- og energidepartementets samtykke
21. mars 1997.

«Det vises til Deres søknad av 14.1. d.å.

Det opplyses i søknaden at Hafslund ASA har ervervet 175 A-aksjer i Tussa Kraft AS, tilsvarende 5,27 % av aksjene i selskapet, og søker om departementets godkjenning av ervervet.

Ervervet krever godkjenning av departementet i henhold til konsesjonsvilkår fastsatt i konsesjon meddelt Tussa Kraft AS ved kgl.res. av 28. juni 1957 pkt. 1.

Olje- og energidepartementet godkjenner med dette Hafslund ASAs erverv av 175 A-aksjer i Tussa Kraft AS, tilsvarende 5,27 % av aksjene i selskapet.

Det opplyses i søknaden at Hafslund ASA ønsker å erverve ytterligere aksjer i Tussa Kraft AS begrenset oppad til en eierandel på inntil 20 %.

Departementet vil bemerke at det ikke vil bli gitt forhåndsgodkjenning for erverv av aksjer, men at godkjenning må søkes for enhver økning av eierandelen ut over det antall aksjer som omfattes av denne søknad.»

10. Tafjord Kraft AS.

(Konsesjon for erverv av aksjer i Tussa Kraft AS.)

Olje- og energidepartementets samtykke
21. mars 1997.

«Det vises til Deres søknad av 7.2. d.å. om godkjenning av erverv av aksjer i Tussa Kraft AS.

Det opplyses i søknaden at Tafjord Kraft AS har ervervet 180 A-aksjer i Tussa Kraft AS, tilsvarende 16,275 % av A-aksjene i selskapet. Tafjord Kraft AS har også inngått bindende avtale om erverv av 332 B-aksjer tilsvarende 15 % av B-aksjene i selskapet, under forutsetning av at Tafjord Kraft AS blir godkjent som eier av B-aksjer i selskapet.

Ervervet krever godkjenning av departementet i henhold til konsesjonsvilkår fastsatt i konsesjon meddelt Tussa Kraft AS ved kgl.res. av 28. juni 1957 pkt. 1.

Olje- og energidepartementet godkjenner med dette Tafjord Kraft AS' erverv av 180 A-aksjer i Tussa Kraft AS, tilsvarende 16,275 % av A-aksjene i selskapet, og 332 B-aksjer tilsvarende 15 % av B-aksjene i selskapet.»

11. Buskerud Fylkeskraft AS.

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett for erverv av aksjer i Buskerud Energi AS.)

Olje- og energidepartementets samtykke
11. april 1997.

«Det vises til Deres søknad av 18.12.96 og brev av 20.12.96.

Saken gjelder søknad om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med overdragelse av 100% av aksjene i Buskerud Energi AS fra Buskerud fylkeskommune til det nyopprettede heleide holdingselskapet Buskerud Fylkeskraft AS.

Overføringen er et ledd i omdanningen av Buskerud Energi AS til konsern med selskapsmessig deling av nettvirksomhet og produksjonsvirksomhet.

Ved Olje- og energidepartementets samtykke av 20.08.91 ble Buskerud Energi AS gitt unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved overgang fra fylkeskommunal bedrift til aksjeselskap. Samtykke ble gitt på vilkår om at enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapet skulle meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholdt seg samtidig retten til, ved enhver aksjeoverdragelse i selskapet, å

konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapet fikk fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. I den grad selskapet har fallrettigheter som tidligere ikke har vært konsesjonsbehandlet, forbeholdt departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet.

Den omsøkte overdragelse må derfor vurderes opp mot de vilkår som ble satt ved konsesjonsfritaket av 20.08.91.

Olje- og energidepartementet kan ikke se at omdanningen til konsern og overføringen av aksjene i Buskerud Energi AS til Buskerud Fylkeskraft AS foranlediger bruk av den forkjøpsretten staten betinget seg ved samtykket av 20.08.91. Departementet kan heller ikke se at denne omdanningen og aksjeoverføringen gjør det nødvendig å foreta konsesjonsbehandling av de rettigheter som ble fritatt fra konsesjonsbehandling ved samtykket.

Olje- og energidepartementet finner at omsøkte organisering er i tråd med de retningslinjer som i Ot.prp. nr. 31 (1989-90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 1, 4. ledd. Det vises særlig til at omorganiseringen vil være et ledd i arbeidet med å få til en mer rasjonell drift av kraftverk og en mer markedsorientert kraftomsetning.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraft-reservene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven.

Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd kan føre til at eierforholdene i selskapene endres slik at de ikke lengre gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak etter § 1, 4. ledd.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser i morselskapet eller produksjonsselskapet skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver aksjeoverdragelse å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter disse selskaper har fått fritatt fra konsesjonsbehandling

etter § 1, 4. ledd. I den grad selskapene har fallrettigheter som tidligere ikke har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse.

Med hjemmel i lov nr. 16 av 14. desember 1917 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 1, 4. ledd gis unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved aksjeervert som omsøkt. Reguleringsstillatelser tilknyttet de respektive vannfall blir værende i Buskerud Energi AS i uendret form. Unntaket omfatter også erverv av andeler i ansvarlige selskaper, sameier og andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i Buskerud Fylkeskraft AS eller Buskerud Energi AS skal meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapene, å gjøre den statlige forkjøpsretten gjeldende etter industrikonsesjonslovens § 6 nr. 1 for fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettighetene selskapene ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonslovens § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medføre at vilkårene for tidsbegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede. Dersom Buskerud Energi AS senere overdrar andeler i ansvarlige selskaper, sameier eller andre konsesjonspliktige sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter, utløses konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven kap. I. Forkjøpsrett utløses etter samme kapittel for fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet.

All konsesjonspliktig produksjonsvirksomhet skal ligge i datterselskapet Buskerud Energi AS.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energiverk slik at konsesjonsregistre blir ajourført.»

12. Sør-Troms Elforsyning AS.

(Endring av vilkår i reguleringskonsesjon av 21. juni 1946 om regulering av Storvatn og Øsevatn i Storelva i Gratangen kommune.)

Kongelig resolusjon av 18. april 1997.

I. Innledning

Foreliggende sak omhandler søknad av 30. mai 1996 fra Sør-Troms Elforsyning AS hvor det søkes om at reguleringskonsesjonen av 21. juni 1946 for regulering av Storvatn og Øsevatn i Gratangen kommune gis på ubegrenset tid. Reguleringskonsesjonen ble i 1946 opprinnelig gitt til Storfossen Elektrisitetsverk AS. Sør-Troms Elforsyning AS fikk imidlertid ved kongelig resolusjon av 23. august 1985, tillatelse til å få overført reguleringskonsesjonen.

Reguleringskonsesjonen er gitt for 50 år og utløp 21. juni 1996. I brev av 23. mai 1996 ga Nærings- og energidepartementet midlertidig tillatelse til fortsatt regulering etter 21. juni 1996 under forutsetning av at det kom en søknad om ny reguleringskonsesjon så raskt som mulig.

II. Søknaden

I stedet for å søke om ny reguleringskonsesjon har Sør-Troms Elforsyning AS sendt ovennevnte søknad av 30. mai 1996. I søknaden uttales følgende:

«Regulering av Stor- og Øsevatn i Gratangen kommune – søknad om endring av vilkårene i reguleringskonsesjonen

Ved kgl. res. av 21.06.46 og 11.08.50 ble tidligere A/S Storfossen Elektrisitetsverk gitt konsesjon for ovennevnte regulering som nyttes for Storfossen kraftverk.

Konsesjonen ble overdratt til Sør-Troms Elforsyning AS ved kgl. res. av 23.08.85. I henhold til vilkårenes punkt 1 ble konsesjonen gitt for et tidsrom av 50 år regnet fra konsesjonens datum. Under punkt 2 er det gitt nærmere beskrivelse av hjemfallsbestemmelsene.

Konsesjonen har hjemfalls-/utløpsdato 21.06.96.

Det søkes om at vilkårene i pkt. 1 endres slik at konsesjonen gis på ubegrenset tid og at bestemmelsene under pkt. 2 oppheves.

Sør-Troms Elforsyning AS eies av kommunene i Harstadregionen. Eierandelen er fordelt mellom kommunene Harstad (48,30 %) og Skånland, Bjarkey, Kvæfjord, Ibestad og Gratangen (hver 10,34 %).

Begrunnelsen for søknaden er et ønske om at vilkårene for regulering av Stor- og Øsevatn bør være de samme som for andre reguleringer der offentlig eide kraftselskap er konsesjonær.

Reguleringsstillatelsen omfatter 0,2 m oppdemning av Storvatn i høyde med Øsevatn og 1,3 m senkning av begge vatn i forhold til alminnelig vannstand i Storvatn. Magasinvolumentet er beregnet til 1,4 mill. m³.

III. Departementets bemerkninger

Hjemmelen for behandlingen av endringssøknaden er vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 3, 2. ledd. Bestemmelsen gir Kongen anledning til å endre vilkårene i en vassdragsreguleringskonsesjon dersom regulanten søker om dette.

Sør-Troms Elforsyning AS er et 100 % kommunalt eid aksjeselskap. I følge vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 2 kan et aksjeselskap hvor minst 2/3 av kapitalen eies av kommuner, gis reguleringskonsesjon på ubegrenset tid. En forutsetning er imidlertid at kraften hovedsakelig nyttes til alminnelig kraftforsyning og at hensynet til allmenne interesser ikke taler i mot en ubegrenset konsesjon.

Olje- og energidepartementet mener at vilkårene i § 10 nr. 2 er oppfylt og tilrår at konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Departementet foreslår at følgende ordlyd erstatte den nåværende ordlyden om tidsbegrensning i post 1, 1. ledd i vilkårene:

Konsesjon gis på ubegrenset tid.

Fordi denne konsesjonen er over 50 år gammel, kan den når som helst revideres, jf. lov om endringer i vassdragsreguleringsloven m.fl. av 19. juni 1992 nr. 62 kap. VI nr. 3. Departementet foreslår derfor at man tar inn standardvilkår om revisjon for å justere konsesjonsvilkårene i henhold til gjeldende lovverk.

Dersom vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10, post 3, 1. ledd.

Som en følge av endringen i post 1, 1. ledd, bortfaller 4. og 5. ledd som har vilkår som knytter seg til hjemfallet av reguleringsanleggene.

Vilkårenes post 1, 2. ledd om at konsesjonen ikke kan overdras, 3. ledd om forbud mot avhendelse, pantsettelse o.l. og 6. ledd om at anleggene ikke må nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke, opprettholdes som før.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 nr. 17 § 10 endres Sør-Troms Elforsyning AS reguleringskonsesjon av 21. juni 1946 for Storvatn og Øsevatn i samsvar med Olje- og energidepartementets foredrag av 18. april 1997.

13. Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk – kraftverkene i Meråker.

(Tillatelse til å øke vannføringen i Stjørdalsvassdraget i isleggingsperioden.)

Kongelig resolusjon av 18. april 1997.

Foreliggende sak gjelder en søknad fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk (NTE) av 11. januar 1996 om endring av manøvreringsreglementet i Stjørdalsvassdraget. Reglementet som gjelder regulering av øvre del av Stjørdalsvassdraget ble gitt ved kgl. res. av 14. juli 1989. NTE ønsker å endre maksimal vannføring i isleggingsperioden fra 30 m³/s til 40 m³/s etter Funnas samløp med Stjørdalselva. Søknaden gjelder for resten av prøveperioden, dvs. til og med vinteren 1998/1999.

På bakgrunn av NTEs søknad har Norges vassdrags- og energiverk (NVE) utarbeidet innstilling i saken. Innstillingen fra NVE av 30. januar 1997 lyder:

«NVE har mottatt følgende søknad fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk av 11. januar 1996:

«I tillatelsen for Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk (NTE) til regulering av øvre del av Stjørdalsvassdraget og utbygging av Kraftverkene i Meråker, er det ved kgl. res. av 14. juli 1989 i manøvreringsreglementets post 2 bl.a. fastsatt følgende bestemmelse:

«Fra isleggingen begynner skal vannføringen i Stjørdalselva være mest mulig konstant eller være jevnt synkende. Enhver økning i vannføringen mens det er is i elva bør unngås. Under disse forutsetningene kan en vannføring på inntil 30 m³/sek, målt nedenfor sammenløpet med Funna, aksepteres.»

Videre er det i manøvreringsreglementet forutsatt at vannslippingen m.h.t. isproblematikken tas opp til revisjon etter en driftsperiode på fem år.

Kraftverkene i Meråker kom på nettet våren 1994, og vi er nå inne i den 2. sesongen med erfaringer fra vinterdrift. Årets vinter er en av de mest stabile og kalde vi har opplevd på flere år, men så langt har det ikke vært nevneverdige isproblemer i vassdraget.

Vi kan opplyse at issituasjonen m.h.t. kraftverksdriften kontinuerlig overvåkes av Randi Pytte Asvall ved Seksjon for Miljøhydrologi i NVE, forøvrig i nært samarbeide med vedkommende issakkyndig som er oppnevnt av skjønnsretten.

På bakgrunn av erfaringer til nå i vinter, og etter nærmere samtaler med de issakkyndige har NTE vurdert det som meget interessant å kunne foreta en begrenset prøvedrift der vannføringen til Stjørdalselva, etter sammenløpet med Funna, kan økes fra 30 inntil 40 m³/sek. De issakkyndige har uttalt at i gitte situasjoner kan dette være gunstig m.h.t. isleggingen i vassdraget. Forutsetningen er at de issakkyndige på forhånd anbefaler en slik prøvedrift, og at issituasjonen overvåkes fortløpende.

På bakgrunn av ovennevnte vil NTE herved søke om tillatelse til å overskride de fastsatte vannslippingsgrenser i Stjørdalselva, etter sammenløpet med

Funna, fra 30 til inntil 40 m³/sek i isleggingsperioden. Søknaden gjelder for i år, og i den resterende perioden isforholdene skal undersøkes.»

Søknaden her vært forelagt Meråker og Stjørdal kommuner, fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Direktoratet for naturforvaltning og distriktet med følgende resultat:

Meråker kommune har i kommunestyremøte 24. juni 1996 fattet følgende vedtak:

- «1 Meråker kommune ønsker på det nåværende tidspunkt ikke å imøtekomme søknaden fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk om en økning av vannføringen i Stjørdalselva, da dette er i strid med manøvreringsreglementets post 2, nest siste avsnitt.
- 2 Meråker kommune stiller seg positiv til å foreta en ny vurdering når alle konsekvenser ved en økt vannføring er utredet.»

Stjørdal kommune har i brev av 31. mai 1996 fremmet følgende kommentar i saken:

«Kommunen stiller seg i utgangspunktet skeptisk til den omsøkte endringen av vannføringen.

Skepsisen skyldes at det gjeldende manøvreringsreglementet er vedtatt blant annet for å sikre at fisken i vassdraget bokstavelig talt har levelige forhold. Dertil kommer en stor usikkerhet for hvordan reguleringen allikevel vil innvirke på fisk og andre interesser knyttet til vassdraget.

Denne usikkerheten ligger til grunn for at det fra driftsstart våren 1995 ble innledet en 5-års prøveperiode. I denne perioden skal NTNU/Vitenskapsmuseet ved zoologisk avdeling kartlegge og undersøke situasjonen i vassdraget. Resultatene av dette arbeidet kan deretter sammenholdes med referanseundersøkelsene som museet har gjennomført i perioden 1990-94.

Kommunen ønsker å legge «føre-var-prinsippet» til grunn. Før prøveperioden er avsluttet og evaluert bør det derfor ikke gjennomføres endringer i manøvreringsreglementet. Reglementet kan allikevel fravikes dersom interessentene på bakgrunn av råd fra Vitenskapsmuseet finner å kunne godta endringer.»

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har denne kommentaren til saken i brev av 21. november 1996:

«Stjørdal kommune er skeptisk til en endring i prøveperioden, og mener at en først må vinne erfaringer med dagens vannføring på 30 m³/s før nye vannføringer blir tillatt Meråker kommune anbefaler at søknaden ikke imøtekommes før alle konsekvenser ved endringen er utredet. Stjørdalsvassdragets elveierlag har ingen prinsipielle innvendinger til å øke vannføringen til 40 m³/s i isleggingsperioden. Dette forutsatt at dette ikke går ut over magasinert vannmengde til flom for smoltutgang i mai. Meråker Brug A/S er skeptisk til om dette vil medføre mer sarr og bunnis. Bruget mener at problemene vinteren 95/96 var større enn fryktet, og at elva var isfri helt ned til Hegra.

Fylkesmannen har hatt kontakt med iskyndig i NVE og fiskekyndig Arneklev.

Fylkesmannen vurderer det som prinsipielt riktig

å benytte prøveperioden til å vinne erfaringer med ulike vannføringer. Forutsetningen er at prøveperioden skal nyttes til å fremskaffe kunnskaper som gir et bedre grunnlag for å fastsette endelige krav til manøvrering etter prøveperioden. Ut fra fiskefaglige vurderinger kan en nå ikke hevde at en økning fra 30 m³/s til 40 m³/s vil medføre økte skader på en sårbar laksestamme. Fra fiskekyndig hold er en betydelig mer bekymret for de forholdsvis sterke døgn- og timesvariasjonene i vannføring som elva har vinterstid. Her har vi konkrete erfaringer med betydelige vannmengdevariasjoner fra time til time over døgnet. Dette stresser fiskekyndig som hele tiden må skifte ståsted og risikere å strande. Virkningen på gyteplasser av disse sterke variasjonene kjenner vi ikke tilstrekkelig.

Det er ikke gjort erfaringer av ulike vannføringers virkning på isgang i samspeilet mellom Forra og Stjørdalselva etter utbyggingen.

Det må være et mål at prøveperioden kan gi et sikrere grunnlag for å foreta faglige vurderinger knyttet til vannføring i isleggingsperioden, sarr og bunnisdannelse og isgang, og konsekvenser av dette med hensyn til gyte og oppvekstområder for fisk, erosjonsforhold, fare for flom mhp. både natur og næringsinteresser.

Fylkesmannen vil derfor gi sin tilslutning til at det i prøveperioden vinnes erfaringer med ulike vannføringer i isleggingsperioden, vi forutsetter imidlertid at store døgn/timesvariasjoner i vannføringen unngås. Erfaringene fra Suldalslågen bør her legges til grunn mht. endringer pr. tidsenhet.»

Direktoratet for naturforvaltning har i brev av 8. februar 1996 denne merknaden til søknaden:

«Direktoratet for naturforvaltning vurderer de negative konsekvensene ved en endring i vassføring fra 30 til 40 m³/sekund i vinterhalvåret for å være begrensede. Ut i fra fiskebiologiske vurderinger er det sannsynlig at økt vintervassføring kan ha positive effekter på fiskeproduksjonen i elva.

Under forutsetning av at de is-sakkyndige anbefaler en prøvedrift med økning av vassføringen, vil vi kunne akseptere den omsøkte endringen.

Vi forutsetter at endringer i vassføringen foregår med myke overganger og at den økede vassføringen ikke forringer muligheten for utvandring av smolt på våren.»

Meraker Brug AS har i brev 6. februar 1996 denne merknaden til saken:

«Selv i kalde perioder går nå Stjørdalselva tilnærmet isfri om vinteren helt ned til Hegra i Stjørdal kommune. Det som fra vår side er registrert som særlig betenkelig er den store sarrdannelsen og problemene med bunnis på grunnere områder og på strykstrekningene i elva. Dette er problemer som måtte forventes all den tid inntaket i Fjergen ble anlagt slik det ble. Vi mener dette er særlig uheldig i forhold til det biologiske livet i elva.

Uten at vi kjenner sammenhengen mellom økt vintervannføring og problemer med bunnis, er vi svært skeptiske til alle tiltak som er med på å forsterke bunnisproblemene i elva. Observasjoner i vinter tilsier at dette har blitt et større problem enn vi hadde fryktet.»

Stjørdalsvassdragets Elveigarlag har følgende merknad i udatert brev av februar 1996:

«Stjørdalsvassdragets Elveierlag har ikke noe imot at NTE får øke vassføringen til oppgitte 40 m³/sek, men det må fremheves sterkt at dette ikke må ha som følge at NTE ikke har nok magasinert vannmengde til å gi elva en to-dagers flom i slutten av mai måned, noe vi krever for å få smoltutgangen til å forløpe problemfritt. Tidspunktet for flommen samt overvåkning av smoltutgangen vil foregå i samarbeid med fiskerisakkyndig Jo Vegar Arnekleiv.»

Meråker Grunneierlag har i brev 30. mai 1996 denne kommentaren til søknaden:

«Meråker Grunneierlag, som representerer 150 grunneiere i Meråker, vil ikke tilrå at NTE får tillatelse til å øke vannføringa i Stjørdalsvassdraget i isleggingsperioden.

Vår motstand mot dette skyldes i første rekke de erfaringer befolkningen langs elva høstet vinteren 1996 med til dels sterk nedising av bygninger, vegetasjon og kjøretøyer. Enkelte dager var det umulig å se husene imellom i deler av kommunen.

Vi viser i denne sammenheng til sakkyndig Boes observasjoner for samme periode samt Meråkerpostens omtale og bilder i sine utgaver i januar og februar 1996.»

Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk har i brev av 11. desember 1996 følgende merknader til de innkomne uttalelsene:

«NTE finner ikke behov for å kommentere hver enkelt uttalelse i saken, men vi har merket oss at flere ser positivt på å vinne erfaringer med ulike vannføringer i isleggingsperioden.

Når det gjelder døgnregulering/myke overganger som er tatt opp i enkelte innkomne uttalelser, viser vi til vårt brev til NVE av 24.06.1996.

Som nevnt i vår søknad av 11.01. d.å. er det i manøvreringsreglementet fastsatt at vannslippingen mht. is i Stjørdalselva tas opp til revisjon etter en driftsperiode på fem år (1999).

Hensikten med å øke vannføringen utover 30 m³/sek er å skaffe et best mulig grunnlag for å vurdere størrelsen på driftsvannføringen vinterstid. Derfor har vi også forutsatt at de issakkyndige på forhånd anbefaler en slik prøvedrift, og at issituasjonen overvåkes fortløpende.

NTE vurderer det fortsatt som meget interessant å kunne foreta en begrenset prøvedrift der vintervannføringen i Stjørdalselva – etter sammenløpet med Funna kan økes fra 30 til 40 m³/sek.»

Norges vassdrags- og energiverks (NVEs) merknader:

Bakgrunn

Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk (NTE) fikk ved kgl. res. av 14. juli 1989 fornyet konsesjon til å regulere øvre del av Stjørnassdraget, og ny konsesjon for å regulere Fjergen og overføre nye nedbørfelt til eksisterende magasiner. Det ble gitt et prøvereglement på fem år mht. fiskeribiologi og isforhold.

Søknaden

NTE søker om å få endre vannføringspålegget i post 2, nest siste avsnitt, fra gjeldende 30 til 40 m³/s. Selskapet viser til at det i manøvreringsreglementet er forutsatt at vannføringen mht. isproblemet kan tas opp til revisjon etter en driftsperiode på fem år.

På bakgrunn av erfaringene NTE hadde vinteren 95/96 og etter nærmere vurdering med issakkyndige ønsker selskapet å gjennomføre en begrenset prøve-drift med vannføringen i Stjørdalselva – etter sam-løp med Funna – ved å øke denne fra 30 til 40 m³/s.

Søknaden gjelder for resten av prøveperioden, dvs. til og med vinteren 1998/1999.

Vurderinger fra andre

Meråker kommune vil på det nåværende tidspunkt ikke imøtekomme søknaden, men stiller seg positiv til å vurdere spørsmålet på nytt når alle konsekvenser ved en økt vannføring er utredet.

Stjørdal kommune stiller seg i utgangspunktet skeptisk til den omsøkte endringen. Kommunen legger bl.a. føre-var-prinsippet til grunn, og mener at søknaden ikke bør imøtekommes før prøveperioden er avsluttet og evaluert.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag mener at man ut i fra en fiskefaglig vurdering ikke kan hevde at en økning av vannføringen vil medføre økte skader på laksestammen. Fylkesmannen slutter seg derfor til at NTE bør vinne erfaring med ulike vannføringer i isleggingsperioden. Fylkesmannen er mer bekymret for store døgn- og timevariasjoner, og forutsetter at selskapet unngår dette av hensyn til fisken.

Direktoratet for naturforvaltning (DN) mener de negative konsekvensene ved en økning av vannføringen er begrensede. DN peker på at det er en forutsetning at de issakkyndige anbefaler en slik prøve-drift.

Meraker Brug AS peker på store sarrdannelser og problemer med bunnis på grunne områder og på strykstrekninger i elva. Selskapet mener dette er særlig uheldig for det biologiske livet i elva. Meraker Brug AS er skeptisk til alle tiltak som er med på å forsterke bunnisproblemene i elva. Observasjoner sist vinter tilsier at det er et større problem enn fryktet.

Stjørdalsvassdragets Elveierlag peker på at det må være nok vann tilbake i magasinene til å gi elva en to-dagers flom i slutten av mai mht. smoltutgang.

Meråker grunneierlag vil ikke anbefale søknaden på grunn av erfaringene med sterk nedising av bygninger m.v.

NVEs vurdering

Selv om manøvreringsreglementet forutsetter at vannføringen mht. isproblemet kan tas opp til revisjon etter fem år, ønsker NTE allerede nå å revidere denne bestemmelsen etter tre sesonger.

Det er på lokalt hold stor skepsis til å øke vannføringen i isleggingsperioden. Meråker kommune vil på det nåværende tidspunkt ikke imøtekomme søknaden, og Stjørdal kommune er skeptisk til å endre vannføringen. Meråker kommune vil vurdere spørsmålet på nytt når alle konsekvensene er vurdert, mens Stjørdal kommune mener søknaden ikke bør imøtekommes før prøveperioden er avsluttet og

evaluert. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, DN og Stjørdalsvassdragets Elveierlag går ikke imot søknaden.

Fylkesmannen mener en må få erfaring med ulike vannføringer, og at konsekvensene vil bli små hvis en unngår store døgn- og timevariasjoner på vannføringen. DN forutsetter at issakkyndige anbefaler en prøvedrift. Elveierlaget peker på at det må være nok vann tilbake i magasinene til pålagt flom mht. smoltutgang i slutten av mai.

Meraker Brug AS er skeptisk til alle tiltak som er med på å forsterke isproblemene i elva og viser til observasjoner vinteren 95/96 med store sarrdannelser og bunnis på grunne områder og strykstrekninger. Selskapet mener at dette er uheldig for livet i elva.

Kraftverkene i Meråker ble satt i drift våren 1994. I henhold til merknadene i NVEs innstilling om isforholdene ble det forutsatt at vannslippingen fra isleggingsperiodens begynnelse skulle holdes under oppsikt med målinger av temperatur m.v. i forhold til aktuelle driftsvannføringer, og at driftsvannføringen blir vurdert på nytt etter en driftsperiode på fem år.

NTE peker på at det ikke har vært nevneverdige isproblemer i vassdraget i driftsperioden fram til i dag, og ønsker derfor å prøve ut en økt driftsvannføring i isleggingsperioden for å høste mer erfaring.

Selv om kommunene går imot søknaden mener vi at det er faglig forsvarlig å prøve ut en større vintervannføring, og av stor interesse å få erfaring med slik drift ut prøveperioden. Vi ser av erfaringene hitil fra driften av Meråker kraftverker, at driftsvannet fra det nye kraftverket hindrer islegging i større grad enn antatt. NVE mener sarr- og bunnisdannelsen på grunne områder som Meraker Brug AS tar opp ikke er knyttet til stor driftsvannføring.

Når det gjelder forholdene for livet i elva vil det etter vårt syn i liten grad bli berørt så lenge vannføringen er stabil, og laksen allerede har gytt på lavere vannstand, når isleggingsperioden begynner.

Vi vil bemerke at det ikke er noen bestemmelse i manøvreringsreglementet om å slippe flommer i slutten av mai pga. smoltutgang. Dette må enten være knyttet til naturlig vårflom eller en avtale med NTE.

Når det gjelder faren for øket nedising av bygninger m.v. mener vi at det vil få minimale konsekvenser.

På grunn av begrensede og små isproblemer hitil i prøveperioden mener vi derfor at det kan være nyttig å vinne erfaring med å øke vintervannføringen fra 30 til 40 m³/s ut prøveperioden, dvs. til våren 1999.

Konklusjon

NVE anbefaler at bestemmelsen i post 2 nest siste avsnitt blir endret slik at vannføringen fra isleggin-

gen begynner kan økes fra 30 til 40 m³/s. Vi viser ellers til nytt avsnitt i reglementet som følger.

Ny post 2, åttende avsnitt;

Fra isleggingen begynner skal vannføringen i Stjørdalselva være mest mulig konstant eller jevnt synkende. Enhver økning i vannføringen mens det er is i elva bør unngås. Under disse forutsetninger kan en vannføring på inntil 40 m³/s, målt nedenfor sammenløpet med Funna, aksepteres.»

Olje- og energidepartementet har mottatt følgende uttalelse fra Miljøverndepartementet datert 24. februar 1997 til NVEs innstilling:

«Vi viser til brev fra Olje- og energidepartementet av 12.02.97, der Miljøverndepartementet bes om å uttale seg i nevnte sak.

Som det fremgår av de innhentede uttalelser, er det stor skepsis fra de berørte kommunene og lokale interessenter når det gjelder økt vintervannføring fra 30 m³/s til 40 m³/s fra Funnas samløp med Stjørdalselva i isleggingsperioden. Dette er i hovedsak knyttet til isforhold og fiskeinteresser.

I uttalelsene fra fylkesmannen i Nord-Trøndelag og Direktoratet for naturforvaltning, fremgår det at de godtar økt vannføring i den aktuelle perioden. Det forutsettes at prøveperioden benyttes til å fremskaffe grunnlag for fastsetting av endelige krav til manøvreringsreglement, som omfatter hensyn til isforhold, gyte- og oppvekstforhold for fisk, erosjonsforhold og flomfare.

Når det gjelder fiskeinteressene, fremheves hensynet til laksestammen av flere høringsinstanser. Direktoratet for naturforvaltning og fylkesmannen i Nord-Trøndelag har ikke grunnlag for å hevde at den foreslåtte økningen av vintervannføringen i seg selv vil være til ulempe for laksen. Fylkesmannen understreker imidlertid at større times- og døgnvariasjoner i vannføringen allerede er en ulempe som stresser fiskekyngelen ved at den stadig må skifte oppholdssted og risikerer å strande. Dette forholdet er imidlertid tatt opp mellom NTE og lakseinteressene, og NTE går nå inn for å unngå slike variasjoner. Meråker kraftverk skal i følge NTE ikke lenger brukes til døgnregulering.

Nevnte instanser vektlegges også i likhet med lokale interessenter at økt vintervannføring ikke må føre til at vannslipp fra magasinene i smoltutvandringsperioden blir mindre og at mulighetene for smoltutvandring om våren dermed forringes.

Når det gjelder isforhold og ulempene knyttet til dette, må vurderingene fra de is-sakkyndige legges til grunn.

Miljøverndepartementet slutter seg til uttalelsene fra fylkesmannen og Direktoratet for naturforvaltning, og aksepterer økt vintervannføring som nevnt.

For å sikre at dette ikke fører til problemer for overlevelsen av laksekyngel og smoltutvandringen om våren, ber vi om at følgende vilkår stilles til en eventuell tillatelse:

«Dersom tillatelsen fører til at det blir sluppet mindre vann i smoltutvandringsperioden, og dette medfører problemer for smoltens utvandring til sjøen, kan Direktoratet for naturforvaltning pålegge NTE å slippe en nærmere fastsatt vannføring i smoltutvandringsperioden.»

Departementets bemerkninger

Foreliggende sak gjelder en søknad fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk (NTE) av 11. januar 1996 om endring av manøvreringsreglementet i Stjørdalsvassdraget. Reglementet som gjelder regulering av øvre del av Stjørdalsvassdraget ble gitt ved kgl. res. av 14. juli 1989. Søknaden gjelder endring av manøvreringsreglementet post 2, åttende ledd. NTE ønsker å endre maksimal vannføring i isleggingsperioden fra 30 m³/s til 40 m³/s etter Funnas samløp med Stjørdalselva.

På bakgrunn av erfaringene NTE hadde vinteren 95/96 og etter nærmere vurdering i samråd med is-sakkyndige ønsker NTE å gjennomføre en begrenset prøvedrift med vannføringen i Stjørdalselva. Manøvreringsreglementet forutsetter at vannføringen mht. isproblemet kan revideres etter fem år. Søker ønsker å revidere bestemmelsen for gjenstående del av prøveperioden. De is-sakkyndige har uttalt at det i gitte situasjoner kan være gunstig mht. isleggingen i vassdraget.

Norges vassdrags- og energiverk (NVE) har sendt søknaden til uttalelse til Meråker kommune, Stjørdal kommune, fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Direktoratet for naturforvaltning (DN), Meraker Brug AS, Stjørdalsvassdragets Elveeigarlag og Meråker Grunneierlag. NVEs innstilling er forelagt Miljøverndepartementet til uttalelse.

Særlig de berørte kommuner har uttrykt skepsis til en økt vannføring. Skepsisen knytter seg i hovedsak til forholdene for fisken og frykt for isproblemer, både i elva og for nedising av bygninger m.v.

DN og fylkesmannen i Nord-Trøndelag gir sin tilslutning til en økning av vannføringen. Den foreslåtte vintervannføringen vil i seg selv ikke være til ulempe for laksen som er den utsatte fisketypen. Fylkesmannen understreker imidlertid at større times- og døgnvariasjoner i vannføringen kan medføre en ulempe som stresser fiskekyngelen ved at den stadig må skifte oppholdssted og risikerer å strande. Dette forholdet er imidlertid avklart mellom lakseinteressene og NTE, ved at Meråker kraftverk ikke lenger skal brukes til døgnregulering.

DN vektlegger i likhet med lokale interessenter at økt vintervannføring ikke må føre til mindre vannslipp fra magasinene i smoltutvandringsperioden om våren. Miljøverndepartementet slutter seg til disse uttalelsene og har bedt om at følgende vilkår stilles til en eventuell tillatelse:

«Dersom tillatelsen fører til at det blir sluppet mindre vann i smoltutvandringsperioden, og dette medfører problemer for smoltens utvandring til sjøen, kan Direktoratet for naturforvaltning pålegge NTE å slippe en nærmere fastsatt vannføring i smoltutvandringsperioden.»

Olje- og energidepartementets vurdering

Manøvreringsreglementet forutsetter at vannføringen mht. isproblemet kan revideres etter fem år. De-

partementet mener det imidlertid er prinsipielt riktig å benytte seg av prøveperioden for å tilegne seg erfaringer med ulike vannføringer. Departementet legger avgjørende vekt på at de is-sakkyndige og de fiskesakkyndige går inn for den omsøkte endringen.

Departementet viser til at det må være et mål at prøveperioden kan gi et sikrere grunnlag for å foreta faglige vurderinger knyttet til vannføring i isleggingsperioden, sarr og bunnisdannelse og isgang, og konsekvenser for fisk, erosjonsforhold, fare for flom osv.

Olje- og energidepartementet går inn for at det gis tillatelse til at bestemmelsen i post 2 nest siste avsnitt endres slik at vannføringen fra isleggingen begynner kan økes fra 30 til 40 m³/s. Tillatelsen gjelder for resten av prøveperioden, dvs. til og med vinteren 1998/1999. Manøvreringsreglementets post 2, åttende ledd blir således lydende:

«Fra isleggingen begynner skal vannføringen i Stjørdalselva være mest mulig konstant eller jevnt synkende. Enhver økning i vannføringen mens det er is i elva bør unngås. Under disse forutsetninger kan en vannføring på inntil 40 m³/s, målt nedenfor sammenløpet med Funna, aksepteres.»

Departementet tilrår å ta inn Miljøverndepartementets forslag som siste del av åttende ledd. Økningen skal anbefales av is-sakkyndige før den gjennomføres og issituasjonen skal overvåkes fortløpende.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

I medhold av vassdragsreguleringsloven § 12 nr. 12 endres posta 2, 8. ledd i manøvreringsreglementet for regulering av øvre del av Stjørdalsvassdraget gitt ved kgl. res. 14. juli 1989.

Tillatelsen gis på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 18. april 1997.

14. Narvik Energi AS.

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdannelse til aksjeselskap.)

Olje- og energidepartementets samtykke 28. april 1997.

«Det vises til Deres søknad av 5.3. d.å.

I 1994 vedtok Narvik kommune å omdanne Narvik energiverk fra kommunalt selskap til aksjeselskap. Dette ble gjort ved at det ble etablert et aksjeselskapskonsern med et morselskap (Narvik Energi AS) og følgende tre heleide datterselskaper: Narvik Energiproduksjon AS, Narvik Energidistribusjon AS og Narvik Energiomsetning AS.

Styrene i de fire selskapene besluttet 30.11.96 å fusjonere datterselskapene inn i morselskapet i henhold til aksjelovens bestemmelser.

Rent konsesjonsrettslig gjelder saken søknad om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven (ikl.) § 1, 4. ledd ved overføring av vannfallsrettigheter fra den kommunale bedriften Narvik energiverk til Narvik Energi AS. I utgangspunktet er denne overdragelsen konsesjonspliktig etter ikl. § 1, 1. ledd.

Olje- og energidepartementet finner at omsøkte omorganisering til aksjeselskap er i tråd med de retningslinjer som i Ot prp nr 31 (1989-90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 1, 4. ledd. Det vises særlig til at omorganiseringen vil være et ledd i arbeidet med å få til en mer rasjonell drift av kraftverk og en mer markedsorientert kraftomsetning.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftreservene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven.

Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd kan føre til at eierforholdene i selskapene endres slik at de ikke lengre gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak etter § 1, 4. ledd.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser i selskapet skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver aksjeoverdragelse å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapet har fått fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. I den grad selskapet har fallrettigheter som tidligere ikke har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse.

Med hjemmel i lov nr. 16 av 14. desember 1917 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 1, 4. ledd gis unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdanning til aksjeselskap som omsøkt. Reguleringstillatelser tilknyttet de respektive vannfall overdras i uendret form. Unntaket omfatter også erverv av andeler i ansvarlige selskaper, sameier og andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i Narvik Energi AS skal meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapet, å gjøre den statlige forkjøpsretten gjeldende etter industrikonsesjonslovens

§ 6 nr. 1 for fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettighetene selskapet ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonslovens § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede. Dersom Narvik Energi AS senere overdrar andeler i ansvarlige selskaper, sameier eller andre konsesjonspliktige sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter, utløses konsesjonsplikt etter industrikonsesjonslovens kap. I. Forkjøpsrett utløses etter samme kapittel for fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energiverk slik at konsesjonsregistre blir ajourført.»

15. Bergenshalvøens kommunale kraftselskap DA.

(Konsesjon for erverv av aksjer i Sunnhordland Kraftlag AS.)

Olje- og energidepartementets samtykke
20. mai 1997.

«Det vises til Deres brev av 27.1. og 28.1. d.å. og søknad av 28.4. d.å.

Det opplyses i søknaden at Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap DA har ervervet i alt 22,4% av aksjene i Sunnhordland Kraftlag AS.

Ervervet er konsesjonspliktig idet Sunnhordland Kraftlag AS innehar vannfallsrettigheter i henhold til lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) kap. I.

I medhold av industrikonsesjonsloven § 36 og bemyndigelse gitt ved kgl. res. av 20. desember 1996 gis Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap DA konsesjon for erverv av 22,4% av aksjene i Sunnhordland Kraftlag AS. Det settes ingen særskilte vilkår for konsesjonen.

En gjør oppmerksom på at det i og med ovenstående vedtak ikke er gjort noen endring i de meddelte konsesjoner eller de tilknyttede vilkår.»

16. Vest-Agder fylkeskommune.

(Forkjøpsrett for erverv av Høylandsfoss kraftverk med fall i Fedavassdraget i Flekkefjord og Kvinesdal kommuner.)

Kongelig resolusjon av 23. mai 1997.

I. Innledning

Foreliggende sak gjelder spørsmål om kongelig approbasjon etter lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v. (industrikonsesjonsloven) av 14. desember 1917 nr. 16 § 9 i forbindelse med Vest-Agder fylkeskommunes vedtak om å benytte den fylkeskommunale forkjøpsrett til Høylandsfoss kraftverk i Fedavassdraget.

Oslo Energi AS kjøpte 1. januar 1996 kraftverkene Sagefossen og Høylandsfoss i Flekkefjord og Kvinesdal kommuner i Vest-Agder med rettigheter, eiendommer og anleggsmidler av Flekkefjord Elektrisitetsverk.

Høylandsfoss kraftverk utnytter et fall på mer enn 1 000 nat.hk., og overdragelsen er dermed underlagt konsesjonsplikt i henhold til industrikonsesjonslovens § 1. Midlere produksjon er beregnet til 33,7 GWh. Sagefossen kraftverk omfattes ikke av konsesjonsplikten (midlere produksjon 5,7 GWh).

Etter industrikonsesjonslovens § 6 har staten forkjøpsrett ved overdragelse av konsesjonspliktige vannfall. Staten frafalt denne retten 3. oktober 1996.

Samme lovs § 9 gir den fylkeskommune hvor vannfallet er beliggende en subsidiær forkjøpsrett dersom den statlige forkjøpsrett ikke blir brukt. Vest-Agder fylkesting fattet 1. juni 1996 vedtak om bruk av sin forkjøpsrett til Flekkefjord elektrisitetsverk, men forkjøpsretten kan kun gjøres gjeldende for Høylandsfoss kraftverk. Ved brev av 19. desember 1996 søkte derfor Vest-Agder fylkeskommune om å få benytte sin forkjøpsrett ved erverv av fall som utnyttet i Høylandsfoss kraftverk. Dette innebærer at fylkeskommunen trer inn i kjøpsavtalen istedenfor Oslo Energi AS, med de rettigheter og plikter det innebærer. Det må likevel forhandles særskilt om verdien av Høylandsfoss kraftverk, da kjøpsavtalen også omfatter Sagefossen kraftverk med tilhørende eiendommer, rettigheter og anleggsmidler. Ved approbasjon vil fylkeskommunen overdra Høylandsfoss kraftverk med eiendommer, anlegg og rettigheter til Vest-Agder Energiverk (VAE), som er et interkommunalt ansvarlig selskap. VAE skal videre formidle fylkeskommunens konsesjonskraft.

Beslutning om bruk av fylkeskommunal forkjøpsrett må ifølge lovens § 9, nr. 2, tredje ledd approberes av Kongen.

II. Partenes bemerkninger

Oslo Energi Produksjon har under saksbehandlingen primært hevdet at det ikke er grunnlag for at Vest-Agder fylkeskommune skal kunne gjøre forkjøpsrett

gjeldende, for så å avhende anleggene videre til VAE - et selskap de ikke har eierinteresser i, idet dette neppe samsvarer med de intensjoner som ligger bak energiloven. Videre anfører Oslo Energi at i de konsesjoner som er gitt for Høylandsfoss og Sagefoss kraftverk, er tatt hensyn til en hensiktsmessig utnyttelse av vassdragene ved en samlet drift av de to kraftverkene, og at en oppdeling i to eierskap vil medføre problemer og kostnader.

Oslo Energi Produksjon hevder sekundært at forkjøpsrett ikke gjelder i dette tilfellet, idet denne forkjøpsrett bare gjelder ikke-utbygde vannfall. Industrikonsesjonsloven fritok tidligere kommuner for konsesjonsplikt og forkjøpsrett. Bakgrunnen for at området for konsesjonsplikt og forkjøpsrett i 1969 ble utvidet til å gjelde kommunale erverv av vannfall, var å sikre en samordnet og samfunnsmessig hensiktsmessig *utbygging* av vannfallene. Oslo Energi hevder at det også fremgår av lovens ordlyd, jf. industrikonsesjonsl. § 6 nr. 2, at forkjøpsretten kun er ment å skulle gjelde for ikke-utbygde vannfall, fordi kraftverk eller reguleringsanlegg ikke nevnes i bestemmelsens oppstilling av rettigheter.

Vest-Agder fylkeskommune anfører som begrunnelse for å benytte sin forkjøpsrett at den verdiskaping som kraftproduksjonen står for, bør bli i fylket. Fylkeskommunen og Vest-Agder Energiverk har et felles ønske om at de kraftressurser som finnes i fylket blir utnyttet på best mulig måte, både for energiverket og fylkeskommunen.

III. Departementets bemerkninger

1. Olje- og energidepartementet vil bemerke at forkjøpsretten i industrikonsesjonsloven knytter seg til overdragelser av konsesjonspliktige fall. Etter lovens § 6 nr. 1 har staten forkjøpsrett dersom det etter § 1 kreves konsesjon for å erverve vannfall, og såfremt ervervet ikke skjer gjennom tvangssalg. Forkjøpsretten er således ikke knyttet til utbygde eller utbygde fall, men knyttet til konsesjonsplikten, som igjen gjelder vannfall med *tilhørende kraftverk*, jf. kgl. res. 12. januar 1995 vedrørende Akershus fylkeskommunes forkjøpsrett for erverv av Bøhnsdalen kraftstasjon. Ervervet er her skjedd gjennom ordinært salg. Konsesjonsplikten i § 1 inntreffer dersom vannfallet utbringer mer enn 1 000 nat.hk., og kjøper er andre enn staten. Disse betingelser er her oppfylt. Den fylkeskommunale forkjøpsretten etter § 9 inntreffer på de samme betingelser forutsatt at staten har gitt avkall på sin forkjøpsrett. Dette vilkåret er også oppfylt.

Adgangen til fylkeskommunal forkjøpsrett ble utvidet ved en endring av industrikonsesjonsloven i 1969, jf. Ot.prp. nr. 69 (1966-67). Det fremgår av lovendringen at fylkeskommunen skal ha subsidiær forkjøpsrett til alle vannfallsoverdragelser som er konsesjonspliktige. Departementet finner etter ovennevnte at industrikonsesjonsloven klart hjemler bruk

av fylkeskommunal forkjøpsrett til vannfall og kraftstasjon i foreliggende sak.

2. Bakgrunnen for lovendringen i 1969 var at distrikter med vannkraftressurser skulle få en lovbestemt og utvidet fortrinnsrett til utnyttelsen. Industrikonsesjonsloven sier ingenting om hvilke hensyn som bør vektlegges for å gi godkjenning, men i forarbeidene og i tidligere saker er det lagt til grunn at forkjøpsretten må medføre en samfunnsmessig forsvarlig og rasjonell utnyttelse av vannkraftressursene. En bør derfor kreve at forkjøpsretten medfører fordeler for kraftutnyttelsen og balansen i Vest-Agder.

Fylkeskommunen er hverken eier eller medeier i energiverk i dag. Som nevnt ovenfor vil fylkeskommunen ved approbasjon overdra Høylandsfoss kraftverk til Vest-Agder Energiverk. Oslo Energi har bemerket at fylkeskommunen ikke skal kunne gjøre forkjøpsrett gjeldende for så å overdra anleggene videre til et kraftselskap de ikke har eierinteresser i. I Ot.prp. nr. 69 s 48 uttaler imidlertid departementet bl.a. at «det i mange tilfelle kunne være naturlig at fylkeskommunen utøver forkjøpsrett på vegne av f.eks. et interkommunalt kraftlag innen fylket.» Det fremgår av dette at det ikke er noen betingelse at fylkeskommunen må ha *eierinteresser* i kraftselskapet. En slik avhending skal imidlertid være betinget av Kongens samtykke, jfr. industrikonsesjonslovens § 9, post 5.

Argumentet vedrørende ønsket om å samle kraftressursene innad i fylket kan ha fått noe mindre verdi ved approbasjonsspørsmålet etter energilovens ikrafttredelse, men fortsatt må fylkets egne mål tillegges betydelig vekt. Det ble da heller ikke foretatt noen lovendring vedrørende bruk av fylkeskommunal forkjøpsrett da energiloven ble vedtatt.

3. Et spørsmål i saken er om oppsplitting av eierskapet kan medføre at driften blir mer urasjonell. Oslo Energi hevder at oppdeling i to eierskap vil medføre problemer og kostnader. Sagefossen kraftstasjon er pr. i dag ubemannet og fjernstyrt fra Høylandsfoss kraftstasjon. Kraften som produseres ved Sagefossen overføres til Høylandsfoss over en 4 km 22 kV linje. Departementet finner imidlertid ikke at dette argumentet kan tillegges spesiell vekt, da driften må kunne ordnes ved relativt enkle tiltak eller avtaler mellom partene uten store kostnader eller konsekvenser, idet det tross alt er tale om svært små kraftmengder.

Olje- og energidepartementet har etter en samlet vurdering kommet til at vilkårene for approbasjon er oppfylt i denne saken. Departementet tilrår på denne bakgrunn at Vest-Agder fylkeskommunes vedtak om bruk av forkjøpsrett til Høylandsfoss kraftverk approberes, samt at det gis samtykke til videre avhending av Høylandsfoss kraftverk til Vest-Agder Energiverk. Dette samtykket fritar ikke Vest-Agder Energiverk fra å søke konsesjon for ervervet på vanlig måte.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. Vest-Agder fylkeskommunes vedtak om å benytte forkjøpsrett for erverv av Høylandsfoss kraftverk med fall i Fedavassdraget approberes.
2. Vest-Agder fylkeskommune gis samtykke til å overdra Høylandsfoss kraftverk til Vest-Agder Energiverk.

17. Sogn og Fjordane Energiverk AS.

(Tillatelse til overføring av Øvre del av Skordalselva i Gloppen kommune til Øksendalsvassdraget i Bremanger kommune.)

Kongelig resolusjon av 30. mai 1997.

I. Innledning

Sogn og Fjordane Energiverk (SFE) er et fylkeskommunalt energiverk. Sogn og Fjordane fylke fikk ved kgl. res. 12.08.1966 tillatelse til reguleringer og overføringer i Åskåravassdragene i forbindelse med utbyggingen av Åskåra Kraftverk. I tillegg eier og driver SFE kraftverkene Sagefossen, Skogheim og Mel.

Åskåra Kraftverk ligger i Bremanger kommune og får sitt tilsig fra Ålfotbreen og fjellområdene rundt breen. Kraftverket ble utbygd i to omganger – Åskåra I, som nytter den østre delen av nedslagsfeltet (327 GWh) og Åskåra II, som nytter den vestre delen (170 GWh).

Skordalselva ligger i Gloppen kommune. Det er mulig å overføre avløpet fra den øvre delen av elva til X-vatnet som er det øverste reguleringsmagasinet til Åskåra I. Overføring av Skordalselva til Åskåra er med i Samla Plan for vassdrag og er plassert i kategori I.

Søknaden fra SFE gjelder tillatelse etter vassdragsreguleringsloven til å gjennomføre dette prosjektet. Overføringen er beregnet å gi en produksjonsøkning på 17 GWh/år.

II. Søknaden og NVEs innstilling

NVE har mottatt følgende søknad datert 21.06.1995.

«Etter Lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 søker Sogn og Fjordane Energiverk om løyve til å overføre avløpet fra Skordalselva ca. kote 947 til X-vatnet for å auke kraftproduksjonen ved Åskåra Kraftverk.

Orientering

Sogn og Fjordane Energiverk (SFE) er eit fylkeskommunalt energiverk eigd av Sogn og Fjordane Fylke med ansvar for fylket sitt forretningsmessige engasjement i energisektoren. SFE har blant anna

som føremål å byggje og drive produksjonsverk og eig i dag dei fire kraftverka Åskåra, Sagefossen, Skogheim og Mel med ein samla årsproduksjon på omlag 750 GWh.

Åskåra Kraftverk ligg i Bremanger kommune og får tilsiget sitt frå Ålfotbreen og fjellområda rundt breen. Kraftverket er utbygd i to byggesteg. Åskåra I nyttar den austre delen av nedslagsfeltet og vart sett i drift i 1970. Installert effekt er 80 MW og årsproduksjonen er 327 GWh. Åskåra II nyttar den vestre delen av nedslagsfeltet og vart sett i drift i 1973. Installasjonen er 40 MW og årsproduksjonen omlag 170 GWh etter at den vart auka med 10 GWh i 1992 ved bekkeinntak.

Skordalselva ligg i Gloppen kommune og er ei lita sideelv til Hopselva som har sitt utløp på Straume i Hyen. Nedbørfeltet er på 13,4 km² og årsavløpet 1,4 m³/s. Det er mogeleg å overføre avløpet frå den øvre delen av elva til X-vatnet som er det øverste reguleringsmagasinet til Åskåra I. Dette vil gje ein antatt produksjonsauke på 17 GWh pr. år. Nedbørfeltet til den øvre delen av Skordalselva er dekt av Gjegalundsreen og inntaket til overføringa ligg ved foten av breen.

Overføring av Skordalselva til Åskåra er med i Samla Plan for Vassdrag og plassert i kategori I og prioriteringsgruppe 1. Prosjektet har den beste utbyggingsøkonomien og dei minste konsekvensane av samtlige utbyggingsprosjekt i Sogn og Fjordane som er med i Samla Plan. Prosjektet kjem under grensa på 40 GWh og vert ikkje førehandsmeldt etter Plan- og Bygningslova.

Fysiske tiltak

Det vert sprengt ein 900 m lang overføringstunnel med 7 m² tverrsnitt frå X-vatnet til inntaket i Skordalselva. Tunnelen får påhogg på kote 940 og går med jamn svak stigning mot inntaket som ligg på kote 947. Tunnelmassene vil utgjere omlag 10.000 m³ og vert deponert i strandkanten ved påhogget.

Inntaket i Skordalselva vert plassert i ei trang fjellkløft, men er førebels ikkje kartlagt og utforminga er ikkje fastlagt i detalj. Inntaket vert laga slik at det skal fungere sjølv om det vert dekt av breen og det arrangementet som er ansett som mest aktuelt, er skissert i vedlegg 3. Det blir støpt ein betongterskel med H·L=ca. 1:4 m for å leie elva inn i tunnelen. Overfallsrist for å sortere frå steinmasser er plassert inne i tunnelen og det blir sprengt ei kort skråsjakt for evakuering av dei fråsorterte massane. Skråsjakta munner ut att i elveløpet i ei bratt fjellside. Skordalselva er lite påverka av breaktivitet (ikkje slamførande) og ein reknar ikkje med stor lausmassetransport.

I tillegg til hovudinntaket, vert ein liten bekk leia direkte inn på tunnelen gjennom ei 60 m lang lodd-sjakt med diameter 0,1 m.

Det vert ikkje bygt vegar eller kraftlinjer i samband med prosjektet. All transport vil føregå med helikopter. Anleggsriggen er tenkt plassert i tunnel-påhogget ved X-vatn som vist på vedlegg 2.

Magasin X-vatnet

X-vatnet er tidlegare regulert 29 m ved senking og har eit magasinivolum på 20 mill. m³. Normalt årstil-sig er 27,1 mill. m³ som vil auke til 38 mill. m³ etter overføring av Skordalselva. Magasinprosenten vert tilsvarande redusert frå 74 til 53. Magasinet er utstyrt med tappeventil som vert manøvrert 2 gonger i året. Vatnet er normalt oppfylt ca. 1. september og vil etter overføring bli oppfylt ca. 1 måned tidlegare, sjå fyllingskurve vedlegg 4.

Det blir for tida vurdert eit nytt utbyggingsprosjekt som utnyttar fallet frå X-Y-Z-vatna til Bjørndalsvatnet i Øksenelvvassdraget. Når dette prosjektet er avklåra, kan det bli aktuelt å søke om tilleggsregulering (oppdemming) av X-vatnet. Påhogget til overføringstunnelen frå Skordalselva er plassert ca. 5 m over HRV med tanke på dette.

Energiproduksjon, byggekostnad, byggetid

Det overførte nedbørfeltet har eit samla areal på 4,1 km² og antatt spesifikt avløp 120 l/s/km² som gir eit midlere tilsig på 15,5 mill. m³ pr. år. Dette representerer eit energipotensiale på 25 GWh.

Det er knytta fleire usikre moment til inntaket i Skordalselva (dekt av breen, utilgjengeleg og vanskar med tilsyn og vedlikehald etc.). Ein må difor rekne med større flaumtap enn det som er normalt for bekkeinntak og midlere overført vassmengde vert antatt til 70 % av tilsiget, tilsvarande 10,9 mill. m³ pr. år.

For Åskåra I vil dette gi ein antatt midlere produksjonsauke på 17 GWh og samla årsproduksjon vil auke til 344 GWh. Teoretisk brukstid vil auke frå 4087 t til 4300 t.

Kostnaden med overføringa er berekna til 20 mill. kr og utgjer 1,18 kr/kWh.

Det vert rekna med ei byggetid på 8 mnd som kan strekke seg over to sommarsesongar på grunn av vanskelege arbeidstilhøve om vinteren.

Verknader for allmenne interesser

Verknadene for allmenne interesser er vurdert i Samla Plan for Vassdrag; rapport 366 Hope og dei fylgjande opplysningane er hovudsakleg henta frå denne rapporten. Rapporten inneheld ei oppsummering av verknadene av overføring Skordalselva og denne oppsummeringa er attgjeve ordrett med skråskrift («anførselstegn») under dei enkelte interesseområda.

Endra vassføring

Skordalselva har eit nedslagsfelt på 13,4 km² og vil etter at oveføringa er gjennomført, ha eit uregulert restfelt på 9,3 km². Under føresetnad av 30 % tap i bekkeinntaket, vert medelvassføringa redusert med 25 % frå 1,4 m³/s til 1,05 m³/s berekna på grunnlag av NVE sitt avrenningskart og NGO kart 1:50 000.

Brearealt vert redusert med ca. 75 % frå 5,5 km² til 1,4 km² og dette tilseier at vassføringsreduksjonen vert størst på ettersommaren ved varmt verlag. Om vinteren er breavløpet svært lågt og vassføringa på den nedre delen av elva vert halden oppe av tilsiget frå grunnvatn og to mindre vatn på k. 1008 og ca k. 1150. Det er venta at alminneleg låvassføring berre vert marginalt lågare etter overføring.

Medelvassføringa i Hopselva nedanfor samløpet med Skordalselva vert redusert med 5 % frå 7,5 til 7,15 m³/s. Ved utløpet i sjøen vert reduksjonen 4 %.

Elvestrekningane mellom X-vatn og Store Åskårvatn vil få auka medelvassføringa med 0,35 m³/s. Driftvassføringa frå kraftverket som går ut i sjøen i Alfoten, vil også auke frå 6,5 m³/s til 6,85 m³/s.

«Overføring av øvre del av elva vil redusere sommervassføringa med 1/3 av det som er i dag. Truleg ingen endring om vinteren.»

Is, vassstemperatur og klima

Hopsvatnet er normalt islagt om vinteren og Hyesfjorden kan i enkelte vintrar bli islagt slik at båtttra-

fikken vert hindra. Endringa av vintervassføringa vil bli ubetydelig og istilhøva vert såleis ikkje påverka. Skordalselva har relativt låg vassstemperatur i smelteperioden om sommaren. Sommartemperaturen vil stige merkbar etter overføring av størstedelen av brefelta. Klimaet er maritimt i dei lågare områda og subarktisk i de høgare partia. Normal årsnedbør varierer frå 1 800 mm i dalbotnen til 5 000 mm i breområdet. Overføringa er så liten at den ikkje vil ha verknad for klimaet.

«Ingen endring i istilhøve. Vassstemperaturen om sommaren vert vesentleg høgare av di mesteparten av brevetnet er teke bort. Ingen endring i lokalklimaet.»

Naturvern

Skordalselva er omlag 4 km lang og har sitt utspring frå Alfotbreen (Gjegnalsbreen) 1 450 moh. Den øvre delen av elva har eit svært bratt løp ned til ca. kote 250. Her frå har den eit rolegare løp 2 km gjennom Skordalen. Det siste partiet ned til utløpet i Hopselva er relativt bratt. Om lag 40 % av nedslagsfeltet er dekt av isbre, men elva er lite slamførande og såvidt farga ved sterk bresmelting om sommaren. Området er prega av høge fjell uten vegetasjon og bratte bjørkelier med innslag av furu under ca 600 moh. Landskapet er typisk for midtre fjordstrøk i Nordfjord. Elva ligg på grensa til devon-feltet under Alfotbreen og dei geologiske tilhøva er varierte. I botnen av Skordalen finst noko elveavsetningar, ellers er det svært sparsamt med lausmasser. Dei synlege fysiske inngrepa ved overføringa vert svært små og restvassføringa i Skordalselva blir så vidt stor at det ikkje vert nemnande verknader for naturverninteressene.

Alfotbreen er med i framlegg til ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge (St.meld. nr. 62 1991-92) som vart handsama i Stortinget 1993 saman med Verneplan IV og Samla Plan. Det er føresett at den nye landsplanen ikkje skal komme i konflikt med kategori I-prosjekta i Hopselva (Skordalselva) og Skjerdalen.

«Redusert vassføring vil ikkje føre til nemnande verknader for naturverninteressene.»

Friluftsliv

Fjellområdet er vanskeleg tilgjengeleg og lite brukt i friluftssamanheng, men ei av turrutene til Gjegnalsbreen går gjennom området. Den nedre delen av området (Skordalen) vert nytta til turgåing, bærplukking og jakt.

«Utbygginga i Skordalen for ikkje nemnande verknad for friluftslivet.»

Vilt

Dei viktigaste viltartane i området er hjort, fjellrype og hare. Ellers finst det ein del rovfugl og ugler. Skordalen vert rekna som eit godt jaktområde for hjort. Anna jakt førekjem sjelden.

«Utbygginga får ikkje nemnande verknader for viltinteressene.»

Fisk

Det har vore forsøkt utsetting av aure i Skordalselva, men ein er ikkje kjend med at dette har gitt resultat. Elva er for bratt til at fisk vandrar opp naturleg.

Hopselva fører laks og sjøaure på den 200 m lange strekninga frå sjøen til Hopsvatnet og vidare opp 1 km frå Hopsvatnet til Svåfossen. I Hopsvatnet er det i tillegg innlandsaure, røyr, stingsild og ål. Elva er ikkje med i laksestatistikken og det manglar såleis offisielle fangstoppgåver. For dei to siste åra er det oppgitt totalfangst på 220 kg (1993) og 750 kg (1994). Inntekta frå utleige av laks- og sjøaurefisket utgjer omlag kr 100.000 pr. år. Redusert tilførsel av kaldt smeltevann kan ha litt verknad for fisket. I tørkeperiodar med sterk bresmelting kan vassføringa bli redusert med 2-3 m³/sek etter overføring og vass-temperaturen kan bli ein del høgare enn den er i dag.

«Utbygginga får ikkje nemnande verknader for fiskeinteressene.»

Vassforsyning/Vern mot ureining

Skordalselva er vassskjelde for Hyen vassverk med totalt 50 abonnentar på Straume og 4 gardsbruk på Hope. Vassverket har eit inntaksbasseng på 150 m³ og er dimensjonert for eit medelforbruk på 127.700 l/døgn og eit maksimalt forbruk på 3,5 l/sek inklusive framtidig auke på 50 %. Vassverket er ikkje dimensjonert for brannsløkking. Vassføringa i elva vert redusert etter overføring og absolutt minste vassføring som kan opptre etter overføring er anslått til 19 l/sek. Dette skulle vere rikeleg til å dekke trongen for Hyen vassverk. Elva tener ikkje som resipient.

«Prosjektet vil medføre redusert vassføring i Skordalselva som er kjelde for Hyen Vassverk. Restvassføringa vil likevel truleg vere meir enn nok til å dekkje forbruket. Det er ingen resipientinteresser som vil kome i konflikt med dette prosjektet.»

Kulturminnevern

«Ingen Registreringar i området. Overføringa vil sannsynligvis ikkje berøre kulturminner.»

Jordbruk og skogbruk

«Ev. overføring vil redusere sommervassføringa i elva utan særleg verknad for landbruket.»

Reindrift

«Ingen tamreininteresser.»

Flaum- og erosjonsikring

Storleiken på flaumane vert redusert med anslagsvis 25 %. Elva vert mindre utsett for erosjon og massetransporten vil minke.

«Ingen.»

Transport

«Ingen transportinteresser.»

Regionaløkonomi

«Eit så lite prosjekt vil ikkje ha nemnande regionaløkonomisk verknad.»

Tiltak for å avbøte skader og ulemper

Dersom overføringa likevel medfører ulemper for Hyen Vassverk, kan det vere aktuelt å bygge om vassinntaket eller gjere andre tiltak for å halde vassverket skadefritt.

Eigedomstilhøve

Anleggsinngrep

Alle inngrep i samband med overføringa ligg innafør «Alfoten Statsalmenning» med staten som grunneigar. Ved påhogget til overføringstunnelen vert det plassert ein steintipp som vil dekke eit areal på 1,5 da og anleggsrigg m.v. vil bandlegge ca. 0,5 da areal i byggetida.

Fallrettar

Staten eig fallet i Skordalselva ned til kote 830. Gnr. 27 Hope i Gloppen eig fallstrekninga mellom kote 830 og Hopsvatnet kote 1,6. Gnr. 28 Straume i Gloppen eig fallet mellom Hopsvatnet og sjøen.»

Søknaden her vært kunngjort to ganger i Norsk Lysningsblad og i lokalpressen. Videre har søknaden vært forelagt de aktuelle høringsinstansene med følgende resultat:

Formannskapet i Bremanger har i møte 21.12.1995 enstemmig vedtatt følgende uttalelse som var innstilt av kultursjefen og enstemmig vedtatt av hovedutvalget for kultur:

«Hovedutval for kultur rår til at nemnde prosjekt kan videreføres.

Hovedutval for kultur ynskjer at det, av omsyn til friluft- og naturinteresser, vert planlagt ei best mogleg landskapsmessig tilpassing av steintipp i X-vatn.

Hovedutval for kultur ynskjer at NVE i meir detalj syner konsekvensar for allmenne interesser for område i Bremanger kommune (X-vatn og Askåravassdraget) når planframlegget på ny vert sendt kommunen.»

Kommunestyret i Gloppen kommune har i møte 28.08.1995 enstemmig vedtatt følgende uttalelse:

«Gloppen kommunestyre har ikkje merknader til at Sogn og Fjordane Energiverk får løyve til å overføre øvre del av Skordalselva til Askåravassdraget slik det går fram av søknad datert mars 1995.

Kommunestyret har merka seg at eventuelle ulemper for Hyen Vassverk vil bli avbøtta.»

Sogn og Fjordane fylkeskommune, fylkesfriluftsnemnda har i møte 23.05.1995 gjort følgende enstemmige vedtak:

1. Fylkesfriluftsnemnda i Sogn og Fjordane tilrår at Sogn og Fjordane Energiverk blir gitt konsesjon for overføring av øvre del av Skordalselva i Gloppen kommune til Askåravassdraget i Bremanger kommune – slik som omsøkt.
2. Det er ein føresetnad at inngrepa i naturen vert så skånsame som råd, og at det vert føreteke fullstendig opprydding etter avslutta arbeid.
3. Dersom det syner seg at overføringa fører til uheldige konsekvensar for Hyen Vassverk, og for fisket i Hopselva/Hopsvatnet, så er det ei plikt for utbyggaren å setje inn tiltak for å retta på desse.

Dette må gå fram av konsesjonsvilkåra.»

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, landbruksavdelinga har i brev av 26.07.1995 kommet med følgende vurdering:

«Verknadene vart vurdert i Samla Plan, og for jordbruk og skogbruk var konklusjonen at overføringa vil redusere sommarvassføringa i elva utan særleg verknad for landbruket.

Så vidt vi kan sjå vil denne utbygginga ikkje medføre vesentlege ulemper for landbruket og vi har ingen merknad til konsesjonssøknaden.»

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane har i brev av 04.07.1996 kommet med følgende merknader fra miljøvernavdelinga:

«*Vurderingar i høve til samla plan-meldinga og nasjonalparkmeldinga, og vurderingar av omsøkte prosjekt som lekk i vidare utbygging*

Hopselva er vurdert i St. melding nr. 60 (1991-92), Om Samlet plan for vassdrag og er her plassert i prioritetsgruppe 1 i kategori I.

I St. melding nr 62 (1991-92) Ny landsplan for nasjonalparker og andre store verneområde (nasjonalparkmeldinga), har Stortinget slutta seg til at området i og kring Alfotbreen og Gjengnalundsbreen skal planleggjast med tanke på oppretting av landsskapsvernområde. Departementet føreset i nasjonalparkmeldinga at kategori I prosjektet Hopeelva og Skjerdalen ikkje skal kome i konflikt med verneforlaget i landsplanen.

Som det går fram av søknaden vert det vurdert eit nytt utbyggingsprosjekt som vil utnytte fallet frå X-, Y- og Z-vatnet betre ved å tilbakeføre det til Øksenelvvassdraget. Etter dei opplysningane vi har frå Sogn og Fjordane Energiverk (SFE) vil ei overføring til Øksenelvvassdraget vere ei dyr utbygging som m.a. føreset utbygging av eit større kraftverk i Øksenelvvassdraget. I dag X-, Y- og Z-vatnet overført til Askåra kraftverk, noko som på sikt ikkje er tilfredsstillande ettersom dette kraftverket ikkje kan utnytte vassmengdene maksimalt.

Planane for eit eventuelt nytt utbyggingsprosjekt gjeld m.a. ei auka oppdemming av X-vatnet, med bygging av demning. Dette vil føre til ein ny anleggsperiode og tilhøyrande aktivitet i form av m.a. helikoptertrafikk.

Det hadde vore ynskjeleg å vurdere omsøkte prosjekt og det aktuelle utbyggingsprosjektet samstundes, slik at alle tilhøve kom fram gjennom ein samla konsesjonssøknad.

Tiltak ved X-vatnet

Flora Turlag bygde i 1990 opp sjølvbetjeningshytta «Gjegnabu» ved det vesle vatnet som ligg sørvest for og ovafor X-vatnet i om lag 1 160 meters høgde. Hytta er plassert her for å «knyte saman» Alfotbreen og Gjengnalundsbreen. Høgdedraget rett ovafor X-vatnet er da òg einaste turvegtrase som bind saman desse to bre- og fjellområda. Vanlegaste vegen å gå opp på Gjengnalundsbreen vinterstid frå sør er over X-vatnet. Vanleg tilkomst til Gjegnabu sommarstid er inn Skordalen, langs Skordalselva, og bratt opp til hytta.

Inngrepa i X-vatnet med tunnelmassedeponi vil ligge synleg frå turstien opp til Gjengnalundsbreen. Dette vil òg truleg gjelde anleggsriggar og brakkeriggjar. Mykje helikoptertrafikk gjennom to sommar-sesongar vil redusere friluftskvalitetane i området.

X-vatnet vert alt nytta som magasin med ein skilnad på lågaste og høgaste regulerte vasstand (HRV) på 29 meter. Med overføring frå Skordalselva er det rekna ut at X-vatnet vil nå opp til HRV ein månad tidlegare enn det som er i dag. Dette er sjølvsaft positivt ut frå landskapsomsyn. Slik planane er utforma i søknaden vil størsteparten av tippmassane frå overføringstunnelen likevel ligge synleg til òg etter at magasinet er oppfylt. Tunnelpåhogget til overføringstunnelen, på 7 m², vil òg ligge over HRV.

Vi vil oppmode om at overføringstunnelen og steintippen i X-vatnet vert dukka mest mogleg og i alle fall slik at det ikkje vert synlege spor av korkje tunnelmunning eller steintipp ved HRV.

Avløpssjakt inst i Skordalen

Avløpssjakt for evakuering av steinmassar vil munne ut att i Skordalselva på ein bratt stad i elvefaret. Slik vi forstår opplysningar vi har fått fra SFE, vil dette området måtte sikrast med fareskilt ettersom stein og grus vil kome ut av denne avløpssjakta (eit hol i fjellveggen) i stor fart. Det går ikkje fram av konsesjonssøknaden kor mykje stein som vil kome ut gjennom avløpssjakta, og om dette ev. kan samlast opp og spylast ut samla. Området under fjellveggen vil i alle høve vere utsett.

Avløpssjakt som skissert ser ut til å vere ei lite heldig løysing og vi oppfordrar difor om at andre løysingar vert vurdert. Vi minner om at ein av turstiane opp til Gjegnabu går opp Skordalen.

Fisk og fiske

Lakse- og sjøaurestammane i Hopselva er livskraftige, og gjev grunnlag for eit attraktivt fiske. Hopselva har vore med i den offisielle laksestatistikken sidan 1993. Totalfangsten var 220 kg i 1993, 450 kg i 1994 og 383 kg i 1995. Dette er ein monaleg fangst sett i høve til den relativt korte elvestrekninga som er tilgjengeleg for laks og sjøaure. Vassdraget kan på bakgrunn av totalfangsten plasserast mellom dei 6-8 beste lakse- og sjøaurevassdrag i Nordfjord.

Skordalselva munnar ut i hovudelva omlag 200 m ovanfor Hopsvatnet, og er det største sidevassdraget som munner ut på den lakse- og sjøaureførande strekninga av Hopselva. I følgje lokalkjende nyttar sjøauren dei nedre delane av Skordalselva til gyting og oppvekst. Ovanfor vandringshinderet er elva utsetjingslokalitet for lakseyngel. Dette kultiveringsarbeidet er ikkje evaluert gjennom ungfishgranskingar eller merkeforsøk, men ein kan ikkje utelukke at utsetjingane har gjeve eit viktig tilskot til den naturlege produksjonen i vassdraget.

I søknaden vert det på bakgrunn av Samla plan for vassdrag; rapport 366 Hope, konkludert med at overføring av Skordalselva ikkje vil ha nemnande verknader for fiskeinteressene. Det er ikkje utført granskingar som eventuelt kunne vere grunnlag for ein slik konklusjon. Vi meiner at eventuelle effektar av overføringa på fisk og fiske er for dårleg utgreidd i Samla plan og i søknaden om overføring av elva.

Vi fryktar at overføringa vil ha negativ effekt på oppvandringa av laks og sjøaure og utøvinga av fiske i vassdraget. Ved vedvarande varmt ver og lite nedbør på seinsommaren er vassføringa avgrensande for oppvandring av laks- og sjøaure frå sjøen til Hopsvatnet og frå Hopsvatnet til Hopselva. Under slike høve har tilførsel frå høgtliggjande område med innslag av brear mykje å seie. Den omsøkte overføringa vil redusere delen av høgtliggjande breområde i nedslagsfeltet til Hopselva monaleg. Som følgje av dette vil minstevassføringa i kritiske perio-

dar på seinsommaren verte redusert meir enn den prosentvise reduksjonen i middelvassføringa skulle tilseie. Det er såleis ikkje tilstrekkeleg å vurdere eventuell negativ effekt på bakgrunn av den prosentvise reduksjonen i nedslagsfeltet.

Overføringa vil kunne medføre at produksjonen av ungfisk i Skordalselva i Hopselva nedanfor samlaupet vert redusert. Dette som følgje av redusert vassføring, og då spesielt i periodar på seinsommaren med varmt vēr og lite nedbør. Auka vasstemperatur som følgje av at det er smeltevatn frå breområde som vert overført, kan ha positiv effekt på veksten hos ungfisk. På bakgrunn av opplysningane som ligg føre er det ikkje grunnlag for å vurdere om dette er tilstrekkeleg for å kompensere for negativ effekt av redusert vassføring.

Det har ikkje kome innspel som gjeld fiskeinteresser i X-vatnet. Svelgen JFF har sett ut fisk i vassdraget, men vi sit ikkje inne med opplysningar om at det er sett ut fisk i X-vatnet eller andre vatn som vert påverka av overføringa. Dersom tunnelmasse vert tippa i X-vatnet vil dette kunne medføre tilslamming av vassmassene. Partiklar frå sprengd stein har ei form som kan skade gjellene til fisk, noko som kan medføre fiskedaude. På bakgrunn av at fiskeinteressene knytt til vatnet synest å vere små, vil truleg for delen av å dukke tunneltippen mest mogleg i vatnet utfrå landskapsomsyn vere større enn ein ev. skade for fiskeinteressene.

For å kunne dokumentere eventuell negativ effekt av overføringa og for å kunne setje i verk eventuelle kompenserande tiltak, *ber vi om at Direktoratet for naturforvaltning sine standard vilkår for fisk og andre ferskvassorganismer, fiske og vitenskaplege granskningar vert teke inn i konsesjonsvilkåra.* Vi vil samstundes tilrå at det snarast vert sett i gang eit granskingsprogram for ungfisk av laks og sjøaure i Hopselva, og temperatur- og vassføringsregime. Dette fordi det ikkje er utført granskningar i vassdraget som kan vere samanlikningsgrunnlag når ein i ettertid skal vurdere eventuelle negative effektar av overføringa.

Verknader for vasskvaliteten

Truleg vil ikkje endra vassføring pga. regulering/overføring ha vesentleg innverknad på vasskvaliteten i Skordalselva eller Askåravassdraget. Det er peika på at Skordalselva er vasskjelde for Hyen vassverk som ved eit maksimalt forbruk treng ei vassmengde på 3,5 l/sek. Minimum vassføring i elva vil etter overføring i alle høve ikkje vere mindre enn 19 l/sek. Elva er i følgje søknaden heller ikkje resipient for næringsstoff frå busetnad eller landbruk. Nedbørsfeltet (4,1 km²) som er planlagt overført utgjer ca. 6 % av Hopselva sitt totale nedbørsfelt i dag (72 km²). Medelvassføringa i Hopselva vert redusert med 4-5 %. Vi ventar difor heller ikkje vesentlege endringar av vasskvaliteten i Hopsvatnet og elva vidare ned mot fjorden.

Det er såleis etter vår vurdering ikkje trong for førehandsgranskning som viser verknader for vasskvaliteten i dei to vassdraga (Skordals-/Hopselva og Askåravassdraget).

Reguleringsreglementet bør likevel ta atterhald om at eigar av reguleringsanlegget heilt eller delvis må utføre og/eller koste eventuell overvaking av vassdraga og avbøtande tiltak som viser seg nødvendige for å motverke ureining pga. reguleringa. Dette for å vera føre var. Granskningar er ikkje aktuelle så lenge det ikkje er grunn til å tru at vasskvaliteten i vassdraga er negativt endra. Det er også slik at regu-

lantar ikkje bør «sleppe» vilkår om granskning når det ikke ligg føre grunnlagsdata frå før regulering.

Fylkesmannen sitt framlegg til vilkår etter ureiningslova § 11 vert difor slik:

Etter nærmare avgjerd/pålegg frå vedkommande departement pliktar utbyggjar:

- Å utføre eller koste nødvendige tiltak for å hindre eller redusere verknad av ureining knytt til utbygginga.
- Å koste heilt eller delvis oppfølgingsundersøkingar av vasskvaliteten i det vassdraga tiltaket vil gjelda.

Når det gjeld omsynet til vassverket og vilkår i reguleringsreglementet viser vi til kommunen si uttale.

Anleggsdrifta

Søkar må elles legge fram plan over sikring mot ureining frå anleggsdrifta for Fylkesmannen. Dette gjeld avløpsvatn frå tunneldrivinga og andre sider av anleggsdrifta der uhell/utslepp av olje m.m. kan skje. Vi føreset at entreprenør/utbyggjar har eit internkontrollsystem som sikrar gode rutiner for oppfølging på dette området. Fylkesmannen vil vurdere om tiltaket treng løyve etter ureiningslova.

Det må også søkjast om løyve til utslepp av avløpsvatn frå brakkerigg. Slik søknad skal i første omgang vurderast av kommunen etter «forskrift om utslipp fra separate avløpsanlegg».

FYLKESMANNEN SIN KONKLUSJON

I vassdragsreguleringssaker skal fylkesmannen m.a. gi landbruksfaglege og miljøvernaglege innspel til vedkommande fagdepartement og -direktorat.

Fylkesmannen vil ikkje ut i frå landbruksfaglege eller miljøvernaglege omsyn gå i mot at det vert gjeve konsesjon for overføring av øvre del av Skordalselva (086.8z) i Gloppen kommune til Askåravassdraget i Bremanger kommune. Vi vil oppmode om at følgjande vert nærare utgreidd og/eller stilt som konsesjonsvilkår:

- Det bør utgreiast alternative løysingar på avløps-sjakt for steinmassane.
- Tippmasse og tunnelopning i X-vatnet bør liggje under vassnivå.
- Tilråding om oppstart av granskingsprogram for ungfisk av laks og sjøaure og temperaturregimet.
- Krav om konsesjonsvilkår for å sikre fisk og fiske i Hopselva.
- Krav om konsesjonsvilkår for å sikre vassforsyninga til Hyen vassverk.
- Utover dette ber vi om at det må takast generelle omsyn til landskap, friluftsliv og naturmiljø under anleggsperioden. Vi føreset at det vil bli utført ei god slutføring av prosjektet med opprydding og terrengtilpassing.
- Anleggsdrifta må handsamast som eiga sak etter ureiningslova.

Overføringa er m.a. vurdert etter ureiningslova. Avgjersdrett etter ureiningslova er ikkje lagt til det departementet som forvaltar vassdrags og vassdragsreguleringslova, Nærings og energidepartementet (NOE), men til Miljøverndepartementet (MD). Det er likevel parallell handsaming etter ulikt lovverk og det vert laga samla innstilling og ev. gjeve ein samla konsesjon. NOE inkluderar difor MD sine vilkår i høve til ureining i konsesjonar til vassdragsreguleringar. Fylkesmannen skal gjera framlegg om vilkår etter §§ 11 og 16 i ureiningslova. Vi ber om at Mil-

jøverndepartementet fremjar følgjande vilkår etter ureiningslova §§ 11 og 16 for ev. konsesjon:

- Utbyggjar pliktar å utføre eller koste nødvendige tiltak for å hindre eller redusere verknad av ureining knytt til utbygginga.
- Utbyggjar pliktar å koste heilt eller delvis oppfølgingsundersøkingar av vasskvaliteten i dei vassdraga tiltaket vil gjelde.»

Direktoratet for naturforvaltning har i brev av 26.01.1996 kommet med følgende uttalelse:

«Faglig vurdering

Etter DN's vurdering er det lite ønskelig at prosjektet blir utformet slik at det skal kunne søkes om tilleggsreguleringer senere. En slik etappevis utbygging vil skape uoversiktlige forhold for høringsinstansene og konsesjonssystemet og må derfor unngås. Vi uttaler oss derfor kun til konsekvensene av det omsøkte prosjekt.

Naturvern

Ålfotbreen og Gjegalundsbreen og områdene rundt er vurdert vernet som landskapsvernområde i St. meld. nr. 62 (1991-92), Ny landsplan for nasjonalparker og andre store verneområder. Det omsøkte kraftutbyggingsprosjektet forutsettes imidlertid ikke å komme i konflikt med verneforslaget.

Tunnelinntaket i Skordalselva vil ligge ved breen og det vil foretas tekniske inngrep tett opp til breen. Dette vil være uheldig med tanke på å bevare bresystemet som en helhet.

Friluftsliv og landskap

Flora turlag har en selvbetjeningshytte (Gjegnabu) sørvest for X-vatnet på stien mellom Ålfotbreen og Gjegalundsbreen. Stien går over høydedraget rett ovenfor X-vatnet. En av stiene opp til Gjegnabu går opp Skordalen. På vinterstid er det vanligst å gå over vatnet for å komme opp på Gjegalundsbreen.

Inngrepene i X-vatnet vil være godt synlig fra turstien opp til Gjegalundsbreen. På den positive siden kan det nevnes at vatnet vil bli fylt opp 1 måned tidligere enn i dag i et normalår med den nye reguleringen (1. august).

Tippmassene vil bli synlige også etter at magasinet er oppfylt. Tunnelpåluggen på 7 m² vil ligge godt synlig 5 meter over HRV. Dette vil være lite heldig ut i fra forholdet til friluftsliv og landskapsopplevelse.

Innerst i Skordalen skal det etableres en avløpsjakt for stein fra tunnelen. Turstien går nedstrøms det området hvor sjakta er planlagt. Dette området kan bli utsatt for steinras fra sjakta.

Det er ønskelig å få utredet alternative steder å plassere steinmassene fra tunneldriften, over eller under vann. Vi ønsker i tillegg å få utredet alternative løsninger med tunnellutløp som er mindre synlige. Den løsningen som er valgt m.h.p. avløpsjakt vil komme i konflikt med friluftslivet og vi mener det må stilles krav om vurdering av andre alternativer.

Fisk/fiske

I Hopselva er det bestander av sjørret og laks. Skordalselva går ut i hovedelva (Hopselva) 200 meter oppstrøms Hopsvatnet. Det er ikke foretatt undersøkelser på i hvor stor grad Skordalselva blir benyttet som gyte- og oppvekstområder for laks og sjørret.

Det kan oppstå problemer med for lav vassføring

i Hopselva i perioder med lite nedbør og høye temperaturer, fordi bidraget fra det høyestliggende feltet av Skordalselva blir redusert.

Produksjonen av yngel nedstrøms samløpet med Skordalselva kan bli redusert på grunn av utbyggingen, men kan også øke på grunn av økt vanntemperatur på sommeren.

Det må gjennomføres fiskebiologiske undersøkelser i Hopselva og nedre del av Skordalselva som sammenligningsgrunnlag for situasjonen etterpå. Undersøkelsene må kartlegge ungfiskbestandene av laks og sjørret i elvene og vurdere aktuelle kompensasjonstiltak.

Konklusjon

Direktoratet for naturforvaltning går ikke imot at det blir gitt konsesjon for overføring av øvre del av Skordalselva i Gloppen kommune til Åskåravassdraget i Bremanger kommune.

For å redusere konsekvensene for friluftsliv og landskap vil vi foreslå at tunnelmassene og tunnelpålugg legges under eller i nærheten av HRV. Tunnelmassedeponering ute i vatnet kan føre til dårlig vannkvalitet. Det finnes ikke dokumentasjon på at det har vært satt ut fisk i X-vatnet og vi vil derfor prioritere hensynet til landskap/friluftsliv.

Den løsningen som er valgt m.h.p. avløpsjakt vil komme i konflikt med friluftslivet og andre løsninger må derfor vurderes. Det må gjennomføres fiskebiologiske undersøkelser i Hopselva og nedre del av Skordalselva før utbygging. Undersøkelsene skal kartlegge ungfiskbestandene av laks og sjørret i elvene og vurdere effekter av reguleringen og aktuelle kompensasjonstiltak etter utbygging.

Vi vil foreslå at følgende naturforvaltningsvilkår blir knyttet til konsesjonen:

I

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidene og kraftverksdriften å gjøre, tar de nødvendige hensyn for å forebygge skader på naturen, herunder landskap og de naturlige forekommende plante- og dyrepopulasjoner. Tilsvarende skal friluftslivet tas hensyn til, slik at bruks- og opplevelsesverdien i området reduseres minst mulig.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelser av DN

- å sørge for at forholdene i Skordalselva/Hopselva er slik at de stedege fiskestammene opprettholder naturlig reproduksjon, og at de naturlige livsbetingelser for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- å styrke den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- å sørge for at fiskens vandringsveier i vassdraget opprettholdes,
- å bekoste fiskeribiologiske og ferskvannskologiske undersøkelser som grunnlag for kompensasjons- og biotopjusterende tiltak for å kontrollere effekten av tiltak,
- å sørge for at fiskemulighetene opprettholdes.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelser av DN

- å sørge for at forholdene for dyrelivet i området som direkte og indirekte berøres av reguleringen

- foringes minst mulig og om nødvendig utføre biotopjusterende og kompensierende tiltak.
- B. å bekoste zoologiske undersøkelser som grunnlag for kompensasjons- og biotopjusterende tiltak og for å kontrollere effekten av tiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av DN å sørge for at bruks- og opplevelsesverdien for friluftslivet i området som direkte og indirekte berøres av anleggsarbeidene og reguleringene tas vare på. Ferdsel og opphold i området i tilknytning til friluftslivsutøvelse må ikke bli forbundet med fare eller risiko som følge av utbyggingen. Om nødvendig må det utføres kompensierende tiltak og tilretteleggingstiltak.

V

Konsesjonæren skal dekke utgiftene til nødvendig oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstida.

VI

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenfornevnte vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.»

Hyen Vassverk har i brev av 30.06.1995 kommet med følgende uttalelse:

«Hyen Vassverk har ein tinglyst rett til å hente drikkevatt i Skordalselva. Retten går på at Hyen Vassverk skal kunne hente så mykje vatn i elva som Hyen Vassverk treng for å forsyne abonnentane som naturlig høyrer inn under Hyen Vassverk sitt område. Det er to ting som vassverket ser som klare ulemper i forbindelse med denne utbygginga.

1. Auka forurensing på grunn av mindre vassføring
2. Vil Hyen Vassverk ha tilstrekkelig med vatn gjennom heile året.

Når det blir mindre vassføring i elva, vil det verte meir bakteriar i vatnet pr. milliliter vatn. Dette fører til at vasskvaliteten vil bli dårlegare og ein må investere i reinseanlegg.

Når Skordalselva blir overført til Årskora må ein rekne med at høgste delen av elva vert tørlagd i delar av året. Ein står då tilbake med eit oppkome som ligg eit stykke innan vassinntaket til Hyen vassverk. Denne oppkoma renn ut i Skordalselva. Ein kan ikkje sjå at det er foreteke noko måling som viser kor mykje vatn denne oppkoma vil gje gjennom heile året. Ein kan ikkje sjå at ein har andre elvar som alternativ som vasskjelde til Hyen Vassverk. Ein er derfor avhengige av at det er tilstrekkelig med vatn i elva til ei kvar tid.

Dersom oppkoma gjev nok vatn vil ein sansynligvis måtte flytte inntaket inn til denne oppkoma. Ein kan ikkje sjå at det har vore målt kva vasskvalitet dette oppkomet har. Ein må då stille spørsmål til om ein i tillegg til å flytte inntaket også må ha eit reinseanlegg. Etter dagens regler er det Gloppen kommune som skal godkjenne om vassverket har god nok vasskvalitet.

Før Hyen Vassverk kan godta noko utbygging må ein få klarlagt om det vil vere nok vatn i elva til Hyen Vassverk sitt behov etter ei utbygging.

Dersom det er nok vatn vil ein krevja at inntaket blir flytta inn til oppkomet og at om nødvendig at det blir bygt reinseanlegg. Dette må Sogn og Fjordane Energiverk koste.»

KEM AS har i brev av 13.12.1995 uttalt følgende:

«Bakgrunn

KEM AS (*KEM*) har flerårig leiekontrakt med grunneierne i Hope om leie av fiske i Hopselva. Vi har vidare fortrinnsrett til fortsatt leie ved utløp av kontrakt. *KEM AS* leier også nedre del av Gjenjedalsvassdraget (*Aaelva*). Vi har konsesjon fra Fylkesmannen på fremleie. Brutto årlige leieinntekter for begge elvene er på *KEMs* hånd ca. 3/4 mill. kr, inkludert mva og utleie av hytter i forbindelse med fiske. Det viser at betydelige verdier står på spill, når fisket blir dårligere. Det hadde muligens vært mer naturlig at grunneierne skrev disse kommentarer til utbyggingsforslaget, men eierne av *KEM*, Pål Klouman og Ole Johan Myhrer har meget lang erfaring med virkninger for fisk i forbindelse med kraftutbyggingsaker og kommer derfor med denne uttalelse. Vi er i tillegg oppfordret av fiskeforvalteren i Sogn og Fordane til å kommentere forslaget, da han vet vi har stor lokalkunnskap.

Dagens situasjon – kultivering

Hopselva er fra naturens side et marginalt vassdrag når det gjelder fiskemuligheter. Elva er meget grunn og laks og sjørret blir i vannet hvis det ikke er betydelig vannføring. Det vil si at selv mindre bortfall av vann kan få stor virkning. Hvis det er lite vann under stamfisket om høsten, tas nesten all fisk på not i vannet. Det er også typisk for vassdraget at fisk som er gått opp i vassdraget slipper seg ned i vannet når elva synker igjen. Dette er også noe av grunnlaget for at Fiskeforvalteren i fylket har gitt tillatelse til at det oppstilles fangstfelle i Straumeelva (elva mellom Hopsvatnet og sjøen). Laks som tas i fella, skal settes ut ovenfor fossen i Hopselva hvor det er dypere høler. Det er bygget klekkeri i Hopselva. Det er investert betydelige midler i dette de siste to årene. *KEM* har årlig bidratt med 45.000,- kr til drift av klekkeriet. Yngel blir satt ut i hovedvassdraget og i betydelig grad i sidebekker og bielver. Her er Skordalselva viktigst. Den økte satsing på kultivering gir ikke resultater før etter 5-8 år, men vi har vært optimistiske med tanke på fremtiden, ut fra de resultater man har oppnådd i *Aaelva*. Vi nevner i tillegg at vi for å skåne stammen og bidra til at det blir nok gytefisk i elva, har fisket med stangbegrensning og at det fra 1996 er innført strenge «fang og slipp» regler (vedl. 1).

SFEs forslag – NVEs tallmateriale – virkninger

SFEs søknad er meget kortfattet. Det fremgår imidlertid klart at dette er meget lønnsom utbygging. Ved tlf. i dag til *SFE* ble oppgitt nåverdi på 20 mill. kr. Vannet som tas fra Skordalselva magasineres først i X-vatn. Når magasinet er fullt, utnyttes det økte tilsig i andre magasin i systemet. Denne utbygging er blitt mulig fordi breen har trukket seg tilbake og man bygger kloss i brekanten (3-4 m unna). Det var ikke mulig å bygge i 70-årene og det kan være umulig om 5-10 år.

Kjerneproblemet ved denne utbygging, i relasjon til utøvelsen av fisket, er at når elven trenger vann for å få fisken til å gå på elva i sommertiden, forsvinner vannet til X-vatn. Det er i denne forbindelse uinteressant at middelvannføringen minsker med en fjerdedel. Så lenge fiskesesongen varer trenger man hver dråpe. Det er betydelige mengder som forsvinner f.eks. i juli og august md. Vi viser til brev fra

NVE Region Vest (vedl. 2). Sammenholdt med maksimalverdier fra Hydrologisk avd. NVE (vedl. 3, tre sider) viser dette en avrenning fra Skordalselva på mellom 5,06 m³/s og 10,09 m³/s. Det er selvfølgelig dette som er relevant når vi snakker om fiskeforholdene. Middelavrenning i uke 28-31 er 3,86 m³/s fra 1983-1994 (se vedl. 4, tre sider). Dette er også meget høyt og har selvfølgelig sammenheng med at avrenningen mye er bresmelting. Vi vedlegger også plott for siste tolv år som viser døgnmiddelverdier for Skjerdalselva (vedl. 5, fem sider). Disse viser på en lettfattlig måte at det er i sommermånedene man har avrenning av betydning og det er dessverre slik at det er da bortfall av vann slår hardest. Det er videre klart at bortfall av vann med opptil flere m³/s vil gå hardt ut over yngelproduksjonen i Skordalselva. Sommeren er viktigste vekstperiode for yngel og skadene blir betydelige. Det er et faktum at det hele året blir mindre vann i elven og også ut over sommersesongen vil dette gi skader. Det er en samstemmig forskeroppfatning at tar man vekk vann i et vassdrag, skades produksjonen av anadrome fisk i vassdraget. Her skaffer vi gjerne litteratur, men dette er vel nok så selvsagt.

Skadeforebyggende tiltak

Hvis demningen i Skordalselva bygges, må denne lages med åpning. Dette fordyrer neppe og man kan ved tunnelarbeider, skadeutbedring, opprensning, ristskifting osv. la vannet gå i sitt naturlige løp. Dette synes vi SFE selv skulle foreslått. Av samme grunn er det selvfølgelig viktig at demningen er det siste som bygges. Det kan fort skje uhell/bli utsettelse, f.eks. under tunnelrensing og det er da ingen grunn til at vannet ikke skal kunne renne mot Hope.

Vi står oppe i en klassisk konflikt. Det er særdeles uheldig at når elva trenger vann mest, er SFEs behov stort, etter eget utsagn. Et kompromiss kunne være at demningen i Skordalselva ikke ble stengt før 31. august, eller som en dårligere løsning 31. juli. Vi har skjønnet at det er perioder med så mye nedbør ut over høsten at man ikke får nyttegjort alt vann i systemet. Vi finner det naturlig at man vurderer om det her finnes vann som kan «byttes» med vann fra Skordalselva tidligere i sesongen. Det hadde vært nyttig å få nøyaktig spesifisert fra SFE hvordan/når man produserer 17 GWh. Uten slik kunnskap blir det vanskelig for andre å komme med detaljerte forslag. Selv om vassdraget ikke er vernet, er det ingen grunn til at man ikke skal vri sine hoder og komme frem til den mest fornuftige form for utbygging. I alle fall er det naturlig at det i konsesjonsbetingelsene tas inn et pålegg om kompensasjon for skader og fra starten pålegg om kultivering. Vi har vondt for å se at man kan få gjort noe som monner for under kr 150 000,- per år, noe som er å betrakte som småpenger i forhold til en årlig produksjonsøining på 17 GWh.

Sluttkommentar – fiskestammen – saksbehandling

Vi skjønte det var greit at vi uttalte oss om søknaden siden den behandlingen av saken ikke var påbegynt i NVE. Vi har flere ganger vært i hyggelig kontakt med herr Seim i SFE. Det har gjort det mulig for oss å forstå hva utbyggingen går ut på. Vi er interessert i at fremtidige generasjoner også skal kunne få flotte fiskeopplevelser i Hopselva. Stammen av sjøørret er meget storvokst, største kjente fisk 13,7 kilo. Det samme gjelder for laksen. Det er nylig tatt laks på knapt 20 kilo.

Vi viser til besøk hos Dem i nov. md. og forsto at

saksbehandlingen ikke var startet. Vi har fått bekreftet fra SFE at mulig byggestart er utsatt til 1997. Vi ber om å bli holdt underrettet om sakens gang. Vi står gjerne til tjeneste med flere opplysninger.»

Sogn og Fjordane Energiverk har i brev av 16.08.1996 kommet med følgende kommentarer til de innkomne uttalelsene:

«Tunnelopning og steintipp ved X-vatnet

Tunnelopninga og steintippen er plassert i ei trang og avskjerma bukt med bratte fjellknauser på sidene. Dei permanente inngrepa vert ikkje synlege fra fotturistiane i området slik det vert hevda av Fylkesmannen/DN. Vi vil ellers gjere merksam på at det eksisterer fleire slike anlegg i nærleiken som er godt synlege.

Fylkesmannen/DN ynskjer at inntaket skal legast under HRV i X-vatnet. Dette ynskjet er ikkje mogeleg å imøtekomme fordi ein forventar at breaktiviteten vil gje ein viss lausmassetransport (sand og grus). Dersom tunnelen ligg under HRV vert den til tider vassfylt og den vil då misse evna til å transportere lausmassene fordi vassfarten var for låg. Dette kan medføre at tunnelen vert tett slik at den ikkje fungerer. Eit anna tilhøve er at inspeksjon m.v. vert vanskeleg.

Utforming av inntaket i Skordalselva

Den tekniske løysinga som er vist i konsesjonssøknaden er vald fordi ein anser den som best og sikrast dersom breen skulle vekse og dekke inntaket. Det kan vise seg forsvarleg å sløyfe steinsjakta, men dette får ein først svar på når inntaksområdet er kartlagt i detalj. Steinsjakta representerer ingen ekstra fare for fotturistar – stein som måtte komme ut av sjakta vil berre falle ca 15-20 m før den stansar i elveleiet og turstien i Skordalen ligg 1,2 km unna. Det vil normalt berre kunne komme stein ut av sjakta ved flaumvassføring, dvs. ved sterk nedbør og vertilhøve som ikkje eignar seg for, eller tillet fotturisme i området.

Fisket i Hopselva

Fylkesmannen meiner at overføringa kan medføre redusert ungfiskproduksjon i Hopselva nedanfor samløpet med Skordalselva pga. redusert vassføring, spesielt på seinsommaren ved varmt ver og lite nedbør. Dette er vi ikkje samde i fordi det overførte feltet i Skordalselva berre utgjer omlag 1/3 av Hopselva sitt samla brefelt. Dei uregulerte brefelta vil halde oppe vassføringa slik at seinsommaren med varmt ver og lite nedbør ikkje gir minimumsvassføringar og såleis ikkje representerer nokon kritisk periode for ungfisken.

Ved spesielt varmt og tørt ver på ettersommaren vil bresmeltinga vere stor og vassføringa på den 200 m lange elvestrekninga mellom Hopsvatnet og samløpet med Skordalselva, kan då bli redusert med opp mot ca. 30 % etter overføringa. Vi er samd i at dette kan vere uheldig for fiskeoppgangen ved slike høve og vi reknar med å rette på dette med terskelbygging i samarbeid med grunneigarane. Denne elvestrekninga er i dag ei grunn «transportstrekning» og terskelbygging vil gje nye fiskeplasser og auke utleigeverdien. På den korte elvestrekninga mellom Hopsvatnet og sjøen (Straumeelva) er det allereie bygt tersklar som sikrar fiskeoppgang ved låge vassføringar.

Firmaet som leiger fiskeretten i Hopselva (REM

AS) har diverse merknader som etter vårt skjønn gir ei urealistisk negativ framstilling av konsekvensane ved overføringa. Vi finn ikkje grunn til å kommentere desse merknadene fordi vi reknar med at grunneigarane har betre føresetnader når det gjeld å vurdere konsekvensane for fisket i Hopselva. Til orientering legg vi ved avisutklipp frå Firda Tidend 15.07.96 der det framgår at grunneigarane ikkje anser vassføringsreduksjonen som eit problem for fisket/fiskeoppgangen dersom det vert bygt tersklar. I tilknytning til avisartikkelen vil vi opplyse at Skordalselva ikkje vil få tilført slam frå sprengningsarbeidet med overføringstunnelen – alt tunnelslam vil gå til X-vatnet. Når det gjeld forbislepping av vatn ved tunnelinntaket (port/luke), så vil ikkje dette kunne fungere fordi inntaket er dekt av snø og is og såleis utilgjengeleg.

Nye granskingar

Verknadene av overføring Skordalselva er små og oversiktlige og vi kan ikkje sjå at nye granskingar av fisk og temperaturregime vil gje opplysningar som er av verdi i denne samanheng. Dette gjeld i enda sterkare grad zoologiske granskingar.

Hyen vassverk

Når det gjeld merknadene frå Hyen vassverk v/Magne Osmundsnæs finn vi ikkje grunn til å kommentere desse og vi viser til konsesjonssøknaden: Tiltak for å avbøte skader og ulemper.»

Norges vassdrags- og energiverk (NVE) vil bemerke:

Bakgrunn

Sogn og Fjordane fylke fikk ved kgl. res. 12.08.1966 tillatelse til reguleringer og overføringer (bl.a. X-vatn) i Åskåravassdraget i forbindelse med utbyggingen av Åskåra kraftverk. Det ble da også gitt tillatelse til å overføre avløpet fra Z-vatn og Vatn kote 898 i Øksendalsvassdraget. Departementet godkjente en planendring 01.08.1973. Videre ble det gitt tillatelse til regulerings av Z-vatn ved kronprinsregentens res. 14.07.1978 og til overføring av tre nedbørfelt til driftstunnelen ved kgl. res. 05.06.1992.

Åskåra I (østre del) med installert effekt på 80 MW og årsproduksjon på 327 GWh ble satt i drift i 1970, mens Åskåra II (vestre del) med installasjon på 40 MW og produksjon på 170 GWh ble satt i drift i 1973.

Søknaden fra Sogn og Fjordane Energiverk (SFE) gjelder tillatelse etter vassdragsreguleringsloven til å overføre øvre del av Skordalselvas nedbørfelt til X-vatn i Øksendalsvassdraget for å øke produksjonen i Åskåra I. I søknaden er det ikke opplyst noe om hvilke avtaler som er gjort med rettighetshaverne. Senere har vi imidlertid fått oppgitt at det er inngått avtaler med staten v/Statskog samt de andre grunneigere om kjøp av rettighetene.

Overføringen er beregnet å gi en produksjonsøkning på 17 GWh. Prosjektet er i Samla plan plassert i kategori I, gruppe 1 (36601 Hope/Skordalselva).

SFE er et fylkeskommunalt energiverk som i til-

legg ti Åskåra også eier og driver kraftverkene Sagefossen, Skogheim og Mel. Samlet årsproduksjon i de fire kraftverkene er ca 750 GWh. Fra 01.01.1997 omdannes SFE til AS og har i brev av 08.11.1996 kunngjort at SFE AS skal gå inn som søker isteden for SFE.

Planen

Skordalselva løper ut i Hopselva ca 200 m før utløpet i Hopsvatn. Nedbørfeltet er på 13,4 km² og årsavløpet 1,4 m³/s. Den øvre delen som søknaden omfatter, er beregnet til 4,1 km² og er dekt av Gjegnalsbreen.

Det skal drives en 900 m lang overføringstunnel med 7 m² tverrsnitt. Utløpet i X-vatn blir på kote 940, dvs. 5 m over HRV med svak stigning opp til inntaket på kote 947.

Inntaket til overføringen vil bli lagt ved foten av breen, men utformingen er ikke fastlagt i detalj da området ikke har vært tilstrekkelig isfritt før søknaden bli innsendt. Inntaket planlegges konstruert slik at det skal fungere selv om det blir dekt av breen. Ifølge søknaden er inntaket tenkt plassert i en trang fjellkløft og det skal støpes en betongterskel på 1 · 4 m for å lede vannet inn i tunnelen. Videre skal det sprenges en skråsakt for evakuering av frasortert masse. Senere har det vist seg at inntaket kanskje kan konstrueres annerledes slik at denne skråsakta kan sløyfes. I tillegg til hovedinntaket planlegges det å ta en liten bekk direkte inn på tunnelen gjennom en 60 m lang loddssakt med diameter 0,1 m.

Utløpet ønskes lagt så høyt over HRV for å ha muligheten til å demme opp X-vatn ytterligere fem meter uten at inntaket blir dykket. Det blir for tiden vurdert et nytt utbyggingsprosjekt for å utnytte fallet fra X-Y-Z-vannene ned til Bjørndalsvatn i Øksendalsvassdraget. Det vil da kunne bli aktuelt å søke om en tilleggsregulering (oppdemming) av X-vatn.

Byggetiden er antatt å bli ca. 8 mnd. som kan strekke seg over to sommersesonger på grunn av vanskelige arbeidsforhold om vinteren.

Det skal ikke bygges veier eller kraftlinjer i forbindelse med prosjektet, all transport skal foregå med helikopter.

Produksjon

Det øvre feltet av Skordalselva som søkes overført er beregnet til 4,1 km² med et tilsig på 15,5 mill. m³ pr. år. Det er knyttet flere usikre momenter til inntaket (dekt av bre, vanskeligheter med tilsyn og vedlikehold etc.). Det er derfor regnet med større flomtap enn normalt for bekkinntak. Midlere overført vannmengde er beregnet til 70 % av tilsiget. Det tilsvarer 10,9 mill. m³ pr. år eller en produksjon på ca. 17 GWh i Åskåra I. Teoretisk brukstid for Åskåra I vil øke med 213 timer til 4 300 timer. Kostnadene er beregnet til 20 mill. kr. dvs. 1,18 kr/kWh.

Konsekvenser av inngrepene

Konsekvensene av de fysiske inngrepene blir beskjedne. Inntaket vil store deler av året være dekket av snø/is. Turstien ligger vel 1 km unna. Eventuell evakuering av stein vil ikke representere noen fare, bl.a. fordi det ikke vil være naturlig for folk å gå så nær inntaket. Flere uttaleinstanser har feilaktig antatt at tunnelutløpet og steintippen vil være godt synlig. Området er ikke synlig fra turstien. Videre er det en naturlig ur slik at en steintipp vil skille seg lite ut. Eventuelt tunnelslam vil gå til X-vatn, det er derfor antatt at anleggsarbeidet ikke vil føre til forurensning i Skordalselva.

X-vatn er regulert med 29 m senking. Vannet er normalt oppfylt ca. 1. september og vil etter overføringen være fylt ca. 1 mnd. tidligere. Overføringen vil også kunne bidra til litt tidligere oppfylling i de nedenforliggende magasiner og redusert tid med lav vannføring. Forøvrig antas det at overføringen ikke vil gi merkbare endringer i Åskåravassdraget.

Ulempene ved overføringen vil i første rekke være knyttet til redusert vannføring i Skordalselva/Hopselva. Middelvassføringen i Skordalselva ved utløpet i Hopselva er antatt redusert med 25 %, mens middelvannføringen i Hopselva nedenfor samløpet er antatt å bli redusert med 5 %. Da det er smeltvann fra breen som blir fraført, er det i første rekke flomtoppene som blir redusert. Det overførte feltet utgjør 1/3 av Hopselvas brefelt. Det er antatt at lavvannføringen ikke blir nevneverdig redusert.

Hopselva fører laks og sjøaure og den korte delen av elva som blir berørt av overføringen er en god fiskestrekning. En redusert vannføring kan være uheldig, men kan til dels kompenseres med biotopjusterende tiltak. Det er imidlertid antatt at vanntemperaturen vil stige på grunn av redusert tilførsel av kaldt brevann, noe som vil være gunstig for fiskeproduksjonen.

Uttalelser fra andre

Ingen av uttaleinstansene har gått imot at konsesjon gis. DN foreslår standardvilkårene for naturforvaltning, mens fylkesmannen ber om at standardvilkår om forurensning tas inn.

NVEs vurdering

NVE mener ulempene og skadene ved denne overføringen er små i forhold til verdien av den energien som innvinnes slik at vilkårene i vassdragsreguleringslovens § 8 er oppfylt. Vi anbefaler derfor at det gis tillatelse til å overføre øvre del av Skordalselva til X-vatn samt at en liten bekk i tillegg kan ledes direkte inn på overføringstunnelen. Videre foreslår vi at vilkårene gitt ved kgl. res. 12.08.1966 også gjøres gjeldende for denne tillatelsen, men med to tilleggsvilkår, jfr. nedenfor.

Kommentarer til vilkårene

NVE mener den omsøkte overføringen vanskelig kan sees på uavhengig av tidligere gitte konsesjoner. Vi finner det derfor naturlig at vilkårene som ble satt ved kgl. res. 12.08.1966 også skal gjelde for denne tillatelsen. Konsesjonsvilkårene kan tas opp til alminnelig revisjon i år 2016. DN og fylkesmannen har med tanke på at det gis nye vilkår, foreslått tatt inn vilkår for naturforvaltning og forurensning som er standard ved konsesjoner som gis i dag. Da vilkårene gitt 12.08.1966 ikke helt dekker det samme som dagens standardvilkår foreslår vi følgende to tilleggsvilkår:

«I nedre del av Skordalselva og den delen av Hopselva som blir berørt av overføringen, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger m.v. for å redusere skadevirkninger.»

«Konsesjonæren plikter etter Miljøverndepartementets nærmere bestemmelse:

- å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.
- å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt.»

I vilkårene gitt ved kgl. res. 12.08.1966 er det satt inn en frist for påbegynnelse av arbeidet på 2 år etter at konsesjonen er gitt. På grunn av senere lovendringer gjøres gjeldende en frist på 5 år for å påbegynne og en frist på ytterligere 5 år for å fullføre overføringen.

Videre viser vi til post 19. Anleggene og terrenginngrepene må utføres slik at de virker minst mulig skjemmende. Den endelige utformingen av inntaket kan bestemmes under detaljplanleggingen. Vi viser i denne sammenheng til post 14 om godkjenning av planer.

Kommentarer til manøvreringsreglementet

Vi foreslår følgende tillegg tatt inn under post 1. II, overføringer:

«e. Avløpet fra øvre del av Skordalselva ved kote 947 – nedbørfeltet er oppgitt til 4,1 km² – blir overført til X-vatn i Øksendalsvassdraget. I tillegg tas en liten bekk direkte inn på tunnelen.»

I manøvreringsreglementet gitt 12.08.1966 samt de senere endringene, er det referert til lokale høydegrunnlag. I brev av 29.08.1996 fra SFE får vi opplyst at det pågår arbeid med å knytte høydene til Statens kartverks høydegrunnlag. Når dette er gjort, vil NVE ettersende utkast til et revidert manøvreringsreglement.»

III. Høringsinstansenes uttalelser

Kommunaldepartementet har ingen merknader til NVEs innstilling.

Landbruksdepartementet har ingen merknader til den omsøkte overføringen.

Miljøverndepartementet har i brev av 10. mars 1997 uttalt følgende:

«Overføringen av deler av Skordalselva til Øksendalsvassdraget er plassert i kategori I, gruppe 1 i Samlet plan. Prosjektet har begrensede miljømessige ulemper i forhold til økonomien i prosjektet. Miljøverndepartementet kjenner ikke til at det skal ha skjedd vesentlige endringer i forhold av betydning for vurderingen av de miljømessige konsekvensene av prosjektet, etter at prosjektet ble plassert i Samlet plan. Miljøverndepartementet har på bakgrunn av dette ingen innvendinger mot at det gis tillatelse til overføringen.

NVE foreslår i sin innstilling å sette de samme vilkår for denne tillatelsen, som de som ble brukt i konsesjonen av 12.08.1966 for reguleringer og overføringer lenger nede Åskåravassdraget. NVE har ikke tatt DNS forslag til vilkår innenfor naturforvaltning inn i konsesjonen. Ettersom vilkårene fra 1966 ikke er helt dekkende i forhold til dagens standardvilkår, foreslår NVE å innføre to tilleggsvilkår som hjemler pålegg om fysiske tiltak i elveløpet og forurensningsundersøkelser.

NVEs forslag til supplerende av vilkårene når det gjelder forurensningsundersøkelser, er etter vår vurdering tilfredsstillende. Når det gjelder naturforvaltning, er vilkårene fra 1966, til tross for forslaget til supplerende, fortsatt ikke helt dekkende i forhold til DNS standardvilkår innenfor naturforvaltning. Vilråene fra 1966 er formulert slik at ansvaret som påhviler konsesjonæren når det gjelder hensynet til naturforholdene generelt, fiskebestanden, dyrelivet og friluftslivet er mer begrenset sammenlignet med dagens standardvilkår.

Vilkårene fra 1966 gir ikke konsesjonæren ansvar eller plikter i forhold til friluftslivet. I dagens standardvilkår påhviler det konsesjonæren å sørge for at bruks- og opplevelsesverdien for friluftslivet i området reduseres minst mulig, og DN kan pålegge utbyggeren å treffe kompensasjons- og tilretteleggingstiltak.

Vilkårene fra 1966 gir ikke konsesjonæren ansvar for å sørge for at forholdene i elva er slik at fiskestammene opprettholder naturlig reproduksjon, eller for å sørge for at fiskemulighetene opprettholdes, selv om de gir hjemmel for å pålegge enkelte typer tiltak.

Konsesjonærens plikt til å ta hensyn for å forebygge skader på naturen, gjelder etter vilkårene fra 1966 bare dersom det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, og bare dersom det er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner, eller på grunn av områdets naturskjønnhet. Dagens vilkår inneholder ingen slike forbehold.

Miljøverndepartementet ber på bakgrunn av dette OED om å vurdere å ta DN's standardvilkår innenfor naturforvaltning direkte inn som erstatning for pkt. 13 og 19 i vilkårsteksten fra 1966.»

Sogn og Fjordane fylkeskommune har i brev av 27. februar 1997 uttalt følgende:

«Søknaden fra Sogn og Fjordane Energiverk A/S (SFE) har vore til lokal handsaming i fylket i løpet

av 1995. SFE er eit heileigd fylkeskommunalt selskap. Det er såleis berre fylkesfriluftsnemda av fylkeskommunale organ som tidlegare har gjeve fråsegn til søknaden.

Når no saka har vore til høyring og dei fleste problemstillingar er belyst, finn vi det likevel rett å gje ein samla kommentar til prosjektet og til dei merknader som er kommentert av NVE.

Etter det vi kan sjå ligg det ikkje føre vektige merknader som går i mot prosjektet. Fylkesmann, dei to kommunane, direktoratet for naturforvaltning og fylkesfriluftsnemda er alle positive eller har ingen merknader til realisering av utbyggingstiltaket.

Prosjektet er plassert i kategori 1 og prioritetsgrupe 1 i Samla plan for vassdrag. Utbygginga har ein svært god økonomi.

På grunn av låge energiverdiar melder NVE om at det ikkje er aktuelt å førehandsmelde utbyggingsprosjektet etter reglane i PBL § 33, 1-9. Dette kan vi forsåvidt slutte oss til, dersom utbygginga blir oppfatta isolert, uavhengig av Åskåraanlegget i Alfoten.

Det er komen inn merknader vedkomande konsekvensar for vassføring og fiske i Hopselva. Det er også komen inn merknader til dei anleggstekniske og driftsmessige tilhøva i fjellet.

På line med NVE, finn vi SFE si utgreiing om desse tilhøva tilfredsstillande og kan slutta oss til desse.

Vi har såleis ingen merknader til NVE sine framlegg om at vilkår gjeve ved kgl. res. 12.08.1966 om Åskåraanlegget, med nemde justering av driftsvilkår (gjeld tiltak i Hopselva) og manøvreringsreglement, også blir gjort gjeldande for overføring av Skordalselva til Øksendalsvassdraget.»

Sogn og Fjordane Energiverk har i brev av 7. mars 1997 kommet med følgende kommentarer:

«Søknaden har vore ute til off. høyring og den vart ferdighandsama og oversendt departementet frå NVE i januar d.å.

Overføring av Skordalselva til Åskåra kraftverk er i Samla Plan vurdert som det minst kontroversielle vasskraftprosjektet i fylket og det er ikkje kome fram vesentlege innvendingar i høyringa. Vi reknar difor med at det vert gitt konsesjon.

Anleggsarbeidet vil foregå i høg fjellet 1 000 m.o.h. og det er berre mogeleg å gjennomføre det i sommarhalvåret. Dersom det dreg ut med konsesjonshandsaminga, må gjennomføringa av prosjektet utsettast til sommaren 1998.

Med atterhald om at det blir gitt konsesjon, har vi teke sikte på å starte anleggsarbeidet på føresommaren i år og vi har gjennomført anbudsynfaring og førebunde planlegging med tanke på dette.

Vi vil difor be departementet prioritere handsaminga av konsesjonssøknaden slik at konsesjonsspørsmålet vert avgjort så snart som mogeleg og slik at prosjektet evt. kan gjennomføres i år.»

IV. Departementets bemerkninger

Sogn og Fjordane Energiverk (SFE) er et fylkeskommunalt energiverk. SFE har blant annet som formål å bygge og drive produksjonsverk og eier i dag de fire kraftverkene Åskåra, Sagefossen, Skogheim og Mel. Kraftverkene har en samlet årsproduksjon på ca. 750 GWh.

Åskåra Kraftverk er utbygd i to omganger. Kraftverket får tilsiget sitt fra Ålfotbreen og fjellområdene rundt breen. Åskåra I nytter østre delen av nedslagsfeltet og årsproduksjonen er 327 GWh. Skordalselva har et nedbørfelt på 13,4 km² og et årsavløp på 1,4 m³/s. Søknaden gjelder tillatelse til å overføre avløpet fra den øvre delen av Skordalselva til X-vatnet, som er det øverste reguleringsmagasinet til Åskåra I.

Det skal drives en 900 m lang overføringstunnel fra X-vatn til inntaket i Skordalselva. Prosjektet vil gi en produksjonsøkning på 17 GWh/år for Åskåra I. Det omsøkte prosjektet er plassert i kategori I, gruppe 1 i Samlet plan. Kostnadene er beregnet til 1,18 kr/KWh.

Konsekvensene av de fysiske inngrepene ved prosjektet blir beskjedne. Ulempene ved overføringen vil primært være knyttet til redusert vannføring i Skordalselva/Hopselva. Hopselva fører laks og sjøaure, og den korte delen av elva som blir berørt av overføringen er en god fiskestrekning. Ulempene med den reduserte vannføringen kan imidlertid delvis kompenseres med biotopjusterende tiltak. På grunn av redusert tilførsel av kaldt brevann antas det at vanntemperaturen kan stige, noe som vil være gunstig for fiskeproduksjonen.

NVE anbefaler at konsesjon gis. Ingen av høringsinstansene har gått imot at konsesjon gis. Departementet finner at ulempene og skadene ved denne overføringen er små i forhold til verdien av energitvinningen. Vilklårene i vassdragsreguleringslovens § 8 anses dermed oppfylt og departementet tilrår at konsesjon gis.

NVE mener det er nærliggende å se overføringen i sammenheng med tidligere gitte konsesjoner og finner det naturlig at vilklårene som ble satt ved kgl. res. 12. august 1966 også skal gjelde for denne tillatelsen.

I det konsesjonsvilklårene fra 1966 ikke omfatter helt det samme som dagens standardvilkår vedrørende naturforvaltning og forurensing, foreslår NVE to tilleggsvilkår.

Miljøverndepartementet bemerker at vilklårene til tross for en slik supplerings foreslåt, fortsatt ikke er helt dekkende i forhold til Direktoratet for naturforvaltning sine standardvilkår innenfor naturforvaltning. Ansvar som påhviler konsesjonæren når det gjelder hensynet til naturforholdene generelt, fiskebestanden, dyrelivet og friluftslivet er mer begrenset i vilklårene fra 1966 sammenlignet med dagens standardvilkår. Miljøverndepartementet ber derfor departementet om å vurdere å ta Direktoratet for naturforvaltning sine standardvilkår innenfor naturforvaltning direkte inn som erstatning for pkt. 13 og 19 i vilkårsteksten fra 1966. Miljøverndepartementet har med dette ikke ment å foreslå endringer i konsesjonen fra 1966, som gjelder andre inngrep og

dessuten ikke kan revideres før i 2016. Vilklårene Miljøverndepartementet ber om gjelder altså kun for dette omsøkte tiltaket.

Olje- og energidepartementet mener at NVEs supplerings av konsesjonsvilklårene fra 1966 gjør at hensynet til naturforvaltningen blir ivaretatt på en tilfredsstillende måte sett i sammenheng med vilklårenes post 13. Departementet finner det derfor ikke nødvendig å ta inn Direktoratet for naturforvaltning sine standardvilkår direkte inn som erstatning for dette vilkåret. Departementet har imidlertid funnet å kunne ta inn en ytterligere supplerings.

Olje- og energidepartementet foreslår på denne bakgrunn følgende tilleggsvilkår:

«Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidene og kraftverksdriften å gjøre, tar de nødvendige hensyn for å forebygge skader på naturen, herunder landskap og de naturlige forekommende plante- og dyrepopulasjoner i nedre del av Skordalselva og den delen av Hopselva som blir berørt av overføringen. Tilsvarende skal friluftslivet tas hensyn til, slik at bruks- og opplevelsesverdien i området reduseres minst mulig.

I nedre del av Skordalselva og den delen av Hopselva som blir berørt av overføringen, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger m.v. for å redusere skadevirkninger.

Konsesjonæren plikter etter Miljøverndepartementets nærmere bestemmelse:

- å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med overføringen av øvre del av Skordalselva i Åskåravassdraget, er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget,
- å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt.»

Departementet påpeker at anleggene og terreng-inngrepene må utføres slik at de virker minst mulig skjjemmende, jf. vilklårenes post 19. Den endelige utformingen av inntaket kan imidlertid bestemmes under detaljplanleggingen. Departementet viser i den forbindelse til post 14 om godkjenning av planer.

Departementet slutter seg forøvrig til NVEs forslag til tillegg til manøvreringsbestemmelsene.

Departementet vil tilrå at konsesjon gis til den omsøkte overføringen på samme vilkår som for konsesjon av 12. august 1966, med tillegg av de ovennevnte tilkår.

Arbeidet med overføringen må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år, jf. vassdragsreguleringsl. § 12 nr. 1.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 nr. 17 gis Sogn og Fjordane Energiverk AS tillatelse til overføring av øvre del av Skordalselva i Gloppen kommune til Øksendalsvassdraget i Bremanger kommune på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 30. mai 1997.

18. Norske Skogindustrier ASA.

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved fusjon.)

Olje- og energidepartementets samtykke 3. juli 1997.

«Det vises til Deres søknad av 11.04.97 vedrørende ovennevnte.

Saken gjelder søknad fra Norske Skogindustrier ASA (Norske Skog) om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter lov av 14. desember 1917 nr. 16 (ikl.) § 1, 4. ledd for fusjonen mellom AS Van Severen & Co. Ltd. (AS Van Severen) og Norske Skog. AS Van Severen er et heleiet datterselskap av Norske Skog.

AS Van Severen eier og driver 4 kraftstasjoner med en årlig gjennomsnittsproduksjon på 26,7 GWh. Fusjonen innebærer at AS Van Severens aktiva og passiva overføres til Norske Skog.

Norske Skog har tidligere fått unntak fra konsesjonsplikt etter ikl. § 1, 4. ledd, senest ved Nærings- og energidepartementets brev av 10.07.95 i forbindelse med fusjonen mellom AS Van Severen og As Namdalens Træsliperi.

Fusjonen omfatter overdragelse av fallrettigheter som utbringer mer enn 1000 naturhesterkrefter, og er dermed i utgangspunktet underlagt konsesjonsplikt etter ikl. § 1, 1. ledd.

Olje- og energidepartementet legger til grunn at fusjonen mellom Norske Skog og As Van Severen medfører en mer rasjonell drift av kraftproduksjonen innen Norske Skog konsernet. Dette er i tråd med de retningslinjer som Ot prp nr 31 (1989-90) legger til grunn for unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter ikl. § 1, 4. ledd.

Med hjemmel i lov nr. 16 av 14. desember 1917 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v. § 1, 4. ledd, gir Olje- og energidepartementet Norske Skogindustrier ASA unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved ervervet av As Van Severen & Co. Ltd.s fallrettigheter.»

19. Meløy Energi AS.

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdannelse til aksjeselskap.)

Olje- og energidepartementets samtykke 3. juni 1997.

«Det vises til Deres søknad av 14.03.97 vedrørende ovennevnte.

Meløy kommune vedtok 19.12.96 at den kommunale forvaltningsbedriften Meløy kommunale Everk skulle omdannes til Meløy Energi AS med virkning fra 01.07.97. Meløy kommune skal være eneste aksjeeier.

Omdannelsen medfører at alle aktiva og passiva i Meløy kommunale Everk må overføres til Meløy Energi AS.

Det nye aksjeselskapet har ervervet eiendomsrett til Meløy kommunale Everks vannfall med tilknyttede reguleringsrettigheter.

Fallene med reguleringer utbringer mer enn 1 000 naturhesterkrefter, og overdragelse av eiendomsrett er dermed i utgangspunktet konsesjonspliktig etter industrikonsesjonsloven (ikl.) § 1, 1. ledd.

Det er i søknaden bedt om unntak fra konsesjonsplikt etter ikl. § 1, 4. ledd for overdragelsen av ovennevnte fallrettigheter. Det bes samtidig om at tilknyttede reguleringsrettigheter overføres i uendret form.

Olje- og energidepartementet finner at omdannelsen av Meløy kommunale Everk til Meløy Energi AS er i tråd med de retningslinjer som Ot. prp. nr. 31 (1989-90) legger til grunn for unntak etter ikl. § 1, 4. ledd. Det vises særlig til at omdannelsen er gjort for å oppfylle intensjonene i energiloven.

Departementet legger til grunn at unntaket etter ikl. § 1, 4. ledd medfører overføring til Meløy Energi AS av de konsesjoner med tilhørende vilkår som omsøkt.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven. Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter ikl. § 1, 4. ledd kan føre til at eierforholdene i selskapet endres i den grad at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak.

Ved slike unntak etter ikl. § 1, 4. ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser skal meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver aksjeoverdragelse, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapet tidligere har fått fritatt for konsesjonsbehandling etter ikl. § 1, 4. ledd. I den grad fallrettighetene tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg videre retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse.

Med hjemmel i lov nr. 16 av 14.12.17 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v. § 1, 4. ledd, gir Olje- og energidepartementet Meløy Energi AS unntak fra forkjøpsrett og konsesjonsplikt ved overføring som omsøkt. Reguleringsstillatelser tilknyttet de respektive vannfall overdras i uendret form. Unntaket omfatter også overføring av andeler i ansvarlige selskaper, sameier og andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallrettigheter.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet skal meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholder seg videre retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet, å gjøre den statlige forkjøpsretten gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 for fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettighetene selskapet ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsbegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

Dersom Meløy Energi AS senere overdrar andeler i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallrettigheter, utløses konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven kap. I. Forkjøpsrett utløses etter samme kapittel for så vidt gjelder fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet.

Departementet ber om at nødvendige konsesjonsdata oversendes NVE slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.»

20. Boen Bruk AS.

(Tillatelse til bygging av nytt Boenfoss kraftverk i Tovdalsvassdraget i Kristiansand kommune.)

Kongelig resolusjon av 27. juni 1997.

I

Innledning

Foreliggende sak gjelder søknad av 13. mai 1996 fra Boen Bruk AS om tillatelse til å bygge et nytt Boenfoss kraftverk i nedre deler av Tovdalsvassdraget i Kristiansand kommune i Vest-Agder fylke. Det er søkt om tillatelse i henhold til vassdragsloven §§ 104 og 106, forurensningsloven § 11 og energiloven § 3-1.

II

NVEs innstilling

NVEs innstilling av 28. februar 1997 lyder som følgende:

«NVE har mottatt følgende søknad
Bruk A/S med oversendelsesbrev datert 17.

«1. Etter lov om vassdragene av 15. r nr. 3 §§ 104-106 med senere endringer, si av 26. juni 1992 nr. 86 søkes det om tillatelse til bygge nytt kraftverk i Boenfossen etter de planer.

Boen Bruk A/S eier all grunn der utbygging av anleggsdriften vil foregå, likeledes fallrett Boenfossen. Ekspropriasjonstillatelse av g andre rettigheter er derfor ikke nødvendig.

2. Etter lov om vern mot vannforurensning av 13. mars 1981 nr. 6 § 11 søkes tillatelse til å gjennomføre de nødvendige arbeidene.

3. Etter lov om produksjon, omformring, omsetning og fordeling av energi av 1990 nr. 50 § 3-1 søkes om tillatelse til oppføring av elektriske anleggene den framlagte plan ver.

1 Generell orientering og bakgrunn for søknaden

1.1 Vassdraget

Boenfossen er det nederste fallet i Tovdalsfjorden like Kristiansand, se bilag 1 - Samla plan, og kartoversikt over nedre del av Tovdalsvassdraget.

Det ble utarbeidet utbyggingsplaner og konsesjon for regulering og utbygging av vassdraget i 1978 i to hovedalternativ - Utbygging i drag og Overføring til Skjeggedal. Oversiktsplanen viser at utbyggingen av vassdraget i Boen Bruk er et eget vassdrag og er vist i en kraftverk inngikk i disse planene hvor det er utsatt en oppdemming på toppen av Boen ca. 1 m og utnyttelse av fallet til havets nivå. Det ble planlagt et fjellanlegg på høyre side av medstrøms med en installasjon på 12,5 MW maksimal vannføring på 90 m³/s og med en årsproduksjon på 57,6 GWh.

Etter behandlingen i Verneplan IV for vassdrag og Samla plan for vassdrag er statusen i driften av vassdraget er vernet ovenfor foten av Rjukanfossen. Resten er plassert i Samla plan's kategori I som kan konsesjonsbehandles. Disse planene representerer et potensiale på ca 545 GWI.

1.2 Boenfossen

Den planen som nå legges fram for ny utbygging av Boenfossen kraftverk, avviker vesentlig fra den planen som ble utarbeidet for Samla plan og konsesjonsplanen. På grunn av vernet av vassdraget og de endrede magasin- og forutsetningene dette har ført med seg, har Boen Bruk funnet det riktig å satse på en mindre og mer skånsom utbygging i egen regning.

Bakgrunnen for søknaden er i første grunnet av tekniske og driftsmessige årsaker sterende anlegg består av to deler. Den eldste ble bygget i begynnelsen av 1950-tallet. Den nye består av to stk. Francis kumturbiner med nominell ytelse på ca. 600 kW. En av disse turbinene er produsert ca. 1950. Den nye er to betong svingetårn oppstrøms turbinetårnene er i dag ute av drift ved at det er igjen som følge av havariet på den ene Francis turbinen.

Den nyeste kraftstasjonen ble bygget i 1990 som en forlengelse av den eldste delen. Her er

lert en Kaplan-turbin som ble kjøpt brukt fra Sverige. Turbinen er produsert ca. 1932. Turbinens nominelle ytelse er ca. 700 kW ved netto fallhøyde på ca. 11 m. Kaplan-turbinen har ikke svart til de forventninger som Boen Bruk hadde da den ble kjøpt. Turbinen har en urolig gange med trykksvingninger, og den yter ikke nominell fulllasteffekt.

I tillegg til de tekniske forholdene som er nevnt ovenfor er det også ønskelig å kunne utnytte en noe større del av vannføringen deler av året. Dagens stasjon er utbygd for en maksimal slukeevne på 16,7 m³/s. Dette utgjør bare ca. 26% av midlere vannføring som er ca. 63 m³/s.

2 Utbyggingsplanen

2.1 Innledning og sammendrag

Eksisterende stasjon, se tegning 003

Opplysningene under kapittel 1 om eksisterende anlegg kan oppsummeres og suppleres som vist nedenfor:

Nedbørfelt	1856 km ²
Avløp (Normal 1930-60)	
63,0 m ³ /s eller	1987 mill. m ³ pr. år
(Normal 1930-90) 62,2 m ³ /s	
eller	1962 mill. m ³ pr. år
Magasin 98,5 mill. m ³ eller ...	5,0%
Installasjon 2-300 kW fra 1952 (turbiner fra 1917	
hvorav en er ute av drift)	
700 kW fra 1980 (turbin fra	
1932)	
Netto fallhøyde	ca. 13 m
Maksimal utnyttet vannføring	ca. 16,7 m ³ /s
Arsproduksjon	ca. 7 GWh

Det forutsettes at det ene aggregatet på 300 kW som fortsatt er drift, skal drives videre.

Ny stasjon

Utbyggingsplanen for ny stasjon har følgende hovedtrekk (tegning 27217-003):

Det bygges nytt inntak ved siden av eksisterende med varegrind og inntaksluke. Vannet føres i en plasstøpt betongkultvert til den nyeste delen av den gamle stasjonen. Eksisterende aggregat fjernes, og stasjonen bygges om i nødvendig grad for en ny maskin.

Det installeres ett vertikalt Kaplanaggregat med en ytelse på ca. 5,4 MW for en maksimalvannføring på 45 m³/s og netto fallhøyde på 13,0 m.

Under forutsetning av at det slippes en garantert minstevannføring på 2 m³/s hele året forbi kraftverket, er produksjonen beregnet til 31 GWh pr. år, av dette ca. 17 GWh om vinteren og 14 GWh om sommeren. I tillegg vil det kunne produseres ca. 1,0 GWh i den gamle stasjonen så lenge denne går.

En annen byggemåte som har vært vurdert, er å rive dagens installasjon og bygge nytt anlegg i den samme traseen som vist på tegning 27217-001. Denne løsningen beskrives nærmere under kapittel 4. Beskrivelsen i det følgende er basert på den løsningen som er omtalt ovenfor.

Kostnadene for den nye utbyggingen er beregnet til 45,6 mill. kr dvs. 1,47 kr/kWh eller 11,6 øre/årskWh referert kraftstasjonsvegg. Tilknyttede kostnader for å få kraften ut på markedet vil være drift- og vedlikeholdskostnader, skatter, produksjonsavgift og innmating og overføring på nettet.

2.2 Beregningsforutsetninger og planunderlag

Geologi og grunnforhold

Området har vært befart av ingeniørgeolog for å vurdere mulig utvidelse av eksisterende tunnel. Siden dette er en løsning som omtales nærmere under pkt. 4, beskrives ikke alternativet nærmere. Grunnforholdene forøvrig er vurdert ikke å medføre spesielle ulemper for anleggsdriften.

Høyde- og kartgrunnlag

Høydegrunnlaget er Statens Kartverks høydesystem NN 1954. Etter nivellementet vil brutto utnyttet fallhøyde mellom normalt overvann på kote 15,50 og midlere undervann på kote 2,30 bli 13,30 m. Laveste undervann er kote 1,50.

Prosjektering og opptegning er basert på kart i målestokk 1:200 med ekvidistanse 0,5 m.

Hydrologi

Tilsig

Kraftverkets normaltilløp er basert på normalen for vannmerke nr. 531 Flaksvatn i Tovdalselva. På NVEs isohydatkart fra 1987 er normalen 1930-60 oppgitt til 60,9 m³/s, mens tilsigsserien 1930-90 viser 60,1 m³/s. Disse dataene er tilpasset Boenfossen ved å legge til avløpet fra tilleggfeltet mellom Flaksvatn vannmerke og kraftverket, i alt 62 km². Dette gir 63,0 og 62,2 m³/s for henholdsvis 1930-60 og 1930-90. I driftssimuleringene som er utført, er lagt til grunn 1930-90 og at variasjonen over året er som for vannmerke Flaksvatn.

Flommer

Utbyggingen vil ikke endre flommene i vassdraget bortsett fra i selve Boenfossen hvor vannføringen blir ca. 30 m³/s lavere enn i dag når stasjonen går for fullt.

Kostnadsgrunnlag

Kostnadsoverslaget er basert på prisnivået pr. 1. kvartal 1996. For byggetekniske arbeider er benyttet priser fra anbud på lignende arbeid i det siste. For maskin- og elektroteknisk utstyr er benyttet erfaringstall fra nyere anlegg supplert med forespørsler hos leverandører.

Verdigrunnlag for energi og effekt

Ved vurdering av installasjonsstørrelsen er det energinytten ved ulike installasjoner som er mål mot kostnadene. Det er i denne beregningen lagt til grunn en energipris på 20 øre/kWh for all produksjon referert Sentralnettet. Det er også sett på utslagene ved å velge andre verdiforutsetninger.

Med den vinter/sommerfordelingen som oppnås i gjennomsnitt i kraftverket tilsvarer det valgte verdigrunnlaget vinter/sommer-priser på eksempelvis ca. 23 og 15 øre/kWh.

2.3 Beskrivelse av utbyggingsplanen

Tegning 27217-003.

2.3.1 Hoveddata

Hydrologiske data

Nedbørfelt	1856 km ²
Tilløp, 1930-90	62,2 m ³ /s
eller	1962 mill. m ³
Magasinvolum i vassdraget	98,5 mill. m ³
tilsvarende	5,0%

Her er ikke regnet med fløtingsmagasinet i Straumsfjorden på ca. 21 mill. m³. (Vedlegg 1)

Inntak og vannvei

Varegrind	50 m ²
Inntaksluke (rulleluke)	30 m ²
Støpt tilløpskulvert, ca. 13,5 m ²	ca. 50 m
Avløp i kort kanal	

Kraftstasjon

Ny installasjon, 1 Kaplanaggregat ..	5,4 MW
Omdreiningstall	200 o/min
Slukeevne	45 m ³ /s
Netto fallhøyde	13,0 m
Energiekvivalent	0,032 kWh/m ³

Produksjon og kostnader

Produksjon	
vinter	17 GWh
sommer	14 GWh
sum pr. år	31 GWh
Bruktid	5740 timer
utbyggingskostnad (1. kvartal 1996) ..	45,6 mill. kr
pr. kWh 1,47 kr/kWh	

2.3.2 Inntak

Nytt inntak bygges ved siden av det gamle som vist på tegning 003. Adkomst kan skje via eksisterende vei som rustes opp. Fangdam bygges i betong for å spare plass slik at driften av eksisterende installasjon hindres minst mulig. Inntaket forsynes med varegrind med areal på 50 m² og grindrensker, og selvlukkende rulleluke på 30 m². Foran luka støpes inn føringer for bjelkestengsel for revisjons- og inspeksjonsformål. Over inntaket bygges et ventilasjonsoppbygg for lufting av tilløpskulverten.

Tilløpskulvert

Det er valgt å plasstøpe en betongkulvert fra inntaket til kraftstasjonen framfor å prøve å strosse eksisterende tunnel. Kulverten bygges i grøft som fylles igjen og tilsås. Tverrsnittet blir ca. 13,5 m² og lengden ca. 50 m fra inntaket til kraftstasjonsvegg.

2.3.3 Kraftstasjon og avløp

Beskrivelse

Ny kraftstasjon bygges ved tilpassing/utvidelse av eksisterende stasjon, ny del. Eksisterende bru over avløpskanalen benyttes som adkomst til kraftstasjonsgruba og kulverten. Det må bygges fangdam rundt gruba nedstrøms da mye av underbyggingen ligger under vannstanden.

I stasjonen installeres et vertikalt Francisaggregat med maksimal ytelse på 5,4 MW for en vannføring på 45 m³/s og 13 m netto fallhøyde. Den foreslåtte turbinen får omdreiningstall 200 o/min og vil kunne kjøres ned til et pådrag på ca. 20% av maksimal last.

Aggregatet styres med gear mellom turbinaksel og generatoraksel. En horisontal eller vertikal generator med nominelt omdreiningstall på 750 o/min kan dermed benyttes. Alternativt kan det benyttes vertikal generator direkte koblet til turbinen, men dette vil resultere i en større og dyrere generator.

Som turbinstyring vil trolig bli benyttet pådragstyring da det forutsettes at kraftstasjonen blir tilknyttet et frekvensstyrende nett. Det vil si at turbinen ikke vil være i stand til å operere på eget nett og regulere frekvensen i dette.

Det vil trolig bli nødvendig med et svingjul på generatorakselen for å dempe trykk- og turtallsvingninger ved avslag og pådrag. Da blir det ikke behov for svingetårn slik som for eksisterende installasjon.

Ved montasje og senere ved eventuelle demonstasjoner vil det være nødvendig å kunne benytte en maskinsalkran. En kran med løftekapasitet på ca. 45 tonn som er generatorens vekt er derfor forutsatt.

Ved utløpet plasseres en manuelt manøvrert sugerørsluke med ca. $B \cdot H = 5,5 \cdot 5,5$ m, for inspeksjoner og vedlikehold av utstyr og deler av stasjonen som ligger lavere enn undervannet. Luken forutsettes manøvrert med wireopptrekk.

Stasjonen vil bli utstyrt med nødvendige lensepumper.

Strossing av eksisterende avløpskanal utføres i det vesentlige innenfor fangdammen, men noe må bores og sprenges under vann. Det er foreløpig noe usikkerhet om fjellbeliggenheten i avløpet på grunn av en steinavsetning som ligger der.

Apparatanlegg og transformator forutsettes plassert på et oppfylt område bak kraftstasjonen.

Det forutsettes benyttet en vannavkjølt synkron-generator med ytelse ca. 6,5 MVA og et omdreiningstall på 750 o/min, et 22 kV høyspent apparatanlegg bestående av komponenter som vist på vedlagte enlinjeskjema, bilag 6, det hele beregnet for automatisk drift og forberedt for fjernkontroll.

Eksisterende generator har en maskinspenning på 220 V og mater rett inn på fabrikkens forsyningsnett. Ved installasjon av et nytt aggregat i den størrelsesorden det her er snakk om, vil den økonomiske generatorspenningen ligge på ca. 6,6 kV. Å bygge generatoren for en spenning på 220 V vil være ulønnsomt og trolig umulig.

Valg av installasjon

Marginal installasjonskostnad i det aktuelle området for ytelse er rundt 5000 kr/kW. Målt i kostnad pr. innvunnet kWh vil kostnadene for ny kraft utvikle seg slik:

20⇒30 m ³ /s (2,4⇒3,6 MW):	0,67 kr/kWh
30⇒40 m ³ /s (3,6⇒4,8 MW):	1,07 kr/kWh
40⇒50 m ³ /s (4,8⇒6,0 MW):	1,65 kr/kWh
50⇒60 m ³ /s (6,0⇒7,2 MW):	1,90 kr/kWh

Jo høyere slukeevnen blir, jo større andel av produksjonsøkningen er det som blir flomkraft med avtakende verdi. ut fra en vurdering av verdien av slik kraft, se også pkt. 2.2, er det konkludert med en konstruksjonsvannføring på 45 m³/s tilsvarende 5,4 MW i den nye stasjonen. I tillegg vil et av aggregatene på 300 kW i eksisterende stasjon kunne bruke den vannføringen som ligger mellom minimumsvannføringen som forutsettes i fossen og minste nyttbare vannføring for det nye aggregatet som er anslått til ca. 9 m³/s, og i tillegg vannføringer som overstiger $q_{\min}$ i fossen + stasjonens slukeevne.

Spesifikasjon av det elektriske anlegget

Det elektriske anlegget har følgende hovedkomponenter:

1. 1 stk. trefase generator med ytelse 6,5 MVA, med generatorspenning 6,6 kV ved 750 o/min, 50 Hz og $\cos\phi = 0,85$.
2. 6,6 kV tilhørende kabel- og apparatanlegg
3. 1 stk. transformator med ytelse 6,5 MVA og spenning 6,6/22 kV
4. Tilhørende kabel- og apparatanlegg.

5. Nødvendig kabel- og apparatanlegg til eksisterende 22/0,22 kV og 22/0,38 kV transformatorer som tilhører Vest-Agder energiverk.

Alle anleggene blir liggende på grunn som tilhører Boen Bruk A/S. Grunnavstøelser trengs derfor ikke. Det tas forbehold om eventuelle mindre endringer i de endelige elektriske data og tekniske spesifikasjoner.

2.4 Produksjonsberegning

Produksjonsberegningen er utført ved hjelp av driftsimuleringer. Det er ikke forutsatt noen egen tappestrategi for magasinene på grunn av Boenfossen. Kraftverket er regnet å utnytte vannføringen i vassdraget slik det er registrert ved vannmerke Flaksvatn og med korreksjon for avløp fra tilleggsfeltet. Det er tatt hensyn til et antatt minste vannføringskrav i fossen på 2 m³/s hele året, dessuten at virkningsgraden varierer med pådraget. I bilag 4 er vist utskrift av resultater.

Vinterproduksjon	17 GWh
Sommerproduksjon	14 GWh
Sum midlere års produksjon	31 GWh

I 9 av 10 år vil produksjonen være ca. 23 GWh eller mer.

Så lenge eksisterende stasjon er i drift med 300 kW vil det kunne utnyttes en vannmengde som gir ca. 1,0 GWh pr. år ekstra.

Med de utbygde magasinene vil regulert vannføring i bestemmende år bli ca. 30 % av middelvannføringen eller ca. 19 m³/s. Dette gir en natureffekt på 13,33 · 19 · 13 = 3300 Nat.hk. Siden eksisterende installasjon bare kan utnytte ca. 16,7 m³/s, blir effektøkningen ca. 400 Nat.hk.

2.5 Utbyggingskostnad

Bilag 3

Kostnadsgrunnlaget er gjort rede for under pkt. 2.2. Kostnadene er referert 2. kvartal 1995 og omfatter alle kostnader som er nødvendig for å levere kraften på nettet. Renter i byggetiden er regnet etter 7% p.a. og investeringsavgift med 7%.

Sammendrag	mill.kr
A. Byggetekniske arbeider	11,33
B. Maskinteknisk utstyr	12,77
C. Elektronisk utstyr	10,00
D. Diverse og uforutsett, ca 10%	3,41
E. Anleggskraft	0,05
F. Investeringsavgift, 7%	2,63
G. Administrasjon, forarbeider, planlegging, ca. 10%	3,65
H. Renter i byggetiden, 7%/12 mnd	1,65
Avrundning	0,01
Totalsum	45,60
Utbyggingskostnad: 45,6/31 =	1,47 kr/kWh
Etter 7% p.a. kalkulasjonsrente og 40 års økonomisk levetid fås:	
1,47/13,33 =	11,0 øre/årskWh

2.6 Rentabilitet og nytteverdi

Basert på alternative forutsetninger om kraftverdi vinter og sommer samt anslag for løpende kostnader forbundet med driften, er nedenfor satt opp nytteverdiregning basert på 7% p.a. kalkulasjonsrente og 40 års økonomisk levetid. Det er forutsatt at ca. 20 GWh skal overføres og betales nettkostnader for.

	Kraftverdi sommer/vinter øre/kWh		
	12/18 mill.kr	15/23 mill.kr	18/27 mill.kr
Årlig kraftverdi (31 GWh)	4,74	6,01	7,11
Drift, vedlikehold og overføring anslag	0,55	0,55	0,55
Netto årlig inntekt	4,19	5,46	6,56
Kapitalisert etter 7% p.a. rente (kap.faktor: 13,33) .	56	73	87
Utbyggingskostnad	46	46	46
Netto samfunnsøkonomisk nytteverdi	10	27	41
Netto bedriftsøkonomisk nytteverdi etter anslått fradrag for skatter og produksjonsavgift	7	24	38

Avskrivning over 20 år vil redusere kapitaliserte verdier med ca. 20%. Velges 60 år, øker de kapitaliserte verdiene med ca. 5%. Kalkulasjonsrente 5% øker kapitaliseringsverdiene med ca. 30% i forhold til 7%, 9% reduserer disse verdiene med ca. 20%.

2.7 Byggeprogram

Selve byggeperioden antas å ville ta ca. ett år. Produksjon av aggregatet må imidlertid påbegynnes før anleggsdriften begynner for at montasjen kan påbegynnes når stasjonen er klar for det. Totalt tidsbehov fra kontrahering er anslått til 15 måneder som vist på bilag 7.

2.8 Anleggskraft og linjebygging

Anlegget vil bli forsynt med kraft fra lokalt nett. Det vil heller ikke bli nødvendig med ytterligere linjebygging når det nye kraftverket kommer i drift da eksisterende nett dekker behovet.

3. Landskapsmessige forhold

3.1 Riggområde

Entreprenørens tekniske rigg og eventuelle boligrigg vil bli plassert i nær tilknytning til anlegget. Alle områder som tas i bruk midlertidig for dette formålet eller permanent for senere bruk, ligger på utbyggers eiendom.

3.2 Massetak, veger og tipper

Massetak vil ikke bli åpnet for dette anlegget. Vegbygging er heller ikke aktuelt, bare mindre forbedringer av eksisterende adkomster. De massene som sprenges ut for tilløpskulverten, kraftstasjonen og i avløpet er beregnet til i alt ca. 6.700 m³. Det som ikke blir behov for til tilbakefyllinger, utplanering av nødvendig areal, eller kan anvendes til andre formål straks, vil bli deponert på området på et høveleg sted og tilsådd. Det er ikke planlagt åpnet massetak for jord for istandsettingsarbeider.

3.3 Vannføring i Boenfoss før og etter utbygging

I bilag 5 er vist hvordan vannføringen vil endres som følge av utbyggingen. Framstillingen bygger på en slukeevne på 45 m³/s og at det garanteres en minste vannføring på 2 m³/s året rundt, videre at turbinen må stanses hvis vannføringen i elva er under ca. 11 m³/s og det dermed er mindre enn 9 m³/s tilgjengelig

for kraftverket. Det er heller ikke regnet med at eksisterende installasjon er i drift.

Forklaring til kurvene på bilag 5, side 1-7:

Side 1:

Denne kurven viser hvordan situasjonen ville ha blitt i et konkret kalenderår, 1970, hvor sommertilløpet er omtrent som i et middelår.

Side: 2-6:

Disse kurvene viser statistiske verdier for enkeltturer og representerer ikke noe sammenhengende kalenderår.

«Uten»:	Beregnet tilsig uten kraftverk
«Gammelt»:	Dagens kraftverk i drift med inntil 10 m ³ /s slukeevne
«Nytt»:	Planlagt kraftverk i drift for $q_{\max} \text{ turbin} = 45 \text{ m}^3/\text{s}$ $q_{\min} \text{ turbin} = 9 \text{ m}^3/\text{s}$ $q_{\min} \text{ foss} = 2 \text{ m}^3/\text{s}$
0-prosenttil:	Kurveverdiene viser de lavest opp- treddende vannføringerne i hver en- kelt uke for den årrekken beregnin- gene er utført for. Verdiene vil kunne være hentet fra forskjellige år.
25-prosenttil:	Kurveverdiene viser den fjerde la- veste verdien for årrekken. (Det er lavere verdier i 25% av årene).
50-prosenttil:	Det vil være høyere/lavere vannfø- ring i halvparten av årene.
75-prosenttil:	Det vil være høyere vannføring i 25% og lavere i 75% av årene.
100-prosenttil:	Viser de høyeste ukeverdiene i år- rekken.

Side7:

Viser alle prosentilverdiene for situasjonen etter ut-
bygging for 45 m³/s.

Side 8 og 9:

Fotoillustrasjoner som viser Boenfossen ved lave
vannføringer slik de kan forekomme i dag, ca. 2,7 -
3,5 m³/s.

4. Alternative utbyggingsplaner

Alternativet som har vært undersøkt er å sette inn et
nytt aggregat i eksisterende stasjon som vist på teg-
ning 27217-001. 3,6 MW for maksimal slukeevne
30 m³/s er vurdert å være mest aktuelt. Produksjonen
for dette alternativet er beregnet til 23,6 GWh til en
utbyggingskostnad på ca. 35 mill. kr eller 1,48 kr/
kWh.

Med dette trasévalgelt som hovedløsning for 45
m³/s og 5,4 MW installasjon, vil kostnadene bli 52,7
mill. kr eller 1,70 kr/kWh.

5. Virkninger

5.1 Generelt

Det er i hovedsak to forhold som anses vesentlig å
klarlegge ved en utbygging som omsøkt.

- virkningen for fisk og fiske
- vannføringsforholdene i Boenfossen

Almene interesser utover dette synes ikke å bli
påvirket av en utbygging i nevneverdig grad, og an-
ses å ville bli avklart gjennom behandling av søknad-
den.

5.2 Vannføringsforhold

Når det gjelder vannføringen, vises til framstillingen
i bilag 5 hvor restvannføringsstatistikk for fossen et-
ter utbygging er framstilt. For kurvene er lagt til
grunn en garantert minstevannføring på 2 m³/s even-
tuelt begrenset av tilløpet. Siden aggregatet ikke kan
nyttiggjøre seg vannføringer lavere enn 20% av
maksimal slukeevne, eller ca. 9 m³/s, vil vannførin-
ger under 11 m³/s gå i fossen i sin helhet. Overskri-
des 11 m³/s vil stasjonen kunne startes, og vannfø-
ringen i fossen synker tilsvarende.

Kurvene på bilag 5 representerer ikke konkrete
kalenderår, men karakteristiske ukeverdier slik det
er beskrevet under pkt. 3.3.

De endrede strømningsforholdene i inntaket og
utløpet på grunn av større slukeevne i kraftstasjonen
er ikke vurdert å ville medføre fare for økt erosjon.

5.3 Mulige konsekvenser for fisk og fiske

NINA-NIKU har utført en vurdering av de fiskeri-
biologiske forholdene i vassdraget i forbindelse med
utbyggingsplanene. Rapporten er vedlagt som bilag
8. Konklusjonen i rapporten framgår under punktene
a - f nedenfor.

Utbygger er eier av fiskerettighetene i fossen og
er for sin del interessert i å bevare fiskemulighetene.
Det har vært alminnelig praksis hittil at fiskeinterese-
sene er blitt ivarettatt under den daglige driften av
kraftverket ved at det er blitt sluppet vann i fossen i
lavvannsperioder uten at dette har vært hjemlet i
spesielle bestemmelser. Dette har gjort laksevan-
dringen til gyteområdene ovenfor mulig. Det legges
nå fram et forslag til et formelt minstevannførings-
krav som myndighetene må ta stilling til. Hensikten
med dette er både å opprettholde fossen som et vass-
dragslement og sikre at det biologiske livet og lak-
sens vandremulighet består. Hvorvidt den foreslåtte
slippingen kan gjøre bedre nytte ved en større nyan-
sering gjennom året, forutsettes vurdert under søk-
nadsbehandlingen. Det er ikke uvanlig at vannførin-
gen i dag vil kunne ligge lavere enn det foreslåtte
minimum på ettersommeren.

For å kunne anslå hvilke virkninger en utbygging
som omsøkt kan tenkes å få generelt, er fylkesman-
nens miljøvernavdeling bedt om å gi en vurdering ut
fra alminnelig kunnskap eller direkte kjennskap til
vassdraget.

Vedrørende laksespørsmålet har fylkesmannen
formulert en del problemstillinger som kan tenkes å
bli aktuelle ved utbyggingen. Disse gjengis i det føl-
gende sammen med NINA-NIKUs vurdering og sø-
kers kommentarer.

a. Fare for at utvandrende smolt skades i turbinen

NINA-NIKU: «De nye turbinene syens bare i liten
grad å øke faren for tap av nedvandrende smolt.»

Kommentar: Den nye turbinen er en Kaplantur-
bin (ca. 5400 kW) som er vesentlig større enn da-
gens maskiner, en Kaplan på 700 kW og to Francis,
hver på 300 kW. Maksimalvannføringen blir nesten
3 ganger større, og stasjonen vil i lengre perioder
bruke alt vannet i elva utover den minstevannførin-
gen som garanteres. Det har aldri vært registrert
skadd smolt som har passert turbinene tidligere selv
om forholdene har ligget til rette for slik gjennom-
gang på samme måte som etter en ny utbygging.
Maskintypen er også lik. De fysiske forutsetningene
for at smolt kan bli skadd på denne måten synes der-
for å være de samme som før bortsett fra at vann-
strømmen mot inntaket heretter vil bli sterkere enn
før.

b. Planlagte tiltak for å hindre at smolt passerer gjennom inntaket

NINA-NIKU: «For å redusere eventuell risiko for dette anbefaler vi å plassere et nedsenket gitter foran turbininntaket». – Vi anbefaler at det brukes et nedsenket gitter (ca. 20 mm) for å hindre at fisk tar seg gjennom turbinen».

Kommentar: Det vil bli installert varegrind i inntaket som angitt under den tekniske beskrivelsen. Utover dette er det ikke planlagt spesielle tiltak. Det er ikke å anbefale så liten stavavstand på grinda som 20 mm. Grinda vil da raskt gro igjen og vil kreve stadig rensking.

c. Senkning av overvannstanden i inntaket utover dagens vannstand

NINA-NIKU: «Skifte av turbin synes i liten grad å endre vannstanden oppstrøms Boenfossen sammenlignet med dagens nivå. Den nye turbinen vil bruke mer vann, men effektene på vannspeilet vil bli små på grunn av terskler i elva».

Kommentar: Vannstanden i inntaket vil være bestemt av overløpsterskelens høyde. Selv om den nye installasjonen vil kunne senke dette nivået når vannføringen er liten nok, er ikke dette hverken aktuelt eller hensiktsmessig i praksis. Det forutsettes automatisk pådragsstyring.

For å opprettholde den garanterte minste vannføringen forutsettes installert tapperør gjennom terskelen.

d. Fare for gassovermetning i avløpsvannet fra stasjonen

NINA-NIKU: «Det nye anlegget synes ikke å øke faren for gassovermetning nedstrøms Boenfossen».

Kommentar: Luftovermetning er typisk for kraftverk hvor luft kan rives med vannet fra bekkeinntakssjakter eller fra andre sjakter. Når vannet senere utsettes for høyere trykk, øker løseligheten av gasser. Ved det brå trykkfallet som skjer når vannet passerer turbinen, blir vannet overmettet av løste gasser.

I dette tilfellet er det ingen mulighet for luftmedrivning noe sted i systemet siden vannveien går dykket hele veien fra inntaket til utløpet. Luft som måtte finnes i vannet blir dessuten luftet ut via ventilasjonsoppbygget nedstrøms inntaksluka.

e. Fare for fisk som går inn i avløpskanalen

NINA-NIKU: «Det bør lages en rist som hindrer fisk i å svømme inn i turbinutløpet nedenfra».

Kommentar: Det er ingen tekniske innretninger som er til fare for fisk som går inn i avløpstunnelen. Det eneste måtte i så fall være hvis den gikk helt inn i sugerøret. Problemstillingen antas imidlertid å være kjent generelt fra en rekke andre kraftverk. Det har ikke vært noen registrering av skadet laks i avløpet på eksisterende installasjon.

f. Tiltak for å hindre oppgang av fisk i avløpet

NINA-NIKU:

Se under e)

Kommentar: Laks som går inn i avløpskanal eller annet avløp fra kraftverk er et kjent fenomen fra mange kraftverk. Det anses imidlertid ikke å være fare for skade på fisken ved dette.

I tillegg til sitatene under punktene a-f ovenfor gjengis følgende fra NINA-NIKUs konklusjon:

- Vandringsforholdene for sjøaure i Sveftefossen (nedstrøms Boenfossen) bør undersøkes.
- Vi anbefaler ikke bygging av klekkeri, men at forholdene legges til rette for naturlig reproduksjon oppstrøms Boenfossen.
- For å sikre oppvandring av laks og sjøaure i Boenfossen foreslås en minste vannføring for elva på minst 4 m³/s. En nøyaktigere bestemmelse av minste vannføring bør bygge på en besiktigelse i elva ved ulike vannføringsregimer. Hvis laksen skulle bli stanset av fossen, bør man bruke lokkeflommer på mellom 5 og 10 m³/s.

Til det siste punktet er å bemerke at søker er positiv til kortvarige lokkeflommer som antydnet, men fastholder forslaget om 2 m³/s som minste vannføring forøvrig. 4 m³/s vil heller ikke være mulig å garantere hele tiden. Minste vannføringen vil under enhver omstendighet måtte begrenses til den vannføringen vassdraget til enhver tid fører idet søker ikke har reguleringsrettigheter i vassdraget og således ikke kan påvirke tappingen fra magasinene. Reguleringen foregår etter behovet for Hanefoss kraftverk som har rettighetene.

6. Rettigheter og eierforhold

Boen Bruk AS eier all grunn og hele vassfallet som angår utbyggingen.

Det er ikke kjent hverken hos Boen Bruk, Fylkesmannen eller i NVE at det foreligger tillatelser eller konsesjoner av noe slag som gjelder bedriftens rettigheter og nåværende bruk til utnyttelse av fossen til kraftproduksjon. Det sannsynlige er at eksisterende kraftverk er konsesjonsløst.

7. Nødvendige offentlige eller private tiltak eller offentlige tillatelser for gjennomføring av utbyggingen

Spesielle tiltak av offentlig eller privat art synes ikke å være nødvendig for å bygge kraftverket etter de framlagte planene.

I selve søknadsbrevet til departementet som ligger først i dette dokumentet, og hvor det er formulert hva søknaden gjelder, er det henvist til de viktigste lovene som kommer til anvendelse for gjennomføring av utbyggingen.

Dette gjelder i første rekke:

- Vassdragsloven
- Plan- og bygningsloven
- Energiloven
- Forurensningsloven
- Kulturminneloven»

Høring og distriktsbehandling

Søknaden har vært sendt på høring og kunngjort i Norsk Lysningsblad og i lokalpressen med følgende resultat:

Formannskapet i Kristiansand kommune fattet følgende vedtak 11.09.1996:

«1. Kristiansand kommune aksepterer en videre utbygging av Boenfossen under forutsetning av at vilkårene nedfor tas til følge (9/4)

2. Kristiansand kommune anbefaler at minste vannføring ved utbygging av Boenfoss kraftverk settes til 4 m³/s i perioden 1.6.-30.09. Og 2 m³/s resten av året. Minste vannføringen bør settes slik dels av

estetiske hensyn, og dels for å sikre oppgang av fisk gjennom fossen. (9/4)

3. Tillatelsen bør også inneholde bestemmelser om plikt til å slippe kunstige lokkeflommer dersom dette viser seg nødvendig for å sikre oppgang av laks. (Enst.)

4. Kraftverket, elveleiet og dammen må utformes på gunstigste måte for oppvandrende og nedvandrende fisk.

5. Flomvannstanden oppstrøms Boenfossen må ikke økes. (Enst.)»

Fra kommunens saksframstilling refereres:

«Hensikten med utbyggingen er å unytte en større del av vannmengden i fossen til kraftproduksjon. Dagens stasjon har en slukeevne på 16,7 m³, mens den nye stasjonen er planlagt med en slukeevne på 45 m³/s. Det søkes om en minste vannføring på 2 m³/s.

Det vil bli begrensede bygningsmessige inngrep i og ved fossen. Vannstanden oppstrøms Boenfossen vil i liten grad bli påvirket.

Plan- og bygningsetaten og ingeniørvesenet har ikke merknader til søknaden.

Bystyret har tidligere i forbindelse med en uttalelse til Samlet plan for vassdrag gått imot ytterligere utbygging av Boenfossen. Vedtaket fremlegges på møtet i Byutviklingsstyret.

Rådmannen har utformet 2 alternative forslag til vedtak. Alt. 1, som går mot ytterligere utbygging, og Alt. 2, som aksepterer utbyggingen på visse vilkår, bl.a. hevet minste vannføring i deler av året.

Den viktigste konsekvensen av den omsøkte utbyggingen er redusert vannføring i Boenfossen. Vedlagt figur (trykt vedlegg) viser vannføringen i fossen etter utbygging sammenlignet med vannføring med gammelt (eksisterende) kraftverk, og uten kraftverk i det hele tatt.

I et gjennomsnitt år vil det ca. halve året (vinter og sommer) kun være minste vannføring i fossen etter utbygging. I søknaden er det gjengitt bilder som viser fossen med en vannføring på vel den omsøkte minste vannføring på 2 m³. Estetisk sett er en så liten vannføring lite ønskelig. I dag er vannføringen i et normalt år bare så liten i kortere perioder.

Utbyggingen vil også påvirke fiske i elven. En fiskeribiologisk utredning er vedlagt søknaden, se trykt vedlegg. I denne anbefales en minste vannføring på 4 m³ for å sikre oppgang av laks og sjøaure gjennom fossen. Det anbefales også å bruke lokkeflommer på mellom 5 og 10 m³/s hvis det er behov for det. Videre anbefales også andre tiltak for å sikre fiskeoppgang, se trykt vedlegg.

Kalking av Tovdalselva starter i nær fremtid. Tovdalselva vil da få fornyet verdi som lakseelv. Dette blir verdifullt for distriktet, bl.a. for turistbransjen.

Rådmannen er i tvil om at det er riktig å fastholde tidligere bystyrevedtak om å gå mot hele utbyggingen (alt. 1 i forslag til vedtak).

Rådmannen anbefaler at det åpnes for utbygging på de vilkår som fremgår av forslag til vedtak alt. 2. Både av hensyn til den estetiske opplevelsen av fossen og av hensyn til fiskeoppgangen gjennom fossen anbefales det å sette minste vannføringen til 4 m³/s 4 måneder i sommerhalvåret, og 2 m³/s resten av året. Miljøvernsejeren og parkvesenet anbefaler å la minste vannføringen være min. 4 m³/s hele året slik den fiskeribiologiske utredningen tilrår.

4 m³/s er en relativt liten vannføring. Det er en mulighet å stille krav om høyere minste vannføring

delers av året, f.eks. om sommeren av estetiske årsaker. Men dette vil ha økonomiske konsekvenser, og vannføringen er ofte relativt lav i elven om sommeren selv om alt vannet går i fossen. Det er ikke tatt med et slikt krav i forslag til vedtak.

Ifølge søknaden vil flomvannstanden oppstrøms Boenfossen ikke øke. Det anbefales likevel å ta forbehold om dette.

Det vil ikke bli bygd nye kraftlinjer i forbindelse med utbyggingen.

Forslag til vedtak:

Alt. 1

1. Kristiansand kommune fraråder en ytterligere utbygging av Boenfossen.

Alt. 2

1. Kristiansand kommune aksepterer en videre utbygging av Boenfossen under forutsetning av at vilkårene nedenfor tas til følge.

2. Kristiansand kommune anbefaler at minste vannføring ved utbygging av Boenfoss kraftverk settes til 4 m³/s i perioden 1.6-30.9, og 2 m³/s resten av året. Minste vannføringen bør settes slik dels av estetiske hensyn, og dels for å sikre oppgang av fisk gjennom fossen.

3. Tillatelsen bør inneholde bestemmelser om plikt til å slippe kunstige lokkeflommer dersom dette viser seg nødvendig for å sikre oppgang av laks.

4. Kraftverket, elveleiet og dammen må utformes på gunstigste måte for oppvandrende og nedvandrende fisk.

5. Flomvannstanden oppstrøms Boenfossen må ikke økes.»

Vest-Agder fylkeskommune, fylkeskonservatoren uttaler i brev datert 18.06.96:

«Etter å ha studert vedlagte rapport av desember 1995, finner vi ingen store betenkeligheter ved den foreslåtte utbygging.

Vi forutsetter da at minste vannføringsregler holdes i hevd og at forhold omkring fisk og fiskeoppgang tas vare på.

Fylkeskonservatoren har ikke kjennskap til fornminner eller kulturminner fra nyere tid som vil påvirke planen. Dersom det oppdages fornminner, f.eks. trekull, brente stein, slagg, oldsaker eller annet ved tiltak i marken i planområdet, skal arbeidet stanses i den utstrekning det kan berøre fornminnene eller sikringssonen fem meter fra fornminnets ytre avgrensning. Melding skal i så fall straks sendes Fylkeskonservatoren, jfr. lov om Kulturminner av 9. juni 1978, § 8.»

Fylkesmannen i Vest-Agder, Landbruksavdelingen uttaler i brev datert 05.06.96:

«Det vises til Deres brev av 15. mai 1996, og til Boen Bruks AS's plan og søknad av 22.12.1995. Det vises videre til Ing. Olav Egelands brev av 29.05. d.å. hvor han bekrefter vår telefonsamtale i dag. Kopi av brevet legges ved.

Landbruksdirektørens vurderinger:

Ing. Olav Egelands brev av 29.05. d.å. bekrefter at vannstanden i Tovdalselva fra Boenfossen og oppover vassdraget mot Drangsholt, Sannes og Foss, ikke blir høyere på grunn av bygging av nytt kraft-

verk i Boenfossen. En liten endring kan ventes i gunstig retning, med tanke på jordbruksinteressene, ved at vannstanden kan bli noe lavere i flomtopper, fordi et nye kraftverket sluker unna større vannmengder enn det gamle kraftverket. Bygging av nytt kraftverk i Boenfossen vil neppe ha negativ innvirkning på klimaet langs vassdraget. Landbruksinteressene blir i svært liten grad berørt av planene om bygging av nytt kraftverk i Boenfossen. I landbrukssammenheng betraktes denne saken som kulant og kan behandles som fullmaktsak.

Etter delegert myndighet gjør fylkesjordsjefen slikt vedtak på vegne av Fylkeslandbruksstyret:

Vurdert ut fra landbruksinteressene har fylkeslandbruksstyret i Vest-Agder ingen merknader til planene for bygging av Nytt Boenfoss kraftverk, datert 23.12.1995, og med tilleggsskriv fra ing. Olav Egeland datert 29.05.1996.»

Vi refererer brev fra Ing. Olav Egeland på vegne av Boen Bruk til fylkesmannens landbruksavdeling datert 29.05.96:

«Om vannstanden ovenfor terskel på toppen av Boenfoss ved bygging av ny kraftstasjon, kan opplyses:

1. Den siste justering av terskel på toppen av Boenfoss fant sted for 2-3 år siden, i nært samarbeid med fylkesmannen, og oppsittere på Tveit. Det skal ikke foretas høydejusteringer av terskelen i denne omgang.

2. Det må trolig legges inn et rør - eller etableres annen anordning - gjennom terskelen for å sikre den minste vannføring som skal gå i fossen. Anordningens utførelse vil bli avgjort når eventuelle pålegg foreligger. Anordningen påvirker ikke vannstanden ovenfor terskelen.

3. Kraftstasjonens maksimale slukeevne vil øke fra ca. 18 m³/sek til 45 m³/sek. Det vil føre til at ved alle vannføringer større enn ca. 18 m³/sek - som i dag vil føre til flom over terskelen - vil vannstanden bli litt lavere enn i dag. Ved store flommer vil vil forskjellen være ubetydelig. Ved mindre flommer kan det dreie seg om noen få cm.

4. Ved vanlig kjøring opp til 45 m³/sek vil automatikk sørge for å holde jevn vannstand over terskelen, noen få cm, under terskelens overløp.

5. Konklusjon

Utbyggingen vil ikke i noen driftssituasjon kunne føre til høyere vannstand ovenfor Boenfoss. I en del driftstilfeller vil vannstanden bli litt - men dog ubetydelig - lavere.»

Fylkesmannen i Vest-Agder uttaler i brev datert 20.06.96:

«Fylkesmannen uttaler seg her til foreliggende planer for utvidelse av Boenfossen kraftverk. Planene behandles etter vassdragslovens §§ 104 - 106. Fylkesmannen mener Boenfossen må behandles med vesentlig øye for allmenne interesser da den både som naturelement og som oppgangsvei for laks- og sjøaure har stor viktighet. For ingen av ovennevnte interesser er fossens potensiale i dag utnyttet. Virkningene av tiltak i fossen vil derfor ikke være umiddelbart forutsigbare. Fylkesmannen anbefaler derfor at NVE følger en restriktiv linje både med hensyn til omfanget av tekniske inngrep som tillates

gjennomført, og med hensyn til minste vannføring og tiltak for å hindre skade på oppgående eller utvandrende fisk som følge av kraftverket.»

Vi refererer videre fra fylkesmannens saksframstilling:

«Innledning:

Boenfossen er nest nederste fall i Tovdalselva (Vassdrag 020.Z) før elvas utløp til sjø i Topdalsfjorden. I motsetning til nederste fall, som er av liten størrelse, har Boenfossen et fall på over ti meter og er følgelig utnyttbart til vannkraftmaskiner.

Imidlertid har den begrense slukeevnen til eksisterende kraftverk, sammen med eierene av kraftverket sin store interesse for laksens ve og vel, gjort at Boenfossen har beholdt både sin verdi som naturelement og som oppgangsvei for laks- og sjøaure. Graden av tekniske inngrep i selve fossen er meget begrenset, og Boen Bruk AS har valgt å pålegge sitt eget kraftverk en minste vannføring av, i forhold til installasjonenes slukeevne, betydelig størrelse.

Idet kraftverket såvidt vi kjenner til er konsesjonsløst, er det etter Fylkesmannens mening Boen Bruk AS sin historiske utnyttelse av vannkraften i Boenfossen som må legges til grunn ved vurdering av nye inngrep.

Vurdert ut fra situasjonen i nabovassdraget Otra, hvor samtlige fossefall over flere miles strekning fra utløpet ut fra naturmessige forhold er å anse som totaldelagt av store damanlegg, er verdien av å ha en foss av Boenfossens størrelse i nær naturtilstand et betydelig aktivt for nærliggende - relativt store - befolkningskonsentrasjoner. Fossen som et naturopplevelselsesområde er i liten grad tilrettelagt for allmennheten i dag. Fylkesmannen ser det imidlertid som svært viktig at den behandles som det enestående naturelement den er.

Grunnleggende betraktninger:

På bakgrunn av ovennevnte vurdering av Boenfossen som naturelement ser Fylkesmannen det ikke som naturlig at en ytterligere utnyttelse av fossens vannkraftpotensiale skjer på bekostning av naturkvalitetene der. Det vil derfor være vesentlig å unngå at utbygging til økt vannkraftmaskineri og tilhørende infrastruktur øker inngrepsbildet i fossen og i den umiddelbare nærhet.

Tilsvarende vil det være i allmennhetens interesse at det økede vannuttaket oppstrøms fossen begrenses til de perioder fossen har stor vannføring og samtidig mindre verdi for fisk og som opplevelseselement. Dette betyr i praksis at perioden mai - august/september bør behandles strengere m.h.p. øket vannuttak enn resdterende del av året.

Vurdering av foreliggende utbyggingsforslag:

1. Tekniske inngrep i foss og utløpsområde-kraftstasjon

I henhold til vedlagte tegninger planlegges et antall inngrep i eller i tilknytning til selve fossen for etablering av ny kraftstasjon. Av disse er ny fangdam ved inntaket og forlengelse av eksisterende betongdam (tegning 003) ut over fjellknausen øst for fossen inngrep som vil skje på selve fossenakken. Det største inngrepet her vil midlertid være utspregningen av betongkulverten (tverrsnitt 13 m²) i en trase fra inntaksområdet på fossenakken og i en naturlig forsenkning i fjellet langs østre siden av fossen ned til ag-

gregatet. Kulverten vil bli delvis sprengt ned i fjellet, delvis være ovenfor dagens fjellprofil. Planlagt ny kulvert vil representere et inngrep i nærområdet til fossen. Selv med tiltak for å skjule inngrepet (ved overdekking og tilsåing), vil det fremstå som fremmedelement i det bergpregede landskapet ved fossen.

Etter Fylkesmannens mening er dette en betraktelig dårligere løsning for allmenne interesser enn den alternative utbyggingen som er vist i konsesjonssøknaden (tegning 27217-001 samt kap. 4). Alternativ utbyggingsplan forutsetter utvidelse av eksisterende vannvei til kraftverk. Denne vannveien er sprengt inn i fjell, og representerer derfor ikke i dag noen reduksjon eller synlig skade i fjellmassivet ved fossen. For dette alternativet er det heller ikke meldt behov for utvidelse av eksisterende dam til ut på fjellknausen øst for fossen, noe som er en meget viktig forskjell fra hovedalternativet (ovennevnte eksisterende dam er i dag en meget synlig fremmedkonstruksjon i betong sentralt ved fossen). Også fangdammen i utløpsområdet er i følge tegning 001 av mindre omfang i alternativ utbyggingsplan enn i omsøkt utbyggingsplan.

Basert på en utvidelse av slukeevnen til 30 m³/sek. vil alternativ utbygging (tegning 001) i følge søknaden ha en økonomi på 1,48 kr/kWh mot hovedalternativets 1,47 kr/kWh for 45 m³/sek. Ved 45 m³/sek. slukeevne blir kostnaden derimot 1,70 kr/kWh for alternativ utbygging, noe som er 15% dyrere enn for hovedalternativet.

Ovennevnte økonomiske betraktninger gir etter Fylkesmannens mening grunn til å foreta en veeing av alternativene i forhold til kostnader kontra permanente inngrep i fossen og nærområdet til denne. I denne sammenheng mener Fylkesmannen at det ut fra allmenne interesser og eksisterende kunnskapsgrunnlag vil være riktigst å legge alternativ utbyggingsforslag - med bruk av eksisterende vannveier - til grunn for nye Boenfossen kraftverk for å redusere inngrepsbildet i tilknytning til fossen til det minst mulige.

2. Vannføringsforhold i Boenfossen

Konsesjonssøknaden er på dette punktet noe forvirrende: I beskrivelsen av virkninger av utbyggingen presiseres det at (Pkt. 5.2 side 11 - sitat):

«Siden aggregatet ikke kan nyttiggjøre seg vannføringer lavere enn 20% av maksimal slukeevne, eller ca. 9 m³/sek, vil vannføringer under 11 m³/sek. gå i fossen i sin helhet.»

I søknadens side 6 (valg av installasjon) gjøres det imidlertid klart at et av de eksisterende 300 kW aggregatene vil kunne nytte vannføringen i området mellom minste vannføringen og den laveste vannføringen (9 m³/sek.) det nye aggregatet kan utnytte. Det synes også som dette er tatt inn i vannføringskurvene som vises i bilag 5, side 1-5 i søknaden. Skal ett av de eksisterende aggregatene nytte vannføringen mellom minste vannføring og laveste kjørevannføring for ny stasjon, kan søknaden punkt 5.2 virke villedende.

Vi har i den videre vurderingen lagt til grunn at planlagt ny stasjon rent teknisk kan nytte alle vannføringer ned til planlagt minste vannføring (2 m³/sek.).

Som nevnt tidligere finner Fylkesmannen det riktig å vurdere foreliggende planer for nye Boenfossen kraftstasjon ut fra det erfaringsgrunnlag man

har vedrørende kjøringen av eksisterende konsesjonsløse kraftverk.

Sentralt i dette erfaringsgrunnlaget finner man følgende forhold:

- a: Eksisterende kraftverk er et mindre kraftverk som i liten grad har redusert flomforholdene i Boenfossen
- b: Det har vært selvpålagt minste vannføring i Boenfossen (i området opp til omlag 2-3 m³/sek)

Planene for omsøkte kraftverk skisserer en stasjon med vesentlig forøket slukeevne (45 m³/sek. + eventuell drift av et eldre aggregat mot 16,7 m³/sek. på dagens anlegg), men uten endringer i minste vannføringen.

Foreslått utbyggings- og minste vannføringsregime vil umiddelbart medføre en vesentlig reduksjon av flomepisoder i fossen: 50-percentilen (bilag 5 side 4) viser at Boenfossen vesentlige deler av perioden mellom uke 20 og uke 40 (ultimo mai til medio september) vil få dramatisk redusert vannføring; I praksis vil minste vannføringen representere fremherskende sommervannføring.

I forhold til fossens verdi som naturelement vil dette være svært ugunstig, samtidig som man mister den positive effekten på fiskeoppgangen disse flommene kan ha.

Den planlagte minste vannføringen er derfor etter Fylkesmannens mening ikke tilstrekkelig om kraftverket skal utvides dithen at vannføring opp til 45-50 m³/sek. kan utnyttes. Fylkesmannen støtter på dette punktet Norsk Institutt for Naturforskning, NINA, sin anbefaling om 4.0 m³/sek. som forsvarlig minste vannføring. Ut over dette vil Fylkesmannen se det som helt nødvendig at deler av vassdragets vannstandsvariasjoner i området under 50 m³/sek. lar seg manifestere i fossen somstid, ikke bare til fordel for fiskeoppgangen som «lokkeflommer», men til fordel for allmennhetens opplevelse av fossen.

Et mulig opplegg for dynamisk minste vannføringsregime kan være å fastlegge en fordelingsnøkkel i konsesjonen for fordeling av vannføring mellom fossen og kraftverket for tilsig i området mellom 4 og 60 m³/sek. i viktige perioder. Dette vil eksempelvis kunne gjøres ved at vannstandsøkningene over 21 m³/sek. (4 m³/sek. minste vannføring + dagens 17 m³/sek. maksimale slukeevne) ble fordelt mellom foss og stasjon inntil 12 m³/sek. gikk i fossen, med vannføring derover uavkortet til stasjonen.

Avslutningsvis i dette punktet finner Fylkesmannen det nødvendig å presisere at minste vannføring til Boenfossen må forutsettes ført uavkortet over tersklene i fossen (med bredt vannoverløp over fossenakken som resultat), ikke gjennom noen form for særskilt minste vannføringsluke eller rør. Årsaken til at Fylkesmannen finner det nødvendig å presisere dette punktet er et brev av 29/5/96 (kopi vedlagt) fra Olav Egeland til Fylkesmannens landbruksavdeling. Her påpeker O. Egeland for Boen Bruk A/S at (pkt. 2, sitat) «det trolig må legges inn rør eller etableres annen anordning - gjennom terskelen for å sikre den minste vannføring som skal gå i fossen.»

3. Forholdene i Boenfossen for oppvandring av laksefisk/utvandring av smolt

Den i konsesjonssøknaden foreliggende utredning fra NINA vedrørende nytt Boenfossen kraftverk og de påvirkninger dette kan ha på laksefisk, svarer for en stor del på de spørsmål Fylkesmannen har hatt i saken. Søkernes beskrivelse såvel som NINA's utredning om fiskeforholdene sannsynliggjør at nye Fran-

cisinstallasjoner og infrastruktur tilknyttet dette ikke vil øke dødeligheten for oppvandrende eller utvandrende fisk.

Fylkesmannen vil imidlertid se det som ubetenksomt om ikke myndighetene gjennom konsesjonsbehandlingen av nytt Boenfossen kraftverk tok de nødvendige forholdsregler for å kunne pålegge konsesjonæren å installere tiltak for å hindre skade på fisk, om dette mot formodning skulle vises seg nødvendig.

Fylkesmannen vil i denne sammenheng vise til at Tovdalselva nå er i sin helt spede start som kultiveringsprosjekt (kalking), etter at den i lang tid har vært sterkt preget av effektene av sur nedbør. Dette betyr at vassdraget har vesentlig mindre oppgangs av laks- og sjøaure i elva i dag sammenliknet med perioden før forsuringsskadene gjorde seg gjeldende.

Dette betyr blant annet at:

- a: Kunnskapene om eventuelle tap av smolt i dagens maskineri i Boenfossen er sterkt mangelfulle som følge av liten produksjon/utvandring av smolt de siste femti år
- b: Virkningene (som smoltproduksjon) av å få tatt i bruk de meget betydelige gyteområdene for sjøaure og laks som finnes oppstrøms Boenfossen er ikke kjent. Først når kultiveirngen av vassdraget er iverksatt og når tilgjengelige gytearealer i noen grad er tatt i bruk, vil man ha et smolttilfang i utvandringsperioden som gjør det mulig å vurdere hvilke tap installert maskineri medfører.

Fylkesmannen vil sterkt anmode NVE om at eventuell konsesjon for nytt Boenfossen kraftverk inkluderer et punkt som åpner for at vedkommende departement kan pålegge konsesjonæren å installere fiskehindere på vanninntaks- eller vannutløpssiden om myndighetene finner dette nødvendig som følge av biologiske undersøkelser.

4. Elektriske installasjoner tilknyttet nytt Boenfossen kraftverk

Søknadens pkt. 2.8 klargjør at opprustingen ikke vil utløse behov for nye linjer. Vi vil imidlertid be om at eventuelle nye friluftsanlegg (trafoer, bryteranlegg eller kondensatorbatterier e.l.), plasseres så skånsomt som mulig i forhold til landskapet ved foten av fossen.»

Direktoratet for naturforvaltning uttaler i brev datert 01.07.96:

«Innledning

Viser til Deres brev datert 15.05.96 med vedlagt kopi av søknaden fra Boen Bruk A/S søknad om bygging av nytt vannkraftverk i Boenfossen. Vi viser også til miljøvernaveidlingens uttalelse, Fylkesmannen i Vest-Agder av 20.06.96.

Prosjektbeskrivelse

I forhold til tidligere utarbeidde og konsesjonssøkte planer fra 1978, søker nå Boen Bruk A/S om en mindre og vesentlig mer skånsom utbygging i egen regi. Bakgrunnen er at Tovdalsvassdraget nå er vernet i de øvre delene, noe som også medfører endrete magasinmuligheter og økonomiske forhold. Boen Bruk presiserer i sin søknad at det i første rekke er tekniske og driftsmessige årsaker til dagens søknad om tillatelse for bygging av nytt Boenfoss kraftverk.

Det er også behov for nye turbiner og et ønske om å utnytte en større del av vannføringen. For Boenfossen kraftverk vil dette til stor del bety økt kapasitet til å utnytte flomvann. Søknaden behandles etter vassdragslovens § 104-106.

De eldste delene av kraftverket ble bygget i begynnelsen av 1950-tallet, den nyeste kraftstasjonen ble bygget i 1980. Det er ingen reguleringsinngrep av større betydning forbundet med eksisterende utnyttelse av vannkraften. Vi viser videre til Fylkesmannens uttalelse s. 3 og vurdering av Boenfossen kraftverk og erfaringsgrunnlag vedr. virkning på naturmiljøet i dagens situasjon pkt a: og b:.

Tovdalsvassdraget ligger i hovedsak i Aust-Agder, noe av den øvre delen ligger i Telemark og utløpet ligger i Vest-Agder. Fra Rjukanfossen og nordover er vassdraget varig vernet, og er ellers med unntak for Ogga, plassert i kategori 1 i Samlet plan for vassdrag. Denne søknad gjelder den nest nederste fossen i vassdraget med bygging av nytt kraftverk for utnyttning av 13 m fallhøyde. I dag ledes max. 16,7 m³/s (26% av midlere årlig avrenning) som produksjonsvann via tunnel i fjellet og resten av elvevannet følger det naturlige fosseløpet.

Det nye prosjektet medfører bygging av ny stasjon, bygging av nytt inntak ved siden av det eksisterende inntak med bygging av ny fangdam og bygging av betongkulvert og garantert minste vannføring på 2 m³/s.

Det installeres et nytt 5,4 MW aggregat med betydelig større slukeevne 45 m³/s som utnytter 71% av midlere vannføring på 63 m³/s. Midlere årsproduksjon beregnes å øke fra 7 GWh til 31 GWh (17 GWh vinter og 14 GWh sommer.) Ved produksjonsberegninger er det kalkulert med at i 9 av 10 år vil produksjonen være ca. 23 GWh eller mer. I tillegg vil 1 GWh produseres i den eldste stasjonen. Utbyggingskostnad er bergnet til 1,47 kr/kWh.

Som alternativ har man foreslått at de gamle stasjonsbygningene brukes og at ny installasjon settes inn. Dersom en bruker 3,6 MW for maksimal slukeevne på 30 m³/s forventes en produksjon på 23,6 GWh og med tilsvarende utbyggingskostnad som for det søkte prosjektet (1,48 kr/kWh). I dette alternativet unngår en bygging av nytt kraftverk og bygging av ny betongkulvert da utviding av den eksisterende tunnelen til kraftverket benyttes i dette alternativ. Også andre typer inngrep er av mindre omfang i dette alternativet enn i det søkte prosjektet. Redusering av slukeevnen i forhold til midlere vannføring kan også medføre at mere flomvann kan passere nedover fossen til gagn for landskapsopplevelse og oppvandrende fisk.

Naturfaglige verdier og friluftsinnteresser

Tovdalsvassdraget er relativt forsuret med betydelige skader på fiskebetanden som konsekvens. Innen vassdraget ble forsuret var det et av Sør-Norge's viktigste laksevassdrag med rikt lakse- og sjøøretfiske fra Boenfossen og nedover. Det meste av laksen ble tatt ved Boenfossen, og Boen Bruk hadde store inntømster fra laksefisket. Vassdraget var i utgangspunktet lakseførende i en strekning på 35 km fram til Gauslåfjorden oppstrøms Herefoss, men forsuring har nærmest ødelagt produksjonen og oppgangen av fisk. Restaurering av vassdraget med kalking av sidebekker i de senere åra har imidlertid resultert i at lakseunger er blitt påvist i blant annet Vesbekken nedenfor Boenfossen. Her er det også påvist god bestand av reproduserende sjøørret. Oppstrøms Boenfossen er substrat og strømforhold gun-

stige for naturlig gyting, og det er gode oppvekstarealer for laksunger forutsatt akseptabel vannkvalitet. Tovdalsvassdraget er, nå og i årene framover, et av Norges høyest prioriterte vassdrag med hensyn til kalking og restaurering av vannkvaliteten. I 1996 er det investert rundt 7 mill. kr i kalking og overvåkings- og oppfølgingsprosjekter. Tovdalsvassdraget vil være et prioritert vassdrag også i de kommende år.

Fossen har i tillegg betydning som element i landskapsbilde og potensiale som rekreasjonsområde regionalt. Bevaring av variasjonen i norsk vassdragsnatur er også et internasjonalt ansvar.

Konsekvenser

Det beskrevne prosjektet vil gi flere og større tekniske inngrep rundt fossen i forhold til dagens situasjon. Disse vil være uheldige i et landskapsestetisk perspektiv og ha negativ effekt av regional betydning på opplevelsesverdien av fossen. Mindre vann i fossen vil kunne gi redusert opplevelsesverdi. Alternativet med 30 m³/s og bruk av eksisterende vannveier innebærer en betydelig mer skånsom utbygging og vil dessuten redusere landskapsverdien i liten grad.

Sommervannføringen i Tovdalselva er i dag gjennomgående lav, men med en del uregelmessige flomepisoder. Foreslåtte vannføeringsregime ved en økt slukeevne på 45 m³/s vil sammenlignet med agens situasjon (jfr. bilag 5, side 4) gi tydelig reduksjon i flomepisoder som går gjennom fossen, og øke sannsynligheten med 50% for betydelig lengre perioder pr år med kun minste vannføring. Beregnet vannføring ved alternativ drift med en slukeevne på 30 m³/s er ikke vist med prosentverdier. Vi kan derfor ikke uttale oss om hvilke konsekvenser denne løsningen kan få for vannføringen.

Et sentralt spørsmål er hvorvidt 2 m³/s er nok for at anadrom laksefisk skal kunne vandre opp i fossen. Dersom dette ikke er nok, er valg av gunstig tidspunkt/intervall/amplitude for høyere vannføring et viktig spørsmål å ta stilling til. Det er kjent at laksen generelt vil være tilbakeholden med å vandre opp i elver ved lav vannstand. Ifølge NINA-NIKU utredningen og Saltveit (1984) vil en ideell sommervannføring som er gunstig for oppgangen av laks i Boenfossen ligge mellom 5-10 m³/s. Redusert vannføring som resultat av ny og kraftigere installasjon som kun slipper forbi restvann ved større flomepisoder, noe som vanligvis ikke er å vente sommerstid, og minste vannføring på kun 2 m³/s, vil da være meget negativt for oppvandrende laksefisk. Dette vil være svært uheldig med bakgrunn i den nasjonale satsing som gjøres nå med å restaurere vassdragets naturkvaliteter. Dette betyr at den foreslåtte minste vannføringen på 2 m³/s vil være utilstrekkelig og uakseptabel. Dette gjenspeiles også i fagrapporten fra NINA-NIKU som anbefaler en fordoblet minste vannføring på 4 m³/s.

Tidligere vandret laksen opp i Tovdalselva i hovedsak fra slutten av mai til slutten av juni og da ofte i sammenheng med mindre flommer. Da den egne laksestammen antas for å nærmest være dødd ut grunnet forsuring, kan en forvente at tidspunktet for oppvandring kan forskyves ved rekruttering. Dette antas fordi at det naturlige vannregime som laksen har vært tilpasset er endret og fordi laksefisk som reetableres i vassdraget kan være genetisk og atferdsmessig forskjellig i forhold til opprinnelig laksefisk. Dersom rekruttering av laksefisk utgjøres av feilvandrede laksefisk fra nabovassdrag med avrenningsregi-

me på linje med Tovdalsvassdragets naturlige regime, vil en imidlertid kunne forvente en vandringsatferd lignende Tovdalsstammens. Ved sammenligning med figurer som viser restvannføring i elv, ser en at den naturlige vannføringen i perioden 1930-1990 aldri ble målt å være så lav som 2 m³/s i den aktuelle tidsperiode som tidligere eva vanlig for oppgang av gytende laks (dvs. anslagsvis uke 22 t.o.m. 26). For å sikre oppgangen av anadrom laksefisk bør en dermed sikre en vannføring som i det minste periodevis når opp til 5-10 m³/s under oppgangssesongen, og at slik vannføring gjerne slippes sammen med naturlige flomepisoder, gjerne i en noe utstrakt periode fra f.eks. uke 20-28. Vi støtter Fylkesmannens uttalelse om en minste vannføring på 4 m³/s i kombinasjon med dynamisk regime der også mindre flomepisoder kan gjenspeiles i fossen.

Konklusjon

Vi konkluderer med at foreslåtte bygging av et nytt Boenfoss kraftverk, slik det er søkt om og beskrevet, ikke er forenlig med allmenne interesser i Tovdalsvassdraget. Den alternative utbyggingen med 30 m³/s og bruk av eksisterende vannveier er å foretrekke framfor hovedalternativet da det gir mindre forstyrrende inngrep med hensyn til landskapsbilde. Vi støtter Fylkesmannens forslag om at en minste vannføring på 4 m³/s med at enkelte lokkeflommer slippes uavkortet over tersklene i fossen. Størrelse og tidspunkt for manøvrering av «lokkeflommer» bør utprøves i en periode på 5 år eller inntil at den anadrome fiskestammen er reetablert. Dersom det blir gitt tillatelse til en garantert minste vannføring på kun 2 m³/s, vil den nasjonale satsningen med restaurering av vassdragets vannkvalitet og fiskebestander med reetablering av gyteområder også oppstrøms Boenfossen, kunne hindres. Det er generelt sett meget uheldig med inngrep/dårlig vannføring som reduserer fiskens levevilkår, og særlig når dette settes i sammenheng med et nasjonalt satsningsområde der det i 1996 er investert rundt 7 mill. kr.

DN anser imidlertid at det vil være mulig å oppnå en løsning som ivaretar såvel allmenne interesser som utbyggers interesse.

Vi etterlyser et bedre vurderingsgrunnlag vedrørende økonomi og konsekvenser for alternativer og et bedre vurderingsgrunnlag dersom utbyggingen kan drives med større minste vannføring enn det utbygger har foreslått. Her ønsker vi å peke på at fossen er et viktig landskapselement og også er en naturlig god vandringsvei for laksefisk ved de rette vannforhold. Etter vår mening må en finne en minste vannføring og et manøvreringsreglement som sikrer hensynet til fiskens naturlige vandring sammen med de estetiske verdiene ved fossen. Vi foreslår at bruken av «lokkeflommer» utprøves i samråd med Fylkesmannens miljøvernavdeling.

Forslag til vilkår (naturforvaltning).

I

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anelgsarbeidene å gjøre, tar de nødvendige hensyn for å forebygge skader på naturen, herunder landskap og de naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner. Tilsvarende skal friluftslive tas hensyn til, slik at bruks- og opplevelsesverdien i området reduseres minst mulig.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelser av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- a. å sørge for at forholdene ved Boenfossen er slik at livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlige forekommende plante- og dyrepopulasjoner i Tovdalsvassdraget opprettholdes,
- b. å sørge for at fiskens naturlige vandringsveier i vassdraget opprettholdes og at inntak og utløp ved kraftstasjonen utformes slik at tap av fisk reduseres. Utbygger kan pålegges å installere en sperre som hindrer fisken i å komme inn i vanninntakskanalen og inn i utløpskanalen om dette synes nødvendig,
- c. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammen ved tiltak, som pålegg om fiskeutsettinger, bygging og drift av fiske-trapper, klekkeri, bygging av grunndammer (terskler) og foreta biotopforbedrende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelser av DN å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser i de områder som berøres av utbyggingen og reguleringene. Dette kan være fiskeribiologiske undersøkelser med års mellomrom etter nærmere avtale med DN, arkiveringsundersøkelser, landtidsundersøkelser og/eller fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte og indirekte berøres av utbyggingen.

IV

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenfor nevnte vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

Forslag til minstevannføringer

Minstevannføringen føres uavkortet over tersklene i fossen og med et bredt vannløp over fossenakken. Som minstevannføring foreslås 4 m³/s og som i kortere perioder kan økes sommerstid, dersom dette er nødvendig for å optimalisere oppgangen av anadrom laksefisk. Lokkeflommer prøves ut i en periode av 5 år, eller inntil at den anadrome fiskebestanden er re-etablert oppstrøms Boenfossen. Utprøving med hensyn til lokkeflommens størrelse, tidspunkt og varighet gjøres i samråd med Fylkesmannens miljøvern-avdeling.»

Aust-Agder fylkeslag av Norges Jeger- og Fiskeforbund uttaler i brev datert 17.06.96:

«Lederen av fiskeutvalget i Aust-Agder fylkeslag av NJFF ser ikke store ulemper for jakt, fiske og friluftsliv ved bygging av nytt kraftverk ved Boenfoss, da vannspeilet i elva ikke endres, eller at det ikke bygges nye kraftlinjer. Men, NINA-NIKU sine anbefalinger må da følges.

Vannføringen i fossen må være minimum 4 m³/sek. Det vil si vannføring på 13 m³/sek før kraftverket startes. Dette for å gi laks - sjørret mulighet til å gå opp fossen. Ved mindre vannføring vil fisken stoppe i fossehølen, noe som fører til stor ansamling av fisk, som igjen kan føre til sykdomsutbrudd ved høy temperatur.

Inntaket til kraftverket må sikres som NINA-NIKU anbefaler, med nedsenket rist, 20 mm, for å hindre smolt å gå i turbinen.

Utløpet og sugerøret må sikres med gitter. Fisken skades ikke i tunnelen, men den kan ikke gyte der. Dette er gjort ved Laudal kraftverk i Mandalselva.»

Søkers kommentarer til innkomne uttalelser

«Vi har mottatt følgende uttalelser til vår søknad av desember 1995, sendt til Dem 29.03.96:

Ref. nr.: Fra:

1. Fylkesmannen i Vest-Agder, Landbruksavdelingen, datert 05.06.96.
2. Vest-Agder Fylkeskommune, Kulturavdelingen, datert 10.06.96.
3. Aust-Agder Fylkeslag av Norges Jeger- og Fiskeforbund datert 17.06.96.
4. Fylkesmannen i Vest-Agder datert 20.06.96.
5. Direktoratet for Naturforvaltning datert 01.07.96.
6. Kristiansand kommune datert 11.09.96.

Vi har følgende kommentarer til uttalelsene:

1. Teknisk inngrep. Utførelse.

1.1 Fangdammer

Det vil bli bygd fangdam ved inntaket (ref. 4, s. 2 og ref. 5, s. 2) og ved uløpet (ref. 4, s. 3). Fangdammene bygges for å tørlegge arbeidsstedet i anleggsperioden. De vil bli fjernet før anlegget settes i drift. Størrelsen på fangdammene har derfor ingen betydning for anleggets endelige utseende.

1.2 Turbin

Stasjonen vil bli utstyrt med Kaplanturbin, ikke Francisturbin (ref. 4, s. 4).

1.3 Dam på fossenakken

Forlengelse av eksisterende betongdam (flomsperre, ref 4, s. 2) er ønskelig da vann har en tendens til å flyte over fossenakken under store flommer. Vi har ikke sett på dette som noe skjemmende inngrep, men er likevel villig til å frafalle damforlengelsen, se pkt. 1.6, siste avsnitt.

1.4 Tilløpskulvert

Betongkulverten og utsprengning for denne vil ligge i et trangt juv med lite sprengningsmessig tilpasning og med betongens høyeste punkt på ca. k. 11,0, altså flere meter under topp på fossenakken. Sammen med diverse opprydning i nåværende betong- og stålkonstruksjoner og tilpasning av nye, og oppfylling og beplantning over betongkulverten, vil området uten tvil bli meget penere enn det nå er.

1.5 Bruk av gammelt aggregat på 300 kW, ca. 4 m³/sek.

I søknaden s. 2 er oppgitt at det ene aggregatet på 300 kW inntil videre vil bli benyttet (ref 4, s. 3).

Vi er imidlertid nå kommet til at alle gamle maskiner, 2 stk. fra 1952 og 1 stk. fra 1980, vil bli tatt ut av drift, og de 2 høye utjevningstårnene fjernet. I den eldste av de gamle stasjonene vil apparatet - og diverse hjelpeutstyr bli plassert. Den nyeste av de gamle stasjonene vil bli fjernet, og ny stasjon vil bli bygd her. Hele stasjonsområdet vil utvilsomt tjene på dette.

Det «forvirrende» vedrørende vannføringsforholdene vil da bortfalle (ref. 4, s. 3).

Hermed legges det også til rette for å flytte nytt inntak lenger mot øst, helt opp til det nåværende inn-

taket. Hele inntaket vil da fremstå mer ryddig. Detaljene vil bli nøye behandlet ved den endelige planleggingen.

1.6 Stasjonens slukeevne 45 m³/sek.

Ifølge ref. 5, s. 2 og ref. 4, s. 2 og 3, ser det ut for at Direktoratet for Naturforvaltning og Fylkesmannen i Vest-Agder har oppfattet en løsning med slukeevne på 30 m³/sek. og vannvei basert på utvidelse av nåværende tunnel som alternativ løsning. Det er i tilfellet en misforståelse.

Av s. 10 i søknaden fremgår det at dette alternativet «har vært undersøkt». Vi har imidlertid ikke søkt alternativt om konsesjon på dette alternativ. Alternativet 45 m³ slukeevne vil gi 31% større produksjon, til samme pris pr. kWh. Alle bygningsmessige deltaljer i inntak, tilløp, kraftstasjonsbygning og avløp vil da kunne få en teknisk best mulig tilpasset form og tiltalende utseende.

At det for det undersøkte alternativ med slukeevne 30 m³/sek. ikke er «meldt behov for utvidelse av eksisterende dam på fjellknausen øst for fossen» (ref. 4 s. 2), betyr imidlertid ikke at behovet for damforlengelsen er mindre i dette - ikke omsøkte - alternativ. Det ville da være ennå større behov for damforlengelsen, da flommene i fossen samlet vil være 15 m³/sek. større ved 30 m³/sek. slukeevne enn ved 45 m³/sek.

Vi har villet bygge denne damforlengelsen som sikkerhet under storflom. Når ref. 4, s. 2 fokuserer på damforlengelsen som en minusfaktor, og da vi har vært denne foruten helt frem til nå, vil vi frafalle damforlengelsen i denne omgang.

2. Om vannføringen i fossen

Vannføringen kan beskrives slik (med minste vannføring 2 m³/sek):

I elven. Til topp foss. m ³ /sek.	I fossen m ³ /sek.
NÅ: (16,7 m ³ /sek)	
Mindre enn 2	Som i elven, mindre enn 2.
2	2
Mellom 2 og 18,7	2
Over 18,7	Som i elven, minus 16,7
Ny utbygging (45 m ³). Som omsøkt.	
Mindre enn 2.	Som i elven, mindre enn 2
2	2
Opp til ca. 11.	Som i elven.
Mellom 11 og 47 m ³ /sek.	2
Over 47 m ³ /sek.	Som i elven, minus 45.

Bilag 4, s. 2 i søknaden viser at:
I ca. 5 uker pr. år vil vannføringen i fossen være større ved en ny utbygging enn ved den nåværende (vannføring i fossen mellom 2 og 11 m³/sek.).
I ca. 11 uker pr. år vil vannføringen være 2 m³/sek. ved nåværende utbygging.
I ca. 23 uker pr. år vil vannføringen være 2 m³/sek. ved ny utbygging.
Den maksimale flommen vil nå være ca. 310 m³/sek., og ved ny utbygging vil den være ca. 290 m³/sek.

En flom på over 100 m³/sek. vil man ha:
Ca. 7 uker pr. år ved nåværende utbygging.
Ca. 5 uker pr. år ved ny utbygging.

Det vil altså i middel være 11-12 uker pr. år - hvorav noen vil tilhøre vinterperioden - som vil få redusert vannføringen til 2 m³/sek. ved utbyggingen. I situasjonen i dag ville vannføringen i denne perioden ligge mellom 2 og 28 m³/sek. Man bør ikke dramatisere denne endringen, se f.eks. ref. 4, s. 4 avsnitt 2, og s. 2, avsnitt 4.

Man må akseptere en endret vannføring i fossen ved ny utbygging, som er vesentlig mer skånsom (45 m³/sek. slukeevne) enn den løsning som er forutsatt i samlet plan (90 m³/sek. slukeevne). Med den planlagte utbyggingen mener vi å ha tatt godt vare på naturkvalitetene og opplevelsesverdiene i fosseområdet.

3. Om minste vannføring. Størrelse og slipping på toppen av fossen.

Innehaverens egen bedømmelse av vannføringsforholdene og fiskevandringen er slik:

Den 20.08.96 ble målt 5 cm overløp i hele dammens lengde, 42 m.

Sammen med et gjennomløp på 3,6 x 0,3 m gir dette en vannføring i fossen på ca. 2,35 m³/sek.

Dette bedømmes som *ideelle* forhold for fiskevandringen. Og det gir også et meget vakkert synsinntrykk.

I dag har vi en minste vannføring på ca. 2 m³/sek. *Den er selvpålagt.* Vi mener fortsatt at dette også er nok for naturopplevelsen, som ikke vil bli rikere om vannføringen fordobles.

Med vannføring i elven på opptil ca. 11 m³/sek. vil man være nødt til å la alt vannet gå i fossen, på grunn av egenskaper i påtenkt turbin.

Hvis vi i tillegg blir pålagt å slippe lokkeflommer for laks, anslagsvis opptil 7-8 m³/sek. i kortere perioder, så vil vi se positivt på dette. Og vi mener at vannføringen som naturkvalitet da vil være tatt hand om på en ansvarlig og god måte.

Om det likevel skal reflekteres på større minste vannføring enn i dag på 2 m³/sek., ref. 4, s. 4 og ref. 5, s. 3, og ref. 3 s. 1, og ref 6, s. 1, vil vi med bakgrunn i eierens ønske om en vakker foss og iakttagelser gjennom mange år, be om at minste vannføringen om sommeren begrenses til 2,5 - 3 m³/sek., og at denne vannføringen kreves i perioden 01.06 - 30.09, slik som foreslått av Kristiansand Kommune ref 6, s. 1. Videre at minste vannføringen i året forøvrig, 01.10-31-05 settes til 1 m³/sek. Det må da hele tiden selvsagt forutsettes at tilløpet er stort nok til at påleggene kan etterkommes. De minste vannføringer som kreves av Kristiansand Kommune (ref. 6) vil imidlertid ikke gjøre utbyggingen ulønnsom.

Om slipping av minste vannføringen mener vi at det, av hensyn til fiskevandringen, ville være best å tilføre vannet konsentrert i elveløpet der fisken går.

I ref 4 s. 4 mener Fylkesmannen at minste vannføringen «må forutsettes ført uavkortet over tersklene i fossen» som er 42 m lang. For kontroll av vannmengden er dette en dårlig løsning (1 cm høyere vannspeil ved 5-6 cm overløp utgjør ca. 0,45 m³/sek.)

Den tekniske løsning for slipping av minste vannføringen bør ikke gis som konsesjonspålegg, men overlates til et samarbeid mellom utbygger og fylkets fiskesakkyndige.

Et regime med dynamisk minste vannføring som er eksemplifisert i ref 4, s. 4 med en fordeling av

vannet mellom foss og stasjon ved vannføringer mellom 21 og 37 m³/sek., må vi bestemt motsette oss, både av hensyn til drift og av hensyn til oppfølgingskontroll.

4. Grind ved inntak og utløp

Grinden ved inntaket har i dag en lysåpning på mellom 20 og 30 mm. Til sine tider, spesielt om høsten, tettes den så fort igjen av løv og gress, at det er nesten umulig å holde den åpen. Vi må derfor be om at lysåpningen på grinden ikke blir gitt som et konsekvenspålegg, men at den kan velges minst mulig ut fra erfaring og sunt skjønn. Lysåpningen vil trolig bli mellom 30 og 40 mm.

En grind ved utløpet av stasjonen vil lett bli ødelagt ved oppstart av stasjonen med islagt avløpsparti etter nødvendig stans i vinterperioden med vannføringer under 10-11 m³/sek. Om ikke grinden ødelegges, kan det føre til oversvømmelser i de nære omgivelsene. Et eventuelt arrangement med oppløftbar grind før vinteren setter inn, vil være stor driftsmessig ulempe og ødeleggende for en vakker arkitektur og landskapspleie, sett nedenfra mot stasjon og foss.

Liknende krav om grind i utløpet har vært reist ved en rekke andre kraftstasjoner, men bare få steder er karvene fylt opp med pålegg. Av disse har man kraftstasjoner med problemfrie grinder (stasjoner med hele tilløpet gjennom tunnelsystemer og inntak på større dyp), man har grinder med meget dårlig erfaring p.g.a. tiltetting, og sted hvor grinden er brutt ned p.g.a. tiltetting, og ikke fornyet etterpå.

At fisk går inn i avløpskanal fra kraftverk er kjent fra mange steder. Ved Boen har vi aldri sett dette som noen skade for fisken. Der har vi heller ingen grind i utløpet i dag.

Vi vil bestemt motsette oss grind ved utløpet for det nye anlegget.

5. Om vilkår for utbyggingstillatelse. Ref. 5, s. 4 - 5

Til punkt I, ingen merknader

Til punkt II, se kommentar til grinder i foranstående pkt. 4.

Med større minste vannføring enn nå (se pkt. 2 foran) og slipping av lokkeflommer, og større åpning i påtenkt turbin, vil det være utenkelig at utbyggingen skal skade fiskevandringen i elven. Punkt II c bør derfor falle bort. Vi viser også til NINA-NIKU's konklusjon pkt. 7 i bilag 8 til vår søkand: «Vi anbefaler ikke klekkeri, men at forholdene legges til rette for naturlig reproduksjon oppstrøms Boenfossen».

Til punkt III, har vi ingen prinsipielle motforestillinger, men under henvisning til foranstående kommentar til punkt II, og siden utbyggingen er begrenset til en kort utbyggingslengde i fossen, og da ingen reguleringer inngår i utbyggingen, og da utbyggingen ingen innflytelse har på bruken av reguleringene lenger oppe i vassdraget, må vi anta at bestemmelsene ikke skal kunne brukes til å finansiere undersøkelser som er denne utbyggingen nærmest uvedkommende (se bilag 8, s. 3 og 4 til søknaden).

Til punkt IV. Om minste vannføring og lokkeflommer, se våre kommentarer til pkt. 3 foran. Vi foreslår 2,5-3 m³/sek. om sommeren og 1 m³/sek. om vinteren, og er positive til lokkeflommer på 7-8 m³/sek.

6. Sluttkommentar

Som kjent er utbyggeren selv eier av Boenfossen med omliggende områder og eier også fiskerettighetene i fossen.

Utbyggeren er derfor selv, og i minst like stor grad som allmennheten interessert i å bevare opplevelsesverdien og naturkvalitetene i området. Eieren er også derfor av estetiske grunner interessert i å få fjernet en del av de gamle lite forskjønnende elementene, og bygge nytt anlegg som stiller dagens krav til utseende og utforming.»

Norges vassdrags- og energiverks (NVEs) merknader

Søknaden fra Boen Bruk A/S gjelder bygging av nytt kraftverk i Boenfoss i Tovdalsvassdraget i Kristiansand kommune. Dagens stasjon har en slukeevne på 16,7 m³/s og er et rent elvekraftverk uten reguleringsmuligheter. Midlere årlig tilsig er 63 m³/s. Ny stasjon er planlagt med slukeevne 45 m³/s og installert effekt på 5,4 MW som vil gi en midlere årlig produksjon på 31 GWh. Det er ikke planlagt nye reguleringsmuligheter.

Forholdet til Samlet Plan

Boenfoss er behandlet i Samlet Plan og plassert i kategori I. Planen var utarbeidet som en del av en større utbygging av Tovdalsvassdraget. Tovdalsvassdraget ovenfor foten av Rjukanfoss er senere vernet i Verneplan IV. Reguleringsmulighetene i vassdraget og dermed de økonomiske forutsetningene for Samlet Plan alternativet er dermed vesentlig endret. Det omsøkte alternativet er derfor endret i forhold til Samlet Plan der det var planlagt en heving av overvannet med 1 m og utnyttelse av fallet helt ned til havet. I Samlet Plan er det planlagt en intallasjon på 12,5 MW med total slukeevne 90 m³/s og midlere årlig produksjon på 57,6 GWh.

Utbyggingsplanen

I søknaden er det angitt at deler av den gamle stasjonen vil holdes i drift parallelt med ny stasjon for å utnytte høye vannføringer og vannføringer under laveste vannføring som kan utnyttes i den nye turbinen. På bakgrunn av kommentarene til søknaden har Boen Bruk korrigert planene slik at det gamle anlegget nedlegges. Maksimal slukeevne blir derfor 45 m³/s. Det er planlagt installert en kaplanturbin som kan utnytte vannføringer mellom 9 og 45 m³/s. Vannføringer under 9 m³/s pluss eventuell minste vannføring vil dermed i sin helhet gå i fossen utenfor stasjonen.

Eksisterende utbygging består av en stasjon fra 1950-tallet med to francis-turbiner på til sammen 600 kW. Stasjonen ble påbygget i 1980 da det ble installert en bruk kaplanturbin (produsert i 1932) på 700 kW.

Den foreliggende planen går ut på følgende:

- Den nyeste delen av eksisterende stasjon rives og erstattes av ny kraftstasjonsbygning.
- Den eldste delen av eksisterende stasjon vil bli brukt til apparat- og diverse hjelpeutstyr.
- Nytt inntak bygges i tilknytning til eksisterende inntak.

- Eksisterende avløp utvides.
- Det installeres ny kaplanturbin med slukeevne 45 m³/s og ytelse 5,4 MW som utnytter en fallhøyde på ca. 13 m.

Anlegget vil bli tilknyttet eksisterende kraftlinje og vil ikke medføre behov for ny linjebygging. Eventuelle overskuddsmasser vil bli plassert på Boen Bruks område og tilsådd.

Dagens midlere årsproduksjon er 7 GWh. Den planlagte utvidelsen vil gi en midlere årlig produksjon på 31 GWh som er en økning på 24 GWh. Vinterproduksjonen blir 17 GWh. Produksjonsberegningen er gjort under forutsetning av at det slippes en minstevannføring i fossen på 2 m³/s hele året. Utbyggingskostnaden er beregnet til 45,6 mill. kr eller 1,47 kr/kWh.

Boen Bruk er selv eier av fallrettighetene og fiskerettighetene i fossen. Av hensyn til fossens utseende og fiskeinteressene har Boen Bruk praktisert en selvpålagt minstevannføring på ca 2 m³/s.

Søker har vurdert en alternativ utbygging med installasjon av nytt aggregat i eksisterende stasjon med slukeevne 30 m³/s. For dette alternativet er produksjonen beregnet til 23,6 GWh til en utbyggingspris på 35 mill. kr (1,48 kr/kWh).

Andre fordeler

Fordelene ved utbyggingen er i første rekke knyttet til kraftproduksjonen. Den planlagte nedleggelsen av eksisterende stasjon med to tilhørende betong svingetårn kan sammen med en god detaljplanlegging medføre en opprydding av området rundt fossen, som er et viktig naturelement i området.

Skader og ulemper

Den planlagte utbyggingen vil ha større slukeevne enn dagens stasjon og derfor føre til at vannføringen i fossen i perioder blir redusert. Fossen ligger sentralt plassert og er et viktig naturelement i området. Redusert vannføring vil redusere opplevelsverdien av fossen.

På grunn av sur nedbør er fiskestammen i Tovdalsvassdraget sterkt skadet. Vassdraget var tidligere en viktig lakseelv med en lakseførende strekning på 35 km opp til Gauslåfjorden. Restaurering av vassdraget de senere år med kalking av sidebekker har ført til at lakseunger er registrert. Oppstrøms Boenfoss er det gode oppvekstarealer for laks under forutsetning av akseptabel vannkvalitet. Tovdalsvassdraget er et av Norges høyest prioriterte vassdrag med henyn på kalking og restaurering av vannkvaliteten. I 1996 er det investert ca. 7 mill. kr i kalking og overvåkings- og oppfølgingsprosjekter. En utbygging uten minstevannføringsbestemmelser kan ha uheldige konsekvenser for muligheten for fiskeoppgang.

Vurdering av andre

Inkomne uttalelser er referert foran. Vi vil her bare referere hovedpunktene i uttalelsene.

Kristiansand kommune aksepterer videre utbygging av Boenfoss under forutsetning av at det holdes en minstevannføring på 4 m³/s i perioden 1.6 - 30.9 og 2 m³/s resten av året. Videre må det slippes lokkeflommer dersom det er nødvendig for å sikre fiskeoppgang. Kraftverket, elveleiet og dammen må utformes på gunstigste måte for opp og nedvandrende fisk. Det er videre krav om at flomvannstanden ovenfor Boenfoss ikke økes.

Vest-Agder fylkeskommune, fylkeskonservatoren, har ingen stor betenkeligheter med den foreslåtte utbyggingen under forutsetning av at minstevannføringsregler holdes i hevd og forhold rundt fisk og fiskeoppgang tas vare på. Fylkeskonservatoren har ikke kjennskap til fornminner fra nyere tid som vil påvirke planen, men påpeker at ved eventuelle funn av fornminner skal arbeidet stanses og melding sendes til fylkeskonservatoren.

Fylkeslandbruksstyret har ingen merknader til planen.

Fylkesmannen i Vest-Agder påpeker fossens betydning både som naturelement og som oppgangsvei for laks- og sjøaure. For begge disse interessene har fossen et større potensiale enn det som utnyttes i dag. Det anbefales derfor en restriktiv linje når det gjelder tekniske inngrep, minstevannføring og tiltak for å hindre skade på opp- og nedvandrende fisk.

Fylkesmannen påpeker den positive effekten av Boen Bruks selvpålagte minstevannføring.

Fylkesmannen anbefaler at alternativt utbyggingsforslag, med slukeevne 30 m³/s og bruk av eksisterende vannvei, benyttes for å redusere de tekniske inngrepene.

På bakgrunn av søknadens beskrivelse av mulighetene for å utnytte deler at det gamle kraftverket ved vannføringer under minste driftsvannføring har fylkesmannen lagt til grunn for sin uttalelse at alle vannføringer over minstevannføring inntil maks slukeevne kan nyttes i kraftstasjonen.

Det foreslås en minstevannføring på 4 m³/s og at man for vannføringer under 50 m³/s i sommersesongen fastlegger en fordelingsnøkkel for fordeling av vann mellom fossen og kraftverket for å oppnå en varierende vannføring i fossen. Som eksempel er foreslått at vannføringer over 21 m³/s fordeles mellom kraftverket og fossen inntil 12 m³/s går i fossen. Deretter kan ytterligere vannføringsøkninger utnyttes i kraftverket.

Det påpekes at minstevannføringen må føres over terskelen i fossen med bredt vannoverløp over fossenakken og ikke gjennom særskilt tappeluke eller rør. Fylkesmannen påpeker videre at man har startet kultiveringstiltak i vassdraget og at det er betydelige gyteområder ovenfor fossen. Konsesjonen bør derfor gi mulighet til å pålegge installasjon av fis-

kehindre på vanninntak og utløp dersom det viser seg nødvendig.

Direktoratet for naturforvaltning påpeker at det i 1996 er investert 7 mill. kr i kalking og overvåkings- og oppfølgingsprogram og at Tovdalsvassdraget vil være et prioritert vassdrag i de kommende år. Etter DN's vurdering er det omsøkte prosjektet med minste vannføring på 2 m³/s ikke forenlig med hensynet til de allmenne interessene i vassdraget. Alternativ utbygging med 30 m³/s i slukeevne og bruk av eksisterende vannvei er å foretrekke. Det anbefales en minste vannføring på 4 m³/s og enkelte lokkeflommer som slippes uavkortet over teskelen i fossen. På denne måten anser man at det er mulig å finne en løsning som ivaretar både de allmenne interessene og utbyggers interesse. Størrelse og tidspunkt for lokkeflommene utprøves over en prøveperiode på 5 år. En eventuell tillatelse med minste vannføring på 2 m³/s vil etter DN's syn gjøre at satsingen på restaurering av vassdragets vannkvalitet og fiskebestander hindres.

Aust-Agder fylkeslag av Norges Jeger og Fiskerforbund ser ikke store ulemper for jakt, fiske og friluftsliv ved bygging av nytt Boenfoss kraftverk, men forutsetter at NINA-NIKUs anbefalinger følges når det gjelder minste vannføring, dvs. 4 m³/s. Inntak og utløp må sikres for å hindre skade på fisk.

NVEs oppsummerende vurdering og konklusjon

Det omsøkte prosjektet fraviker fra Samlet Plan alternativet som er plassert i kategori I.

SP prosjektet inkluderte utbygging helt ned til sjøen og 1 m heving av overvannet som totalt ville øke fallhøyden med 3 m. Med slukeevne 90 m³/s ville SP alternativet gi en produksjonsgevinst på 26,6 GWh i forhold til det omsøkte alternativet. Med samme slukeevne som omsøkt ville en slik utbygging gi en produksjonsgevinst på 6 GWh. Det omsøkte alternativet vil gi vesentlig mindre miljøkonsekvenser. På bakgrunn av dette og at vern av øvre deler av Tovdalsvassdraget har gitt endrede reguleringsmuligheter og økonomiske forutsetninger for utbygging har NVE ikke innvendinger mot at prosjektet er redusert som omsøkt.

Vi har foretatt en gjennomgang av produksjonssimuleringene og utbyggingskostnaden for prosjektet. Det er ikke funnet vesentlige avvik mellom NVEs og søkers beregninger. Prosjektets fastkraftbidrag er anslått til ca 26,5 GWh som med 40 års levetid og 7 % kalkulasjonsrente gir en fastkraftkostnad på 13 øre/kWh. Til sammenligning er midlere fastkraftkostnad for 20 TWh tilgjengelig ny vannkraft ca. 22 øre/kWh. Ut i fra en samfunnsøkonomisk vurdering har vi ikke innvendinger mot det omsøkte prosjektet. I tråd med energiloven er det utbyggers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten.

Boenfoss er et viktig naturelement i området og

har en vesentlig rolle for mulighetene til å etablere en ny laksestamme i Tovdalsvassdraget. Av hensyn til de tekniske inngrepene har fylkesmannen og DN anbefalt alternativ utbygging med installasjon av ny turbin med slukeevne 30 m³/s i eksisterende stasjon og bruk av eksisterende vannvei. En slik utbygging vil redusere produksjonen med 7,4 GWh. Så langt vi kan se er FM og DN's invendinger mot det omsøkte alternativet knyttet til en kombinasjon av at det planlegges nye tekniske inngrep som følge av at det er planlagt å beholde deler av det gamle anlegget i drift ved lave og høye vannføringer, og at det i søknaden er planlagt forlengelse av en betongdam over fossen som vil redusere opplevelsverdien av fossen. I følge utbyggers kommentarer er forlengelsen av betongdammen begrunnet ut i fra ønske om bedre kontroll av flommene i fossen og behovet er uavhengig av valg av alternativ. For å redusere inngrepene er planen endret slik at den planlagte damforlengelsen tas ut. I tillegg vil man legge ned den gamle stasjonen, slik at den nye vannveien i større grad kan tilpasses eksisterende vannvei. Ved nedleggelse av den gamle stasjonen vil det nye kraftverket bare kunne utnytte vannføringer mellom 9 og 45 m³/s. Ved pålegg om minste vannføring vil kraftverket ikke kunne utnytte vannføringer som er mindre enn minste vannføringen pluss 9 m³/s. Kraftverkets tekniske begrensninger sammen med minste vannføring vil dermed gi en varierende vannføring i fossen. Ved nedleggelse av det gamle anlegget gis det også mulighet til en opprydding av området rundt fossen, blant annet fjerning av to utjevningstårn i betong som er en del av eksisterende vannvei.

Skadene på allmenne interesser som følger av den omsøkte utbyggingen er i første rekke knyttet til fossen som landskapselement og fossens betydning for opp- og nedvandring av anadrom fisk. Det omsøkte prosjektet med slukeevne 45 m³/s er en reduksjon i forhold til det alternativet som er plassert i Samlet Plan kategori I. Etter NVEs syn er de allmenne interessene ved fossen i akseptabel grad ivarettatt i de planene som er beskrevet i søkanden med senere justeringer.

Etter NVEs vurdering er nytten av tiltaket større enn skaden for offentlige og allmenne interesser slik at kravet i vassdragslovens § 106, punkt 1 er tilfredsstillt. Vi anbefaler derfor at Boen Bruk A/S gis tillatelse etter vassdragslovens §§ 104 - 105 til å bygge nytt Boenfoss kraftverk etter de framlagte planer på de vilkår som følger vedlagt.

Kommentarer til vilkårene

Post 1. Vannslipping

På bakgrunn av Boenfoss betydning for landskapet og fiskevandring anbefaler vi at det slippes en minste vannføring på 4 m³/s i perioden 15. mai til 31. august og 2 m³/s resten av året. I følge den fiskefaglige vurderingen er ideell vannføring for fiskeoppgang

mellom 5 og 10 m³/s. Laks vil ikke passere fossen på vannføringer større enn 10 - 12 m³/s. Vi har derfor foreslått at det gis mulighet for pålegg om slipping av 4 lokkeflommer på 8 m³/s av et døgn varighet for å bedre fiskeoppgangen. Behov og tidspunkt for lokkeflommer fastsettes i samarbeid med fylkesmannen.

Fylkesmannen med støtte fra DN foreslår en fordelingsnøkkel for vannet mellom kraftverket og fossen for å oppnå en varierende vannføring i fossen. Etter NVEs vurdering vil lokkeflommer sammen med kraftverkets tekniske begrensninger, som gjør at vannføringer under 9 m³/s pluss minste vannføring i sin helhet vil gå i fossen, i tilstrekkelig grad bidra til varierende vannføring. Når det gjelder søknadens vannføringskurve for medianår vil vi understreke at den ikke viser et aktuelt år, men median vannføring for hver uke over simuleringsperioden. Aktuelle år vil ha større variasjoner i vannføringen. Fylkesmannen og DN har anbefalt en minste vannføring på 4 m³/s hele året. I følge den fiskeakkyndige undersøkelsen har fiskeoppgangen i vassdraget foregått i perioden slutten av mai til slutten av juni. Ved oppbygging av en ny stamme kan vandringsmønsteret bli noe endret, men etter NVEs syn vil 2 m³/s være tilstrekkelig i perioden 1. september til 14. mai.

DN foreslår at lokkeflommene prøves ut i en periode på 5 år. Vi finner en prøveperiode som skal tas opp til vurdering etter 5 år som lite hensiktsmessig, men anbefaler at det gis mulighet for fylkesmannen til å kreve at vannslippingsbestemmelsene blir tatt opp til vurdering innen 5 år etter at kraftverket er satt i drift dersom de fører til vesentlig skade på fiskeinteressene.

Vi understreker at vår vurdering av vannslippingen bygger på utbyggers opplysninger om kraftverkets slukeevne og begrensninger når det gjelder kjøring på lave vannføringer. Dersom det foretas endringer i planen som endrer disse forutsetningene tar i forbehold om å komme tilbake til vannslippingsbestemmelsene. Skvalpekjøring eller korttids regulering av inntaket anses som uaktuelt.

Når det gjelder muligheten til å pålegge tvangsmulkt til staten ved brudd på vannslippingsbestemmelsene foreslår NVE en betydelig skjerpelse i forhold til tidligere konsesjoner. Dette er en følge av dagens økonomiske konkurranse på kraftmarkedet som har vist at konsesjonærene søker en størst mulig økonomisk utnyttelse av sine konsesjoner. Faren for at grenser som settes i manøvreringsreglementet overskrides er derfor større en tidligere. Mulktbestemmelsen bør derfor nå være av prohibitiv karakter.

Byggefrister, post 2

Med hjemmel i vassdragslovens § 111 har vi tatt med vanlige vilkår om byggefrister.

Godkjenning av planer, post 4

Vi har tatt med standardvilkåret om godkjenning av planer. Fylkesmannen har stilt krav om at overløpsterskelen utformes slik at minste vannføringen i størst mulig grad strømmer fritt over hele fossenakken. Vi anbefaler at utforming av overløpet for best mulig å ivareta landskapsmessige hensyn og hensynet til fiskeoppgang avgjøres ved godkjenning av detaljplanene.

Naturforvaltning, post 5

Vi har i hovedtrekk fulgt DN's forslag til vilkår. I tråd med DN's forslag finner vi at kravet om fiske-sperre ved inntak og utløp bør vurderes ut i fra erfaringene ved drift av kraftverket. Hjemmel for terskelbygging dekkes av post 8 og er derfor tatt ut av denne post. Boen Bruk har i sine kommentarer til DN's forslag til vilkår påpekt at utbyggingen gjelder en kort elvestrekning og at eventuelle pålegg om tiltak/undersøkelser må være knyttet til virkningen av utbyggingen. Etter NVEs vurdering må eventuelle pålegg stå i rimelig forhold til prosjektets størrelse og de faktiske virkningene av utbyggingen.

Forurensning, post 6.

Av hensyn til mulige virkninger for forurensningsforholdene i vassdraget, særlig i anleggstiden, har vi tatt med standardvilkåret om forurensning.

Terskler m.v., post 8

Vi ser ikke behov for terskelbygging utover overløpsterskelen, men har tatt med dette standardvilkåret med tanke på behov for tiltak mot eventuell erosjon og mulige biotopjusterende tiltak.»

NVEs forslag til vilkår for tillatelse etter vassdragslovens §§ 104-106 for Boen Bruk AS til å bygge nytt Boenfoss kraftverk i Kristiansand kommune, Vest-Agder fylke

«1.

(Vannslipping)

Utbygger plikter å slippe minste vannføring i Boenfoss på 4 m³/s i perioden 15. mai til 31. august. Resten av året slippes en minste vannføring på 2 m³/s. Når tilsiget er mindre enn de angitt minste vannføringer slippes tilsiget. Etter nærmere bestemmelse av fylkesmannen skal det slippes inntil 4 lokkeflommer på 8 m³/s med et døgn varighet i fiskens oppgangsperiode.

Viser det seg at disse vannslippingsbestemmelsene medfører skade på fiskeinteressene i vassdraget kan fylkesmannen kreve vannslippingsbestemmelsen revidert innen 5 år etter at kraftverket er satt i drift.

Dersom vannslippingen foregår i strid med dette reglementet, kan utbyggeren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr 100.000 pr dag etter Olje- og energidepartementets nærmere bestemmelse.

2.

(Byggefrister m.v.)

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av ikke over 2 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

Dersom disse fristene oversettes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, faller tillatelse bort i samsvar med vassdragsloven § 111.

3.

(Utbyggers ansvar ved anlegg/drift m.v.)

Utbyggeren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, forminner m.v., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal naturvernmyndighetene underrettes.

4.

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av utbyggeren.

Utbyggeren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for utbyggingen. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Utbyggeren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Utbyggeren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trengs for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Utbyggeren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

5.

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidene å gjøre, tar de nødvendige hensyn for å forbygge skader på naturen, herunder landskap og de naturlige forekommende plante- og dyrepopulasjoner. Tilsvarende skal friluftslivet tas hensyn til, slik at bruks- og opplevelsesverdien i området reduseres minst mulig.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelser av Direktoratet for naturforvaltning (DN):

- a. å sørge for at forholdene ved Boenfossen er slik at livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlige forekommende plante- og dyrepopulasjoner i Tovdalsvassdraget opprettholdes.
- b. å sørge for at fiskens naturlige vandringsveier i vassdraget opprettholdes og at inntak og utløp ved kraftstasjonen utformes slik at tap av fisk reduseres. Utbygger kan pålegges å installere sperre som hindrer fisken i å komme inn i vanninntakskanalen og inn i utløpskanalen om dette synes nødvendig.
- c. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammen ved tiltak, som pålegg om fiskeutsetninger, bygging og drift av fiske-trapper, klekkeri og foreta biotopforbedrende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelser av DN å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser i de områder som berøres av utbyggingen og reguleringene. Dette kan være fiskeribiologiske undersøkelser med års mellomrom etter nærmere avtale med DN, arkiveringsundersøkelser, langtidsundersøkelser og/eller fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte og indirekte berøres av utbyggingen.

IV

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenfor nevnte vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

6.

(Forurensning)

Utbyggeren plikter etter Miljøverndepartementets nærmere bestemmelse å utføre eller bekoste tiltak

som i forbindelse med utbyggingen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.

7.

(Ferdsl m. v.)

Utbyggeren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på utbyggerens bekostning. Veger, bruer og kaier som utbyggeren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Utbyggeren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utlengt.

8.

(Terskler m.v.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge utbyggeren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger m.v. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge utbyggeren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av utbyggeren.

9.

(Hydrologiske observasjoner, kart m.v.)

Utbyggeren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentlige interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som utbyggeren måtte la opp- ta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

10.

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Utbyggeren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av utbyggeren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser plikter utbyggeren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.»

III

Innkommne uttalelser til NVEs innstilling

Miljøverndepartementet har i brev av 24. april 1997 følgende bemerkninger:

«Søkeren og NVE foreslår enkelte justeringer av utbyggingsløsningen i forhold til søknaden. Dette sammen med NVEs forslag om lokkeflommer, og en adgang til revisjon av vannslippingsbestemmelsene innen 5 år, gjør at Miljøverndepartementet kan akseptere at tillatelsen gis på de vilkår som er beskrevet i NVEs innstilling.»

Miljøverndepartementet har følgende tilføyelse til tilleggsbrev av 2. mai 1997:

«Det kan gis tillatelse til utbygging etter lov om vern mot forurensninger og mot avfall, § 11, dersom det fastsettes vilkår som foreslått i NVEs innstilling (post 6).»

Byutviklingsstyret i Kristiansand kommune fattet 10. april 1997 følgende enstemmige vedtak oversendt Olje- og energidepartementet i brev av 16. april 1997:

- «1. Kristiansand kommune holder fast ved at krav om forhøyet minstevannføring (4 m³/s) må gjelde frem til 30.9, og ikke til 31.8 slik NVE anbefaler.
2. Kommunen har ikke andre merknader til NVEs forslag til tillatelse til utbygging av Boenfoss kraftverk oversendt i brev av 6.3.97.»

Vest-Agder fylkeskommune v/Næring-, Samferdsel- og Kultur-avdelingen har følgende uttalelser i brev av 28. april 1997:
«Minstevannføring

I vår uttalelse av 18.06.96 forutsetter vi at «minstevannføringsregler holdes i hevd og at forhold omkring fisk og fiskeoppgang tas vare på».

Det er en diskusjon om hvor stor minstevannføringen bør være. Etter min vurdering er ikke foreslått minstevannføringsregiment tilstrekkelig til å ivareta allmenne hensyn. Faguttalelsene peker på at en bør minimum ha minstevannføringer på 4 m³/s fra juni

(1/6) til ut september (30/9). NVE's forslag vil medføre at vannføringen settes til 2 m³/s allerede fra 30 august, på tross av at man i lakseførende elver i Vest-Agder registrerer at fiskeoppgangen foregår i september såvel som i oktober, avhengig av vann-temperaturen.

Da det ikke er reetablert laksestamme i Tovdalselva, og man derfor ikke kjenner hvilket oppvandringsmønster en vil ha ved fiskeoppgang, er det av føre-var-prinsipp å ikke sette perioden for 4 m³/s for kort.

Jeg vil derfor anbefale at minstevannføringen som et minimum holdes på 4 m³/s i perioden 1/6 til 30/9. I tråd med framlagte forslag bør konsesjonshaver kunne pålegges å slippe lokkeflommer i samme periode.

Vannføring inntil hhv. 11 og 13 m³/s.

Både søker og NVE presiserer at vannføringer under planlagt installasjons minimumsvannføring (9 m³/s) pluss pålagt minstevannføringer (2-4 m³/s) vil gå uhindret i fossen. Vannføringen i dette området, som typisk vil kunne forekomme etter kortvarige regn- og vårsperioder, vil ha stor verdi for fossens landskapselement. Når NVE har valgt å se bort fra forslaget om et dynamisk minstevannføringsregime, vil det være desto viktigere å sikre fossen i dette intermediære vannføringsområdet.

Jeg vil på bakgrunn av følgende anbefale at det knyttes betingelse til konsesjonen om at all vannføring under 11 m³/s uhindret skal gå i fossen. Dvs. at det ikke skal åpnes for at en i fremtiden kan installere et nytt aggregat for utnyttelse av intermediære vannføringer.

Utforming av tekniske anlegg i fossen

Av hensyn til opplevelsesverdien av fossen vil det være av stor betydning at vannføringen, især minstevannføringen, dekker hele eller en betydelig del av terskelens bredde. Etablering av rørgjennomføring eller et gjennomløp for minstevannføring er derfor ikke noen akseptabel løsning.

Det eneste avvik fra flat overløpskrone som jeg anbefaler tillatt er en nedskjæring for å gi samlestråle, slik at det vil hjelpe fisken over terskelen.

Når det gjelder kulturminner i området vises til fylkeskommunens brev av 18.06.96.»

IV

Departementets bemerkninger

a) Innledning

Boen Bruk AS har søkt om tillatelse til å bygge et nytt Boenfoss kraftverk i Tovdalsvassdraget i Kristiansand kommune. Det nye anlegget skal erstatte dagens Boenfoss kraftverk som er et rent elvekraftverk. Det eksisterende kraftanlegget ble bygget på 1950-tallet og ble påbygget i 1980. I følge søker er søknaden om å bygge et nytt kraftverk først og fremst begrunnet av tekniske og driftsmessige årsaker. Dagens anlegg har en årsproduksjon på 7 GWh og utnytter bare 26 % av midlere vannføring som er på 63 m³/s.

Boen Bruk eier all grunn og fallrettigheter som skal utnyttes i det nye anlegget.

Det nye kraftverket medfører ingen regulering av vannføringen og saken behandles derfor etter vassdragsloven.

Utbyggingen av Boen bruk trenger også tillatelse etter forurensningsloven. Saksbehandlingen er samordnet slik at forurensningstillatelsen gis samtidig med tillatelsen etter vassdragsloven.

Myndigheten til å gi tillatelse etter energiloven er delegert til NVE.

b) Prosjektet

Det gamle anlegget skal nedlegges og den nyeste delen av eksisterende stasjon rives og erstattes av en ny kraftstasjonsbygning. Den eldste delen skal brukes til apparat- og diverse hjelpeutstyr. Det skal bygges nytt inntak ved siden av eksisterende inntak og avløpet utvides. Videre skal det installeres en ny kaplanturbin som har en maksimal slukeevne på 45 m³/sek. og minimum slukeevne på 9 m³/sek. Turbinen skal utnytte en fallhøyde på 13 meter og har en ytelse på 5,4 MW.

Under forutsetning av 2 m³/sek. minstevannføring hele året, vil midlere årsproduksjon bli 31 GWh, herav 17 GWh vinterproduksjon og 14 GWh sommerproduksjon. Utbyggingskostnadene er ut i fra dette beregnet til 45,6 mill. kr. eller 1,47 kr/kWh.

c) Forholdet til Samlet Plan

Den øvre delen av Tovdalsvassdraget, ovenfor Rjukanfossen, ble vernet ved behandlingen av Verneplan IV. Boenfoss som ligger i den delen av vassdraget som ikke er vernet, er plassert i Samlet Plan kategori I. Samlet Plan-prosjektet innebærer en installasjon på 12,5 MW, slukeevne på 90 m³/sek. og midlere årsproduksjon på 57,6 GWh. Det omsøkte utbyggingsprosjektet er altså mindre omfattende enn det prosjektet som er plassert i Samlet Plan. Departementet anser det for unødvendig å foreta en ny Samlet Plan-behandling av prosjektet.

d) Fordeler og ulemper

Dersom NVEs forslag til minstevannføringer følges, vil byggingen av det nye kraftverket øke midlere årlig kraftproduksjon med 23,6 GWh. Nedleggelse av eksisterende stasjon kan medføre en positiv opprydding av området rundt fossen.

En ulempe ved utbyggingen er at vannføringen i fossen i enkelte perioder vil bli redusert pga. større slukeevne på den nye stasjonen. Dette kan redusere fossens betydning som element i landskapsbildet. For lav vannføring kan være negativt for fiskeoppgangen til området oppstrøms Boenfoss.

e) Innkomne uttalelser

Miljøverndepartementet aksepterer NVEs innstilling og forslag til vilkår, herunder minstevannføringsvilkåret. Kristiansand kommune og Vest-Agder fylkes-

kommune krever forhøyet minstevannføring på 4 m³/sek. i en måned lenger enn NVE går inn for. Fylkeskommunen har også et ønske om at det i vilkårene skal fastsettes at vannføringer under 11 m³/sek. alltid i sin helhet skal gå i fossen. Videre mener fylkeskommunen at minstevannføringen bør dekke en stor del av terskelens bredde.

f) Departementets vurdering

Olje- og energidepartementet finner at utbyggingen med de vilkår som er foreslått medfører en slik nytte for samfunnet at skaden for de offentlige eller allmenne interessene mer enn oppveies. Kravene i vassdragsloven § 106 nr. 1 anses derfor for oppfylt og departementet tilrår at konsesjon gis på de vilkår som er foreslått av NVE.

I samsvar med uttalelsen fra Miljøverndepartementet, tilrås det videre at det gis tillatelse etter forurensningsloven § 11.

g) Bemerkninger til vilkårene

Olje- og energidepartementet støtter NVEs forslag til vilkår og de bemerkningene som knytter seg til dem. Departementet har følgende øvrige kommentarer til vilkårene:

Post 1, Vannslipping

Kristiansand kommune og Vest-Agder fylkeskommune krever at perioden med vannslipping på 4 m³/sek. utvides med en måned sett i forhold til NVEs innstilling. Av rådmannens innstilling til kommunevedtaket og fylkeskommunens uttalelse går det fram at dette kravet er begrunnet ut fra hensynet til oppbyggingen av en ny fiskestamme. Olje- og energidepartementet legger vekt på at både NVE og Miljøverndepartementet mener at en minstevannføring på 4 m³/sek. i perioden 15. mai til 31. august kombinert med lokkeflommer og mulig for justering av vannslippingsbestemmelsene etter fem år, er forsvarlig ut fra hensynet til fiskeinteressene. Departementet tilrår derfor at NVEs forslag til minstevannføring følges.

Olje- og energidepartementet vil ikke tilrår at det

tas inn en bestemmelse om at all vannføring under 11 m³/sek. skal gå i fossen slik som foreslått av fylkeskommunen. Anleggets tekniske begrensning og minstevannføringsbestemmelsen vil automatisk medføre at all vannføringen vil gå i fossen når den naturlig vannføringen er 11 m³/sek. eller under. Dersom anlegget skal endres slik at en større del av vannføringen kan utnyttes, må endringen konsesjonsbehandles.

Tatt i betraktning de betydelige konsekvensene brudd på vannslippingsbestemmelsen kan få, er det nødvendig at det gis mulighet for å fastsette en mulkt som etter dagens pengeverdi står i forhold til alvorligheten av vilkårsbruddet. En høy mulkt er viktig både for å signalisere betydningen av vannslippingsbestemmelsen og for at sanksjonen skal ha en reell preventiv effekt. Departementet vil derfor i likhet med NVE tilrår at vilkårene gir hjemmel for å pålegge en mulkt på inntil kr. 100 000 pr. dag. Den konkrete størrelsen på mulkten må innenfor denne rammen bedømmes ut fra vilkårsbruddets karakter og konsekvenser.

Post 4, Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Fylkeskommunen har bemerkninger om hvordan den tekniske løsningen for vannslipping bør være. Departementet er i likhet med NVE av den oppfatning at dette bør avgjøres ved godkjennelse av detaljplanene. Det må tas sikte på å oppnå en løsning som i størst mulig grad tar hensyn til fiskeoppgang og estetiske forhold.

Olje- og energidepartementet

t i l r å r :

I medhold av lov om vassdragene av 15. mars 1940 nr. 3 §§ 104 - 106 og lov om vern mot forurensninger og om avfall av 13. mars 1981 nr. 6 § 11, gis Boen Bruk AS tillatelse til å bygge et nytt Boenfoss kraftverk i Tovdalsvassdraget i Kristiansand kommune på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 27. juni 1997.

21. Höljes kraftverk.

(Utbygging av Höljes kraftverk i Klarälven.
Opphevelse av vilkår.)

Kongelig resolusjon av 27. juni 1997.

I. Innledning

Foreliggende sak gjelder opphevelse av vilkår nr. 2 i det norske samtykket til svensk tillatelse for utbygging av Höljes kraftverk ved Sandkilfossen i Klarälven, gitt ved kgl. res. 30. juni 1961. Den kgl. res. var i samsvar med Stortingets vedtak av 12. juni 1961.

II. Bakgrunn

1. Historikk

Trysil-elva (Klarälven på svensk side av grensen) har fra gammelt av vært kjent som en svært god fiskeelv. Vannkraftutbygginger i vassdraget har vært en av årsakene til at fisket har gått sterkt tilbake. I dag drives det 11 kraftverk i vassdraget. Ni av kraftverkene ligger i Sverige.

Den siste store utbyggingen var Höljes kraftverk på 1960-tallet som utnytter fallet i Sandkilfossen. Dette var et samarbeidsprosjekt på svensk side mellom Aktiebolaget Mölnbacka-Trysil, Uddeholms Aktiebolag, og Dejefors Kraft och Fabriksaktiebolag. De nevnte svenske samarbeidspartnere søkte 29. april 1957 Västerbygdens vattendomstol om tillatelse til utbyggingen. Da prosjektet også ville få innvirkning på vassdraget på norsk side, ble et eksemplar av søknaden oversendt Norge i overensstemmelse med vassdragskonvensjonen mellom Norge og Sverige av 11. mai 1929.

2. Konsesjonsbehandlingen

2. mai 1960 ble det inngått en avtale om utnyttelsen av vannkraften i Trysil-/Klarälven mellom Hedmark fylke på norsk side, og Sångkällforsen Aktiebolag på vegne av ovennevnte svenske interessenter.

De svenske reguleringsplanene var i henhold til artikkel 21 i vassdragskonvensjonen mellom Norge og Sverige avhengig av svensk tillatelse. Slik tillatelse kan imidlertid ikke gis uten at Norge har gitt sitt samtykke i følge konvensjonens artikkel 12. I samsvar med artikkel 13 er det anledning til å fastsette vilkår som angår foretagendets planlegging eller som tar sikte på å forebygge eller minske skader og ulemper for allmenne interesser. Det ble derfor inntatt vilkår overensstemmende med dette i Industridepartementets proposisjon til Stortinget om den saken, jf. St. prp. nr. 110 (1960-61).

12. juni 1961 fattet Stortinget følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at de fremlagte planer om norsk-svensk samarbeid om utbygging av Sandkilfossen i Trysil-elva blir gjennomført i det vesentlige i samsvar med tilråding fra Industridepartementet av 21. april 1961.»

Vedtaket var i samsvar med St. prp. nr. 110 (1960-61), jf. Innst. S. nr. 238 (1960-61).

I samsvar med stortingets vedtak ble det ved kgl. res. av 30. juni 1961 bl.a. bestemt:

«1. I medhold av § 14 i lov av 12. juni 1931 meddeles i henhold til konvensjonen av 11. mai 1929 mellom Norge og Sverige om visse spørsmål vedrørende vassdragsretten, samtykke til at Sångkällforsen Aktiebolag m.fl. får svensk tillatelse til å demme opp Trysil-Klarälven ved Höljes, i det vesentlige i samsvar med de fremlagte planer og på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 30. juni 1961.»

Vikår nr. 2 lyder:

«Av den vänerlaks som i samsvar med Västerbygdens Vattendomstols fastsettelse til enhver tid transporteres oppover vassdraget fra Deje, skal 80 % (antall og vekt) slippes ovenfor Höljesdammen.

Hvis det i stedet for transport fremtidig blir ordnet med laksetrapp forbi kraftverkene nedenfor Höljes, skal konsesjonæren samtidig ordne det slik at all laks som kommer til Höljes, får passere dammen enten gjennom laksetrapp eller ved fangst og transport i likhet med systemet ved Deje. Påløpende utgifter bæres i alle tilfelle av konsesjonæren.

Oppgave over fangst ved Deje og hvor mye som slippes ovenfor Höljesdammen, sendes ved hvert års utgang til vedkommende norske departement.

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av vedkommende norske departement på egen kostnad å sette ut yngel og/eller settefisk av aure, røye, harr og sik for å kompensere reduksjonen av bestanden av disse fiskeslag i Trysil-elva. Hvis ikke tilstrekkelige mengder yngel og settefisk kan skaffes fra bestående anlegg, plikter konsesjonæren å bygge og drive et anlegg i Norge for tilstrekkelig produksjon av rogn, yngel og settefisk.

Hvis vedkommende departement finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser for å fastslå regulerings virkning på fisket, plikter konsesjonæren å bære utgiftene hermed.»

3. Avtalen av 22. juli 1969

Etter at tillatelse til Höljesutbyggingen var gitt ble det tatt opp uformelle forhandlinger med Sverige vedrørende vänerlaksens frie gang. 22. juli 1969 ble det basert på et forslag fra et svensk-norsk utvalg inngått en avtale med følgende hovedpunkter:

1. Den undersøkelses- og forsøksvirksomhet som ble igangsatt i forbindelse med Höljesutbyggingen fortsettes i 10 år, og utvideis i følgende omfang:
 - Laksesmolt: 40.000 oppales i svenske anlegg; 5.000 utsettes i Norge, de øvrige i elvens munning. 1.000 smolt merkes i hvert land.
 - Øyerogn av laks: 35.000 årlig til det norske Landbruksdepartementet. Minst 1.000 oppales i norsk oppdrettsanlegg for utsetting i Klarälvens norske del. Minst 1.000 merkes.
 - Opptransportert voksen laks: et nødvendig antall merkes.

2. Resultatet av undersøkelses- og forsøksvirksomheten tilstiles hvert år fiskerimyndighetene i Sverige og Norge. Dersom forsøksprogrammet på grunn av uforutsette omstendigheter ikke kan gjennomføres i forutsatt omfang i løpet av nevnte 10-års periode, skal forsøksperioden i nødvendig utstrekning forlenges.

3. Omkostningene ved undersøkelses- og forsøksvirksomheten skal hovedsakelig bæres på svensk side.

4. Det tas endelig stilling til spørsmålet om behovet for laksetrapper for å sikre laksetilgangen i Klarälvens norske del så snart undersøkelses- og forsøksvirksomheten er avsluttet.

Ved en befarings langs Klarälven i september 1988 med representanter fra norske og svenske fiskeriinteresser, samt fra det svenske kraftselskapet, ble resultatene fra forsøksperioden vurdert. Det ble bestemt at en særskilt opprettet arbeidsgruppe skulle utarbeide et program og materiale som grunnlag for den endelige vurderingen av tiltak i overensstemmelse med 1969-avtalen.

4. Arbeidsgruppens rapport

Fra arbeidsgruppens rapport «Vänerlaxens fria gång» av 30. oktober 1990 gjengis følgende fra sammenfatningen av arbeidsgruppens forslag direkte knyttet til gjennomgangen av 1969-avtalen:

- «- Forsøk med gullspångsmateriale i Klarälven opphører av hensyn til at Vänerns ulike stammer av laks og ørret skal bevares genetisk mest mulig upåvirket.
- Ingen utsetting av laks og ørret gjøres oppstrøms Höljes. Overlevelsen blant utvandret smolt gjennom Höljesmagasinet og de ni kraftverkene er så lav at slike utsettinger ikke får noen effekt.
- Spørsmålet om laksetrapper tas opp til endelig avgjørelse etter ti år.
- Opptransport til området ovenfor Höljes opphører inntil videre. Laks opptransportert til dette området savner for tiden reproduksjonsverdi.
- Til den øvre svenske fossestrekningen (Höljes - Edsforsen) opptransporteres, i den grad sykdomssituasjonen tillater, all laks og ørret fanget i Deje etter at behovet for gytefisk for smoltavlningen er dekket.»

5. Uttalelser til arbeidsgruppens rapport

Fylkesmannen i Hedmark uttalte i brev av 1. februar 1990 bl.a. at det var ønske fra Trysil og Engerdal kommuner om at det etableres et fiskefond av en størrelse som gir en tilstrekkelig årlig renteavskasting til aktuelle fiskestelltiltak. Utfra tidligere betraktninger foreslår fylkesmannen at det opprettes et fiskefond på 10 millioner kroner.

Direktoratet for Naturforvaltning (DN) uttalte i brev av 8. mai 1992 at spesielle tiltak for å sikre bestanden i Norge ikke er praktisk/økonomisk realiserbare. DN støttet tilrådingen fra fylkesmannen i Hedmark om opprettelse av fiske- og investeringsfond.

Miljøverndepartementet uttalte i brev av 25.06.92 bl.a. følgende:

«Miljøverndepartementet slutter seg til DN's oppfatning om at det vil bli for kostbart og være lite hensiktsmessig å søke å gjenopprette næringsgrunnlaget for de berørte kommuner på norsk side (Trysil og Engerdal), ved å bygge på de tidligere fiskebestandene i vassdraget. Vi vedlegger også brev av 09.02.90 til Direktoratet for naturforvaltning fra fylkesmannen i Hedmark samt en norsk-svensk rapport om saken.

På denne bakgrunn ber vi Olje- og energidepartementet vurdere mulighetene for å sikre de berørte kommunene på norsk side økonomisk kompensasjon fra de aktuelle myndigheter/regulanter på grunnlag av de samtykker til de oppdemninger/reguleringer som er gitt. Spørsmålet om kompensasjon bør også knyttes opp mot de innsparinger som gjøres ved at bygging av trapper m.v. ikke kreves fulgt opp.»

I brev av 17.11.92 uttalte Miljøverndepartementet videre:

«DN opplyser at sykdomssituasjonen for fisken i vassdraget nå er blitt slik at svenske myndigheter sannsynligvis anser seg bundet av de avtaler som er inngått i forbindelse med oppdemningen ved Höljes, og nå tar sikte på å gjenoppta transporten av laks til norske deler av vassdraget. Som det fremgår av vårt brev av 25. juni anser norske miljøvernmyndigheter dette som en lite hensiktsmessig løsning. Det er også sannsynlig at svenske myndigheter vil anse det som ønskelig at fisken får bli i den svenske delen av vassdraget for å styrke stammene i de produktive delene.

Etter Miljøverndepartementets oppfatning synes det ikke hensiktsmessig at opptransporten gjenopp-tas. Vi synes imidlertid ikke uten videre at en omlegging av forvaltningen av vassdraget i sin helhet bør komme svenske interesser til gode. Som antydning i vårt tidligere brev bør en slik mulig forvaltningsendring vurderes nyttet som grunnlag for eventuelle forhandlinger.»

6. Forhandlinger med svenske myndigheter

På bakgrunn av ovennevnte ønsker om å få til et fiskefond i stedet for de tiltak som ble inntatt i vilkår nr. 2 i kgl. res. av 30. juni 1969, fremmet Norge i 1993 gjennom Utenriksdepartementet en anmodning til Sverige om å starte forhandlinger om fiskeriforvaltningen i Trysilelva/Klarälven.

Første forhandlingsmøte ble avholdt samme år. Det var enighet om at Sverige skulle yte Norge kompensasjon for tapt fiske i den norske delen av vassdraget.

Etter gjentatte forhandlinger ble det fra svensk side fremsatt et kompensasjonstilbud på 3 mill. NOK. I desember 1996 ble det enighet om dette beløpet, og Olje- og energidepartementet har nå mot-tatt en bankgaranti på 3 mill. NOK fra Klarälvens Kraft AB som driver kraftverkene i Klarälven. Vil-kåret fra svensk side er at norske myndigheter opp-hever pkt. 2 om vilkår for vänerlaksen i den kgl. res. av 30. juni 1961 om bygging av dam i elven. Samti-dig bortfaller dommen i Västerbygdens vattendom-

stol 13. april 1962 verørende omfanget av opptransportert laks på svensk side av vassdraget. Fra norsk side er det satt vilkår som samtykke fra Stortinget til den fremforhandlede løsningen.

Brev av 24.01.97 fra Klarälvens Kraft lyder:

«Härmed hemställs att Norge genom beslut återkallar kraven i p. 2 i den Norska Kungliga resolutionen av den 30 juni 1961 med vilkor för uppdemning av Klarälven-Trysilelva. Vidare hemställs att Norge medger att motsvarande villkor i den svenska vattendomstolen, Nr A 18/62 Västerbygdens vattendomstol, av den 13 april 1962 upphävs.

Klarälvens Kraft förbinder sig att erlagga 3 miljoner norska kronor inom en månad efter att ovanstående villkor är uppfyllda. En bankgaranti för motsvarande belopp bifogas denna skrivelse. Slutliga betalningsmottagare är Trysil och Engerdals kommuner.»

Vilkåret for å utbetale kr 3 millioner som kompensasjon for redusert fiske er fra svensk side at Norge opphever pkt. 2 i vilkårene i den klg. res. av 30.06.61 som gir norsk tillatelse til oppdamming av elven, samt at Norge samtykker i at tilsvarende vilkår i dommen i Västerbygdens vattendomstol 13.04.62 oppheves.

III. Departementets bemerkninger

Hjemmelsspørsmålet

Hjemmel for å oppheve dette vilkåret er *Lov av 12. juni 1931 nr. 1 i henhold til konvensjonen mellom Norge og Sverige om visse spørsmål vedrørende vassdragsretten av 11. mai 1929 § 11* som gir norsk vassdragslovgivning anvendelse på foretagender på svensk side av grensen som får virkning på norsk side.

Utbyggingen av kraftverket ved Höljes ville vært konsesjonspliktig dersom den hadde funnet sted i Norge. Vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 3, 2. ledd gir Kongen anledning til å endre de fastsatte betingelser i konsesjonen etter søknad fra reguleringsanleggets eier.

Olje- og energidepartementet viser til arbeidsgrupperapporten av 30.10.90, der det konkluderes med at *utsetting* av smolt iht. vilkåret ikke har noen effekt på grunn av lav overlevelse under oppvandring oppstrøms Höljes. *Opptransport* av fisk er heller ikke anbefalt så lenge laksen som settes ut

ovenfor Höljes er uten reproduksjonsverdi. *Lakse-trapper* må anses som utelukket bl.a. på grunn av de høye kostnadene, svak oppvandring av fisk og risiko for sykdomsspredning.

Departementet kan etter dette ikke se at vilkåret i tillatelsen av 1961 lenger bør opprettholdes. Det er mer hensiktsmessig å sikre de berørte kommunene på norsk side økonomisk kompensasjon til tiltak for fisket.

Den fremforhandlede løsningen med svenske myndigheter ble lagt frem for Stortinget til godkjenning i St. prp. nr. 63 (1996-97). Stortinget ga samtykke i møte 20.06.97, jf. Innst. S. nr. 295 (1996-97).

Det er av stor betydning at spørsmålet om kompensasjon til de berørte kommuner for tapt fiske i Trysilelva nå blir avgjort. Etter samråd med Utenriksdepartementet kan ikke Olje- og energidepartementet se at det er noe rettslig grunnlag for ytterligere krav fra norske myndigheter overfor Sverige i denne saken.

En forutsetning for avtalen om utbetaling av 3 mill. kroner, som Stortinget nå har godkjent, er at vilkår nr. 2 i den kongelige resolusjon av 30.06.61 oppheves. Departementet tilrår derfor at vilkåret nå utgår.

Det tilrås videre at Norge samtykker i opphevelse av det tilsvarende vilkår i dommen i den svenske vattendomstolen, Nr A 18/62 i Västerbygdens vattendomstol av 13.04.62.

Det fremforhandlede beløp på 3 mill. kroner skal, sammen med beløpet på 7 mill. kroner som Stortinget har bevilget fra Konsesjonsavgiftsfondet, brukes til opprettelse av et fiskefond i de to berørte kommunene Trysil og Engerdal. Beløpet skal nyttes til opphjør av fisket i Trysilelva etter nærmere bestemmelser gitt av DN.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av Lov i henhold til konvensjonen mellom Norge og Sverige om visse spørsmål vedrørende vassdragsretten av 11. mai 1929 av 12. juni 1931 nr. 1, oppheves vilkår nr. 2 i kgl. res. av 30. juni 1961 om norsk samtykke til å demme opp Trysilelva/Klarälven ved Höljes.
2. Det samtykkes i opphevelse av det tilsvarende vilkår i dom Nr A 18/62 i Västerbygdens vattendomstol av 13. april 1962.

22. Stryn Energi AS.

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdannelse til aksjeselskap.)

Olje- og energidepartementets samtykke 8. juli 1997.

«Det vises til Deres søknad av 20.12.96 vedrørende ovennevnte.

Kommunestyret i Stryn har vedtatt at den kommunale bedriften Stryn Energiverk skal omdannes til Stryn Energi AS med virkning fra 04.06.96. Stryn kommune skal være eneste aksjeeier.

Omdannelsen medfører at alle aktiva og passiva i Stryn Energiverk må overføres til Stryn Energi AS.

Det nye aksjeselskapet har ervervet eiendomsrett til Stryn Energiverks vannfall med tilknyttede reguleringsrettigheter.

Fallene med reguleringer utbringer mer enn 1 000 naturhestekrefter, og overdragelse av eiendomsrett er dermed i utgangspunktet konsesjonspliktig etter industrikonsesjonsloven (ikl.) § 1, 1. ledd.

Det er i søknaden bedt om unntak fra konsesjonsplikt etter ikl. § 1, 4. ledd for overdragelsen av ovennevnte fallrettigheter. Det bes samtidig om at tilknyttede reguleringsrettigheter overføres i uendret form.

Olje- og energidepartementet finner at omdannelsen av Stryn Energiverk til Stryn Energi AS er i tråd med de retningslinjer som Ot. prp. nr. 31 (1989-90) legger til grunn for unntak etter ikl. § 1, 4. ledd. Det vises særlig til at omdannelsen er gjort for å oppfylle intensjonene i energiloven.

Departementet legger til grunn at unntaket etter ikl. § 1, 4. ledd medfører overføring til Stryn Energi AS av de konsesjoner med tilhørende vilkår som omsøkt.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven. Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter ikl. § 1, 4. ledd kan føre til at eierforholdene i selskapet endres i den grad at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak.

Ved slike unntak etter ikl. § 1, 4. ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdra-

gelser skal meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver aksjeoverdragelse, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapet tidligere har fått fritatt for konsesjonsbehandling etter ikl. § 1, 4. ledd. I den grad fallrettighetene tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg videre retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse.

Med hjemmel i lov nr. 16 av 14.12.17 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v. § 1, 4. ledd, gir Olje- og energidepartementet Stryn Energi AS unntak fra forkjøpsrett og konsesjonsplikt ved overføring som omsøkt. Reguleringstillatelser tilknyttet de respektive vannfall overdras i uendret form. Unntaket omfatter også overføring av andeler i ansvarlige selskaper, sameier og andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallrettigheter.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet skal meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholder seg videre retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet, å gjøre den statlige forkjøpsretten gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 for fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettighetene selskapet ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

Dersom Stryn Energi AS senere overdrar andeler i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallrettigheter, utløses konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven kap. I. Forkjøpsrett utløses etter samme kapittel for så vidt gjelder fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet.

Departementet ber om at nødvendige konsesjonsdata oversendes Norges vassdrags- og energiverk slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.»

23. Aurland Energiverk AS.

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved utskillelse og opprettelse av nytt energiselskap.)

Olje- og energidepartementets samtykke 9. juli 1997.

«Det vises til Deres søknad av 11.02.97 og brev av 05.03.97 vedrørende ovennevnte.

I

Aurland kommune vedtok i 1995 at virksomheten til tidligere Aurland kommunale kraftlag, som i 1991 fusjonerte med Voss og Omland Energiverk AS, skulle skilles ut fra Voss og Omland Energiverk AS og overføres til det nystiftede selskapet Aurland Energiverk AS.

Utskillelsen medfører at eiendomsretten til det tidligere Aurland kommunale kraftlags vannfall nå må overføres til Aurland Energiverk AS. Fallene med reguleringer utbringer mer enn 1 000 naturhestetkrefter, og overdragelsen er dermed i utgangspunktet konsesjonspliktig etter industrikonsesjonsloven (ikl.) § 1, 1. ledd.

Det er søkt om unntak fra konsesjonsplikt etter ikl. § 1, 4. ledd for overdragelsen av ovennevnte fallrettigheter.

II

Voss og Omland Energiverk AS fikk ved Olje- og energidepartementets samtykke av 23.10.92 unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett for fusjonen i 1991. Samtykket ble gitt på vilkår om at enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapet skulle meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholdt seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapet fikk fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. I den grad selskapet har fallrettigheter som tidligere ikke har vært konsesjonsbehandlet, forbeholdt departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet.

Den omsøkte overdragelse må derfor vurderes opp mot de vilkår som ble satt ved konsesjonsfritaket av 23. oktober 1992.

Olje- og energidepartementet kan ikke se at utskillelsen og overføringen av vannfallsrettighetene til Aurland Energiverk AS foranlediger bruk av den forkjøpsrett staten betinget seg ved samtykket av 23. oktober 1992. Departementet kan heller ikke se at denne utskillelsen gjør det nødvendig å foreta konsesjonsbehandling av de rettigheter som ble fritatt fra konsesjonsbehandling ved samtykket.

III

Olje- og energidepartementet finner at utskillelsen og etableringen av Aurland Energiverk AS er i tråd med de retningslinjer som Ot. prp. nr. 31 (1989-90) legger til grunn for unntak etter ikl. § 1, 4. ledd.

Departementet legger til grunn at unntaket etter ikl. § 1, 4. ledd medfører overføring til Aurland Energiverk AS av vannfallsrettigheter som omsøkt. Fallene er leiet ut til Oslo Energi AS som fikk konsesjon til erverv av bruksrett til Leinafossen i Flåm-vassdraget ved kongelig resolusjon av 15. januar 1993.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven. Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter ikl. § 1, 4. ledd kan føre til at eierforholdene i selskapet endres i den grad at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak.

Ved slike unntak etter ikl. § 1, 4. ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser skal meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver aksjeoverdragelse, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapet tidligere har fått fritatt for konsesjonsbehandling etter ikl. § 1, 4. ledd. I den grad fallrettighetene tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg videre retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse.

Med hjemmel i lov nr. 16 av 14.12.17 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v. § 1, 4. ledd, gir Olje- og energidepartementet Aurland Energiverk AS unntak fra forkjøpsrett og konsesjonsplikt ved overføring som omsøkt. Unntaket omfatter også overføring av andeler i ansvarlige selskaper, sameier og andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet skal meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholder seg videre retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet, å gjøre den statlige forkjøpsretten gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 for fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettighetene selskapet ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

Dersom Aurland Energiverk AS senere overdrar andeler i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfall-rettigheter, utløses konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven kap. I. Forkjøpsrett utløses etter samme kapittel for så vidt gjelder fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet.

Departementet ber om at nødvendig konsesjonsdata oversendes NVE slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.»

24. Varanger Kraft AS.

(Unntak fra konsesjonsplikt og fortrinnsrett ved omdannelse til aksjeselskap.)

Olje- og energidepartementets samtykke 11. juli 1997.

«Det vises til Deres søknad av 10.3 d.å.

Saken gjelder søknad om unntak fra konsesjonsplikt for overføring av en 50 % eierandel i Pasvik Kraft DA fra Varanger Kraftlag A/L til Varanger Kraft As i forbindelse med omorganisering av Varanger Kraftlag A/L til aksjeselskap.

Varanger Kraft As fikk ved Nærings- og energidepartementets samtykke av 9.11.94 unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett for omorganisering til aksjeselskap. Det ble imidlertid ikke samtidig søkt om unntak fra konsesjonsplikt for overføringen av 50 % eierandelen i Pasvik Kraft DA til Varanger Kraft As.

Olje- og energidepartementet finner at ovennevnte erverv er i tråd med de retningslinjer som i Ot. prp. nr. 31 (1989-90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt etter industrikonsesjonslovens § 1, 4. ledd. Det vises særlig til at omorganiseringen vil være et ledd i arbeidet med å få til en mer rasjonell drift av kraftverk og en mer markedsorientert kraftomsetning.

Departementet legger til grunn at unntak etter ikl. § 1, 4. ledd medfører overføring til Varanger Kraft As av en 50 % andel i Pasvik Kraft DA med bruksrett til vannfall og tilhørende tillatelser.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraft-reservene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven. Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd kan føre til at eierforholdene i selskapet endres slik at de ikke lengre gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak etter § 1, 4. ledd.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonslovens § 1, 4. ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser i Varanger Kraft As skal meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver aksjeoverdragelse, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter i Pasvik Kraft DA som

Varanger Kraft As har fått fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. I den grad Pasvik Kraft DA har bruksrett til vannfall som tidligere ikke har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig fortrinnsrett etter industrikonsesjonslovens § 10 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i Varanger Kraft As.

Med hjemmel i lov nr. 16 av 14. desember 1917 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 1, 4. ledd gis unntak fra konsesjonsplikt og fortrinnsrett ved erverv som omsøkt i brev av 10.3.97. Tillatelser tilknyttet bruksretten til de respektive vannfall overdras i uendret form.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i Varanger Kraft As skal meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer i Varanger Kraft As å gjøre den statlige fortrinnsretten etter industrikonsesjonslovens § 10 gjeldende for de rettigheter i Pasvik Kraft DA som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettighetene i Pasvik Kraft DA som Varanger Kraft As ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energiverk slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.»

25. Tafjord Kraftselskap AS.

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdannelse til konsern.)

Olje- og energidepartementets samtykke 11. juli 1997.

«Det vises til Deres søknad av 23.4. d.å.

Saken gjelder søknad om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med Tafjord Kraftproduksjon AS' erverv av samtlige av Tafjord Kraftselskaps vannfall.

Ervrevet skjer i forbindelse med omdanning av Tafjord Kraftselskap til konsern. Samtlige fallrettigheter og kraftverk som eies av Tafjord Kraftselskap overføres til datterselskapet Tafjord Kraftproduksjon AS, som skal forestå kraftproduksjonen innen konsernet.

Olje- og energidepartementet finner at ovennevnte erverv er i tråd med de retningslinjer som i Ot. prp. nr. 31 (1989-90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 1, 4. ledd. Det vises særlig til at omorganiseringen vil være et ledd i arbeidet med å få til en mer rasjonell drift av kraftverk og en mer markedsorientert kraftomsetning.

Departementet legger til grunn at unntak etter ikl. § 1, 4. ledd medfører overføring til Tafjord Kraftproduksjon AS av eiendomsrett til samtlige vannfall tilhørende Tafjord Kraftselskap samt tilhørende reguleringskonsesjoner.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftreservene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven. Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd kan føre til at eierforholdene i selskapet endres slik at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak etter § 1, 4. ledd.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonslovens § 1, 4. ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser i selskapet skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver punktlig overdragelse av aksjer i selskapet, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapet ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. I den grad selskapet har fallrettigheter som tidligere ikke har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet.

Med hjemmel i lov nr. 16 av 14. desember 1917 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 1, 4. ledd gis unntak fra konsesjonsplikt og forforkjøpsrett ved erverv som omsøkt i brev av 23.4.97. Reguleringsstillatelser tilknyttet de respektive vannfall overdras i uendret form. Unntaket omfatter også overføring av andeler i ansvarlige selskaper, sameier og andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i Tafjord Kraftproduksjon AS skal meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapet å gjøre den statlige forkjøpsretten gjeldende etter industrikonsesjonslovens § 6 nr. 1 for fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettighetene selskapet ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. For konsederte fall forbeholder staten å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonslovens § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsbegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede. Dersom Tafjord Kraftproduksjon AS senere overdrar andeler i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter, utløses konsesjonsplikt etter industrikonsesjonslovens kap. I. Forkjøpsrett utløses etter samme ka-

pittel for så vidt gjelder fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet.

All konsesjonspliktig produksjonsvirksomhet skal ligge i Tafjord Kraftproduksjon AS. Selskapet skal være aksjeselskap med eget styre, egne ansatte og egen ledelse.

Dette vedtak er uten betydning for gyldigheten av de beslutninger som ligger til grunn for omorganiseringen etter kommunelovgivningen.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energiverk slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.»

26. Glommens og Laagens Brukseierforening.

(Tillatelse til regulering av Aursunden.)

Kongelig resolusjon av 18. juli 1997.

Stortinget har i møte 29. mai 1997 fattet følgende vedtak:

«Glommens og Laagens Brukseierforening gis tillatelse til regulering av Aursunden i samsvar med St. prp. nr. 48 (1996-97) og Innst. S. nr 200 (1996-97).»

Vedtaket var i samsvar med Innst. S. nr. 200 (1996-97) fra energi- og miljøkomitéen. Denne bygget på departementets tilråding i St. prp. nr. 48 (1996-97), men fravek proposisjonen når det gjaldt forslaget i vilkårenes pkt. 10 om å pålegge kommunene en andel av de fremtidige vedlikeholdskostnadene for tiltak som gjennomføres for å begrense erosjonsskader i Aursunden.

Etter at de av Stortinget vedtatte endringer er innarbeidet får konsesjonsvilkårene følgende ordlyd:

«1.

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid regnet fra 13. mai 1986.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jfr. vassdragsreguleringsloven § 10, post 3, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andeler i det kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

(Konsesjonsavgifter og næringsfond)

For den øking av vannkraften som innvinnes ved reguleringen for eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse betale følgende årlige avgifter: Til statens konsesjonsavgiftsfond kr 6 pr. nat.hk. Til konsesjonsavgiftsfondet i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr 18 pr. nat.hk.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Økingen av vannkraften skal beregnes på grunnlag av den øking av vannføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året.

Ved beregningen av økingen forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva som i hvert enkelt tilfelle skal regnes som innvunnet øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av Olje- og energidepartementet.

Plikten til å betale avgiftene inntreffer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse.

Etter forfall påløper rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

Når konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale i alt 16 millioner kr som avsettes til et næringsfond. Næringsfondet fordeles slik:

Røros kommune:	14,3 mill. kr
Os kommune:	0,5 mill. kr
Tolga kommune:	0,5 mill. kr
Tynset kommune:	0,5 mill. kr
Alvdal kommune:	0,2 mill. kr

Konsesjonsavgiftsmidler og næringsfond danner ett og samme fond som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret skal anvendes til fremme av næringslivet i kommunen.

Vedtekter for fondet skal godkjennes av fylkesmannen.

3.

(Kontroll med betaling av avgift m.v.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og 3 samt kontroll med vannforbruket og avgivelse av kraft, jf. post 14 kan med bindende virkning fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4.

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden for et an-

leggsarbeid tilknyttet reguleringen, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

5.

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift m.v.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med ev. anleggsarbeid tilknyttet reguleringen å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner m.v., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal naturvernmyndighetene underrettes.

6.

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.)

Eksisterende reguleringsanlegg skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand.

Reguleringen og reguleringsanlegget er underlagt NVEs tekniske tilsyn samt godkjenning for så vidt angår landskapsmessige forhold. NVE kan i denne forbindelse gi de pålegg som finnes nødvendige, samt gjennomføre eventuelle manglende tiltak sett i forhold til tiltak av denne art som er vanlige ved nye reguleringer.

Utgiftene som er forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

7.

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- å sørge for at forholdene i Aursunden og øvre del av Glomma er slik at de stedeigne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbedingungen for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at inntak og utløp utformes slik at tap av fisk reduseres,
- å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av DN å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av

reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av DN å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av reguleringen tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av DN å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser, langtidsundersøkelser og/eller etterundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

V

Fra og med det år konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale et årlig beløp til Røros kommune på kr 200.000 til opphjør av fisk, vilt og friluftsliv. Beløpet skal justeres etter de tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer. Midlene til fisk og vilt skal nyttes etter nærmere bestemmelse av kommunestyret. Med hensyn til tiltak som kommer friluftslivet til gode, skal beløpet nyttes etter nærmere bestemmelse gitt av DN.

VI

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

8.

(Fornminner m.v.)

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fornminner som er fredet i henhold til lov av 9. juni 1978 nr. 50, eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding om dette til vedkommende museum og/eller Riksantikvaren. Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fornminne som ikke har vært kjent, skal melding sendes med en gang og arbeidet stanses.

9.

(Forurensning m.v.)

Regulanten plikter etter vedkommende departements nærmere bestemmelse å bekoste helt eller del-

vis undersøkelser av forurensningsforholdene i Glomma på strekningen Aursunden - Os.

10.

(Terskler m.v.)

Det skal utføres forbygnings- og erosjonssikringstiltak på utsatte strandpartier langs Aursunden og langs Glomma ved Brekken etter nærmere bestemmelse av NVE. Plan for arbeidene skal utarbeides i samråd med konsesjonæren som også bekoster planen.

Tiltakene skal dekke områder som er utsatt for aktiv erosjon og som representerer verdifull grunn som dyrket mark, påstående hus o.l. eller hvor slik grunn kan sies å være truet. Aktuelt for tiltak er også områder hvor det vurderes at fortsatt erosjon vil bli av betydelig omfang.

Konsesjonæren bærer 3/4 av kostnadene ved tiltakene ved Aursunden og 9/10 av kostnadene langs Glomma ved Brekken nedenfor Djupa bru. NVE bekoster den resterende del av anleggskostnadene.

Arbeidet utføres under ledelse av NVE innen en tidsfrist på 5 år fra reguleringstillatelsens datum.

Vedlikehold av anleggene gjennomføres og bekostes av konsesjonæren etter bestemmelse av NVE.

For øvrig gjelder:

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan NVE pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger m.v. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker ytterligere erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan NVE pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

11.

(Manøvreringsreglement m.v.)

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd fastsetter.

Viser det seg at slippingen etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Dersom vannslippingen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 10.000 for hver gang etter Olje- og energidepartementets nærmere bestemmelse.

12.

(Hydrologiske observasjoner, kart m.v.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som i det offentlige interesser finnes påkrevet og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført

13.

(Militære foranstaltninger)

Ved reguleringsanlegget skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

14.

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til de kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 prosent av den for hvert vannfall innvunne økning av vannkraften, beregnet etter reglene i vassdragsreguleringsloven § 11 nr. 1, jf. § 3. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Staten kan i tillegg kreve avstått inntil 5 prosent av kraften, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 prosent. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverket for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

15.

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 11, 14 og 15 første eller annet ledd kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven § 12, post 23.

For overtredelse av de i konsesjonen inntatte bestemmelser påløper en tvangsmulkt på kr. 1 000 pr. dag eller kr. 5 000 for hver overtredelse såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Mulkten kan inndrives ved utpanting.

16.

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anlegget ligger. Olje- og energidepartementet kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses

som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke utbyggingen kan medføre forpliktelser.»

Stortinget har i samsvar med forslaget i St. prp. nr. 48 (1996-97) vedtatt følgende manøvreringsreglement for reguleringen av Aursunden:

«1.

	Nat. lav.vst.	Reg.grenser i m		Reg.høyde m
		HRV	LRV	
Aursunden	689,32	691,10	685,20	5,90

Høydene refererer seg til bolt D angitt på tegning med betegnelsen V^D nr 3237 fra januar 1921 med høyde 691,27 m i Statens Kartverks (SK) høydesystem (NN 1954). Boltene har betegnelsen H26N107 i SK-systemet.

2.

Vannføringen fra Aursunden skal ikke være mindre enn 8 m³/s med mindre hensynet til stabilisering av isforholdene som omhandlet i neste ledd og hensynet til å ikke underskride LRV kote 685,20, krever det. I magasinområdet mellom kotene 686,05 og 685,20 kan tappingen i sistnevnte tilfelle begrenses til naturlig tilløp.

I isleggingstiden på strekningen Aursunden-Høyegga er tappingen begrenset til maksimum 13 m³/s inntil isforholdene har stabilisert seg. Økningen opp til maksimal vintertapping på 35 m³/s skal ikke være mer enn 0,5 - 1,0 m³/s pr døgn.

Foran og under flom skal manøvreringen skje etter følgende retningslinjer:

Magasinet mellom kotene 691,00 og 691,10 skal fungere som flomdempingsmagasin og skal ikke fylles for vintertapping før 15. september.

Ved begynnende flom skal dammens flomluker manøvreres slik at avløpet ikke overstiger tilsiget. Når vannstanden under stigende flom går over kote 690,80 - eller for øvrig når vannstanden ligger over denne grense og det ut fra hydrologiske og/eller meteorologiske prognoser er grunn til å anta at HRV vil bli overskredet - skal tapping foregå i henhold til naturlig avløpskurve inntil alle flomluker er åpne og full avledningskapasitet er nådd ved ca 315 m³/s. Samme avløpskurve følges ved synkende flom så lenge vannstanden i sjøen er over kote 691,00.

For øvrig kan tappingen skje etter brukseierforeningens behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende samt at reguleringsanlegget til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og noteres om det forlanges: Nedbørmengder, temperatur, snedybder m.v. Norges vassdrags- og energiverk kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringsperioden.

4.

Viser det seg at slipping etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger overfor tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.»

Olje- og energidepartementet skal bemerke:

Olje- og energidepartementet tilrår at Glommens og Laagens Brukseierforening gis konsesjon for regulering av Aursunden på de vilkår og med det manøvreringsreglement som fremgår av Stortingets vedtak.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av vassdragsreguleringsloven av 14. desember 1917 gis Glommens og Laagens Brukseierforening konsesjon for regulering av Aursunden på de vilkår som er tatt inn i Olje- og energidepartementets foredrag 18. juli 1997.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med det innkomne forslag i foredraget.

27. Sunnfjord Energi A/S.

(Tillatelse til regulering og utbygging for Mo kraftverk og

Refsdal minikraftverk, Gilelva i Jølstravassdraget.)

Kongelig resolusjon av 18. juli 1997.

I. Innledning

Sunnfjord Energi A/S er interkommunalt med kraftforsyning til Førde, Naustdal, Jølster og Gaular kommuner. Mo kraftverk er et kraftverksprosjekt i Jølstravassdraget i Førde kommune og søknaden daterert 07.12.94 fra Sunnfjord Energi A/S gjelder utbygging og regulering av Gilelva til kraftproduksjon. Gravvatnet i Gilelvas øvre del ønskes benyttet som reguleringsmagasin for Mo kraftverk. I tillegg ønskes Litlevatn regulert og dets nedbørfelt overført til Gravvatnet.

Førde kommune har vedtatt å bruke Gravvatnet som vannkilde for vannforsyning til Førde. Det er derfor innledet et samarbeid mellom Sunnfjord Energi A/S og Førde Vannverk om en kombinasjonsløsning som gir fordeler for begge brukerinteressene.

Vann til drikkevannsformål tas ut før turbinen i Mo kraftverk. Vannet føres i rørledning frem til et vannrenseanlegg plassert i Refsdal. I tilknytning til renseanlegget ønsker SEV å plassere et minikraftverk for trykkreduksjon av drikkevannet. Den samlede midlere årsproduksjon for Mo kraftverk og Refsdal minikraftverk blir ca. 39 GWh.

I Samlet Plan for vassdrag har flere kraftutbyggingsprosjekter blitt vurdert i Gilelva. Utbygging av Gilelva er i St.meld. nr. 60 (1991-92) plassert i kategori I. I planene for omsøkte Mo kraftverk er overføringen av Dyttingsvatnet ikke medtatt, slik at søknaden er noe mindre omfattende enn i forhold til Samlet Plan -prosjektene.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane er behandlingsinstans for den del av søknaden som går på utnyttelse av Gravvatn som ny drikkevannskilde.

NVE har avgitt innstilling i brev av 11.02.97 til Olje- og energidepartementet.

II. Søknaden og NVEs innstilling

Fra Sunnfjord Energi A/S, datert 07.12.94 har NVE mottatt følgende søknad:

«1. Bakgrunn for konsesjonssøknaden

1.1 Innledning

Mo kraftverk er et kraftverksprosjekt i Jølstravassdraget. Kraftpotensialet i Gilelva utbygges mellom Gravvatnet (600 moh) og Movatnet (40 moh) for 10 MW effekinstallasjon og med 39,3 GWh midlere bruttoproduksjon (1930-60).

Det er innledet et samarbeid mellom Sunnfjord Energiverk og Førde Vannverk om en kombinasjonsløsning som gir fordeler for begge brukerinteressene.

Sunnfjord Energiverk er interkommunalt med kraftforsyning til Førde, Naustdal, Jølster og Gaular

kommuner. Antall abonnenter ved utgangen av 1993 var 7750, total energitilgang i 1993 var ca. 270 GWh, hvorav ca. 50 GWh var egenproduksjon.

Førde Vannverk har idag Bekkjavatnet som vasskilde og planlegger en sikrere og bedre vassforsyning i Førde. Vannforbruket i dag til de ca 9700 innbyggere ligger på ca 100 l/s med en stor lekkasjemengde. Prognosene forutsetter at lekkasjene i de nærmeste år vil bli redusert og at folketallet øker til ca 12500 fram til år 2016. Det maksimale døgnforbruk øker da til 120 l/s i år 2016.

Førde kommune har vedtatt å bruke Gravvatnet som vasskilde. Ved vassforsyning til Førde sentrum er det regnet med at ved full utbygging (200 l/s) bør trykknivået ligge på 120-150 mvs. Det er planlagt renseanlegg i Refsdal hvor overskuddstykket ca 410 mvs fra Gravvatnet til Refsdal ble redusert ved energidreping enten ved trykkreduksjonsventil eller turbin med kraftproduksjon.

Denne konsesjonssøknad er utarbeidet av Oslo Energi Konsult AS på oppdrag fra Sunnfjord Energiverk AS. Under arbeidet med søknaden har det bl.a. sammen med ENCO AS vært tatt kontakt med NVE, kommunene, fylkesmannens miljøavdeling og fylkeskonservator. Formålet med dette har vært og samle mest mulig informasjon om aktuelle problemstillinger i forbindelse med en videre behandling av saken.

1.2 Oppsummering

Sunnfjord Energiverk og Førde Vannverk søker om nødvendige konsesjoner etter: Erhvervsloven (fall), Vassdragsreguleringsloven (ca. 4200 nat.hk), Vassdragsloven (allmannastevning) og Energi-loven (elektrisk konsesjon) og med servitutbelegging av nedbørsfeltene i Gilelva til Gravvatnet og Litlevatnet.

Gjennom arbeidet med Samlet Plan for vassdrag (SP) har flere kraftutbyggingsprosjekter blitt vurdert for Gilelva.

Prosjektene 34616 Jølstra/Movatn/Gravevatn er blitt plassert i kategori I SP. I høringsrunden fremkom flere innvendinger til prosjektene.

Det nye omsøkte prosjekt Mo kraftverk har færre uønskede konsekvenser og miljøpåvirkninger enn prosjektene i SP. Ut fra viten om prosjektområdet er behovet for konsekvensutredninger vurdert etter bestemmelsene i plan- og bygningsloven kap. VII-a og nødvendige materiale som kreves iht. vassdragsreguleringsloven.

2. Beskrivelse av prosjektet

2.1 Begrunnelse for prosjektet

Sunnfjord Energiverk søker om konsesjon for Mo kraftverk etter reguleringsloven og foreslår at konsesjonssøknaden gis forenklet behandling. Mo kraftverk faller under de grenser som er satt for melding etter reguleringslovens paragraf 4a.

Utbygging av Gilelva er i St.meld. nr. 60 plassert i Kategori I. Ved de nye planer får Mo kraftverk gunstigere «Gruppeinndeling» når flere ankepunkter fra høringsrunden i Samlet Plan-prosessen har blitt fjernet.

I Samlet Plan-prosjektet 34616 Gravevatn kraftverk var det prosjektert overføringer av både Litlevatnet og Dyttingsvatnet til Mo kraftverk og med omfattende regulering av Gravvatn. Prosjektet vil som kombinasjonsløsning vannverk/kraftproduksjon være mindre enget ved at drikkevannsinntaket ligger på dypt vann i Gravvatnet.

Tidligere er det lansert flere alternativer for utnyttelse av Gilelva til kraftproduksjon.

1. ØK a/s (1991), alt. 2-800 mm rørledning fra Gravvatnet til Refsdalsfjellet, borhull fra kote 300 ned i tunnel/kraftstasjon på kote 50 med avløp ut i Movatnet.
2. Grøner a/s (1993), Samlet Plan rapport - inntak på kote 425 i Gilelva og tunnel.
3. ØK a/s (1993), forprosjekt med rørledning fra Gravvatnet ned til Sunde med renseanlegg på kote 190 med mulighet for kombinasjonsutnyttelse vassverk/kraftverk. Alternativer med økning av rørdimensjonene som gir reduksjon av falltapet og dermed større fallhøyde i kraftstasjonen.

Oslo Energi Konsult har sett nærmere på prosjektene, kraftpotensialet og utbyggingskostnadene for å gi en vurdering av utbyggingsalternativene sett fra energiverkets side.

- alt. A Rørledning Gravvatnet - Sundsdalen ca 7500 meter til kote 190.
- alt. B Benytte rørledning i alt. A ned til kote 400, ny rørtrase ut på Liafjellet og videre trykkledning ned til kraftstasjon i dagen ved Movatnet.
- alt. C Kraftstasjon i fjell ved Movatnet og ca 5400 meter lang trykktunnel opp til Gravvatnet.
- alt. D som alt. C med regulering i Gravvatnet med 1 meter oppdemming og 5 meter senking og med overføring av nedbørsfeltet fra Litlevatn.

Sunnfjord Energiverk har vedtatt å søke om konsesjon om bygging av Mo kraftverk etter alternativ D.

Det omsøkte kraftverket er bedriftsøkonomisk lønnsomt, samfunnsøkonomisk riktig som kombinasjonsverk mellom energiverk og vannverk, og ligger for energiverket sentralt i forsyningsområdet.

2.2 Hydrologi

Nedbørsfeltet til Mo kraftverk ligger i Jølstravassdraget. Gravvatn som er inntaksmagasin, ligger i Gilelvsavassdraget med utløp i Movatnet. Klimaet er oseanisk med årsnedbør mellom ca 2000 til 2500 mm.

Nedbørsfeltet til Gravvatnet har et spesifikt årsavløp på ca 71 l/s/km². Det største avløpet finnes i de høyestliggende områdene i nordøst ved Sandegga i nedbørsfeltet til Litlevatnet.

Følgende data gjelder for regulering av Gravvatnet:

Nedbørsfeltets areal	12,52 km ²
Midlere sjøareal ved HRV=601,5	ca. 1,13 km ²
Sjøareal ved nat.vannstand =600,5	ca. 1,10 km ²
Midlere årlig avrenning	28,0 mill.m ³

Regulering	nat.vst.	HRV/LRV	Magasinvolum
Gravvatnet	600,5	601,5/595,5	6,2 mill m ³
Litlevatnet	784,0	785,0/783,0	flomdempning

Oppdemningen av Gravvatnet er tenkt utført med en terskeldam med et fast overløp i betong og damkrone på HRV.

Senkningen foretas ved tunnelutslag i Gravvatnet og videre tunnel til et lukehus med inntaksrister

Gjennomsnittsvannføring	0,889 m ³ /s
Spesifikt avløp	71,0 l/s/km ²

Følgende data gjelder for overføring av Litlevatn:

Nedbørsfeltets areal	1,59 km ²
Sjøareal ved nat.vannstand =784,5	ca. 0,11 km ²
Midlere årlig avrenning	3,8 mill.m ³
Gjennomsnittsvannføring	0,121 m ³ /s
Spesifikt avløp	76,0 l/s/km ²

Totaltilsaget er beregnet for normalperioden 1930/60 etter NVEs Avrenningskart, Hydrologisk Avdeling 1987.

Et nærliggende VM 2545 Holsenvatn har i perioden 1964/92 målt et årsavløp lik 174,4 mill. m³ som nesten er 18 % over midlet for normalperioden 1930/60.

VM Holsenvatn ligger på kote 135 og får om vinteren et høyere avløp enn fra det høyereliggende nedslagsfeltet over kote 600 til Gravvatnet. I brev 02.02.94 fra ØK a/s antas det at det prosentuelle vinteravløp reduseres fra ca 41 % til ca 35 % ved Gravvatnet.

Vi har undersøkt årsavløpet for de to vannmerkene VM 2545 Holsenvatn (kt. 131) og VM 1525 Grønengstølsvatn som har felter høyere enn kote 575. Avløpsfordelingen er markant forskjellige slik at en tror at de høyereliggende felter som til Gravvatnet vil ha en roligere avløpsfordeling. Vi har satt sammen de to vannmerker for å oppnå dette og med ønske om å samtidig justere vinteravløpet til ca 35 %.

I produksjonsberegningene er avløpskarakteristikken til Gravvatnet dempet ved at VM Holsenvatn bidrar med 2/3 og VM Grønengstølsvatn 1/3 av det årlige feltavløp.

Vinteravløpet er beregnet til å bli ca 34 % av årsavløpet.

I beregningene er kraftproduksjonen redusert pga at driftsvannføringen 1966/90 er 113 % av normalperioden 1930/60.

2.3 Reguleringsanlegg

Reguleringsmagasinet i Gravvatnet vil bli utnyttet av Mo kraftverk, Førde Vannverk og Brulandsfoss kraftverk.

Ved utløpet av Gravvatnet utgjør flomtapet ca. 1,3 mill. m³ (ca 4 % av midlere årlige avrenning anslått til 31,8 mill. m³). Den årlige driftsvannføringen ca. 30,5 mill. m³ (ca. 96 % til kraftverket og vannverket.)

Drikkevannsforsyningen har en dimensjonerende vannføring lik 0,2 m³/s eller 6,3 mill. m³ årlig som tilsvarer ca. 20 % av tilløpet til Mo kraftverk og blir tapt produksjonsvannføring for Brulandsfoss kraftverk.

Gravvatnet er tenkt regulert med 1,0 m oppdemming og 5,0 m senkning, i alt 6,0 m.

for tilløpstunnelen. I lukehuset monteres en tappeluke. Senkingstunnel er valgt og er beste løsning for kombinasjon vannverk/kraftverk når vannverket ønsker at vatnet hentes på stor dybde i Gravvatnet.

Magasinvolumet i Gravvatnet er anslått foreløp-

pig til å være 6,2 mill. m³ hvorav 1,1 mill. m³ er ved oppdemming. Magasinprosenten er 6,2* 100/31,8=19,5 %.

Av hensyn til store avløpsvariasjoner er planlagt å bruke den øverste del av magasinet mellom kote 600,5 og HRV=601,5 som flomdempningsmagasin.

Overføring av Litlavatnet til bekk via Svartetjern til Gavvatnet er tenkt med boret tunnel. Litlavatnet vil være et flomdempningsmagasin inntil overføringskapasiteten er utnyttet og større flommer må deretter følge det naturlige bekkefaret.

2.4 Kraftverk

2.4.1 Reguleringsanlegg og overføringer

I Gravvatnet er inntaket ved utslag i vatnet med senkningstunnel, som beskrevet under pkt. 2.3 Reguleringsanlegg.

Overføring av Litlavatnets nedbørsfelt skjer ved ca. 320 m lang boret tunnel, D=500 mm på sydsiden av Litlavatnet.

2.4.2 Vannveier

Tilløpstunnelen fra Gravvatnet utføres som en trykk-tunnel med stigning 1/10 fra nedre knekkpunkt. Tunnelen blir minimumstverrsnitt antatt større enn 14 m² tverrsnitt, og lengde ca. 5630 m opp til Gravvatnet.

Ved nedre knekk støpes en betongpropp og videre fremføring med trykkrør lengde ca. 660 m i tunnel til kraftstasjonen. Tunnelen tjener som råvannsbasseng for vannverket. Avløp fra turbinen føres til råvannsbasseng med overløp hvor overskuddsvann etter uttak for vannverket føres videre i en ca. 40 m lang avløpskulvert ut i Movatnet/Bergavatnet.

2.4.3 Kraftstasjon

Mo kraftverk er prosjektert med en effektinstallasjon på ca 10 MW Pelton turbin med slukevne ca 2 m³/s. Midlere årlig kraftproduksjon er beregnet til å bli ca. 39,3 GWh og utbyggingskostnaden er 78,0 mill. kr som gir 1,99 kr/kWh.

Adkomsttunnelen til kraftstasjonen blir ca 50 m lengde og med tverrsnitt på ca 25 m². Kraftstasjons-hallen får et gulvareal på ca 10-18 m og ca 10 m i høyden. Turbin er en 2-strålet horisontalakslet Pelton-turbin med genratorydelse på ca. 10 MW. Aggregatet får et omdreiningstall lik 750 rpm. Transformatoren plasseres utenfor kraftstasjonsvegg nær inngangsport. 22 kV kabel legges oppå avløpskulvert. Ventilasjonsluft til kraftstasjonen tas inn via avløpskulverten til fritt vannspeil i tunnel for råvannsbasseng.

2.4.4 Veier og tipper

Veiarbeidet utføres i samarbeid med grunneier og lokale myndigheter. Adkomst til tunnelpåkugg for kraftstasjonen og tilløpstunnel skjer ved avkjøring fra eksisterende vei til Flatjord på Revsneset.

Det alt vesentlige av tunnelmassene er tenkt levert til et lokalt pukkverk beliggende ca 2 km fra tunnelpåkuggen. Noe sprengmasser er tenkt plassert i strandkanten frem til tunnelpåkuggen og til opprustning av eksisterende vei til Flatjord.

2.4.5 Kostnader pr. 2. kv. 1994

	Kostnader i mill. kr.
<i>Utbyggingsalternativ</i>	alt. D
1. Reguleringsanlegg	0,273
2. Overføringsanlegg	1,508
3. Driftsvannveier	43,302
4. Kraftstasjon-byggningsmessig	4,590
5. Kraftstasjon-maskinelt og elektroteknisk	18,850
6. Transportanlegg-Anleggskraft	-
7. Boliger - Verksteder	-
8. Terskler - Landskapspleie	0,512
9. Uforutsett, 5 %	3,760
10. Investeringsavgift 7 %	5,069
11. Planlegging - Administrasjon	4,000
12. Erstatninger, tiltak	-
13. Finansieringsutgifter, 8 % p.a.	6,512
Sum utbyggingskostnad	87,998
14. Refusjon fra Førde Vannverk	-10,000
Sum netto utbyggingskostnad	77,998
Ny Kraft (GWh/år)	39,3
Utbyggingspris (kr./kWh) (1994)	1,99
Økonomiklasse	2

2.5 Produksjonsberegninger

For dimensjonering og beregning av kraftproduksjon, er simuleringsprogrammet GENSIM benyttet med driftsstrategi av kraftverkene. (jfr. 7.3, resultat).

Generelt om sommerstrategien:

Man ønsker å oppnå best mulig magasininfylling pr. vinterperiodens start (01.10). Prinsipielt ønskes ingen tapping annet enn for å unngå flomtap og/eller for å holde magasinene innen forhåndsdefinerte flombuffere. Det er derfor lagt stor vekt på riktige prioriteringer og utvikling av gode strategier for å redusere flomtapene til et minimum.

Generelt om vinterstrategien:

Alt vannet som er lagret i magasinene og alt som kommer til i løpet av vinterperioden, skal nyttes til energiproduksjon i løpet av definert tappeperiode 01.10-30.04. Etter at modellen for det enkelte døgn har bestemt den totale energiproduksjon, fortar den kjøring av kraftverk og tapping av magasiner ut fra lokale forhold, randbetingelser og forhåndsstipulerte regler.

2.6 Fordeler/ulempes etter utbygging

2.6.1 Hydrologiske endringer i vassdraget

Bilag I er et vassdragsprofil gjennom Gilelva.

På profilene er det vist de forskjellige inntakssteder for overføring fra Litlavatnet til Gravvatnet og for elvestrekningene er det oppgitt vannføringsstatus etter utbygging. Det er i tillegg angitt restvannføring i prosent ved inntaksstedene av vannføring i uregulert vassdrag. Prosenttalene er for lave p.g.a. at det er forutsatt at det ikke blir flomoverløp ved inntakene. Ved simulering av overføringsalternativet er beregnet flomoverløp ved inntakene. Flomoverløpet forekommer vesentlig i juni og juli p.g.a. manglende overføringskapasitet.

2.6.2 Komenserende tiltak

Terskler

Forholdene er ikke undersøkt i marken. En regner med at terskler kan bygges på elvestrekningen mellom Krusslistølen og Løkene. På de nedre strekningene i Gilelva ligger forholdene til rette for terskel-dambygging p.g.a. at elva er bratt. Her er imidlertid gunstig virkning av et relativt stort restfelt - ca. 50 % som bidrar til at restvannføringen er gunstig ved Byrkjefluten.

Landskapspleie

Oppruting av vei og eventuelle massetak vil bli ar-
rondert og tilsådd i samarbeid med landskapsarkitek-
tekt. Det er forutsatt at en overveiende andel av
sprengsteien vil bli transportert til et grustak for å bli
bearbeidet og omsatt som pukkmasser fra et lokalt
knuseverk.

Restriksjoner

Det forutsettes ingen restriksjoner på manøvreringen
for overføring av vannet bortsett fra at flomvannfø-
ringen ikke skal bli forøket.

2.7 Forslag til manøvreringsreglement

Manøvreringsreglement

1.

A. Reguleringsmagasin

	Nat. kote moh	Reg.-grense HRV	Reg.-grense LRV	Reg. høyde m
Gravvatnet	600,5	601,5	595,5	6,0
Litlavatnet	784,0	785,0	783,0	Flomdempning

Høydene er basert på N.G.O.'s høydesystem.

Dam Gravvatnet utføres med fast overløp og vannstanden stiger derfor noe over høyeste regule-
ringsgrense under flom.

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige god-
kjenner.

B. Overføringer

- Avløpet fra Litlavatnet på ca kote 784 i Gilelva overføres til Gravvatnet.
- Avløpet fra Gravvatnet overføres til driftstunne-
len for Mo kraftverk.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdra-
gets flomvassføring ikke unødig økes. Konsesjonær
plikter å avgi nødvendig vann til Førde vannverk
slik at uttak inntil vannverkets dimensjonerende
vannføring = 200 l/s kan opprettholdes i fremtiden.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres
av is eller lignende og at reguleringsanleggene til en-
hver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og av-
leste vannstander. Dersom det forlanges, skal også
nedbørsmengder, temperaturer, snødybder m.m. ob-

2.6.3 Fordeler

Mo kraftverk ligger sentralt i Sunnfjord Energiverk
sitt forsyningsområde og vil bedre energi- og effekt-
tilgangen og spesielt forbedre reserveinnmatingen i
det lokale nett ved feil på hovednettet.

Samarbeidet mellom Sunnfjord Energiverk og
Førde vannverk om en kombinasjonsløsning gir for-
deler for begge parter med forbedrede økonomiske
forhold og færre miljøbelastninger/konsekvenser.

2.6.4 Ulemper

Kombinasjonsløsningen med utnytting av Gilelva
både for energi- og vannforsyningsformål har med-
ført at utbygging kan skje med færre inngrep i ter-
renget. Reguleringen av Gravvatnet vil gi ulemper
for fisket med tap av gyte- og oppvekstområder og
mulige erosjonsproblemer i nedtappet strandsone
nær utløpsbekker under oppfyllingsperioden om vå-
ren.

Erosjonsfaren kan reduseres ved at en i strandso-
nen etablerer nye bekkedar ned til LRV.

For friluftsliv vil reguleringer normalt svekke is-
forholdene om vinteren nær inntakene og medføre
sikringstiltak ved inngjerding og merking. I Grav-
vatnet antas isproblemet å være av mindre betydning
pga at innløpshastigheten er lav og at tunnelinntaket
legges på ca 15 m dybde av hensyn til vannverket.

serveres og noteres. Norges vassdrags- og energi-
verk kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen
som regulanten plikter å oppbevare for hele regule-
ringstiden.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk stats-
borger som godtas av Norges vassdrags- og energi-
verk.

3. Alternativ løsninger

Jølstravassdraget er behandlet i «Samlet Plan om
vassdrag» St.meld. nr. 63, 1984-85. Utbyggingspla-
nene omfattet 11 enkeltstående alternativer, med uli-
ke eierinteresser og stor variasjon i alternativer når
det gjelder økonomigruppe og andel vinterkraft.

I St.meld nr. 60, 1991-92 er et av alternativene
prosjektnr. 34616 Jølstra/Movatn/Gravvatn plassert
i: KATEGORI 1 - GRUPPE 5.

Prosjektet er ei sideelv Gilelva til Jølstra på syd-
siden av Movatnet. Elva kan bygges ut i to småkraft-
verk. Fallet på 105 meter mellom Gravvatnet og
Kusslistølen blir utnyttet i Gravvatn kraftverk og fal-
let på 477 meter fra Løkene og ned til Movatnet blir
utnyttet i Movatn II kraftverk.

Fra SP-fylkesrapporten siteres fra side 196,
«Konsekvensar»:

«Vassføringa i Gjeleelva vert sterkt redusert.
Neddemt areal vil bli ca 470 daa med noko dyrkbar

jord. Planlagt anleggsveg vil verte positiv for skogbruket, men neddemt areal og noko andre inngrep vil ha negativ verknad for jordbruket. Inngrep i eit mykje nytta utfartsområde har negativ verknad på friluftslivet, og påverkar eit område rikt på kulturminne.»

Fra side 198, «Høyringsfråsegner» siteres:

«Førde kommune er samd i dei vurderingane som er gjort og har ingen vesentlege merknader.

Førde Bondelag og Viksdalen Bondelag får begge mot utbygging og meiner fleire av brukarinteressene må vurderast meir negativt.

Førde Skogeigarlag frarår utbygging dersom Løkene blir neddemt. Sogn og Fjordane Turlag meiner friluftslivet i området er vurdert for lågt og ønskjer ikkje utbygging.

Førde og Naustdal Elektrisitetsverk ser på alternativet som interessant, og meiner det må omarbeidast og tilpassast betre dei andre brukarinteressane for å dempe eventuelle skadeverknader.»

I rapport av mai 1993 utarbeidet av Ødegaard & Grøner a/s, er det skissert en utbyggingsplan i Gilelva med Movatnet kraftverk. Inntaket er flyttet fra Løkene ca kote 480 ned til kote 425 i Gilelva. På tiløpstunnelen er vann fra Dyttingsvatn tatt inn via et bekkeinntak, trykktunnelen er ca 2600 meter, kraftstasjon i fjell og med ca 150 meter lang avløpstunnel ut i Movatnet. Innstallasjonen er et 9.8 MW Francisaggregat, fallhøyde lik 375 meter og med slukeevne 3,0 m³/s.

Det er foreslått regulering av Gravvatnet av mindre omfang enn i SP-prosjekt nr. 34616 med tapping av reguleringsvannet i Gilelva ca 3,5 km fra Gravvatnet ned til inntaket på kote 425. Kraftproduksjonen er anslått til 46 GWh og utbyggingspris lik 2,13 kr/kWh.

Utbyggingsprosjektet imøtekommer noen av de innvendinger som kom frem under høringsrunden for SP-prosjektet og demper flere negative konsekvenser og skadevirkninger.

4. Eier- og rettighetsforhold

I bilag S er listet opp fallhøyder og grunneiere som blir berørt av en utbygging i Gilelva.

Sunnfjord Energiverk i samarbeid med Førde Vannverk skal erverve servitutbelegning av nedslagsfelter, overførings- og reguleringsrettigheter, grunnareal for dam og lukehus, fallrettighetene i Gilelva, grunnrettigheter i kraftstasjonsområdet samt bruksrett til adkomstvei til kraftstasjon.

I adkomstveien anlegges grøft for 22 kV kabler, råvassledning for renseanlegg og lokalt vannforsyningsnett.

5. Ny elektrisk konsesjon

Det søkes om elektrisk konsesjon for bygging og drift av følgende elektriske anlegg:

Kraftstasjon

1 stk. synkrongenerator med ytelse 11 MVA med merkespenning 6,6 kV + 10 %.

1 stk. transformator med ytelse 11 MVA, omsetning 22/6,6 kV.

Nødvendig 22 kV apparatanlegg, 6,6 kV og 22 kV kabler i stasjonen, 22/0,23 kV stasjonstransformator og øvrige hjelpeanlegg.

22 kV PEX-kabel fra stasjonen til bestående linjenett, lengde ca. 500 m, tverrsnitt 3·1·240 mm² AI.

Det tas forbehold om senere mindre justeringer av de tekniske anleggsdata.

Det vises forøvrig til vedlagte enlinjeskjema for stasjonen (bilag R), oversiktskart for bestående 22 kV linjenett i området, samt oversiktstegninger vedrørende stasjonens plassering og utforming (bilag A og B).

For produksjonsberegninger, kostnadsoverslag og lønnsomhetsberegninger vises til andre kapitler i denne søknad.

Nettilkobling

Kraftverket er planlagt tilkoblet det eksisterende 22 kV linjenettet i umiddelbar nærhet av kraftstasjonen ved Sunde. Frem til stasjonen legges en 22 kV PEX-kabelforbindelse, lengde ca. 500 m tverrsnitt 3·1·240 mm² AI langs veien fra avgrensningspunktet fra linja til stasjonen.

Utbyggingen vil kreve en mindre forsterkning av bestående linje mot avgrensningspunktet til Brulandsfossen og Stakaldefossen kraftverk. Det er ikke lagt inn kostnader for dette, da en slik forsterkning/opprustning likevel er nødvendig for å bedre linjas stand, uansett en utbygging eller ikke.

Stasjonen vil bidra til å bedre energi og effekttilgangen lokalt og spesielt forbedre reserveinnmatningen i det lokale nett ved feil på hovednettet.

Forøvrig henvises det til Sogn og Fjordane Energiverk's energiplan.

6. Konsekvensvurderinger

6.0 Generelt

6.0.1 Innledning

Rapport av november 1994 «Miljøfaglige utredninger og konsekvenser av utbyggingsplanene for berørte interesser i vassdraget» (93 sider diverse vedlegg).

På oppdrag av Sunnfjord Energiverk har ENCO Environmental Consultants a.s gjennomført en konsekvensutredning som omhandler virkningene av planene for byggingen av Mo kraftverk i Førde kommune. Oslo Energi Konsult A.S har stått for utarbeidelsen av de tekniske planene.

Identifiseringen av prosjektets virkninger vil bli gjort på bakgrunn av Oslo Energi Konsults tekniske prosjektbeskrivelse og tilgjengelig beskrivelse av de øvrige interesser i vassdraget. Førde kommunes vannforsyningsplaner fra Gravvatnet vil her være en vesentlig faktor. Viktige miljøpåvirkende faktorer vil bl.a. være tekniske anlegg, anleggssteder og driftsformer, som er omtalt foran i denne rapporten, og planlagt manøvreringsstrategi for kraftverket spesielt. Videre har vi bygget våre vurderinger på erfaringer fra andre sammenlignbare vassdragsutbygginger.

6.0.2 Områdebeskrivelse

Gravvatnet ligger i Sogn og Fjordane fylke, på kommunegrensen mellom Førde og Gaular kommune. Vannet ligger 600 m over havet. Landskapet rundt sjøen er preget av bratte lier opp mot høytliggende fjellområder som ligger forholdsvis tett innpå sjøen. I nordøst ligger Sandegga på 1093 moh, mot sørøst Svartekneibba og Sengafjellet (1150 og 1012 henholdsvis) og i sør sørvest ligger flere topper på 7-800 moh med Langfjellet og Blomfjellet som de to høyeste punktene (932 og 892 moh henholdsvis).

Lavereliggende partier rundt sjøen er preget av glissen bjørkeskog som veksler med myrdrag, vier-

kratt og lyng. Vegetasjonen avtar jevnt oppover mot gråura på de høyeste toppene.

Vannets utløp ligger i nordenden der utløpselva etter ca. 100-150 m kaster seg i fosser og stryk ned mot Kusslistølen og Løkene. Utløpselva, Gilelva, renner her gjennom en u-dal som ligger ca 100 m lavere enn Gravvatnet. Dalen er forholdsvis flat og holder omtrent samme høyde over havet i ca. tre km. Noe før gården Byrkjeflota (412 moh) faller dalen bratt ned mot Movatnet (40 moh).

Vegetasjonsbildet veksler mellom åpne partier med myrer, kratt, gammel beitemark og glissen høyfjellsskog av gran og bjørk. Gammen lavbevokst gran og furu sto enkeltvis eller i mindre klynger utover myrene.

Fallene ut fra Gravvatnet går over i et bredt, 1,5 km langt, forholdsvis grunt parti; Løkene.

6.0.3 To alternativer

Det foreligger to alternative utbyggingsplaner med Gravvatnet som magasin. Kombinasjonsalternativet består i en samordning av vannforsyning- og kraftforsyningsinteresser, der vannet etter å ha passert turbinene behandles og pumpes ut på vannforsyningsnettet i Førde kommune.

Det en i konsekvensutredningssammenheng vil kalle et 0-alternativ vil i dette tilfellet si kun vannverksutbygging. Dette alternativet medfører imidlertid arealinngrep som er mer omfattende enn for vannkraftutbyggingen.

6.1 De faglige utredningene - konsekvensene

NVE har sett på antatte endringer i *vanntemperaturer og isforhold*. Her er konklusjonen at en forventer bare mindre og helt lokale endringer i vanntemperatur- og isforholdene i de berørte deler av vassdraget. Det mest synlige blir en råk ut fra kraftstasjonen i de vinterperioder hvor denne delen av Movatnet er blitt islagt. I den sørøstre vika i Gravvatnet kan det bli noe svekket is, og sikringstiltak for å advare skiløpere bør vurderes.

Mulige endringer i *vannkvaliteten* i Gravvatnet og Gilelva som følge av reguleringen, erosjonen og overføringen av vann, har vært en viktig del av konsekvensvurderingen. For Gravvatnet ventes konsekvensene av den omtalte erosjonen å bli begrensede og vannkvalitetsendringene små ved en senkning på 3 m. 5 m's senkning vil øke problemene noe. Det er imidlertid vanskelig å anslå kvalitetsendringene mer eksakt, da en ikke har analyser av bunnsedimentene og derved kan beregne potensielle for tilført, suspendert materiale i vannmassene.

Overføringen av Litlevatnet vil først og fremst gi tilførsler av myrstoff og erodert organisk materiale, inntil det nye bekkeløpet er stabilisert og ny «erosjonshud» er dannet. Med unntak for de første årene med utvasking av materiale forventes det ingen vesentlig endring i vannkvaliteten i Gravvatnet ved overføringen.

På strekningen Gravvatnet til samløpet med Annegrova til temperaturrendringene bli størst. Restvannføringen er såvidt beskjedne, at en her vil kunne vente endret begroing/gjengroing. Nedstrøms dette punktet forventes ingen vesentlig endring i vannkvalitetsforholdene med en restvannføring på 30-60 %.

Utbygging forventes ikke å gi vesentlige og varige endringer i *erosjonsforholdene* i vassdraget, med unntak for reguleringen av Gravvatnet, som vil medføre utvasking av sedimenter i reguleringssonen. Forholdene (topografi og sedimentsammensetning) i Gravvatnet er imidlertid ikke tilstrekkelig kartlagt til

å gi kvantitative beskrivelser av erosjonen i magasiner. Men observerte forhold på land og generell kunnskap om erosjon i magasiner, tilsier at det vil skje erosjon over flere år i reguleringssonen generelt og i avsetninger foran inn-løpende bekker spesielt. Der bunnmorenedekket stedvis har store mektigheter og ligger i kontakt med vannet, slik som på SV-siden, vil erosjonen også kunne forplante seg over HRV.

Naturfaglige interesser blir berørt i begrenset omfang. De rene geofaglige verdiene i området er små. Sterkest vil de fluviale prosessene i Gilelva bli påvirket. Fossen i Gilelva rett ovenfor Kusslistølen og i bekken fra Litlevatnet vil bli borte, og med dem to viktige landskapselementer.

Viktige *plantearter og vegetasjon* i og nær Gravvatnet og i bekketraseen for overføring av vann fra Litlevatn og øvre del av Gilelven, blir i liten grad berørt. Redusert vannføring i bekken fra Litlevatnet vil imidlertid ha negative konsekvenser for den relativt rike vegetasjonen som finnes langs fossen og på et parti i elva nedenfor. Nedre deler av Gilelva vil få redusert sin vannføring til omtrent 50 % av nåværende størrelse. Vegetasjonen i kløfta er frodig og rik og mange av de mest interessante artene vokser nær elveleiet. Ingen av artene vil være direkte avhengige av vannet, men elva bidrar til en viss grad med å dempe temperatursvingningene og å øke luftfuktigheten. Redusert vannføring kan altså føre til en uttørring og det kan potensielt føre til endring av floraen i retning mer tørketålende arter. Imidlertid vil restvannføringen sannsynligvis være tilstrekkelig vil å unngå dramatiske endringer.

For *fuglelivet* konkluderes det med at en utbygging trolig vil føre til redusert tilgang på næring i Gravvatnet både for smålom og strandsnipe, og begge arter kan forsvinne. Siden smålommen også benytter Gravvatnet til hekking, vil vannstandsreguleringen kunne føre til oversvømming av redet, dersom vannstanden skulle øke etter at hekkingen er påbegynt (mai/juni). Dersom vannstanden skulle synke under hekkingen, vil det også være ødeleggende, fordi lommen har begrenset evne til å bevege seg på land, særlig i hellende terreng.

Gilelva og elva fra Litlevatnet vil få redusert vannføring, særlig langs de øvre delene. Dette vil være negativt for strandsnipe og fossefall. De fleste av disse finnes langs strekninger som vil få stå sterkt redusert vannføring at de kanskje vil forsvinne som hekkefugler.

Dyrelivet og jaktinteressene vil bare i meget liten grad kunne bli påvirket av en utbygging.

Konsekvensene for *fisk og fiskeinteressene* er kanskje de største. Reguleringen av Gravvatnet vil føre til at auren minster utoset som gyte- og oppvekstområde. Dersom den ikke gyter andre steder, kan tap av utoset føre til at aurebestanden forsvinner. På den annen side vil dette være av mindre betydning, dersom fisken i hovedsak benytter innløpsbekkene som gyte- og oppvekstområde. Omgivelsesforholdene (temperaturbetingelser, substrat o.a.) i innløpsbekkene er imidlertid slik at auren trolig uansett vil få redusert sine muligheter for vellykket reproduksjon. Redusert reproduksjon kan imidlertid også være gunstig, da aurebestanden synes forholdsvis tett. Kvaliteten på fisken er imidlertid god og dette kan tyde på at rekrutteringen ikke er for stor.

Erosjon i strandsonen vil ytterligere svekke aurebestanden som har sitt viktigste område i denne delen av sjøen. Imidlertid er siktedypet stort og bunnområdene under 4 m dyp vil trolig ta over noen av de funksjonene en fullt utviklet standsone tilbyr.

Gytebestanden i Gilelva ved utløpet i Movatnet kan bli redusert noe i antall. Dette vil imidlertid ikke få konsekvenser for fisken i Movatnet. Både Jølstra, elva mot Huldrefossen og for eksempel Sagelva er sannsynlige gyteområder for bestanden i Movatnet, uten at dette er nærmere undersøkt.

Det ble under feltarbeidet ikke funnet *kulturminner* som med sikkerhet kan vurderes å være fra før-reformatorisk tid. Den planlagte senkingen av Gravvatnet vil neppe kunne ramme automatisk fredene kulturminner, men en bør unngå å fysisk berøre et steinnaust i nord-vestenden av vatnet. Av nyere tids kulturminner i området bør også nevnes Kusslistølen med mulige tufter etter gammel stølsdrift og en delvis sammenrast steingard. Ved Saga finnes også en tuft/grunnmur etter en mulig eldre sag.

Virkningene for *jord- og skogbruket* blir små. For beiteinteressene er det i første rekke endrede vannføringer i Gilelvabekken fra Litlevatnet og bekken ned til Svartetjørna som er viktige. Her vil sjølgjerdeeffekten forsvinne.

Friluftslivet er vurdert til å ha middels stor verdi med hensyn til opplevelsesmuligheter. Vassdragssområdet er betydelig kulturpåvirket (stølsdrift), men det er få hytter i området og fraværet av tekniske inngrep innenfor Byrkjeflota er et viktig positivt element i verddivurderingen. I verddivurderingen av området er det betegnet som middels godt/godt egnet for tradisjonelle friluftaktiviteter så vel sommer som vinter. Det er i første rekke et nærturområdet og kan betegnes som familievennlig pga. den lette tilgjengeligheten og fremkommeligheten.

Dagens bruk er, etter anvendt metode, betegnet som middels stor og er hovedsakelig av lokal karakter. Den planlagte fotturruta gjennom området sørøstlige del, vil gjøre området mer regionalt interessant.

En tørrlegging av Gilelva eller sterkt redusert vannføring, vil direkte redusere kvaliteten av de friluftaktivitetene som er knyttet til vannstrengen. I første rekke gjelder dette selvfølgelig fisket, men også i stor grad turer hvor elva utgjør turmålet, enten for bading eller som rasteplass. Særlig gjelder dette området med lonene rett nedstrøms utløpet fra Gravvatnet, forbi Kusslistølen og øvre del av partiet rett nedstrøms (Løkene). Fra Kusslistølen vil også tørrleggingen av fossen rett oppstrøms bli merkbar og redusere det totale opplevelsestilbudet. Fossen er en viktig kulisser som både høres og synes godt fra stølsområdet.

Stengingen av Litlevatnets avløp til Gilelva, og dermed tørrlegging av fossen i dalsiden under Sandegga, vil føre til at et viktig landskapselement blir borte. Fossen er et naturlig blikkfang fra de fleste posisjoner i dalen. Tørrlegging eller ev. meget liten vannføring forbi Yteråsstølen vil redusere verdien av dette turmålet. De tekniske inngrepene forventes ikke å bli av slik karakter at de vil få betydning for friluftslivsinteressene.

Reguleringen av Gravvatnet vil sannsynligvis innebære små negative konsekvenser. De økte vannføringer i bekken inn i Svartetjørna og bekken videre til Gravvatnet vil, hvis en ser bort i fra at den er menneskeskapt, overveie framstå som positiv.

Utbyggingsplanene vil samlet sett medføre middels store negative konsekvenser for friluftslivet. *Etableringen av kraftverket vil imidlertid avbøte viktige negative konsekvenser (grøftegraving og anleggsvei) knyttet til O-alternativet.*

6.2 Oppsummerende konklusjon

Utbyggingsplanene, *kombinasjonsalternativet*, får gjennomgående små negative konsekvenser for na-

tur- og kulturmiljøet, vannkvalitet, næringsinteresser og jakt- og friluftslivet. Fisk og fiskeinteresser blir imidlertid berørt i stor grad. Avbøtende og kompenserende tiltak vil allikevel kunne redusere virkningene en god del.

O-alternativet, bare vannverksutbygging, vil berøre natur og kulturmiljøet i større grad og særlig for friluftslivet vil virkningen bli merkbar.

7. Økonomisk analyse av prosjektet

7.1 Kriterier for analyseresultatet

Det er utført detaljerte nåverdiberegninger for prosjektet, og det er analysert forskjellige alternativer. Det er i denne analysen kun beregnet bedriftsøkonomisk lønnsomhet for det omsøkte prosjekt.

7.2 Forutsetninger som er brukt i analysen

Realavkastningskrav og tidshorisont

Realavkastningskravet er satt til 6 %.

Perioden for lønnsomhetsberegningen er 30 år.

Driftskostnader

Årlige driftskostnader pr. kWh er beregnet som vist nedenfor.

- Operasjonelle kostnader (lønn etc.) er beregnet til 1,0 øre pr. kWh for kraftverk og tilløpstunnel i fjell.
- Skatter (inntekts- og formue- og eiendomsskatt) er beregnet til 1,5 øre pr. kWh.

Produksjonsavgift

- Produksjonsavgift begynner på 0 øre og øker gradvis til 1,52 øre pr. kWh etter 15 år.

Restverdi av anlegget etter 30 år.

Etter 30 års levetid er restverdien for anlegget beregnet som netto produksjonsverdi i de neste 30 år, neddiskontert til første driftsår. (1997).

Prisbaner

I forbindelse med andre aktuelle kraftverksprosjekter er det gjort 2 uavhengige studier for å prognosere en prisbane for elektrisk kraft i perioden 1993 til 2030. Resultatet av disse studiene er benyttet i de etterfølgende beregningene. Vinterprisen er 1,5 ganger større enn sommerprisen frem til år 2000. Forholdet vinter/sommer endres deretter til 2/1 i løpet av 5 år. Etter år 2005 er forholdet konstant slik at vinterprisen er det dobbelt av sommerprisen. Det er denne prisbanen som er brukt i analysene beskrevet under.»

Høringsuttalelser

Søknaden har vært kunngjort og forelagt distriktet for uttalelse.

Førde kommune bemerker i kommunestyrevedtak datert 26.04.95:

- «1. Førde kommune finn ikkje å kunne delta i samarbeid med Sunnfjord Energiverk om sams utnytting av Gravvatnet til vassforsyning og kraftproduksjon etter det framlagde opplegget.
2. Kommunestyret held på Gravvatnet som vassskjelde for kommunen.
3. Plan- og byggenemnda fullfører planlegging og utbygging med trasé om Refsdal og Sunde innan

ei kostnadsramme på 57.270 mill. kr., jfr. revidert kostnadsoverslag av 03.04.95 på grunnlag av Ø. W. sitt kostnadsoverslag 13.12.94.

Formannskapet får fullmakt til å godkjenne mindre endringer i kostnadsramma.

4. Rådmannen får i oppdrag snarast å fremme sak om finansiering av anlegget.
5. Førde kommune får å det vert gjeve konsesjon for Mo Kraftverk.»

Førde kommune uttaler i nytt kommunestyrevedtak av 13.12.95:

- «1. Førde kommune godtek avtaleutkast (revidert) mellom Førde kommune og Sunnfjord Energiverk datert 13.12.95 om felles utnytting av Gravvatnet m.m. til vassforsyning og kraftproduksjon. Formannskapet får fullmakt til å godkjenne mindre endringer i avtalen, og eventuelt supplere med meir detaljerte bestemmelsar, jfr. pkt. 9 i avtaleutkastet.
2. Det er ein føresetnad at Sunnfjord Energiverk innan 31.12.95 også godtek avtalen.
3. Førde kommune tilrår at det vert gjeve konsesjon for kraftutbygginga i samsvar med avtalen. Kommunestyret viser til fråsegn frå miljøvernleiar/kultursjef datert 21.11.95, med unntak av punktet om inngjerding.
4. Plan- og byggenemnda fullfører planlegging og utbygging av traséen frå Revsdal om Sunde innan tidlegare kostnadsramme på 37.270 mill. kroner. Formannskapet får fullmakt til å godkjenne mindre endringer i kostnadsramma.
5. Dersom ikkje dei besluttande organa i SEV sluttar seg til den framlagde avtala, forventar Førde kommunestyre at SEV trekkjer sin søknad om konsesjon til å nytte Gravvatnet til kraftproduksjon.»

Konklusjonen i uttalelsen til *miljøvernleder/kultursjefen i Førde kommune* datert 21.11.95 er slik:

- «– Bekken frå Litlevatnet og til Gilelva skal ha ei minstvassføring i sommarhalvåret, dvs. juni, juli, august, september og oktober.
- Gravvatnet skal gjerast inn og skiltast med omsyn til vinterfriluftsliv.
- Gravvatnet skal ha ei minstvassyte på kotehøgde 599,5 i juli, august, september og oktober.
- Gravvatnet skal ha ei minstevassføring i «barmarksesongen»; juni, juli, august, september og oktober.
- Steinmassane som vert tatt ut ved tunneldrift, skal ikkje leggjast i tipp, men brukast som ein ressurs og i samsvar med utarbeidd detaljplan.
- Steinmassane frå tunnelen ved Litlevatnet bør nyttast til bygginga av demningen og resten leggjast i ein tipp etter plan/avtale. Dette under føresetnad at det ikkje kjem ved inn i området.
- Ved alle inngrep/endringar av landskapet, vert det kravd at det vert nytta landskapsarkitekt i arbeidet.
- Alle planar og detaljplanar for området skal godkjennast av Førde kommune.»

Gaular kommune uttaler i brev av 01.06.95:

«Gaular kommune gjev slik uttale:

Pkt. 1 Kraftutbygging:

- Kraftutbygging i Gravvatnet etter føreliggande utbyggingsplan har ikkje særlege negative verkningar for Gaular kommune. Ein forutset at eventuelle ulemper skal erstattast. Vidare at det vert treft tiltak for å oppretthalde aurebestanden i Gravvatnet.

Gaular kommune vil tilrå konsesjonssøknad for kraftutbygging av Mo Kraftverk.

Pkt. 2 Drikkevassforsyning:

- a) Om Gravvatnet vert nytta som drikkevasskjelde, viser kommunen til tidlegare uttale, jf. vedtak i sak K 74/93 om pkt. 4 og 5 i klausuleringsvedtektene. Der vart det m.a. presisert at vedtektene ikkje må vere til hinder for å bygge nye hus på støylen Gøyvinga, og heller ikkje forby utleige av desse og eksisterande hus.

I tillegg vil kommunen gje desse nye merknadene:

- b) Blir det ført fram permanent veg til Gravvatnet, må det sytast for at grunneigarane i Gaulardalen av nedbørsfeltet får bruksrett til vegen.
- c) Ein må ikkje setje restriksjonar på kven som fiskar, men heller på omfanget av fisket.
- d) Forbod mot gjødsling av landareal og vatn må ikkje omfatte kalking om det skulle syne seg naudsynt for å halde oppe fiskebestanden.»

I tillegg forutsetter kommunen følgende under pkt. 1:

- «– Utbyggjar må påleggast utsetjing av stadeigen fisk om det etter utbygginga vert redusert rekruttering.
- I tida 1. juni til 1. oktober må ikkje lågaste regulerte vassstand (LRV) vere lågare enn 599,5 m.»

Sogn og Fjordane fylkeskommune, fylkesfriluftsnemnda har følgende konklusjon i sine kommentarer datert 26. januar 1995:

«Fylkesfriluftsnemnda i Sogn og Fjordane (FFN) viser til brev fra NVE vedkomande denne saka, dagsett 23.12.94. Saka er via Sogn og Fjordane fylkeskommune, regionalstaben, sendt til fylkesfriluftsnemnda. Nemnda vil gi eiga fråsegn til søknaden.

Søknaden frå Sunnfjord Energiverk vart lagt fram for fylkesfriluftsnemnda i møte 24. januar 1995 - som sak 05/95.

Som bakgrunn for handsaminga av søknaden, var det utarbeidd ei saksutgreiing, kommentarar og tilråding frå administrasjonen.

Dette er vedlagt.

Etter nærare drøfting i møte vart det fatta følgjande vedtak i saka (samrøystes):

«Etter ei samla vurdering av planen for utbygging av kraftverk og vassverk i Gilelva, vedtek fylkesfriluftsnemnda å stø søknaden om konsesjon som er fremja av Sunnfjord Energiverk.»

Vedtaket bygger på føresetnadane om at det vert gjennomført avbøtande tiltak, slik at friluftsinntakene vert minst mogleg skadelidande.

Viktige avbøtende tiltak er:

- Utbyggaren må vurdere erosjonsproblema i Gravvatnet og Lisjevatnet nøye. Tiltak som kan redusere disse, må bli gjennomført, t.d. plastring av strandkanten på særleg utsatte stader.
- Det må setjast inn tiltak slik at fisken framleis kan leva i Gravvatnet og i elva. Ei undersøking av gytetilhøva må gjennomførast før utbygginga tek til. Vasstanden må haldast mest mogleg stabil i somarhalvåret. Minstvassføring i elva må gjennomførast.
- Det må lagast ein plan for tilrettelegging av tersklar på høvlege stader i elva. Grunneigarar, elve- og fiskekunnige må konsulterast.
- Tilrettelegging av stiar, med kloppar og hoppestein, er gode tiltak for friluftslivet. Ein slik sti må føra over dammen ved Gravvatnet. Ei merka skiløype vest og sør for Gravvatnet er eit aktuelt tiltak, då vatnet ikkje alltid vil vera trygt.
- Turvande tiltak for utfylling av Movatnet må vera klårgjort før utbygging startar.
- I anleggsperioden må det haldast mest mogleg orden, slik at ein unngår forsvilping. Etter avslutta anleggsperiode er det sjølvstøtt at alt vert opprydda.

Vedtaket vert med dette gjort kjent for NVE. Fylkesfriluftsnemnda reknar med at synspunkt som kjem fram i vedtaket vert teke omsyn til under den vidare saksgangen.»

Naturvernforbundet i Førde sier dette i brev av 07.04.94:

«Naturvernforbundet i Førde har vurdert konsekvenssoeknaden og sett på kva konsekvensar dette vil få for naturen og nærmiljøet rundt dette vassdraget.

Naturmiljøet. Konsekvensutgreiinga som firmaet Environmental Consultants har laga, syner at den planlagde kraftutbygginga vil føre til klart negative konsekvensar for friluftslivet i området. I dag er dalføret og fjella kring Gravvatnet mykje brukt som friluftsområde både sommar og vinterstid, t.d. til fotturar, skiturar, bærplukking, jakt og fiske. Området blir av mange rekna som «ei perle» mellom nærtur-områda kring Førde sentrum. Den planlagde fot- og skiturruta frå Askvoll til Rørvikfjellet til også passer gjennom området rett sør for Gravvatnet.

Ved ei kraftutbygging av Gjelelva verte heilt eller delvis tørrlagt ut frå Gravvatnet og forbi Kusslidstøyle. Elva ut frå Lisjevatnet og forbi Ytreåsstøyle vil også forsvinne. Frå Kusslidstøyle og vidare ned mot Movatnet vil vassføringa verte sterkt redusert i forhold til i dag. Reguleringa av Lisjevatnet fører til at fossen i dalsida under Sandegga vil forsvinne. Tørrlegging eller eit viktig landskapselement borte. Tørrlegging eller minimal vassføring forbi Ytreåsstøyle vil redusere verdien av dette turmålet og nedtapping av Gravvatnet gjennom vinteren vil også gjere det langt farlegare å gå på ski over isen.

Livet for fisken. Ei neddemming av Gravvatnet på 5 meter er ikkje berre stygt å sjå på og farleg vinterstid, men utgjer også ein stor fare for auren i vatnet. Utløpet av Gravvatnet er gyte- og oppvekstområde for ein stor og tett aurebestand og kontrollfiske tyder på at bestanden er av god kvalitet. Den kraftige reguleringa av vatnet vil føre til at auren misser utosen som gyte og oppvekstområde. Dersom fisken ikkje gyt andre stader, kan tap av osen føre til at aurebestanden forsvinn. Fisken finn også maten sin i strandsona og mattilgangen vil svikte ved neddem-

ming av vatnet. Med reguleringsmagasin får vi inga ny strandsona, men ei ørkenlignande strand utan næring til fisken. Tørrlagde elvar og redusert vassføring vil redusere fiskemengda i dette vassdraget og såleis forringe naturkvalitetane i området.

Fuglelivet. Gravvatnet har mykje å seia som hekke/næringsområde for smålom. Gjelelvassdraget, særleg øvre del, har stort verd for strandsnipe og fossefall, medan Movatnet har stort verd for ulike vassfuglar. Ei utbygging vil truleg føre til redusert tilgang på næring i Gravvatnet både for smålom og strandsnipe, og begge artane kan forsvinne. Siden smålomen også nyttar Gravvatnet til hekking, vil regulering av vasstanden kunne føre til overfløyming av reiret, dersom vasstanden skulle auke etter at hekkinga er byrja (mai/juni). Dersom vasstanden skulle sige under hekkinga vil det også vere øydeleggjande for hekkinga, avdi lomen har avgrensa evne til å røre seg på land, særleg i bratt terreng. Gjelelva og elva frå Lisjevatnet vil få redusert vassføring, særleg langs dei øvste delane. Dette vil vere negativt for strandsnipe og fossefall. Dei fleste av desse finst langs strekningar som vil få så sterkt redusert vassføring at dei kanskje vil forsvinne som hekkefuglar.

Drikkevandet. Førde kommune har funne Gravvatnet som beste drikkevasskjelde i kommunen sitt næringsområde. Ei eventuell kraftutbygging i dette området vil få konsekvensar for vasskvaliteten. Naturvernforbundet i Førde tykkjer dette er altfor dårleg dokumentert og vil på det sterkaste rå frå ei slik kombinert løysing, både av naturmessig og miljømessige grunnar. Førde kommune gjekk god for Gravvatnet som drikkevasskjelde, avdi dette var ei sikker og god vasskjelde. Ein må difor ikkje forringe vasskvaliteten med ei kraftutbygging som fører til erosjon i strandsona (reguleringssona) ved nedtapping.

Naturvernforbundet i Førde seier difor nei til kraftutbygging i området rundt Gravvatnet. Vi meiner at eit så omfattande inngrep vil gi store og skjemmaende sår i denne, etter måten, urørde og vakre naturen. Kraftutbyggingsplanane bør difor leggjast bort og Førde kommune lyt arbeide vidare med vassforsyninga til innbyggjarane i kommunen. Gravvatnet lyt i alle høve takast vare på som noverande eller framtidig drikkevasskjelde. Ei rein kraftutbygging i dette området vil øydelegge den beste drikkevasskjelda i kommunen for all tid.»

Advokat Bolstad i advokatfirmaet Folkman, Gjertsen, Bolstad & Co. bemerker pva flere grunn-eiere i brev av 31.03.95:

«I samband med Sunnfjord Energiverk sin søknad om regulering og utbygging for Mo Kraftverk, har eg fått i oppdrag å ivareta interessene for fylgjande grunneigarar i Førde kommune:

Gard	Bruk
Karl Helge Aasen	49 3
Anders Braanaas	49 4
Olav Etterlid	50 1
Andreas Etterlid	50 2
Karl I. Lie	52 1
Otto Lien	52 2
Arnfinn Ringstad	51 1

I det eg viser til Sunnfjord Energiverk sin konsekvenssoeknad av 7. oktober 1994 og ENCO sin utredning om konsekvensane av utbyggingsplanen av ok-

tober 1994, sender eg fram fylgjande merknader frå mine partar:

Merknader til punkt 2.1 - Sakshandsaminga:

I konsesjonssøknaden er opplyst at Førde kommune har vedteke å bruke Gravvatnet som vasskjelde (punkt 1.1, 4. avsnitt).

Kommunestyret gjorde den 23.09.92 vedtak om å bruka Gravvatnet som framtidig vasskjelde, jfr. møteboka i sak 123/92 K, pkt 1. Det var imidlertid ein føresetnad at kommunestyret skal godkjenna planen med kostnadsoverslag, jfr. punkt 6 i møteboka.

Kommunestyret har soleis ikkje fatta eit bindande vedtak om å bygga ut Gravvatnet, - vedtaket om å bruka Gravvatnet som ei framtidig vasskjelde har meir preg av å vera ei politisk målsetting for det vidare planarbeidet.

Konsesjonssøknaden inneheld ikkje opplysningar om anleggs- og driftskostnader for det kommunale vassverket, og det er ikkje vist til andre dokumenterte planar som settar minimumskrava som kommunestyret har sett for å slutthandsama saka vedkomande vassverket.

Ein stillar seg difor tvilande til om administrasjonen i Førde kommune har fullmakt til å forplikta kommunen i samband med handsaming av ein konsesjonssøknad for eit kommunalt vassverk.

I konsekvensutredninga er det opplyst at Mo Kraftverk får ein gjennomsnittleg årleg produksjon på omlag 39 GWh, og at kraftverket difor ikkje vert omfatta av reglane om meldeplikt og konsekvensutredning i Plan- og bygningslova (PBL).

Under punkt 2.1 i konsesjonssøknaden er sett fram forslag om forenkla handsaming i medhald av reguleringslova § 4 a.

Vassdragsreguleringslova § 4 a vart oppheva ved lov av 19. juni 1992, - og konsesjonssøkjaren sin lovbruk er defor ikkje relevant.

Med omsyn til grensa på 39 GWh, vil ein kort få visa til at vassverket skal nytta tilløpstunnelen som råvatnbasseng, og omlag 20 % av tilløpet til Mo kraftstasjon skal nyttast til vassverket (jfr. søknaden punkt 2.3, 3. avsnitt/utredninga s. 14, 3. avsnitt).

Utbygginga vil dermed tilsvare ei kraftutbygging på totalt omlag 50 GWh, der 20 % av vasskrafta (10 GWh) går tapt som elektrisk kraft for å nyttast som drikkevatt.

Ei utbygging i denne storleiken kan ikkje koma inn under dei unntaksreglane som utbyggjaren har vist til, og mine partar forlangar difor at konsesjonssøknaden må handsamast på vanleg måte.

Merknader til punkt 2.2 - Hydrologi

Ein stiller seg kritisk til dei hydrologiske opplysningane under punkt 2.2 i konsesjonssøknaden.

Totaltilsiget er kalkulert for normalperioden 1930/60, og det er ikkje teke omsyn til at totaltilsiget på landsbasis har auka med over 10 % i siste 30-års periode.

For Mo Kraftverk er inntekta av vinterkrafta heilt avgjerande for lønnsmda, og opplysningane om 35 % prosentuell vinteravløp må difor dokumenterast på ein langt betre måte.

Det er også opplyst at det er kalkulert med ein reduksjon av kraftproduksjonen fordi driftsvannføringa 1966/90 er 113 % av normalperioden 1930/60, - tala tilseier imidlertid at dette må gje ein auka kraftproduksjon.

Merknader til punkt 2.3 - Reguleringsanlegget

Senkingsarrangementet i Gravvatnet er lagt på omlag 20 meters djup, og dermed vert det mogleg å senka vasstanden 15 meter under den omsøkte senkinga på 5,0 meter (jfr. bilag E).

Ein har grunngjeve plasseringa av senkingstunnel med at dette er den beste løysinga for vassverket (søknaden punkt 2.3).

Grunnen til at Førde kommune ynskjer å skifta til ei anna vasskjelde enn Bekkjevatn, er i hovudsak det høge innhaldet av humus i Bekkjevatnet. Kvaliteten på drikkevattet frå Gravvatnet vert dermed heilt avgjerande for den kommunale medverknaden.

Humusinnhaldet vert definert med verdiane for fargetal, og det er difor meiningslaust å velgja eit senkingsarrangement som fører til at drikkevattet frå Gravvatn får eit humusinnhald som nesten tilsvare minsteverdiane som er målt i Bekkjevatn.

Vassprøvar frå Sunnfjord og Ytre Sogn Kjøt- og Næringsmiddelkontroll av 11.05.92, viser at fargetalet i Gravvatnet 2 meter over botnen er målt til 17 mg pt/l.

I fylgje vassprøvar frå Statens Institutt for Folkehelse av 26.03.79, var fargetalet i Bekkjevatn på 2 meters djup 20 mg pt/l, - berre 3 mg pt/l høgare enn den som vart målt 2 meter over botn i Gravvatnet.

Dei to vassprøvane som det er vist til ovanfor fylgjer vedlagt som bilag 1 og 2.

Det planlagde senkingsarrangementet synest derfor ikkje å vera den beste løysinga for vassverket, - snarare tvert imot.

Arrangementet vil derimot gje høve til å senka vannstanden ned til 20 meter under normalvannstand, og den planlagde løysinga kan difor vera motivert utifrå ynskje om å auka produksjonen av vinterkraft ved å senka vasstanden meir enn 5 meter.

Utan å gå nærmare inn på vurderinga av vasskvaliteten i denne samanhengen, må ein be om at konsesjonssøkjaren dokumenterer uttaksarrangementet i Bekkjevatnet. Dersom ein kan oppnå store forbedringar i vannkvaliteten ved å endra uttaksarrangementet i Bekkjevatnet, vil argumentet om framtidig bruk av Gravvatn som drikkevasskjelde svekkast vesentleg.

Ein bed også om å få dokumentert kvar utbyggjaren skal ta ut morenemassane som skal nyttast til å bygga terskeldammen. Etter det mine partar kjenner til, er det ikkje tilstrekkeleg med slike massar i området nær dammen.

Med omsyn til utbyggingskostnaden, framgår det av punkt 2.4.5 at denne vert 87,998 mill. kr. Under punkt 2.4.3 er kostnaden opplyst til 78,0 mill. kroner, og dette avviket skuldast at det er teke omsyn til refusjon frå Førde vannverk på 10,0 mill. kroner.

Etter det mine partar kjenner til, er denne refusjonen frå Førde vannverk ikkje handsama av kommunestyret.

Merknader vedkomande fiske - punkt 2.6

Etter mine partar si vurdering, vert vassføringa på elvestrekninga mellom Kusslistølen og Løkene så liten at det ikkje er grunnlag får å byggja tersklar. På varme sommardagar vil vatnet nå opp i høge temperaturar, og kombinert med den låge tilførselen av oksygen, kan dette føra til fiskedød.

Det stillestående vatnet vil føra til ei oppblomstring av algeveksten, og dette vil føra til at elva vil gro igjen.

Effekten av restvannføringa i nedre del vert truleg heller ikkje så stor som kalkulert, fordi vegeta-

sjonen absorberer store deler av nedbøren i den varme årstida.

Restvannføringa har heller ikkje noko magasin som kan sikra jevn vassføring, - den framtidige vassføringa i nedre del av Gilelva vert dermed meir flomprega.

I Gravvatnet vil innløpsbekkane bli tappa ned om vinteren, og dette vil føra til at vatnet vil botnfrysa. Rogna vil ikkje overleva slik frost, - fisken i Gravvatnet vil difor døy ut.

Redusert vassføring i Gilelva vinterstid vil føra til at elva vil frysa til botnen, og den faste stammen av bekkeare vil dermed også døy ut.

Det går klart fram av søknaden at det ikkje har vore utført feltarbeide med omsyn til terskelbygging, jfr. punkt 2.6.2.

Mine partar hevdar at fisken vil forsvinna i Gilelva som fylgje av manglande vassføring etter utbygging. Dei hevdar også at vassføringa vert for liten til at laks vil gå opp i elva dersom det vert bygd lakse-trapp i Brulandsfossen.

Fisket representerer ein stor verdi for mine partar, og det vert forlanga ei sakkunnig utgreiing om desse tilhøva.

Merknader til konsekvensvurderingene - punkt 6 i søknaden

Ein saknar ei utgreiing om dei geologiske tilhøva i samband med overføringa av vatnet i tunnel frå Gravvatnet til Mo.

Mine partar er kjend med at det er store mengder fyllitt i fjellet der tunnelen skal sprengast, og fyllitt vil tilføra vatnet store mengde aluminium når den forvittrar.

Høgt aluminiuminnhald i drikkevatt kan mellom anna føra til pre-senilitet og Alzenheimers sjukdom, og metallet kan også føra til fiskedød i vassdraget nedanfor. (Verdens helseorganisasjon (WHO) har sett ei grense på 200 mikrogram aluminium per liter drikkevatt.)

Mine partar forlanger at konsesjonssøkar syter for at det vert utarbeidd ein sakkunnig rapport om desse grunntilhøva, sidan kvaliteten på drikkevattet er heilt avgjerande for den kommunale medverknaden.

I konsekvensutgreiinga er verknaden av sommararbeite i området ikkje vurdert. Det beitar omlag 2.000 dyr i fjellområdet rundt Gravvatnet, og avføringa frå dyra tilfører området store bakteriemengder.

Ein reknar det som sannsynleg at beitinga kan føra til svært høge bakterieverdiar i periodar med kraftig nedbør, og saknar ein betre dokumentasjon omkring desse tilhøva.

Mine partar etterlyser også ein sakkunnig rapport om korleis erosjonen i strandområdet i reguleringssona og i kanalen frå Litlevatn vil påvirka vannkvaliteten.

Det framgår av søknaden (jfr. 6.3 siste avsnitt) at det ikkje ein gong er innhenta analysar av botnsedimenta i Gravvatnet.

Merknader til friluftsliv - punkt 6.6

Området omkring Kusslidstølen er eit av dei mest attraktive naturområda i Førde kommune, og det representerer eit stort potensiale som rekreasjonsområde for busetnaden i sentrum av kommunen.

Området kan også utnyttast til turisme, og grunneigarar som har stølsrett, fiske- og jaktrett i området kan dermed oppnå gode inntekter frå denne framtidige næringa.

Lisjevassfossen representerer eit viktig landskapselement, og denne fossen vil gå tapt som fylgje av utbygginga. Tap av fossen vil også føra til vassmangel på Yteråsstølen. Denne stølen vert nytta til å føra tilsyn med beitadyra, og det er difor viktig at det er god tilgang til vatn på stølen.

Vassføringa i Gilelva er i seg sjølv eit viktig landskapselement som går tapt ved utbygginga. På grunn av redusert vassføring må det settast opp beitegjerde i store delar av elveløpet, noko som utvilsomt vil virka skjemmande.

Sikringstiltaka langs Gravvatnet vinterstid vil også virka skjemmande for turgåarar. Usikker is kan også føra til at reinsdyr kan forulukka ved drukning, noko som vil føra til ureining av vatnet. Dette kan tilseie at det må setjast opp eit permanent gjerde rundt vatnet.

Inngrepa ved vasskraftutbygginga vert samla sett så store at området misser mykje av sine kvalitetar, - ein viser her til konklusjonen på side 78 i konsekvensutgreiinga:

«Vassdragsområdet er betydelig kulturpåvirket (stølsdrift), men det er få hytter i området og fraværet av tekniske inngrep innenfor Byrkjeflotten er et viktig positivt element i verdivurderingen.»

Totalinntrykk av konsekvensutgreiinga fra ENCO

Mine partar har påvist ei rekke feil og manglar i konsekvensutgreiinga frå ENCO. Konsesjonssøknaden støttar seg på denne utgreiinga, og nokre feil og manglar er alt kommentert ovanfor.

I ENCO-rapporten er det på side 11 opplyst at deler av nedbørsfeltet omkring Gravvatnet alt er båndlagt etter plan- og bygningslova som framtidig drikkevasskjelde. Mine partar er imidlertid ukjende med at området er båndlagt på denne måten.

På side 18 er temperaturen i Gilelva og Gravvatnet stipulert, fordi ein manglar temperaturdata. Temperaturdata må reknast som heilt grunnleggjande data for konsekvensvurderinga for fiske, - ein rapport utan temperaturdata er klart mangelfull.

Med omsyn til fargetal (humusinnhald), - eit nøkkeltal med omsyn til vassverkinteressene, er det kun dokumentert ei einaste måling for Gravvatnet, jfr. tabellen side 22. Også dette er ein klar mangel ved rapporten.

Rapporten om konsekvensar for erosjon er også utarbeidd utan at botnsedimenta har blitt analysert, og ein kan difor ikkje leggja større vekt på konklusjonen, jfr. side 23.

På side 31 er konklusjonen på side 23 langt på veg imøtegått:

«Pga. manglende kunnskap om sedimentsammensetningen under dagens vannstand er det vanskelig å si hvor omfattende denne erosjonen kan bli.»

Den geofaglige skildringa på side 36 er ikkje fullgod med omsyn til berggrunnsgeologien, - og omhandlar ikkje spørsmålet om utvasking av metall og mineralar frå skjæringa i tunnelen frå Gravvatn til Mo.

Det er ikkje opplysingar om forekomst av andre bergartar enn gneis, sjølv om det er kjend at området inneheld forekomstar av fyllitt og glimmerskifer.

ENCO har også vurdert konsekvensen av kun vassverktutbygging, og konkluderer med at anleggsveg og røyrgate i sum vil gje større negative konsekvensar enn ei kombinert utbygging, jfr. side 41. Mine partar vil sterkt imøtegå denne konklusjonen, som dei oppfattar som svært subjektiv ifrå ENCO si side.

Grunnlagsmaterialet for rapporten vedkomande fiske er også mangelfullt og mine partar forlangar at det vart innhenta ein ny rapport om fiske frå sakkunnig faginstans.

Oppsummering/konklusjon

Det er mine partar sin klare oppfatning at dei feil og manglar som er påvist i søknadsmaterialet er av så graverande karakter at søknaden må trekkast attende.

Den økonomiske analysen i søknaden, jfr. punkt 7.2, syner at det er lagt avgjerande vekt på ein udo-kumentert prognose om at prisen på vinterkraft skal stiga med nærmare 100 % innan år 2010. Dersom denne prognosen ikkje held stikk, er utbygginga ikkje rekningsvarande.

Det vert forlanga at den økonomiske analysen av prosjektet vert supplert med ein prognose basert på dagens prisar på el-kraft, slik at utbyggina kan vurderast på grunnlag av eit langt meir påliteleg talma-teriere side 8.

Dersom søknaden vert oppretthalden, forlangar ein at det vert innhenta sakkunnige utgreiingar for fylgjande område:

1. Hydrologi
2. Geologi
3. Fiske
4. Kraftproduksjon/økonomi

Mine partar vil på det sterkaste motsetja seg at konsesjonssøknaden vert realitetshandsama før desse utgreiingane er innhenta og vurdert.»

Så følger brev til NVE fra *advokat Bolstad* 03.05.95:

«Eg viser til mitt tidlegare brev av 31.03.95 med vedlegg.

Frå Oslo Energi Konsult (ENCO) mottok eg igår konsesjonssøknad datert 7. desember 1994.

Konsesjonssøknaden vart sendt meg etter at ENCO v/Westerheim kontakta meg den 24.04.95 og orienterte meg om at Sunnfjord Energiverk har overlevert meg og mine partar eit tidlegare utkast til søknad, - datert 7. oktober 1994.

Eg må be om at De er vennleg og sender meg ei skriftleg forklaring på kvifor vi mottok feil konsesjonsdokument frå Sunnfjord Energiverk.

Ved gjennomgang av den endelege konsesjonssøknaden har eg oppdaga fleire endringar. Den mest vesentlege endringen er truleg at uttaket av drikkevannet skal skje etter at vatnet har passert turbinen, - noko som vil føra til ein auke i kraftproduksjonen på 20 % i høve til det utkastet til søknad som vi tidlegare har levert våre merknader til.

Kommunestyret i Førde vedtok den 26.04.95 å frårå at det vert gjeve konsesjon for Mo Kraftverk. Kommunestyret sitt vedtak må føra til at konsesjonssøknaden vert trekt attende. For å unngå å påføre Sunnfjord Energiverk unødige kostnader, ventar eg difor med å senda inn merknader frå mine partar til søknaden av 7. desember 1994 i påvente av at Sunnfjord Energiverk tek stilling til om søknaden skal oppretthaldast.

Dersom søknaden vert oppretthalden, bed eg om minimum 6 veker merknadsfrist, rekna ifrå den då då eg mottek melding om at søknaden skal stå ved lag.

Eg vil avslutningsvis peika på at mine partar ikkje har fått utbetalt refusjon av sine utlegg til juridisk bistand, og eg må difor be om at Sunnfjord Energiverk syter for utbetaling omgåande.

Gravvatnet er framleis aktuelt som framtidig vasskjelde for Førde kommune. Dersom Sunnfjord Energiverk ynskjer å ivareta kommunen sine interesser i forhandlingane på beste måte, er det viktig at mine partar får refundert sine utlegg omgåande.»

Søknad om planendring

20.12.95 mottok NVE søknad om planendring fra Sunnfjord Energi A/S. Denne er som følger:

«Viser til søknad av 7. des. 1994 om løyve etter vassdragsregulerings-, vassdrags- og ellova samt naudsynte ekspropriasjonsløyve for gjennomføring av plan for bygging av Mo Kraftverk.

Førde kommune og Sunnfjord Energiverk har no inngått avtale om sams utnytting av Gravvatnet til drikkevasskjelde for Førde sentrum og til kraftproduksjon i Mo Kraftverk. Førde kommunestyre har vedteke å tilrå konsesjon for bygging av Mo Kraftverk. Avtalen inneber nokre mindre vesentlege endringar av teknisk art i høve til dei innsende planane av 7.12.94. Dette av omsyn til drikkevassinteressene.

Endringane består i at ein ønskjer å ta ut drikkevannet før turbinen i Mo Kraftverk, og føre det i eiga røyrleidning fram til vassreinseanlegget plassert i Revsdal. I tilknytning til vassreinseanlegget ønskjer ein å plassere eit minikraftverk for trykkreduksjon av drikkevannet (410 m reduksjon). Såleis vil ein utnytte all energien til kraftproduksjon og slepp for framtida å pumpe alt drikkevannet i Førde opp 150 m slik det tidlegare er søkt om.

Endringane medfører litt høgere investeringskostnader, men lågare driftskostnader, slik at totaløkonomien for Mo Kraftverk blir lite endra.

Endringa medfører også at ein ønskjer å flytte innslag tilkomsttunnel frå Sagehamrane ved Movatnet eit stykke opp i lia til eit punkt ved Sagelva i Refsdal. Dette for å nytte tilkomsttunnelen til å føre drikkevassleidninga fram til reinseanlegget i Refsdal. Frå tunnelinnslaget må det byggjast ein kort veg gjennom utmark fram til vassreinseanlegget og bygdevegen.

Vedlagde planteikning, kartutsnitt og snitt viser den nye situasjonen.

All steintransport fra tunnelarbeidet vil gå denne vegen.

Ein ønskjer å nytte turvande utmarksareal ved tilkomstvegen til riggareal og mellomagring av stein. Ein føreset som før at all stein skal utnyttast lokalt.

Mo Kraftverk vil knytast til same 22 KV linja som før, men tilknytingspunkt flyttast til ei mast i Revsdal.

Flytting av tilkomsttunnelen rår i all hovudsak same grunneigar som tidlegare (58/1), men sjølve påhogget kjem 10-20 m inn på 53/1 som ikkje har vore råka av tidlegare plan. Grunneigarane er orientert om planendringa.

Mo Kraftverk ønskjer ein å flytte litt lenger inn i fjellet då magasin for drikkevann går ut. Avløpstunnelen sitt utløp ønskjer ein å flytte litt lenger austover i Movatnet for å unngå kryssing med sannsynleg svakt fjell under Sagelva.

Andre forhold vert uendra. Dette gjeld alle forhold med nedslagsfeltet, Litlevatn, Gravvatn og heile Gjelvelva.

Av omsyn til drikkevannet til Førde sentrum, som i dag er svært dårleg, ber ein om så rask handsaming av søknaden som rå er.»

Høringsuttalelser til søknad om planendring

Søknaden om planendring ble forelagt Førde kommune, fylkesmannen, fylkeskommunen og berørte grunneiere for uttalelse.

Førde kommune uttaler i brev av 13.02.96:

«Søknaden om planendring har vore sendt til landbrukskontoret, friluftsnemnda og kommunelækjaren i Førde med oppmoding om at eventuelle merknader frå deira side måtte vere teknisk sjef i hende innan 1. februar.

Inga fråsegn er innkommen, det betyr at planendringa er i orden sett frå deira synsstad.

Vi syner elles til vedlagde kopi av brev av dags dato vedkommande samme tema sendt fylkesmannen i Sogn og Fjordane.»

Sogn og Fjordane fylkeskommune bemerker i uttalelse av 12.02.96:

«Vi viser til Dykkar brev datert 4.1.1996 med oversending av søknad frå Sunnfjord Energiverk 20.12.1995 som gjeld planendring for Mo Kraftverk.

Endringane skuldast avtale mellom Førde kommune og Sunnfjord Energiverk, der Førde kommune får adgang til å hente ut drikkevatt frå kraftanlegget for turbinen i kraftstasjonen.

Vi har ikkje merknader til prosjektet slik det er lagt fram. Det gjeld flytting av påhogg for tilkomsttunnel frå Sagehamrane ved Movatnet og endra utløp for avløpstunnelen i Movatnet.

For nedgravd trykkleidning mellom påhogg tilkomst og vassrenseanlegg i Refsdal, ber vi om at det blir utvist særskilt aktsemd med tanke på tilfredsstilande sikring mot brot og lekkasjar. Framtidig brot på trykkleidninga vil kunne medføre store skader ved erosjon i lausmassene.

Utover dette har vi ingen merknader.»

Sogn og Fjordane fylkeskommune, fylkesutvalet har i møte 15.01.1997 gitt slik enstemmig vedtak:

«Sogn og Fjordane fylkeskommune meiner nytteverdien ved utbygging av *Mo Kraftverk* er vesentlig større enn ulempene knytt til prosjektet, og rår til at konsesjon blir gjeve etter vassdragsreguleringslova, vassdragslova, elektrisitetslova samt naudsynte ekspropriasjonsløyve til gjennomføring av byggeprosjektet. Avbøtande tiltak i samsvar med normal standard for nyare vasskraftanlegg bør gjennomførast, jfr. fråsegna frå fylkesfriluftsnemnda.

Med dei merknader som ligg føre, sluttar Sogn og Fjordane fylkeskommune seg til Førde kommune sitt ønskje om å nytte deler av vassmengda frå Gravvatnet som kjelde for vassforsyning i sentrale deler av kommunen.»

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane uttaler 12.04.96 bl.a. følgende:

«Bakgrunn for saka:

Sunnfjord Energiverk (SEV) har søkt om reguleringskonsesjon og elektrisk konsesjon for Mo Kraftverk. Konsesjonshandsaminga er forenkla fordi prosjektet har eit midlare brutto årsproduksjonspotensiale på ca. 39 GWh, (dvs. ikkje krav om melding og

konsekvensutgreiing etter PBL § 33-3). Tiltaket vil ha eit potensiale for utnytting av ca. 4 200 nat.hk. Prosjektet er plassert i kat. I i Samla Plan.

Søknaden omfattar overføring av nedbørsfeltet frå Litlevatn (784 moh) til Gravvatnet (600,5 moh), regulering i Gravvatnet med 1 meter oppdemming og 5 meter senking og ca. 5 400 meter lang trykktunnel ned til kraftstasjon i fjell ved Movatnet. Mo Kraftverk er prosjektert med ein effektinstallasjon på ca 10 MW Peltonturbin med slukeevne på ca. 2 m³/s. Avløpet skal førast til Movatnet (40 moh). Overføring frå Litlevatn skal delvis skje via boretunnel og delvis via nytt vassfar til Svartetjern som har avrenning til Gravvatnet. Gravvatnet ligg i Gilelvassdraget som er ein del av Jølstravassdraget. Delar av vatnet og 68 % av nedbørsfeltet ligg i Gaular kommune.

Det vil ev. vera naudsynt med særskilt løyve for dei elektriske anlegga i kraftverka og for høgspente overføringsanlegg. NVE har bede om at dette vert vurdert saman med søknad om reguleringskonsesjon. SEV har søkt om konsesjon for bygging og drift av diverse elektriske anlegg knytt til kraftstasjonen og tilkopling til eksisterande 22kV linjenett i mast ved Revsdal. Mellom kraftstasjonen og linjenettet skal det leggjast jordkabel.

Førde kommune har søkt om godkjenning av vassforsyningssystem med Gravvatnet som vasskjelde. Vatnet skal takast ut før Mo kraftstasjon og førast via tunnel til minikraftverk (for trykkreduksjon) og reinseanlegg i Refsdal. Det skal byggast ein kort veg gjennom utmark frå reinseanlegget ved bygda-veg og fram til tunnelinnslag.

Vi gjer merksam på at søknaden om godkjenning av vassforsyningssystemet etter «Forskrift om vannforsyning og drikkevann m.m.» vil få eiga handsaming av fylkesmannen.

Innkomne merknader

Fylkeskommunen v/fylkesfriluftsnemnda har gått inn for søknaden med atterhald om visse avbøtande tiltak.

Fylkeskommunen v/regionalstaben har ikkje merknader til planendringane, men viser til at trykkleidning for vassforsyningssystemet må sikrast mot brot og lekkasjar. Framtidig brot på trykkleidninga vil kunne medføre stor skade ved erosjon i lausmassane. Fylkesgeolog Bjørn Falck Russenes ved Regionalstaben opplyser pr. telefon den 13.03.96 at søknaden skal handsamast av Fylkesutvalet den 27.03.96. Vedtak vil bli sendt direkte til NVE.

Gaular kommune er redd for at klausulering av nedbørsfeltet vil leggja restriksjonar på aktiviteten i området og ha følgjer for friluftslivet og næringsinteresser. Søknaden har vore handsama i ulike råd og utval og kommunestyret har tilrådd kraftutbygging og med visse atterhald går kommunen heller ikkje i mot å nytte Gravvatnet til vassforsyning.

Førde kommune går inn for at det vert gjeve konsesjon for kraftutbygging i samsvar med avtale mellom kommunen og SEV. Dette inneber at kommunen får levert vatn til vassforsyningssystem for Førde frå Gravvatnet. Det vert likevel sett krav om minstevassføring, bruk av steinmassar, oppretthalding av aurebestand m.m.

Landbruksavdelinga sine merknader

For landbruket sin del vil denne utbygginga medføre relativt små ulemper.

Området er stort sett utmark som vert nytta til beitemark. I nedbørsområdet, som dekker omlag

14,1 km² (14 100 daa), vert ikkje beiteressursane særleg påverka av utbygginga. I området nedanfor Gravvatnet vert vassføringa i Gilelva redusert til omlag 50 % samanlikna med i dag. Det kan tenkjast at det vert såpass turt i enkelte periodar at det går ut over grasvokstere på beita langs elva, men tørkeperioden i dette området kjem helst i mai/juni og då vil truleg snøsmelting i terrenget redusere eventuelle tørkeproblem til eit minimum.

I konsesjonssøknaden er det peikt på at med redusert vassføring vil elva ikkje lenger fungere så godt som gjerde for beitedyra. Denne elva er ikkje så stor som sommaren, men for sau vil det nok delvis fungere som gjerde. Denne ulempa er likevel ikkje nok til at vi vil gå i mot planane.

Med bakgrunn i ovanståande vil fylkesmannen v/landbruksavdelinga ikkje gå i mot at Sunnfjord Energiverk får konsesjon for kraftproduksjon i samsvarende med søknad.

Miljøvern-avdelinga sine merknader

Fylkesmannen ved miljøvern-avdelinga har vurdert søknaden i høve til landskap/friluftsliv, naturvern, vilt, fisk og ureining. Fylkesmannen skal etter delegering frå Miljøverndepartementet, jf. brev dagsett 05.05.93, gje uttale om ureiningstilhøva og gjera framlegg om vilkår etter § 11 og 16 i ureiningslova, jf. rettleiar 93:08 frå SFT. Fylkesmannen har elles forvaltningsansvar for spørsmål knytt til naturvern, friluftsliv, ferskvassfiske og ivaretaking av miljøvernomsyn ved naturinngrep og plansaker. Miljøvern-avdelinga skal innan desse fagfelte gje tilråding til DN, som er delegert mynde til å følgje opp konsesjonsvilkåra og gje nødvendige pålegg om tiltak/granskingar innan naturforvaltning.

Landskap/friluftsliv

Gravvatnet ligg i utkanten av eit område som er mykje nytta til friluftsliv. Utbygginga vil med reguleringsmagasin, meir eller mindre tørrlagde elvestrekningar/fossar og reduserte vilkår for fiske ha negative konsekvensar for landskap og friluftsliv. Det er likevel ein føremon m.o.t. naturinngrep at planane for kombinert vassverk/kraftverk etter siste planendringa ikkje lenger føreset veg inn til Gravvatnet.

Aktuelle avbøtande tiltak vil vere krav om minstevassføring (i det minste må det utgreiast kva dette vil innebere av produksjonstap som grunnlag for avvegning), og tilnærma fullt magasin i sommarsesongen. Bygging av tersklar for å oppretthalde vasspeglar bør også vurderast. Vidare er det ein sjølsagt føresetnad at det i samband med naudsynte inngrep vert lagt stor vekt på landskapstilpassing og -tilstelning. Det bør nyttast landskapsarkitektur i detaljplanlegginga.

Naturvern

Gravvatnet som nærings- og hekkelokalitet for smålom vil truleg bli øydelagd av reguleringa. Dette er ein klart negativ effekt, ettersom smålom er ein truga art. Elles har vi ikkje kjennskap til spesielle naturfaglege verneinteresser i området som vert direkte påverka av regulering eller redusert vassføring.

Lia sør for Movatn er registrert som eit område med artsrik og interessant flora (EDNA-lok. 030). Movatn er eit næringsfattig vatn med enkelte frodige parti med vassvegetasjon, og er vurdert til å vere av lokal verneverdi (EDNA-lok. 007) som overvintringsområde for våtmarksfugl, ma. songsvane og

kanadagås. Dei naturgjevne vilkåra vil i nokon grad bli endra, men det er neppe sannsynleg at det vert spesielt negative konsekvensar for lokalitetane.

Slepping av driftsvatn vil truleg føre til meir ope vassareal om vinteren, noko som kan vere positivt for funksjonen som overvintringsområde for våtmarksfugl i kalde vintrar.

Vilt

Det er i Samla Plan-materialet registrert hjortetrekk langs Gilelva og heilårsområde for lirype i og vest for dalføret. Utbygginga vil neppe ha store negative verknader for viltet, men jaktopplevinga kan bli redusert av inngrep.

Fisk

I følgje konsekvensutgreiinga vil vasskvaliteten i Gravvatnet og Gilelva verte påverka som følge av reguleringa, erosjon og overføring av vatn. Når det gjeld erosjon i Gravvatnet, er det ikkje analysert botnsediment slik at ein ev. kunne rekne ut potensialet for tilført, suspendert materiale i vassmassene. Overføring av Litlevatnet vil medføre tilførsel av humus og erodert organisk materiale. Med unntak av dei første åra vil overføringa ikkje føre til vesentlege endringar i vasskvaliteten i Gravvatnet. På bakgrunn av små forskjellar i vasskjemi mellom Gravvatnet og Litlevatnet, er det ikkje grunn til å vente at overføringa skal medføre forureiningsskade på aurebestanden i Gravvatnet.

Reguleringssona i Gravvatnet vil verte utvaska som følge av stadig opp- og nedtapping av vatnet. Dette vil redusere kvaliteten på viktige produksjonsområde for auren, som har strandsona som sitt viktigaste næringsområde. Som følge av dette vil produksjonen av aure verte redusert. Erosjonen i reguleringssona vil spesielt skje i avsetningar ved innlaupselvane. Ev. gyteområde knytt til innlaupselvane vil verte øydelagde. I samband med fiskegranskinga i 1995 vart det ikkje undersøkt om gyting skjer i innlaupselvane, men yngel vert ikkje påvist.

Aurebestanden i Gravvatnet mister utoset som gyte- og oppvekstområde, og reproduksjonstilhøva i innlaupselvane vil verte reduserte. På bakgrunn av fiskegranskingane som vart utført i 1995 er det grunn til å tru at utoset er avgjerande for å oppretthalde ein sjølvrekrutterande aurebestand i Gravvatnet. Bortfall av dette gyte- og oppvekstområdet kan få som konsekvens at aurebestanden i vatnet går tapt. Fiskegranskingane påviste ikkje yngel i innlaupselvane, men ein er varsam med å avskrive dei som gyte- og oppvekstområde. Elva frå Blomfjellområdet har ei strekning på 30 m som er tilgjengeleg for fisk frå Gravvatnet, og elva frå Storebotnen har tilsvarende ei strekning på omlag 100 m. Konsekvensutgreiinga kjem ikkje inn på kor stor del av desse to reproduksjonsområda som vert skadd ved oppdemming/regulering av Gravvatnet. Aurebestanden i Gravvatnet er noko tett i dag, men god kvalitet gjev likevel inntrykk av at rekrutteringa ikkje er for stor. Elva frå Storebotnen er i konsekvensutgreiinga peika på som aktuell for habitatframjande tiltak for å skape nye gyte- og oppvekstområde.

Tørrlegging av Gilelva, eller sterkt redusert vassføring, vil få konsekvensar for fisk og utøvinga av fiske i elva, og spesielt i den øvre delen. På strekninga Gravvatnet til samlaup med Annegrova vil fiskebestanden verte totalskadd. Elva frå Litlevatnet vert tapt som gyte- og oppvekstområde. Minstevassføring frå Gravvatnet er nødvendig for å oppretthal-

de ein aurebestand og dermed eit fisketilbod i øvre del av elva.

I følgje konsekvensutgreiinga kan ein vente redusert gytebestand i Gilelva ved innlaupet til Movatnet som følgje av reguleringa. Her meiner ein likefullt at det er tilstrekkeleg med andre gytelokalitetar til å oppretthalde ein aurebestand i Movatnet.

Reduksjonen i gyte- og oppvekstområda i nedre del av Gilelva, vil redusere den potensielle produksjonsauken som ligg i å bygge fisketrapp i Brulandsfossen. Det vert arbeidd med planar om å bygge fisketrapp i Brulandsfossen for å auke rekrutteringsområda for stammene av laks og sjøaure i Jølstra.

I følgje søknaden har ein tenkt å levere det meste av tunnelmassen til eit lokalt pukkverk. Noko sprengmassar er likevel tenkt plassert i strandkanten fram til tunnelpåhogg og ved opprusting av veg. Masse frå overføringstunnel mellom Litlevatnet og Gravvatnet (ca 70 m³) er tenkt plassert sør for Litlevatnet. Plassering av sprengmassar i strandkanten er uheldig, og kan på fleire måtar få negative konsekvensar for fisk og vassmiljøet. Erosjon av nåleforma og skarpe partiklar til vatnet vil skade gjellene til fisken. Utfyllinga vil redusere kvaliteten på strandsona som oppvekstområde for fisk. Vasskjemien vil og verte endra, avhengig av den kjemiske samansetjinga av dei sprengde bergartene.

Moglege avbøtande tiltak:

Avbøtande tiltak vil kunne redusere skadane av inngrepet og legge til rette for ein fiskeproduksjon og dermed gje grunnlag for eit fiske. Dette bør søkjast løyst gjennom tiltak som legg til rette for ein sjølvrekrutterande aurebestand, framføre utsetjing av setjefisk. Viktige føresetnader får å redusere skadane for fisk og utøving av fiske i vassdraget:

- Det må kompensast for dei øydelagde gyteområda.
Her bør det vurderast om biotopfremjande tiltak i innlaupselvane til Gravvatnet kan skape nye gyte- og oppvekstområde for aure. Utsetjing av fisk i Gravvatnet kan vere aktuelt for å oppretthalde ein aurebestand i Gravvatnet, dersom det ikkje er mogleg å oppnå dette gjennom andre tiltak.
- Krav om minstevassføring frå Gravvatnet vil sikre ein fiskebestand også i øvre del av Gilelva.
Krav om minstevassføring må vurderast i høve til manøvreringsreglementet. Dette må likevel vegast opp mot ev. ulemper ved eige vassforsyningssystem dersom kraftprosjektet vert skrinlagt.
- Det bør etablerast biotopfremjande tiltak i Gilelva.
Dette vil kunne sikre fisken eit leveleg vassmiljø i periodar med låg vassføring.
- Sprengmasse må ikkje plasserast i strandkanten til vatna.

Vi ber om at dette vert teke inn som ein del av konsesjonsvilkåra. Dei andre kompenserande tiltaka for fisk vil verte dekt av den generelle posten om naturmiljøet som er vanleg å ta inn i slike konsesjonar i dag.

Ureining

På Gøyvinga er det støl. Elles er det ikkje bilveg, hus, hytter, andre stølar eller jordbruksareal i nedbørsfeltet til Gravvatnet. Området rundt vatnet er nytta til beite for sau og storfe og det vert fiska med garn i vatnet. Regulering til kraftføremål vil ikkje gje permanent nevneverdig endring for ureiningstil-

høva i Gravvatnet. Ev. klausulendring/bandlegging i høve til drikkevassinteressene vil bli teke opp som eiga sak.

I ein overgangsperiode vert det erfaringsmessig ein del materiale i vatnet pga. anleggsarbeide, erosjon og utrasing frå reguleringssona og og nye/forlenga vassfar. Med unnatak av dei fyrste åra er det likevel ikkje venta vesentleg endring i vasskvaliteten i Gravvatnet pga. overføring av vatn frå Litlevatnet. Søkar har likevel ikkje gjort noko talfesting av endringane fordi det føreligg for lite grunnlagsmateriale/undersøkingar.

For å bøte på konflikt med drikkevassinteressene vert det gjort framlegg om at Litlevatnet skal overførast til Gravvatnet i god tid før kraftverket og vassforsyningssystemet vert sett i drift. Dette vil truleg ev. føre til ei mellombels gjennomsnittleg auke i vassføringa i Gilelva mellom Gravvatnet og eksisterande grov frå Litlevatnet med 14 %.

I dei delane av Gilevassdraget der vassføringa blir mest endra er det i følgje konsekvensutgreiinga 2-3 stølsområder og ei hytte. Stølane er nytta i fritidssamanheng. Når ein kjem ned til lågareliggande områder med vanleg gardsdrift vil elva i snitt ha ca. 50 % av noverande vassføring. Regulering vil difor truleg ikkje få særlege konsekvensar for sjølreinsingsgraden i Gilelva.

Lagring/deponering av sprengmassar eksponert for erosjon, er uheldig med omsyn til ureining av vassdraget, jf. også våre merknader med omsyn til fisk. Blakking av vatnet/suspendert stoff og nedslamming har negativ effekt på mange ulike organismar i vatnet. Ved større mengder eller langvarig eksponering kan også vasskjemien bli påverka. Effekten vil variera etter mengder og innhald av ulike næringsstoff i massen. Vi går difor i mot at sprengmassar skal fyllast ut i vassdrag eller lagrast på ein slik måte at det er fare for tilsig/utgraving til vassdrag.

I konsekvensutgreiinga er det peika på faren for opphoping av lausmassar i Gilelva pga. redusert vassføring, noko som kan endre lokale straum- og erosjonstilhøve og føre til trong for nye inngrep i elva. Dette er likevel m.a. avhengig av flomvassføringer og må observerast etter utbygging.

Det er vidare vist til at kraft- og vassforsyningssystemet vil føre til mindre og lokale endringar i vasstemperaturen og istilhøva i vassdraget. Det vil likevel bli ei råk ut frå kraftstasjonen i vinterperiodar da Movatnet er islagt. Dette vil truleg ikkje ha nokon innverknad på vasskvaliteten i Movatnet/Jølstra.

Våre framlegg til vilkår etter ureiningslova §§ 11 og 16 vil difor vera:

- Erosjon i strandsona rundt Gravvatnet skal redusast ved etablering av bekkefar ned til LRV (lågaste regulerte vasstand).
- Sprengt og/eller finkornig masse skal ikkje plasserast i eller ved vatn eller vassdrag slik at vatn vert ureina eller det er fare for at slikt skjer.
- Etter nærare avgjerd/pålegg frå vedkommande departement pliktar utbyggjar:
 - å utføre eller koste nødvendige tiltak for å hindre eller redusere verknad av ureining knytt til utbygginga
 - å koste heilt eller delvis oppfølgingsundersøkingar av vasskvaliteten i dei vassdraga tiltaket vil gjelda.

Søkar må elles legge fram plan for sikring mot ureining frå anleggsdrifta for fylkesmannen. Dette gjeld avløpsvatn frå tunneldrivinga og andre sider av anleggsdrifta der uhell/utslepp av olje m.m. kan skje. Vi føreset at entreprenør/utbyggjar har eit internkon-

trollsystem som sikrar gode rutiner for oppfølging på dette området. Fylkesmannen vil vurdere om tiltaket treng løyve etter ureiningslova.

Det må også søkast om løyve til utslipp av avløpsvatn frå brakkerigg. Slik søknad skal i første omgang vurderast av kommunen etter «Forskrift om utslipp fra separate avløpsanlegg».

Oppsummering av dei miljøvernaglege vurderingane

Fylkesmannen v/miljøvernavingdelinga har vurdert omsøkte vassdragsregulering og kraftutbygging i høve til allmenne interesser, naturfaglege verdiar og ureining.

I dette tilfellet er det også etter vår meining ein fordel at kraftinteressene og vassforsyningsinteressene kan sameinast og koma fram til felles løysing. Etter våre opplysningar og vurderingar vil ei vassverksutbygging (med nedgraving av røyrgate, div. vegframføring og periodevis 0-vassføring i Gilelva), truleg i sum ha større negative konsekvensar for allmenne interesser enn kombinasjonsalternativet.

Prosjektet er plassert i kategori I i Samla Plan; «Prosjekter som kan konsesjonsbehandles straks og fortløpende for å bidra til energidekkingen i årene fremover», jf. St. meld. nr. 60. Det omsøkte tiltaket er spesielt fordi det skal kombinerast med eit nytt og sterkt påkravd vassforsyningsystem for Førde sentrum. Vi vurderar dei samfunnsmessige føremonene ved tiltaket som større enn dei negative konsekvensar for naturmiljøet.

Med bakgrunn i ovanstående utgreiing og framlegg til vilkår og avbøtande tiltak vil fylkesmannen v/miljøvernavingdelinga ikkje gå i mot at Sunnfjord Energiverk får konsesjon for kraftproduksjon på bakgrunn av søknaden. Dette gjeld både konsesjon etter vassdragsreguleringslova og energilova. Vi viser til vilkår under det einskilde interesseområdet ovanfor.

Dersom oppbygging av vassforsyningsystemet krev inngrep i vassdrag mellom planlagt reinseanlegg i Revsdal og abonnentane, t.d. kryssing av Jølstra med kablar o.l., ber vi om at det vert gjort greie for dette ved ein eigen søknad. Slike tiltak skal vurderast etter vassdragslova og vi har no kun gjeve ei vurdering av vassdragsinngrep frå Gravvatnet og fram til reinseanlegget.

Fylkesmannen sin konklusjon

I vassdragsreguleringssaker skal fylkesmannen m.a. gi landbruksfaglege og miljøvernaglege innspel til vedkomande fagdepartement.

Ut frå landbruksfaglege omsyn vil fylkesmannen ikkje gå i mot at det vert gjeve konsesjon for kraftverket i samsvar med søknaden.

Ut frå miljøvernaglege omsyn er det ikkje tilstrekkeleg grunnlag til å gå mot at det vert gjeve konsesjon til kraftverket. Vår konklusjon føreset at det vert teke omsyn til våre framlegg til avbøtande tiltak og vilkår for drifta.»

Direktoratet for naturforvaltning (DN) uttalelse i brev av 19.04.96 er som følger:

«Vi viser til Deres brev av 27. desember 1994 angående ovenfor nevnte sak. Viser i tillegg til mindre endring av planene datert 21. desember 1995 og til uttalelsen fra fylkesmannens miljøvernavingdeling i Sogn & Fjordane datert 12. april.

Uttalelsen fra fylkesmannens miljøvernavingdeling vurderer de ulike konsekvenser i forhold til land-skap/friluftsliv, naturvern, vilt og fisk. Vi støtter de konkrete forslagene om biotopforbedrende tiltak, vurdering av minstevassføring, plassering av masse og vilkårsetting.»

Konklusjonen i DN's uttalelse er slik:

«Direktoratet for naturforvaltning går ikke i mot at det blir gitt konsesjon for kraftproduksjon i Gilelva i Jølstravassdraget. Vi forutsetter at DN's standardvilkår blir tatt inn som en del av konsesjonsvilkårene og at det i manøvreringsreglementet blir gitt pålegg om minstevassføringer.»

DN ber om at følgende tekst tas inn i konsesjonsvilkårene under posten om naturforvaltning:

«I

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidene og kraftverksdriften å gjøre, tar de nødvendige hensyn for å forebygge skader på naturen, herunder landskap og de naturlige forekommende plante- og dyrepopulasjoner. Tilsvarende skal friluftslivet tas hensyn til, slik at bruks- og opplevelsesverdien i området reduseres minst mulig.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- å sørge for at forholdene i Gilelva, Gravvatnet og Litlevatn i Jølstravassdraget er slik at de stedegne fiskestammene opprettholder naturlig reproduksjon, og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- å styrke den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- å sørge for at fiskens vandringsveier i vassdraget opprettholdes og at inntak og utløp ved kraftstasjoner og overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
- å bekoste fiskeribiolagiske og ferskvannskologiske undersøkelser som grunnlag for kompensasjons- og biotopjusterende tiltak og for å kontrollere effekten av tiltak,
- å sørge for at fiskemulighetene opprettholdes.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av DN å sørge for at bruks- og opplevelsesverdien for friluftslivet i området som direkte og indirekte berøres av anleggsarbeidene og reguleringene tas vare på. Ferdsel og opphold i området i tilknytning til friluftslivsutøvelse må ikke bli forbundet med fare eller risiko som følge av utbyggingen. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Fra og med det år konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale årlige beløp til hver av kommunene Gaular og Førde på henholdsvis kr. 8.000,- og kr. 12.000,- til opphjelpe av fiske og friluftsliv. Beløpene skal indeksreguleres med 10 års mellomrom. Beløpene skal nyttes etter nærmere bestemmelse av kommunestyrene til opphjelpe av fisk i kommunene. Med

hensyn til tiltak som kommer friluftslivet til gode skal beløpene nyttes etter nærmere bestemmelse av fylkesfriluftsnemnda/kommunale friluftsnemnder eller andre etter nærmere bestemmelse. Vedtekter for bruk av beløpene skal godkjennes av DN.

V

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenfornevnte vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.»

Advokat Bolstad i advokatfirmaet Folkman & Co uttaler pva grunneiere i brev datert 14.02.96:

«Arnild Sargenius har søkt min bistand i denne saka, og eg har fått samtykke frå mine øvrige 7 parter til også å representere henne i den vidare saks-gang.

I det eg viser til mine tidlegare brev til Dykk av 31.03.95 og 26.05.95, vil eg få koma med fylgjande merknader:

Sakshandsaming - avtale om utbygging

Sunnfjord Energiverk har ikkje dokumentert at det er inngått avtale om sams utnytting av Gravvatnet til drikkevasskjelde for Førde sentrum og til kraftproduksjon i Mo Kraftverk.

Denne avtalen er ein absolutt føresetnad for den omsøkte planendringa, og eg krev difor om at denne avtalen vert lagt fram før NVE handsamar søknaden.

Ein legg til grunn at det omsøkte vassverket må opp som eiga sak for kommunestyret, jfr. §§ 8-10 i forskrift om vannforsyning og drikkevann m.m. av 01.01.1995.

Sakshandsaming - reinseanlegg/kraftstasjon på Refsdal

Planendringa medfører at all steintransport frå tunnelarbeidet skal skje frå innslaget ved Sagelva i Refsdal, og dette kan få store konsekvensar for gardsbruket til Arnild Sargenius.

Omlag 5 600 meter tunnel med tverrsnitt på 15m², vil gje omlag 84.000 m³ stein, og dette skal lagrast på området ved reinseanlegget i Refsdal.

Mine parter er også kritiske til løysinga med tunnelinnslag like ved Sagelva, fordi terrenget her er så flatt at det truleg vert utilstrekkeleg med overfjell. Ein reknar difor med at tunnelinnslaget må flyttast lenger inn på 53/1, slik at eit større jordbruksareal går tapt.

Sunnfjord Energiverk har ikkje søkt om omdisponering og frådeling av areal på 53/1 for tilkomstveg, tunnelinnslag og røyrgate, jfr. Jordlova § 12. Landbruksstyresmaktene har difor ikkje fått høve til å vurdere desse konsekvensane.

Ein vil også kort få opplysa at grunneigarane ikkje fekk høve til å kommentera planendringa i forkant av energiverket sitt brev til Nærings- og energidepartementet av 20.12.95.

Eg viser ellers til mitt brev til Førde kommune ved ordføraren av 11.12.95 (vedlegg 1).

2. Meldeplikt etter PBL § 33-3 for utbygging over 40 Gwh

I samsvar med søknaden av 7. desember 1994, skal alt vatn passera gjennom turbin før uttak til drikkevatt.

I høve til utkastet til søknad, der råvassbassenget

var plassert før turbinen, vil dette gje eit tillegg i kraftproduksjonen på omlag 20 % av potensialet, jfr. 6. avsnitt på side 2 i mitt brev av 31.03.95.

Utbygginga har dermed eit potensiale på omlag 50 Gwh, og er meldepliktig, jfr. PBL § 33-3 og § 2 i forskrift av 27.07.90.

3. Meldeplikt i høve til kravet om minstevassføring

Ein viser også til forskriftene § 2, siste ledd. Etter denne regelen har Miljøverndepartementet adgang til krevja melding for andre tiltak dersom verknadane skapar store motsetnader mellom miljø, naturressursar og samfunn.

I denne samanhengen er det særleg motsetnaden til miljø- og landbruksinteresser som tilseier at det bør krevjast melding etter PBL § 33-3.

Kommunestyret i Førde har i sitt samrøystes vedtak av 13.12.95 vist til fråsegn frå miljøvernleiar/kultursjef av 21.11.95, med unntak av punktet om inngjerding.

Ein vil kort visa til den del av tilrådinga frå miljøvernleiar og kultursjef som vedkjem minstevassføring og minstevasstand, som også er samanfallande med krava til mine parter for både Gjelelva og elva frå Lisjevatn.

Deira tilråding om minstevassføring er i samsvar med lovutvalget sitt framlegg, jfr. § 10 i utkast til ny lov om vassdrag og grunnvann, jfr. NOU 1994. 12.

Lovutvalget står samrøystes bak framlegget om minstevassføring for vassdragsreguleringar og utbygging av kraftverk med ein midlere årsproduksjon under 40 Gwh, medan eit mindretal meiner at § 10 ikkje skal gjelda for reguleringar over denne grenseverdien, jfr. NOU 1994: 12 s. 415.

Etter mine parter sitt skjønn, tilseier dei offentlege miljø- og kulturinteressene at det vert sett vilkår om minstevassføring i Gjelelva i samsvar med ovanfor nemnde lovutkast. Ein viser her også til merkna-dane frå Fylkesfriluftsnemnda i Sogn og Fjordane, Naturvernforbundet i Førde, Gaular vilt- og innlandsfiskeremnd, samt til Gaular kommunestyre si tilråding om konsesjon under føresetnad av minstevasstand på kote 599,5 m.o.h. i tida 1. juni til 1. oktober.

4. Økonomiske føresetnader - utbyggingskostnader

Det er ikkje lagt fram dokumentasjon som viser den stipulerte kostnaden med erverv av fallrettar og båndlegging av grunn.

Dette er ein sentral økonomisk føresetnad, og mine parter krev difor at dette talmaterialet vert framlagt.

Det framgår av den opphavelige søknaden, at samla utbyggingskostnad er kalkulert til omlag 90 millionar. Det er ikkje dokumentert at denne kostnaden inkluderer erverv av fallrettar og båndlegging av grunn.

Den omsøkte planendringa må føra til at utbyggingskostnaden vert vesentleg større, ved at det skal opparbeidast tunnel frå Sagelva i Refsdal og ned til Mo Kraftverk.

Denne tunnelen vil få ei lengde på 600 meter og ein stigning på 1:9 (frå kote 40 til 155). Tunnelen skal tena som tilkomstveg til kraftstasjonen, i tillegg til at tunnelen også skal romma røyrgate for vassverket på Refsdal.

Ein må dessutan pårekna større utbyggingskostnader ved at all steinmasse skal transporterast frå hogvudtunnelen ved Mo Kraftverk og ut i dagen gjennom den nye tunnelen til Refsdal.

5. Revisjon av kostnadsanalyse - vinterkraft

Dersom det vert sett vilkår om minstevassføring, vil dette truleg føra til at kraftutbygginga ikkje lenger er lønnsam.

Krav om minstevassføring gjer det difor påkravd med revisjon av kostnadsanalysen, og ein slik revisjon bør truleg også krevjast på grunnlag av dei planendingane som har kome til etter den opphavelege søknaden.

Ein må også foreta ei kritisk vurdering av prognosane for vinterkraft, særleg sett i høve til den faktiske situasjonen for dei lokale kraftverka.

Brulandsfossen kraftverk vart innstilt på grunn av vannmangel den 22. januar i år, og er framleis innstilt. Svulvingen kraftverk (Stakalefossen) produserer no 0,3 MW, medan kapasiteten er omlag 10 - 11 MW. Kraftverket har Jølstravatnet (areal: 42 km²) som reservoar, og i Jølstravatnet er det no berre 11 cm igjen av reguleringshøgda. Målingar i Jølstra viser at det ikkje er nokon uvanleg situasjon.

Vinterkraftmengda er soleis i utgangspunktet marginal, og det er innlysande at ei vasskraftutbygging av Gravvatnet, med eit areal på kun 1,2 km², vil vera økonomisk svært risikabel, jfr. vedlagt kopi av avisa Firda sitt intervju med E-verksjef Per Storegjerde den 17.12.94 (vedlegg 2).

Ein må fylgjeleg pårekna at utbyggjaren etter ei kort tid vil søkja om endringar i manøvreringsreglementet for å betra dei økonomiske rammevilkåra. Ein slik føresetnad for ei eventuell kraftutbygging synest svært urimeleg.

Ein viser her også til Sogn og Fjordane Energi- verk sin søknad om endring av manøvreringsreglementet for Vettlefjordelvi, der det vart søkt om redusert minstevassføring, jfr. vedlagt kopi av brev til NVE frå Fylkesmannen i Sogn og Fjordane av 19.12.95 (vedlegg 3). Dei same omsyna vil gjelda tilsvarande for ca 1 km av Gjelelva når ei eventuell laksetrapp i Brulandsfossen vert realisert.

6. Forhandlingar med Førde kommune

Mine partar vurderer ei kombinert utbygging av Gravvatnet som økonomisk lite realistisk, og meiner at dette vil bli avdekkja gjennom ein konsekvensanalyse for ei kombinert utbygging.

For å løysa Førde kommune sine problem med drikkevatt til Førde sentrum, vil mine partar omgåande invitara kommunen til forhandlingar om vassverkutbygging av Gravvatnet.

Grunneigarar som eg representerer stiller seg svært positive til å forhandla med kommunen for å oppnå ein minneleg avtale om separat vassverkutbygging. Ei slik utbygging kan gje Førde sentrum betre drikkevatt, og vil sikre at det til ei kvar tid er tilstrekkeleg vatn vil vassforsyning for kommunen.»

Advokat Eeg Nilsen i advokatfirmaet Harris uttaler pva grunneier Trygve Sunde i brev av 28.02.96:

«Jeg oppfatter det slik at tunnelinnslaget vil ligge på sydsiden av elven og inn på Arnhild og Einar Sargenius' eiendom, mens resten av tiltaket, herunder anleggsveg, deponivirksomhet m.v. vil ligge på Trygve Sundes eiendom.

Forsåvidt has ingen prinsippille innvendinger mot traséforslaget. På den annen side meddeles ingen formell aksept på dette, idet en vil måtte ta forbehold om godkjennelse av detaljplaner for dette, herunder en eksakt beskrivelse av anleggsarbeidets

gjennomførelse, deponering av masser, opprydding m.v.»

Søkers kommentarer til høringsuttalelser vedr. søknad og søknad om planendring

Søker har i brev av 13.05.96 følgende kommentarer til høringsuttalelsene:

«Viser til brev datert 24.04.96 der de bed om evt. kommentarer til innkomne uttalelser til konsesjonssøknad.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane

Miljøvernavdelinga sine merknader

Landskap/friluftsliv

Foreslåtte avbøtande tiltak:

- a) Bygging av tersklar for å oppretthalde vasspeg-lar.

Søklar sin merknad:

Etter vår oppfatning er det svært korte elvestrekningar som vert så tørrlagte at bygging av tersklar kan verte aktuelt. Sunnfjord Energiverk er innstilt på å ta kostnaden med bygging av tersklar, også av omsyn til fiske, der nytteverdien av tiltaket kan dokumenterast. Erfaring viser at etablering av slike tersklar krev nøye planlegging, og effekten for fiske av slike tiltak er usikker. Dei positive effektane for fiskestammen må vurderast opp mot graden av inngrep som må gjerast i elva.

Det kan nevntast at spørsmålet om tersklar for så sikre vassfylte lommar i elva Jølstra vart diskutert i samband med utbygginga av Brulandsfossen kraftverk i 1989. Dei fiskerikunnige frårødde slike tiltak nedstraums kraftstasjonen den gongen.

- b) Minstevassføring

Søklar sin merknad:

Slik vi oppfattar merknaden gjeld dette i hovudsak strekninga frå utlaup Annagrova i Gilelva og opp til Gravvatnet. Slik konsesjonssøklar kjenner elva på denne strekninga er store delar bratt elvebotn med glatte svaberg. Det er difor svært få eigna fiskekulp, eksisterande fisk er liten og har knapt fiskbar interesse. Fisket på denne strekninga har inga økonomisk interesse.

Dersom det skal sleppast vatn frå magasinet i Gravvatnet heile året av omsyn til fisket, må det eit omfattande teknisk anlegg til. Det vert truleg naudsynt med elektriske pumper med tilhøyrande luftleidningar fram til Gravvatnet. Naturinngrepa vert då meir omfattande, og desse må vegast opp mot fiskeinteressene på denne strekninga.

Vi nemner og at alternativet med utnytting av Gravvatnet berre til drikkevatt for Førde vil gje same forholda med tørt utlaup av Gravvatnet i periodar.

Slepping av vatn frå Gravvatnet i periodar av året medfører tapt produksjon for anlegget, og dette vil svekke driftsøkonomien. For å stette krava til drikkevatt for Førde og samtidig skape eit mest mogeleg naturvenleg anlegg er det lagt inn byggekostnader som gjev eit økonomisk marginalt kraftverksprosjekt.

Pålegg om minstevassføring vil svekke prosjektet ytterlegare, og kan gjere kraftverksdelen uløn-

sam. Då vil ein få ein utbygging av berre drikkevatt med same forholda, utan minstevassføring.

Vi har eit konsulentfirma i arbeid med å rekne på økonomiske tap ved ulike minstevassføringar frå Gravvatnet. Denne rapporten er enno ikkje ferdig, og må ettersendast.

c) Landskapstilpassing og -tilstelling

Søkjær sin merknad:

Utbyggar har ingen motførestellingar til at dette vert vektlagt, og er samd i at det bør nyttast landskapsarkitekt i detaljplanlegginga.

Fisk

a) Det må kompensast for dei øydelagde gyteområda

Søkjær sin merknad:

Energiverket er samd i at ein bør satse på biotopfremjande tiltak i Gravvatnet framfor kultivering for å halde oppe den lokale aurebestanden. Fylkesmannen i Sogn og Fjordane ynskjer at biotopfremjande tiltak i innlaupselvane til Gravvatnet vert vurdert. Sunnfjord Energiverk er samd i dette, og vil syte for slike vurderingar.

Det er og foreslått biotopfremjande tiltak i Gilelva. Sunnfjord Energiverk vil få utarbeidd ein plan over dei tiltaka som her er aktuelle. Målet med biotopfremjande tiltak er å gje fisk betre høve til nøringsopptak og reproduksjon. Slike tiltak skal kompensere for eventuelle forringa vilkår som redusert vassføring i Gilelva vil medføre, og vil etter vår meining redusere trongen for utsetting av fisk i Gravvatnet.

Eit uttalt hovudmål er at fiskestammene i størst mogeleg grad skal oppretthaldast gjennom naturleg rekruttering. Fiskerikunne har tidlegare uttalt at utsetting av fisk først vil vere aktuelt dersom alternative tiltak ikkje er mogelege eller tilstrekkelege for å leggje til rette for sjølvrekrutterande stammar. Energiverket ser det som viktig at utsettingstrongen vert vurdert nøye for eventuelle tiltak vert iverksette.

Uttalen frå Fylkesmannen i Sogn og Fjordane konkluderer med at minstevassføring frå Gravvatnet vil sikre ein fiskebestand også i øvre del av Gilelva.

Energiverket har snakka med lokalkjende folk som hevdar at det lite eller ingen fisk på den elvestrekninga som det her er tale om, og at utøving av fiske her er lite interessant. Konsekvensane ved ei redusert vassføring vil difor truleg vere minimal i denne samanheng.

Vidare vert det hevda at reduksjonen i gyte- og oppvokstområda i nedre del av Gilelva vil redusere den potensielle produksjonsauken som ligg i å bygge fisketrapp i Brulandsfossen. Energiverket kan ikkje sjå at dette vil ha vesentlege negative verknader då ny lakseførande strekning ovanfor Brulandsfossen er fleire kilometer lang.

b) Sprengmasser må ikkje plasserast i strandkanten til vatna

Søkjær sin merknad:

Det er planlagt at alle sprengmasser og boremasser skal plasserast på land.

Ureining

a) Littlevantet skal overførast til Gravvatnet i god tid før kraftverket og vassforsyningssystemet vert sett i drift.

Søkjær sin merknad:

Dette er eit samarbeidsprosjekt mellom Førde kommune og Sunnfjord Energiverk der energiverket etter oppretta avtale mellom partane er ansvarleg for vassleveransen nedstrøms turbin i Revsdal. Dersom kvaliteten på vatnet på denne staden ikkje tilfredsstillar drikkevassføresegnene, vil energiverket vere ansvarleg. Ovanståande interesser medfører at dette vert utført som foreslått.

b) Erosjon i strandsone rundt Gravvatnet skal redusert ved etablering av bekkefar ned til LRV.

c) Sprengt og/eller finkornet masse skal ikkje plasserast i eller ved vatn eller vassdrag slik at vatn vert ureina.

Søkjær sin merknad: Sunnfjord Energiverk vil iverksetje naudsynte tiltak slik at skadeverknadene vert minimalisert.

d) Utbyggar pliktar å koste heilt eller delvis oppfølgingsundersøkingar av vasskvaliteten i dei vassdraga tiltaket vil gjelde.

Søkjær sin merknad:

Energiverket finn det rimeleg med undersøkingar av vasskvaliteten i vassdraga for den delen som vedkjem energiverksdrifta. Det må utarbeidast ein plan som fortel noko om storleiken på desse oppfølgingsrutinene av vasskvaliteten.

Dette er eit fellesprosjekt mellom Sunnfjord Energiverk og Førde kommune. Det medfører at «Forskrift om vassforsyning og drikkevatt m.m.» vert lagt til grunn, og at det difor vert teke og analysert diverse prøver for å sikre tilfredsstillande vasskvalitet.

e) Plan for sikring mot ureining frå anleggsdrifta.

Søkjær sin merknad:

Entreprenør/utbyggar vil på vanleg måte legge fram slik sikringsplan for fylkesmannen».

Konsulentuttalelsen vedr. minstevannføring er slik:

«I brev av 12. april 1996 fra Fylkesmannen i Sogn og Fjordane til NVE har Miljøavdelingen under sine merknader på side 5, tatt opp spørsmålet om mulige avbøtende tiltak som vil redusere regulerings skadevirkning på fisket i Gilelva:

1. Det må kompensast for dei øydelagte gyteområda.
2. Krav om minstevassføring frå Gravvatnet vil sikre fiskebestand også i øvre del av Gilelva.
3. Det bør etablerast biotopfremjande tiltak i Gilelva.
4. Sprengmasse må ikkje plasserast i strandkanten til vatna.

På vegne av Sunnfjord Energiverk er vassfølingsforholdene i Gilelva og Gravvatnet kommentert av Oslo Energi Konsult AS. Vi har følgende kommentarer til foranstående merknader.

pkt. 1

vedr. biotopfremjande tiltak i Gravvatnet viser vi til konsesjonssøknadens vedlegg «Utredning om utbyggingsplanens konsekvenser for berørte interesser» hvor det på side 64 er pekt på mulige tiltak i bekke som renner inn i Gravvatnet.

pkt. 3

vedr. biotopfremjande tiltak i Gilelva viser vi til side 8 i konsesjonssøknaden hvor vi tar opp spørsmål om terskelbygging i øvre del av Gilelva på elvestrekningen mellom Løkene og Kusslistølen.

pkt. 4

det vil ikke bli plassert sprengmasser i Gravvatnet bortsett fra utslagsalven for tilløpstunnelen.

pkt. 2

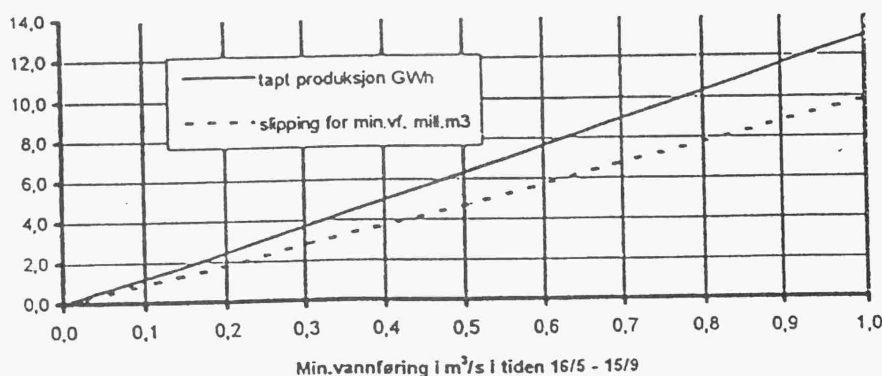
minstevassføringer i Gilelva vil bli kommentert ved to alternative muligheter for å øke lavvassføringer i Gilelva: alt. 2.1 fra Gravvatnet og alt. 2.2 fra Dyttingsvatn.

Alt. 2.1 - minstevassføring fra Gravvatnet

Det er simulert produksjonsberegninger for Mo kraftverk på årserien 1966/90 med ulike pålegg for minstevassføringer i perioden 16. mai - 15. september. Følgende minstevassføringer er undersøkt 0, 100, 200, 300, 500 og 1000 liter/sek og den virkning disse pålegg har flomtapet fra Gravvatnet samt produksjonsvassføringen i kraftverket og fyllingsgraden i Gravvatnet.

Resultatet fra simuleringene er:

MO KRAFTVERK - min vf. fra Gravvatnet

	Minstevannføring i tiden 16/5-15/9 - m³/s					
	0,0	0,1	0,2	0,3	0,5	1,0
Min. vf. + flomtap: (mill.m³)						
sommer	1,0	1,9	2,8	3,8	5,7	10,8
vinter	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
år	1,5	2,4	3,3	4,3	6,2	11,3
Slipping for min.vf.: (mill.m³)	0,0	0,9	1,8	2,8	4,7	9,8
Min.vf. + flomtap i % av tilløp: %	4,3	6,8	9,4	12,3	17,7	32,2
Reduksjon sommerprod.: (GWh)	0	1,2	2,4	3,7	6,3	12,9

I enkelte av årene er det problemer med å skaffe vatn tidlig nok pr. 16. mai fordi Gravvatnet har dårlig fylling. Hvis minstevassføringen skal renne ut elva fra Gravvatnet ved gravitasjon, kan dette i år med tidligste fylling skje i midten av mai og seneste år en måned senere.

Dette viser at et eventuelt pålegg om minstevassføring bør starte ca. 16. juni om en ikke tenker seg at vatnet må hentes ved pumping når Gravvatnet ligger lavere enn vasstand tilsvarende et pålegg for minstevassføring. Ved økende minstevassføringspålegg skjer fyllingen senere og bør derfor gi en senere startdato for et eventuelt pålegg. Et prosjekt med pumping krever en pumpeledning og kraftlinje for strøm frem til pumpestasjonen.

Alt. 2.2 - minstevassføring fra Dyttingsvatnet

Tilløpstunnelen for Mo kraftverk passerer under sideelva Annagrovi og nedslagsfeltet fra Dyttingsvatn. Det er interesse fra Energiverkets side å ta inn Annagrovi og Dyttingsvatn for kraftproduksjon.

Ved den foreslåtte kombinasjonsløsning vassverk/kraftverk har vassverket funnet at nedslagsfeltet til Annagrovi og Dyttingsvatn ikke tilfredsstillende de krav en stiller til vassforsyning og løsningen med innføring av disse nedslagsfeltene er derfor frafalt. Dyttingsvatn kan reguleres for å bidra til å øke minstevassføringen i Gilelva og i tillegg muligens bedre forholdene i Annagrovi. Reguleringens størrelse vil avhenge av minstevassføringskravet.

Konklusjon

Simuleringsberegningene viser at slipping av minstevassføringer fra Gravvatnet er av vesentlig betydning for kraftverkets økonomi. Et eventuelt minstevassføringspålegg på 100 l/s i tidsrommet 16. mai-15. september reduserer produksjonsvassføringen med 0,9 mill. m³. Dette tilsvarer 1,2 GWh tappt på kraftproduksjon for Mo kraftverk. Av simuleringresultatene kan en se virkningen på kraftproduksjonen av andre krav til minstevassføringer.»

I forbindelse med gjennomgang av opprinnelig søknad og søknad om planendring ba NVE Sunnfjord Energi om ytterligere beregninger over ulike forslag til minstevannføringer fra Gravvatnet. Vi ba også søke om å redegjøre for hvilke konsekvenser et eventuelt pålegg om disse minstevannføringene ville ha for kraftproduksjon, flomvannføring og restvannføring nedstrøms Gravvatnet.

Oslo Energi Konsult svarte i brev til NVE av 15.08.96 pva av søkeren bl.a. dette:

«I brev av 15. juli 1996 fra NVE er det bedt om ytterligere beregninger over ulike forslag til minstevannføringer med og oppgave over konsekvenser for kraftproduksjon i år med vannfattig, middels og vannrikt tilsigsforhold. Beregningene utføres for minstevannføringer sluppet fra Gravvatnet ved kvantitetene 50, 100, 150 og 200 l/s over hele året og alternativt i sommerperioden fra 15. mai til 15. september.

På vegne av Sunnfjord Energiverk er vannføringsforholdene i Gilelva og Gravvatnet kommentert av Oslo Energi Konsult AS.

Med brevet fra Oslo Energi Konsult fulgte resultater i tabell- og kurveform ved ulike slipp av minstevannføringer fra Gravvatnet og hvilke konsekvenser disse vannslippene vil ha for kraftproduksjon, flomvann- og restvannføringer i vassdraget f.o.m. Gravvatnet.

Konklusjonen på beregningene er som følger:

«Simuleringberegningene viser at slipping av minstevannføringer fra Gravvatnet er av vesentlig betydning for kraftverkets økonomi.

Ved produksjonsberegningene på årserien 1966/90 vil slipp av minstevannføring over hele året gi et gjennomsnittlig krafttap på 4,3% ved pålegg om 50 l/s som øker til 16,4% ved 200 l/s. Ved slipp av minstevannføring i perioden 16. mai til 15. september er krafttapet fra 1,4% ved 50 l/s og 5,4% ved 200 l/s.

Et eventuelt minstevassføringspålegg som foreslått av ENCO jfr. vedlegg 9 reduserer produksjonsvassføringen med 3,8 mill. m³. Dette tilsvarer 3,0 GWh tilsvarende 6,8% tapt kraftproduksjon for Mo kraftverk.

Av simuleringresultatene kan en se virkningen på kraftproduksjonen av andre krav til minstevassføringer.

På vedlegg 4-9 er vist magasinfyllingen i Gravvatnet over året ved ulike forslag til minstevannføringer. I enkelte av årene er det problemer med å

skaffe vatn tidlig nok pr 16. mai fordi Gravvatnet har dårlig fylling. Hvis minstevannføringen skal renne ut elva fra Gravvatnet ved gravitasjon, kan dette i år med tidligste fylling skje i midten av mai og i seneste år en måned senere.

Dette viser at et eventuelt pålegg om minstevannføring bør starte ca. 16. juni om en ikke tenker seg at vatnet må hentes ved pumping når Gravvatnet ligger lavere enn vannstand. Ved økende minstevannføringspålegg skjer fyllingen senere og bør derfor gi en senere startdato for et eventuelt pålegg.

Alle forslag som er vist på vedlegg 4-13 vil kreve pumpeanlegg for å løfte minstevannføringen når vannstanden i Gravvatnet er lavere enn naturlig utløpsterskel. Pumpeanlegget vil kreve pumpestasjon med rørføring til bak dam i utløpsoset. I tillegg må det anlegges strømforsyning ved bygging av ny kraftlinje ca 4 km fra Byrkjeflotten til Gravvatnet.

En kan sprengre en kanal eller anlegge en grøft med rørledning for å unngå pumpeanlegget. Utløp til Gilelva blir på ca kote 591 og lengden blir ca 300 m fra Gravvatnet hvis en dimensjonerer med fallforhold 1/100. Det flate elvepartiet med løner i Gilelva nedenfor utløpsoset vil bli kraftig berørt.

De nye inngrepene er ikke konsekvensvurdert, men en kan gå ut fra kraftlinje med pumpeanlegg eller løsningen med kanal/grøft vil vekke lokal motstand.

Som nytt alternativt forslag kan en tenke seg at en beholder minstevannføring om sommeren slik det er foreslått av ENCO (vedlegg 9). Tap av fiskemuligheter i Gilelva mellom Gravvatnet og Kusslistølen kompenseres med terkselfiltak i Gilelva og eventuelle tiltak/forbedringer for fisk i Annagrovi. Minstevannføring om sommeren vil ta vare på friluftsinteressene og gi vann på de steder det er synlig fra Kusslistølen og turiststier i området, se vedlegg 3. Forslaget gir besparelser i anleggsinvesteringer og i årlig vedlikehold samt forenklet drift og kontroll av om minstevannføringspålegget er blitt oppfylt.

Dette alternative minstevannføringspålegg reduserer produksjonsvannføringen med 2,9 mill. m³ og tilsvarer 1,8 GWh som er 4,1% tapt sommerkraftproduksjon for Mo kraftverk.

Vi viser i tillegg til våre bemerkninger i vårt brev av 13. mai 96 og står til tjeneste for ytterligere opplysninger.»

Vedlegg 14 fra Oslo Energi Konsult følger nedenfor. Vedlegget viser redusert kraftproduksjon ved alternative minstevannføringer og perioder sett i forhold til uten perioder om minstevannføringer.

*Mo kraftverk - produksjonsberegninger ved ulike krav om min. vf. fra Gravvatnet
Kraftproduksjon sett i forhold til forslag om pålegg til min.vf.:*

År	s/v/år	Kraftproduksjon (% i forhold til alternativ med min.vf.=0)					
		Min.vf.(l/s) 0	OEK=ENCO 200 sommer	Min.vf.(l/s) i perioden 16. mai til 15. september			
				50	100	150	200
1977/78	sommer	65,5	53,7	62,1	58,6	55,2	51,2
	vinter	86,7	82,6	86,7	86,7	86,7	87,1
	år	77,0	69,4	75,5	73,9	72,3	70,7
1984/85	sommer	102,5	91,6	100,0	97,0	93,6	91,1
	vinter	90,5	86,3	90,0	90,0	90,5	90,0
	år	95,9	88,7	94,6	93,2	91,9	90,5
1989/90	sommer	134,5	129,1	133,5	132,0	130,0	127,6
	vinter	138,2	135,3	137,8	138,2	138,2	138,2
	år	136,5	132,4	135,8	135,4	134,5	133,3
Gj.snitt 24 år	sommer	100,0	91,1	97,0	94,1	91,1	88,2
1996/90	vinter	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	år	100,0	95,9	98,6	97,3	95,9	94,6

År	s/v/år	Kraftproduksjon (% i forhold til alternativ med min.vf.=0)					
		Min.vf.(l/s) 0	ENCO 40/200	Min.vf.(l/s) hele året			
				50	100	150	200
1977/78	sommer	65,5	53,7	61,1	57,1	52,2	47,8
	vinter	86,7	82,6	82,2	76,8	72,2	68,0
	år	77,0	69,4	72,5	67,8	63,1	58,8
1984/85	sommer	102,5	91,6	98,5	95,6	92,1	88,7
	vinter	90,5	86,3	85,9	80,1	75,5	71,4
	år	95,9	88,7	91,7	87,2	83,1	79,3
1989/90	sommer	134,5	129,1	132,0	128,6	125,6	122,2
	vinter	138,2	135,3	134,9	132,0	129,0	125,7
	år	136,5	132,4	133,6	130,4	127,5	124,1
Gj.snitt 24 år	sommer	100,0	89,7	96,1	92,6	89,2	85,2
1996/90	vinter	100,0	96,3	95,4	90,5	85,9	82,2
	år	100,0	93,2	95,7	91,4	87,4	83,6

ENCO ble av søkeren gitt i oppdrag å vurdere minste vannføringsbehovet i forhold til de miljøfaglige sidene og foreslåtte avbøtende tiltak. Deres uttalelse er som følger:

«1. Bakgrunn

I brev av 15. juli til Sunnfjord Energiverk har NVE bedt om å få utført beregninger av hva ulike slipp av minste vannføringer vil få for produksjon, flomvannføring og restvannføring ved Mo kraftverk. Disse vurderingene skal danne grunnlaget for eventuelle minste vannføringer ved en konsesjon.

En ønsker vurdert minste vannføringsslipp på: 50, 100, 150, 200 l/s for hele året i et representativt år med lite, middels og stort tilsig. NVE ønsker også en separat vurdering for perioden 15. mai til 15. september.

Sunnfjord Energiverk ønsker i sitt tilsvarende, i tillegg til de tekniske, økonomiske og praktiske sidene også å peke på et minste vannføringsbehov som tar utgangspunkt i de miljøfaglige undersøkelsene og de avbøtende tiltak som her er omtalt. ENCO a.s. er gitt

i oppdrag å vurdere minste vannføringsbehovet (mvf) på dette grunnlaget.

2. Konsekvensutredningen og omtalen av behovet for en mvf.

De fleste fagtemaene som inngår i en KU har tilknytning til selve vannstrengen i vassdraget. Der utbyggingsplanene medfører redusert vannføring i elva/bekken eller på definerte strekninger i vassdraget, vil derfor restvannføringen og behovet for en minste vannføring ofte stå sentralt i diskusjonen. Dette er bare delvis tilfelle for Mo kraftverk og Gilelva. Årsaken til dette er bl a det forholdet at det blir en klar økning i restvannføringen nedstrøms samløpet med Annagrova, som drenerer et større uregulert felt. Behovet for mvf er derfor primært vurdert for Gilelva på strekningen; utløpet av Gravvatnet og ned til samløpet med Annagrova. I tillegg er utløpsbekken fra Litlevatnet omtalt.

Det er først og fremst friluftslivsinteressene og landskapsopplevelsen som sommerstid berøres av sterk vannføring i Gilelva rett nedstrøms dammen i utløpet av Gravvatnet. Fossestryk forsvinner og el-

va, som landskapselement i dalbunnen, blir tidvis borte. Også bekken fra Litlevatnet bidrar til dette landskapsbildet som er åpent og godt synlig fra stølene bl.a. Kusslistølen og Ytråstølen.

Når det gjelder *konsekvensene for fisken* på denne elvestrekningen, konkluderer fagutredningen med at fiskeinteressene er begrensede og at terskler vil være et godt avbøtende tiltak på deler av strekningen. Ellers er det forholdene for fiskestammene i Gravvatnet en særlig bør vurdere tiltak for, da det er her interessene er klart størst.

Behovet for en minste vannføring er ellers påpekt som et middel til å sikre vannkvaliteten øverst i elva. For øvre del av bekken fra Litlevatnet er det vist til *lokalt interessante fuktighetskrevende plantearter* i fossestrykområdet, som vil trenge en mvf. for å overleve.

3. Vannføringsforholdene i dag

Oslo Energi Konsult ved Ole J. Westerheim har simulert vannføringen ut av Gravvatnet for en rekke år, deriblant også år der avrenningen har vært liten, «middels» og stor. Likeledes er betydningen av til løpet fra Annagrova vist.

Grovt sagt er vannføringen i snitt i sommerhalvåret (mai til september) 1-2 m³/s og i vinterhalvåret 0.5-1 m³/s ut av Gravvatnet. Vannføringen kan variere sterkt fra uke til uke og årene imellom. Dalfeltet mellom Gravvatnet og samløpet med Annagrova inklusive denne sideelvas nedbørfelt, gir ca. 1/3 del av vannføringen på dette punktet i vassdraget.

Dersom en ser på enkelt dager i sommer- og vinterhalvåret og finner dagene med lavvannføring, vil en sommerstid finne vannføringer i størrelsesorden 120 til 700 l/s og 30 til 160 l/s om vinteren. Snittverdiene er henholdsvis 313 og 83 l/s.

4. Forslag til minste vannføringsreglement

Den viktigste begrunnelsen for en minste vannføring i Gilelva er den tilnærmede tørreleggingen øverst i elva og hensynet til friluftslivsinteresser og lokale fiskestammer.

Turer på barmark etter skisesongen er antatt mest aktuelt ut i juni måned på grunn av snøsmeltingen. For fisken vil vintervannføringen være den mest kritiske.

Følgende reglement for påslipp av vann fra Gravvatnet foreslås:

15 juni-1 juli	vannslippet økes gradvis opp til 200 l/s
1 juli-15 september	konstant vannslipp på 200 l/s
15. september-1 oktober	vannslippet reduseres gradvis til 40 l/s
1 oktober-15 juni	konstant vannslipp på 40 l/s (grunnlast)

Påslippet av vann bør komme fra drammen i Gravvatnet. Dersom en overfører vann fra tilløpselver eller andre vatn i Gravvatnets nedbørfelt, vil en kunne risikere surere og mer humuspreget vannkvalitet. Dersom vannet skal tilføres med hevertprinsippet, må dette ikke skje ved grøfting eller graving i utløpet av Gravvatnet. Her er det verdifulle loner og kulper. Virkningen av et slikt inngrep er ikke konsekvensvurdert.»

NVEs merknader

Generelt

Sunnfjord Energi A/S (SEV), tidligere Sunnfjord Elektrisitetsverk, er et interkommunalt elektrisitetsverk eid av Jølster, Naustdal og Førde kommuner. Selskapet ble opprettet 01.01.85 ved sammenslutning av Førde og Naustdal Interkommunale Elektrisitetsverk og Jølster kommunale Elektrisitetsverk.

Senere har det vært diverse sammenslåinger av elektrisitetsverkene i området, bl.a. gikk Gaular Kraftlag inn i Sunnfjord Energi A/S i 1990. Den siste fusjonen ble foretatt 31.12.1996, da L/L Svultingen og Ytre Sogn og Sunnfjord Energiverk gikk inn i Sunnfjord Energi A/S. Den nåværende Sunnfjord Energi A/S består av 14 tidligere elektrisitetsverk i området, og representerer således en betydelig effektivisering av kraftproduksjonen i området.

Sunnfjord Energi A/S eier og driver Brulandsfoss kraftverk i Jølstra, som ble fornyet og satt i drift i 1989. Det utnytter et fall på ca. 20,4 m og har installert effekt 11 MW. Kraftverket benytter bl.a. avløpsvatnet fra det nå omsøkte Mo Kraftverk som endel av sitt driftsvatn. Det er åpenbare fordeler at det samme enrgiverket driver disse to kraftverkene.

Søknad og søknad om planendring

Søknaden gjelder utbygging og regulering av Gilelva til kraftproduksjon. Gravvatnet i Gilelvas øvre del ønskes benyttet som reguleringsmagasin for kraftverket ved at vatnet reguleres med 1 m oppdemming og 5 m senkning. I tillegg reguleres Litlevatn 1 m opp og 1 m ned og dets nedbørfelt overføres til Gravvatnet. Kraftstasjonen plasseres i fjell ved Movatn og får en maskininstallasjon på 10 MW og turbinslukeevne 2 m³/s. Den samlede midlere årsproduksjon blir ca. 39 GWh.

I tillegg ønskes også Gravvatn benyttet som ny drikkevannskilde for Førde kommune.

Søknaden om planendring medfører som nevnt tidligere at vann til drikkevannsmål tas ut før turbinen i Mo Kraftverk. Planendringene er av begrenset omfang: Vannet føres i rørledning frem til et vannrenseanlegg plassert i Revsdal. I tilknytning til renseanlegget ønsker en å plassere et minikraftverk for trykkreduksjon av drikkevannet. Dermed kan all energien utnyttes til kraftproduksjon og en unngår å pumpe alt drikkevannet opp 150 m slik det er søkt om i opprinnelig søknad. Minikraftverket vil utnytte en fallhøyde på 410 m og få en installasjon på 0,7 MW og slukeevne lik 0,2 m³/s, som tilsvarer det fremtidige maksimale drikkevannsutaket for Førde kommune. Midlere årsproduksjon blir med denne slukeevnen ca. 4,9 GWh.

Plandringene medfører også at påhugget for adkomsttunnelen og avløpstunnelens utløp flyttes noe.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane er behandlingsinstans for den del av søknaden som går på ut-

nyttelse av Gravvatn som ny drikkevannskilde. NVE er behandlingsinstans for den del av søknaden som går på det kraftverksmessige.

NVE vurderer det slik at det er utbygging og regulering av Gilelva til kraftproduksjon som er det primære i søknaden. Følgelig vil vi i det etterfølgende kun konsentere oss om det «kraftverksmessige».

Forholdet til samlet plan

I Samlet Plan for vassdrag (SP) har flere kraftutbyggingsprosjekter blitt vurdert i Gilelva: Prosjektene 34616 Gravevatn utnytter fallet mellom Gravvatn og Kusslistølen og 34617 Movatn II utnytter fallet mellom Løkene og Movatn. Disse kraftverksprosjektene er i St.meld. nr. 60 (1991-92) plassert i kategori I i SP. Plassering i kategori I innebærer at prosjektene kan gå videre til konsesjonsbehandling.

I Samlet Plan-prosjekt 34616 Gravevatn var det planlagt overføringer av både Litlevatnet og Dyttingsvatnet til Mo kraftverk og med omfattende regulering av Gravvatn.

Omsøkte Mo kraftverk utnytter som nevnt fallet mellom Gravvatn og Movatn i én kraftstasjon, men prosjektet er noe mindre omfattende i forhold til 34616 Gravevatn og 34617 Movatn II samlet sett, da overføringen av Dyttingsvatnet ikke er medtatt.

Planene for omsøkte Mo kraftverk er forelagt NVE, som har meddelt søker at det ikke har noen innvendinger mot at prosjektet konsesjonssøkes.

Fordeler

Midlere årlig kraftproduksjon er på ca. 39 GWh samlet for Mo kraftverk og minikraftverket i Revsdal, og bedømmes av søker i dag til å representere relativt rimelig kraft.

Mo kraftverk ligger sentralt i Sunnfjord Energi-verks forsyningsområde og vil bedre energi- og effektiviteten og spesielt forbedre reserveinnsparingen i det lokale nett ved feil på hovednettet.

En felles utbygging av vassverk og kraftverk gir flere fordeler, både økonomisk og ved at inngrepene i terrenget blir mindre enn ved separate utbygginger.

Skader og ulemper

Selve utbyggingen turrlegger i stor grad Gilelva på utbyggingsstrekningen, særlig ovenfor Kusslistølen. Fossen i Gilelva rett ovenfor Kusslistølen og bekken fra Litlevatnet vil tidvis bli helt borte, og med dem vil to viktige landskapselementer forsvinne. Dette gir en negativ virkning på landskapets utseende. Søker oppgir at gjennomsnittlig restvannføring ved Annagrovas samløp med Gilelva vil bli 30% av dagens årlige middelvannføring etter utbyggingen. Ved Gilelvas utløp i Movatn vil gjennomsnittlig restvannføring bli 55% av dagens årlige middelvannføring etter utbygging.

Ørretbestanden i Gravvatnet mister utoset som gyte- og oppvekstområde, og reproduksjonsforhol-

dene i innløpselvene kan bli reduserte. I Gilelva vil fisket bli forringet, særlig på strekningen mellom Gravvatnet og Kusslistølen.

Gravvatnet som nærings- og hekkelokalitet for smålom vil sannsynligvis bli ødelagt av reguleringen.

Det må regnes med noe erosjon i reguleringssonen både i Litlevatnet og Gravvatnet.

Vurdering av andre

Vi refererer kun i korthet de uttalelsene / deler av uttalelser som gjelder konkrete krav og ønsker til den del av søknaden som omfatter det rent kraftverksmessige. Uttalelser/deler av uttalelser som går på planene om utnyttelse av Gravvatnet som drikkevannskilde vil være en del av fylkesmannens saksbehandling.

Førde kommune går inn for at det blir gitt konsesjon for kraftutbygging i samsvar med avtale mellom kommunen og SEV. Kommunen krever en viss sommervannstand i Gravvatnet i perioden juni - september, inngjerding av Gravvatnet av hensyn til friluftslivet, minstevannføring i Gilelva i perioden juni - september, at etablering av terskler vurderes, bruk av steinmasser, opprettholdelse av ørretbestanden i Gravvatnet m.m.

Gaular kommune tilrår at det blir gitt konsesjon under forutsetning av at det treffes tiltak for å opprettholde ørretbestanden etter utbygging.

Sogn og Fjordane fylkeskommune går inn for søknaden, men har krav om avbøtende tiltak mhp erosjon som følge av regulering av Gravvatn og Litlevatn (plastring). Mhp å opprettholde fiskebestanden i Gravvatn og Gilelva nedstrøms ønskes stabil sommervannstand, forhåndsundersøkelse av gyteforholdene og minstevassføring. Dessuten krever kommunen at det lages en terskelplan for elva. Grunneiere, elve- og fiskesakkyndige må konsulteres. Stier må tilrettelegges med klipper og hoppesstein, inkl. sti over dammen i Gravvatnet. En merket skiløype vest og sør for Gravvatnet er et aktuelt tiltak, da vatnet ikke alltid vil være trygt vinterstid.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane går ikke imot søknaden men krever av hensyn til landskap og friluftsliv samt fisk/fiske avbøtende tiltak i vassdraget, minstevannføring, etablering av terskler i vassdraget og stabil og høy sommervannstand i Gravvatnet. Fylkesmannen peker på at ørretbestanden i Gravvatnet mister utoset som gyte- og oppvekstområde, og reproduksjonsforholdene i innløpselvene vil bli reduserte. Tidvis turrlegging av Gilelvas øvre del vil føre til at fiskebestanden blir totalskadd. Videre kreves det at tunnelmasse ikke må plasseres i strandkanten av Litlevatn og Movatn, slik det er søkt om. Når det gjelder erosjon og forurensning krever fylkesmannen etablering av bekkefar ned til LRV i Gravvatnet. I tillegg må søker ev. pålegges å utføre eller bekoste nødvendige tiltak for å hindre eller re-

dusere virkningen av forurensning som følge av utbyggingen, samt å koste oppfølgingsundersøkelser av vannkvaliteten i vassdraget.

Direktoratet for naturforvaltning (DN) går ikke i mot at det blir gitt konsesjon for kraftproduksjon i Gilelva i Jølstravassdraget. Det forutsettes at DNs standardvilkår blir tatt inn som en del av konsesjonsvilkårene og at det i manøvreringsreglementet blir gitt pålegg om minstevannføringer.

Naturvernforbundet i Førde går i mot søknaden. Det bemerkes at omsøkte plan vil føre til klart negative konsekvenser for fugl og friluftsliv i området. Gilelva vil bli heilt eller delvis tørrlagt i øvre del samt at fossen i dalsida under Sandegga vil forsvinne. Det hevdes også at nedtapping av Gravvatnet om vinteren vil gjøre isen usikker. Ørretbestanden i Gravvatnet vil også bli sterkt redusert eller forsvinne.

Grunneiere. Advokat Bolstad i advokatfirmaet Folkman & Co uttaler pva grunneiere at det pga moseettingene til miljø- og landbruksinteressene bør kreves melding etter Plan- og bygningslovens § 33-3. Det bes også om dokumentasjon på hvor morenemassen til dammen i Gravvatn skal tas fra. Det forlanges en sakkyndig utredning om utbyggingens virkning på fiskeinteressene i vassdraget. Videre kreves det at beitegjerde settes opp der vassdragets funksjon som selvgjerde går tapt.

NVEs oppsummerende vurdering og konklusjon

Av de innkomne uttalelsene går det frem at det er få innvendinger mot utbyggingen. Av dem som har uttalt seg er det naturvernorganisasjonene og noen grunneiere som går mot utbygging.

Skadene knytter seg i hovedsak til tapet av vannføring i Gilelva, særlig i elvas øvre del. Fisket i Gilelvas øvre del anses som tapt.

De materielle skadevirkningene ved utbyggingen er små, men det er motstand mot prosjektet fra grunneiere og naturvernorganisasjonene. NVE legger imidlertid vekt på at Mo kraftverk vil bidra til å bedre energi og effekttilgangen lokalt og særlig forbedre reserveinnmatingen i det lokale nettet ved ev feil på hovednettet. Mange av de påpekte ulemene kan reduseres ved hjelp av tiltak.

NVE har vurdert de innkomne uttalelsene i saken, og finner etter en samlet vurdering at fordelene ved utbyggingen er større enn skadevirkningene og ulemene for allmenne eller private interesser, jf. reguleringslovens § 8.

NVE tilrår at Sunnfjord Energi A/S får tillatelse til utbygging av Mo kraftverk og minikraftverket i Revsdal samt regulering av Gilelva på de vilkår som følger vedlagt.

Erverv og forkjøpsrett

Utbyggingen av fallet mellom Gravvatnet og Mo vatn er av søker oppgitt å representere ca. 4.200

nat.hk. Fallet er i dag i privat eie og må følgelig erverves før utbygging kan skje. Staten har forkjøpsrett til fallet, jf. ervervslovens § 6. I brev av 03.10.1996 har daværende Nærings- og energidepartementet meddelt at departementet ikke finner grunn til å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende i forbindelse med selskapets erverv av eiendomsrett til fallet.

Ekspropriasjon og allmannavstevning

Sunnfjord Energi A/S har søkt om ekspropriasjonstillatelse for manglende rettigheter i forbindelse med reguleringen og utbyggingen. Ekspropriasjon av grunn og rettigheter i forbindelse med reguleringen av Gravvatn og Litlevatn skjer i medhold av reguleringsloven. Arealer i forbindelse med bygging av Mo kraftverk og kraftverket i Revsdal kan eksproprieres i medhold av vassdragslovens § 62. Det er ikke kommet innvendinger mot ekspropriasjonssøknaden.

NVE anbefaler ekspropriasjonstillatelse gitt for nødvendige arealer i forbindelse med byggingen av de omsøkte kraftverkene, jf. vassdragslovens § 62.

Sunnfjord Energi A/S har også søkt om tillatelse til å utfordige stevning mot ev ukjente rettighetshavere ved offentlig kunngjøring i hht lov om bygdeallmenninger av 19.06.92.

NVE tilrår at søker får den nødvendige tillatelse til allmannastevning i hht lov om bygdeallmenninger.

Søknad vedrørende elektriske installasjoner og kraftkabel

NVE har mottatt søknad etter energiloven av 20.07.91 vedr. de elektriske installasjoner i Mo kraftverk samt en 22 kV kabelforbindelse med lengde 500 m frem til nærmeste tilknytningspunkt på eksisterende linjenett.

Denne søknaden behandles som egen sak, men skal i hht gjeldende rutiner samordnes med vassdragssaken.

Det er ikke kommet uttalelser ang de elektriske anlegg eller kraftkabel.

Endelig vedtak om de elektriske anlegg og kraftkabel vil bli fattet av NVE når endelig reguleringskonsesjon foreligger.

I saker der det både kreves ervervs- og reguleringskonsesjon har det ofte blitt utarbeidet felles vilkår for disse konsesjoner. På bakgrunn av den økning av salg og sammenslåing av energiverker som for tiden finner sted, har NVE funnet det riktig å utarbeide ett sett vilkår for hver av konsesjonene.

Kommentarer til vilkårene

Om vilkårene til reguleringskonsesjonen bemerkes:

Konsesjonstid, post 1

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid, da søkeren Sunnfjord Energi A/S er 100% kommunalt eid

og vil stå som byggherre for utbyggingen av kraftverkene.

Konsesjonsavgifter, post 2:

Det foreligger ingen krav om størrelsen på avgiftssatsene. Etter dette vil NVE foreslå at det fastsettes en avgift pr. nat.hk. på kr 6,00 til staten og kr 18,00 til kommuner. Størrelsen på disse avgiftssatsene er vanlige for tiden, og regnes fra det tidspunktet konsesjonen blir gitt.

Det er ikke framsatt noe krav om næringsfond fra kommunen. NVE viser til at en felles utbygging av vassverk og kraftverk, der store forpliktelser er lagt på Sunnfjord Energi A/S, gir store fordeler også for kommunen, og anbefaler derfor ikke noe næringsfond.

Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v., post 7

Vilkåret forutsettes å gi hjemmel for godkjenning av planer og tilsyn med utførelse så vel som senere vedlikehold for utbyggingen samt for opprydding av anleggsområder og landskapsmessige tiltak.

Den landskapsmessige plassering og tilpasning av tippene avgjøres av NVE Region Vest i samarbeid med Førde kommune.

Naturforvaltning, post 8

Det kreves fra de berørte kommunene Gaular og Førde samt DN at tapt fiske pga utbygging av Gilelva må erstattes. Berørte grunneiere krever grundige fiskeundersøkelser. DN mener at standardvilkårene bør benyttes og foreslår at konsesjonæren plikter å innebetalte årlige beløp til hver av kommunene Gaular og Førde på henholdsvis kr. 8.000,- og kr. 12.000,- til opphjør av fiske og friluftsliv. Beløpene indeksreguleres med 10 års mellomrom.

NVE har tatt inn vilkåret i sin vanlige form, dvs at DN's standardvilkår benyttes. Vi har vurdert størrelsen på den økonomiske kompensasjon for tapt fiske og redusert opplevelsesverdi, og kommet frem til at konsesjonæren plikter å innbetale hhv kr. 10.000,- og 15.000,- til hhv Gaular og Førde kommuner pr. år til opphjør av fiske og friluftsliv. Beløpene indeksreguleres med 10 års mellomrom.

Forurensning m.v. post 10

Fylkesmannen foreslår at forurensning som følge av erosjon i strandsonen rundt Gravvatnet reduseres ved at det etableres bekkefar ned til LRV. Videre mener han at sprengstein ikke må plasseres i eller ved vatn. Fylkesmannen foreslår også at utbygger etter departementets nærmere bestemmelse plikter å utføre eller koste nødvendige tiltak for å hindre eller redusere virkning av forurensning knyttet til utbyggingen samt å bekoste, helt eller delvis, oppfølgingsundersøkelser av vannkvaliteten i vassdraget. Ut-

byggeren må også legge frem en plan for sikring mot forurensning fra anleggsdriften.

Til kravet om oppfølgingsundersøkelser av vannkvaliteten bemerker søkeren at det må utarbeides en plan som fastsetter omfanget av disse undersøkelsene, uten å gå nærmere inn på hvem som skal bekoste planen. Ellers sies at de omsøkte planene inngår i et fellesprosjekt mellom Sunnfjord Energi A/S og Førde kommune. Det medfører at «Forskrift om vassforsyning og drikkevann m.m.» blir lagt til grunn, og at nødvendige prøver og analyser blir utført iht disse.

Søkeren vil etterkomme kravet om en plan for sikring mot forurensning fra anleggsdriften.

NVE har for den kraftverksmessige delen av omsøkte planer vurdert kravene i forhold til etablert praksis og nytteverdi. Vi er kommet til at vilkårene kan dekkes inn under denne posts generelle vilkår. Dette vilkåret vil være dekkende for situasjoner der det kan oppstå ev forurensning både ved bygging og drift av kraftverket. Kravet om oppfølgingsundersøkelser mht vannkvalitet er det fylkesmannen som må behandle.

Ferdsel m.v., post 11

Fylkeskommunen krever tilrettelegging av stier, klopper og hoppestein, samt sti over reguleringsdammen i Gravvatn.

NVE har tatt inn vilkåret i sin vanlige form, da fylkeskommunens krav vil kunne dekkes inn under denne posten.

Terskler m.v. post 12

Sogn og Fjordane fylkeskommune samt fylkesmannen ønsker utarbeidelse av en terskelplan i vassdraget. Sogn og Fjordane fylkeskommune bemerker videre at erosjonsproblemene i Gravvatnet må vurderes som følge av reguleringen der. Fylkesmannen krever at erosjonen i strandsonen rundt Gravvatnet skal reduseres ved etablering av bekkefar ned til LRV.

Sunnfjord Energi A/S mener at det er så korte elvestrekninger som periodevis blir tørrlagt at bygging av terskler er lite aktuelt. Av hensyn til fisk/fiske er søkeren imidlertid innstilt på å ta kostnaden med bygging av terskler dersom nytteverdien av tiltaket kan dokumenteres. Søkeren er innstilt på å bekoste nødvendige tiltak slik at skadevirkningene grunnet erosjon i strandsonen rundt Gravvatnet blir minimalisert.

Søker sier i sine merknader til fylkesmannens ønsker og krav om etablering av nye bekkefar ned til LRV at han vil iverksette nødvendige tiltak for å minimalisere virkningene av erosjon. Tilsvarende gjelder for sprengstein og finkorning masse i eller ved vatn.

NVE mener at det kan bli aktuelt med terskelbygging nedstrøms Gravvatnet, og vil vurdere slik

bygging og andre avbøtende tiltak dersom skader som følge av reguleringen påvises.

NVE har tatt inn vilkåret i sin vanlige form. Vil-kåret tar hensyn til bl.a. kravene om bygging av terskler og erosjonsforebyggende tiltak.

Manøvreringsreglement m.v. post 14

Om spesifikke bestemmelser i manøvreringsregle-mentet vises til etterfølgende kommentarer side 53.

Vilkåret er utformet i samsvar med vassdragsre-guleringslovens § 12 nr. 12, og med forbehold om endring av reglementet dersom skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser oppstår ved regle-mentets praktisering. NVE foreslår imidlertid en be-tydelig skjerpelse av mulktbestemmelsene i denne post. Dette er en følge av dagens økende konkurran-se på kraftmarkedet. Denne har vist at konsesjonære-ne søker en størst mulig økonomisk utnyttelse av si-ne vassdragskonsesjoner. Faren for at grenser som settes i manøvreringsreglementet overskrides er der-for større enn tidligere. Mulktbestemmelsene bør derfor nå være av prohibitiv karakter, og de er fore-slått indeksjustert hvert 10 år.

Konsesjonskraft, post 18

Det er betinget kraftavgivelse av inntil 10% av den innvunne økning av vannkraften i de utbygde fall. For Staten er forbeholdt rett til inntil 5% av kraftøk-ningen. De øvrige vilkår antas det ikke nødvendig å omtale nærmere.

Sikringstiltak ved dårlig is, post 20

Området er brukt som utfartsområde, også om vin-teren. NVE finner det rimelig med varsling og ev merking av farlige områder. Førde kommune krever skilting og inngjerding av Gravvatnet av hensyn til vinterfriluftslivet. Sogn og Fjordane fylkeskommu-ne ønsker merket skiløype pga den planlagte regule-ringen av vatnet.

For å trygge ferdseilen vinterstid foreslår NVE tatt inn et vilkår om merking ved usikker is.

Inngjerding av reguleringsmagasiner som skal benyttes til kraftverksformål er ikke vanlig praksis. Virkninger på naturmiljøet ved bygging av et slikt gjerde er ikke konsekvensvurdert i denne saken. NVE vil ikke imøtekomme kravet.

Kontroll med overholdelse av vilkårene, post 21

Vilkåret har den vanlige form, men tvangsmulkten i siste ledd for overtredelser av konsesjonsbestemmel-sene er foreslått satt til kr 100 000,- pr dag eller kr 500 000,- for hver overtredelse, jf. herunder kom-mentaren til post 14.

Om vilkårene til ervervskonsesjonen bemerkes:

Konsesjonstid, post 1

Som for reguleringskonsesjonen gis ervervskonse-sjonen på ubegrenset tid.

Konsesjonsavgifter, post 2

En viser til kommentarer under samme vilkårspost i reguleringstillatelsen. NVE foreslår at det fastsettes kr 6,00 til staten og kr 18,00 til kommuner pr. nat.hk.

Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v., post 7

Det vises til kommentarene til vilkårenes post 7 i re-guleringstillatelsen.

Kommentarer til manøvreringsreglementet

Sunnfjord Energi A/S har utarbeidet forslag til ma-nøvreringsreglement. Følgende merknader knytter seg til dette reglementet:

Reguleringer, post 1a

NVE anbefaler at Gravvatnet og Litlevatnet regule-res slik som foreslått i omsøkt plan.

Overføringer, post 1b

Avløpet fra Litlevatn tenkes overført til Gravvatn via Svarttjern.

Litlevatn tenkes brukt som flomdempingsmaga-sin ved at dette vatnet reguleres i alt 2 m. Følgelig vil avløpsflommene fra vatnet og vannføringen i elva nedstrøms reduseres etter regulering.

Det fremkommer ingen opplysninger om fiskein-teresser i Litlevatnfeltet.

NVE ser derfor ingen grunn til å pålegge minstevannføring i elva fra Litlevatn ut fra et fiskefaglig synspunkt.

Litlevatn bidrar lite til vannføringen i Gilelva. Ut fra landskapsmessige og estetiske forhold vil det derfor ikke være hensiktsmessig å pålegge restriksjoner ved bruk av vatnet, så som slipp av minste-vannføring.

NVE anbefaler at Litlevatnet overføres til Grav-vatnet.

Flomforhold, restriksjoner, minstevannføring, post 2

I søknaden opplyses det at maksimalt fremtidig uttak av råvann fra Gravvatn til drikkevannsformål i frem-tiden vil bli 200 l/s.

Drikkevannsforsyningen skal ut fra allmenne in-teresser prioriteres fremfor vann til kraftforsyning, jf. vassdragslovens § 17. NVE har derfor inntatt be-stemmelse om at Førde kommune til enhver tid skal proriteres mhp uttak av vann til drikkevannsformål begrenset oppad til 200 l/s.

Av hensyn til brukerinteressene i vassdraget fo-reslår Førde kommune en laveste vannstand i Grav-

vatn på kote 599,5 m.o.h., som er 1 m under naturlig vannstand kote 600,5 m.o.h., i perioden f.o.m. juli t.o.m. oktober. Fylkeskommunen og fylkesmannen krever en stabil sommervannstand, uten å spesifisere nærmere hva denne bør være.

Søker oppgir at gjennomsnittlig restvannføring ved Annagrovas samløp med Gilelva vil bli 30% av dagnes årlige middelvannføring etter utbyggingen. Ved Gilelvas utløp i Movatn vil gjennomsnittlig restvannføring bli 55% av dagens årlige middelvannføring etter utbygging. Det vil normalt opptre flom av betydning månedene juni og juli i et år med midlere tilsig.

Både Førde kommune, fylkeskommunen, fylkesmannen og DN krever pålegg om minstevannføring, men ingen av dem har kommet med konkrete forslag om størrelse på denne. Sunnfjord Energi A/S har ikke foreslått minstevannføring i sitt utkast til manøvreringsreglement.

Når det gjelder kravet om slipp av minstevannføring, anfører Sunnfjord Energi A/S at pålegg om et slikt tiltak vil medføre tapt produksjon og dermed redusert lønnsomhet. Søker har vedlagt beregninger som viser at selv uten pålegg om minstevassføringslipp vil en i enkelte år få utilstrekkelig med vann til kraftproduksjon fordi Gravvatnet fylles sent.

NVE vurderer det slik at elvestrekningen mellom Gravvatnet og Kusslistølen, dvs oppstrøms samløp med sideelva Annagrova, vil bli mest berørt av utbyggingen. Søker har beregnet størrelsen på overløpet fra Gravvatnet slik det er i dag på grunnlag av en tilsigsserie f.o.m. 1966 t.o.m. 1990. Tilsigsserien er den samme som er benyttet til beregning av forventet kraftproduksjon for Mo kraftverk. Tilsigsserien er satt sammen av observerte vannføringer for to vannmerker i området, jf. kap. 2.2. *Hydrologi* i søknaden. Beregningene viser at det gjennomsnittlige overløpet er størst og i størrelsesorden 1,7 m³/s i perioden mai og juni, dvs i snøsmeltingsperioden. Siden avtar overløpet mot høsten og vinteren ned til ca 0,3 m³/s. I et vannfattig år vil avløpet fra Gravvatn i mai og juni være ca. 1,0 m³/s for så å avta til ca. 0,1 m³/s i februar. I et tørt år vil avløpet i mai og juni være mellom 1,0 m³/s og 1,3 m³/s.

Etter utbygging vil denne elvestrekningen uten slipp av minstevannføring fra Gravvatnet tidvis bli helt tørrlagt. Midlere restvannføring vil her bli ca. 4% av vannføringen før utbygging, dvs ca. 40 l/sek. I svært tørre år vil elvestrekningen være helt tørrlagt; beregninger viser at i 4 av 24 år vil det ikke gå vann i elveleiet overhodet.

Søker har beregnet at alminnelig lavvannføring i Gilelva er ca. 40 - 50 l/sek.

Søker har beregnet hva ulike størrelser og varigheter av minstevannføringslipp medfører i tapt produksjon i Mo kraftverk. Tabell på side 44 foran viser en sammenstilling av resultatene.

Ved slipp av minstevannføring på 50 l/sek hele året vil en gjennomsnittlig tape ca. 4,3% av kraftpro-

duksjonen eller 1,7 GWh/år. Tilsvarende ved slipp på hhv 100 l/sek og 200 l/sek vil tapt produksjon bli hhv 8,6% / 3,4 GWh/år og 16,4%/6,5 GWh/år. For perioden 15. mai - 15. september vil en ved hhv 50, 100 og 200 l/sek tape hhv 1,4%/0,6 GWh/år, 2,7%/1,1 GWh/år og 5,4%/2,1 GWh/år av kraftproduksjonen i et år med midlere tilsig.

NVE er enig i konklusjonen i de faglige utredningene at det først og fremst er friluftslivinteressene og landskapsopplevelsen som sommerstid berøres av redusert vannføring i Gilelva. Fossestryk vil tidvis forsvinne. Likeledes er vi enig i at konsekvensene for fisken er store på strekningen fra utløp Gravvatnet til samløp med Sideelva Annagrova. Utløpsosen vil gå tapt som gyte- og oppvekstområde ved en evnetuell utbygging. Imidlertid kan dette området antagelig ersdattes ved at det pålegges fiskefremmende tiltak i innløpsbekkene til Gravvatnet. Det er forholdene for fiskestammen i Gravvatnet en særlig bør vurdere tiltak for, da det er her fiskeinteressene er klart størst.

Slipp av minstevannføring vil ellers være et avbøtende tiltak for å sikre vannkvaliteten øverst i elva. Søker anfører at det er en naturlig terskel i utløpsosen av Gravvatnet som hindrer slipp av minstevannføring ved tapping når vannstanden er under denne terskelen. Terskelens topp er ikke høydebestemt, men anslått til å være på ca. kote 600 m.o.h. Dersom vatn skal slippes fra Gravvatnet til elva når vannstanden er lavere enn denne terskelen, må det entes graves en kanal/grøft gjennom terskelen og videre ut i elva, eller vatnet må pumpes over terskelen.

En kanal/grøft vil bli ca. 300 m lang og vil skjære gjennom verdifulle loner i utløpsosen. NVE er kommet til at grøfting/kanalisering gjennom denne terskelen ikke vil være noen god løsning ut fra estetiske forhold. Heller ikke alternativet med pumping er noen god løsning. Et pumpearrangement vil bli omfattende, bl.a. må pumpene ha strømforsyning fra området ved Kusslidstølen. En kraftlinje herfra opp til Gravvatnet vil bli ca. 4 km lang. NVE vil frarå både kanal/grøft og pumpearrangement som alternativ. Skadevirkningene som følge av disse avbøtende tiltakene for å sikre slipp av minstevannføring uavhengig av vannstanden i Gravvatnet vil ikke stå i forhold til fordelene tiltakene vil gi. Tiltakene vil også bli kostbare å gjennomføre, noe som vil belaste et lite prosjekt forholdsvis tungt.

Ut fra de stedlige forhold nevnt over har NVE vurdert slipp av minstevannføring ut fra fiskefaglige interesser og estetiske/geofaglige forhold i vassdraget. Vi er kommet til at fiskeinteressene nedstrøms Gravvatnet, særlig etter samløpet med Annagrova, ikke vil bli så skadelidende at slipp fra Gravvatnet er nødvendig. Når det gjelder fiskeinteressene i utløpet av Gilelva i Movatnet, mener vi at disse ikke vil bli særlig skadelidende som følge av utbyggingen. Alternative gyteområder finnes i området.

NVE har vurdert Førde kommunes krav om høy

og stabil sommervannstand i Gravvatnet ut fra fiskefaglige interesser og estetiske/geofaglige interesser.

Vedlegg 4 i Oslo Energi Konsults brev av 15.08.96 viser at Gravvatnet uten pålegg av minste-vannføringstapping når naturlig vannstand kote 600,5 dvs altså 1,0 m under HRV, ca. 1. juni i et middels vannrikt år. Deretter vil en ha overløp helt frem til 1. desember. I år med lite tilsig vil HRV nås tidlig i juni og denne vannstanden vil en ha frem til samme dato.

NVE anbefaler at Gravvatnet i tiden f.o.m. 1. juni t.o.m. 1. septemer så vidt mulig holdes på naturlig vannstand kote 600,5 eller høyere.

Andre kommentarer

Advokat Bolstad, har pva av flere grunneiere merknader til saksbehandlingen, jf. hans brev av 31.03.95 pkt 2.1. *Sakshandsaminga*. Iflg søknaden om planendring skal vann til drikkevannsformål tas ut før turbinen i Mo kraftverk. Det er derfor ingen grunn til å endre det oppgitte produksjonstallet på 39,3 GWh/år i middelproduksjon. Det er dermed ingen krav om konsekvensutredning iflg bestemmelsene i Plan og bygningsloven § 33-3. Søknad med planendringene er også innenfor rammen av Samlet Plan-prosjektene. Ny vurdering i Samlet Plan er derfor uaktuell.

I samme brev, punkt 2.2 *Hydrologi* hevder Bolstad at totaltilsiget har øket med 10% de siste 30 år i forhold til tilsiget i perioden 1930-60. Dette kan nok medføre riktighet i noen deler av landet. Imidlertid er det hittil praksis å benytte perioden 1930-60 som grunnlag for beregning av produksjon og flomtap. Noe senere vil man ta sikte på å benytte perioden 1931-90 som grunnlag for beregningene.

Til pkt 2.3 *Reguleringsanlegget* vil vi bemerke at søknaden gjelder en heving av Gravvatnet på 1 m og senking på 5 m i forhold til normalvannstanden. Inntaksarrangementet er, som nevnt i brevet, plassert om lag 20 m under normalvannstanden.

Rent teknisk innebærer dette at Gravvatnet kan senkes ca. 20 m, slik adv. Bolstad hevder. Imidlertid er det kun søkt om senking av vannet på 5 m. Dermed Gravvatnet av f.eks. vedlikeholdsmessige årsaker ev. ønskes tappet lavere enn LRV, må det sendes søknad til NVE om dette, som så avgjør om tillatelse skal gis.

Til de andre punktene i brevet vil vi anføre at disse forhold er kommentert tidligere i denne innstillingen, se Kommentarer til vilkårene. Når det gjelder forhold som påpekes i forbindelse med den planlagte drikkevannsforsyning med Gravvatn som magasin, henviser vi til fylkesmannens saksbehandling.

Det vises til at kun et utkast av søknaden, datert oktober 1994, ble sendt ham. Vi vil bemerke at søknaden har vært lagt ut til offentlig gjennomsyn i distriktet i 3 måneder, slik at alle berørte parter i saken har hatt behørig tid til å sette seg inn i saksdokumentene.

Det vises også bl.a. i dette brevets punkt 2 til at alt vann iflg opprinnelig søknad skal passere turbinen før uttak av drikkevann. Dette er ikke korrekt, jf. hhv søknad om planendring og hhv våre kommentarer ovenfor.

NVEs forslag til vilkår for tillatelse for Sunnfjord Energi A/S til å regulere Gravvatn og Litlevatn i Gilelva i Førde.

«1.

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringslovens § 10, post 3, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler i dem kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

(Konsesjonsavgifter og næringsfond)

For den øking av vannkraften som innvinnes ved reguleringen for eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse betale følgende årlige avgifter: Til statens konsesjonsavgiftsfond kr 6,- pr. nat. hk. Til konsesjonsavgiftsfondet i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr 18,- pr. nat. hk.

Vedtekter for fondet skal godkjennes av fylkesmannen.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Økingen av vannkraften skal beregnes på grunnlag av den øking av vannføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året.

Ved beregningen av økingen forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva som i hvert enkelt tilfelle skal regnes som innvunnet øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av Olje- og energidepartementet.

Plikten til å betale avgiftene inntreffer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiftene er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdelsesloven kap 7.

Etter forfall påløper rente som fastsatt i medhold

av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m m § 3, første ledd.

3.

(Kontroll med betaling av avgift m v)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket og avgivelse av kraft, jf. post 18, kan med bindende virkning fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4.

(Byggefrister m v)

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av ikke over 5 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen.

For hver dag noen av disse fristene oversittes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen på kr. 1 000,- pr. dag.

5.

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre ev. etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6.

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift m v)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner m v, når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal naturvernmyndighetene underrettes.

7.

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m v)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom de kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

8.

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter uten uforholdsmessige utgifter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- a. å sørge for at forholdene i Gilelva, Gravvatnet og Litlevatn i Jølstravassdraget er slik at de stedegne fiskestammene opprettholder naturlig reproduksjon, og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- c. å sørge for at overføringen utformes slik at tap av fisk reduseres,
- d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av DN å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

V

Fra og med det år konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale årlige beløp til hver av kommunene Gaular og Førde på henholdsvis kr. 10.000,- og kr. 15.000,- til opphjør av fiske og friluftsliv. Beløpene skal indeksreguleres med 10 års mellomrom. Beløpene skal nyttes etter nærmere bestemmelse av kommunestyrene til opphjør av fisk i kommunene. Med hensyn til tiltak som kommer friluftslivet til gode skal beløpene nyttes etter nærmere bestemmelse av fylkesfriluftsnemnda, kommunale friluftsnemnder eller andre etter nærmere bestemmelse. Vedtekter for bruk av beløpene skal godkjennes av DN.

VI

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

9.

(Fornminner m v)

Ved anleggsarbeid tilknyttet reguleringen skal konsesjonæren i god tid på forhånd undersøke om faste fornminner som er fredet i henhold til lov av 9. juni 1978 nr. 50, eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding om dette til vedkommende museum og/eller Riksantikvaren. Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fornminner som ikke har vært kjent, skal melding sendes med en gang og arbeidet stanses.

10.

(Forurensning m v)

Konsesjonæren plikter etter Miljøverndepartementets nærmere bestemmelser:

- å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget,
- å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt.

11.

(Ferdsl m v)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger og bruer, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet.

I tilstilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningen størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger og bruer som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmenheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt eller gjort utilgjengelige.

12.

(Terskler m v)

I de deler av vassdragene hvor reguleringene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger m v for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

13.

(Rydding av reguleringssonen)

Neddemmede områder skal ryddes for trær og busker på en tilfredsstillende måte. Generelt gjelder at stubbene skal bli så korte som praktisk mulig, maksimalt 25 cm høye. Ryddingen må utføres på snøbar mark. Avfallet fjernes eller brennes.

Dersom ikke annet blir pålagt konsesjonæren, skal reguleringssonen holdes fri for trær og busker som er over 0,5 m høye. I rimelig grad kan Olje- og energidepartementet pålegge ytterligere rydding. Dersom vegetasjon over HRV dør som følge av reguleringen, skal den ryddes etter de samme retningslinjene som ellers er angitt i denne posten.

Rydding av reguleringssonen skal være gjen-

nomført før første neddemming og bør så vidt mulig unngås lagt til yngletiden for viltet i området.

Tilsyn med overholdelsen av bestemmelsene i denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

14.

(Manøvreringsreglement m v)

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd fastsetter.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

Dersom vannslippingen foregår i strid med reglementet, kan den økonomiske fordel som konsesjonæren har som direkte følge av den ureglementerte manøvrering, inndras til fordel for statskassen med tillegg av 100%.

Produksjonsfordelen beregnes av NVE på grunnlag av den faktiske kWh-pris som er oppnådd for den produserte kraft. Eventuelle skader for allmenne interesser som reglementetsbruddet har medført kan pålegges undersøkt og kompensert etter NVEs bestemmelse.

Dersom reglementsbruddet ikke har medført økonomisk fordel for konsesjonæren, svares mulkt i henhold til bestemmelsen i post 21.

15.

(Hydrologiske observasjoner, kart m v)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentlige interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

16.

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av regulerings virkninger for berørte interesser. Undersøkelsesrapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. Olje- og energidepartementet kan treffe nærme-

re bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

17.

(Militære foranstaltninger)

Ved reguleringsanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

18.

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10% av den for hvert vannfall innvunne øking av vannkraften, beregnet etter reglene i vassdragsreguleringslovens § 11 nr 1, jf. § 3. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelig elektrisitetsforsyning.

Staten forbeholdes rett til inntil 5 % av kraftøkningen, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5 000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er befestet i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et

påslag av 100%. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverket for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

19.

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene til luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

20.

(Sikringstiltak ved dårlig is)

Konsesjonæren skal ved hjelp av skilt satt opp lokalt, orientere seg om usikre ispartier i Gravvatn. Skiltene skal også inneholde kart der de usikre partiene er avmerket. Råker kan pålegges å bli avsperrert dersom disse vil være spesielt farlige for ferdselen over vatnet.

21.

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 4, 18 og 21 første eller annet ledd kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven § 12, post 21.

For overtredelse av de i konsesjonen inntratte bestemmelser påløper en tvangsmulkt på kr. 100 000,- pr. dag eller kr 500 000,- for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Mulkten kan inndrives ved utpanting og indeksjusteres hvert 10. år.

22.

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene er beliggende. Olje- og energidepartementet kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene kan medføre forpliktelser.

NVEs forslag til Manøvreringsreglement for regulering av Gravvatn og Litlevatn i Gilelva i Førde.

«1.

Reguleringer

Magasin	Naturlig vannst. kote	Reg. grenser		Oppd. m	Senkn. m	Reg. høyde m
		Øvre kote	Nedre kote			
Gravvatn	600,5	601,5	595,5	1,0	5,0	6,0
Litlevatn	784,0	785,0	783,0	1,0	1,0	2,0

Reguleringsgrensene refererer seg til Statens Kartverks høyder av 1964.

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Overføringer

Litlevatnet med et felt på 1,59 km² overføres til Gravvatnet.

2.

Ved manøvreringen skal det tas for øyet at vassdragsgets naturlige flomvannføring nedenfor magasinene såvidt mulig ikke økes.

Konsesjonæren plikter til enhver tid å avgi nødvendig vann til Førde vannverk slik at uttak inntil vannverkets dimensjonerende vannføring lik 200 l/s kan opprettholdes.

I tiden mellom 1. juni og 1. september skal vann-

standen i Gravvatnet så vidt mulig holdes på kote 600,5 eller høyere.

For øvrig kan tappingen skje etter kraftverkets behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde m v observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringsperioden.

4.

Viser det seg at slippingen etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet.»

NVEs forslag til vilkår for tillatelse for Sunnfjord Energi AS til å erverve fallrettigheter i Gilelva for utbygging av Mo kraftverk og minikraftverk i Revsdal.

«1.

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. industrikonsesjonsloven § 5a, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

(Konsesjonsavgifter)

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten på kr 6,- pr. nat.hk., beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som det konsederte vannfall etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer på kr 18,- pr nat.hk., beregnet på samme måte.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Plikten til å betale avgiftene inntreffer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiftene er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdsloven kap. 7.

Etter forfall svares rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m m § 3, første ledd.

Vedtektene for bruk av konsesjonsavgiftene skal være undergitt godkjennelse av fylkesmannen.

3.

(Kontroll med betaling av avgift m v)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jf. post 11, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4.

(Byggefrister m v)

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 5 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen. I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversettes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen på kr 1 000,- pr. dag.

5.

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre ev. etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6.

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift m v)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner m v, når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal naturvernmyndighetene underrettes.

7.

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m v)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for vassdragets utbygging. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full drifts-messig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

8.

(Fornminner m.v.)

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fornminner som er fredet i henhold til lov av 9. juni 1978 nr. 50, eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding om dette til vedkommende museum og/eller Riksantikvaren. Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fornminne som ikke har vært kjent, skal melding sendes med en gang og arbeidet stanses.

9.

(Ferdsel m v)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvilstilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er tilstede, samt

erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

10.

(Hydrologiske observasjoner, kart m v)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som i det offentlige interesser finnes påkrevet og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

11.

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10% av den gjennomsnittlige kraftmengden som vannfallet etter foretatt utbygging kan yte med påregnelig vannføring år om annet. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelig elektrisitetsforsyning.

Konsesjonæren kan i tillegg pålegges å avstå til staten inntil 5 % av kraften, bregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5 000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er be-

tinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100%. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverket for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

12.

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 4, 11 og 12 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i ervervsloven § 26.

For overtredelse av de i konsesjonen inntatte bestemmelser påløper en tvangsmulkt på kr. 100 000,- pr. dag eller kr 500 000,- for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Mulkten kan inndrives ved utpanting, og indeksjusteres hvert 10. år.

13.

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene er beliggende, jf. industrikonsesjonsloven § 2.»

III. Høringsinstansenes uttalelser

Landbruksdepartementet sier i sin uttalelse av 13. mars 1997:

«Det er opplyst at det beiter en hel del husdyr i dette området, i hovedsak sau men også muligens noe storfe. Redusert vannføring i elva i beitesesongen vil kunne føre til ulemper bl.a. ved at gjerdeeffekten av elva blir borte.

Departementet finner imidlertid at de samfunnsmessige interesser som er knyttet til gjennomføring av dette tiltaket, bl.a. ved at drikkevannsforsyningen til Førde sikres, er så store at en ikke har noen innvendinger til at det blir gitt konsesjon som omsøkt.»

Førde kommune har i brev av 24. mars ingen nye bemerkninger til saken og «ber om endelig handsaming snarast råd er».

Advokat Edmund A. Bolstad har i brev av 21. mars fremkommet med følgende bemerkninger på vegne av grunneierne:

«Kraftproduksjon etter endra søknad av 20.12.95

Ifylgje konsesjonssøknaden av 7. desember 1994, var midlere årleg kraftproduksjon ved Mo Kraftverk 39,3 Gwh (pkt. 2.4.3). Drikkevatnet tilsvara 20 % av samla tilløp til Mo kraftverk, jfr. punkt 2.3, 3. avsnitt.

Ifylgje revidert konsesjonssøknad, jfr. endring av 20.12.95, skal drikkevatnet ikkje lenger passera turbin i Mo kraftverk. Endringa fører dermed til at kraftproduksjon ved Mo kraftverk vert redusert med 20 %.

Redusert kraftproduksjon ved Mo kraftverk vert berre delvis kompensert ved at drikkevatnet istaden skal passera turbinen i mini-kraftverket på Revsdal. (tapt fallhøgde ca. 150 meter).

I NVE sine merknader, sjå innstillinga s. 48, er det likevel opplyst at «midlere årleg kraftproduksjon er ca 39 Gwh samlet for Mo kraftverk og minikraftverket i Revsdal.» (min utheving).

Fylgjande utrekning viser at den samla midlere årlege kraftproduksjon vert 36,34 Gwh etter planendringa, - ikkje 39 Gwh som opplyst av NVE.

Mo kraftverk - opphaveleg søknad	39,30 Gwh
- Kraft frå drikkevatn (20 % av 39,3 Gwh)	7,86 Gwh
= Mo kraftverk - endra søknad	31,44 Gwh
+ Revsdal mini-kraftverk:	4,90 Gwh
= Samla kraftprod. - endra søknad:	36,34 Gwh

Den midlere årlege produksjonen etter planendringa er dermed ca. 3 Gwh lågare enn i den opphavelege søknaden av 07.12.94. Dette tilsvarar ein reduksjon i kraftproduksjonen på ca 7,5 % i høve til den opphavelege søknaden.

Mine partar har gjeve klart uttrykk for manglande tillit til talmaterialet vedkomande kraftproduksjon i NVE si innstilling, og ein bed difor om departementet sin grundige gjennomgang av desse sentrale opplysningane.

Minstevassføring - inngrep i utløpsosen av Gravvatnet

Etter grunneigarane si vurdering av terreng-tilhøva, kan ein tunnel under utløpsosen gje minstevannføring også i den øvre delen av Gilelva.

Saksdokumenta omfattar ikkje detaljert kartmateriale over utløps-osen i Gravvatnet, - dette framgår også indirekte av NVE si innstilling. (jfr. side 55, 3. avsnitt)

Tilhøva nedanfor utløpsosen er derimot illustrert i vedlegg til mitt brev til NVE av 16.09.96, jfr. foto nr 2.

Grunneigarane er svært kritiske til NVE sine vurderingar av aktuelle inngrep ved minstevassføring, og ynskjer at dette spørsmålet må takast opp til ny vurdering av departementet.

Minstevassføring frå dyttingsvatn via Anegrova

Søkjaren har også vurdert alternativet med minstevassføring frå Dyttingsvatn, jfr. alt. 2.2 på side 42 i innstillinga. Dette alternativet har ikkje vore lagt fram for grunneigarane til uttale tidlegare.

Gardsbruket på Byrkjeflot (51/1) nyttar elva frå

Dyttingsvatn til både drikkevatt og vatning. Ein viser her til vedlagt kopi av fylkeslandbrukskontoret sin plan for nytt vatningsanlegg på Byrkjeflot av 17.02.1984.

Elva frå Dyttingsvatnet vert også nytta til vassforsyning til nabogardane Kinna og Lien, og 2 hytter vest for Byrkjeflot.

Dersom avløpet frå Dyttingsvatnet skal overførast til Anegrova, misser dei tre gardane vatnet til sitt gardsbehov.

Eigaren av 51/1, Arnfinn Ringstad, går på det sterkaste i mot ei regulering og overføring av Dyttingsvatnet til Anegrova.

Dersom alternativet skal realisereast, må det byggjast anlegg for vassforsyning til dei tre gardane og til dei to hyttene som ligg i lia ovanfor Byrkjeflot.

Fysiske inngrep ved 0-alternativet (Kun vassverksutbygging)

Grunneigarane har planar om bygging av skogsveg frå Haugane (nordvest for Kinnarlia) og fram til Kusslidstølen.

Ein vassleidning kan leggjast i fyllingsfoten av denne vegen. Frå Gravvatnet til Kusslidstølen kan vatnet truleg førast i tunnel med tverrsnitt ca. 0,3 meter. Tilsvarende tunnel vil vera aktuell frå Haugane til vassreinseanlegg og mini-kraftverk på Revsdal.

Dei fysiske inngrepa ved kun vassverk-utbygging vert dermed avgrensa til eit minimum.

Ny synfaring

Grunneigarane ynskjer eit møte med departementet sin sakshandsamar, slik at dei kan få formidla sine merknader til planmaterialet.

Ved forrige synfaring med NVE, vart kun området mellom Revsdal og utløpsosen på Gravvatnet synfart.

Dei omfattande konsekvensane ved den omsøkte utbygginga av vassdraget tilseier at departementet bør foreta ein ny synfaring, - som også inkluderer Lisjevatnet og Dyttingen.

Ein ynskjer at departementet stiller med ein fiske-sakkunnting til denne synfaringa.

Eit høveleg tidspunkt for synfaring vil truleg vera månadsskifte mai/juni. Synfaringa kan dermed gjennomførast utan at departementet si sakshandsaming vert vesentleg seinka.»

Departementet har forelagt advokat Bolstads brev for NVE for bemerkningar. NVE har i sitt brev av 28. april følgende merknader:

«Når det gjelder kraftproduksjonen i Mo kraftverk og Refsdal minikraftverk, opplyses følgende:

Mo kraftverk har en beregnet middelproduksjon på 32,84 GWh/år, der et uttak på 200 l/sek til drikkevann er tatt i betraktning ved beregningen. Refsdal minikraftverk har ved vannføring 200 l/sek, som tilsvarende maksimalt uttak til drikkevann, en beregnet produksjon på 4,93 GWh/år. Summen av middelproduksjonen i Mo og Refsdal kraftverker blir etter dette 37,77 GWh/år.

Dagens uttak av drikkevann er beregnet til i underkant av 100 l/sek. Summen av middelproduksjonene i de to kraftverker vil derfor være noe høyere i perioden fram til man oppnår full utnyttelse av drikkevannskapasiteten til vannverket (etter ca. 20 år). Dagens middelproduksjon vil derfor ligge på ca. 38,6 GWh/år, avtakende til ca. 37,8 GWh/år når vannverkets kapasitet på 200 l/sek er nådd. Det be-

merkes at det i disse beregninger ikke er tatt i betraktning noe slipp av minstevassføring til vassdraget.

Når det gjelder muligheten for slipp av minstevassføring til vassdraget fra Gravvatn, vises til at vannet stort sett er planlagt regulert ved senkning. Det er en naturlig terskel i utløpet av vannet på kote ca. 600. Ved vannstand lavere enn kote 600, må det utføres inngrep i terskelen for å slippe vann til vassdraget nedenfor. NVE har vært på befaring i området, og har vurdert området rett nedenfor vatnet til å ha stor verdi. Dersom det må graves i utløpet for å slippe en minstevannføring, medfører dette at det også må graves en kanal i de flate deler av elva nedenfor utløpet. Dette må veies opp mot den fordel en slipping av minstevassføring har. NVE har vurdert det slik at det ikke anbefales slipp av en minstevannføring til elva, og at det skal utføres landskapsmessige tiltak i elveleiet for å kompensere for manglende vann.

Det er fra adv. Bolstad hevdet at det kan slippes vann gjennom en tunnel under utløpsosen til de øvre deler av Gilelva. En tunnelloesning er svært kostbar, og tunnelen vil måtte legges så dypt at det ikke vil være mulig å få vatn i den øverste del av elva i noen tilfeller.

NVE har ikke vurdert en minstevassføring til Gilelva fra Dyttingsvatn via Anegrova, og det er ikke søkt om et slikt alternativ.

Søknaden er fremmet som en kombinasjon av vannkraftverk og vannverk. Dette gir en god utnyttelse av vannet, og vil gi fordeler for begge deltakerne. Det er klart at en bruk av vannet bare til drikkevann vil gi mindre inngrep totalt. NVE har lagt til grunn de fordeler en fellesutnyttelse vil gi, både driftsmessige og økonomiske, og har anbefalt kombinasjonsløsningen, på de vilkår som er foreslått i NVEs innstilling.»

I Miljøverndepartementets uttalelse av 2. mai heter det:

«En fullstendig tørrlegging av Gilelva på strekningen fra utløpet av Gravvatnet til samløpet med Annagrova vil ha negative konsekvenser for verdien av landskapsbildet og friluftslivet i området. Det vil også medføre at fiskebestanden og fiskemulighetene på denne strekningen forsvinner.

NVE har i sin innstilling gått inn for å frita søkeren for krav om minstevannføring på denne strekningen. Dersom det skal slippes vann fra Gravvatnet i perioder av året når vannstanden er under den naturlige utløpstærskelen, må vannet pumpes over terskelen, eller det må graves ut en kanal gjennom terskelen og ut i elva. Miljøverndepartementet er enig i at en slik løsning vil være lite hensiktsmessig, og vil kunne medføre uønskede konsekvenser for området.

I perioden fra 1. juni til 1. september skal vannstanden i Gravvatnet etter det foreslåtte reglementet holdes på naturlig vannstand. Etter det Miljøverndepartementet kan se, vil det ikke være tekniske problemer knyttet til å slippe en minstevannføring til elva i denne perioden. Miljøverndepartementet ber om at det av hensyn til landskapsbildet og friluftslivsinteressene blir tatt inn et krav i manøvreringsreglementet om slipping av 100 l/sek til Gilelva i perioden 1. juni til 1. september, og ellers når vannstanden i Gravvatnet tillater det.

Når det gjelder konsesjonsvilåret vedrørende naturforvaltning (post 8), har ordlyden i flere av DNs forslag til vilkår blitt endret. Vi ber om at bisetnin-

gen «uten uforholdsmessige utgifter» blir tatt ut av første ledd i punkt I, da ansvaret for en samfunnsøkonomisk vurdering av aktuelle tiltak er tillagt DN. Vi ber videre om at punkt II suppleres med DN's bokstav d.

Tillatelse etter lov om vern mot forurensninger og om avfall:

Det kan gis tillatelse til reguleringen etter lov om vern mot forurensninger og om avfall, § 11, dersom det fastsettes vilkår som foreslått av NVE (post 10).»

Advokat Harald Hjermann har i brev av 4. juli avgitt følgende kommentar på vegne av grunneier Arne Jon Fugle:

«Jeg representerer Arne Jon Fugle, eier av gnr. 50 bnr. 5 og 8 i Gaular.

Han har ca. 50 % av eierinteressene i den delen av Gravvatnet som ligger i Gaular kommune, hvilket igjen utgjør anslagsvis 40 % av vannet.

I forbindelse med planene om å nytte Gravvatnet som vannkilde, har jeg flere ganger uttalt meg i saken på vegne av Arne Jon Fugle.

Jeg vedlegger således til orientering som

Vedlegg 1:

Kopi av mitt brev til Førde kommune av 29.9.1993.

Jeg viser her til det som fremgår under pkt. 2 i brevet.

Det er særlig grunn til å peke på de interesser min klient har tilknyttet stølen Gøyvinga som ligger relativt nær vannet.

Jeg viser også til at det i pkt. 3 i brev er framsatt krav om at Fugle må gis bruksrett til en eventuell vei som blir bygd fram til vannet.

Dette er således et krav som opprettholdes i forbindelse med konsesjonssøknaden.

Videre fremlegges til orientering som:

Vedlegg 2:

Kopi av mitt brev til Førde kommune av 1.2.1994.

Vedlegg 3:

Kopi av mitt brev til Førde kommune av 24.2.1994.

Vedlegg 4:

Kopi av mitt brev til Gaular kommune av 20.4.1995.

Jeg viser her til at det reises krav om at det opparbeides kjørevei langs vannet fra Førdesiden og frem til stølen.

Jeg viser særlig til de tiltakskrav som fremsettes i brevet til kommunen av 1.4.1994.

Dersom det blir adgang til å nytte båt på vannet, bør konsesjonssøkeren pålegges tiltak som gjør at man kan opprettholde et akseptabelt tilflott også etter utbyggingen.

Jeg ber således om at man i størst mulig grad tar hensyn til Arne Jon Fugles interesser i forbindelse med konsesjonsbehandlingen.»

IV. Departementets bemerkninger

a) Innledning

Sunnfjord Energi A/S er et interkommunalt elektrisitetsverk eid av Jølster, Naustdal, Gaular og Førde kommuner. Det har vært flere sammenslåinger av elektrisitetsverkene i området etter at selskapet ble

opprettet i 1985. Det nåværende Sunnfjord Energi A/S (SEV) består av 14 tidligere elektrisitetsverk, og representerer derfor en vesentlig effektivisering av kraftproduksjonen i området.

SEV eier og driver Brulandsfoss kraftverk i Jølstra, som ble fornyet og satt i drift i 1989. Dette kraftverket benytter bl.a. avsløpsvannet fra det her omsøkte Mo kraftverk som en del av sitt driftsvann. Det er klare fordeler med at det samme energiverket driver begge kraftverkene.

b) Søknaden

Søknaden gjelder utbygging og regulering av Gilelva i Jølstravassdraget til kraftproduksjon. Gravvatnet i Gilelvas øvre del ønskes benyttet som reguleringsmagasin for Mo kraftverk ved at vannet reguleres med 1 m oppdemming og 5 m senkning. I tillegg ønskes Litlevann regulert 1 m opp og 1 m ned og at dets nedbørfelt blir overført til Gravvatnet. Kraftstasjonen plasseres i fjell ved Movatn og får en maskininstallasjon på 10 MW og turbinslukeevne 2 m³/s.

Førde kommune har vedtatt å bruke Gravvatnet som vannkilde. Det er derfor innledet et samarbeid mellom SEV og Førde Vannverk om en kombinasjonsløsning som gir fordeler for begge brukerinteressene.

Vann til drikkevannsformål tas ut før turbinen i Mo Kraftverk. Vannet føres i rørledning frem til et vannrenseanlegg plassert i Refsdal. Her ønsker SEV å plassere et minikraftverk for trykkreduksjon av drikkevannet. Med dette kan all energi utnyttes til kraftproduksjon. Minikraftverket vil utnytte en fallhøyde på 410 m og få en installasjon på 0,7 MW og slukeevne lik 0,2 m³/s, som tilsvarer det fremtidige maksimale drikkevannsuttaget for Førde kommune (200 l/sek.) Dagens uttak av drikkevann er beregnet til underkant av 100 l/sek. Summen av middelproduksjonene i de to kraftverkene vil derfor være noe høyere i perioden frem til man oppnår full utnyttelse av drikkevannskapasiteten. Middelproduksjon vil ligge på ca. 39 GWh/år, avtakende til ca. 38 GWh/år når vannverkets kapasitet på 200 l/sek. er nådd.

En felles utbygging av vannverk og kraftverk gir flere fordeler, både økonomisk og ved at inngrepene i terrenget blir mindre enn ved separate utbygginger. Kraftproduksjonen i Mo Kraftverk og minikraftverket anslås til å representere relativt rimelig kraft.

c) Skader og ulemper

Selv utbyggingen vil i betydelig grad tørtlegge Gilelva på utbyggingsstrekningen. En slik tørtlegging vil ha negative konsekvenser for verdien av landskapsbildet og friluftslivet i området.

Utbyggingen forventes ikke å gi vesentlige og varige endringer i erosjonsforholdene i vassdraget, med unntak av noe erosjon i reguleringssonen for Gravvatnet og Litlevatnet.

Den reduserte vannføringen i elva vil kunne væ-

re en ulempe i beitesesongen for sau og storfe ved at sjølgjerdeeffekten blir borte.

Ørretbestanden i Gravvatnet mister utoset som gyte- og oppvekstområde, og reproduksjonsforholdene i innløpselvene kan blir reduserte. Fiskebestanden og fiskemulighetene på utbyggingsstrekningen vil forsvinne.

d) NVEs vurdering

NVE legger vekt på at Mo kraftverk vil bidra til å bedre energi- og effekttilgangen lokalt og særlig forbedre reserveinnmatningen i det lokale nettet ved eventuell feil på hovednettet. Mange av ulempene kan begrenses ved hjelp av ulike tiltak.

Det er en naturlig terskel i utløpsosen av Gravvatnet som hindrer slipp av minstevannføring ved tapping når vannstanden er under denne terskelen. Terskelens topp antas å være på ca. kote 600 m.o.h. Dersom vann skal slippes fra Gravvatnet når vannstanden er lavere enn terskelen, må det enten graves en kanal/grøft gjennom terskelen og videre ut i elva, eller vannet må pumpes over terskelen. NVE går inn for å frita søkeren for krav om minstevannføring fordi skadevirkningene av de avbøtende tiltakene ikke vil stå i forhold til de fordeler tiltakene vil gi. Tiltakene vil også bli kostbare å gjennomføre.

NVE tilrår at Sunnfjord Energi A/S får tillatelse til utbygging av Mo kraftverk og minikraftverket i Revsdal, samt regulering av Gilelva.

SEV har søkt om ekspropriasjonstillatelse for manglende rettigheter i forbindelse med reguleringen og utbyggingen. Det er ikke kommet innvendinger mot ekspropriasjonssøknaden, og NVE anbefaler ekspropriasjonstillatelse gitt for nødvendige arealer i henhold til vassdragslovens § 62.

e) Høringsinstansenes uttalelser

Ingen av departementene som har uttalt seg går i mot at konsesjon gis. På grunn av behovet for ny drikkevannskilde i Førde kommune, ber kommunen om at konsesjonsbehandlingen sluttføres så snart som mulig, og har ellers ingen bemerkninger.

På vegne av grunneierne anmoder Advokat Bolstad departementet om en ny befaring, da kun området mellom Revsdal og utløpsosen på Gravvatnet ble undersøkt ved NVEs befaring. Advokat Bolstad tar også opp spørsmål om minstevannføring i vassdraget.

Miljøverndepartementet ber om at det av hensyn til landskapsbildet og friluftsinteressene blir tatt inn et krav i manøvreringsreglementet om slipping av 100 l/sek. til Gilelva i perioden 1. juni til 1. september, og ellers når vannstanden i Gravvatnet tillater det.

Landbruksdepartementet har ikke noen innvendinger til at det gis konsesjon som omsøkt, ut fra de samfunnsmessige interesser som er knyttet til gjennomføringen av det omsøkte.

f) Departementets vurdering

Departementet bemerker at det er få innvendinger mot utbyggingen. Departementet finner at saken er tilstrekkelig opplyst og at det ikke er påkrevet med noen ytterligere befaring. Etter departementets mening har NVE i sitt brev av 28.04.97 gitt et tilfredsstillende svar på grunneiernes anførsler.

Departementet finner at de materielle skadevirkningene ved utbyggingen er små, og legger for øvrig vekt på at mange av ulempene kan begrenses ved hjelp av ulike tiltak. Departementet vil derfor tilrå at Sunnfjord Energi A/S for tillatelse til utbygging av Mo kraftverk og minikraftverket i Refsdal, samt regulering av Gilelva. I reguleringstillatelsen inngår også tillatelse etter lov om forurensning og om avfall.

Det er søkt om tillatelse til å benytte allmannastevning i henhold til lov om bygdeallmenninger. Departementet vil komme tilbake til dette etter at tillatelsen til regulering og utbygging er gitt ved denne kongelige resolusjon.

g) Departementets bemerkninger om vilkårene til reguleringskonsesjonen

Konsesjonstid, post 1

Reguleringskonsesjon gis på ubestemt tid. Vilråene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år.

Konsesjonsavgifter, post 2

Det fastsettes en avgift pr. nat.hk. på kr 6,00 til staten og kr. 18,00 til kommunene. Avgiftene regnes fra det tidspunktet konsesjonen er gitt.

Godkjenning av planer mv., post 7

Vilkåret forutsettes å gi hjemmel for godkjenning av planer og tilsyn med utførelse så vel som senere vedlikehold for utbyggingen samt for opprydding av anleggsområder og landskapsmessige tiltak.

Naturforvaltning, post 8

NVE har tatt inn vilkåret i sin vanlige form med bruk av Direktoratet for naturforvaltnings (DNs) standardvilkår. Som Miljøverndepartementet bemerker i sin uttalelse, har ordlyden i noen av DNs forslag til vilkår blitt endret i NVEs innstilling. Punkt II bokstav d i DNs forslag er ved en inkurie ikke tatt med i NVEs forslag til post 8. Post 8 punkt II bokstav d skal lyde:

- d. å bekoste fiskeribiologiske og ferskvannsøkologiske undersøkelser som grunnlag for kompensasjons- og biotopjusterende tiltak og for å kontrollere effekten av tiltak,

Vilkåret i post 8 punkt II bokstav d i NVEs forslag, flyttes til bokstav e.

Videre ber Miljøverndepartementet om at bisetningen «uten uforholdsmessige utgifter» blir tatt ut av forslaget til punkt I første ledd. Olje- og energidepartementet vil bemerke at de kompenserende tiltak som iverksettes selvsagt må stå i et rimelig forhold til utgiftene. Ansvar for å vurdere aktuelle og forholdsmessige tiltak er tillagt DN, og Olje- og energidepartementet er derfor enig i at bisetningen «uten uforholdsmessige utgifter» bør strykes.

Konsesjonæren plikter å innbetale hhv. kr 10 000,- og 15 000,- til hhv. Gaular og Førde kommuner pr år til opphjør av fiske og friluftsliv fra og med det år konsesjonen er gitt. Beløpene indeksreguleres hvert tiende år.

Forurensning m.v., post 10

Departementet slutter seg til NVEs forslag og bemerkninger. Det vises til at det er gitt tillatelse til reguleringen etter lov om vern mot forurensninger og om avfall, under forutsetning at det fastsettes vilkår som foreslått av NVE.

Manøvreringsreglementet m.v., post 14

Vilkåret er utformet i samsvar med vassdragsreguleringslovens § 12 nr. 12, og med forbehold om endring av reglementet dersom skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser oppstår ved reglementets praktisering.

Konsesjonsmyndighetene har erfart at konsesjonærene søker en størst mulig økonomisk utnyttelse av sine vassdragskonsesjoner og faren for at manøvreringsreglementets rammer overskrides, er større enn tidligere. Det foreslås derfor en skjerpelse av mulktbestemmelsene i denne post, jfr. post 21 siste ledd.

Se nærmere bemerkninger til manøvreringsreglementet nedenfor.

Sikringstiltak ved dårlig is, post 20

For å trygge ferdselen vinterstid foreslås tatt inn et vilkår om merking ved usikker is.

Kommunens krav om ingjerding av reguleringsmagasinet imøtekommes ikke.

Kontrollen med overholdelse av vilkårene, post 21

Tvangsmulkt i siste ledd for overtredelser av konsesjonsbestemmelsene foreslås satt til kr 100 000,- pr dag eller kr 500 000,- for hver overtredelse. Mulkten indeksjusteres hvert tiende år.

h) Departementets bemerkninger om vilkårene til ervervskonsesjonen

Konsesjonstid, post 1

Ervervskonsesjonen gis på ubegrenset tid. Vilårene for konsesjon kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år.

Konsesjonsavgifter, post 2

Det fastsettes en avgift pr. nat.hk. på kr 6,00 til staten og kr 18,00 til kommuner. Avgiftene regnes fra det tidspunkt konsesjonen blir gitt.

i) Departementets bemerkninger til manøvreringsreglementet

Gravvatnet og Litlevatnet reguleres slik det fremgår av søknaden.

Litlevatnet overføres til Gravvatnet. Det pålegges ikke minstevannføring i elva fra Litlevatn.

Hverken kommunen, fylkeskommunen, fylkesmannen eller DN har kommet med konkrete forslag om størrelsen på den minstevannføring de alle krever. Sunnfjord Energi AS anfører at pålegg om slipp av minstevannføring vil medføre tapt produksjon og redusert lønnsomhet.

Departementet er enig med NVE i at grøfting/kanalisering gjennom terskelen i Gravvatnet for å sikre en vannslipping til elva, ikke er noen god løsning ut fra estetiske forhold. Skadevirkningene av disse tiltakene uavhengig av vannstanden i Gravvatnet vil ikke stå i forhold til fordelene tiltakene vil gi. Tiltakene vil dessuten være kostbare å gjennomføre.

Gravvatnet når uten pålegg av minstevannføringstapping naturlig vannstand kote 600,5 ca. 1. juni i et middels vannrikt år. I tiden f.o.m. 1. juni t.o.m. 1. september skal vannstanden i Gravvatnet så vidt mulig holdes på naturlig vannstand kote 600,5 eller høyere.

Det er først og fremst friluftslivsinteressene og landskapsopplevelsen som sommerstid berøres av redusert vannføring i Gilelva. Olje- og energidepartementet finner av hensyn til disse interesser at det tas inn et vilkår i manøvreringsreglementet om vannslipping til Gilelva for en periode når vannstanden i Gravvatnet tillater det. En antar at det ikke vil være særlig ferdsel i området før i midten av juni. I år med lite tilsig kan det også være usikkert om vannstanden i Gravvatnet vil være høy nok for vannslipping allerede 1. juni. I manøvreringsreglementet post 2 foreslås derfor følgende tilføydelse:

I tiden mellom 15. juni og 1. september skal det slippes 100 l/sek. vann til Gilelva dersom vannstanden i Gravvatnet er kote 600,5 eller høyere.

Departementet slutter seg for øvrig til NVEs bemerkninger.

j) Øvrige merknader

Advokat Hjermanns merknader er i hovedsak knyttet til utnyttelsen av Gravvatnet som vannkilde. Departementet viser til at fylkesmannen er behandlingsinstans for den del av søknaden som går på utnyttelsen av vannet som drikkevannskilde. De spørsmål advokat Hjermann tar opp er dessuten krav som naturlig omfattes av skjønnet.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer 14. desember 1917 nr. 17 gis Sunnfjord Energi AS tillatelse til regulering av Gilelva og Gravvatnet, samt regulering og overføring av Litlevatnet til Gravvatnet.
2. I medhold av lov om vassdragene 15. mars 1940 nr. 3 gis Sunnfjord Energi AS ekspropriasjonstillatelse for nødvendige arealer i forbindelse med byggingen av Mo og Refsdal kraftverker.
3. I medhold av lov om vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v. 14. desember 1917 nr. 16 gis Sunnfjord Energi AS tillatelse til erverv av nødvendige fallrettigheter for utbyggingen.

Tillatelsene gis på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 18. juli 1997.

28. Sunnfjord Energi AS.

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved fusjon.)

Olje- og energidepartementets samtykke 15. august 1997.

«Det vises til Derers søknad av 03.09.96 og til korrigert søknad av 10.02.97.

Med virkning fra 31.12.96 fusjonerte L/L Svultingen, Sunnfjord Energiverk og Ytre Sogn og Sunnfjord Energiverk, med L/L Svultingen som overtagende selskap. L/L Svultingen skifter etter fusjonen navn til Sunnfjord Energi AS.

Sammenslåingen medfører at alle aktiva og passiva i Sunnfjord Energiverk og Ytre Sogn og Sunnfjord Energiverk overføres til L/L Svultingen, nå Sunnfjord Energi AS.

Sunnfjord Energi AS har ved fusjonen ervervet eiendomsrett til Sunnfjord Energiverks og Ytre Sogn og Sunnfjord Energiverks vannfallsrettigheter med tilknyttede reguleringsrettigheter.

Fallene med reguleringer utbringer mer enn 1 000 naturhestekrefter, og overdragelse av eiendomsrett er dermed i utgangspunktet konsesjonspliktig etter industrikonsesjonsloven (ikl.) § 1, 1. ledd.

Det er søkt om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter ikl. § 1, 4. ledd for overdragelsen av ovennevnte fallrettigheter. Det bes samtidig om at tilknyttede reguleringsrettigheter overføres i uendret form.

Olje- og energidepartementet finner at sammenslåing av L/L Svultingen, Sunnfjord Energiverk og Ytre Sogn og Sunnfjord Energiverk til Sunnfjord Energi AS er i tråd med de retningslinjer som Ot. prp. nr. 31 (1989-90) legger til grunn for unntak etter

ikl. § 1, 4. ledd. Det vises særlig til at sammenslåingen skal bidra til rasjonell drift og mer markedsbasert kraftomsetning.

Departementet legger til grunn at unntaket etter ikl. § 1, 4. ledd medfører overføring til Sunnfjord Energi AS av de konsesjoner med tilhørende vilkår som omsøkt.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraft-reservene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven. Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter ikl. § 1, 4. ledd kan føre til at eierforholdene i selskapet endres i den grad at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak.

Ved slike unntak etter ikl. § 1, 4. ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser skal meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver aksjeoverdragelse, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapet tidligere har fått fritatt for konsesjonsbehandling etter ikl. § 1, 4. ledd. I den grad fallrettighetene tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg videre retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse.

Med hjemmel i lov nr. 16 av 14.12.17 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v. § 1, 4. ledd, gir Olje- og energidepartementet Sunnfjord Energi AS unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved overføring som omsøkt. Regulerings-tillatelser tilknyttet de respektive vannfall overdras i uendret form. Unntaket omfatter også overføring av andeler i ansvarlige selskaper, sameier og andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet skal meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholder seg videre retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet, å gjøre den statlige forkjøpsretten gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 6, nr. 1 for fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettighetene selskapet ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

Dersom Sunnfjord Energi AS senere overdrar andeler i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter, utløses konsesjonsplikt etter industrikon-

sesjonsloven kap. I. Forkjøpsrett utløses etter samme kapittel for så vidt gjelder fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet.

Departementet ber om at nødvendige konsesjonsdata oversendes Norges vassdrags- og energiverk slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.»

29. Skafså Kraftverk ANS.

(Planendring - utbygging av Skree og Gausbu kraftverk i Skafsåvassdraget i Tokke kommune.)

Kongelig resolusjon av 22. august 1997.

I. Innledning

Foreliggende sak gjelder endring av konsesjon gitt til Skafså Kraftverk ANS 9. september 1994 for videre utbygging av Skafsåvassdraget.

I ovennevnte konsesjon ble det gitt tillatelse til å bygge to nye kraftstasjoner, Skree og Gausbu. Det ble også gitt tillatelse til å overføre Gottstøylbekken med et nedbørfelt på 0,6 km² til tilløpstunnelen til Gausbu kraftverk, og avløpet fra et nedbørfelt på 5,6 km² ved Langkvernhestjønn til Skree kraftverks inntaksdam. Det ble videre gitt tillatelse for erverv av vannfallene mellom reguleringsmagasinene Borsæ og Gausbu, og mellom Åmdal kraftverks undervann og Skrevatn. På grunn av de endrede eierforholdene ble konsesjonstiden for de tidligere konsesjonene samtidig endret til å gjelde på ubegrenset tid. Ved kgl. res. 13. juli 1995 ble det gitt tillatelse til å heve HRV og LRV for inntaket til Skree kraftstasjon, Bjorhylen. Samtidig ble reguleringsgrensene korrigert i henhold til nye målinger som er utført.

Det er sendt inn to søknader om endring av planene for utbyggingen av Skafsåvassdraget. Norges vassdrags- og energiverk (NVE) avga 29.02.96 sin innstilling i saken til daværende Nærings- og energidepartementet.

II. NVEs innstilling

NVEs innstilling av 29. februar 1996 lyder:

«NVE har mottatt to søknader om endring av planene for utbyggingen i Skafsåvassdraget.

Følgende søknad (søknad A) er datert 31.05.1995:

«For Skree kraftverk har vi fått konsesjon på overføring av avløpet fra Langkvernhestjønn til inntaksmagasinet (Bjorhylen) for Skree kraftverk.

Det naturlige utløpet fra Langkvernhestjønn er omlag 350 m nedstrøms Dam Bjorhylen. Dette utløpet, som har et nedslagsfelt på 5,6 km², har en gjennomsnittlig vannføring på 0,163 m³/s i sommerperioden 15.5.-30.09. og 0,138 m³/s i vinterperioden. Vi legger ved (vedlegg 1) telefaks fra Arendals Vassdrags Brugseierforening av 14.12.94 som dokumenterer vannføringen i Gåsetjernbekken ved Langkvernhestjønn.

Da det er kort avstand fra dam til det naturlige utløpet av bekken søker vi om en justering av konsesjonen slik:

Overføring av avløpet fra Langkvernhestjønn utelates samtidig som minste vannføringen fra Bjorhylen inkluderer en beregnet gjennomsnittlig vannføring fra Langkvernhestjønn på 0,150 m³/s. Faktisk målt minste vannføring ut av Bjorhylen vil etter dette bli 0,85 m³/s i tiden 15.5.-30.9.

Dersom en slik justering ikke kan aksepteres vil vi opprettholde den konsesjonsgitte overføringen.

Vi viser for øvrig til befarung med Svendheim og G. Ravn 16. d.m.»

NVE sendte denne søknaden til kommunene Tokke og Fyresdal samt fylkesmannen i Telemark for evt. kommentarer.

Tokke kommune hadde ingen merknader ifølge brev av 26.07.1995.

Fyresdal kommune hadde ingen vesentlige innvendinger ifølge brev av 30.06.1995.

Fylkesmannen i Telemark har i brev av 11.07.1995 kommet med følgende uttalelse:

«Skafså kraftverk ANS har fått konsesjon på overføring av avløpet fra Langkvernhestjønn til inntaksmagasinet for Skree kraftverk som er Bjorhylen. Det naturlige utløpet av Langkvernhestjønn er ca 350 meter nedstrøms Dam Bjorhylen. I konsesjonen er Skafså kraftverk ANS pålagt en minste vannføring ut av Bjorhylen på 1,0 m³/s i tiden 15.05.-30.09. Skafså kraftverk ANS ønsker nå å droppe overføringen av denne bekken samtidig som minste vannføringen fra Bjorhylen inkluderer en beregnet gjennomsnittlig vannføring fra Langkvernhestjønn på 0,150 m³/s. Faktisk målt minste vannføring ut av Bjorhylen vil etter dette bli 0,85 m³/s i tiden 15.05.-30.09.

En slik løsning vil etter Fylkesmannens oppfatning være gunstig for naturmiljøet i sin helhet. En slipper en tørrelegging av bekken samt andre inngrep forbundet med en overføring av denne til Bjorhylen. I tillegg vil avløpet fra Langkvernhestjønn bidra til en viss vannføring i elva nedstrøms Bjorhylen i perioden uten minste vanns pålegg.

Fylkesmannen kan på bakgrunn av de ovenfor nevnte kommentarene gå inn for en slik endring i konsesjonsvilkårene for Skree kraftverk.»

Videre mottok vi 28.08.1995 følgende søknad (søknad B):

Vi viser til konsesjon for utbygging av kraftverkene Gausbu og Skree, meddelt ved kgl.res. den 09. september 1994.

I denne konsesjonen har Skafså kraftverk fått tillatelse til å ta inn avløpet fra Gottstøylbekken ved Folaspranget på Gausbu Kraftverks tilløpstunnel.

Skafså kraftverk har den 06.09.1994 gjort følgende endring i designbasis:

Det skal ikke medtas bekkeinntak ved Folaspranget» (Gottstøyl).

Vi vil derfor gi melding om at bekkeinntaket ved Folaspranget utgår fra utbyggingen.»

NVE sendte denne søknaden til Tokke kommune samt fylkesmannen i Telemark for evt kommentarer.

Tokke kommune har ikke kommet med noen uttalelse, mens fylkesmannen i Telemark v/miljøvern-avdelingen ifølge brev av 19.09.1995 har meddelt at miljøvern-avdelingen ikke har noen merknader.

Norges vassdrags- og energiverk (NVE) vil bemerke:

Skafså Kraftverk ANS (SK) fikk ved kgl.res. 09.09.1994 konsesjon for videre utbygging av Skafsåvassdraget og søknaden nå gjelder tillatelse til å endre planene som lå til grunn for denne tillatelsen. Ifølge revidert samarbeidsavtale av 17.12.1993 eier nå Vest-Telemark Kraftlag 2/3 av SK mens Norsk Hydro Produksjon eier den resterende 1/3.

Det var tidligere gitt tre konsesjoner i forbindelse med reguleringen av dette vassdraget. Ved kgl.res. 22.06.1951 ble det gitt tillatelse til å erverve vannfallet mellom Hyllebu og Espekleiv og til å regulere Hyllebuhylen, Borsæ (tidl. kalt Bordsjø) og Urvatn. Ved kgl.res. 06.02.1953 ble det gitt tillatelse til ytterligere regulering av Urvatn og Borsæ og til å rå over hele vannføringen fra Hyllebuhylen. Videre ble det ved kgl. res. 07.06.1954 gitt tillatelse til å erverve vannfallet mellom Skrevatn og Vråvatn og til å rå over hele avløpet fra Skrevatn. Åmdahl Kraftstasjon (Skafså I) ble satt i drift 1953 og Osen Kraftstasjon (Skafså II) ble satt i drift i 1954.

Ved konsesjonen av 09.09.1994 ble det gitt tillatelse til å bygge to nye kraftstasjoner, Skree og Gausbu. Det ble da også gitt tillatelse til å overføre Gottstøylbekken med et nedbørfelt på 0,6 km² til til løpstunnelen til Gausbu kraftverk og avløpet fra et nedbørfelt på 5,6 km² ved Langkvernhestjønn til Skree kraftverks inntaksdam samt erverv av vannfallene mellom reguleringsmagasinet Borsæ og Gausbu og mellom Åmdal kraftverks undervann og Skrevatn. På grunn av de endrede eierforholdene ble konsesjonstiden for de tidligere konsesjonene samtidig endret til å gjelde på ubegrenset tid. Ved kgl.res. 13.07.1995 ble det gitt tillatelse til å heve HRV og LRV for Bjorhylen (dvs. inntaket til Skree kraftstasjon), samtidig ble reguleringsgrensene korrigert iht. nye målinger.

Skafså Kraftverk ANS har i søknad A søkt om at tillatelsen til overføringen av avrenningen fra nedbørfeltet ved Langkvernhestjønn frafalles, men under forutsetning av at minstevannføringen på 1,0 m³/s som er pålagt sluppet ut fra inntaket til Skree kraftverk i tiden 15.05-30.09 reduseres. Den naturlige avrenningen fra Langkvernhestjønn renner ut i

Åmdalsåi ca. 350 meter nedstrøms Bjorhylen. Beregninger utført av Arendals Vassdrags Brugsseierforening viser at overføringen av nedbørfeltet ville ha redusert vannføringen i Åmdalsåi nedenfor samløpet med 0,15 m³/s i middel i minstevassføringsperioden. Det søkes følgelig om at minstevassføringen fra inntaksdammen reduseres til 0,85 m³/s. Denne overføringen ville ha medført en del skadelige inngrep samt endret vannføring i et myrområde i tillegg til tørrlegging av bekken. Sløyfes den, innebærer det at vannføringen nedenfor samløpet får et mer naturlig forløp. Vanntapet ved å sløyfe overføringen er beregnet til 2,72 mill m³/år når en regner med at minstevassføringen blir redusert til 0,85 m³/s. Dette representerer et produksjonstap på 0,32 GWh/år i Skree kraftverk som hadde en beregnet produksjon på 36,2 GWh/år.

I søknad B er det søkt om tillatelsen til å overføre Gottstøylbekken frafalles. Vanntapet ved å utelate denne overføringen er beregnet til 0,98 mill m³/år. Det representerte et produksjonstap på 0,21 GWh/år i Gausbu kraftverk som hadde en beregnet produksjon på 44,3 GWh/år.

Det er ikke kommet innvendinger til planendringene.

Det dreier seg her om marginale følger både når det gjelder minsket kraftproduksjon og reduserte miljøskader. NVE finner derfor i likhet med Tokke kommune og fylkesmannen ikke grunn til å gå imot plandringene.

NVE anbefaler at planendringene godkjennes og har lagt ved utkast til revidert manøvreringsreglement for regulering av Skafsåvassdraget er disse endringene er innarbeidet. Posten om overføringer er tatt ut og post 2, avsnitt 3 er endret til:

«Fra inntaket til Skree kraftverk (Bjorhylen) slippes til elveleiet 0,85 m³/s i tiden 15. mai-30. september.»

NVEs forslag til nytt manøvreringsreglement for regulering av Skafsåvassdraget i Tokke, Fyresal og Kviteseid kommuner, Telemark fylke (erstatter reglement gitt ved kgl. res. 22.06.1951, endret ved kgl. res. 06.02.1953, kgl.res. 07.05.1954, kgl.res. 09.09.1994 og kgl.res. 13.07.1995)

«1.

Reguleringer

Magasin	Naturlig vannst. kote	Reg.grenser		Oppd. m	Senkn. m	Reg.-høyde m
		Øvre kote	Nedre kote			
Urvatn	797,22	808,92	795,72	11,70	1,50	13,20
Borsæ	744,13	756,13	743,13	12,00	1,00	13,00
Hyllebuhylen	652,64	656,64	652,64	4,00	0,00	4,00
Bjorhylen	392,16	394,60	392,60	2,44	0,00	2,00
Skrevatn	337,46	340,16	336,16	2,70	1,30	4,00

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Høydene refererer seg til NGO's høydesystem (NN 1954).

2.

Ved manøvreringen skal det has for øye at flomvannføringen ikke forøkes.

Fra Borsæ skal det slippes i elveleiet en minste-vannføring som i utgangspunktet skal være 1,5 m³/s i perioden 1. mai–30. september og i den øvrige del av året 0,5 m³/s. I en prøveperiode på 5 år, regnet fra idriftsettelsen av Gausbu kraftverk, kan ovenstående slipping fravikes. Bestemmelsene om endelig vannslipping tas opp til ny vurdering ved utløpet av prøveperioden.

Fra inntaket til Skree kraftverk (Bjorhylen) slippes til elveleiet 0,85 m³/s i tiden 15. mai–30. september.

Videre må det ikke uten samtykke fra eierne av vedkommende reguleringsanlegg tilbakeholdes vann slik at effektiviteten av de nedenforliggende – tidligere konsederte – reguleringsanlegg forringes.

For øvrig kan tappingen skje etter kraftverkseiers behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørsmengder, temperaturer, snødybde m.v. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som reguleringsplikter å oppbevare for hele reguleringsperioden.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger, som godtas av vedkommende regjeringsdepartementet.

Manøvreringen skal skje i samråd med den ansvarlige for de øvrige konsederte reguleringer i Arendalsvassdraget.

6.

Viser det seg at slipping etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av vedkommende departement.»

NVEs innstilling ble forelagt *Miljøverndepartementet* til uttalelse, som i brev av 10.04.96 ikke hadde noen merknader til saken.

III. Olje- og energidepartementets merknader

Skafså Kraftverk ANS (SK) eies i følge revidert samarbeidsavtale av 17.12.93 med 2/3 av Vest-Telemark Kraftlag og 1/3 av Norsk Hydro Produksjon.

SK ble gitt tillatelse til videre utbygging av Skafsåvassdraget ved kgl. res. av 09.09.94. Foreliggende søknad gjelder tillatelse til å foreta endringer i planene som lå til grunn for ovennevnte tillatelse.

Det er tidligere gitt tre konsesjoner i forbindelse med reguleringen av vassdraget. Ved kgl. res. av 22.06.51 ble det gitt tillatelse til å erverve vannfallet mellom Hyllebu og Espekleiv, samt å regulere Hyllebuhylen, Borsæ (tidl. Bordsjø) og Urvatn. Ved kgl. res. av 06.02.53 ble det gitt tillatelse til ytterligere regulering av Borsæ og Urvatn, og til å råde over hele vannføringen fra Hyllebuhylen. Ved kgl. res. av 07.06.54 ble det gitt tillatelse til erverv av vannfallet mellom Skrevatn og Vråvatn, og til å råde over hele avløpet fra Skrevatn.

Åmdal Kraftstasjon (Skafså I) ble satt i drift i 1953. Osen kraftstasjon (Skafså II) ble satt i drift i 1954.

Konsesjonen av 09.09.94 ga tillatelse til å bygge de to nye kraftstasjonene Skree og Gausbu. Det ble samtidig gitt tillatelse til å overføre Gottstøylbekken, som har et nedbørfelt på 0,6 km², til tilløpstunnelen til Gausbu kraftverk. Videre omfattet tillatelsen overføring av avløpet fra et nedbørfelt på 5,6 km² ved Langkvernhestjønn til Skree kraftverks inntaksdam, samt erverv av vannfallene mellom reguleringsmagasinet Borsæ og Gausbu, og mellom Åmdal kraftverks undervann og Skrevatn.

På grunn av de endrede eierforholdene ble konsesjonstiden for de tidligere konsesjonene samtidig endret til å gjelde på ubegrenset tid.

Ved kgl. res. av 13.07.95 ble det gitt tillatelse til å heve HRV og LRV for Bjorhylen (inntaket til Skree kraftstasjon). Samtidig ble reguleringsgrensene korrigert i henhold til nye målinger.

I søknad A av 31.05.95 har Skafså Kraftverk ANS søkt om tillatelsen til overføring av avrenningen fra nedbørfeltet ved Langkvernhestjønn frafalles. Forutsetningen for dette er fra søkers side at minstevannføringen på 1,0 m³/s, som er pålagt sluppet fra inntaket til Skree kraftverk i perioden 15.05.–30.9., reduseres. Den naturlige avrenningen fra Langkvernhestjønn renner ut i Åmdalsåi ca. 350 meter nedstrøms Bjorhylen. Utførte beregninger viser at overføringen av nedbørfeltet ville ha redusert vannføringen i Åmdalsåi nedenfor samløpet med 0,15 m³/s i middel i minstevannføringsperioden. Det søkes følgelig om at minstevannføringen fra inntaksdammen reduseres til 0,85 m³/s.

Den konsederte overføringen ville etter NVEs oppfatning ha medført en del skadelige inngrep og endret vannføring i et myrområde i tillegg til tørlegging av bekken. Ved ikke å benytte overføringen antas det at vannføringen nedenfor samløpet får et mer naturlig forløp.

Det årlige vanntapet ved å sløyfe vannføringen er beregnet til 2,72 mill. m³ gitt en minstevannføring på 0,85 m³/s. Det beregnede produksjonstap i Skree kraftverk som følge av dette vil årlig være 0,32 GWh av en beregnet samlet produksjon på 36,2 GWh, dvs. ca. 0,9%

I søknad B datert 28.08.95 er det søkt om at tillatelsen til overføring av Gottstøylbekken frafalles. Vanntapet ved dette er beregnet til å utgjøre 0,98 mill. m³/s, noe som representerer et årlig produksjonstap på 0,21 GWh i Gausbu kraftverk av en samlet beregnet produksjon på 44,3 GWh, eller ca. 0,5%.

Det er ikke kommet innvendinger til planendringene.

Etter departementets oppfatning er produksjonstapet ved frafall som omsøkt svært beskjedent, i underkant av 0,7% av samlet produksjon i de to kraftverkene. Videre er det oppgitt å være visse miljøforbedringer ved å fralfalle de to overføringene, noe som fylkesmannen i Telemark påpeker i sin høringsuttalelse.

Olje- og energidepartementet finner etter dette, i likhet med NVE, å anbefale godkjenning av de omsøkte planendringene. Som en følge av planendringene tilrår departementet at minstevannføringen fra inntaksdammen til Skree kraftverk i tiden 15.05.-30.09. reduseres fra 1,0 m³ til 0,85 m³/s.

I eksisterende manøvreringsreglement foreslås på denne bakgrunn følgende endringer:

1. De to avsnittene om overføringer i post 1 tas ut.
2. Post 2, 3. avsnitt endes til: «*Fra inntaket til Skree kraftverk (Bjørhylen) slippes til elveleiet 0,85 m³/s i tiden 15. mai - 30. september.*»

Olje- og energidepartementet

t i l r å r :

I medhold av lov om vassdragene av 15. mars 1940 nr. 3 §§ 104 - 106 gis Skafså kraftverk ANS tillatelse til planendringer i forbindelse med utbygging av Skree og Gausbu kraftverker i Skafsåvassdraget i samsvar med Olje- og energidepartementets foredrag av 22. aug. 1997.

30. Paul Stadheim.

(*Utbygging av Stadheim Kraftverk i Stranda kommune. Fristforlengelse.*)

Olje- og energidepartementets samtykke
12. september 1997.

«En viser til søknad av 09.09.96 fra Bjarne Fjørstad på vegne av grunneierne til Stadheim og Hellebostad v/Paul Stadheim, vedrørende forlengelse av fristen for igansetting av utbygging av Stadheim Kraftverk i Bygdalva.

Bakgrunnen for søknaden er at grunneierne ser det som nødvendig å inngå en langsiktig avtale med en kraftkjøper for å sikre grunnlaget for investeringen. Grunneierne mener at en slik avtale kan oppnås, men for å få dette avklart har de behov for mer tid.

Norges vassdrags- og energiverk (NVE) har forberedt saken, herunder forelagt søknaden for distriktet for uttalelse.

Stranda kommune v/Stranda Energiverk og Møre og Romsdal fylkeskommune har ingen innvendinger til søknaden.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal bemerker at med «bakgrunn i prosjektets relative begrensede omfang og at en avklaring av spørsmålet om kjøpsavtale må kunne skje relativt raskt, vil vi derfor tilrå at fristforlengelsen avgrenses til 3 år og ikke 5 år som omsøkt».

NVE har vurdert søknaden og anbefaler at det gis 2 års utsettelse for byggestarten og 5 års forlengelse av fristen for fullføring av anleggsarbeidene. NVE ser behovet for å få en tilfredsstillende avtale om kjøp av kraft som sikrer investeringsgrunnlaget for utbyggingen, men anser det som riktig å holde seg til de samme frister som gis ved nye tillatelser i henhold til vassdragsl. § 111.

Olje- og energidepartementet vil bemerke at det generelt er betenkeligheter ved å gi lange fristutsettelse. Forholdet til miljøet og andre brukerinteresser som blir berørt av en kraftutbygging, er viktige elementer i konsesjonsmyndighetenes vurdering. De forhold som lå til grunn for en konsesjon, kan endre seg vesentlig dersom det går lang tid før en utbygging settes i gang. Det er i dette tilfellet snakk om et prosjekt av relativt begrenset omfang. Departementet finner derfor i likhet med fylkesmannen, at det ikke er nødvendig å gi fristforlengelse på 5 år for byggestart.

Olje- og energidepartementet er enig med NVE i at det er tjenlig å gi de samme frister ved utsettelse som gis ved nye tillatelser, jfr. vassdragsl. § 111.

Med hjemmel i konsesjonsvilkårenes post 5, jfr. lov 15.03.1940 nr. 3 om vassdragene § 111, gir Olje- og energidepartementet Paul Stadheim på vegne av grunneierne til Stadheim og Hellebostad fristforlengelse for byggestart med Stadheim Kraftverk med 2 år til 25.11.1998. Fristen for fullføring av anleggsarbeidene forlenges ytterligere 5 år til 25.11.2003.»

31. BKK Produksjon AS.

(Nygard pumpekraftverk. Fristforlengelse.)

Olje- og energidepartementets samtykke
12. september 1997.

«Ved kongelig resolusjon av 17.07.1992 fikk daværende Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap (BKK) tillatelse til erverv av fallrettigheter og regulering for bygging av Nygard pumpekraftverk og Åsebotn kraftverk i Modalsvassdraget på de vilkår som fremgår av Olje- og energidepartementets foredrag av samme dato. Tillatelsen ble gitt i medhold av industrikonsesjonsloven av 14.12.1917 nr. 16, vassdragsreguleringsloven av 14.12.1917 nr. 17, samt vassdragsloven av 15.03.1940 §§ 62 og 148.

I konsesjonsvilkår nr. 4 er det satt en frist på 2 år for start av byggearbeidene samt en ytterligere frist på 5 år for ferdigstillelse. Disse fristene kan under «særlige omstendigheter» forlenges av Kongen, jf. 1. ledd, siste pkt.

I forbindelse med erverv av Bergen Lysverker ble Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap DA (BKK DA) omdannet til konsern. Samtlige av BKK DAs fallrettigheter og kraftverk leies ut til det nystiftede BKK Produksjon AS (BKKP) som skal forestå kraftproduksjon innenfor konsernet.

Ved Nærings- og energidepartementets vedtak av 19.12.96 ble BKKP gitt unntak fra konsesjonsplikt og fortrinnsrett ved erverv av bruksrett i medhold av industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd.

Ved brev av 16.04.97 har BKKP søkt om en ytterligere fristforlengelse for såvidt angår Nygard pumpekraftverk. Åsebotn kraftverk sto ferdig høsten 1995.

Som begrunnelse for søknaden om utsettelse anføres bl.a. at på tidspunktet for konsesjonssøknaden hadde BKK lagt til grunn en fremtidig underdekning av kraft i 1990-årene. BKK hadde på det tidspunkt (1988) en oppdekningsplikt for sine medlemskommuner. På slutten av behandlingstiden (1991) kom så innføringen av energiloven som innebar et fritt elektrisitetsmarked. BKK foretok da en revidert teknisk/økonomisk analyse av begge kraftverk. Konklusjonen var at bare Åsebotn kraftverk skulle bygges. Selv med en optimalisering av planene for Nygard pumpekraftverk ble ikke avkastningskravene for prosjektet innfridd, og anleggsstart ble derfor utsatt inntil videre.

BKKP ønsker imidlertid å opprettholde konsesjonen for Nygard pumpekraftverk av flere grunner, og anfører særlig forventningene til det fremtidige effektmarkedet. For BKKP vil Nygard pumpekraftverk være det største effektpotensialet en kan få tilgang til.

Søknaden har vært forelagt Modalen kommune, Vaksdal kommune, Hordaland fylkeskommune og fylkesmannen i Hordaland til uttalelse.

Modalen kommune går imot fristutsettelse, da en bl.a. mener at BKK har hatt lang nok tid til å utarbeide planendringer, og at kommunen ikke ønsker flere store kraftutbyggingsprosjekter som forringer klima og natur i kommunen.

Vaksdal kommunestyre går også imot at BKK får fristforlengelse, og mener at dersom endringer i kraftmarkedet eller andre planer gjør fremtidig bygging aktuell, må disse planene vurderes i forbindelse med en ny konsesjonsbehandling.

Hordaland fylkeskommune har ikke merknader til at BKK får utsatt fristen for oppstart av anleggsarbeidene.

Fylkesmannen i Hordaland kan tilrå fristutsettelse under forutsetning av at det innen 2 år blir tatt stilling til utbyggingsspørsmålet. Videre ble det uttalt at det bør være anledning til å vurdere spørsmålet om ny konsesjonsbehandling av de endelige utbyggingsplaner som eventuelt blir fremmet innen den nye fristen.

Norges vassdrags- og energiverk (NVE) har vurdert søknaden og tilrår at BKKP får en fristforlengelse for fullføring av arbeidene med Nygard pumpekraftverk til 17. juli 2004, dvs. 5 år regnet fra utløpet av nåværende frist som er 17. juli 1999.

Olje- og energidepartementet viser til at byggingen av Åsebotn kraftverk ble igangsatt umiddelbart, men at BKKP har valgt å foreløpig utsette byggingen av Nygard pumpekraftverk som er et mindre økonomisk robust prosjekt. Den tvilsomme lønnsomheten var også kjent under konsesjonsbehandlingen. Imidlertid anser BKKP at det nye effektmarkedet på sikt vil gjøre prosjektet lønnsomt.

Departementet kan ikke se at kommunen tilfører saken nye momenter som skulle tilsi avslag på søknaden om fristutsettelse. Utsettelse vil ikke i seg selv innebære nye ulemper mht. naturinngrep eller båndlegging av nye vassdragsressurser. En kan videre ikke se at det er hensiktsmessig med kun 2 års utsettelse for oppstart slik fylkesmannen anbefaler, da byggearbeidene, som har 2 års oppstartingsfrist, allerede er påbegynt.

Med hjemmel i konsesjonsvilkårenes pkt. 4 (Byggefrister m.v.), jf. industrikonsesjonsloven av 14.12.1917 nr. 16 § 2, 4. ledd nr. 3, siste pkt., vassdragsreguleringsloven av 14.12.1917 nr. 17 § 12, nr. 1, og vassdragsloven av 15.03.1940 nr. 3 § 111, gir Olje- og energidepartementet BKK Produksjon AS fristforlengelse for fullføring av byggearbeidene med Nygard pumpekraftverk til 17. juli 2004.»

32. Oddmund Teigen.

(Opprustning av Juvfossen Kraftverk i Stranda kommune. Fristforlengelse.)

Olje- og energidepartementets samtykke
12. september 1997.

«En viser til søknad av 09.09.96 fra Bjarne Fjørstad på vegne av grunneierne til Juvfossen, vedrørende forlengelse av fristen for igangsetting av opprusting av Juvfossen Kraftverk i Stranda kommune.

Bakgrunnen for søknaden er at grunneierne ser det som nødvendig å inngå en langsiktig avtale med en kraftkjøper for å sikre grunnlaget for investeringen. Grunneierne mener at en slik avtale kan oppnås på sikt, men har behov for mer tid for å få dette avklart.

Norges vassdrags- og energiverk (NVE) har forberedt saken, herunder forelagt søknaden for distriktet for uttalelse.

Stranda kommune v/Stranda Energiverk og Møre og Romsdal fylkeskommune har ingen innvendinger mot søknaden. Fylkesmannen i Møre og Romsdal bemerker at med «bakgrunn i prosjektets relative begrensede omfang og at en avklaring av spørsmålet om kjøpsavtale må kunne skje relativt raskt, vil vi derfor tilrå at fristforlengelsen avgrenses til 3 år og ikke 5 år som omsøkt».

NVE har vurdert søknaden og anbefaler at det gis 2 års utsettelse for byggestarten og 5 års forlengelse av fristen for fullføring av anleggsarbeidene. NVE ser behovet for å få en tilfredsstillende avtale om kjøp av kraft som sikrer investeringsgrunnlaget for utbyggingen, men anser det som riktig å holde seg til de samme frister som gis ved nye tillatelser i henhold til vassdragsl. § 111.

Olje- og energidepartementet vil bemerke at det generelt er betenkeligheter ved å gi lange fristutsettelser. Forholdet til miljøet og andre brukerinteresser som blir berørt av en kraftutbygging, er viktige elementer i konsesjonsmyndighetenes vurdering. De forhold som lå til grunn for en konsesjon, kan endre seg vesentlig dersom det går lang tid før en utbygging settes i gang. Det er i dette tilfellet snakk om et prosjekt av relativt begrenset omfang. Departementet finner derfor i likhet med fylkesmannen, at det ikke er nødvendig å gi fristforlengelse på 5 år for byggestart.

Olje- og energidepartementet er enig med NVE i at det er tjenlig å gi de samme frister ved utsettelser som gis ved nye tillatelser, jfr. vassdragsl. § 111.

Med hjemmel i konsesjonsvilkårenes post 5, jfr. lov 15.03.1940 nr. 3 om vassdragene § 111, gir Olje- og energidepartementet Oddmund Teigen på vegne av grunneierne av Juvfossen-fallene fristforlengelse for byggestart for opprusting av Juvfossen Kraftverk med 2 år til 27.01.1999. Fristen for fullføring av anleggsarbeidene forlenges ytterligere 5 år til 27.01.2004.»

33. Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk.

(Meråker Kraftverk. Minstevannføring Dalåa. Forlengelse av prøveperioden.)

Olje- og energidepartementets samtykke
15. september 1997.

«Det vises til Deres søknad av 30. september 1996 vedrørende ovennevnte.

Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk fikk ved kgl. res. 14. juli 1989 konsesjon for å bygge Meråker kraftverk m.v. i øvre del av Stjørdalsvassdraget. I manøvreringsreglementet er det gitt en bestemmelse om prøvedrift for å slippe vann i fem år fra kraftverket ble satt i drift, jf. post 2, siste avsnitt. Hensikten var å gjennomføre undersøkelser om de fiskeribiologiske forhold og om isforholdene i Torsbjørka, Dalåa og Tevla. På bakgrunn av disse undersøkelsene vil det bli fastsatt et endelig minstevannføringspålegg for disse elvene. Olje- og energidepartementet fastsatte rammene for prøvedriften, og det ble utarbeidet et program av Direktoratet for naturforvaltning og NVE for utprøving av minstevannføringer i Torsbjørka, Dalåa og Tevla.

De fiskeribiologiske undersøkelser i de berørte sidevassdrag tar sikte på å fremskaffe et biologisk grunnlag for å fastsette endelig minstevannføring, og studere effektene av ulike tiltak som er etablert. Disse undersøkelsene blir gjennomført av Vitenskapsmuseet i Trondheim v/LFI.

Etter programmet skulle minstevannføringene i de aktuelle elvene økes til de høyeste verdier fra 01.10.96. På grunn av mangel på settefisk i 1994 ønsker imidlertid LFI å forlenge prøveperioden for de laveste minstevannføringer i Dalåa med ett år. For Torsbjørka og Tevla gjennomføres imidlertid undersøkelser, og program for minstevannføringer som tidligere forutsatt.

I søknaden opplyses at saken har vært oppe til diskusjon i «Arbeidsgruppa for tiltak i berørte vassdrag i Meråker» i møte den 8. august 1996, uten at det fremkom merknader. Arbeidsgruppa i program for utprøving av minstevannføringer er gitt i mandat å kunne justere prøveprogrammet.

I søknaden lå det ved et notat fra LFI av 08.03.96. I dette notatet fremgår blant annet følgende:

«Det er særlig mangelen på settefisk i 1994 som skaper problemer i forsøkene. Dette gjør at vi stort sett bare har testet på en aldersklasse under forhold med minimum minstevann, mens vi fra høsten 1996 og videre vil ha to-tre aldersklasser. Det vil derfor bli vanskelig å sammenligne effektene av ulike minstevannføring dersom vi ikke også får en hel årssyklus med to aldersklasser på laveste minstevannføring. Skal vi kunne gi et begrunnet forslag til endelig minstevannføring, er det avgjørende at forsøkene kan bli utført etter de betingelser som ble satt ut i utgangspunktet. Vi vil derfor foreslå at en også i 1996

og 1997 undersøker de biologiske forhold på den laveste minstevannføring og heller forlenger forsøksutsettingene.»

På dette grunnlag søker Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk om å få forlenge prøveperioden for Dalåa med ett år. Det vil si at prøveperioden for de laveste vannføringene for Dalåa forlenges med ett år. Det fører til at omstillingen til høyeste vannføring skjer fra 1. oktober 1997, og at undersøkelserne i Dalåa først avsluttes i 1999.

NVE har forelagt søknaden for Meråker kommune, Fylkesmannen i Nord-Trøndelag og Direktoratet for naturforvaltning.

Meråker kommune har i formannskapsmøte 5. mai 1997 ingen innvendinger til at prøveperioden forlenges som omsøkt.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har i brev av 6. desember 1996 ingen innvendinger til at prøveperioden for minstevannføring i Dalåa forlenges med ett år.

Direktoratet for naturforvaltning har i brev av 13. januar 1997 følgende merknad til søknaden:

«Direktoratet for naturforvaltning har ingen innvendinger til at prøveperioden for minstevannføring i Dalåa forlenges slik som omsøkt. Ønsket om å forlenge perioden har vært drøftet i «Arbeidsgruppen for tiltak i berørte vassdrag i Meråker» og er på grunn av uhell nødvendig for å kunne evaluere første del av prøveperioden.»

NVE avga sin innstilling til Olje- og energidepartementet 29. mai 1997. Det heter i NVEs vurdering:

«På grunn av uhell med prøveprosjektet søkes det om å forlenge prøveperioden med ett år.

Det er lagt ned store ressurser for å finne en mest mulig riktig vannmengde for fisk bl.a. i Dalåa. I den sammenheng er det derfor viktig å få avsluttet disse undersøkelsene på en tilfredsstillende måte, og at undersøkelsene blir gjennomført med det antall og årsklasser av settefisk som er forutsatt. På grunn av mangel på settefisk har prosjektet måtte forskyves med ett år. Det vil si at prøveperioden avsluttes i løpet av 1999 for Dalåa. Avgjørelsen om å fastsette endelige vannslippsgrenser ved prøveperiodens utløp tilligger Olje- og energidepartementet.

Vi kan ikke se at det er noe som tilsier at prøveperioden for Dalåa ikke kan forlenges med ett år. Vi har ellers ingen ytterligere merknader til forlengelsen.

Konklusjon

NVE anbefaler at Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk får forlenget prøveperioden for minstevannføring i Dalåa som omsøkt med ytterligere ett år, jf. vassdragsreguleringslovens § 12, pkt 12.

Olje- og energidepartementet vil fastsette et endelig manøvreringsreglement etter at prøveperioden er avsluttet, jf. OEDs brev av 1 november 1989 til Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk.»

Olje- og energidepartementet bemerker at verken lokale myndigheter eller Direktoratet for naturforvaltning har innvendinger eller bemerkninger til

søknaden. Olje- og energidepartementet har forelagt NVEs innstilling for Miljøverndepartementet, som ikke har merknader til innstillingen.

Det opplyses at det er lagt ned store ressurser for å finne en mest mulig tilfredsstillende vannmengde for fisk i elva, og at det er viktig å få avsluttet undersøkelsene på en tjenlig måte med det antall og årsklasser av settefisk som forutsatt.

Olje- og energidepartementet kan i likhet med NVE ikke se at det er noe som tilsier at prøveperioden for Dalåa ikke kan forlenges med ett år. I henhold til lov om vassdragsreguleringer 14. desember 1917 nr. 17 gis Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk tillatelse til forlengelse av prøveperioden for minstevannføring i Dalåa som omsøkt med ytterligere ett år, slik at undersøkelsene avsluttes i 1999.

Endelig manøvreringsreglement vil bli fastsatt etter at prøveperioden er avsluttet.»

34. Oppland Energiverk DA.

(Tillatelse til planendring for Eid Kraftverk i Sør-Aurdal kommune).

Kongelig resolusjon av 19. september 1997.

Foreliggende sak gjelder en søknad 05.02.97 fra Oppland energiverk DA om tillatelse til planendring vedrørende konsesjon for utbygging av Eid kraftverk gitt ved kgl. res. 15.07.94.

I

Norges vassdrags- og energiverk (NVE) har i brev 08.07.97 avgitt følgende innstilling i saken:

«NVE har mottatt nedenfor følgende søknad daterert 5. februar 1997 fra Oppland energiverk DA om endring av planer for Eid kraftverk i forhold til tillatelsen gitt ved kgl.res. av 15 juli 1994:

«1. Innledning

Tillatelsen til utbygging av Eidsfossen ble gitt ved kgl.res. av 15.07.1994 (vedlagt), i henhold til søknad og planer av 8.12.1988. Prosjektet er senere gjennomgått på nytt med hensyn på kostnader relatert til installasjon og utofrming av dam/luker. Dette har resultert i et nytt alternativ med 2 aggregat for kraftstasjonen, og 2 like segmentluker i dammen som beste alternativ. Dam og kraftstasjon er flyttet ca. 50 m nedover (medstrøms), i hovedsak som følge av endret installasjon. Samme høyder, fall, slukeevne og flomavledningskapasitet som før. (Se hoved-data).

2. Endringer/begrunnelse

2.1 Installasjon

Installasjon i kraftstasjonen er endret fra 1 aggregat (kaplan) til 2 aggregat (kaplan m/gear). Hvert aggregat med slukeevne 42,5 m³/sek.

Med 2 aggregat oppnås høyere utnyttelsesgrad ved at maskinen kan kjøres på «bestpunkt» over større områder med varierende vannføring. Dette gir større fleksibilitet i kjøringen - bedre tilpasset kjøring av ovenforliggende Bagn kraftverk. To aggre-

gater får også større mulighet for revisjoner uten vanntap. Ved bruk av gear oppnås vesentlig lavere kostnader, på grunn av mindre dimensjoner på generatorer. Det kan brukes såkalte «industrigeneratorer».

2.2 Dam

Flomluker er endret fra 1 segmentluke på $21 \cdot 8,5$ m pluss 1 klappluke på $14,5 \cdot 4,5$ m til 2 segmentluker på $12,5 \cdot 8,5$ m hver. I tillegg planlegges installert ei mindre luke på ca. $1,5 \cdot 3,0$ m for tapping av små vannføringer som det ikke er praktisk mulig å tappe gjennom de store lukene. Flomavledningskapasitet = $1250 \text{ m}^3/\text{sek}$.

Endring av luker er godkjent av NVE - Sikkerhetsavdelingen ved brev av 10.01.97.

2.3 Lokalisering

Dam og kraftstasjon er flyttet ca. 50 m nedover (medstrøms) av hensyn til topografien relatert til den endrete løsning: Med 2 aggregat får kraftstasjonen en annen utforming enn med ett aggregat. Vannveien blir mere rett gjennom stasjonen, og stasjonsbygget blir langt og smalt. Stasjonen er derfor plassert i linje med dammen nedsprenget i fjell på vestsiden av elva.

Ut i fra fjellforholdene vurderes den nye plasseringen som bedre enn den opprinnelige - bedre fjell og mindre sprengningsvolum. Det gir også bedre mulighet for bygging av fisketrapp/arrangement for fiskepassasje. Damstedet vurderes som vesentlig gunstigere av flere grunner: Det gir mindre betongvolum i dammen, som igjen gir lavere kostnader. Avløpsforholdene nedstrøms dam blir bedre ved at dammen legges på det smaleste partiet i elva med stort tverrsnitt i elveløpet nedenfor. Det blir også kortere avstand mellom dam og utløp - ingen tørrlagt elvestrekning. Plasseringen gir også fordeler rent anleggsteknisk i selve byggeprosessen, for bygging av fangdammer og mulighet for omlegging av elva mens dammen bygges.

2.4 Adkomstveg

Omlegging av adkomstvegen er hovedsakelig begrundet ut fra hensynet til linjeføring, beliggenhet og eksponering i terrenget sett fra et landskapsmessig synspunkt, samt etter sterkt ønske fra grunneiere og oppsittere.

Flytting av vegen på vestsiden sammenfaller med ønske fra stadig grunneier, som mener at den opprinnelige trace ville medføre ei stor og skjjemende fylling utenfor det ene huset, med forringet utsyn. Den nye trace berører samme grunneier.

Flytting av vegen på østsiden av elva er også etter ønske fra flere grunneiere og oppsittere. Dette begrundet ut fra at vegen kom svært nær gården Eidsmoen, samt at oppsittere på nordisen ønsket bedre mulighet til å benytte vegen for sine transportbehov. Flyttingen gir samtidig en bedre tilknytning til fylkesvegen ved at tilknytningspunktet blir i et lavbrekk på en rettstrekning. Dette oppnås ved at dammen/brua flyttes lengre nedover.

Statens Vegvesen Oppland har gitt muntlig tilsagn om fornyet avkjøringstillatelse. Vegen blir åpen for allmenn ferdsel, jf. pkt. 12 i utbyggingstillatelsen.

3 Planer/tegninger

Opprinnelige planer og endringer er vist på vedlagte plantegninger: (Utsnitt av tidligere planer begrenset

til områder som endringene omfatter). Tegn. nr. 0219-571-001 viser opprinnelig plan. Tegn. nr 0219-571-002 viser endret løsning med flyttet dam, kraftstasjon og adkomstveg. Tegn. nr 0219-571-003 viser begge alternativ tegnet inn på samme tegning hvor den nye løsning er vist med farge, for sammenligningens skyld. Avløpskanal og tippområde blir som tidligere planlagt.

4 Konsekvenser

Endringene er begrenset og medfører etter Oppland Energis syn totalt sett mindre inngrep og konsekvenser enn opprinnelige planer. (Se tegninger). Endringene ligger innenfor de planområder som det er gitt utbyggingstillatelse for. De ligger også innenfor de områder som tidligere er undersøkt med hensyn på fornminner - arkeologi og kulturminner.

Flytting av dammen medfører noe mer neddemmet areal, ca 1,0 daa på østsiden som ellers ikke ville blitt berørt. Dette er bratt og utilgjengelig terreng, som etter vår mening har liten verdi.

Adkomstvegen på vestsiden berører dyrket mark på to steder, tilsammen ca 1,5 daa. Dette i forståelse med grunneier. Matjord og ellers brukbare vegetasjonsmasser vil bli tatt vare på for utnyttelse andre steder i området, eventuelt som «nydyrking», etter avtale med grunneier.

Det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat, samt miljømessige konsekvenser blir ivarettatt på best mulig måte med den nye løsningen. (Jf. pkt. 7 i utbyggingstillatelsen).»

Søknaden har vært kunngjort i pressen og forelagt aktuelle forvaltningsorgan med følgende resultat:

Sør-Aurdal kommune ved kommunestyret opplyser i brev av 4. april 1997 at de ikke har noen merknader til planendringen.

Oppland fylkeskommune ved Plan- og utviklingsseksjonen opplyser i brev av 13. mai 1997 at de ikke har merknader til de foreslåtte endringene og tilrår at de legges til grunn for utbyggingen.

Fylkesmannen i Oppland ved Landbruksavdelingen anbefaler i brev av 28. april 1997 den foreslåtte planendringen.

Fylkesmannen i Oppland ved Miljøvernavdelingen opplyser i brev av 18. april 1997 bl.a. at de ikke har merknader til planendringen, hverken for DNS eller SFTs ansvarsområder.

Direktoratet for naturforvaltning uttaler vi i brev av 27. mai 1997 bl.a.:

«Så langt vi kan se er det kun positive konsekvenser knyttet til å flytte damstedet 50 meter lenger ned i vassdraget. I vår høringsuttalelse til konsesjonssøknaden var forholdet til fiskens vandring i vassdraget tillagt betydelig vekt. Det nye alternativet vil gi en mindre tørrleggingsstrekning og vil gjøre det lettere å bygge en eventuell fisketrapp forbi kraftverket.

Vi har ingen ytterligere kommentarer til planendringen.»

NVEs merknader

Ved kgl.res. av 15. juli 1994 fikk Oppland Energi-
verk DA (OE) tillatelse til erverv og ekspropriasjon
av fall- og grunnrettigheter og til å foreta utbygging
av Eidsfossen i Begna i Sør-Aurdal kommune i Opp-
land.

OE har senere gått gjennom prosjektet på nytt.
Dette har bl.a. resultert i at dam og kraftstasjon er
flyttet ca. 50 m nedover (medstrøms), i hovedsak
som følge av endret installasjon. Stasjonen vil bli
nedsprengt i fjell på vestsiden av elva. Høyder, fall,
slukeevne og flomavlendingskapasitet blir imidlertid
som før. Ut i fra fjellforholdene vurderes den nye
plasseringen som bedre enn den opprinnelige, bl.a.
p.g.a. bedre fjell og mindre sprengningsvolum. OE
vurderer det nye damstedet som bedre enn det opp-
rinnelige av flere grunner. Det trengs mindre betong-
volum i det nye damstedet, som igjen gir lavere kost-
nader. Avløpsforholdene nedstrøms dam blir bedre
ved at dammen legges på det smaleste partiet i elva
med stort tverrsnitt i elveløpet nedenfor. Det blir og-
så kortere avstand mellom dam og utløp. Plasserin-
gen gir også fordeler rent anleggsteknisk i selve byg-
geprosessen, bl.a. for bygging av fangdammer og
muligheten for omlegging av elva mens dammen
bygges.

Installasjonen i kraftstasjonen blir endret fra 1
aggregat (kaplan) til 2 aggregat (kaplan m/gear).
Hvert aggregat med slukeevne 42,5 m³/sek. Med 2
aggregat oppnås høyere utnyttelsesgrad ved at mas-
kinen kan kjøres på «bestpunkt» over større områder
med varierende vannføring. Løsningen med 2 aggre-
gat med gir gir dessuten større fleksibilitet i kjørin-
gen av kraftverket og lavere kostnad.

Flomluker er endret fra 1 segmentluke på 21 · 8,5
m. pluss 1 klappluke på 14,5 · 4,5 m. til 2 segment-
luker på 12,5 · 8,5 m. hver. I tillegg planlegges in-
stallert ei mindre luke på ca. 1,5 · 3,0 m. for tapping
av små vannføringer som det ikke er praktisk mulig
å tappe gjennom de store lukene. Flomavledningska-
pasitet = 1250 m³/sek. Endring av luker er godkjent
av NVE - Sikkerhetsavdelingen ved brev av
10.01.97.

Omleggingen av adkomstvegen i forhold til de
opprinnelige planene, er hovedsakelig begrunnet ut
fra et landskapsmessig synspunkt, samt etter sterke
ønsker fra grunneiere og oppsittere. Flyttingen gir
samtidig en bedre tilknytning til fylkesvegen ved at
tilknytningspunktet blir i et lavbrekk på en rett strek-
ning. Dette oppnås ved at dammen/brua flyttes leng-
re nedover. Statens Vegvesen Oppland har gitt
muntlig tilsagn om fornyet avkjøringstillatelse. Ve-
gen blir åpen for allmenn ferdsel, jf. pkt. 12 i utby-
ggingstillatelsen.

Avløpskanal og tippområde blir som tidligere
planlagt.

Endringene ligger innenfor de planområder som
det er gitt utbyggingstillatelse for. De ligger også in-
nenfor de områder som tidligere er undersøkt med
hensyn på fornminner.

Flytting av dammen medfører noe mer neddem-
met areal, ca. 1,0 daa på østsiden som ellers ikke vil-
le blitt berørt. Dette er bratt og utilgjengelig terreng.
Adkomstvegen på vestsiden berører dyrket mark på
to steder, tilsammen ca. 1,5 daa. Dette i forståelse
med grunneier. Matjord og andre brukbare vegeta-
sjonsmasser vil bli tatt vare på for utnyttelse andre
steder i området, eventuelt som «nydyrking», etter
avtale med grunneier.

De innkomne høringsuttalelsene har stort sett
vært positive til planendringen.

NVEs vurdering:

Planendringen er begrunnet ut fra kostnader, miljø
og bedre tilpassing til ovenforliggende Bagn Kraft-
verk.

Dam og kraftstasjon er foreslått flyttet 50 m.
nedover i forhold til de opprinnelige planene som lå
til grunn for tillatelsen av 15. juli 1994. Dette vil
bl.a. medføre at sprengningsvolumet reduseres. Den
nevnte flyttingen vil også bedre mulighetene for å
bygge en fisketrapp eller et annet arrangement for
fiskepassasje. Etter vår mening vil den planlagte en-
dringen gi dammen og kraftstasjonen en noe bedre
tilpassing til terrenget ved at disse anleggene kom-
primeres i forhold til de opprinnelige planene.

Planendringen medfører også at kanalen blir
noe kortere, samt at adkomstvegen ikke blir lagt
langs kanalen og over tippområdet. Dette ser vi som
fordelaktig både rent landskapsmessig og av hensyn
til fiskeinteressene. Den omsøkte planendringen har
dessuten den fordelen at trafikken til og fra kraftver-
ket føres lenger unna gårdsbebyggelsen som allerede
er sterkt berørt av E-16.

Konklusjon:

NVE kan ikke se noen vesentlige momenter som tal-
er mot planendringen i forhold til de opprinnelige
planene som det ble gitt tillatelse til ved kgl. res. av
15. juli 1994. Vi mener imidlertid at det både er mil-
jømessige og økonomiske forhold som taler for at
det bør gis tillatelse til planendringen. Vi sikter her
til mulighetene for en mer fleksibel kjøring av kraft-
verket, og bedre tilpassing av dam og kraftverk i ter-
renget. NVE mener at det ikke er nødvendig å endre
de opprinnelige vilkårene for konsesjonen.

NVE anbefaler at Oppland Energi DA får tilla-
telse til følgende planendringer:

- 1 Flytting av dam og kraftstasjon ca. 50 m. ned-
over (medstrøms) i forhold til den opprinnelige
planen
- 2 Omlegging av adkomstveg mellom europaveien
(E-16) og fylkesvegen (FV-226)»

II

Innkomne uttalelser til NVEs innstilling

Saken har vært forelagt Miljøverndepartementet,
som i brev 29.08.97 har meddelt at det ikke har noen
merknader til NVEs innstilling.

III

Departementets merknader

Foreliggende søknad gjelder tillatelse til planendring vedrørende tillatelse til utbygging av Eid kraftverk, meddelt ved kgl. res. 15.07.94.

Endringssøknaden består av følgende punkter:

1) Installasjonen i kraftstasjonen blir endret fra 1 aggregat (kaplan) til 2 aggregat (kaplan m/gear), hver med slukeevne på 42,5 m³/sek.

2) Flomluker søkes endret fra 1 segmentluke på 21 · 8,5 m. pluss 1 klappluke på 14,5 · 4,5 m. til 2 segmentluker på 12,5 · 8,5 m. hver og med en samlet flomavledningskapasitet på 1250 m³/sek.

3) Dam og kraftstasjon søkes flyttet ca. 50 m nedover (medstrøms).

4) Adkomstveger søkes omlagt ut fra hensynet til ledningsføring, beliggenhet og eksponering i terrenget, samt etter ønske fra grunneiere og oppsittere.

Planendringene er begrunnet ut fra kostnader, miljø og bedre tilpasning til overforliggende Bagn kraftverk.

Avløpskanal og tippområde blir som tidligere planlagt.

Endringene ligger innenfor de planområder som det er gitt utbyggingstillatelse for. De ligger også innenfor de områder som tidligere er undersøkt med hensyn på fornminner.

Flyttingen av dammen vil medføre noe mer neddemmet areal, ca. 1 daa på østsiden som ellers ikke ville ha blitt berørt. Adkomstveien på vestsiden berører dyrket mark på to steder, til sammen ca. 1,5 daa i forståelse med grunneier. Matjord og andre brukbare vegetasjonsmasser vil bli tatt vare på for utnyttelse andre steder i området, eventuelt som «nydyrking» etter avtale med grunneier.

De innkomne høringsuttalelsene har vært positive til planendringen.

NVE anbefaler at Oppland Energiverk DA får tillatelse til de omsøkte planendringer, og peker i den forbindelse på en rekke fordeler av økonomisk og miljømessig karakter: Sprengningsvolumet reduseres, mulighetene for å bygge en fisketrapp eller et annet arrangement for fiskepassasje bedres, den landskapsmessige tilpasningen av anleggene blir noe bedre og dessuten føres trafikken til og fra kraftverket lenger unna gårdsbebyggelsen som allerede er sterkt berørt av E-16. NVE mener at det ikke er nødvendig å endre de opprinnelige vilkårene for konsesjonen.

Olje- og energidepartementet slutter seg til NVEs vurdering, og anbefaler at Oppland energiverk DA gis tillatelse til endring av utbyggingsplanene for Eid kraftverk som omsøkt.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

I medhold av lov 15.03.40 nr. 3 om vassdragene gis Oppland energiverk DA tillatelse til endring av utbyggingsplanene for Eid kraftverk i samsvar med Olje- og energidepartementets foredrag 19.09.97.

35. Arendals Vasdrags Brugseierforening.

*(Endring av vilkår i diverse
reguleringskonsesjoner.)*

Olje- og energidepartementets samtykke
4. november 1997.

«Vi viser til Deres brev av 21. februar 1997 vedrørende søknad om at alle AVBs reguleringskonsesjoner skal være uten tidsbegrensninger, både for den private andel (Arendals Fossekompani ASA) og for de konsesjoner som er tidsbegrenset for de offentlige deltagere.

Olje- og energidepartementet bekrefter herved at departementet i denne sammenheng betrakter AVB med den private og de offentlige deltakere i hele vassdraget, som en enhet. AVB, med en privat andel pålydende 17,52 %, tilfredsstiller med dette kravet i vassdragsreguleringsloven av 14. desember 1917 nr. 17 § 10 nr. 2 første ledd om at «minst 2/3 av kapitalen eies av» et offentlig verk, og vil derved kunne få tidsbegrenset konsesjon for de reguleringsene hvor konsesjonstiden ikke er utløpt. Dette gjelder alle AVBs tidsbegrensede regulegninger i Arendalsvassdraget.

Departementet forutsetter å bli underrettet ved eventuelle eierstrukturendringer i AVB som innebærer at betingelsen om 2/3 offentlig eierskap ikke lenger er til stede. En slik endring vil medføre at alle AVBs konsesjoner som nevnt nedenfor vil utløpe i henhold til de respektive utløpsdatoer. Ved en slik eierstrukturendring vil AVB i sin helhet regnes som en privat brukseierforening, slik at konsesjonene blir tidsbegrenset også for de offentlige eierne.

Departementet bemerker at en endring av konsesjonsvilkår fra tidsbegrensning til ubegrenset tid ikke vil innebære noen innskrenkning i departementets adgang til å revidere tidligere gitte konsesjoner, jf. lov om endringer i vassdragsreguleringsloven m.fl. 19. juni 1992 nr. 62 VI nr. 3 første setning. Som følge av endring til tidsbegrenset konsesjon innebærer denne bestemmelsen at konsesjonene kan revideres 50 år etter konsesjonstidspunktet. Uansett kan vilkårene for konsesjonene tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år fra og med ikrafttreddelsen av lov om endring av vassdragsreguleringsloven 19. juni 1992 nr.

62 VI nr. 3 annen setning. Loven trådte i kraft 19. juni 1992, jf. lovens VI nr. 1 første setning.

Olje- og energidepartementet har ut fra ovennevnte kommet frem til følgende:

Som følge av at Arendals Vasdrags Brugseier-

forening oppfyller vilkårene i vassdragsreguleringslovens § 10 nr. 2 første ledd, ved at «minst 2/3 av kapitalen» er i offentlig eie, endres herved de nedenfor nevnte tidsbegrensede konsesjoner til tidsubegrensede reguleringskonsesjoner:

	Kons.dato	Kons.utløp	
		Off.	Priv.
<i>Hovedvassdraget:</i>			
Vråvatn	26.06.1992	Ubegr.	10.09.2037
Nisser	26.06.1992	Ubegr.	10.09.2037
Fyresvatn (1912)	26.06.1992	Ubegr.	10.09.2037
Fyresvatn (1930)	26.06.1992	Ubegr.	10.09.2037
<i>Finndølareg.:</i>			
Øysæ	14.08.1970	Ubegr.	14.08.2030
Votna	14.08.1970	Ubegr.	14.08.2030
Gaus	14.08.1970	Ubegr.	14.08.2030
<i>Fjonereg.:</i>			
Napevatn	21.07.1967	Ubegr.	21.07.2027
Rolleivstadvatn	21.07.1967	Ubegr.	21.07.2027
Lytingsvatn	21.07.1967	Ubegr.	21.07.2027

Denne avgjørelse kan klages inn for Kongen etter betemmelsene i lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker 10. februar 1967, kap. IV. Klagefristen er 3 uker, jf. lovens § 29.

Konsesjoner som er tidsbegrenset for både offentlige og private kan ikke endres fra tidsbegrensning til ubegrenset tid uten ved kongelig resolusjon. Konsesjonæren må søke Olje- og energidepartementet særskilt om endring av slike konsesjoner.»

36. Tafjord Kraftselskap.

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdannelse til aksjeselskap.)

Olje- og energidepartementets samtykke
19. november 1997.

«Det vises til Deres søknad av 4.11. d.å.

I

Saken gjelder søknad om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med omdanning av det interkommunale Tafjord Kraftselskap til aksjeselskap. Tafjord Kraftproduksjon AS fikk ved Olje- og energidepartementets brev av 11.7.d.å. unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med omdanning av Tafjord Kraftselskap til konsern og overføring av fallrettigheter til datterselskapet Tafjord Kraftproduksjon AS. Den foreliggende sak

gjelder omdanning av holdingselskapet Tafjord Kraftselskap til aksjeselskap uten andre endringer i selskapsstrukturen.

Departementet legger til grunn at omorganiseringen medfører overføring av eiendomsrett til 100 % av aksjene i Tafjord Kraftproduksjon AS, som innehar vannfallsrettigheter med tilhørende reguleringskonsesjoner, fra det interkommunale Tafjord Kraftselskap til Tafjord Kraftselskap AS.

II

Tafjord Kraftproduksjon AS fikk ved Olje- og energidepartementets samtykke av 11. juli 1997 unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med omdanning av Tafjord Kraftselskap til konsern. Samtykket ble gitt på vilkår om at enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapet skulle meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholdt seg samtidig retten til, ved enhver aksjeoverdragelse i selskapet, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapet fikk fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. I den grad selskapet har fallrettigheter som tidligere ikke har vært konsesjonsbehandlet, forbeholdt departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet.

Den omsøkte overdragelse av aksjene i Tafjord Kraftproduksjon AS fra Tafjord Kraftselskap til Tafjord Kraftselskap AS må derfor vurderes opp mot de vilkår som ble satt ved konsesjonsfritaket av 11. juli 1997.

Olje- og energidepartementet kan ikke se at omdanningen av holdingselskapet i konsernet til aksjeselskap foranlediger bruk av den forkjøpsrett staten betinget seg overfor Tafjord Kraftproduksjon AS ved samtykket av 11. juli 1997. Departementet kan heller ikke se at denne omdanningen gjør det nødvendig å foreta konsesjonsbehandling av de rettigheter som ble fritatt fra konsesjonsbehandling ved samtykket.

III

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftreservene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven. Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd kan føre til at eierforholdene i selskapet endres slik at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak etter § 1, 4. ledd.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser i selskapet skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapet, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapet ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. I den grad selskapet har fallrettigheter som tidligere ikke har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet.

Med hjemmel i lov nr. 16 av 14. desember 1917 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 1, 4. ledd gis unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved erverv som omsøkt i brev av 4.11.97. Unntaket omfatter også erverv av andeler i ansvarlige selskaper, sameier og andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i Tafjord Kraftselskap AS og Tafjord Kraftproduksjon AS skal meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapene å gjøre den statlige forkjøpsretten gjeldende etter industrikonsesjonslovens § 6 nr. 1 for fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettighetene selskapene ved dette og tidligere vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonslovens § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede.

Nyemisjon av aksjer i selskapene f.eks. i forbindelse med fusjon med andre selskaper vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forhold til de vilkår departementet har satt i forbindelse med aksjeoverdragelse i selskapene.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energiverk slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.»

37. Nesset Kommunale Kraftverk.

(Utvidelse av Meisal kraftverk i Meisalelva i Nesset kommune.)

Regjeringens resolusjon 20. november 1997.

I Innledning

Foreliggende sak gjelder søknad fra Nesset Kommunale Kraftverk om tillatelse etter vassdragsloven og forurensningsloven til å bygge et nytt Meisal kraftverk i Meisalelva i Nesset kommune. I tillegg er det søkt om tillatelse etter vassdragsloven til å ekspropriere nødvendig grunn og rettigheter for utbygging og om tillatelse til å foreta allmannastevning.

II NVEs innstilling

NVE har kommet med følgende innstilling av 4. april 1997:

«NVE har i brev av 26.01.96 fra Grøner Trondheim AS mottatt følgende søknad fra Nesset Kommunale Kraftverk:

«1.0 Søknad

1.1 Søknadens omfang

Det bygges et nytt kraftverk som vil utnytte hele fallet mellom Meisalvatnet og Sunndalsfjorden. Anlegget blir liggende i Møre og Romsdal fylke, Nesset kommune. Den nye kraftstasjonen bygges i forlengelsen av eksisterende stasjon.

Eksisterende kraftverk med inntaksdam beholdes og vil utnytte inntaksdammens eget nedbørfelt fra Meisalvatnets utløp.

Det forutsettes ingen nye reguleringer eller overføringer.

Nesset Kommunale Kraftverk søker i henhold til bestemmelsene i vassdragsloven av 15. mars 1940 og forurensningsloven av 13. mars 1981 § 11 om tillatelse til å erverve eller om nødvendig ekspropriere:

Grunnarealer og rettigheter som er nødvendige for anlegg og drift av Meisal kraftverk.

Det søkes om tillatelse uten tidsbegrensning.

Det søkes om tillatelse til å bruke allmannastevning overfor de berørte parter.

Produksjonsøkningen er mindre enn 40 GWh og det forutsettes derfor forenklet behandling.

De planer som ligger til grunn for søknaden er beskrevet i den etterfølgende redegjørelse.

1.2 Tidligere inngrep

Fallet fra Meisalvatnet og til sjøen er i dag delvis utnyttet i Meisal kraftverk som eies av Nesset Kom-

munale Kraftverk (NKK). Meisalvatnet med HRV på kote 610 og inntaket vil eksisterende kraftverk ligger på kote 226,4. Kraftverket er bygd i 1935. Fra inntaket føres vannet gjennom en rørgate av tre og stål ned til kraftstasjonen som ligger ved Sunndalsfjorden.

I kraftstasjonen er det innstallert et Pelton aggregat, som ble ombygd i 1961, med ytelse 735 kW.

Installert generatoreffekt er 900 kVA.

Rørgaten er av stål og tre med lengde henholdsvis 550 m og 190 m, totalt 740 m. Innvendig diameter er 530 mm. Rørgaten er moden for rehabilitering.

Inntaksdammen er av betong og todelt med ett kammer for å fange opp stein.

Meisalvatnet er regulert 1,8 m ved oppdemming og er kraftverkets magasin med et volum på 2,5 mill. m³. Reguleringen er av gammel dato. Vann fra øvre deler av Fressvikelva er overført til Meisalvatnet i 1968. Både regulering og overføring er konsesjonsfri. Dammen ved Meisalvatnet og inntaksdammen er rehabilitert i 1993.

Kraftverket har i middel produsert 5,6 GWh årlig. Verket går stort sett på maksimal last i sommersesongen og 75 % i vintersesongen.

1.3 Forholdet til Samlet Plan for vassdrag

Meisalvassdraget er tidligere vurdert i Samlet Plan for vassdrag (SP). Utbyggingsplanen omfattet da overføring av øvre deler av Grytneselva til Meisalvatnet og utnyttelse av hele fallet fra Meisalvatnet til sjøen, samt en større regulering av vatnet. Dette prosjektet ble plassert i Kategori II blant annet på grunn av lokal motstand.

Prosjektet som er omsøkt her, innebærer mindre inngrep. Ingen nye overføringer, og ingen tilleggsreguleringer.

I Februar 1995 søkte Nesset kommune om overføring av prosjektet fra Kategori II til Kategori I i Samlet Plan for vassdrag.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal har i brev til Direktoratet for naturforvaltning datert 29.03.95 anbefalt overføring av prosjektet fra Kategori II til Kategori I.

I brev datert 11.07.95 fra Direktoratet for naturforvaltning til Nesset kommune, vedlegg 11, ble prosjektet flyttet opp i Kategori I med den begrunnelse at de mest konfliktfylte delene av det tidligere SP-prosjektet er tatt ut og at de lokalpolitiske holdninger har endret seg.

1.4 Kraftbehovet

Den energi som innvinnes ved utbyggingen vil bli benyttet til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

2.0 Geografisk beskrivelse mv

2.1 Beliggenhet

Meisalvatnet og Meisalelva ligger Møre og Romsdal og ligger mellom Meisal og Bogge i Nesset kommune.

Avstanden fra kommunesentret Eidsvåg til Meisal er ca. 10 km og til Bogge ca. 5 km. Meisalelva renner nordøstover til Sunndalsfjorden.

2.2 Landskap og geologi

Meisalvatnet (610 m.o.h.) og flere mindre vatn ligger innerst på ei dalhille mot Sunndalsfjorden.

I sør, mot Bogge og Sandvikbotnen, er fjellene lave og avrundet i formene. Mot øst er fjellene høye

og steile og med et landskap som bærer preg av erosjon fra lokalbreer. Her er det et mer alpint landskap med tinder og botner.

Sure bergarter er de dominerende i området og tilhører geologisk de vestlige basale gneisene i Sør-Norge. På nordsida av Meisalvatnet, i området Storhaugen-Litlehaugen-Eidshaugen forekommer en bergart (biotittskifer?) som gir noe bedre jordsmonn enn gneisene.

I dette området er det også registrert flere sjeldne, kalkkrevende fjellplantearter.

I dalsidene ned mot Sunndalsfjorden og Eresfjorden fins store moreneavsetninger og glasifluviale avsetninger. I de høye fjellpartiene øst for Sandvikbotnen fins enkelte lokalmorener. Ved foten av de bratteste fjellsidene er det oftest rasmateriale.

2.3 Klima og hydrologi

Klimaet i området er i hovedsak maritimt i de lavere deler, og det går gradvis over i et maritimt fjellklima i de høyere deler av området. Topografien gir store lokale forskjeller.

Normal årsnedbør er ca. 1 700 mm. Nedbøren er fordelt over hele året uten noe spesiell tørr periode. Det kommer minst nedbør vår og sommer, mest høst og tidlig vinter. Nedbør forekommer i gjennomsnitt i ca. 200 døgn pr. år. Spesifikt avløp er regnet til 50-55 l/s/km².

Normal månedsmiddeltemperatur varierer i løpet av året mellom 15° og -2,5° C i de laveste områdene ved fjorden. Rundt Meisalvatnet varierer temperaturen mellom 10° og -8° C.

2.4 Vegetasjon

Floraen i området blir karakterisert som triviell og artsfattig, der finnskjegg-, blåbær-, blålyngheier og fattigmyr dominerer. Det er registrert flere sjeldne forekomster av fjellplanter i sør-østhelningen til Eidshaugen og noe rikere vegetasjonstyper omkring nordenden av Meisalvatnet. Den furudominerte blandingskogen ned mot sjøen og den løvtredominerte skogen opp mot skoggrensen har heller ikke innslag av verneverdige naturtyper som blir berørt.

2.5 Arealfordeling

Nedbørfeltet for Meisalelva er 10,0 km². Tidligere er 2,0 km² av nedbørfeltet til Fressvikelva overført til Meisalvatnet. Samlet areal: 12,0 km².

Arealfordeling	ca. km ²
Jordbruksareal	0,02
Produktiv løvskog	0,4
Produktiv barskog	0,4
Vatn	1,6
Annet areal	9,6
Sum	12,0

Jord- og skogbruksarealer grenser inn til disse nedbørfelt.

2.6 Samfunn

Folketall og bosetting

Nedbørfeltet til utbyggingsprosjektet ligger i Nesset kommune i området mellom Eresfjorden og Sunndalsfjorden nær kommunegrensen til Sunndal. Anleggsarbeidene vil foregå i Nesset kommune.

Dagpendlingsområdet omfatter Nesset, Sunndal og Gjemnes kommuner (regionen). Reisetiden fra kommunesenteret i Nesset er 15 min., fra kommune-

senteret i Sunndal 1/2 t og fra kommunesenteret i Gjemnes 1 t.

År	Utviklingen av folketallet fra 1900 frem til 1993, utg. av året			
	Nesset	Gjemnes	Sunndal	Regionen
1900	3 548	3 674	3 323	10 545
1946	3 679	3 560	3 680	10 919
1970	3 577	2 877	8 272	14 726
1980	3 492	2 990	7 771	14 253
1982	3 434	2 979	7 654	14 067
1992	3 331	2 849	7 639	13 819
1993	3 325	2 787	7 634	13 746

Tabellen over viser folketallsutviklingen i kommunene og regionen etter 1900. Den sterke folketilveksten i Sunndal fra 1946 til 1970 skyldes tilflytting på grunn av etableringen av aluminiumsverket tidlig i 1950-årene. Etter 1970 har folketallet gått relativt sterkt tilbake. Dette har sammenheng med rasjonalisering og stabilisering av tallet på arbeidsplasser ved hjørnesteinsbedriften etter 1970. Dette ga ikke tilbud om arbeidsplasser til de store ungdomskullene som Sunndal hadde i 1970-årene. Nesset kommune har tilbakegang i folketallet siden 1970, mens Gjemnes kommune har folketilvekst i samme periode frem til 1980 og deretter tilbakegang.

Næringsliv og sysselsetting

I Sunndal har industrien en dominerende plass i sysselsettingsbildet. De aller fleste industrisysselsatte arbeider hos AS Sunndal Verk.

I Nesset var antall ansatte i industrien om lag som fylkesgjennomsnittet rundt 1980. Siden har kommunen mistet mange arbeidsplasser ved avvikling av gruvedrift og andre industriarbeidsplasser.

De tjenesteytende næringene har fremdeles mindre å si for den totale sysselsettingen i alle de 3 kommunene enn gjennomsnittet for fylket.

Arbeidskraftregnskapet fra 1980 viser at Sunndal har netto innpendling og Nesset og Gjemnes netto utpendling. Det er sannsynlig at hovedpendlingsmønsteret fra Nesset er til Sunndalsøra og Molde. Fra Gjemnes går arbeidsreisene særlig til Molde.

Nesset kommune har i 1980-årene hatt den nest høyeste registrerte arbeidsløshet i fylket.

2.7 Offentlige planer

Såvidt vites foreligger det ingen offentlige planer for utbygging i det aktuelle utbyggingsområdet.

2.8 Utbygde vassdrag

Nedre del av Meisalvassdraget er utbygd i Meisal kraftverk med Meisalvatnet som reguleringsmagasin. Øvre del av Fressvikelva er overført til Meisalvatnet.

Forøvrig er det ingen utbygde vassdrag i området.

2.9 Vernede vassdrag

De nærmeste vernede vassdragene, Visa, Osvassdraget og Ulvåa, ligger i en avstand på 20-30 km fra Meisal.

3.0 Utbyggingsplan. Teknisk og økonomisk beskrivelse

3.1 Overføringer

Ingen nye overføringer.

3.2 Reguleringer

Ingen nye reguleringer. Se pkt. 3.11 angående dagens regulering.

3.3 Driftsvannveier

Fra -til	Type	Lengde m	Tverrsnitt
Meisalvatnet-kraftstasjon	GUP	2 190	D=0,8 m
	Stålrør	1 660	D=0,8 m

Rørdimensjonene er valgt såpass romslige pga stabilitetskrav. Endelig rørvalg tas i forbindelse med valg av aggregatleverandør. Røret forutsettes nedgravd hele veien så nær som en kort strekning nedstrøms dagens inntak, kfr. bilag 4. Det frittliggende røret forutsettes malt med en mørk farge.

3.4 Kraftstasjon

Eksisterende Meisal I kraftverk blir som i dag.

Meisal II kraftverk bygges ut med følgende fallhøyder:

Overvann, maks./min.	kote 610/608,2
Undervann, turbinsenter	kote 4
Brutto fall, middel	605 m

Meisal II kraftstasjon bygges i forlengelsen av eksisterende kraftstasjon. Med en installasjon på 4,2 MW, en slukeevne på 0,8 m³/s blir brukstiden 4 570 timer. Meisal I får en brukstid på 2 450 timer og forutsettes å være i drift inntil videre.

Eksisterende kraftstasjon er bygget av betong og murverk og påbygd i flere trinn. Det nye tilbygget for Meisal II, forutsettes tilpasset den gamle bygningen og bygget med samme materialvalg. Farger vil bli valgt i samråd med arkitekt.

3.5 Data for kraftverket

Data for kraftverkene før og etter utbygging

		Dagens sit.	Etter utbygging			
		Meisal I	Meisal I	Meisal II	Tot. etter utb.	Økn.
<i>1. Tilløpsdata</i>						
Nedbørfelt	km ²	11,8	2,4	9,4		
Midlere tilløp	mill m ³ /GWh	19,9/9,5	3,8/1,9	16,1/22,9		
Magasin	mill. m ³ /GWh	2,5/1,2	2,5/1,3	2,5/3,6		
<i>2. Stasjonsdata</i>						
Midl. bto. fallhøyde	m	222	222	605		
Midl. energiekv.	kWh/m ³	0,48	0,48	1,42		
Maks. slukeevne v/midl. fallh.	m ³ /s	0,44	0,44	0,80		
Maks. ytelse v/midl. fallh.	MW	0,735	0,735	4,2	4,935	4,2
Brukstid	timer	7 350	2 450	4 570	4 250	
<i>3. Produksjon, midlere</i>						
Vinterproduksjon	GWh	2,8	0,4	7,9	8,3	5,5
Sommerproduksjon	GWh	2,6	1,4	11,3	12,7	10,1
Årlig produksjon	GWh	5,4	1,8	19,2	21,0	15,6
<i>4. Utb.kostn./økonomi</i>						
Byggetid	år			1		
Utbyggingspris	kr/kWh			2,04		
Nyttefaktor				1,2-1,4		

3.6 Anleggsveier

Det er bygget vei opp til Meisalvatnet. Nye permanente veier er ikke nødvendig, men det er forutsatt midlertidige adkomster til rørgaten.

3.7 Tipper. Massetak

Ingen tipper eller massetak forutsettes.

3.8 Anleggskraft. Samband

Anleggskraft tas fra eksisterende 22 kV linje. Det kan benyttes trådløst samband.

3.9 Kompenserende tiltak

Terskler

Ingen terskler forutsettes bygd.

Landskapspleie

Anlegget planlegges med tekniske løsninger og trasevalg som tar vare på de terrengmessige forhold.

Landskapspleie innbefatter opprydding og istandsetting av anleggsområdet og vedlikehold av

berørt terreng med synlige konstruksjoner.

Restriksjoner

Det er ikke forutsatt noen restriksjoner i forbindelse med minstevannføring.

3.10 Innpassing i produksjonssystemet.

Linjetilknytning

Innpassing i produksjonssystemet

Det vises til uttalelse fra Møre og Romsdal Energi- verk som angir et lavere tap i nettet med et utvidet Meisal kraftverk realisert.

Linjetilknytning

Kraftstasjonen tilknyttes eksisterende 22 kV linje.

3.11 Hydrologi

Nedbørfelt, avløp, avløpstasjon

Nedbørfelt og avløp er vist nedenfor. Som grunnlag er benyttet NVE's avrenningskart for perioden 1931-60.

Nr.	Felt	Areal km ²	Midlere avløp		
			l/s km ²	m ³ /s	mill. m ³ år
1	Meisalvatnet	7,4	54	0,40	12,6
2	Meisalelva til dagens inntak	2,4	50	0,12	3,8
3	Øvre Fresvikelv	2,0	55	0,11	3,5
4	Meisalelva rest	6,7	45	0,30	9,6
5	Meisalelva rest	0,15	35	0,005	0,17
1,2,3	Dagens situasjon: Meisal I	11,8	53,3	0,63	19,9
1,3	Meisal II	9,4	54,3	0,51	16,1
2	Meisal I	2,4	50	0,12	3,8

Det bemerkes at perioden 1961-90 gir i størrelsesorden ca. 10 % høyere avløp enn perioden 1931-60.

Tilløpet til Meisalvatnet ligger mellom ca. kote 600 og kote 1 200. Delfeltet ned til dagens inntak ligger i hovedsak mellom kote 600 og kote 220. Det finnes ikke noen avløpstasjon i vassdraget, men opp-

nådd produksjon i eksisterende Meisal kraftverk gir en god indikasjon på godheten av estimatet.

Reguleringsanlegg

Meisalvatnet er det eneste magasinet i systemet. Dammen ble totalrehabilitert i 1993.

Magasin	Eksisterende regulering			
	Areal km ²	HRV kote	LRV kote	Volum i mill m ³
Meisalvatnet	1,45	610,0	608,2	2,5

Magasinvolumet er basert på planimetrering på 1: 5 000 kart. Lodding er ikke utført.

Programvare

Ved simuleringene er benyttet EFT's program VAN-SIMTAP på ukebasis.

3.12 Produksjonsberegninger

Valg av avløpstasjon

For å få en tilsgisserie av akseptabel lengde er det ved simuleringene benyttet VM 649 Todalselv (1931-60). Denne avløpstasjonen ligger ca. 30 km øst for Meisalvatnet. Ut fra en samlet vurdering av avstand fra kysten, høydefordeling og feltstørrelse synes VM 649 å gi representative verdier ved simuleringene og da spesielt for de høyestliggende delene i Meisalvassdraget.

Manøvrering

Etter utbygging ønskes størst mulig vinterproduksjon kombinert med minst mulig flomtap. Dette innebærer at magasinet tømmes mot 1. mai som i dag, for så å fylles raskt opp. Det bemerkes at på dette stadium er ikke finoptimalisering av driften foretatt.

Resultater fra simulering av energiproduksjon

Hovedresultatene fra simuleringene er vist i tabellen nedenfor

	Inst. MW	Midlere produksjon			Brukstil timer
		Vinter GWh	Sommer GWh	År GWh	
Dagens situasjon:					
Meisal I	0,735	2,8	2,6	5,4	7 350
Etter utbygging:					
Meisal I	0,735	0,4	1,4	1,8	2 450
Meisal II	4,2	7,9	11,3	19,2	4 570
Sum	4,935	8,3	12,7	21,0	4 250

3.13 Kostnader

Kostnadene er basert på innhentede budsjettpriser på rør, maskin og elektro, samt priser på utførte anlegg.

I følge retningslinjer gitt av Finansdepartementet er det regnet med en kalkulasjonsrente på 7 % p.a. Det regnes med en byggetid på 1 år med investeringene midt i året, slik at finanskostnadene blir 3,5 % av totalkostnaden.

Overslaget er basert på kostnadsnivå primo 1995.

Meisal II kraftverk	Mill. kr
1. Reguleringsanlegg	—
2. Overføringsanlegg	—
3. Driftsvannveier	12,8
4. Kraftstasjon, bygningsmessig	1,2
5. Kraftstasjon, maskinelt og elektro	11,3
6. Transportanlegg. Anleggskraft	0,1
7. Boliger, verksteder, adm. bygg, lager etc.	—
8. Terskler, landskapspleie	0,1
9. Uforutsett	2,5
10. Investeringsavgift	2,0
11. Planlegging, administrasjon	1,8
12. Erstatninger, tiltak, erverv, etc.	0,3
13. Finansutgifter	1,1
Sum utbyggingskostnader	33,2

3.14 Innvinning av naturhesterkrefter

Byggingen av Meisal II gir en kraftinnvinning på:

		Dagens situasjon	Nytt Meisal	Økning nat.hk.
Nedbørfelt	Km ²	11,8	9,4	
Midlere avløp	mill. m ³	19,9	16,1	
Midlere avløp	m ³ /s	0,63	0,51	
Magasin	mill. m ³	2,5	2,5	
Magasin	%	12,5	15,5	
Alm lavvannf.	%	5	5	
Reg. pr. median år	%	43	49	
Reg. pr. best. år	%	36	43	
Brutto fallh.	m	222	605	
Innvinn. media år	nat.hk.	800	2 015	1 215
Innvinn. best. år	nat.hk.	575	1 565	990

Avløpstasjonene Horgheim, Øyen og Todal er benyttet i beregningene.

3.15 Byggetid

Byggetiden for kraftverket er beregnet til 1 år.

3.16 Nytte av prosjektet

Prosjektet muliggjør utnyttelse av hele fallet fra eksisterende magasin, Meisalvatnet på kote 610, til sjøen med økt middelproduksjon fra 5,4 til 21,0 GWh.

I tillegg vil et utvidet Meisal kraftverk gi reduksjon i tapene i nettet i området.

Restlevetiden på eksisterende anlegg har en del å si for lønnsomheten av utbyggingen. Nyttefaktoren vil variere mellom 1,2 og 1,4 avhengig av gjenværende levetid på Meisal I. Det er forutsatt at Meisal I kan gå normalt i byggetiden. Nyttefaktoren er definert som nåverdien av fremtidige inntekter dividert på investeringen. Den må være større enn 1 for at utbyggingen skal være lønnsom.

3.17 Forslag til manøvreringsreglement

Søknaden medfører ingen endringer i de gjeldende reguleringer og overføringer i vassdragene som blir utnyttet i Meisal kraftverk. Gjeldende manøvreringsreglement foreslås derfor beholdt:

1. Eksisterende reguleringer

Vatn	Naturlig vannst.	Reguleringsgrense		Reg. høyde m
		Øvre	Nedre	
Meisalvatnet	608,2	610,0	608,2	1,8

2. Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets flomvassføring ikke økes.

For øvrig kan vannslipping skje etter Nesset Kommunale Kraftverk's behov.

3. Det skal påses at tappeløp ikke hindres av is eller lignende, og at luker til en hver tid er i god stand.

4. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander observeres og noteres. Avskrift av protokollen sendes, om det forlanges, ved hver måneds utgang til Norges vassdrags- og energiverk.

5. Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godkjennes av vedkommende departement.

6. Mulig tvist om dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

3.18 Alternative utbyggingsplaner

Meisalvassdraget er tidligere vurdert i Samlet Plan for vassdrag. En beskrivelse av dette prosjektet er gjort i pkt. 1.3.

Vassdraget kan også utnyttes i to trinn:

- 1) Kraftverk mellom Meisalvatnet og dagens inntak.
- 2) Kraftverk mellom dagens inntak og fjorden.

Dette alternativet er forlatt av økonomiske, driftsmessige og miljømessige grunner.

4.0 Fagutredninger - konsekvenser

Konsekvensvurderingene er hentet fra Samlet Plan for vassdrag, vassdragsrapport 446 Meisalelva, Meisal, justert for endringene av utbyggingsplan.

4.1 Arealkonsekvenser

Utbyggingsplanene omfatter nedgraving av rørgate fra Meisalvatnet til dagens inntak, ca. 3 km. Videre vil det nye røret følge det gamle, delvis åpent og delvis nedgravd, tilsammen ca. 0,8 km.

Det vil bli etablert provisorisk adkomst til rørgaten.

Den produserte kraften leveres via eksisterende kraftlinjer.

Den nye kraftstasjonen bygges vegg i vegg med den gamle. Det forutsettes ny adkomstvei frem til kraftstasjonen, se bilag.

4.2 Hydrologiske endringer

Magasin

Dagens situasjon

I dag tømmes magasinet normalt til 1. mai for så å fylles raskt opp. I et median år (halvparten av årene) er magasinet fullt til ca. 1. juni (uke 22). I minst 75 % av årene er det også fullt innen uke 23. I det tørreste året oppnås ikke fullt magasin. Magasinet holdes videre nær fullt frem mot 1. oktober for deretter og tømmes frem mot 1. mai.

Etter utbygging

Etter utbygging ønskes størst mulig vinterproduksjon kombinert med minst mulig flomtap. Dette innebærer at magasinet tømmes mot 1. mai som i dag, for så å fylles raskt opp. Det vil i et medianår (hvert 2. år) være fullt til St. Hans (uke 25).

Gjennom sommersesongen holdes en liten «buffer» i størrelsesorden 0,5 m for å unngå flomtap.

Fra 1. oktober til 1. mai tappes magasinet gradvis.

Meisalelva

Utbyggingen gir følgende vannføringsendringer i Meisalelva:

Mellom utløp og dagens inntak

Ved utløp av Meisalvatnet opprettholdes i dag 100 % av vannet på den ca. 3 km lange strekningen mellom Meisalvatnet og dagens inntak.

Pga magasinet er sommervannføringen dempet noe og vintervannføringen øket noe i forhold til naturlig tilstand. Normal vintervannføring er i dag 0,2 - 0,3 m³/s. Sommervannføringen kommer opp i 1,5 m³/s mens vannføringen fra september til januar er ca. 0,4 - 0,5 m³/s.

Etter utbygging av Meisal II, reduseres vannføringen på strekningen betydelig. Bortsett fra ca. 0,5 m³/s i flomtap midtsommers er det kun sporadiske

flommer som gir vann nedstrøms dammen. Etter hvert vil imidlertid restfeltet bidra med vann i Meisalelva, slik at ca. 25 % av normalt årsavløp opprettholdes rett før inntak i Meisal I.

Nedstrøms dagens inntak

I dag har man flom forbi inntaket fra ca. 15. mai til ca. 1. august i et medianår. Ellers er det mer sporadiske flommer. Etter utbygging vil de årlige flommene reduseres noe i forhold til i dag, ca. 0,5 m³/s.

Ved utløp i fjorden

Da restfeltet nedstrøms inntaksdammen er lite, blir forholdene på den ca. 700 m lange strekningen ned til fjorden omtrent som for Meisalelva rett nedstrøms inntaksdammen.

4.3 Is- og vanntemperatur

Reguleringsgrensene for Meisalvatnet vil bli som i dag. Strandsonen med oppsprukket is vil derfor også bli som før utover vinteren.

Meisalvatnet vil fortsatt være stabilt islagt hele vinteren og Meisalelva får mer stabile isforhold.

I Meisalvatnet forventes ikke noen endringer av vanntemperaturen. Meisalelva nedenfor Meisalvatnet vil få en mer stabil vintertemperatur nær frysepunktet i vintermånedene.

Ellers ventes ingen endringer av noen betydning.

4.4 Klima

Ingen lokale klimaendringer.

4.5 Naturvern

Ved Meisalvassdraget fins vegetasjonssamfunn som er rike og verdifulle, og øst for Meisalvatnet er det et mindre våtmarksområde med enkelte våtmarksfuglearter. Utbyggingen ser ikke ut til å ramme spesielt verdifulle områder.

4.6 Friluftsliv

Området utgjør den nordre delen av et viktig natur- og friluftsområde. Det henger sammen med de store fjellområdene i nabokommunene Sunndal og Rauma som er blant de viktigste til turbruk og utfart i hele regionen. Turterrenget i de berørte nedbørfeltene er variert og kan gi både lette og tunge turer. I og med at området henger sammen med andre større fjellområder er det også anledning til å gå på langturer. I fjellområdene er det gode tilbud når det gjelder fiske og jakt.

Området er omgitt av riksveier i sør, vest og nord og fjellområdene er lett tilgjengelige hele året, bl.a. via en ny vei som fører helt frem til Meisalvatnet.

Terrenget her egner seg godt til skiturer. Området er det viktigste tur- og hytteområdet for lokalbefolkningen.

Meisalelva vil få redusert vannføring etter utbyggingen. Ca. 200-300 m nedstrøms dammen vil elva være tørrlagt mesteparten av året. Videre nedover vil lokalfeltet bidra med tilsig av vann, kfr. pkt. 4.2.

4.7 Vilt og jakt

Hjorte- og rådyrbestanden i området er god. Orrfugl, lirype og fjellrype fins i god bestand i området.

Av uvanlige fuglearter for regionen nevnes at temminksnipe, sandlo og lappsporv er registrert innenfor området.

Området er etter måten sterkt påvirket av menneskelig virksomhet. Det blir felt flere hjort i området.

Utbyggingen vil få små negative konsekvenser for området.

4.8 Ferskvannsfisk og fiske

Den planlagte utbyggingen berører bare Meisalvassdraget. Meisalvassdraget er berørt av tidligere vannkraftutbygging. De viktigste fiskeinteressene er knyttet til Meisalvatnet som er et rent ørretvatn med fisk av god kvalitet. Fisket disponeres av Neset Jeger- og Sportsfiskerlag og det ligger ca. 40 hytter ved vatnet.

I Meisalelva fins noen få fiskekulper, mens fisket synes å ha liten verdi.

Utbyggingsplanene vil sannsynligvis ikke komme i konflikt med fiskeinteressene i Meisalvatnet da manøvreringen av magasinet blir omtrent som idag, kfr. bilag 7.

I Meisalelva vil fisket bli berørt.

4.9 Vannforsyning

Etablerte vannforsyningsinteresser vil ikke bli berørt. Eventuelle planer om å benytte Meisalvassdraget som vannkilde kan likevel realiseres ved en felles utbygging.

4.10 Vern mot forurensing

Den planlagte kraftverksutbyggingen vil ikke føre til vesentlig forurensingsfare i Meisalvassdraget.

4.11 Kulturminnevern

Området er rikt på kulturminner knyttet til bl.a. gårds- og stølsdrift. Særlig interessante er de gamle gårdsanleggene.

Minsket vannføring i Meisalelva vil kunne forringe kulturlandskapet.

4.12 Jord- og skogbruk

Gårdsbrukene i og ved nedbørfeltet er små. Driftsformen er grovforproduksjon og husdyrhold.

I 1990 ble det bygd vei opp til Meisalvatnet. Veien har gjort skogsdriften lettere, noe som har bevirket at skogsavvirkningen har økt.

En utbygging av prosjektet vil bety lite for jord- og skogbruk.

4.13 Reindrift

Det knytter seg ikke reindriftsinteresser til området.

4.14 Flom- og erosjonssikring

Normale flommer vil bli mindre, mens ekstremflommene vil bli som før.

Erosjonen i Meisalelva vil bli mindre.

4.15 Transport

Det er ikke registrert transportinteresser i tilknytning til vassdraget.

5.0 Berørte eiendommer og fallrettigheter

5.1 Berørte eiendommer

Følgende eiendommer vil bli berørt av utbyggingen, kfr. bilag 3:

Gnr	Bnr	Grunneier	Kommentarer
44	15	Arne Sæter (Meisalbruket)	Øst for kraftstasjonen. Kan bli berørt av adkomst til kraftstasjon.
--	--	Rv 62	Rørgate krysser vei
44	11	Edle Meisal	Eier grunn for ny rørgate
--	--	Kommunal vei	Rørgate krysser vei
44	1	Jostein Meisal	Eier grunnen for ny rørgate opp til ca. kote 435.

Fra og med ca. kote 435 og opp til Meisalvatnet vest for Meisalelva er det felles grunneie. Det råder en viss usikkerhet omkring eierforholdet.

I forbindelse med masseuttak til ny dam ved Meisalvatnet i 1992 i samme område, var følgende grunneiere med:

Gnr	Bnr	Grunneier	Kommentar
44	1	Jostein Meisal	Grunn for rørgate
45	3	Jon Arne Haugen	«
45	1	Anders N. Svendsli	«
45	2	Renate Olsen	«
47	1	Kristian Knivskjenes	«
46	1	Bjarne Svendsli	«
48	1	Magnhild Kalset	«
49	1	Solveig Svensli	«
50	1	Olav Simonhjell	«
50	2	Egil Eide	«

5.2 Fallrettigheter

Meisalbruket overtok eiendommen i 1900 og sikret seg samtidig retten til vannet i Meisalelva opp til kote 50, pluss halve elva fra kote 50 og opp til Meisalvatnet. Den andre halvparten tilhørte Kvennset-gården (G.nr. 43). Som gårdsnavnet viser, har vannkraften her vært utnyttet langt bakover i tida.

Neset kommune overtok halve øvre del av elva i 1929. Andre halvdel ble overtatt i 1935. Samme året kjøpte kommunen nedre del av elva av Meisalbruket. Kommunen disponerte nå hele elva. Den 25. juni 1935 leide kommunen vannrettighetene ut til P/L Neset Kraftverk for 50 år.

Neset kommune fikk bruksrett til Meisalvassdraget ved Kongelig resolusjon av 20. desember 1935.

Det var først i 1962, da P/L Neset Kraftverk kjøpte Meisalbruket, at det fullt ut eide rettighetene i hele elva. Etter sammenslåingen av flere kommuner, ble P/L Neset Kraftverk i 1974 omdannet til Neset kommunale kraftverk.

I 1968 ble Fressvikelva overført til Kvennsetvatnet og videre til Meisalvatnet. Grunneierne Jostein Meisal, Magne Sveen, Anders Vassli og John B. Fredsvik fikk elektrisk kraft som erstatning for denne overføringen.»

Søknaden har vært kungjort i Norsk lysingsblad og i lokalpresen. Den har også vært forelagt distriktet, fylkesmannen i Møre og Romsdal, Møre og Romsdal fylkeskommune og Direktoratet for naturforvaltning med følgende resultat:

Neset kommune har i brev av 05.07.96 gitt følgende uttalelse:

«Vedlagt er utskrift av Neset kommunestyres møtebok av 25.6.96, sak K 098/96 hvor det fremgår at Neset kommunestyre har behandlet konsesjons-

søknad for regulering av Meisalelva. Kommunestyret har fattet følgende vedtak:

Neset kommunestyre har ingen merknader til konsesjonssøknaden.

Sikringstiltak i og omkring inntaket må være tilstrekkelige. Det tenkes særlig på nødvendig sikring for å unngå ulykker.

Kommunestyret forlanger også at alle sår i naturen settes i stand på en miljøforsvarlig måte.»

Fylkesmannen i Møre og Romsdal har i brev av 12.07.96 gitt følgende vurdering i sin uttalelse:

«Vår vurdering. Området ved Meisalvatnet er et populært hytteområde, og det regnes som randområde i et større friluftsområde (regionalt), men det er holdt utenfor arbeidsgrensene for et planlagt landskapsvernområde (4). Likevel må det kunne sies at plasseringen i Samlet plan avspeiler at de naturfaglige interesser ellers i området er relativt små.

Meisalvatnet er interessant i fiskesammenheng og har vært undersøkt i 1964, 1974, 1979 og 1982. Etter som utbyggingen vil innebære en noe tøffere manøvrering av magasinet, vil vi se det naturlig at regulanten må føre en viss kontroll med bestandsutviklingen. Vi vil derfor tilrå at regulanten må bekoste fiskeribiologiske undersøkelser når vedkommende fagmyndighet finner dette nødvendig.

Eksisterende kanal/tappeløp nedstrøms dammen representerer et nokså eksponert og stort landskapsinngrep. Det vil være positivt om utbyggingsplanene kan medføre sanering av denne kanalen.

Spørsmålet om minstevannføring i Meisalelva er reist i saksutredningene både til Neset kommune (2) og til fylkeskommunen (3). De konkluderer likevel med å frafalle krav om minstevannføring.

Vi skulle gjerne sett at søknaden hadde utredet nærmere de ulike sider ved spørsmålet om minstevassføring, etter som dette nok er det mest kontroversielle spørsmålet i saken. Spørsmålet har dessuten en prinsipiell side. Samtidig er vi klart over at restfeltet til elva er relativt stort og består av myr, slik at det nok vil skje en viss vasstilførsel til elva også i tørkeperioder. Videre er vi også klar over at topografien i det aktuelle området er slik at elva som landskapselement er relativt underordnet øvrige landskapselementer. Vi vil derfor overlate til konsesjonsmyndigheten å avgjøre om det bør stilles krav til minstevassføring og eventuelt størrelsen på denne.

På bakgrunn av Samlet-plan-plasseringen og det faktum at omsøkte prosjekt dreier seg om et o/u-prosjekt som vil gi en mere effektiv utnytting av et vassdrag som allerede er i bruk til kraftproduksjon vil vi tilrå at omsøkte prosjekt får konsesjon.»

Fylkeslandbruksstyret i Møre og Romsdal har i brev av 01.07.96 uttalt at de ikke har merknader til utbyggingsplanene slik de går frem av konsesjonssøknadsdokumentene.

Møre og Romsdal fylkeskommune har i brev av 16.05.96 gitt følgende uttalelse:

«Vi viser til Dykkar oversending ved brev av 11.03.96. Fylkeskommunens kulturavdeling vil for det som gjeld kulturminne oversende uttale til NVE direkte. Fylkeskommunens energiforsyningskontor har hatt saka til gjennomgang, og deira vurdering framgår av vedlagte brev dat. 03.05.96.

Vidare utbygging av Meisalvassdraget har tidlegare vore vurdert i samband med Samla Plan. Det var då snakk om ei langt større utbygging, herunder overføring av tilliggande vassdrag; ei utbygging som vart plassert i Kategori II. Etter søknad frå Nesset kommune har Direktoratet for naturforvaltning i 1995 omplassert det omsøkte prosjektet frå Kategori II til Kategori I - dvs. opna for ei avsluttande behandling. Etter vår vurdering synest dette vere ei rimelig avveging, då det no er snakk om eit langt mindre konfliktfullt prosjekt.

Søknaden gjeld opprustning av eksisterande anlegg der dei landskapsmessige endringane i det alt vesentlege vil bestå i etablering av ei samanhengande rørgate langs heile Meisalelva mellom kraftstasjonen og Meisalvatnet (ca 3 km), medan dagens rørgate er på 740 meter. Det foreslås ikkje nye reguleringar av Meisalvatnet eller nye overføringar til nedslagsfeltet.

Tiltaket vil vere dispensasjonspliktig i forhold til vedtatt kommuneplan.

Det er lagt opp til at rørgata på det aller meste av strekninga skal vere nedgravd, og burde dersom dette blir gjennomført på ein skånsom måte, ikkje bli landskapsmessig skjemmande eller til hinder for dyr og vilt. Meisal II vil imidlertid medføre vesentleg redusert vassføring i Meisalelva. Det blir i søknaden ikkje føresett endra manøvreringsreglement eller restriksjonar når det gjeld minstevassføring. Bortsett frå eit visst flomtap midtsommars, vil det kun bli sporadisk vassføring nedstrøms dammen.

Vi kan likevel ikkje sjå at dei negative verknadene dette fører med seg vil måtte bli så vesentlege at det skal vere til hinder for ei utbygging. Vi legg då m.a. vekt på at prosjektet ikkje vil få vesentleg negativ innverknad på kulturminne/kulturlandskap (Jfr uttale frå kulturavdelinga).

Det som ut frå ein miljømessig ståstad ville vere aktuelt å vurdere, er spørsmålet om minstevassføring. Evt. restriksjonar bør etter vår meining vurderast i høve til kva verdi dette blir tillagt i lokalsamfunnet. I og med at ein her vil kunne ha to inntak, synest det liggje til rette for ein viss fleksibilitet. Ut frå regionale omsyn finn vi det likevel ikkje rett å gå inn for pålegg om minstevassføring.

Fylkeskommunen har ut frå dette ikkje vesentlege merknader til søknaden.»

Direktoratet for naturforvaltning har i brev av 14.05.96 gitt følgende vurdering:

«Naturfaglige verdier og friluftsinnteresser, konsekvenser

Foreliggende beskrivelse på utbygging vil stort sett ikkje stå i konflikt med de naturfaglige verdiene som er omtalt i Samlet Plan. Søknaden vil imidlertid kunne medføre negative effekter for friluftsliv, fiske og landskap lokalt.

Meisalvatnet har ørret av god kvalitet og er en interessant fiskeressurs som bør forvaltes best mulig. Meisalvatnet har vært undersøkt i 1964, 1974,

1979 og 1982, og er en interessant ressurs som Nesset Jeger og Sportsfiskerlag har engasjert seg i. Endring i manøvreringsreglement vil kunne gi negative effekter på bestandsutviklingen. Også Meisalelva har noen fiskekulper, og disse vil ødelegges ved en tørrlegging.

Området i skråningen mot Sunndalsfjorden er forholdsvis rikt på gamle gårdsanlegg og andre kulturminneverdier. Minsket vannføring/tørrlegging i Meisalelva vil her kunne forringe kulturlandskapet, men også opplevelsen av landskapet generelt.

Konklusjon

Foreliggende søknad medfører inngrep som gir forholdsvis små konflikter med naturfaglige interesser og friluftsinnteresser i området. Vi synes til tross for dette at det prinsipielt er viktig å vurdere minstevassføring mellom Meisalvatnet og dagens inntak, og at dette utredes snarest mulig. Så lenge det gamle kraftverket (Meisal I) er i drift, vil minstevannføringen kunne utnyttes som produksjonsvatn. Forholdene burde derfor ligge godt til rette for å kunne gjennomføre en prøveperiode med ulike vannføringer.

Dagens konsesjon inneholder ikke hjemler for pålegg av hensyn til fiskeressursene i Meisalvatnet, Kvennsetvatnet eller Jøtulvatnet. Etter som utbyggingen vil innebære en noe tøffere manøvrering av magasinet, vil vi se det naturlig at regulanten må å føre en viss kontroll med bestandsutviklingen. Vi vil derfor tilrå at regulanten blir pålagt å bekoste fiskeribiologiske undersøkelser når vedkommende fagmyndighet finner dette nødvendig (se nedennevnte vilkår).

Forslag til vilkår

I

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidene og kraftverksdriften å gjøre, tar de nødvendige hensyn for å forebygge skader på naturen, herunder landskap og de naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner. Tilsvarende skal friluftslivet tas hensyn til, slik at bruks- og opplevelsesverdien i området reduseres minst mulig.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelser av DN:

A. å sørge for at forholdene i Meisalvassdraget er slik at de stedegne fiskestammene opprettholder naturlig reproduksjon, og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjonene forringes minst mulig (f. eks. ved manøvrering av anlegget),

B. å styrke den naturlige rekrutteringen av fiskestammene ved tiltak (f. eks. utsetting av yngel og/eller smolt etc.),

C. å bekoste fiskeribiologiske og ferskvannsøkologiske undersøkelser som grunnlag for kompensasjons- og biotopjusterende tiltak for å kontrollere effekten av tiltak,

D. sørge for at fiskemulighetene opprettholdes.»

Nesset Kommunale Kraftverk har i brev av 06.09.96 følgende merknad til de innkomne uttalsene

«En viser til Deres brev av 11. juli 1996. Styret i Nesset komm. kraftverk har i møte i dag gjennom-

gått uttalelsene fra de forskjellige parter inklusive uttalelser fra fylkesmannen i Møre og Romsdal. Fra sak 025/96 gjengis her et enstemmig vedtak:

Styret ved Nesset komm. kraftverk har etter gjennomgang av innkomne høringer kunnet konstatere at det ikke er framkommet direkte motforestillinger fra noe hold mot at konsesjon gis. Styret konstaterer også at den kommunale og fylkeskommunale behandling gir full tilslutning til utbyggingsplanene i tråd med konsesjonssøknaden uten restriksjoner i så måte. Direktoratet for naturforvaltning gir i sin høring forslag til bestemte vilkår hva gjelder fiskeribiolgiske forhold og betraktninger om minstevassføring ikke minst av prinsipiell grunn. Styret konstaterer videre at Miljøvernavdelingen ved Fylkesmannens kontor også tilrår at regulanten må bekoste fiskeribiolgiske undersøkelser når vedkommende fagmyndighet finner dette nødvendig. Ellers har en inntrykk av at saksbehandler her har dannet seg et riktig bilde av de naturgitt forhold omkring nødvendigheten av minstevassføring i dette speielle tilfellet og overlater derfor til konsesjonsmyndighetene å avgjøre om det bør stilles krav til minstevassføring. Styret tolker det slik at de ikke stiller krav i så måte.

Styret mener videre at en utbygging der Meisalvatnet i store trekk vil bli regulert som i dag, ikke kan føre til vesentlige konsekvenser for eksisterende fiskebestand. Imidlertid vil vi være åpne for gjennomføring av tiltak som belyser dette. Når det gjelder dette med minstevassføring håper styret at også NVE ved selvsyn har fått samme oppfatning som oss og de øvrige som kjenner dette spesielle området, og ikke stiller krav om dette, noe som i motsatt fall vil gi en betydelig svekkelse i prosjektets lønnsomhet og etter vår mening ubetydelig verdi miljømessig sett. I denne sammenheng vil vi vise til at mange ganger fra 1935 og fram til i dag har utslipp fra Meisalvatnet vært stengt over kortere og lengre perioder som følge av revisjon/reparasjon av inntaksdam/rør-gate, turbin og generator, eller andre årsaker som vannsparing ved lave priser. Sist dette skjedde var fra 16/4 til 26/4 1996. Dette ser ikke ut til å ha hatt negativ innvirkning hverken på fiskebestand eller annet som følge av rikelig tilsig fra myrene og liene på begge sider av elveleiet.

NKK er optimistisk med tanke på et for oss godt resultat og en rask saksgang fra NVE si side. Det er således av stor betydning for den videre framdrift at vår søknad gis prioritet slik at en utbygging kan skje så raskt som mulig.»

Norges vassdrags- og energiverks (NVEs) merknader

Om søknaden

Søknaden fra Nesset Kommunale Kraftverk (NKK) gjelder bygging av et nytt kraftverk som utnytter hele fallet mellom magasinet i Meisalvatn og Sunndalsfjorden, som er dagens kraftstasjonsnivå. Kraftverket vil ligge i Nesset kommune i Møre og Romsdal fylke.

Planen for utbyggingen går i korte trekk ut på følgende:

- Delvis nedgravde stål-/GUPrør (lengde 3850 m, diameter 0,8 m) leder vannet fra Meisalvatn til ny kraftstasjon ved Sunndalsfjorden. Midlere brutto fallhøyde blir 605 m.
- Kraftstasjonen bygges i forlengelsen av eksiste-

rende kraftstasjon med installert effekt 4,2 MW. Kraftverkets slukeevne blir 0,8 m³/s som er ca 1,5· midlere tilløp til Meisalvatn inkl. eksisterende overføringer. Med en brukstid på 4570 timer, får det nye kraftverket en årlig middelproduksjon på 19,2 GWh. Eksisterende kraftverk vil kunne være i drift på redusert vannføring og produsere 1,8 KWh. Total produksjon blir da 21,0 GWh som er en økning på 15,6 GWh i forhold til dagens situasjon.

- Prosjektet er forutsatt å nytte dagens regulering på 1,8 m i Meisalvatn, noe som gir et magasin på 2,5 mill. m³.

Forholdet til Samlet plan

Meisalvassdraget er tidligere vurdert i Samlet Plan for vassdrag (SP). Utbyggingsplanen omfattet da overføring av øvre deler av Grytneselva til Meisalvatnet og utnyttelse av hele fallet fra Meisalvatnet til sjøen, samt en større regulering av vatnet. Dette prosjektet ble plassert i Kategori II blant annet på grunn av lokal motstand.

Prosjektet som er omsøkt her, innebærer mindre inngrep. Ingen nye overføringer, og ingen tilleggsreguleringer.

I brev datert 11.07.95 fra Direktoratet for naturforvaltning til Nesset kommune, ble prosjektet flyttet opp i Kategori I med den begrunnelse at de mest konfliktfylte delene av det tidligere SP-prosjektet er tatt ut og at de lokalpolitiske holdninger har endret seg.

Fordeler

Prosjektet muliggjør utnyttelse av hele fallet fra eksisterende magasin, Meisalvatnet på kote 610, til sjøen med økt middelproduksjon fra 5,4 til 21,0 GWh.

I tillegg vil et utvidet Meisal kraftverk gi reduksjon i tapene i nettet i området.

Restlevetiden på eksisterende anlegg har en del å si for lønnsomheten av utbyggingen. Nyttefaktoren vil variere mellom 1,2 og 1,4 avhengig av gjenværende levetid på Meisal I. Det er forutsatt at Meisal I kan gå normalt i byggetiden. Nyttefaktoren er definert som nåverdien av fremtidige inntekter dividert på investeringen. Den må være større enn 1 for at utbyggingen skal være lønnsom.

Miljømessig vil det være en fordel å få fylt igjen kanalen nedstrøms dammen ved Meisalvatn.

Skader og ulemper

Skadene vil i hovedsak være knyttet til redusert vannføring i elvestrekningen mellom Meisalvatn og kraftstasjonen. Med dagens situasjon har det også til tider vært svært liten vannføring nedstrøms dammen, men disse periodene vil øke som følge av økt slukeevne og økt fallhøyde. Dette vil ha negative

konsekvenser for friluftsliv og vassdragets produksjonsmulighet for fisk. De negative konsekvensene synes imidlertid ikke å ha betydelig omfang, og de blir redusert av tilsig til vassdraget nedenfor dammen.

Meisalvatn er regulert i dag, og det blir ingen endring av reguleringsgrensene. Det er imidlertid å anta at økt slukeevne kan føre til noe annerledes regulering, noe som igjen kan ha negativ innvirkning på fiskebestanden i Meisalvatn.

Vurdering av andre

Innkomne uttalelser er referert foran. Vi vil her kun gjengi enkelte momenter i korthet.

Neset kommune har ingen innvendinger mot planene, men påpeker nødvendigheten av tilstrekkelig sikring og miljøforsvarlig opprydding.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal tilrår fiskeribiologiske undersøkelser i Meisalvatn for å dokumentere evt. virkninger av endret regulering, men stiller ikke krav om minstevannføring i Meisalelva.

Fylkeskommunen har ikke vesentlige merknader til søknaden.

Fylkeslandbruksstyret har ingen merknader til søknaden.

Direktoratet for naturforvaltning konstaterer at søknaden fører til små konflikter, men mener at det er prinsipielt viktig å vurdere minstevannføring. DN tilrår pålegg om fiskeribiologiske undersøkelser i Meisalvatn og vedlegger forslag til vilkår om dette.

NVEs oppsummerende vurdering og konklusjon

Det omsøkte prosjektet berører et vassdrag som i dag nyttes til kraftproduksjon, men en større del av vassdraget får redusert vannføring. Eksisterende magasin vil bli uforandret selv om manøvreringen vil kunne bli noe annerledes.

Skadene vil i hovedsak være knyttet til redusert vannføring mellom inntak og kraftstasjon og fiskeforholdene i Meisalvatn.

Etter NVEs vurdering er nytten av tiltaket større enn skadene for offentlige og allmenne interesser slik at kravet i vassdragslovens § 106, punkt 1 er tilfredsstilt. Vi anbefaler derfor at Neset Kommunale Kraftverk gis tillatelse etter vassdragslovens §§ 104-105 til å bygge nytt Meisal II kraftverk etter de fremlagte planer på de vilkår som følger vedlagt, og at selskapet får tillatelse til å ekspropriere nødvendige arealer for anlegg og drift av det nye kraftverket, jf. vassdragslovens § 62, punkt 1.

NVE anbefaler også at selskapet får nødvendig tillatelse til allmannastevning etter vassdragslovens § 130, pkt. 4.

Kommentarer til vilkårene

Direktoratet for naturforvaltning og fylkesmannen har i sine uttalelser omtalt spørsmålet om minste-

vannføringskrav i Meisalelva. Krav om minstevannføring kan ikke settes prinsipielt, men må begrunnes i hver enkelt sak. Vi er klar over at vassdraget rett nedenfor dammen ved Meisalvatn vil få redusert vannføring/bli tørrlagt i større grad enn tilfellet er i dag. Nedbørfeltet er imidlertid av en slik karakter at tilsiget etter hvert vil øke og normalt gi en akseptabel vannføring store deler av året.

Etter vår vurdering oppveies kostnadene i form at tapt produksjon i kraftverket ikke av de fordeler som kan oppnås ved en pålagt minstevannføring.

I søknaden går det frem at utbyggeren vil tømme magasinet mot 1. mai for så å fylles raskt opp. Vi forstår søknaden dithen at vannstanden vil bli holdt innenfor 0,5 m under HRV utover sommeren og høsten.

Reguleringen av Meisalvatn er av gammel dato og er konsesjonsfri. Vi finner det likevel riktig å stadfeste reguleringsgrenser, manøvreringsskontroll m.v. i et manøvreringsreglement. Dette er også søkers ønske.

Forøvrig har vi tatt utgangspunkt i standardvilkårene.

Godkjenning av planer m.v., post 3

Krav om opprydding, sikker utførelse, nedgraving/maling av rør m.v. ivaretas av dette vilkåret.

Naturforvaltning, post 4

Her er medtatt det alt vesentlige av DN's forslag til vilkår. Reguleringen i Meisalvannet er av gammel dato, men økt slukeevne vil føre til endret manøvrering. Intensjonen er i første rekke å kunne følge opp de undersøkelsene som er gjort tidligere for å kunne dokumentere evt. endringer for fiskebestanden i Meisalvatnet.

Terskler m.v., post 6

Etter befaring synes det ikke nødvendig med omfattende terskelbygging, men av hensyn til faren for erosjon, behov for opprensning i elveløpet m.v. har vi tatt med standardformuleringen om dette.»

NVEs forslag til vilkår for tillatelse etter vassdragslovens §§ 104-106 for Neset Kommunale Kraftverk til å bygge Meisal II kraftverk i Neset kommune.

«1.

(Byggefrister m.v.)

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av ikke over 2 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

Dersom disse fristene oversettes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, faller tillatelse bort i samsvar med vassdragslovens § 111.

2.

(Utbyggers ansvar ved anlegg/drift m.v.)

Utbyggeren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner m.v., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal naturvernmyndighetene underrettes.

3.

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av utbyggeren.

Utbyggeren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger og beregninger. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Utbyggeren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for evt. anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Utbyggeren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trengs for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Utbyggeren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

4.

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet å gjøre, tar de nødvendige hensyn for å forebygge skader på naturen, herunder landskap og de naturlige forekommende plante- og dyrepopulasjoner. Tilsvarende skal friluftslivet tas hensyn til, slik at bruks-

og opplevelsesverdien i området reduseres minst mulig.

II

Utbyggeren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- a. å bekoste fiskeribiologiske og ferskvannsøkologiske undersøkelser i Meisalvatn for, som en videreføring av tidligere foretatte undersøkelser, å gi grunnlag for eventuelle kompensasjonstiltak og for å kontrollere effekten av tiltak,
- b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene i Meisalvatn ved tiltak,
- c. å sørge for at fiskemulighetene i Meisalvassdraget i størst mulig grad opprettholdes.

5

(Forurensning m.v.)

Utbyggeren plikter etter Miljøverndepartementets nærmere bestemmelse å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med utbyggingen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.

6

(Terskler m.v.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge utbyggeren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger m.v. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge utbyggeren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av utbyggeren.

7

Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Utbyggeren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av utbyggeren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser plikter utbyggeren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

NVEs forslag til manøvreringsreglement for regulering av Meisalvatn i Nesset kommune, Møre og Romsdal fylke.

(Reguleringen av Meisalvatn er av gammel dato og er konsesjonsfri)

«1. Reguleringer

Magasin	Naturlig vannst. kote	Reg.grenser		Oppd. m	Senkn. m	Reg. høyde m
		Øvre kote	Nedre kote			
Meisalvatn	608,2	610,0	608,2	1,8	0	1,8

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Fresvikelva er overført til Kvennsetvatnet og videre til Meisalvatnet.

2.

Ved manøvreringen skal det tas for øyet at vassdragets naturlige flomvannføring nedenfor magasinet og overføringsstedene såvidt mulig ikke økes.

For øvrig kan tappingen skje etter kraftverkeiers behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde m.v. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringsperioden.

4.

Viser det seg at slippingen etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet.»

III

Innkommne uttalelser til NVEs innstilling

Miljøverndepartementet har i brev av 27. mai 1997 uttalt følgende:

«Miljøverndepartementet har ingen innvendinger til at det gis tillatelse til bygging og drift av det omsøkte kraftverket.

Når det gjelder vilkårene under punkt 4 naturforvaltning, har NVE utelatt DN's forslag til vilkår II A.

Vi går ut fra dette skyldes at reproduksjonsforholdene for fisk i Meisalelva ikke vil la seg opprettholde, da det ikke vil bli fastsatt noen minstevannføring i elva. Miljøverndepartementet kan akseptere at dette punktet utelates. Ut over dette har Miljøverndepartementet ingen merknader til innstillingen.

Tillatelse etter lov om vern mot forurensning og mot avfall

Det kan gis tillatelse til utbyggingen etter lov om vern mot forurensninger og mot avfall, § 11, dersom det fastsettes vilkår som foreslått i NVEs innstilling (post 5).»

IV

Departementets bemerkninger

a) Innledning

Nesset Kommunale Kraftverk har søkt om å bygge et nytt Meisal kraftverk i forlengelsen av den nåværende kraftstasjonen. Da det ikke skal foretas noen nye reguleringer eller overføringer, behandles saken etter vassdragsloven. Bygging av nytt Meisal kraftverk trenger også tillatelse etter forurensningsloven. Saksbehandlingen er i samvar med praksis samordnet slik at forurensningstillatelsen gis samtidig med tillatelsen etter vassdragsloven.

b) Prosjektet

Kraftverket skal utnytte fallet på ca. 605 meter mellom Meisalvatn og Sunndalsfjorden. Vannet vil bli ført i delvis nedgravde rør ned til kraftstasjonen. Dagens regulering av Meisalvatn på 1,8 meter vil bli benyttet i det nye kraftverket. Kraftverket vil få en installert effekt på 4,2 MW. Det nye kraftverket vil få en årlig middelproduksjon på 19,2 GWh og det gamle vil kunne produsere 1,8 GWh i tillegg, dvs. 21 GWh til sammen.

c) Samlet Plan

Et større utbyggingsprosjekt i Meisalvassdraget har tidligere vært plassert i Samlet Plan kategori II. Fordi dette omsøkte prosjektet innebærer mindre inngrep og er mindre konfliktfyllt, ble denne utbyggingsplanen i 1995 plassert i kategori I i Samlet Plan ved administrativ rulling.

d) Fordeler og ulemper

I forhold til dagens situasjon vil prosjektet gi 15,6 GWh ny kraft. Andre fordeler er at utbyggingen vil gi mindre tap i nettet og at det vil være en miljømessig fordel å få fylt gjen kanalen nedstrøms Meisalvatn.

Ulempene ved utbyggingen er at man vil få redusert vannføring på strekningen mellom magasin og kraftstasjon. Dette har uheldige virkninger for friluftsliv og muligheten for produksjon av fisk. Disse skadevirkningene har imidlertid ikke noe vesentlig omfang. De negative konsekvensene blir dessuten redusert av tilsiget til Meisalelva nedenfor dammen. En noe annerledes manøvrering pga. endret slukeevne kan også ha negative konsekvenser for fiskebestanden i Meisalelva.

e) Høringsuttalelsen

Miljøverndepartementet har ingen innvendinger til NVEs innstilling under forutsetning av at vilkåret om forurensning fastsettes.

f) Departementets vurderinger

Olje- og energidepartementet finner at utbyggingen med de vilkår som foreslås medfører en slik nytte for samfunnet at skaden for de offentlige eller allmenne interessene mer enn oppveies. Kravene i vassdragsloven § 106 nr. 1 anses derfor for oppfylt og departementet tilrår at konsesjon gis på de vilkår som er foreslått av NVE med de endringer som er omtalt nedenfor.

Myndigheten til å gi tillatelse til ekspropriasjon etter vassdragsloven er delegert til departementet. Departementet vil imidlertid i dette tilfellet tilrå at tillatelsene etter vassdragsloven gis samlet av Kongen fordi dette er mest praktisk.

I henhold til vassdragsloven § 62, nr. 1 tilrår departementet at det gis tillatelse til ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter for å kunne gjennomføre prosjektet.

Departementet vil avgjøre søknaden om tillatelse til allmannastevning etter at konsesjon er gitt.

I samsvar med uttalelsen fra Miljøverndepartementet, tilrås det at det gis tillatelse etter forurensningslovens § 11.

g) Departementets bemerkninger til manøvreringsreglementet og vilkårene

Olje- og energidepartementet er enig med NVE i at det ikke bør fastsettes minstevannføringer når fordelene ikke oppveier det produksjonstapet som oppstår.

Når det gjelder den konsesjonsfrie reguleringen, støtter departementet forslaget om å stadfeste reguleringsgrensene i konsesjonen. NVEs utkast til manøvreringsreglement går imidlertid lenger enn å bare stadfeste dagens reguleringsgrenser. Postene 2-4 fastsetter vilkår som ikke pålegger konsesjonæren i dag. Det er ingen hjemmel for å pålegge disse vilkårene på konsesjonsfrie reguleringer, og departementet tilrår derfor at NVEs forslag til manøvreringsreglement post 2-4 tas ut av konsesjonen. Departementet tilrår videre at utkastet til manøvreringsreglement post 1 tas inn som post 7 i vilkårsettet med overskriften «Regulering av Meisalvatn». Som et siste ledd i post 7 foreslår departementet følgende tilføydelse:

«Denne reguleringen av Meisalvatn er konsesjonsfri.»

Som en følge av de nye vilkårene som er foreslått inntatt i konsesjonen, vil post 7 i NVEs utkast til vilkår nå bli post 8.

Departementet har for øvrig ingen ytterligere bemerkninger til vilkårene ut over det som går fram av NVEs innstilling.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdragene av 15. mars 1940 nr. 3 §§ 104-106 og lov om vern mot forurensninger og om avfall av 13. mars 1981 nr. 6 § 11 gis Nesset Kommunale Kraftverk tillatelse til å bygge et nytt Meisal kraftverk i Meisalelva i Nesset kommune i Møre og Romsdal fylke.
2. I medhold av lov om vassdragene av 15. mars 1940 nr. 3 § 62 nr. 1 gis Nesset Kommunale Kraftverk tillatelse til å ekspropriere nødvendig grunn og rettigheter for utbyggingen.

Tillatelsene gis på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 20. november 1997.

38. Sogn og Fjordane Energiverk AS.

(Bruksrettskonsesjon for vannfall og overføring av konsesjon for regulering av Breimsvatn i Breimvassdraget i Gloppen og Jølster kommuner.)

Regjeringens resolusjon av 20. november 1997

I.

Innledning

Foreliggende sak gjelder søknad fra Sogn og Fjordane Energiverk AS om bruksrettskonsesjon for leie av fall i Gloppenelva som benyttes i kraftstasjonene Trysilfossen, Eidsfossen og Ebebøfossen. Videre søkes det om overføring av konsesjon for regulering av Breimsvatn som nyttes i kraftverkene i Gloppenelva.

II

NVEs innstilling

NVEs innstilling av 14. januar 1997 lyder som følger:

«NVE har mottatt følgende søknad datert 15.03.1996.

«Det er inngått avtale mellom Gloppen Kommune og Sogn og Fjordane Energiverk (SFE) om leie av kraftverka i Gloppen E-verk, dgs 17. februar 1995, med verknad for tida 1/1 1995 - 31/12 2014. Leigeavtalen er godkjent i Gloppen Kommunestyre og i Sogn og Fjordane Fylkesting.

Leigeavtalen omfattar ikkje kraftnettet til Gloppen Elerk. For nettet er det inngått eigen avtale av 17. februar 1995 der partane skal arbeide for ei felles nettløysing for området der både SFE, Firdalskraft og dei einskilde kommunane kan delta. Gloppen E-verk vil eige og drive nettet inntil vidare, og avtalen om nettet vil f.t. ikkje utløyse konsesjonsplikt. Ev. søknad om dette vil bli fremja som eiga sak.

Leigeavtalen gjeld etterståande elvekraftverk på strekninga Breimsvatn-Gloppefjorden, ca. 6 km, med eigedomar, installasjonar og utstyr -

1. Trysilfossen Kraftverk, samla installert effekt	3,15 MW
2. Eidsfossen Kraftverk, samla installert effekt	6,73 MW
3. Ebebøfoss kraftverk, samla installert effekt	0,38 MW

Samla årsproduksjon utgjer 60,2 GWh som resultat av simulering over dei siste 60 åra. Leigeavtalen omfattar dessutan regulering av Breimsvatn med reguleringsvolum 43 Mm³ og regulering med i alt 1,8 m mellom kt. 61.14 og kt. 59.34.

Gloppen Kommune har konsesjon etter industrikonsesjonslova for erverv av fall for bygging av Trysilfossen kraftverk ved Kgl. Res. av 16. mars 1979. Øvrige fall er erverva ved avtaler før 1969. Gloppen Kommune har reguleringskonsesjon for Breimsvatn ved Kgl. Res 9. sept. 1932 med endringar, sist endring i manøvreringsreglementet dgs OED 16/7-87. Desse løyva følgjer i kopi. Då reguleringskonsesjon vart gitt i 1932 låg heile Breimsvatn i Gloppen og Breim kommunar. Desse er i dag samanslegne sidan 60-talet. Frå same tid er syden den av Breimsvatnet med garden Førde lagt til Jøl-

ster Kommune i Sunnfjord. For reguleringsområdet i Gloppen og Jølster er det halde skjøn for Nordfjord Heradsrett, sak 13/1965 B og overskjøn sak 18/1966 :13 for same rett.

I tilhald til ovanstående søker Sogn og Fjordane Energiverk om

1. Konsesjon etter industrikonsesjonslova for bruksrett til kraftverka i Trysilfossen, Eidsfossen og Ebebøfossen med tilhøyrande falleigedomar, areal og rettar for avtala leigetid på 20 år, fram til 31/12 2014.
2. Overføring av Gloppen Kommune sitt løyve til regulering av Breimsvatn i Gloppen og Jølster kommunar av 9. sept. 1932 med seinare endringar til Sogn og Fjordane Energiverk for same tidsrom utan endringar i vilkår og manøvreringsreglement.
3. Ev. naudsynte løyve etter vassdragslova m.v. for drift og vedlikehald av eigedomar og rettar i leigetida.

Føreliggande søknad gjelder eksisterande etableringar og rettar. Regulert vassføring i eit medianår vil vere omlag 10 m³/s. Dette gjev omlag 6670 NHK over dei utbygde fallavsnitta med ein samla høgdeskilnad på 50 m. I Trysilfossen kraftverk er det sett av plass til eit tredje aggregat, m.a. i tråd med ønskje frå NVE hovdestyret vil deira hansaming av saka. Slikt vil ikkje bli montert utan etter eigen søknad. Søknad om overføring av konsesjonar etter energilovgjevinga blir også fremja som eiga sak.

Det er ikkje utført egne utgreiingar om reguleringsverknader for denne saka. Det er tidlegare laga ein Samla Plan rapport nr. 369 Breimselva av mars 1984 som omhandlar dei områda som ligg ovanfor reguleringsområdet og som til no er påverka av vassdragsregulering. Vi avstår difor å vise til den. Sandane Vassverk etablerte nytt grunnvassinntak i 1995 frå grusmorena nordvest for utlaupsenden eller Vassenden av Breimsvatnet. Reguleringane er ikkje til hinder for dette. I denne saka er det ikkje utført konsekvensutgreiingar for dei utbygde deler av elva. Dei vurderingar som NVE, Hovedstyret, gjorde under si handsaming av konsesjonssøknaden for Trysilfossen Kraftverk i møte den 11. des 1978 jfr. deira brev, ref 3116/78-V NØ/RO til Olje- og energidepartementet s. 9 øverst, vil vere dei same no. Elveeigarane på dei regulerte strekningane er også tidlegare partar i fallsala i dei tre fossane. Dei same eigarane deltek også i Gloppen- og Indre Gloppen elveeigarlag som brukarar av elva, både før og etter regulering. Dette gjeld hovdebruka under gnr 1, 2, 77 og 76. Nedstraums Ebebøfossen har eit bruk under gnr 3, gnr 4 og gnr 5 fiskerettane på venstre side frå samløpet med sideelva «Jardøla» til sjøen. Elveeigarlag har nytta deler av leigeinntektene til kultiveringstiltak. Ein reknar ikkje med endringar i tilhøva for fiske som «berørt» næringsinteresse.

For vurdering av søknaden følger kopiar av

1. Grunnlaget for søknaden:
 - Leigeavtale mellom Gloppen Kommune og SFE, dgs. Sandane 17. feb. 1995
2. Gjeldande konsesjonar:
 - 2.1 Tillatelse for Gloppen elektrisitetsverk til erverv av fall i forbindelse med utbygging av Trysilfossen i Breimselv-meddelt ved kgl.res. av 16. mars 1979. NVE, Hovedstyret, si utgreiing frå møte den 11. des 1978 følger.
 - 2.2 Tillatelse for Gloppen kommune til å regulere Breimsvatn gitt ved kgl. res. 9. sept. 1932 med

- påtegn om endring ved kgl. res. 20 jan. 1950. «Endring i manøvreringsreglementet - Regulering av Breimsvatn. Gloppen Elektrisitetsverk.» Brev av 5.4.79 inneheld endring fastsett ved kgl. res. 16. feb. 1979. Tilleggsendring er også gitt med brev frå OED til GEV av 16/7 1987.
3. Kartoversyn & div.:
 - Utsnitt i fargekopi av fylkeskartet over Gloppen og Jølster, m = 1:250.000, SKSF 1994.
 - «Kraftverka i Gloppen» utsnitt i mål 1:80.000, turkart for Gloppen, NGO 1978.
 - Kraftverka i Gloppenelva - Oversikt (Stilisert oppriss) av 10.02 1995 HS/MH.
 4. Liste over andre vedlegg.
 - omtale og hoveddata for kraftverka m.v. - Matrikulerte eigedomar, oversyn og gruppering m. kartskisser i 1:5000.»

Søknaden har vært forelagt Gloppen og Jølster kommuner, Sogn og Fjordane fylkeskommune samt fylkesmannen i Sogn og Fjordane. Ingen av kommunene eller fylkeskommunene har merknader til søknaden.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane har i brev av 12.07.1996 kommet med følgende uttalelse:

«Saka gjeld søknad om bruksrettskonsesjon og reguleringskonsesjonen vil ev. verte overført utan vesentlege endringar i vilkåra. Vi forstår det slik at det ikkje er lagt opp til nokon generell revisjon av konsesjonsvilkåra i samband med handsaming av søknaden. Fylkesmannen har på bakgrunn av dette ikkje merknader til at Sogn og Fjordane Energiverk får bruksrettskonsesjon for regulering og overført konsesjon for regulering av Breimsvatnet utan endring i vilkåra.

Det kan likevel ikkje utelukkast at det vert behov for å sjå nærare på manøvreringsreglementet for kraftverka i vassdraget ved eit seinare høve. Lokalt vert det hevda at raske endringar i vassføringa som følgje av manøvrering av kraftverka har medført fiskedaude. Gloppen elveeigarlag har teke dette opp med NVE, som i brev av 18.05.95 orienterte elveeigarlaget om at det kan reistas grunngevn krav om revisjon av manøvreringsvilkåra, på bakgrunn av at konsesjonen er eldre enn 50 år (gjeve i 1932). I følgje vikåra skal manøvreringa gå føre seg slik at vassføringsendringane i elva ikkje vert for brå. Dette bør tolkast slik at vassføringa ikkje skal reduserast så brått at yngel eller fisk strandar, jf. også nemnde brev av 18.05.95. Negativ fangstutvikling, og låg ungfisktetleik ved prøvafiske hausten 1995, viser at laksestamma i Gloppenelva har vorte redusert dei seinare åra. Dersom det vert dokumentert at stranding av fisk er ein medverkande årsak til den uheldige utviklinga for laksestamma, må det anten føreliggje brot på reglementet eller vere behov for å gjere det klarare på visse punkt. Vi vil følgje den vidare utviklinga for laksestamma i elva, og vil ved behov kome tilbake til saka.»

Norges vassdrags- og energiverk (NVE) vil bemerke:

Det er inngått en avtale mellom Gloppen kommune og Sogn og Fjordane Energiverk (SFE) som går ut på at SFE skal leie de tre kraftstasjonene Eve-

bøfossen, Eidsfossen og Trysilfossen i Gloppenelva som kommunen eier gjennom Gloppen Elverk. Leieavtalen gjelder for 20 år, fra 01.01.1995 til 31.12.2014. Spørsmålet om kjøp av kraftverkene skal tas opp til vurdering av partene etter 10 års leietid. Den herværende søknaden gjelder tillatelse til bruksrett til fallene som er utnyttet i kraftstasjonene samt tillatelse til å overta den tilhørende reguleringen av Breimsvatn. Samlet produksjon i de tre kraftstasjonene er ca. 60 GWh.

SFE er et fylkeskommunalt energiverk som fra før eier og driver kraftverkene i Askåra, Sagefossen, Skogheim og Mel. Samlet årsproduksjon i de fire kraftverkene er ca 750 GWh. Fra 01.01.1997 omformes SFE til AS og har i brev av 08.11.1996 kunngjort at SFE AS skal gå inn som søker isteden for SFE.

Evebøfossen, den nederste kraftstasjonen, ble satt i drift i 1889 av Evebø Ullspinneri og overtatt av Gloppen Elverk i 1975. Den har nå en installert effekt på 0,38 MW, fallhøyde på ca 6,5 m, maksimal slukeevne på 7,5 m³/s og en årlig middelproduksjon på ca 2,5 GWh.

Eidsfossen, den midterste stasjonen, ble satt i drift 1917. Den har nå en installert effekt på 6,73 MW, fallhøyde på ca 33,5 m, maksimal slukeevne på 26,3 m³/s og en årlig middelproduksjon på ca 41 GWh.

Trysilfossen, den øverste stasjonen, ble satt i drift i 1980. Den har installert effekt på 3,15 MW, fallhøyde på ca. 14 m, maksimal slukeevne på 30 m³/s og en årlig middelproduksjon på 16,3 GWh.

Fallhøydene som er oppgitt i søknaden, er senere korrigert av SFE. Høydene på over-/undervann i stasjonene samt fallhøydene må kontrolleres på nytt og endelig fastsettes før avgiftsgrunnlaget fastsettes.

Ved kgl. res. 16.03.1979 fikk Gloppen Elektrisitetsverk konsesjon etter industrikonsesjonsloven til å erverve 1/4 av fallet som utnyttes i Trysilfossen kraftstasjon. Samtidig ble det gitt tillatelse etter vassdragsloven §§ 104-106 til å bygge Trysilfossen kraftstasjon. Konsesjonen ble gitt på ubegrenset tid. Resten av dette fallet samt fallrettighetene som utnyttes i Evebøfossen og Eidsfossen har kommunen ervervet før 1969 konsesjonsfritt.

Tillatelse til å regulere Breimsvatn ble gitt ved kgl.res. 09.09.1932. Det ble da gitt tillatelse til å regulere vannet 1,8 m. Ved kgl.res. 20.01.1950 ble det gitt tillatelse til planendring. Manøvreringsreglementet ble først fastsatt ved kgl.res 26.06.1964 samtidig med at konsesjonen ble fornyet. Manøvreringsreglementet ble videre endret ved kgl.res 16.02.1987 og departementets avgjørelse 16.07.1987. Uregulert middelvannføring ved utløpet av Breimsvatn er ca 42 m³/s.

I forbindelse med søknaden har NVE mottatt henvendelser om reguleringen av Breimsvatn. Da reguleringskonsesjonen ikke er oppe til vurdering i denne saken, er disse besvart direkte og blir ikke referert i denne innstillingen. Reguleringskonsesjonen er over 50 år og vilkårene kan derfor tas opp til revisjon som egen sak, jfr. lovendring 19.06.1992.

Leieavtalen omfatter ikke kraftnettet til Gloppen Elverk. Det ble 17.02.1995 også inngått en egen avtale der partene skal arbeide for en felles nettløsning for området der både SFE, Firdakraft samt de enkelte kommunene kan delta. Inntil videre skal Gloppen Elverk eie og drive nettet.

SFE søker også om «ev. naudsynte løyve etter vassdragslova m.v. for drift og vedlikehold av eigedommar og rettar i leigetida». Ut fra de foreliggende opplysninger kan vi ikke se at det foreligger behov

for flere tillatelser med hjemmel i vassdragslovgivningen. NVE har mottatt egen søknad om overføring av konsesjoner etter energiloven.

NVE har tidligere anbefalt at staten ikke benytter sin fortrinnsrett til de tidligere ukonsederte fallene denne søknaden omfatter. Dette er imidlertid ikke avklart.

Uttalelser fra andre

Gloppen kommune og fylkeskommunen er utleier og leier og har ikke kommenterer til søknaden. Fylkesmannen i Sogn og Fjordane har heller ikke merknader til søknaden, men tar opp noen problemer omkring reguleringen.

NVEs vurdering

Avtalen gjelder bare overtakelse av produksjonshetene. Gloppen elverk skal fortsatt drive fordelingsnett, men intensjonene er at det skal opprettes et eget nettselskap. SFE, som leietaker, er fra før produsent og regionalnettseier, men har ikke distribusjonsnett. Leie av produksjon betyr derfor ikke ny, direkte kobling mellom distribusjon og produksjon. Større kobling mellom regionalnett og produksjon kan også være uheldig, pga mulighet for kryssende interesser. Ut fra de konkrete forholdene, antar vi imidlertid at slike forhold ikke kan tillegges avgjørende vekt i denne saken.

NVE anbefaler på grunnlag av ovenstående at SFE AS får tillatelse etter industrikonsesjonsloven til å erverve bruksrett til fallene som utnyttes i kraftstasjonene Trysilfossen, Eidsfossen og Evebøfossen på de vilkår som framgår av vedlagte utkast. Videre foreslår vi at konsesjonen for regulering av Breimsvatn overføres på samme vilkår som konsesjonen av 09.09.1932, men med endringer som følger av senere lovendringer.

SFE har søkt om anleggskonsesjon for elektriske anlegg tilknyttet kraftstasjonene. NVE er innstilt på å gi slike konsesjoner for den aktuelle leieperioden så snart ervervskonsesjonen foreligger.

Kommentarer til vilkårene

NVE foreslår de standardvilkår som er vanlig å gi ved nye ervervskonsesjoner, men det er tatt hensyn til at utbyggingene er fullførte. I tillegg foreslår vi medtatt et vilkår om naturforvaltning som ble gitt i forbindelse med tillatelsen etter vassdragsloven til å bygge Trysilfoss kraftstasjon.

Vi foreslår at konsesjonstiden gjelder for leietiden. Blir det ikke gitt ny ervervs/bruksrettskonsesjon, blir konsesjonen av 16.03.1979 igjen gjeldende fra leietidens utløp.

Det er fra kommunen ikke stilt økonomiske krav i forbindelse med konsesjonen. NVE foreslår derfor at avgiftene settes til det som er vanlig for konsesjoner som gis i dag, kr 7,- til staten og kr 21,- til kommunen og at det ikke gis næringsfond. Avgiftssatsen

som betales i dag etter konsesjonen av 16.03 1979 er fra 1995 justert til kr. 3,81 og kr. 17,76.»

NVEs forslag til vilkår for tillatelse for Sogn og Fjordane Energiverk AS til å erverve bruksrett til fall i Gloppenelva i Breimsvassdraget i Gloppen kommune, (inkludert vilkår gitt ved kgl.res 16. mars 1979 i medhold av vassdragsloven).

«1.

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gjelder for leietiden, begrenset til 20 år fra 01.01.1995.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

(Konsesjonsavgifter)

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten på kr 7,- pr. nat. hk., beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som det konsederte vannfall etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som kongen bestemmer på kr 21,- pr nat.hk., beregnet på samme måte.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Plikten til å betale avgiftene inntreffer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdsloven kap. 7.

Etter forfall svares rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

Konsesjonsavgiftsmidler danner et fond som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret skal anvendes til fremme av næringslivet i kommunen.

Vedtektene for fondet skal være undergitt godkjenning av fylkesmannen.

3.

(Kontroll med betaling av avgift m.v.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jf. post 10 skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4.

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og

energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

5.

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift m.v.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner m.v., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal naturvernmyndighetene underrettes.

6.

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for vassdragets utbygging. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

7.

(Fornminner m.v.)

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fornminner som er fredet i henhold til lov av 9. juni 1978 nr. 50, eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding om

dette til vedkommende museum og/eller Riksantikvaren. Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fornminne som ikke har vært kjent, skal melding sendes med en gang og arbeidet stanses.

8.

(Ferdsel m.v.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige vegger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

Vegger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

9.

(Hydrologiske observasjoner, kart m.v.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som i det offentlige interesser finnes påkrevet og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

10.

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10% av den gjennomsnittlige kraftmengden som vannfallet etter foretatt utbygging kan yte med påregnelig vannføring år om annet. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Konsesjonæren kan i tillegg pålegges å avstå til staten inntil 5 % av kraften, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5 000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100%. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverket for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

11.

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 10 og 11 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i industrikonsesjonsloven § 26.

For overtredelse av de i konsesjonen inntatte bestemmelser påløper en tvangsmulkt på kr 1 000,- pr dag eller kr 5 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Mulkten kan inndrives ved utpanting.

12.

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, tar de nødvendige hensyn

for å forebygge skader på vilt- og fiskebestandene som berøres av utbyggingen, reguleringene og den øvrige drift av anleggene. Herunder skal konsesjonæren i rimelig grad forebygge fare for tilslamming og annen forurensning av vassdragene, anordne sperregitter foran tappetunneler og utløpet av kraftstasjonene hvis kostnadene med tiltakene står i rimelig forhold til det som oppnås samt dekke utgiftene til ekstraordinært jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelser av vedkommende departement eller den dette bemyndiger

- a å sette ut yngel og/eller settefisk (herunder også smolt og annen flerårig fisk) av det antall, de arter og stammer, den størrelse og kvalitet, og på den tid, sted og måte som måtte fastsettes,
- b å sørge for fangst av stamfisk, og dekke alle utgifter med klekking, oppføring og transport,
- c å bekoste vilt- og fiskeribiologiske undersøkelser innen området (herunder også langtidsundersøkelser og kontrolltiltak),
- d å foreta utfiskinger (uttynninger) dersom reguleringene fører til overbefolkning eller forverring av de naturlige forhold.

III

Regulanten pålegges å utstyre den eksisterende laksetrapp i Trysilfossen med et alternativt inntak knyttet til avløpet fra Trysilfossen kraftverk, eller regulanten pålegges å avgi en minstevannføring på 10-25 m³/sek. i Trysilfossen i månedene juli, august og september etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

IV

Dersom det som følge av kraftutbyggingene og reguleringene oppstår skader som berører vilt- og fiskebestandene i området, tilpliktes konsesjonæren utover det som er nevnt ovenfor å bekoste ytterligere tiltak som departement eller den dette bemyndiger bestemmer, så fremt omkostningene står i rimelig forhold til det som derved vinnes.

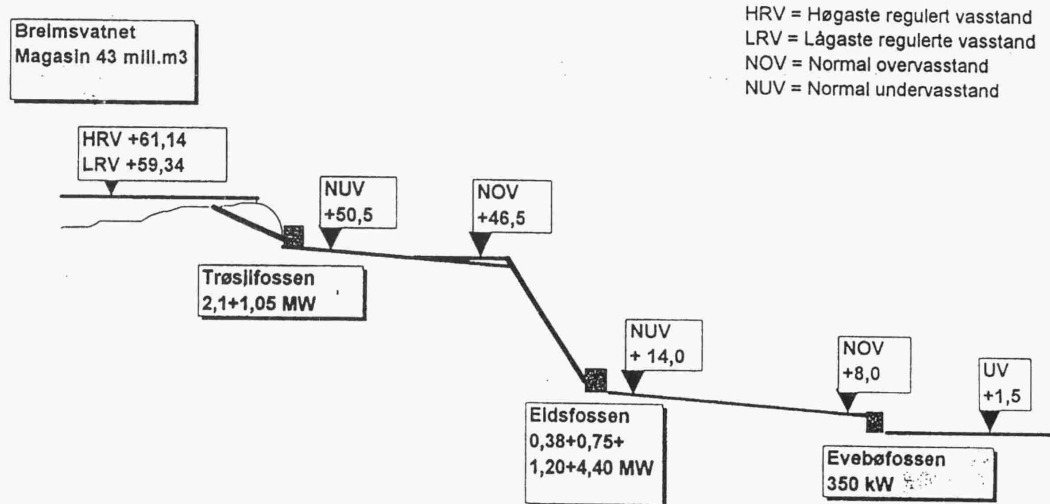
13

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger, jf. industrikonsesjonsloven § 2.»

Kraftverka i Gloppenelva - Oversikt

10.02.1995 HS/MH

III

Høringsinstansenes uttalelser

Kommunal- og arbeidsdepartementet og Miljøvern-departementet har ingen merknader til NVEs innstilling.

IV

Departementets bemerkninger

Bakgrunnen for søknaden er en avtale av 17. februar 1995 mellom Sogn og Fjordane Energiverk (nå omgjort til AS) og Gloppen kommune. Avtalen går ut på at Sogn og Fjordane Energiverk (SFE) skal leie Gloppen Elverks tre kraftverk i Gloppenelva med tilhørende vannfall, eiendommer og rettigheter i tiden 1. januar 1995 til 31. desember 2014. I og med at SFE som leietaker av kraftverkene skal benytte reguleringen i Breimsvassdraget, er det en forutsetning for drift av kraftverkene at reguleringskonsesjonen overføres til SFE.

Gloppen Elverk er et kommunalt selskap eiet av Gloppen kommune. SFE er 100% eiet av Sogn og Fjordane fylkeskommune.

Bortsett fra 25% av fallet som utnyttes i Trøsilfossen kraftverk, er de aktuelle fallrettighetene ervervet konsesjonsfritt før 1969. Tillatelse til reguleringen av Breimsvatn er av 9. september 1932 med senere endringer. Manøvreringsreglementet ble fastsatt ved kgl. res. av 20. januar 1964 og senere endret i 1987.

Trøsilfossen utnytter en fallhøyde på ca. 14 meter, Eidsfossen ca 33,5 meter og Evebøfossen ca 6,5

meter. Samlet årlig middelproduksjon i de tre kraftverkene er på ca 60 GWh.

Olje- og energidepartementet meddelt i brev av 19. mars 1997 til Sogn og Fjordane Energiverk AS at departementet ikke ønsket å bruke sin fortrinnsrett til å tre inn i den aktuelle bruksrettsavtalen.

Leieavtalen gjelder bare overtakelse av produksjonsenheten. SFE er fra før produsent og regionalnettseier. Det legges ikke vesentlig vekt på at SFE eier regionalnettet da det ikke ligger under industri-konsesjonslovens formål å vurdere de kryssende interesser som kan oppstå ved større kobling mellom regionalnett og produksjon.

Olje- og energidepartementet støtter NVEs innstilling og tilrår at Sogn og Fjordane Energiverk AS får tillatelse til erverv av bruksrett til fallene som benyttes i Trøsilfossen, Eidsfossen og Evebøfossen på de vilkår som foreslått av NVE. Konsesjonen gjelder for leieperioden på 20 år.

I henhold til vassdragsreguleringsloven § 14 nr. 2 kan en reguleringskonsesjon ikke overdras. I tråd med langvarig praksis kan imidlertid en regulerings-konsesjon overdras sammen med vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget. Departementet tilrår derfor at konsesjonen for regulering av Breimsvatn overføres til SFE på samme vilkår som konsesjonen av 9. juni 1932 jfr. manøvreringsreglementet med senere endringer.

Olje- og energidepartementet har ikke noen bemerkninger til de foreslåtte vilkårene til å erverve bruksrett til fallene utover det som fremgår av NVEs innstilling.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v. av 14. desember 1917 nr 16 gis Sogn og Fjordane Energiverk AS tillatelse til erverv av bruksrett til fallrettighetene i Gloppenelva som utnyttes i Trysilfossen, Eidsfossen og Enebøfossen kraftstasjoner på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 20. november 1997.
2. I medhold av lov om vassdragreguleringer av 14. desember 1917 nr 17 gis Sogn og Fjordane Energiverk AS tillatelse til å overta reguleringskonsesjonen for Breimsvatn av 9. september 1932 med senere fastsatt manøvreringsreglement og endringer.

39. Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap DA.*(Nygard pumpekraftverk. Fristforlengelse.)*Olje- og energidepartementets samtykke
20. november 1997.

«Det vises til Deres brev av 06.10.97 vedrørende ovennevnte.

Ved Olje- og energidepartementets brev av 12.09.97 ble det gitt fristforlengelse for fullføring av byggearbeidene med Nygard pumpekraftverk til 17. juli 2004. Fristforlengelsen ble gitt med hjemmel i konsesjonsvilkårenes pkt. 4., og til BKK Produksjon AS, som utfra saksfremstillingen ble antatt å være rette konsesjonær.

I Deres brev opplyses det at BKK DA fortsatt står som eier av alle produksjonsanleggene, og fortsatt er konsesjonær for alle vassdrags- og anleggs-konsesjoner knyttet til produksjonsanleggene.

Olje- og energidepartementet viser til brevet av 12.09. d.å. hva angår vurderingen av å innvilge fristforlengelse, men legger etter dette til grunn at BKK DA er konsesjonhaver, ikke BKK Produksjon AS som tidligere antatt.»

40. Oslo Energi Produksjon AS.*(Konsesjon for erverv av aksjer i Drammen Kraft Produksjon AS.)*Olje- og energidepartementets samtykke
2. desember 1997.

«Det vises til Derers brev av 24.9. d.å. der det på vegne av Oslo Energi Produksjon AS søkes om konsesjon etter industrikonsesjonslovens § 36 for erverv av 33 % av aksjene i Drammen Kraft Produksjon AS.

Ervervet er konsesjonspliktig idet Drammen Kraft Produksjon AS innehar vannfallsrettigheter i henhold til lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) kap. I.

I medhold av industrikonsesjonsloven § 36 og bemyndigelse gitt ved kgl. res. av 20. desember 1996 gis Oslo Energi Produksjon AS konsesjon for erverv av 33 % av aksjene i Drammen Kraft Produksjon AS. Det settes ingen særskilte vilkår for konsesjonen.

En gjør oppmerksom på at det i og med dette vedtak ikke er gjort noen endring i de tidligere meddelte konsesjoner eller tilknyttede vilkår.

Det gjøres videre oppmerksom på at Drammen Kraft Produksjon AS i departementets brev av i dag er gitt unntak fra konsesjonplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 1, 4. ledd i forbindelse med erverv av vannfallsrettigheter fra Drammen Kraft AS.

Unntaket er gitt på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i Drammen Kraft Produksjon AS skal meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer å gjøre den statlige forkjøpsretten gjeldende etter industrikonsesjonslovens § 6 nr. 1 for fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettighetene selskapet ved nevnte vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonslovens § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede.

Dette vilkåret omfatter også ethvert kjøp eller salg av aksjer i Drammen Kraft Produksjon AS som foretas av Oslo Energi Produksjon AS.»

41. Drammen Kraft Produksjon AS.

*(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett for
ervert av fallrettigheter fra Drammen Kraft AS.)*

Olje- og energidepartementets samtykke
2. desember 1997.

«Det vises til Deres søknad av 25.9. d.å.

I

Saken gjelder søknad om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med overføring av produksjonsvirksomhet fra Drammen Kraft AS, til det nyopprettede datterselskapet Drammen Kraft Produksjon AS. Drammen Kraft AS fikk ved Nærings- og energidepartementets brev av 17.11.1994 unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med omdanning til aksjeselskap.

Departementet legger til grunn at omorganiseringen medfører overføring av konsesjonspliktige vannfallsrettigheter fra Drammen Kraft AS til Drammen Kraft Produksjon AS.

Departementet er i egen søknad om aksjeervertskonsesjon av 24.9.1997 informert om avtalene som medfører at Oslo Energi Produksjon AS går inn som eier i Drammen Kraft Produksjon AS med 33 %. Departementet legger derfor til grunn at Drammen Kraft Produksjon AS er eiet av Drammen Kraft AS med 67 % og Oslo Energi Produksjon AS med 33 %.

II

Drammen Kraft AS fikk ved Nærings- og energidepartementets samtykke av 17.11.1994 unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med omdanning til aksjeselskap. Samtykket ble gitt på vilkår om at enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapet skulle meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholdt seg samtidig retten til, ved enhver aksjeoverdragelse i selskapet, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapet fikk fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. I den grad selskapet har fallrettigheter som tidligere ikke har vært konsesjonsbehandlet, forbeholdt departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet.

Den omsøkte overdragelse må derfor vurderes opp mot de vilkår som ble satt ved konsesjonsfritak av 17.11.1994.

Olje- og energidepartementet kan ikke se at overføringen av den konsesjonspliktige virksomhet til datterselskapet Drammen Kraft Produksjon AS som eies av Drammen Kraft AS med 67 % og Oslo Energi Produksjon AS med 33 % foranlediger bruk av den forkjøpsrett staten betinget seg overfor

Drammen Kraft AS ved samtykket av 17.11.1994. Departementet kan heller ikke se at denne overføringen gjør det nødvendig å foreta konsesjonsbehandling av de rettigheter som ble fritatt fra konsesjonsbehandling ved samtykket.

III

Olje- og energidepartementet finner at den omsøkte omorganiseringen er i tråd med de retningslinjer som i Ot. prp. nr. 31 (1989-90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 1, 4. ledd. Det vises særlig til at omorganiseringen er et ledd i arbeidet med få til en mer rasjonell drift av kraftverk.

Departementet legger til grunn at unntak etter ikl. § 1, 4. ledd medfører overføring til Drammen Kraft Produksjon AS av konsesjoner med tilhørende vilkår som omsøkt.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftreservene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven. Departementet er oppmerksom på at fremtidig salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd kan føre til at eierforholdene i selskapet endres slik at de ikke lengre gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak etter § 1, 4. ledd.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser i selskapet skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapet, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapet ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. I den grad selskapet har fallrettigheter som tidligere ikke har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet.

Med hjemmel i lov nr. 16 av 14. desember 1917 om ervert av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 1, 4. ledd gis unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved ervert som omsøkt i brev av 25.9.1997. Unntaket omfatter også ervert av andeler i ansvarlige selskaper, sameier og andre sammenlutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i Drammen Kraft AS og Drammen Kraft Produksjon AS skal meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapene å gjøre den statlige for-

kjøpsretten gjeldende etter industrikonsesjonslovens § 6 nr. 1 for fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettighetene selskapene ved dette og tidligere vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1, 4. ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonslovens § 4, 1. ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede. Dersom Drammen Kraft Produksjon AS senere ovedrar andeler i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter, utløses konsesjonsplikt etter industrikonsesjonslovens kap. I. Forkjøpsrett utløses etter samme

kapittel for så vidt gjelder fallrettigheter som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet.

All konsesjonspliktig produksjonsvirksomhet skal ligge i Drammen Kraft Produksjon AS. Drammen Kraft Produksjon AS skal være aksjeselskap med eget styre, egne ansatte og egen ledelse.

Nyemisjon av aksjer i selskapene f.eks. i forbindelse med fusjon med andre selskaper vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forhold til de vilkår departementet har satt i forbindelse med aksjeoverdragelse i selskapene.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energiverk slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.»
